

ΒΕΒΗΚΟΝ

ΤΗΣ

**ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
ΜΟΥΣΙΚΗΣ.**

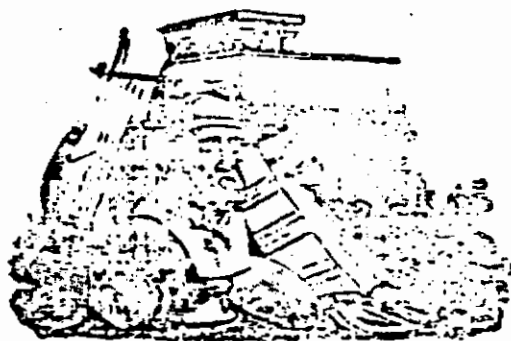
ΦΙΛΟΠΟΝΗΘΕΝ ΜΕΝ

ΥΠΟ

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΦΙΛΟΣΕΝΟΥΣ

ΤΟΥ ΕΦΕΣΙΩΜΑΓΙΝΗΤΟΣ.

Εκδοόμενον δὲ ἐγκρίσει καὶ ἀδείᾳ τῆς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,

ΤΥΠΟΣ, ΒΥΛΓΓΕΛΙΝΟΥ ΜΙΣΘΑΛΙΣΟΥ.

1868.

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν κάτωθεῖ ἰδιοχείρῳ ὑπογραφήν μου
ὡς κλοπιμαῖον καταδιώκεται κατὰ τοὺς νόμους.

Παύλος

ΠΡΟΛΕΤΟΜΕΝΑ.

ΤΟΥ παρόντος Λεξικοῦ τὴν ἐκδοσιν ἀνέλαβον οὐχὶ διότι ἱφαντάστην ὅτι μόνος ἐγὼ κείμεμαι πάντα τὰ προσόντα τὰ πρὸς τοιοῦτον μέγα ἔργον ἀπαιτούμενα, ἀπαγε! Ἀλλὰ τὸ μένον καὶ κύριον αἴτιον ἦτο πρῶτον μὲν ὁ πρὸς τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν μουσικὴν διακατὴς ζήλος μου· δευτέρον δὲ αἱ πολλαὶ παραξηγήσεις καὶ ἀσάφειαι, αἵτινες βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον, διὰ τῆς παραμελήσεως τῆς Μουσικῆς προέκυψαν, ὥστε καὶ πολλὰ μέλη καὶ ὀνόματα μελῶν καὶ κλάδων, πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων ἐγκωσμένα ὑπὸ τῶν προγόνων ἡμῶν, συνίδη ν' ἀπολείπωσι τὸ ἴδιον ὄνομα καὶ νὰ προσλάβωσιν ὀθνεῖον καὶ ἀλλότριον, ἢ καὶ ὅπως διέφορον, ὡς τοῦτο συνίδη εἰς τοὺς ἤχους. Ταῦτα καὶ ἐπὶ πλείονα αἶτια, ἐν οἷς καὶ ἡ προθυμία ὅπως δώσω νόξιν εἰς σοφωτέρους καὶ εἰδημονεστέρους τῶν πραγμάτων, ἵνα ἐμμερίσιστερον ἐπιληρθῶσι τοῦ πράγματος, με παρακίνησαν εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ Λεξικοῦ τούτου, ὅπερ οὖν ἐγὼ βεβαίως τὴν ἀξίωσιν νὰ θεωρῶ, ὡς ἀλάνθαστον ἀπώγαγμα πάντων τῶν Μουσικῶν γνώσεων. Ήρυσάμην μὲν πλείστα ἐκ τῶν ὑπαρχόντων συγγραμμάτων, πολλὰ ὁμως καὶ ἐκ χειρογράφων ἀπόσπασα; ὅπως ἀποτελέσω ἐν ὅλῳ, ὅσον ἔνεστι· πλήρες, περιέχον πάντα τὰς μουσικὰς γνώσεις τὰς ἀναγκαίους εἰς τὴν καθ' ἡμῶν μουσικὴν.

Ὅτι μὲν ἡ παρ' ἡμῶν μουσικὴ ἐκ παρὰδοτέως καὶ γραφῆς μέχρις ἡμῶν ἀπὸ τῶν προγόνων κατήντησεν, οὐδεὶς δύναται νὰ διακρινθῇ. Ἄν ὁμως τὰ μέλη τὰ σήμερον φαλλόμενα εἰσὶ τὰ αὐτὰ μὲ τὰ φαλλόμενα πρὸ ἑξακκοσίων ἢ διαχιλίων ἐτῶν, τοῦτο εἶνε ζήτημα τὸ ὅποιον ἀπέκειται εἰς αἰόλους νὰ λύσῃσι. Πιθανόν ἡ μουσικὴ ἡμῶν νὰ ἔπαθε θ,τι καὶ ἡ ζωγραφικὴ. Ἀπλῶς ὅπως ἡ ζωγραφικὴ περιορισθεῖσα εἰς μόνην τὴν ἱερὰν εἰκονογραφίαν κατήντησεν εἰς εὐταλὴν παρακμὴν, ὥστε εἰδῆσε νὰ ἀναφανῇ εἰς Πικραλὸς ὅπως ἐκλαίκευθη καὶ οὕτω δώσῃ τὴν ὠθίσιν πρὸς τὴν γιγαντιαίαν πρόοδον ἣν ἐποιήσατο, οὕτως ἐνδεχεται, λόγῳ, χωρὶς νὰ δύναμαι καὶ νὰ τὸ βεβαιώσω, ἡ Μουσικὴ τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν ἐκκλησίαν περιορισθεῖσα, καὶ κατὰ τὰ ἄλλα ἀκαλλύεργτος μέινουσα, νὰ ἔχασε μέγα μέρος τοῦ κάλους αὐτῆς καὶ τῆς λαμπρότητος· ὡσαύτως εἶναι βέβαιον ὅτι ἐπὶ τῇ βῆσει ἀρχαίων ποιημάτων, ὡς ὑποδειγμάτων, ἐποιῶν καὶ ἐμέλιζον οἱ προγενέστεροι μουσικοδιδάσκαλοι· ἀλλὰ διατηρήσαντες τὰ μέτρα, διετήρησαν ἀρὰ γε καὶ τὸ μέλος; Καὶ τοῦτο κατ' ἐμὲ εἶναι αὐτον ζήτημα, εἰ καὶ πολλὰ χροῖα παρενέβρω παραδείγματα στίχων ἀρχαίων μελισμένων ἐπὶ τῇ βῆσει τῶν μεταγενεστέρων μελῶν καὶ μόνον εἰ περὶ τὰ τοιαῦτα εἰδικαὶ δύναται ν' ἀποφανθῶσιν· ἐπειδὴ ἐγὼ τοῦλάχιστον, ὅσον αἱ ἀσθενεῖς δυνάμεις μου τὸ ἐπέτρεπον, ἀνέζηττα πανταχοῦ τοὺς λόγους τούτων καὶ τὰς ἀποδείξεις, ἀλλ' οὐδὲν εὔρον ἂν τις ἄλλος ὁμως εὔρε καὶ δύναται ν' ἀποδείξῃ τὸ τοιοῦτον μυρίαὶ θὰ τῷ γνωρίζω χάριτας ἐγὼ τε καὶ ἅπαντες οἱ μουσικοί. Διὰ τὸν αὐτὸν ὁμως λόγον εἰς οὐδένα ἐπιτρέπεται ἀνεῖ ἀποδείξεων νὰ διςχυρίζηται τοῦτο ἢ ἐκεῖνο, ἐπειδὴ ἐνταῦθα ἐξ εἰκασίας οὐδὲν δύναται τις νὰ συμπεράνῃ.

Οἱ πρόγονοι ἡμῶν, καθὼς ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν μαθήσαντες, ἀνύψωσαν τὴν Μουσικὴν εἰς μέγιστον βαθμὸν τελειότητος καὶ λαμπρότητος, ἀναπτύξαντες αὐτὴν καὶ διὰ θεωρίας λίαν ὑψηλῆς. Εἶχον δὲ καὶ γραπτὰ τῆς μουσικῆς σημεῖα, ὧν πλείστα σῶζονται· ἀλλὰ δυστυχῶς ἀγνοεῖται ἡ δύναμις ἐνός ἐκαστοῦ, ὡς μὴ περισυθέντων γραπτῶν μελῶν τῆς γεραρᾶς ἐκείνης ἀρχαιότητος. Καὶ ὁμως ἄκοντες ἀναγκασμένοι νὰ κινηθῶμεν εἰς θαυμασμόν διὰ τὴν λεπτότητα καὶ ἀκρίβειαν τοῦ νόου τῶν.

Καὶ ὄντως τίς οὐ θαυμάζει βλέπων ὅτι τὰ μουσικὰ στοιχεῖα τῆς πασότητος εἰσὶν εὐληγμένα ἀπὸ τὰ μεγάλα ἢ κεφαλαιώδη στοιχεῖα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου, ὅπερ μεταχειρίζοντο οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἀρχαῖα Ἑλληνες εἰς τὸ ποιεῖν καὶ ποιεῖν τῆς μελωδίας καὶ ποτὲ μὲν αὐτὰ ὀρθίως, ποτὲ δὲ πλαγίως καὶ ποτὲ μὲν ἀνέστραμμένως, ποτὲ δὲ καθέλκυσμένως; Καὶ ποτὲ μὲν αὐτὰ σῶα καὶ τέλεια ποτὲ δὲ ἑλλει-

πῶς καὶ ἀμελητικῶς (α) ; ὡς τὸ ἄλφα Α, καὶ ἡμίτερον Ι, ὡς τὸ Β, καὶ Β, ὡς τὸ γάμμα Γ, καὶ γάμμα ἐπεστραμμένον 7, καὶ γάμμα ἀντεστραμμένον L, (συντούτοις καὶ τὸ δίγαμμα F)· ὡς τὸ Ζ, καὶ ζῆτα Ζ· ὡς τὸ ἥτα Η, καὶ ἥτα ἑλλειπὺς 4· ὡς τὸ κάππα Κ, καὶ κ· ὡς τὸ λάμβδα Λ, καὶ λάμβδα πλάγιον <, καὶ λάμβδα ἀντεστραμμένον V· ὡς τὸ πῖ, καὶ πῖ ἀντεστραμμένον Π, καὶ πῖ πλάγιον =· ὡς τὸ σῖγμα Σ, καὶ σῖγμα ἀντεστραμμένον ω· ὡς τὸ ταυ Τ, καὶ ταυ πλάγιον ρ· ὡς τὸ ὑφίλον Υ, καὶ ὑφίλον κατεστραμμένον 1· ὡς τὸ φῖ Φ, καὶ φῖ πλάγιον ϕ, καὶ φῖ ἑλλειπὺς ῥ ἡμίτερον πλάγιον σ, (ὅπερ ἡμεῖς μεταχειρίζομεθα εἰς τὸ μετρυκὸν ποιόν, ὀρθιον q)· καὶ ὡς τὸ ὦμεγα Ω, καὶ ὦμεγα τετράγωνον υ· πῖον υ· ; (δ).

Τίς δὲν μένει ἐκστατικός, βλέπων τὰ σημεῖα τῆς μετρυκῆς ποιότητος ἐκάστου κυρίου καὶ πλαγίου ἔχου τῶν τριῶν γενῶν τῆς ἡμετέρας Ἑλληνικῆς Ἑκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, ὅτι εἰσὶν ἀπὸ τὰ μικρὰ ἡ φιλὰ στοιχεῖα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου ἅτινα μεταχειρίζομεθα κατὰ τὴν ἀνάγκην παρᾶσιν, καὶ διατήρησιν τῶν Βυζαντινῶν, καὶ ἄλλων ἐξ Ἰταλίας, καὶ ἄλλων μερῶν ὁρμωμένων σοφῶν ὀρθοδόξων Ἑλλήνων χορῶν ἀνδρῶν καὶ ἄλλα μὲν ἐξ αὐτῶν ὀρθίως καὶ ἀδιαπόρως (ἡ κατὰ τὸν Ἀνώνυμον ἀμελητικῶς)· ἄλλα δὲ κατὰ τὸ ἴδιον ἐκπτῶν Σχῆμα πλάγιως ; ὡς τὸ δῖλτα δ, καὶ ϛ· ὡς τὸ ζῆτα ζ, καὶ Ϟ· ὡς τὸ λάμβδα λ, καὶ λ· ὡς τὸ τελικόν ς, καὶ ϣ· καὶ τὸ κεραλαιώδες ἡμίτερον q, τοῦθ' ὅπερ ὁ Γαυδέντιος Σχηματίζει πλάγιον (γ).

Τίς δὲν ἐκπλήττεται βλέπων ὅτι τὸ γορθεϊκὸν λ, καὶ τὸ κελαστικὸν ρ σημεῖον τῆς μελωδίας τῶν κρατημάτων, καὶ ἄλλων μελωδικῶν θέσεων τῆς ἡμετέρας Ἑλλ. Ἑκκ. Μουσικῆς εἰσὶν ἀπὸ τὸ στοιχεῖον ν καὶ μ. τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου, καὶ σύγκεινται μὲν ἐκ δύο νῖ νν, παράγεται δὲ ὁ σχηματισμὸς ἀπὸ τὸ στοιχεῖον μ, καὶ γ ; (δ). Καὶ τίς δὲν πείθεται ἐπὶ μᾶλλον περὶ τούτου, βλέπων σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τὰ σημεῖα τῆς ποιότητος, καὶ ἄλλα σημαδόρωνα καὶ σημαδόχρονα τῆς ἡμετέρας Ἑλληνικῆς Ἑκκλησιαστ. Μουσικῆς, ὅτι εἰσὶν ἐφευρέσεις τῆς Ἀλεξανδρινῆς Σχολῆς (ε), καὶ ταῦτα ἐκ τῶν κερ-

(α) Ἀμελητικῶς, λέξις τοιαύτη δὲν ὑπάρχει εἰς τὰ λεξικά τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης· εὔρον δὲ αὐτὴν γεγραμμένην εἰς τὰ κοινὰ τετράχροδα τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς εἰς τὴν χορδὴν τοῦ τόνου τῆς νῆτος Διαξυγμένω α Νῆτη διὰξυγμένω, φῖ πλάγιον, καὶ ἡ ἀμελητικὴ ϕ 4· ἡ ὅποια λέξις ἀμελητικῶς ὑπάρχει καὶ εἰς τὰς ὑποσημειώσεις τῆς σελίδος 67, τοῦ Ἀνωμένου Συγγραμματος, τοῦ περὶ εἰσαγωγῆς τῆς Μουσικῆς Βακχείου τοῦ Γέροντος. Ἀλλὰ, πόθεν, καὶ πῶς εἶχε καὶ ἔχει ὁ Ἀνώνυμος αὐτὸς Συγγραφεὺς τὴν λέξιν ταύτην ἀμελητικῶς τοῦτο οὐκ οἶδα.

(δ) Περὶ τῶν στοιχείων τούτων καὶ ἄλλων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου, καὶ πῶς μεταχειρίζοντο αὐτὰ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες εἰς τὴν Μουσικὴν, καὶ πῶς εἰς τὴν χορδὴν ἐκάστου τόνου ἐκ τῶν κοινῶν Τετραχόρων, δύναται νὰ βεβαιωθῇ ὁ περιέρχων μουσικὸς καὶ ἐκαστος φιλόλογος, ὅταν ἐπεξέλθῃ τὸ περὶ Εἰσαγωγῆς Τέχνης Μουσικῆς Ἀνώνυμον σύγγραμμα Βακχείου τοῦ Γέροντος, Λατινιστῇ καὶ Ἑλληνιστῇ, τούτοις 1811 (σελ. 78—81 καὶ 89).

Τὰ ἀντεστραμμένα καὶ κατεστραμμένα, τὰ διττά καὶ ἰσοτιμῆ, τὰ καθειλωμένα καὶ πλάγια, σῶζονται σποράδην καὶ εἰς ἄλλα συγγράμματα Ἑλληνικά, ὅπως ὑπάρχει συντούτοις καὶ τὸ λάμβδα πλάγιον ἀριστερόν. α Οὐ μέντοι γε δοκίμοι ἀδύνατον καὶ αὐτὴν ἡμᾶς ὁμωγέπως ἀνκαλίσται, καὶ τὴν τῶν ἀρχαίων ἀπαγγελίαν ὡς ἐρικτὸν μνηστῆναι, τὰ μὲν φιλούμενα τῶν στοιχείων ἄκροις τοῖς χεῖλεσι προφέροντας, ἐν δὲ τοῖς ὀσφυρμένοις ἐκ βλάβους τοῦ θώρακος τὸ πνεῦμα ἐκφέροντας, ἐν δὲ τοῖς περισπωμένοις ἐπιτείνοντας ἅμα τοῦτο καὶ ἀνέντας· ὥσπου νῦν Μουσικῶν καὶδὲς ἐν τοῖς δὲ τοῖς σημείοις < > ποιοῦσι α· (πραγματεία περὶ τῆς τῶν Ἑλληνικῶν στοιχείων ἐκρυνήσεως Ἀναστασίου Γ. Φιλιππουπολίτου περὶ πρωτοίας σελ. 167).

(γ) Περὶ ὅλων τούτων τῶν ὀρθίων καὶ κατεστραμμένων, τῶν πλαγίων καὶ ἀντεστραμμένων, τῶν κεραλαίων καὶ μικρῶν στοιχείων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου ἀρκετὰ καταδεικνύει ὁ Ἀνώνυμος συγγραφεὺς (ἴσως ὁ Μαῖθόμιος) εἰς τὰς ὑποσημειώσεις τοῦ εἰρημένου περὶ Μουσικῆς Συγγραμματος Βακχείου τῷ Γέροντος. (ἴδε σελ. 78—81).

(δ) Περὶ τῆς παραγωγῆς τῶν τοιούτων σημείων λ, γ, ἴδε εἰς τὸ στοιχεῖον Ν° γ, λ· καὶ εἰς τὴν λέξιν α. Ἠγάδην καὶ Διπλοπείλαστον α.

(ε) Σερουῖος ὁ Καθηγητὴς Σύρου, περὶ τῶν τῆς ἡμετέρας Ἑλλ. Ἑκκλ. Μουσ. σημαδόρων ἱστορικῶς ἀναφέρει ταῦτα. α Τα δὲ τῆς ἡμετέρας Μουσικῆς σημαδόρωνα καὶ σημαδόχρονα ἐκνοήθησαν μὲν ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρινῆς ἐποχῆς, δι' οὗ εἰρήσεται λόγους (ἀπὸ 200 π. Χ.), ἐπολακλασίσθησαν δὲ καὶ ἐποικαλίσθησαν ἑκατα εἰς τὸν νῦν τράπον ἀπὸ τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς α· ὁ αὐτὸς ἀλλοχρῶν. α Ἡ Ἑλ-

λάττω ἢ μεγάλων στοιχείων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφάβητου; καθὼς τὸ μὲν ὀλίγον —, ἀπὸ τὸ κεφαλαίον δεξιά ἴσως ἢ πλάγιον —, τὸ δὲ κέντημα *, ἀπὸ τὸ μικρὸν ἴσως ἢ πλάγιον ἀριστερόν *, καὶ δὲ κέντημα ** , ὅπερ καὶ τοι μεταγενέστερα, πιθανόν καὶ ταῦτα νὰ ὦσιν ἀπὸ δύο μικρὰ ε. ἢ πλάγια ἀριστερά **· ἢ δὲ ὑπερόψῃ, καὶ αὕτη ἀπὸ τὸ ἴσως μικρὸν, πλάγιον δεξιόν, ὡς *, πολὺ πιθανόν· ὅμως νὰ παρήγῃ ἀπὸ τὸ τελικόν σῆμα μικρὸν ε, πλάγιον δεξιόν *, διότι τὸ σημεῖον καὶ τὸ σχῆμα τῆς ὑπερόψῃς ταύτης, καὶ εἰς τὰ παλαιὰ χειρόγραφα τοῦ παλαιοῦ συστήματος τῆς μουσ. καὶ εἰς τὰ χειρόγραφα τῆς νέας μεθόδου, διακρίνεται τὸ πλάγιον καὶ δεξιόν αὐτῆς σχῆμα κατὰ τι καὶ ἐλικοειδές, ὡς ε (z) ἢ δὲ πεπαισθη, εἶναι αὐτὸ τὸ στοιχείον σῆμα μέγαλον C, ἀνιστραμμένον U, ὡς ἔχει ἡ χορδὴ τῆς ὑπάτης, καὶ παρυκάτης τοῦ τετραχόρδου τῶν μέσων τῆς ἀρχαίας Ἑλλην. Μουσ. ομοίως καὶ τὸ ἔλαφρον C, εἶναι ἀπὸ τὸ αὐτὸ σῆμα κατεστραμμένον, ὡς C κ.τ.λ. ἐκ τούτων τὰ τρία ἀνεῖρε Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος Βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου· οἷον τὸ ἴσον —, τὸ ὀλίγον —, καὶ τὴν ἀπόστροφον », καὶ ἐπέσθεναν αὐτὰ εἰς τὴν ἡμετέραν Ἑλληνικὴν Μουσικὴν, καθά βεβαιώσιν ἡμεῖς τὰ σφόδρα συγγράμματα τῶν φοιτῶν ἀνδρῶν καὶ ἀρχαιολόγων (6).

Καὶ τίς δὲν μένει ἐκθαμβος, ὅταν ἴδῃ τὸ σύνθετον ἀλφάβητον, ὅπερ κεῖται καὶ σώζεται εἰσέτι εἰς τὰ ἀρχαῖα ἀλφάβητάρια τὰ παιδαγωγικὰ, οἷον, τὸ α, αω, ββ, γγ, δδ, εε, ζζ, ηη, θθ, ιι, κκ, λλ, μμ » ὅπως μεταχειρίζοντο αὐτὰ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες μουσικοὶ εἰς τὸ ποσὸν καὶ ποιὸν τῆς μελωδίας, εἰς τὸ τροπικόν καὶ χρονικόν τῆς ποσότητος τῆς μελωδίας, εἰς τὸ μακρὸν καὶ βραχὺ τῆς ἀρσεως καὶ θέσεως τοῦ χρόνου (μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι, ἄλλοι εἰσι μὲ ἄλλα ἀντίστοιχα τὰ σύνθετα διὰ κεφαλαίων στοιχείων), ὅπως εἰσὶ προσδωρισμένα εἰς τοὺς φυσικοὺς τόνους ἐπὶ τῶν Κοινῶν τετραχόρδων τῆς ἀρχαίας Ἑλλ. Μουσ. οἷον ἐπὶ τοῦ Τετραχόρδου τῶν Ὑπατῶν, ἐπὶ τοῦ τῶν Μέσων, ἐπὶ τοῦ τῶν Διευχυμένων (καὶ τοῦ τῶν Συνημμένων), καὶ ἐπὶ τοῦ Τετραχόρδου τῶν Ὑπερβολαίων; ὅπερ βεβαιώσῃ καὶ παριστάνουσιν εἰς τὰ περὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλλην. Μουσ. σφόδρα συγγράμματα τῶν ἰγκρατῶν τῆς Ἑλλάδος ρωμαῖοι Λατίνων, Γερμανῶν, Ἰταλῶν καὶ ἄλλων σοφῶν τῆς Εὐρώπης, ὡς ὁ Κωδὶξ τοῦ Ἀλαπολιτάνου, καὶ τὸ τοῦ Μειδομίου « Α.

ληνικὴ γλῶσσα οὔτε τόνους οὔτε πνεύματα εἶχε μέχρι τοῦ Γ. κ. Χ. αἰῶνος, ἀλλ' ἐγράφτο καὶ ἐλαλειτο ὡς ὅπως ἡ Λατινικὴ, Ἰταλικὴ κτλ. ἀπὸ δὲ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων, ἀφ' οὗτο τοῦ Ἑλληνικόν ἔθνος ὑπέπεσεν εἰς τὴν δυναστείαν ἐκείνων, ἀφ' οὗτο ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ἡ Μουσικὴ περιερχομένη τὴν Ἀσίαν καὶ Αἰγύπτου, ἤρχισε νὰ ἀλλοιωνῇται εἰς τὰ ἀλλόφυλα στόματα, ἔκτοτε ἔπρεπε νὰ ληθῶσι μέτρα καὶ μέσα, διὰ τῶν ὁποίων καὶ οἱ τονισμοὶ τῆς γλώσσης νὰ διατηρηθῶσι, καὶ ἡ ἀρμενία τῆς Μουσ. Τί ἐμβαδούθη λοιπὸν ἡ τότε ἀκμάζουσα Ἀλεξανδρινὴ Σχολὴ (200 π. Χ.); ἐπινόησε τοὺς τόνους καὶ τὰ πνεύματα, μὲ σκοπὸν νὰ διασώσῃ τὴν τῶν λέξεων προφορὰν. Τὰ δὲ σηματοδρόμα καὶ σηματοδρόμα (ὅπως τὰ βλέπομεν ἕως τὴν σήμερον εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς μουσικὴν), μὲ σκοπὸν νὰ διασώσῃ τὸν μουσικὸν ρυθμὸν καὶ τὸ μέλος τῶν ἤχων. Καὶ ἰδοὺ ἀπὸ ποῦ καὶ τίνος ἐνεκα εἰσέχθησαν εἰς τὴν γλῶσσαν μας τὰ πνεύματα καὶ οἱ τόνοι. Καὶ ἐκ τούτου πάλιν ἐκαρπύνεται ὁ περὶ τὸν Βαστίνον καὶ Ἐννόμιον. (ἴδε τὴν αὐτοῦ περὶ ποιήσεως Καλλιόπην σελ. 8 καὶ 13).

(z) Ἀφ' οὗτο ὁ τύπος ἤρξατο νὰ καλλωπίζῃ τὰ στοιχεῖα τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων, ὡς καὶ τὰ στοιχεῖα ἢ σημεῖα τῆς Μουσ. πολλὰ εἰς αὐτῶν ἀπέλειπον τὸ πρωτότυπον αὐτῶν σχῆμα ὡς τὸ ζ, τὸ ε, τὸ τελικόν σῆμα ε, καὶ ἄλλα καὶ ἐκ τῶν μουσικῶν, ὡς ἡ πεπαισθη, U, τὸ ἔλαφρον C, καὶ ἡ ὑπερόψῃ *.

(6) Ὁ μὲν Χρύσανθος Προῦστς, εἰς τὴν Ἀφήγησιν περὶ ἀρχῆς καὶ προοδου τῆς Μουσικῆς λέγει· «Κατὰ τῶν ἀρχαίων τῶν τριῶν Μουσῶν ἐρεῖρε, λέγουσιν, ὁ Πυθαγόρας τὰ τρία μέρη τῆς ἐν Μουσικῇ ποσότητος Ὑπατοιδὲς, Νηταιδὲς, καὶ Μεσοιδὲς ἐνεκῶθα θεπίων καὶ τὴν διὰ τριῶν συμφωνίαν. Κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, λέγει συγγραφεὺς τις μεταγενέστερος (Ἐγγερίδιον Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ) ἐρεῖρε καὶ ὁ Πτολεμαῖος, τοὺς τρεῖς χαρακτῆρας τῆς Μουσικῆς τὸ ἴσον, τὸ ὀλίγον καὶ τὴν ἀπόστροφον» (Ὁμιολογικὸν Μέγα μέρος Β'. ἰδανιον 10).

Ὁ δὲ Α. Πιτζηπίδης, τὰ αὐτὰ λέγει εἰς τὸ περιοδικὸν αὐτοῦ σύγγραμμά « Ἀποθήκη τῶν ὠφελίμων γνώσεων ». (Περὶ Μουσικῆς, ἔτος 1848 φυλλάδιον Φεβρουαρίου μηνός).

Ὁ δὲ Ἀρχαιολόγος Κροιακὸς Μελίρροτος ὁ Θεσσαλονικεὺς, ἐν τῇ Ἀρχαιολογίᾳ αὐτοῦ εἰς τὸ περὶ Μουσικῆς κεφάλαιον λέγει· «Κατὰ καιροὺς ἐγένοντο μεταβολαὶ πινὲς τῇ σήμερον ἔχομεν 14 φωνάς, 8 ἀκουστικὰς, καὶ 6 καπιούσας· λέγουσιν, ὅτι ὁ Πτολεμαῖος ἴσως ὁ Κλαύδιος, ἐρεῖρε, τὸ ἴσον, τὸ ὀλίγον καὶ τὴν ἀπόστροφον ».

νόμιμον περί τῆς ἀρχαίας Ἑλλήν. Μουσ. σύγγραμμα Λατινιστὶ καὶ Ἑλληνιστὶ», ὃ ἐπιγράφεται «Εἰσαγωγή Τέχνης Μουσ. Βαρχαίου τοῦ Γέροντος».

Καὶ ἀπὸ τούτων Βυζαντινοὺς Μανουὴλ ὁ Βραβέννος, καὶ εἰς μεταγενέστερας ἐκ Νεωχωρίου τοῦ Κτιστοῦ τοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Βασίλειος Στεφανίδης ὁ ἱατροφιλόσοφος, ὅστις διέκρινεν εἰς τὰς ἐπιστήμους Ἀκαδημίας τῆς Εὐρώπης· αὐτοὶ δὲ καὶ ἄλλοι οὐκ ὀλίγα πραγματεύονται περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλλήν. Ἑκκλησ. Μουσ. καὶ τῆς ἀρχαίας.

Ὡσαύτως παρατηρεῖ τις ὅτι τὰ μελικὰ ποιήματα τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Ἀκαλουθίας καὶ πλεῖστα τροπάρια τῆς ψαλμωδίας, καὶ ὅλοι σχεδὸν οἱ ψαλμοὶ τοῦ Δαυίδ, καὶ ᾠδαὶ τῶν Προφητῶν, καὶ διάφορα ἑμμέτρα τροπάρια τῶν Ἑκκλησ. ποιητῶν, ὁλονότι τὰ κατὰ στίχον Στιχηρὰ Προσόμοια, Καθίσματα, Εἱρμοὶ ᾠδῶν, πεζῶν τε καὶ ἱαμβικῶν στίχων τῶν Καταβασίων, Ἐξαποστειλαρίων, κτλ. ἀντιστοιχοῦσι καὶ ταυτίζονται πρὸς τὰ μελικὰ ποιήματα τῶν Ἀρχαίων.

Ὡσαύτως ἐκείθεν μανθάνομεν ὅτι οἱ Νόμοι ἢ Ἦχοι καὶ τὰ συστήματα τῆς ἡμετέρας Ἑλλήν. Ἑκκλησ. Μουσικῆς εἰσὶν αὐτοὶ οἱ Νόμοι ἢ Ἦχοι καὶ ἄλλα διάφορα συστήματα τῶν τριῶν γενῶν, καὶ οἱ φυσικοὶ τόνοι τῆς διατονικῆς κλίμακος, οἷον τοῦ μείζονος 12, τοῦ ἐλάσσονος 9, καὶ τοῦ ἐλαχίστου 7, ἐκείνων τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.

Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τὰ ποιητικὰ μέτρα τῶν στίχων τῶν ἀρχαίων ποιητῶν εἰσὶν ἡνωμένα μετὰ τὰ μουσικὰ μέτρα τῶν στίχων τῶν προσομοίων στιχηρῶν, Ἐξαποστειλαρίων, Εἰρμῶν καὶ Καθισμάτων, οὕτως ὥστε καὶ νὰ ψάλλωνται οἱ τῆς Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσεΐας στίχοι τοῦ Ὀμήρου καὶ ἄλλων ποιητῶν ὅπως καὶ τὰ μελικὰ ποιήματα τῆς ἡμετέρας ψαλμωδίας (α).

Ἐτι δὲ βλέπομεν ὅτι οἱ στίχοι τῆς Ἰλιάδος καὶ τῆς Ὀδυσσεΐας τοῦ Ὀμήρου, τὰ μελικὰ ποιήματα τοῦ Ἀριστοφάνους, τοῦ Εὐριπίδου, τοῦ Σοφοκλέους καὶ τοῦ Πινδάρου, τονίζονται καλλίστα ἐπὶ τῶν διαφόρων προλόγων τῶν τροπαρίων, οἷον τῶν στιχηρῶν προσομοίων, τῶν ἔξαποστειλαρίων, τῶν Εἰρμῶν καὶ τῶν καθισμάτων. Ποῖος θεόδοξος Ἑλλήν, ἢ καὶ ξένος σοφὸς καὶ ποιητὴς, καὶ ποῖος πατὴρ τῆς Ἑκκλησιᾶς ἀναίρει ὅτι τὰ ποιητικὰ μέτρα τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἑμμέτρων στίχων ἢ τροπαρίων ἐλήφθησαν ἀπὸ τὰ μέτρα τῶν ἀρχαίων ποιητῶν; Καὶ ποῖος πατὴρ τῆς Ἑκκλησιᾶς ἀρνεῖται ὅτι, οἱ καθ' ἡμᾶς ὁκτὼ ἤχοι, καὶ τὰ συστήματα τῶν διαφορῶν ποικίλων τε καὶ δραστηρίων κατὰ κλάδον ἤχων, τῶν χαρακτηρίζοντων ἦθος τὸ Ἀξιωματικόν, τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ κόσμιον, ἅπερ χαρακτηρίζονται ἀπὸ τὸν πρῶτον ἤχον, καὶ ἀπὸ τούτων ποικίλους αὐτοῦ καὶ ἐπειταγωγικοὺς κλάδους, ὅστις πρῶτος, εἴν' ἐκεῖνος ὁ ἀντιστοιχῶν μετὰ τὸν Δωρίον ἤχον τῶν ἀρχαίων (β) ἢ ἦθος τὸ συγκινητικόν, καὶ τὸ χαῦνον, ἅπερ χαρακτηρίζονται ἀπὸ

(α) Ἐπὶ τῶν μουσικῶν μέτρων τινῶν στιχηρῶν Προσομοίων, καὶ τινῶν Καθισμάτων καὶ Ἐξαποστειλαρίων πολλῶν δὲ Εἰρμῶν τῶν ἐννέα ᾠδῶν τῶν διαφορῶν ἑμμέτρων πεζῶν τε καὶ ἱαμβικῶν στίχων τῶν Καταβασίων, ἐτονίσθησαν πολλοὶ στίχοι τοῦ Ὀμήρου καὶ ἄλλων ποιητῶν, ὑπὲρ τὰ ὀδοσκήκοντα τροπάρια, περὶ ὧν ἴδε λέξιν κατὰ πρόλογον ἐκάστου Εἱρμοῦ, καὶ ἄλλου ἑμμέτρου στίχου.

(β) Ὅτι ὁ ἀντιστοιχῶν μετὰ τὸν Δωρίον ἤχον εἶνε ὁ καθ' ἡμᾶς πρῶτος ἤχος, ἀποδεικνύεται ἐντεῦθεν· ἐπειδὴ τὸ χαρακτηρίζον τὸν πρῶτον ἤχον κατὰ τὸ Ἀξιωματικόν, τὸ μεγαλοπρεπὲς, καὶ τὸ κόσμιον ἦθος, αὐτὰ ταῦτα τὰ χαρακτηριστικὰ καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ ἦθος, χαρακτηρίζει καὶ τὸν Δωρίον ἤχον. Περὶ οὗ, ὁ μὲν Ἀριστείδης ὁ Κουῖντιλιανὸς λέγει· «τῆς ἀρμονίας ἐκάστης διαφυλάττειν τὸ ἴδιον τῆς Φρυγίου τὸ ἔνθεον, τῆς Λυδίου τὸ βακχικόν, τῆς Δωρίου τὸ σεμνόν, κτλ.» ὁ δὲ Ἀθήναιος ὁ Δαιμόσιος λέγει· «Ἡ μὲν οὖν Δωρίς· ἀρμονία τὸ ἀνδρῶδες ἐμφαίνει καὶ τὸ μεγαλοπρεπές, κ.τ.λ.» Ὁ δὲ Σαρίσκος Μεγδάνης εἰς τὸ περὶ Μουσικῆς τῶν παλαιῶν λέγει· «Εἶναι λοιπὸν ἡ Μουσικὴ τέχνη δεικνύουσα τὰ ἰδιώματα τῶν ψωνῶν, τὰ ἱκανὰ πρὸς ἀποτελεῖσιν μελωδικῆς ἀρμονίας. Τὰ ἀπλὰ εἶδη τῶν τόνων, ἦτοι τῶν ἤχων, εἰς τοὺς παλαιούς κατ' ἀρχὰς ἦσαν τρία, τὸ Δωρίον, τὸ Λυδίον, καὶ τὸ Φρύγιον ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν Δωρίον εὐρέθη κατὰ πρῶτον εἰς τὴν Δωρίδα, ἀπὸ τὸν Δωρεῖα Θάμωριν τὸν ἀνταγωνιστὴν τῶν Μουσῶν· καὶ ἦτον τὸ πλέον βαρὺ, καὶ χθαμαλόν· εἶχεν ἀνδρῶδη, καὶ μεγαλοπρεπὴ τὴν Ἀρμονίαν του, καὶ οὐχ ἡχοποιῶν καὶ ἱλαρὰν, οὐδὲ ποικίλην καὶ πολύτροπον, ἀλλὰ σκυθρωπὴν, καὶ σφοδρὰν· οὐδὲ καὶ ἦτον σεμνὸν καὶ πραῖντικόν, καὶ χρήσιμον ἐξαίρετως εἰς τοὺς ὕμνους τῶν θεῶν, καὶ εἰς τὰ τραγικὰ μέλη»· (Καλλιόπη Παλιννοστοῦσα σελ. 237).

Ὁ δὲ Κρύσανθος Προύσης εἰς τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν ὁκτὼ ἤχων περὶ τούτου λέγει· «Τὸ ἦθος τοῦ πρώτου ἤχου σώζει χαρακτῆρα σεμνόν καὶ ἐμβριθῆ, ἢ μεγαλοπρεπὴ καὶ ἀξιωματικόν καὶ ἀν αὐ-

τὸν δεῦτερον ἦχον, καὶ ἀπὸ τὸν γραμματικὸν Συντονολύδιον αὐτοῦ κλάδον ὅστις δεύτερος εἶναι ἀντίστοιχος τοῦ Αὐδίου ἤχου τῶν ἀρχαίων (α). Ἦθος τὸ σκληρόν, τὸ ἀλαζονικόν, τὸ ἐνθερμον, τὸ ἀνδρικόν, τὸ ὀρμητικόν καὶ τὸ φρικώδες, ἀπὸ χαρακτηρίζουσι τὸν τρίτον ἦχον καὶ τοὺς διαφοροὺς διατονικοὺς καὶ ἐναρμονίους αὐτοῦ κλάδους, ὅστις τρίτος εἶναι ὁ ἀντίστοιχος τοῦ Φρυγίου ἤχου τῶν ἀρχαίων (β); Ἦθος τὸ ἀξιοματικόν καὶ μεγαλοπρεπές, τὸ πανηγυρικόν καὶ χορευτικόν, τὸ παθητικόν καὶ ἡδονικόν, τὸ ταπεινόν καὶ διαπεραστικόν τῆς καρδίας εἰς παρακίνησιν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων, ἀπὸ χαρακτηρίζουσι τὸν τέταρτον ἦχον, καὶ τοὺς διαφοροὺς δραστηρίους, ἐπισταγωγικοὺς καὶ ποικίλους κλάδους, καὶ μάλιστα τὸν διατονικὸν αὐτοῦ Κλάδον τὸν Συντονολύδιον, ὃς καλεῖται « Λέγετες ἄτος » ὅστις τέταρτος εἶναι ἀντίστοιχος τοῦ Μιξολυδίου τῶν ἀρχαίων (γ); Ἦθος τὸ φιλοκτίρμον καὶ θρηνώδες, τὸ διεγερτι-

τὸς ὁ ἦχος ταυτίζεται μετὰ τὸν Δωρίον τῶν ἀρχαίων ὁ Πλάτων ἐθεώρει τὴν σεμνότητα τούτου, ὡς οὐκ ἔστιν ἐπὶ τὴν βελτίωσιν τῶν ἡθῶν καὶ παραιτησάμενος τὰς λοιπὰς διαλέκτους τῶν ἡχῶν ἐνέκρινε τὴν Δωριστί, ὡς ἀρμόζουσαν ἀνδράσι πολεμικοῖς καὶ σώφροσι. Διότι αὕτη τοῦ ἐφαίνετο ἱκανὴ τὴν ψυχὴν, τοῦ μὲν σωφρονούντος, νὰ τὴν ἐπιβρῶσθαι, τοῦ δὲ ἀνοηταίνοντος, νὰ τὴν σωφρονίσθαι.

Ἰωάννης δὲ ὁ Δαμασκηνός, καὶ ὁ συμφοιτητὴς καὶ συνάδελφος αὐτοῦ Κοσμάς ὁ μελωδὸς εἰς τὰ κατὰ τοὺς παλαιοὺς ὀνόματα τῶν ἡχῶν λέγουσι. « Τῶν δὲ ἡχῶν τὰ ὀνόματά εἰσι ταῦτα· ὁ πρῶτος λέγεται

Δωρίος ᾧ· ὁ δὲ δεῦτερος λέγεται Αὐδῖος $\alpha\omega\iota$ ὁ τρίτος λέγεται Φρύγιος ᾧ, ὁ τέταρτος Μιξολυδῖος $\mu\lambda$, κ.τ.λ. » (Μουσικῆς Κανόνων αὐτῶν, ὡς ἐδιδάχθησαν παρὰ τοῦ σοφοῦ αὐτῶν διδασκάλου Κοσμά τοῦ Σίνου ἢ Ἰκέτου. (Ἰδε προλεγόμενα Παπαδουχῆς).

(α) Ὅτι ὁ ἀντίστοιχος τοῦ Αὐδίου ἤχου τῶν ἀρχαίων εἶναι ὁ καθ' ἡμᾶς δεῦτερος ἦχος, ὅλγον ἐντεῦθεν· ἐπειδὴ αὐτὸ τὸ χαρακτηρίζον τὸν δεῦτερον ἦχον κατὰ τὸ συγκινητικόν καὶ τὸ χαῖνον ἦθος, αὐτὰ ταῦτα τὰ χαρακτηριστικὰ χαρακτηρίζουσι καὶ αὐτὸ τὸ ἦθος ἔχει καὶ ὁ Αὐδῖος ἦχος· περὶ οὗ ὁ μὲν Πλούταρχος λέγει. « Ὀλυμπον γὰρ πρῶτον Ἀριστόξενος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Μουσικῆς ἐπὶ τῷ Πύθωνι φησιν ἐπικτῆδιον αὐλῆσαι Αὐδιστί ».

Ὁ δὲ Πλάτων λέγει. « Τὴν Αὐδιστί συμποτικὴν καὶ ἀνειμένην ὄθεν καὶ παραιτεῖται αὐτὴν ἐπειδὴ ἐκχαυνοὶ τὰς ψυχὰς τῶν νέων ».

Ὁ δὲ Χρυσάνθος Προῦσης εἰς τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν ὁκτώ ἡχῶν, περὶ τοῦ δευτέρου ἡχου λέγει· « τὸ ἦθος τοῦ δευτέρου ἡχου, ἂν ἦναι ἐκεῖνος ὅστις ὠνομάζετο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων « Αὐδῖος » σώζει χαρακτηριστὰ ἐμφυχοῦντα καὶ κεντῶντα, ἐτι δὲ καὶ λυπεύοντα καὶ πάθος ἐνστάζοντα ταῖς ψυχαῖς· ὄθεν λέγουσι ὅτι ὁ Ὀρφεὺς ἡμέρωνε τὰ θηρία διὰ μέσου τούτου τοῦ ἡχου ».

Ἰωάννης δὲ ὁ Δαμασκηνός καὶ Κοσμάς ὁ μελωδὸς βεβαιοῦσι περὶ τοῦ ἡχου τούτου, ὅτι ὁ ἀντιστοιχῶν τῷ Αὐδίῳ τρόπῳ, εἶναι ὁ δεῦτερος ἦχος ὁ δὲ δεῦτερος λέγεται Αὐδῖος $\alpha\omega\iota$ » ὡς εἴρηται εἰς τὴν ἀνωτέρω σημείωσιν.

(β) Ὁ ἀντιστοιχῶν τῷ Φρυγίῳ ἡχῷ τῶν ἀρχαίων εἶναι ὁ καθ' ἡμᾶς τρίτος ἦχος· ἐπειδὴ αὐτὸ τὸ ὅποιον χαρακτηρίζει τὸν τρίτον ἦχον κατὰ τὸ ἀλαζονικόν, τὸ ἀνδρικόν, τὸ ὀρμητικόν, τὸ ἐνθερμον ἦθος κ.τ.λ. αὐτὰ τὰ χαρακτηριστικὰ καὶ αὐτὸ τὸ ἦθος χαρακτηρίζουσι καὶ τὸν Φρύγιον ἦχον· περὶ οὗ, ὁ μὲν μέγας Βασίλειος λέγει. « Ταύτῃ τοι καὶ Ἀλεξάνδρῳ ποτὲ τὸν Φρύγιον ἐπαυλῆσαντα, ἐξαναστῆναι ἐπὶ τὰ ὄπλα, λέγεται, μεταξὺ δειπνούντων· καὶ ἐπαναγαγεῖν πάλιν πρὸς τοὺς συμπύτας, τὴν ἀρμονίαν ᾗλάνσαντα » (Παραίν. πρὸς τοὺς νέους § 16).

Ὁ δὲ Χαρίσιος ὁ Μεγδόανος εἰς τὸ περὶ Μουσικῆς τῶν παλαιῶν λέγει· « Καὶ τὸ Φρύγιον (μέλος) ἦτον ὁ μεταξὺ τοῦ Δωρίου, καὶ τοῦ Αὐδίου ἡχος· εὐρέθη τὸ πρῶτον ἀπὸ τῶν Φρύγα Ἰαγριν, καὶ ἡ ἀρμονία τοῦ ἦτον διεγερτική, καὶ ἀσπενος, διὸ καὶ ἡ χρῆσις τοῦ ἐγένετο μάλιστα εἰς τὰ ἐρωτικά, τραγῆλα ἄσματα, καὶ εἰς κωμικά μέλη ».

Ἀριστείδης δὲ ὁ Κουίντλιανός λέγει. « Τῆς ἀρμονίας ἐκάστης διαφυλάττειν τὸ ἴδιον· τῆς Φρυγίου τὸ ἐνθεον, τῆς Αὐδίου τὸ βαγκικόν, τῆς Δωρίου τὸ σεμνόν, κ.τ.λ. » Ὁ δὲ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός σὺν τῷ Κοσμᾷ τῷ μελωδῷ βεβαίως περὶ τοῦ ἡχου τούτου εἰς τὰ ὀνόματα τῶν ἡχῶν, ὅτι ὁ ἀντιστοιχῶν τῷ Φρυ-

γίῳ τρόπῳ εἶναι ὁ τρίτος ἦχος. « Ὁ τρίτος ἦχος λέγεται Φρύγιος ᾧ, κ.τ.λ.

(γ) Ὅτι ὁ ἀντιστοιχῶν τῷ ὑπὸ τῆς δεκάτης Μούσης Σακρούς ἐφευρεθέντι Μιξολυδίῳ ἡχῷ τῶν ἀρχαίων εἶναι ὁ καθ' ἡμᾶς τέταρτος ἦχος, ὅλγον ἐντεῦθεν· ἐπειδὴ αὐτὸ τὸ ὅποιον χαρακτηρίζει τὸν τέταρτον ἦχον κατὰ τὸ ἀξιοματικόν καὶ μεγαλοπρεπές, τὸ πανηγυρικόν καὶ χορευτικόν, τὸ παθητικόν καὶ ἡδονικόν, τὸ ταπεινόν καὶ διαπεραστικόν τῆς καρδίας, εἰς παρακίνησιν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων ἦθος, αὐτὰ ταῦτα τὰ χαρακτηριστικὰ καὶ αὐτὸ τούτο τὸ ἦθος, χαρακτηρίζει καὶ τὸν Μιξολυδίον ἦχον. Περὶ οὗ, ὁ Χρύστην.

κόν και χορευτικόν, τὸ κεχηγνός και χαῦνον, ἅπερ χαρακτηρίζουσι τὸν πλάγιον τοῦ Α'. ἤχον, και ἀπὸ τοὺς διαφόρους ἀπλοῦς, ποικίλους και χλιδαγούς αὐτοῦ Κλάδους (α); Ἦθος τὸ ἀρμόζον εἰς ἔσματα ἐπικήδεια εἰς μελέτας ὕψηλās και θείας, και τὸ ἡδονικόν, ἅπερ χαρακτηρίζουσι τὸν πλάγιον τοῦ Β'. ἤχον, και τοὺς δραστηρίους και ποικίλους τῆς ἐπεισαγωγῆς κλάδους (β); Ἦθος τὸ ἡρηγαστικόν τὸ γαλήνιον, και τὸ εἰρηνικόν, ἅπερ χαρακτηρίζουσι τὸν πλάγιον τοῦ Γ'. ἤχον ἢ βαρύν και τοὺς διαφόρους διατονικούς και ἐναρμονίους αὐτοῦ Κλάδους (γ); Ἦθος τὸ κλίνον εἰς τὸ θαλκτικόν εἰς τὸ ἡδονικόν, και ἔλκυν

Θς. Προύσης εἰς τὰ χαρακτηριστικά τῶν ὀκτώ ἤχων, λέγει. « Τὸ ἦθος τοῦ τετάρτου ἤχου σώζει χαρακτῆρα τὸ πανηγυρικόν και τὸ χορευτικόν. Καὶ ὅταν μὲν ἔχη Ἰσον τὸν Δι, σώζει τὸ Ἀξιωματικόν και Μεγαλοπρεπές· ὅταν δὲ τὸν Βου, τὸ παθητικόν και ἡδονικόν· και ὅταν τὸν Πα, τὸ ταπεινόν και διαπεραστικόν τῆς καρδίας εἰς παρακίνησιν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων ».

Ἰωάννης δὲ ὁ Δαμασκηνός και Κοσμάς ὁ μελωδός, εἰς τὰ ὀνόματα τῶν ὀκτώ ἤχων και περὶ τούτου λέγει, ὅτι ὁ ἀντιστοιχῶν τῷ Μιζολυδίῳ τρόπῳ τῶν ἀρχαίων εἶναι ὁ καθ' ἡμᾶς τέταρτος ἤχος. « Ὁ τε

ταρτος ἤχος λέγεται Μιζολυδίας ᾤ, κ.τ.λ. »

Ὁ δὲ Πλούταρχος λέγει. « Καὶ ἡ Μιζολυδίας δὲ παθητικὴ τις ἐστὶ τραγωδίαις ἀρμόζουσα, Ἀριστόξενος δὲ φησὶ, Σαπφῶ πρώτῃν εὗρασθαι τὴν Μιζολυδίαν, παρ' ἧς τοὺς τραγωδιστοὺς μαθεῖν λαθόντας γοῦν αὐτοὺς, συζυγεῖν τῇ Δωριστί· ἐπεὶ ἡ μὲν τὸ μεγαλοπρεπές και ἀξιωματικόν ἀπαδίδωσιν, ἡ δὲ τὸ παθητικόν, μέμικται δὲ και διὰ τοῦτο τραγωδία ».

(α) Καὶ ἐκ τῶν πλαγίων ἤχων (οἵτινες διακρίνονται ἀπὸ τοὺς παλαιούς διὰ τῆς ὑπὸ προθέσεως) ὁ ἀντιστοιχῶν τῷ ὑποδωρίῳ ἤχῳ τῶν Ἀρχαίων εἶναι ὁ καθ' ἡμᾶς πλάγιος τοῦ Α'. ἤχος. Ἐπειδὴ αὐτὸ τὸ ὅποιον χαρακτηρίζει τὸν πλάγιον τοῦ Α'. ἤχον κατὰ τὸ φιλοκτίρμον και θρηνώδες, τὸ διεγερτικόν και χορευτικόν, τὸ κεχηγνός και χαῦνον ἦθος, αὐτὰ τὰ χαρακτηριστικά και αὐτὸ τὸ ἦθος χαρακτηρίζουσι και τὸν ὑποδωρίον ἤχον. Περί οὗ, ὁ μὲν Χρυσάνθος Προύσης εἰς τὰ χαρακτηριστικά τῶν ὀκτώ ἤχων λέγει. « Τὸ ἦθος τοῦ πλαγίου Α'. ἤχου κλίνει μὲν εἰς τὸ φιλοκτίρμον και θρηνώδες διὰ τὰ Σιγχερατικά μέλη και Παπαδικά· εἰς τὸ διεγερτικόν δὲ και χορευτικόν διὰ τὰ Εἰρημολογικά, εἰς ταχέαν ἀγωγὴν χρόνου (τοῦτο ἐστὶ τὸ « Πάσχα Ἰερὸν »)· εἰς δὲ βραδείαν, εἰς τὸ κεχηγνός και χαῦνον ».

Ὁ δὲ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός και Κοσμάς ὁ μελωδός βεβαιῶσι περὶ τοῦ ἤχου τούτου εἰς τὰ ὀνόματα τῶν ὀκτώ ἤχων, ὅτι ὁ ἀντιστοιχῶν τῷ ὑποδωρίῳ τρόπῳ εἶναι ὁ πλάγιος τοῦ Α'. ἤχος· « ὁ πλάγιος τοῦ Α'. λέγεται ὑποδωρίος ᾤ ᾠ, κ.τ.λ. » καθὼς και οἱ εἰς τὸν ἤχον τοῦτον στίχοι αὐτοῦ. « θρηνώδες· εἰ σὺ, και φιλοκτίρμων ἄγαν, ἀλλ' εἰς τὰ πολλὰ και χορεύεις εὐρύθυως, κ.τ.λ. »

Ὁ δὲ Ἀριστόξενος λέγει. « Τὸ δὲ τῶν Αἰολίων ἦθος ἔχει τὸ γαῦρον και ὀγκώδες· διὸ και περιέχουσι τὸ τῆς ὑποδωρίου καλουμένης Ἀρμονίας ἦθος· αὕτη γάρ ἐστὶ, φησὶν ὁ Ἡρακλείδης, τὴν ἐκάλουν Αἰολίδα· ὡς και Ἀἴσος ὁ Ἑρμηνεὺς ἐν τῷ εἰς τὴν Ἑρμιόνην Δήμητρην ὕμνῳ λέγων οὕτως Δάματρα μέλπω κόραρ τε Κλυμένηο ἱλαχον Μελιδίαν, ὕμνον ἀνάγων Αἰολιδ' ἅρα βαρύνδρομον ἀρμονίαν· τούτῳ ὁ φέουσι πάντες ὑποδωρίον τὰ μέλη. Ἐπεὶ οὖν τὸ μέλος ἐστὶν ὑποδωρίον, εἰκότως Αἰολίδα φησὶν εἶναι τὴν ἀρμονίαν ὁ Αἴσος ».

(β) Χρυσάνθος ὁ Προύσης, εἰς τὰ χαρακτηριστικά τῶν ὀκτώ ἤχων λέγει· « τὸ ἦθος τοῦ ἤχου τούτου σώζει χαρακτῆρα ἀρμόζοντα εἰς ἔσματα ἐπικήδεια, και εἰς μελέτας ὕψηλās και θείας· οὕτως ἔχει εἰς τὰ Σιγχερά και Παπαδικά, εἰς δὲ τὰ Εἰρημολογικά σώζει χαρακτῆρα ἡδονικόν, ὅπου ὀηλαδὴ πλεονάζει μὲν ἡ ποιότης τοῦ λεγέμενης, και δὲν ἀκούεται ἡ τοῦ λεγόμενου ».

Ὁ δὲ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός εἰς τὰ ὀνόματα τῶν ἤχων βεβαιῶσι ὁμοίως τὰ αὐτὰ και περὶ τοῦ ἤχου τούτου, ὅτι ὀηλαδὴ ὁ ἀντιστοιχῶν τῷ ὑποδωρίῳ τρόπῳ εἶναι ὁ πλάγιος τοῦ Β'. ἤχος. « Ὁ πλάγιος τοῦ Β'. λέγεται ὑπολύδιος ᾤ ᾠ, κ.τ.λ. »

Ὁ δὲ Μανουὴλ ὁ Βρυέννιος, εἰς τὸ περὶ τῶν ὀκτώ ἤχων Κεφ. λέγει· « ἔκταν δὲ εἶδος τῆς μελωδίας εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐπέχει τὸν ὑπολύδιον τόνον· ὀνομάζεται δὲ τοῦτο ὑπὸ τῶν μελοποιῶν ἤχος πλάγιος δεῦτερος ».

(γ) Ὅτι ὁ ἀντιστοιχῶν τῷ ὑποδωρίῳ τρόπῳ, ἦν ὁ καθ' ἡμᾶς πλάγιος τοῦ τρίτου ἢ βαρύν ἤχος, βεβαιῶται ἀπὸ τὸν βαρύτερον και κατώτατον αὐτοῦ τόνον τοῦ διὰ πασῶν συστήματος, τοῦτε διατονικοῦ και τῷ ἐναρμονίου γένους. Περί οὗ, ὁ Χρυσάνθος Προύσης εἰς τὰ χαρακτηριστικά τῶν ὀκτώ ἤχων λέγει. « Βαρύν ἤχον ὀνόμασαν οἱ Ψαλμοδοοὶ τὸν πλάγιον τοῦ Γ'. ἤχον ἐξ ἀρχαιολογίας· διότι, καθὼς λέγουσιν, ἐπινοήσας ὁ Ἑρμῆς τὴν λύραν ἐπιτάχαρδον, εἰδὼς και φθόγγους ἐπτά, και ἤχους ἐπτά· βαρύτερος δὲ τῶν ἐπτά φθόγγων ἦτον ὁ Ζω· διὰ τοῦτο και ὁ ἤχος ὅστις εἶχεν Ἰσον τὸν Ζω, ὀνομάσθη βαρύν ἤχος· ὕστερον ὁ Πυθαγόρας και οἱ μετ' αὐτὸν αὐξήσαντες εἰς ὀκτὼ τὰς χορδὰς και τοὺς φθόγγους, και τοὺς ἤχους, δὲν ἠθέλησεν νὰ ἀλλάξωσι τὸ ὄνομα τοῦ βαρείου ἤχου διὰ νὰ μὴ λησμονηθῇ παντὶ πατρὶ ὁ ἀρχαιότερος Λύρα ».

στικόν εἰς πάντα, ὅπως χαρακτηρίζουσι τὸν πλάγιον τοῦ Δ'. ἤχον, καὶ τοὺς διαφοροὺς ἐπεισάκτους αὐτοῦ ἑλάνους (α) :

Ἐκί τίς δὲν ὁμολογεῖ τὴν ἡμετέραν Ἑκκλησιαστικὴν Μουσικὴν ὅτι εἰν' ἰκαίνη ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ μουσικὴ, ἥς τὰ μέλη τονίζονται, ὅπως ἐτονίζοντο καὶ τὸ πάλαι ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων μουσικῶν μετὰ τὴν στοιχειᾶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου ; μή τοι τὰ σημεῖα τῆς ποσότητος ὁλονομί τοῦ ὀλίγου —, τῆς πενταπλῆς \cup , τοῦ ἑξαπλῆς $\cup\cup$, δὲν εἶναι ἀπὸ τὰ κεφαλαῖωδες ἡ μεγάλη στοιχειᾶ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου, οἷον ἀπὸ τὸ ἴδιον πλάγιον, καὶ σῆμα ἀντιστραμμένον, καὶ σῆμα κατεστραμμένον, καθὼς μεταχειρίζοντο αὐτὰ εἰς τὸν μουσικὸν τονισμὸν τῆς Μελοποιίας καὶ οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἀρχαῖοι Ἕλληνες ; μή τοι τὸ κέντημα α , καὶ τὰ κεντήματα $\alpha\alpha$, καὶ ἄλλα δὲν εἶναι ἀπὸ τὸ ἀλφαβήτου ὡς εἴρηται ; μή τοι τὰ βυθμητικὰ καὶ χροινικὰ σημεῖα τῆς ἀγωγῆς τοῦ ταχέος καὶ βραδείας, ἔτσι τοῦ γοργοῦ χ καὶ τοῦ ἀργοῦ γ , δὲν εἶναι ἀπὸ τὸ κεφαλαῖωδες στοιχείον τοῦ γάμμα ὁρθίου καὶ ἀντιστραμμένου Γ, γ ; μή τοι τὰ σημεῖα τῆς μαρτυρικῆς ποιότητος δὲν εἶναι ἀπὸ τὰ μικρὰ στοιχεῖα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου, ὡς τὸ ὀλίγον μικρὸν δ, διὰ τὸν Δ'. ἤχον Δ, καὶ διὰ τὸν πλάγιον τοῦ Δ'. ν ὡς τὸ σῆμα μικρὸν (τὸ τελικόν) πλάγιον \sim , διὰ τὸν δεύτερον ἤχον Δ, δ, καὶ διὰ τὸν πλάγιον τοῦ Β'. π, κ ὡς τὸ κελαστικὸν διπλοῦν $\cup\cup$, $\cup\cup$

ν η, διὰ τὸν Γ'. ἤχον ἦη, καὶ πλάγιον τοῦ Γ'. ἦ βαρὺν κατὰ τὸ ἐναρμόνιον ἦη, ἦη, καὶ τὸ ζῆτα μικρὸν πλάγιον \sim , διὰ τὸν πλάγιον Γ'. ἦ βαρὺν κατὰ τὸ διπτονικὸν Ζ, καὶ τὸ κεφαλαῖωδες ςῖ ἑλλειπτικὸν ἦ ἡμῖσι ὀρθιον q, διὰ τὸν πρῶτον κ, π καὶ πλάγιον τοῦ Α'. λ ἢ λ κ.τ.λ. ὅπερ μεταχειρίζοντο οἱ ἀρχαῖοι πλάγιον σ, καθὼς παριστάνει αὐτὸ ὁ μουσικώτατος Γαυδέντιος (δ) :

Σὺν τούτοις καὶ τὸ εἰδικὸν σημεῖον τῆς ἐνάρξεως μικρὸν ε ξ , (ὅπερ ἐντισσι χειρογράτοις εὐρίσκεται γεγραμμένον καὶ οὕτως ξ , ὡς ἔχει τὸ πρωτότυπον στοιχείον ξ), ἡ καὶ τὸ κεφαλαῖωδες Σ , καθὼς παριστάνει αὐτὸ ὁ μουσικώτατος Βασίλειος Σ. ὁ ἱατροφιλόσοφος (γ).

Εἰς δὲ τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν ὁκτώ ἤχων ὁ αὐτὸς λέγει. « Τὸ ἦθος τοῦ βαρέος ἤχου κλίνει εἰς τὸ ἡσυχαστικόν. καὶ μέλιστα ὅταν ποιῆται γρῆσιν τῆς ἐναρμονίης Κλίμακος, εὐχέει χαρακτῆρα γαλήνην, εἰρηνικόν, καὶ δυνάμενον μετριάξαι τὸ ἰσορμητικόν τοῦ τρίτου ἤχου, καὶ κατακοιμίζειν τὰ πνεύματα. διὰ τοῦτο ἀπαρίσκει μὲν τοῖς νόις καὶ τοῖς εὐγένησιν ἀρίσκει δὲ τοῖς ἀπλοῖς καὶ γίγνεται ». ὅθεν καὶ ἐπὶ περὶ τούτου καταλλήλοι στίχοι Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, οὗ ἀλλίγον ἐμφαίνειται τὸ φυσικὸν ἦθος τοῦ ἤχου τούτου. « ὁ τοὺς λογισμοὺς ἐν βοαῖς μισῶν φιλεῖ. Ἀνδρῶν δὲ ἄσπερ ἐντερότρητα βρέμεις, ὧν ποικίλος δὲ, τοὺς ἀπλῶς ἔχεις φίλους ».

Καὶ ὁ Εὐκλείδης λέγει « ἑδόμορον εἶδος τοῦ διὰ πρῶτον, τὸ ὑπὸ βαρύνουκτον περιεχόμενον, αὐτὸ πρῶτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ βαρὺ ». Ἰωάννης δὲ ὁ Δαμασκηνὸς εἰς τὰ ὀνόματα τῶν ὁκτώ ἤχων τὸ αὐτὸ λέγει καὶ περὶ τῆς ἀντιστοιχίως τοῦ ἤχου τούτου. « Ὁ βαρὺς λέγεται ὑπερρύγιος \sim ». ὁ δὲ Μανουὴλ ὁ Βρούνιος λέγει. « Ἐδόμορον δὲ εἶδος τῆς μελωδίης εἶναι ἰκαίνη τὸ ὅποιον ἐπέχει τὸν ὑπερρύγιον τόνον ὀνομάζεται δὲ τοῦτο ὑπὸ τῶν μελοποιῶν ἦθος βαρὺς ».

(α) Ὁ ἀντιστοιχῶν τῇ Ἰσομειολογίᾳ τρόπον, ἢ ὁ καθ' ἡμᾶς πλάγιος τοῦ Δ'. ἤχος· περὶ οὗ, ὁ Χρυσάνθος Προύσης εἰς τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν ὁκτώ ἤχων, καὶ περὶ τοῦ ἠθους τοῦ ἤχου τούτου λέγει. « Τὸ ἦθος τοῦ πλάγιου Δ'. εὐχέει χαρακτῆρα κλινόντα εἰς τὸ θελκτικόν, ἰδανικόν, καὶ ἱλυστικόν εἰς πάντα· διὰ τοῦτο καὶ οἱ Κῶμοι κατὰ τούτον τὸν ἤχον ἐμελίζοντο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ». Ὁ δὲ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς, εὖν τοῖς ἄλλοις ἤχοι, εἰς τὰ ὀνόματα τῶν ἤχων, τὸ αὐτὸ λέγει καὶ περὶ τῆς ἀντιστοιχίως τοῦ ἤχου τούτου. « Ὁ πλάγιος τοῦ Δ' λέγεται Ἰσομειολογίας $\lambda\eta$ ». Ταῦτα πάντα εὐχόμενα καὶ διατηροῦνται εἰς τὰ παλαιὰ χειρόγραφα τῆς Παππαδικῆς γεγραμμένα καὶ εἰς μεμβράνας.

(δ) « Ἰσοκείσθω τις φθόγγῳ δυνάμει βαρυτάτῃ, καὶ πρώτως ἀκουστή· ταύτην δὲ παλαιὰ κατεστήσαντο τὸ ἡμῖν πλάγιον, καὶ ἀρχὴν τῶν σημείων ἔθεντο τοῦτο πρῶτον σ . . . » Γαυδέντιος.

(γ) Διὰ τὴν ἐκ τοῦ ἐνὸς τετραγώνου εἰς ἄλλο τετράγωνον μετάθεσιν μέλους τινος τῶν ἀρχαίων, εἰς παράδειγμα ἰσομοίᾳ αὐτῇν ὁ μουσικώτατος αὐτοῦ Βασίλειος ὁ ἱατροφιλόσοφος εἰς τὸ περὶ Μουσικῆς Σχολίασμα αὐτοῦ πρὸς τὰς ἀρχαίας μαρτυρίας, καὶ διαρίσεις τῶν ποιῶν τετραγώνων τῆς ἀρχαίας Ἑλ-

Μῆται ἐκεῖνοι οἱ αἰετοὶ Διδάσκαλοι καὶ Πατέρες τῆς νῆας μεθόδου, καὶ εὐεργέται τοῦ ἔθνους Γρηγόριος Πρωτοφάτης, Κουρμούζιος Χαρτοφύλαξ καὶ Χρυσάνθος Πρεσβύτερος, ὅν ἔλαβαν τὰ σημεῖα τῆς μαρτυρικῆς ποσότητος, καὶ τὰ τῶν εὐόγων τῆς μονοσυλλάβου παραλλαγῆς ἀπὸ τὰ μεγάλα στοιχεία τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου Ζ, Ν, Π, Β, Γ, Δ, Ε, κατὰ μέμνησιν τῶν μουσικῶν μαρτυριῶν τῶν κοινῶν τετραγάρδων τῆς ἀρχαίας Ἑλλήν. Μουσικῆς; Μῆται οἱ θεοὶ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας οἱ κατὰ βάθος γνώστοις τὴν ἀρχαίαν μητρικὴν γλῶσσαν καὶ Μουσικὴν, ὡς ὁ ἱερομάρτυς Ἀθηνογένης (α), ὁ Ἅγιος Ἀμβρόσιος Μεδιολάνων (β), ὁ ἐξ Ἰταλίας αἰχμαλώτης ἐνεχθεὶς εἰς Δαμασκὸν Κοσμάς ὁ Ξένος ἢ Ἰκίτης (γ), Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, Κοσμάς ὁ Μιλαρῆς, Δίων ὁ Σοφός, Κωνσταντῖνος Α. ὁ Πορφυρογένετος, Νικηφόρος Κάλлистος ὁ Ξανθόπουλος, Νικέλαος ὁ Μαλαξός, Σωφρόνιος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, Ἀνατόλιος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ἡ ὁμώνυμος αὐτοῦ ἐκ τῆς Μονῆς τοῦ Στουδίτου, Θεόδωρος ὁ Στουδίτης, ὁ Ἅγιος Ἀνδρέας Κρήτης, Βασίλειος Πιχωριώτης, ὁ Ἐπίσκοπος Μάρκος ὁ Εὐγενικός, Ἰωάννης ὁ Ὑμνογράφος, σὺν ταῦτοις καὶ ἡ Σεμνότης καὶ Μουσικωτάτη Καταπινὴ Μοναχὴ, καὶ ἄλλοι πλεῖστοι ποιηταὶ καὶ μελοποιοὶ, οἵτινες τὰ μουσικὰ καὶ ποιητικὰ μέτρα τῶν ποιημάτων αὐτῶν καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν μελετημάτων, ὅν παρέλαβον ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους ποιητὰς ὁλοκλήρως ἀπὸ τὴν Πίνδαρον, Ὅμηρον, Εὐριπίδην, Σοφοκλῆα, Ἀριστοφάνην, καὶ ἄλλους;

Μήτοι οἱ ἀντίστοιχοι ἑκάς ἤχοι, οἷον ὁ Πρώτος, ὁ Δεύτερος, ὁ Τρίτος, ὁ Τέταρτος, ὁ Πλάγιος τοῦ Α', ὁ Πλάγιος τοῦ Β', ὁ Πλάγιος τοῦ Γ', ἡ Βαρύς, καὶ ὁ Πλάγιος τοῦ Δ', ὧν τὰ διαφορά ἦθ' χαρακτηρίζοντα (ὡς εἴρηται ἀνωτέρω) καὶ παραβαλλόμενα πρὸς τὰ ἦθ' ἐκάστα τοῦ Δωρίου, τοῦ Λυδίου, τοῦ Φρυγίου, τοῦ Μιελυδίου, τοῦ Υποδωρίου, τοῦ Υπολυδίου, τοῦ Υποφρυγίου, καὶ τοῦ Υπομιελυδίου, ὅν εἶναι ἐκάστα οἱ ἑκάς ἤχοι τῶν ἀρχαίων, ὡς παριστῶνται ἐν χάρταις καὶ μεμβράναις, καὶ ἀναριθμηταῖς χειρογράτοις τῆς Παππαδικῆς, καὶ εἰς τὰ προλεγόμενα τοῦ κατὰ Γραμματικὴν Ἐκλογίου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ Κοσμά τοῦ Μιλαροῦ, ὡς ἐκιδόχθησαν παρὰ τοῦ σοφοῦ αὐτῶν διδασκάλου Κοσμά τοῦ Ξένου ἢ Ἰκίτου (γ).

ληρικῆς Μουσικῆς (§ 36) λέγων. « Καὶ ὁ τέταρτος ἤχος τοῦ Σπυργαρίου διὰ τοῦ Συνημμένου τετραγάρδου φέλλεται τὰ πολλὰ, τοῦ Α' τῷ Δ' συναρθεῖντος » καὶ τότε εἰς τὸν εὐόγον τῆς Μέσης τίθεται τὸ σημεῖον \int ἐναρξὶς λεγόμενον, ὁλοκλήρως πάντος τὴν ἐναρξιν τοῦ Συνημμένου τετραγάρδου ».

(δ) Κατὰ τὴν μαρτυρίαν καὶ ἀπόδειξιν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου διὰ τὸ ποίημα τοῦ ἐπιφυγίου ὕμνου « Φῶς Ἰλαρόν » πῶς ἦνως τὰ μουσικὰ καὶ ποιητικὰ μέτρα εἰς τὸ μικτὸν μέλος τοῦ Μιελυδίου (τετάρτου ἤχου) μὲ τὴν ἐπισημασίαν τοῦ Λυδίου (δευτέρου ἤχου), καὶ ἐξέλλον αὐτὸ ὁ ἱερομάρτυς Ἀθηνογένης, ὅπου σωζεται καὶ εἰς ἡμᾶς αὐτὸ τὴ πρωτότυπον καὶ ἀρχαίαν μέλος, καὶ μὲ ποίαν μουσικὴν εἶχε τὸν ἦσον αὐτὸ ὁ ποιητὴς καὶ μουσικὸς; αὐτὸς πρὸ 1600 χρόνων; — Λέγουσιν δὲ 250 καὶ 300, μετὰ Χριστοῦ εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς χριστιανικῆς βασιλείας, ὅτε ἐπισταθὴν ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τοῦ Ἀδελφάρου, ἐξέλλον μὲν τοὺς φηλυμούς τοῦ Δαβὶδ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ, μὲ ποίους δὲ τόνους μουσικῆς εἶχον τὸν αὐτὸς, καὶ πῶς ἐμύλησαν τότε τὸ ἀρχαιότατον μέλος τοῦ νικητερίου τροπαρίου « Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν » τὸ « Ἅγιος, Ἄγιος, Ἄγιος, Κύριος, Σαββῶθ, κ.τ.λ. » τὸ « Σὺ ὀνομάζεις, σὺ εὐλογοῦμεν, κ.τ.λ. », καὶ ὁ πρῶτος χριστιανικὸς ὕμνος « Σιγησάτω πᾶσα σὰρξ βροττικῇ, κ.τ.λ. » καὶ ἄλλα πολλὰ; Πῶς δὲ ἐμύλησαν, καὶ μὲ ποίαν μουσικὴν ἐτόνουν τὸ ἀρχαιότατον καὶ αἰμάρτον μέλος τοῦ Ἀποστόλου καὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου.

(ε) Ὁ Πυθαγόρας προσέθηκε εἰς τοὺς εὐόγους τῶν ὧν τετραγάρδων, ἐποίησε τὸ διακαστὸν Σύστημα, οὗ τοὺς εὐόγους τῆς παραλλαγῆς ἐπαρῶντο οἱ μετὰ τὸν Πυθαγόραν πάλιν μὲ τὴν αὐτὴν μονοσυλλάβον παραλλαγὴν τῶν ἀρχαίων, τε, τι, τη, τω, ἔως εἰς τὰ τέλη τοῦ Δ' αἰῶνος μ. Χ.

Ὁ δὲ Ἅγιος Ἀμβρόσιος Μεδιολάνων, ὅπως συμπληρώσῃ πᾶσαι τὰς χορδὰς τοῦ διακαστοῦ δι' ἰδιαίτης τοῦ εὐόγου ἐν ἐκαστῇ χορδῇ, ἐποίησε τοὺς μονοσυλλάβους εὐόγους τῆς μεθόδου του· εἰς ὧν ὁ τελευταῖος, εἰς πᾶν διακαστὸν γίνεται πρῶτος οἷον ὁ, τῶς, ἐν, ἀ, νά, βαι, νά, ὁ, τῶς, καί, κά, τῆ, βαι, νά· ὁ ποῖα παραλλαγή σωζεται καὶ εἰς τὰ παλαιὰ χειρόγραφα τῆς Παππαδικῆς τοῦ παλαιῦ Συστήματος, ἐπὶ τῆς παραλλαγῆς τῶν Μαρτυριῶν.

(ς) Ὁ σοφώτατος οὗτος Κοσμάς ὁ Ξένος ἤλθθη αἰχμαλώτως ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν εἰς τὴν Δαμασκὸν ἐξ Ἰταλίας, περὶ τὰ τέλη τοῦ Ζ' αἰῶνος μ. Χ. (ὅτε κατέσχον αὐτὴν ἐπὶ 6—7 ἔτη εἰς αἰχμαλωσίαν). τοῦτον ἀπελευθέρωσε ὁ περίφημος Σέργιος ὁ Μαντούρ, ὁ πατὴρ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, διέτρεψε αὐτὸν ἐν τῷ οἴκῳ Μεγάλῳ· ὁ δὲ Κοσμάς Ἰκίτης γενόμενος, νυλθαιρὸν εἶετο τῷ Κυρίῳ ὑπὲρ τοῦ εὐεργέτου

Ἐν εἰς τὰς ἀρχάς τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, οἱ τότε Ἐκκλησιαστικοὶ δὲν ἀπέβαλλον ἀπὸ τοῦ ἤχους τὰ πρῶτα καὶ ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ ὀνόματα αὐτῶν ὡς ἐθνικὰ ὄντων, οἷον, Δώριος, Αὐδῖος, Φρύγιος, Μιζολύδιος, Υποδώριος, Υπαλύδιος, Υπερφύγιος, Υπομιζολύδιος, καὶ ἀντὶ τῶν ὀνομάτων τούτων, δὲν ἀντιστήγον ὀνόματα ὑστερογενῆ, οἷον Πρῶτος, Δεύτερος, Τρίτος, Τέταρτος καὶ εἰς ἕκαστον Πλάγιον αὐτῶν, ὃ ὅποια διακρίνονται ἀπὸ τοῦ κυρίου αὐτῶν ἤχους διὰ τῆς ὑπὸ προθέσεως (α). ἤθελε τότε ὑπάρχει τοιαύτη τις ἀμφιβολία :

Μήτοι τὸ ἐν μεμβράναις καὶ χάρταις σωζόμενον Σχῆμα τοῦ Τροχοῦ τοῦ Πενταχόρδου συστήματος, δὲν εἶναι περὶ τὸν ἀπὸ τὸ κοινὸν παράχορδον τῶν ὑπερβολαίων, ὅπερ σχηματίζεται εἰς πεντάχορδον, περιλειόμενον μὲ τὴν ὑπερτάτην χορδὴν τῆς διοξείας τῶν ὑπερβολαίων, καὶ παραλλαγίζεται μὲν μὲ τοὺς μονοσυλλάβους φθόγγους τῆς ἀρχαιοτάτης παραλλαγῆς διὰ πέντε φθόγγων τε, τα, τη, τω, τε, σατηγίζεται δὲ μὲ τὰς ἀρχαιοτάτας μεμβρανίας ταύτας Α', Β', Γ', Δ', Α'" (6). ἐκτὸς τῶν κυρίων ἢ

τε τα τη τω τε

ὀξείων τῶν πλαγίων ἢ βαρέων ἤχων, οἱ ἅπτεροι κλάδοι, καὶ αἱ ποικίλαι ἀρμονίαι τῶν διαφόρων χορῶν, ὥς γινώσκουμεν καὶ διακρίνομεν μὲ τὰς ἐθνικὰς ὀνομασίας τῶν Περσικοτουρκικῶν, καὶ τῶν Ἀραβοτουρκικῶν λέξεων *τιζ Σεπά, τιζ Χουζάμ, τιζ Τζαριλάχ, τιζ Νιβά, τιζ Σεκιάχ, Χουσεινὴ ἁσράν, Ἀδλίμ ἁσράν, Σουζινάκ, Φαραχιάκ, Καρά πατάκ, χουμαγλόν, φαχατολλιλιάκ, Χιτζαζινάκ, Κιουλιζάκ, Σουζιλλί, καὶ ἄλλοι πλείστοι ἀρμονικοὶ κλάδοι*, δὲν εἶναι αὐτοὶ ἐκεῖνοι οἱ Κλάδοι τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς; περὶ ὧν ἀναφέρουσιν οἱ Ἕλληνες συγγραφεῖς, ὅσοι πραγματεύονται περὶ Μουσικῆς ὡς ὁ Πλούταρχος, Ἀριστέιδης Κουίντιλιανός, Ἀριστάξενος, Φιλόξενος, Ἀθήναιος ἐν Δειπνοσορῆσιν, Πυθαγόρας, Πλάτων, Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος Βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἄλλοι Ἕλληνες σὺν τούτοις καὶ ὁ Πορφύριος, Εὐστάθιος Θεσσαλονίκης Σχολιαστὴς τοῦ Ὀμήρου, Μανουὴλ ὁ Ψελλός, Μανουὴλ ὁ Βρυέννιος Κ. Λάσκαρις ὁ Βωγωνιάτης, Ἀγαλιανός, Ἰωάννης Μαίστωρ ὁ Κουκουζέλης, Ἰωάννης ὁ Κλαδίς Αμπαζάριος τῆς Ἀγίας Σοφίας, Πέτρος Μπερεκίτης, Βασίλειος Σ. Πατροφιλόσοφος, Χρύσανθος Προύσης, καὶ ἄλλοι πλείστοι μουσικοὶ προγενέστεροί τε καὶ μεταγενέστεροι, οἵτινες ἀναφέρουσιν αὐτοὶ τοὺς ἰδίους Κλάδους, μὲ τὰς οἰκίας αὐτῶν ὀνομασίας τῶν Ἑλληνικῶν λέξεων α' Υπερδώριος, Υπερλύδιος, Υπερφύγιος, Υπερμιζολύδιος, Συντονωλύδιος (γ), Ἡσυχαστι-

καὶ ἐλευθερωτοῦ τῆς ζωῆς αὐτοῦ Σεργίου τοῦ Μανσοῦρ διὰ καὶ ἐκλήθη « Ἰκέτης ». Κάτοχος ὢν ὁ Κοσμάς τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, καὶ ἄλλων ἐπιστημῶν αὐτὸς ἐδίδασκε τὸν τοῦ Σεργίου τοῦ Μανσοῦρ υἱὸν Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν, καὶ τὸν συναναγαγόντα αὐτῷ Κοσμάν τὸν ἐξ Ἱερουσαλὴμ, τὴν τε Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, τὴν Θεολογίαν, κ.τ.λ. σὺν τούτοις καὶ τὴν Ἑκκλησ. Μουσικὴν.

Ζητῶ συγγνώμην παρὰ τῶν ἀδολεσχούντων ἱστορικῶς, ὅτι ὁ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός ἦν ὁ Πατὴρ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, ἐν ᾧ αὐτὸς ἐσπούδασεν αὐτὴν ἀπὸ τῶν ἐξ Ἰταλίας Κοσμῶν τὸν Ξένον, καὶ ὡς καὶ ὁ Κοσμάς εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐρπούδασε παρ' ἄλλων, καὶ οὗτος παρὰ τῶν πρὸ αὐτῶν, κ.τ.λ. καὶ οὗτος ὅσῃς ἐκαστος διὰ τῆς ἱστορίας καὶ ἀνατρέχῃ εἰς τὴν πηγὴν βοηθούμενος καὶ ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογίας.

(α) Κυριακὸς Μελέριβτος ὁ Θεσσαλονικεύς, ἐν τῇ Ἀρχαιολογίᾳ αὐτοῦ εἰς τὸ περὶ Μουσικῆς κεφάλαιον λέγει « Ἄδεται, ὅτι οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ ἀποφύγοντες τὰς ἐθνικὰς προστηγίας Δώριον, Φρύγιον, καὶ Αὐδῖον, ἀντιστήσαν τοὺς ἤχους Α'. Β'. Γ'. Δ'. καὶ τοὺς πλαγίους ».

(6) Ὁ μὲν Χρύσανθος Προύσης λέγει « ὅτι δύναται παρ' ἡμῶν τὸ Πλάγιον, τοῦτο παρὰ τοῖς παλαιοῖς εἰδύνετο ἢ ὑπὸ ».

Ὁ δὲ Ἀθήναιος ἐν Δειπνοσορῆσιν λέγει « ὁρῶντες οἱ Μουσικοὶ τὸν ὄγκον καὶ τὸ προσποίημα τῆς καλοκάγαθίας ἐν τοῖς τῆς ἀρμονίας ἤθεσιν, Υποδώριον ἐκάλουν, ὡς τὸ προσεφερέε τῷ λευκῷ ὑπόλευκον καὶ τὸ μὴ γλυκὺ μὲν, ἐγγὺς δὲ τούτῳ λέγομεν ὑπόγλυκον οὕτως καὶ Υποδώριον τὸ μὴ πᾶν δώριον ».

Ἰδὲ εἰς τὴν φυσικὴν διαίρεσιν τῶν Κοινῶν Τετραχόρδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς, εἰς τὸ περὶ Μουσικῆς Σχολιασμα Βασιλείου Σ. τοῦ Πατροφιλοσόφου. § 52.

(γ) Οἱ διὰ τῆς ὑπὲρ προθέσεως διακρινόμενοι Κλάδοι τῆς Μουσικῆς τῶν ἀρχαίων, εἰσὶν οἱ καθ' ἡμᾶς ἐπὶ τὸ ὅσον ἐπιπλέοντα Κλάδοι τῶν παλαιῶν κυρίων ἤχων, οἷον, Υπερδώριος, καθ' ἡμᾶς εἰν ὁ Καλλοφωνικός Εἰρμός « Ἐορθε γῆ » Πέτρου τοῦ Μπερεκίτου Υπερφύγιος δὲ ἢ καθ' ἡμᾶς ἐνχομόνιος Δοξολογία τοῦ Σουρμετζίου τοῦ Χαροφύλακτος. Συντονωλύδιος, κατὰ μὲν τὸ χρωματικόν, καθ' ἡμᾶς εἰναι ὁ

κόν (α), Πανηγυρικόν (β), Ἰπνωτικόν ὃ λέγεται Βαυκάλιον ἢ Βαυκαλικόν (γ), Ποταμῖς (δ), Ροδανόν (ε), Βασιλικόν (ς), κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Ἀλλὰ ποῦ εἶναι τὰ μουσικά καὶ τὰ περὶ Μουσικῆς σοφὰ Συγγράμματα τῶν Παλαιῶν, δι' ὧν δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ Μουσικὴ; Ποῦ τὸ Μουσικόν Λύκειον τῆς πόλεως (η), καὶ ποῦ εἶναι τὸ τῆς Γυμναστικῆς Σχολεῖον τῆς Μουσικῆς (θ); Ποῦ εἶναι αἱ Διδασκαλαὶ τῆς Πράξεως, καὶ αἱ Καθηγηταὶ τῆς Θεωρίας τῆς Μουσικῆς (ι); Ποῦ εἶναι ὁ Καθηγητὴς ὅστις παραδίδων τὰ μέτρα, τοὺς πόδας, τὰ μακρὰ καὶ βραχέα, τὴν ἀρσιν καὶ θέσιν, τὸν χρόνον καὶ τὸν ρυθμὸν τῶν ποιητῶν, νὰ παραδῶσιν συγχρόνως καὶ τὸ μέλος (κ); οὐ!!! ὁ πανδαμάτωρ χρόνος μᾶς ἀφῆκε. μᾶς ἐστέρησε βασιλείον....

Εἰρηολογικὸς τοῦ Δευτέρου ἤχου· κατὰ δὲ τὸ διατονικόν, ὁ Εἰρηολογικὸς τοῦ Τετάρτου ἤχου, ὅστις ὀνομάζεται ὑπὸ τῶν μουσικῶν τοῦ παλαιοῦ Συστήματος Δεύτερος διατονικὸς ἢ Ἰπτος.

(α) Ἑσυχαστικόν μέλος ἢ ἤχος, εἶναι ὁ καθ' ἡμᾶς Ἐπισταγῶνικὸς Κλάδος τοῦ Βαρύος ἤχου, ὅπερ γινώσκουμεν Ἀραβοτουρκιστὶ «Ραχταουλλεδάχ» ὃ ἐρμηνεύεται «Ἑσυχαστικόν».

(β) Πανηγυρικόν μέλος, εἶν' ὁ καθ' ἡμᾶς Ἐπισταγῶνικὸς Κλάδος τοῦ Τετάρτου ἤχου, ὅπερ καλεῖται Ἀραβοτουρκιστὶ «Φεραχνάκ» ὃ ἐρμηνεύεται «Πανηγυρικόν».

(γ) Βαυκαλικόν ἢ Βαυκάλιον μέλος εἶναι τὸ καθ' ἡμᾶς ἀπλοῦν μέλος τοῦ Πακπαδικοῦ εἶδους, μᾶλλον δὲ ἡ σπανιωτάτη παρακλητικὴ τῆς τοῦ ἀργοῦ Στιχουργοῦ προσηχέσεως ὡς ἔχει ἡ τοῦ Δοξαδικοῦ τῆς 5. ὥρας τῆς Ἀ. καὶ Μεγάλης Παρασκευῆς ὃ γινώσκεται Ἀραβοτουρκιστὶ «Ζεμζεμέ, ἢ Σεπά Ζεμζεμέ».

(δ) Ὁ Κ. Λάτχαρις ὁ Πωγωνιάτης, τὸν μουσικὸν Κλάδον, ὃ ὁποῖος καλεῖται Ἀραβοτουρκιστὶ «Σουζινάκ» τὸν ὀνομάζει «Ποταμίδα» φέρεται δὲ γεγραμμένον ἐπὶ κεφαλῆς ἐνὸς μαθήματος χειρουδικοῦ οὔσει τοῦ Δευτέρου ἤχου, τὸ ὁποῖον ἀρχεται ἀπὸ τὸν βου. Ὅμοιος δὲ καὶ ὁ Ἀγαλιανὸς εἰς τὸν εἰς Δεῦτερον ἤχον χειρουδικόν του (οὔ, τὸ μουσικῶς κατέρχεται ἕως εἰς τὸν κάτω Γα) ἀρχεται δὲ ἀπὸ τὸν βου. γράρει ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ μαθήματος τὸ αὐτὸ ὄνομα «Ποταμῖς» ὃ γινώσκουμεν ὑπὸ τὸ ὄνομα «Σουζινάκ».

(ε) Ἰωάννης Μαῖστωρ ὁ Κουκουζέλης, τὸν μουσικὸν Κλάδον, τὸν καλούμενον Ἀραβοτουρκιστὶ «Κρουζιζάρ» ὀνομάζει «Ροδανόν»· φέρεται δὲ γεγραμμένον ἐπὶ κεφαλῆς ἐνὸς χειρουδικοῦ τοῦ πλαγίου Α'. ἤχου, ὅπερ ἀρχεται ἀπὸ τὸν Πλ. μετὴν συνεπιγραφὴν δὲ, φέρει καὶ προκέφαλον παρὰ τὴν ἀρκτικήν

μαρτυρίαν $\lambda \text{ } \alpha \text{ } \beta$.

Ὅμοιος καὶ ὁ Πέτρος ὁ Μπερακέτης, κατὰ μίμησιν Ἰωάννου Μ. τοῦ Κουκουζέλη, ἔχει εἰς τὸν αὐτὸν Κλάδον «Ροδανόν» ἐν Χειρουδικόν, καὶ ἐν Κοινωνικόν «Λίνεϊτι» ὅπερ σώζονται ἐν τοῖς σημειώματιν αὐτοῦ ἐξηγημένα.

(ς) Ὁ τῆς Ἀγίας Σοφίας Λαμπαδάριος Ἰωάννης ὁ Κλάδς, τὸν μουσικὸν Κλάδον, τὸν καλούμενον Ἀραβοτουρκιστὶ «Χουμαγιούν» ὀνομάζει «Βασιλικόν» ὅπερ φέρεται γεγραμμένον ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Μεγάλου Ἀλφαιτοῦ «Ἄγιος ὁ Θεός» τοῦ $\lambda \text{ } \alpha \text{ } \beta$ $\alpha \text{ } \beta$ «Βασιλικόν» ὃ ἐρμηνεύεται «Χουμαγιούν».

(η) «Ὡδεὶς ἦτοίς τὸ πάλαι ὀνομάζετο Ἐγκύκλιος Παιδεία· διότι αὐτὴ πρᾶναι τὴν ψυχὴν παρέχει διατριβὴν ἡδεῖαν, ἀποπλανᾷ τὴν διάνοιαν τῶν σαύλων ἐπινοῶν, καὶ ἐμβαλλει φιλοτιμίαν εἰς καλοκαγαλίαν» Δ. Ν. Φωτίλας. (Ἰδε εἰς τὰ αὐτοῦ Προλεγόμενα τῆς Ἐγκυκλοπαιδείας τῶν Κορασίων).

(θ) «Τί οἶα; ἄ· οὐ γυμναστικὴ καὶ μουσικὴ μαθήματι τε ὅστις προστίχει τοῖς ἐν ἅπασι τεθρόσθαι;» Πλάτων.

(ι) Ὑπάρχουσι μὲν καὶ σήμερον ἄνδρες πεπαιδευμένοι καὶ μουσικοί, αἱ ὁποῖοι ἔχουσι τὴν ικανότητα τῆς παραδόσεως τούτων τῶν δύο ἱσχυρῶν μέσων τῆς Μουσικῆς, ἀλλὰ κίνται ἐν παραβύθῳ καὶ γυνεῖ, ἕνεκα τῆς δυστυχίας καὶ ταλαιπωρίας· ἕνεκα δὲ τούτου οὐδ' ἐκτιμᾶται ἡ ἀξία αὐτῶν· ἐκτιμῶνται δὲ αὐτῶν οἱ ἀνίκτοι καὶ ἐγνώσταί.

(κ) «Καὶ τὰ μὲν εἶδη καὶ τὰ μέλη τῆς κατὰ τοὺς παλαιοὺς Μουσικῆς, καὶ αἱ τρόποι τῆς μετὰ τῶν ποιημάτων συγκοινωνίας των, οὕτω πως εἶχον ἡ δὲ τσακίστη ἱστορικὴ καὶ σύντομος περὶ αὐτῶν εἶδη· σις εἶναι ἱκανὴ νὰ δηλώσῃ, πόσον περισπούδαστος οἱ παλαιοὶ κατεγίνοντο νὰ γίνωσιν εὐπειθεῖς εἰς τὰ ποιήματά των καθ' ὅλα τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς τὸ κρεῖττον, καὶ τελειότερον καὶ προσέτι νὰ πληροσμήσῃ καὶ τοὺς καθ' ἡμᾶς ζηλοῦντας τὸν ποιητισμὸν, καὶ φιλοτιμουμένους εἰς τὴν βελτίωσίν του, ὅτι, τὰ ποιήματά των τότε ἤθελε λάβωσι τὴν κρείττους ζωηρότητα, ὅποταν ἤθελον τὰ ἐκφράσαι μετὰ τὴν

Δόξαν. πλοῦτον. καὶ ὕλην ἄφθονον παιδείας καὶ Μουσικῆς, σὺν τούτοις Διδασκάλους καὶ Καθηγητάς τῶν ὅλων γνησίων θυγατέρων τῆς μιᾶς Ἑλλάδος φωνῆς, τῶν ὅλων γνησίων ἀδελφῶν τῆς μιᾶς Ἑλληνικῆς Ποιητικῆς καὶ Μουσικῆς!

Ποῦ εἶναι τὸ παρὰ τῶν Ο'. Σοφῶν Ραδίων ἐκ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης συλλεχθέν κατὰ προτροπὴν Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου Βασιλέως τῆς Αἰγύπτου τὸ καλούμενον *Υπερμαίον Μουσικόν* ὅπερ προσέφερεν αὐτὸς ὁ φίλος τῆς Μουσικῆς καὶ μουσικώτατος Βασιλεὺς εἰς τὴν Ἀλεξανδρινὴν ἐκείνην (φεῦ!) Βιβλιοθήκην ὡς προῖκα; Ποῦ εἶναι τὸ ἀμίμητον ἐκεῖνο Μουσικόν πόνημα Μανουὴλ τοῦ Βρυννίου, οἷ' οὐ δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ μουσικὴ;

Ἀλλ' ἀρά γε, μετὰ τῶν τῆς θρυλουμένης ἐκείνης Ἀλεξανδρινῆς Βιβλιοθήκης ἀπολεσθέντων ἡ πολλήν τινος ἐπιστημονικῶν Ἑλληνικῶν Βιβλίων συναπωλέστη καὶ τὸ Πτολεμαϊκόν ἐκεῖνο Μουσικόν, ἡ σώζεται καὶ αὐτὸ μετὰ τοῦ κοινωτοῦ Βιβλιοθήκης τινὸς τῆς Εὐρώπης, ὡς καὶ τὸ τοῦ Μανουὴλ τοῦ Βρυννίου, ὃ κεῖται εἰς τὴν βασιλικὴν βιβλιοθήκην τῆς Γαλλίας (α);

Τίς ἔλαβε ὑπ' ὄψιν τὸν Κώδικα τοῦ Ἀλλαπολιτάνου, ὅστις πραγματεύεται περὶ τοῦ τονισμοῦ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς διὰ διπλῶν ἢ συνθέτων στοιχείων τῶν κεφαλαίων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου; Τίς τῶν καθ' ἡμᾶς μουσικῶν διηλθε τοῦ Μαΐεβουμίου τὸ μουσικόν Σύγγραμμα, ὃ πραγματεύεται περὶ τοῦ Μουσικοῦ τονισμοῦ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς καὶ περιέχει πλείστους μουσικοὺς ὁρισμούς (β).

Τελευταῖον ἐρωτῶ τοῦλάχιστον περὶ τῶν σοφῶν συγγραμμάτων τῶν κατὰ καιροὺς μεταγενεστέρων μελοποιῶν καὶ Διδασκάλων τῆς παρ' Ἑλλήτι σωζομένης Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς; Ποῦ εἶναι τὸ περὶ μουσικῆς Σύγγραμμα τοῦ Ἀγίου Ἀμβροσίου Μεδιολάνων, ὅπερ βασίζεται ἐπὶ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς; Ποῦ εἶναι ἡ ἐν μεμβράναις γεγραμμένη κατ' ἐρωτηπόκρισιν Γραμματικὴ τῆς Μουσικῆς, ἣτις λέγεται καὶ «Κανόνιον» Ἰωάννου τοῦ Δαρμαστηνοῦ καὶ Κοσμά τοῦ Μελωδοῦ; Ποῦ τὸ Μουσικόν Σύγγραμμα τοῦ Αυτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογενήτου, ὃ πραγματεύεται περὶ τῶν πολυσυλλάβων ἀπρχημάτων, Ἀληθεῖς, Λέξεις, ῥαῖα, Ἄγια καὶ Λεῖα, καὶ τῆς παραγωγῆς αὐτῶν; Ποῦ κεῖται τὸ περὶ μουσικῆς σύγγραμμα τοῦ Αἰμπαδαρίου τῆς Ἀγίας Σοφίας, Ἰωάννου τοῦ Κλαδᾶ; ὃ πραγματεύεται περὶ μετροφωνίας, περὶ μουσικῶν σημείων, καὶ περὶ ἤχων; Ποῦ κεῖται τὸ περὶ μουσικῆς Σύγγραμμα τοῦ Κουκουμά ἧτοι Ἰωάννου Ἱερέως τοῦ Πλουσιαινοῦ; ὃ πραγματεύεται περὶ ἤχων, περὶ μετροφωνίας, περὶ σημείων μουσικῶν, περὶ διακρίσεως τῶν ὀκτὼ ἤχων, περὶ τῶν ἔσω καὶ ἔξω ἤχων,

Μουσικὴν ἀκροδῶν κατὰ τὴν εἰς ἕκαστα ἀκροδῶσαν διάθεσιν· τοῦτο δὲ ἐπιτυγχάνεται, ὅποτεν αἱ ποιηταὶ ἤθελον εἶναι καὶ Μουσικοὶ, καθὼς ὅλοι οἱ ἀριστοὶ τῶν παλαιῶν· ἢ ἂν τοῦλάχιστον οἱ Μουσικοὶ κατελάμβανον καλῶς τὰ ποιήματα, τὰ ὅποια ἐπιχειροῦνται νὰ τονίσωσι· ὅθεν δὲν πρέπει οὔτε οἱ Μουσικοὶ νὰ ᾤναι ἀμέτοχοι παιδείας (καθὼς συμβαίνει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς καιροὺς) οὔτε οἱ ποιηταὶ, καὶ εἰ δυνατόν, καὶ ἅπαντα ἡ μερὶς τῶν πεπαιδευμένων νὰ ᾤναι ἀμέτοχοι τῆς Μουσικῆς. Ἐπειδὴ αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς μαθήσεως, ὅχι μόνον μετὰ τῆς ποιητικῆς προσφεύσεται ἐνοῦται, ἀλλὰ καὶ συμβαίνει πολλὰ πρὸς γύμνασιν, καὶ ὀξύτητα τῆς διανοίας· καὶ ἡ θεωρία τοῦ εἶναι χρήσιμος πρὸς τὴν ἀκριβοῦς διάγνωσιν πολλῶν ἐπιστημῶν διὸ καὶ ὁ Πυθαγόρας, καὶ Πλάτων, καὶ Ἀριστοτέλης, καὶ Πλούταρχος, καὶ σχεδὸν πάντες οἱ μεγάλοι σοφοὶ τῆς ἀρχαιότητος ἦσαν εἰδήμονες αὐτῆς τῆς εὐγενοῦς μαθήσεως καὶ Συγγραφεῖς περὶ αὐτῆς κατέλιπον. (Χαρίσιος Μεγδόνης. Περὶ Μουσικῆς τῶν παλαιῶν, κτλ. Ἰδὲ τὴν αὐτοῦ Καλλιόπην Παλινωστουσαν· σελ. 241).

(α) « Ποῖον κρίνεται ὡρελπιώτερον; τὴν τῶν πολλὰς ἐκδοθέντων συγγραμμάτων ἐκδοσιν ἢ τῶν ἀνεκδότων; προστήτω δὲ νῦν καὶ τῶν ἐκδοσθέντων μὲν, ἀλλὰ ἀσυσυρρέτων· τὴν ἐκκαδεκάτην ἐκδοσιν τοῦ ἢ τοσοῦτους ἀξιολόγους συγγραφεῖς, ὅπου μόνον εἰς τὰς μεγάλας βιβλιοθήκας εὐρίσκονται; τὴν τεσσαρκοστὴν ἐκδοσιν τοῦ ἢ τὸ περὶ Μουσικῆς Ἐμμανουὴλ Βρυννίου σύγγραμμα; ὃ ἀνέκδοτον ἐν τῇ ἐν Παρισίῳ βιβλιοθήκῃ κεῖται, οἷ' οὐ ἴσως εἶναι δυνατόν νὰ ἐξηγηθῇ ἡ τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων Μουσικὴ. » (Ἰδὲ Προλεγόμενα [εἰς ἀναίρεσιν] τῆς περὶ τῶν Ἑλληνικῶν στοιχείων ἐκφωνήσεως Πραγματείας Ἀναστασίου Γεωργιάδου Φιλιππουπολίτου).

(β) Τὸ περὶ Μουσικῆς τοῦτο πόνημα εἶναι γεγραμμένον Λατινιστὶ καὶ Ἑλληνιστὶ· φέρεται δὲ ἐπιγραφὴν « Ἀνωνύμου Σύγγραμμα, περὶ Μουσικῆς Βακχείου τοῦ Γέροντος, Εἰσαγωγὴ Τέχνης Μουσικῆς· τύποις, ἐν. 1841 »· εἰς δὲ εὐρίσκεται καὶ ἀπόσπασμά τι περὶ τοῦ μουσικοῦ τονισμοῦ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς, ἐκ τοῦ Κώδικος τοῦ Ἀλλαπολιτάνου.

περὶ μαρτυριῶν τοῦ τροχοῦ καὶ τῆς διαπασῶν; περὶ τοῦ τροχαίου συστήματος τῆς Σοφωπότης παραλλ.
λαγῆς, ἐν ᾗ ἐρμηνεύονται τῶν τριῶν γενῶν τὰ διάφερα συστήματα ἡτοι τῆς Τριφωνίας, Τετραφωνίας,
Πενταφωνίας, καὶ Ἑξαφωνίας, καὶ περὶ τῶν ἐν αὐτῷ μικρῶν τινῶν καὶ μεγάλων Τροχίσκων, δι' ὧν δύ-
νεται ὁ τεχνολόγος καὶ περιέργος Μουσικὸς νὰ ἐννοήσῃ τί ἐστὶ τὸ μουσικὸν « ἔσω καὶ ἔξω » (α). Ποῦ
εὐρίσκεται τὸ μουσικὸν Ἐνχειρίδιον Μανουὴλ τοῦ Χρυτάρου, ὃ πραγματεύεται περὶ ἤχων, περὶ φθορῶν,
καὶ περὶ χαρακτήρων; Ποῦ εἶναι τὸ μουσικὸν σύγγραμμα Κυρίλλου ἐπισκόπου Τύνου, ὃ πραγματεύεται
περὶ Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς καὶ Ἀραβοτουρκικῆς Μουσικῆς καὶ τῶν Κλάδων αὐτῆς, σὺν ταύταις καὶ
περὶ ἤχων, τόνων, φθορῶν καὶ χαρακτήρων; Ποῦ εἶναι τὸ περὶ Μουσικῆς Σύγγραμμα τοῦ εὐγενούς Δι-
μητρίου Καχταμίρη, γεγραμμένον Ἀραβοπερσιστῇ, ὃ πραγματεύεται, περὶ τοῦ Τροχοῦ καὶ περὶ τῶν
Μουσικῶν Κλάδων (β); Ποῦ εἶναι τὸ Μουσικὸν Σύγγραμμα Γαβριὴλ Ἰερομονάχου καὶ φιλοσόφου, ὃ πραγ-
ματεύεται, περὶ τῆς Ψαλτικῆς τέχνης; Ποῦ εἶναι τὸ τοῦ Νεοφύτου τοῦ Καντακαλιούτου καὶ φιλοσόφου
Μουσικὸν Σύγγραμμα, ὃ πραγματεύεται περὶ προσῳδίας καὶ περὶ ἀπερχημάτων; Ποῦ εἶναι τὸ τοῦ Ἰωάν-
νου Μαΐστορος τοῦ Κουκουζέλη Μουσικὸν Σύγγραμμα, ὃ πραγματεύεται, περὶ τοῦ μικροῦ καὶ μεγίστου
κυκλικοῦ Τροχοῦ, περὶ τῆς πλαγίας καὶ ὀρθῆς πτώσεως, περὶ τῆς ἀντιστοιχίσεως τῶν ὀνομάτων τῶν
ὀκτῶ ἤχων τῶν καθ' ἡμᾶς μετὰ τῶν ἀρχαίων (γ), περὶ τῶν κυρίων καὶ ἐπιθέτων ὀνομάτων τῶν ἀφώνων
καὶ μεγάλων Ἱερογλυφικῶν σημαδιῶν, καὶ ὅλων τῶν λοιπῶν τῆς κασότητος καὶ τῆς ποιότητος Σημαδο-
φώνων, καὶ τῶν ἐντελῶν καὶ ἀτελῶν τῆς μουσικῆς θέσεων, εἰς ὃ συνάπτεται μίαν βαφειδίαν εἰς μέγα τ
σύστημα, ἢν ὀνομάζει « Μέγα Ἰσον τῆς Παππαδικῆς », καὶ περὶ τῆς διαρίσεως τῶν ὀκτῶ ἤχων,
κ.τ.λ. Ποῦ εἶναι τὸ περὶ Μουσικῆς ἐπιστημονικὸν Σύγγραμμα Βασιλείου Στεφανίδου τοῦ ἱεροφιλσόφου,
ὃ πραγματεύεται φυσικῶς, καὶ μαθηματικῶς περὶ τοῦ κατὰ φύσον ἀπλοῦ ἤχου, καὶ τῆς ἐκ τῶν χορδῶν
φυσικῆς παραγωγῆς τῶν τόνων, περὶ Συμφωνίας, περὶ εὐρίσεως τῶν συμφωνιῶν, περὶ τῆς διατονικῆς
διαρίσεως τῆς διαπασῶν, περὶ τῆς Κοινῆς τῶν Ἀρχαίων Μουσικῆς, περὶ τῶν τριῶν γενῶν τῆς Μουσι-
κῆς. Περὶ ἤχων διατονικῶν ἦσαν τρόπων τῶν Μελωδιῶν, περὶ τοῦ Δευτέρου ἤχου τοῦ γραμματικοῦ καὶ
τοῦ λ β', περὶ τοῦ μέλους τοῦ ἱεραγῶ, περὶ φθορῶν, περὶ ἀργίων καὶ μελοποιίας, περὶ τοῦ προσῳ-
ρισμοῦ τῶν μουσικῶν θέσεων, περὶ τῶν Σημαδιῶν, μὲν ἓνα πᾶντα ἐν τῷ τίλει, ἐφ' ᾧ σχηματίζει πάντα

(α) Ὁ τροχὸς τῆς σοφωπότης παραλλαγῆς τοῦ Κουκουμά, ἦτοι Ἰωάννου Ἱερέως τοῦ Πλουσιαννοῦ,
σχηματίζεται εἰς τετράγωνον ἐπίμηκες χιαστὸν, καὶ τοῦτο ἐκ τροχίσκων μέγλειτέρων, ἐντὸς τῶν ὁποίων
πληροῦται μονοσυλλάβως τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἐπίθετον τοῦ ποιητοῦ, καὶ μικροτέρων, ἐντὸς τῶν ὁποίων
εἰσὶ τὰ προκέφαλα τὰ θεμέλια, καὶ αἱ ἀρχικαὶ μαρτυρίαι τῶν ὀκτῶ ἤχων, ἐξ ὧν διαπλαθίζονται αἱ κλί-
μακες τῶν συστημάτων τῶν τριῶν γενῶν, οἷον τοῦ τετραχορδου ἢ τριφωνίας ἢ πενταχορδου (τοῦ τρο-
χοῦ) ἢ τετραφωνίας, πρὸς τὰ ὑπέρχορδον (διαπασῶν) ἢ ὑπεραφωνίας καὶ ἔσθθεν μὲν τῶν μικρῶν τροχι-
σκῶν εἰσὶ ματυρίαι, δι' ὧν παραπλαθίζεται ἡ κλίμαξ καὶ τὸ μέλος ἐκάστου συστήματος· ἔσθθεν δὲ
τῶν τροχίσκων (παραπλαγίως) εἰσὶν ἄλλαι μαρτυρίαι ἀνοικταί, αἱ ὁποῖαι θεωροῦνται ἔσθθεν τῆς τρι-
φωνίας, τῆς τετραφωνίας, καὶ ὑπεραφωνίας, καὶ αἱ ὁποῖαι μαρτυρίαι εἰσὶν εἰς τὰ τέλη τοῦ συστήματος
ἐνδὸς ἤχου, μαρτυρίαι προσῳορισμέναι, ἄλλου ἤχου, οἰσυδῆκατε γένους. ὅθεν καὶ γίνεται ἡ μεταβολὴ
τοῦ συστήματος, κατὰ τὰ ἰδιώματα τινῶν φθόγγων τοῦ τροχοῦ. Τοῦτο εἶναι τὸ λεγόμενον « ἔσω, καὶ
ἔξω » κατὰ τὰς διαρίσεις τῶν ὀκτῶ ἤχων Ἰωάννου τοῦ Διπλαστικνοῦ, ἐξηγηθῆσαν δὲ καὶ ταῦτα παρὰ
τῶν τριῶν διδασκάλων τῆς νέας μεθόδου, ὅσον ἐξηκριβώθησαν ἀπὸ τῶν ποιητῶν, κατὰ τὸ Γ. καὶ ΙΑ'.
κερ. ἦτοι ἀπὸ § 77, καὶ ἐρμηνεύονται ἕως εἰς τὴν § 100 τοῦ μεγάλου Θεωρητικοῦ Χρυσινοῦ Προΐστου.

(β) Μετεφράσθη ἐν μέρος τούτου εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς γλῶσσαν, πρὸ ὀλίγων χρόνων.

(γ) Ὁ μέγιστος Τροχὸς Ἰωάννου Μ. τοῦ Κουκουζέλη, ἔχει συγκεντρωμένους καὶ αὐτῶν ἄλλας τέτα-
σρας μικροτέρους Τροχοὺς, ἐξ ὧν οἱ μὲν δύο, ἄνωθεν δεξιὰ καὶ ἀριστερά, οἱ δὲ δύο, κάτωθεν ὁμοίως
ἐκαστος δὲ τούτων, διὰ μαρτυριῶν παριστᾷ τὴν πλαγίαν πτώσιν ἐνδὸς ἐκάστου κυρίου ἤχου, πρὸς τὸν
ἐαυτοῦ πλάγιον, καὶ τὴν ὀρθὴν πτώσιν ἐνδὸς ἐκάστου πλαγίου ἤχου, πρὸς τὸν ἐαυτοῦ κύριον ἤχον,
ἐνθα ἀντιστοιχεῖ ὁ ποιητὴς (Ἰωάν. Μ. Κουκουζέλη) ταῖς καθ' ἡμᾶς ὀκτὶ ἤχους, μὲ τὸς ὀκτὶ ἤχους τῶν
ἀρχαίων. Ἀνωθεν δὲ καὶ κάτωθεν τῶν μικροτέρων Τροχῶν, φέρεται ἀλογράφως τὰ ὀνόματα τῶν κυρίων
καὶ πλαγίων ἤχων, ὡς: « Δωρίως Λυδίας Φαύρας Μεγαλύδης »

« Ἰπποδωρίως, Ἰπολύδης, Ἰποφρύγως, Ἰπομεγαλύδης ».

Ὁ μέγιστος Κυκλικὸς Τροχὸς Ἰωάν. Μ. τοῦ Κουκουζέλη, καὶ ὁ Τροχὸς τῆς Σοφωπότης Παραλλαγῆς
τοῦ Κουκουμά ἦτοι Ἰωάν. Ἱερέως τοῦ Πλουσιαννοῦ σώζονται γεγραμμένα εἰς τὰ παλαιὰ χειρόγραφα
τῆς Παππαδικῆς τοῦ Μ. Ἰστού.

τὰ Συστήματα καὶ τὰς διαμερίσεις αὐτῶν, μὲ Σχήματα Ἀλγεβρικά, καὶ μὲ μαθηματικὰς πράξεις, κτλ.(α). Καὶ ποῦ εἶναι τὸ μικρὸν καὶ τὸ μέγαν ὁρωρητικὸν Ἐγγειρίδιον Κουρμουζίου Χαροφυλάκος; καὶ ποῦ εἶναι τὸ Μουσικὸν Ἐγγειρίδιον Γρηγορίου Πρωτοφύλτου, περὶ ἑρμηνείας τῶν γθωρῶν, καὶ Κλιμάκων (β).

Περὶ αὐτὰ πάντα καὶ ἄλλα πλεῖστα περὶ Μουσ. Συγγράμματα, καὶ λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὴν ὁρῶλουμένην κατάστασιν τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, ὅ,τι ὁλολογῇ ὑπὸς τὴν καὶ ὀρίσεται εἰσέτι, ἐρωτῶ καὶ αὐτοὺς ἐννοῶ τί ἄρα γε ἐστεινέθημεν ἢ κατὰ τὴν μουσικὴν ἡδονήθημεν; — ἐρωτῶ δὲ καὶ οἰκίους, καὶ ξένους, μᾶλλον δὲ τινες ἀλλοτριόφρονες καὶ τοὶ ὁμογενεῖς Ἕλληνας, οὐχὶ περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ὁρῶδῶν Ἑλληνικῶν Ἐκκλησιῶν, ἀλλὰ περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ὁρῶδῶν Ἑλλήνων Ἐκκλησιαστικῶν. Ποῖος ἱεροῦς καὶ ἱεροδιάκονος, ἢ ὅστις μοναχὸς Κληρικὸς τῶν ἐν τῇ Ἀνατολικῇ καὶ Εὐρωπαϊκῇ Τουρκίᾳ ὁρῶδῶν Ἑλληνικῶν Ἐκκλησιῶν ὑπάρχει, κίχεται τὰς ἀπαιτούμενας μουσικὰς γνώσεις; Καὶ ποῖος ἱεροφάτης (δὲν πολὺ νὰ εἶπω μουσικός) εἶναι μὲ τὴν ἀπαιτούμενην μάθησιν τῆς γλώσσης, τῆς μουσικῆς καὶ τῆς παιδείας ἀλατιγμένος; Καὶ ποῖος παραδίδει τὴν θεωρίαν, καὶ ποῖος ἀκούει τὴν τῆς μουσικῆς τεχνολογίαν; Δὲν εἶν' ἀληθὲς ὅτι ὁ αὐτοδιδάκτος διδάσκει ἵνα διδάσκαται παρὰ τοῦ διδασκόμενου; δὲν εἶναι ἀληθὲς, ὅτι ἐνδούμεθα τὸν μανθῶσαν τῆς ὑπερφημίας, ἵνα σκεπάσωμεν τὴν γυμνότητα τῆς ἀδυναμίας; δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι γινόμεθα φειδωλοὶ, καὶ δὲν παραδίδομεν τὴν τέχνην εἰς ἄλλους, ἵνα μὴ πλουτίσῃ ὁ πῶθων οὐ ὑστερούμεθα; δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι δὲν ἀρνούμεθα τὴν παράδοσιν οἰουδῆ, ποτε εἶδους τῆς Μουσικῆς εἰς τὸν προτείνοντα αὐτὴν, ἢ πᾶσαν θεωρίαν, προσποιούμενοι γινώσκειν καὶ διδάσκειν αὐτὴν μετὰ τὴν παράδοσιν τοῦ πρακτικοῦ μέρους ὅλης τῆς ἐγκυκλίου σειρᾶς τῆς Μουσικῆς, ἢν οὐκ οἶδαμεν ἀκόμη, αὐδῇ πῶσα τὰ ἀντικείμενα τῆς παραδόσεως τῆς ἐγκυκλίου σειρᾶς τῆς Μουσικῆς; ..

Λέγω ὅ' ὅτι, οὐκ ἐκλείβει ἀρχὼν ἐξ Ἰουδα' ἀλλ' ἡ τοῦ Ἥλιου περιστροφὴ συμπεριέχουσα καὶ τὴν σφαῖραν κατὰ τὸν κύκλον τῶν αἰῶνων, ἵπως γέννησιν Ἑλληνόπαιδ' ἕνα, πεπρωτισμένον διὰ φύσεως μουσικῆς, καὶ κακοστημένον διὰ τῆς ἀκριβοῦς γνώσεως τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ πεπλουτισμένον δι' ὅλων τῶν τῆς παιδείας καὶ ἀρετῆς προτερημάτων καὶ πλεονεκτημάτων.

Διὸ εὐχομαι (εἰ καὶ ἀνάγκη) ἵνα ὁ Πάνσοφος Θεὸς ἐπιδαφίλῃσιν ἤλῃ καὶ προθυμίαν πρὸς τὴν παιδείαν καὶ τὴν Μουσικὴν εἰς τοὺς εὐπόρους καὶ φιλογενεῖς· οὕτω δὲ παρακινῶντες καὶ παρακινούμενοι, δὲν δίλουν· λείπει ἀπὸ τοῦ νὰ βοηθῶσι καὶ συντρέχωσι καὶ τοὺς περὶ μουσικὴν φιλολογίαν καὶ θεωρητικὰς πράξεις καταγνομένους, φιλοτίμως δὲ ὑποστηρίζωσι καὶ τὰς ἐκδόσεις τῶν τοιούτων εὐχρηστων καὶ ἀναγκαζίων Μουσικῶν πνευμάτων, ἀπερ καίνται δυστυχῶς ἐν παραδύσσει καὶ γωνίᾳ.

Ὅταν τοιαύτην τῆσιν λάδωμεν, εὐελπίς ἐμὴ ὅτι τὸ πεπρωτὸς ἐγερθήσεται, τὸ νεκρωμένον ἀναστήσεται, καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ παρόντος προσβαλλομένη Ἑλληνικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ παρὰ τῶν καταρροῦντων αὐτὴν, ὡς γρησὶα Ἑλληνικὴ εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἱκανοποιηθήσεται.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον 1868.

Ο Συγγραφεὺς καὶ Ἐκδότης
ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΦΙΛΟΞΕΝΗΣ.

(α) Τὸ λαμπρὸν τοῦτο περὶ Μουσ. Συγγραμμα, εἶναι ἐπιγραφήν, « Σχεδιάσμα περὶ Μουσικῆς Ἰδιότητος Ἐκκλησιαστικῆς Βασιλείου Στεφανίδου τοῦ ἱατροφιλοσόφου κτλ. » Συνεγράφη ἐν τῇ Νισχωρίῳ τοῦ Καταστίνου ἐν ἔτει 1797.

(β) Εἰς τὰς σημειώσεις τοῦ Γρηγορίου Πρωτοφύλτου, σώζεται σὺν αὐτῷ καὶ ἐν Κανόνων (αὐτοῦ) τῆς παρεχόμενης, ἥτοι τῆς μεταδόλης τῶν τόνων τοῦ δικτονικοῦ Γένους.

ΤΟΙΣ

Φιλοτίμως πρὸς ἔκδοσιν τοῦ παρόντος

Λεξικοῦ δαπανήσασι Κυρίως Κυρίως

ΣΩΦΡΟΝΙΩ ΡΑΧΤΖΟΠΟΥΛΩ

ΚΑΙ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΩ ΧΑΛΖΗ ΝΙΚΟΛΑΟΥ.

Ὑπαλλήλοις τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ

Ταχυδρομείου

Ἀνατίθηναι

Ὁ Συγγραφεὺς.

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ.

Α.

Α α Τὸ πρῶτον στοιχεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου. 2) Τὸ πρῶτον φωνῆν τῶν ἐπὶ τὰ φωνιέντων. 3) Ἡ πρώτη καὶ κυριώτερα προσφωδιακὴ φωνὴ τῆς ἀρχαίας Ἑλλην. Μουσικῆς. 4) Ἡ τροφὸς τῆς βάσεως τοῦ φυσικοῦ μείζονος τόνου τοῦ ἀρχαιοτάτου Δωρίου ἤχου. 5) Ὁ ὁδηγὸς τῆς καταμετρήσεως τοῦ Πενταχόρδου. 6) Ὁ ἀρκτικός φθόγγος τοῦ πρώτου τόνου τῶν Ὑπατῶν, ὃν ἐπρόσθεσεν ὁ Πυθαγόρας, εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν κοινῶν Τετραχόρδων ὀνομάσας αὐτὸν « Προσλαμβανόμενον ». 7) Τὸ κατὰ τοὺς Ἑκκλησιαστικούς νοούμενον ἀπὸ ἡχημα τοῦ πρώτου ἤχου ὡς $\overset{\sim}{\eta}$ νη $\overset{\sim}{\pi\alpha}$, $\overset{\sim}{\eta}$ δι $\overset{\sim}{\kappa\epsilon}$, κατὰ τὴν ἰδέαν τοῦ ἀρχαιοτάτου συστήματος τοῦ Τροχοῦ. 8) Τὸ συμπλεκόμενον μετὰ τοῦ συμφώνου Π: καὶ ἀποτελοῦν τὸν μονοσύλλαβον φθόγγον Πα, τῆς παραλλαγῆς τῆς Νέας μεθόδου μετὰ τοῦ συμφώνου Γ, καὶ ἀποτελοῦν τὸν φθόγγον Γα.

Α. α. Ὡς ἀριθμητικὸν σημεῖον, δηλοῦν τὸ μοναδικὸν μέτρον τῶν ἀνιόντων καὶ κατιόντων χαρακτῆρων τῆς ποσότητος, εἰς τὴν συνεχῇ καταμέτρῃ τῶν φθόγγων αὐτῶν $\alpha, \alpha, \alpha, \alpha$. 2) Ὡς τακτικὸν δηλοῦν τὸ ἀρκτικόν, ἢ μοναδικόν ὡς εἰς, μία, ἐν ὡς ἤχος Α', $\frac{\lambda}{\alpha}$ Α'. κτλ.

Α. α. Μικρὸν ὀξύτονον· ὁ πέμπτος μονοσύλλαβος φθόγγος τῆς ἀρχαίας παραλλαγῆς (τῆς Ἑκκλ. Μουσικῆς) τῆς μεθόδου τοῦ Ἀγίου Ἀμβροσίου Μεδιολάνων· ἐξισοῦται δ' ὁ φθόγγος αὐτὸς α. μετὰ τὴν πολυσύλλαβον μὲν τοῦ Παλαιοῦ συστήματος « Ἀγία » μετὰ τὸν Δι δὲ τοῦ Νέου συστήματος. (Ἰδε Παραλλαγή).

Α. α'. Μικρὸν διοξύτονον· ὁ δωδέκατος φθόγγος τῆς δις διαπασῶν τῆς ἀρχαίας παραλλαγῆς τῆς μεθόδου τοῦ Ἀγίου Ἀμβροσίου Μεδιολάνων.

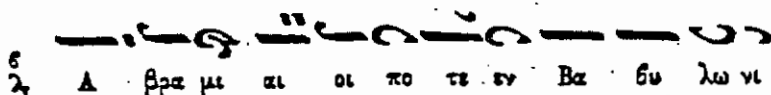
Α. Μεγάλων καὶ ἀπλοῦν. Ἡ μετὰ τὸ ἴσον (προσλαμβανόμενον) πρώτη μαρτυρία τῆς Α' διαπασῶν τῆς ἀρχαίας παραλλαγῆς τῆς μεθόδου τοῦ Ἀγίου Ἀμβροσίου Μεδιολάνων. 2) Ἡ ἐπὶ τὸ βαρὺ ἀντιφωνία τῆς Μίσεων διατόνου χορδῆς τοῦ λιχανοῦ τόνου τοῦ Τετραχόρδου τῶν Μίσεων τῆς Μουσικῆς τῶν Ἀρχαίων, ὅστις ἐξισοῦται μετὰ τὴν ἐπὶ τὸ βαρὺ ἀντιφωνίαν τοῦ « Ἀγία » τοῦ παλαιοῦ συστήματος ἢ μετὰ τὸν κάτω $\overset{\sim}{\eta}$ $\overset{\sim}{\eta}$, τοῦ καθ' ἡμᾶς συστήματος τῆς Νέας μεθόδου, καὶ μετὰ τὸν τῶν Ἀράβων φθόγγον (ἢ τὴν χορδὴν τὴν ἀνοικτὴν) ἣτις καλεῖται « Γεκιάγ ».

Α' Μεγάλων καὶ ὀξύτονον ἡ πρώτη μαρτυρία τῆς Α' χορδῆς τῶν βαρυτάτων τόνων τοῦ Τετραχόρδου τῶν Ὑπατῶν ἐπὶ τῆς χορδῆς τοῦ προσλαμβανόμενου τόνου τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.

Α" Μεγάλων διοξύτονον ἡ τετάρτη μαρτυρία τοῦ Τετραχόρδου τῶν Ὑπατῶν, ἐπὶ τῆς χορδῆς τῶν Ὑπατῶν διατόνου, ἢ λιχανοῦ τόνου. Αἱ δύο ὀξεῖαι δηλοῦσιν ὅτι εἶναι ἐκ τῶν μαρτυριῶν τοῦ ἐκ τῶν κοινῶν δευτέρου Τετραχόρδου, ὅπερ ἐστὶ τὸ Τετραχόρδον τῶν Μίσεων.

ΑΔ' Μεγάλων σύνθετον ἀπὸ δέλτα καὶ ὀξεῖαν ἡ τετάρτη μαρτυρία τοῦ κοινῶν Τετραχόρδου τῶν Μίσεων τῆς χορδῆς τοῦ τόνου τῆς Μίσης· τὸ ἐπὶ τοῦ Α, δέλτα Δ' μετὰ ὀξεῖαν δηλοῖ τὴν ἀντιφωνίαν τῆς διαπασῶν.

ψῶδης Δ'. ἤχου. Γένος διατονικοῦ.

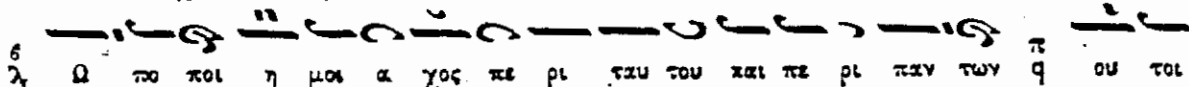

Α β ρ α μ ι α ι ο ι πο τε εν Βα θυ λω νι

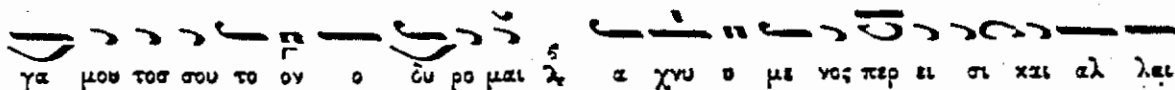

Παι δες q κτλ. (Ἰδὲ Εἰρμολόγ. Καταβασίων)

Σημ. Φαίνεται ὅτι τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού εἶλαθεν ὁ ποιητὴς τοῦ ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Φ. τῆς Ὀδύσσης. «Ὡ πόποι, ἤμοι ἄχος περὶ τ' αὐτοῦ καὶ περὶ πάντων». (στίχ. 249) διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκείσε δύο στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μὲ τὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού, οἷον ἤχος Δ'.

Ω πο ποι η μοι α χος πε ρι τας του και πε ρι παν των q ου τοι

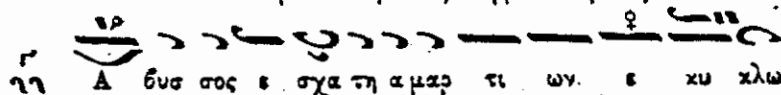
γα μου τος σου το ον ο θυ ρο μαι λ α χνω ο με νος περ ει σι και αλ λαι

πολ λαι αι Α χαι i δεσ α μεν εν αυ τη

Ἀδυσσος ἰσάτη ἀμαρτιῶν. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελὴς. 2) Εἰρμός συνειθισμένος ζ'. ψῶδης ἐκ τῶν Ἀναστασίμων Καταβασ. τοῦ Γ'. ἤχου ε' ὅ τὰ ὕδατα πάλαι νεύματι θείῳ». 3) Εἰρμολ. πρόλογος Κανόνος

ζ'. ψῶδης Γ'. ἤχου. Γένος ἐναρμονίου

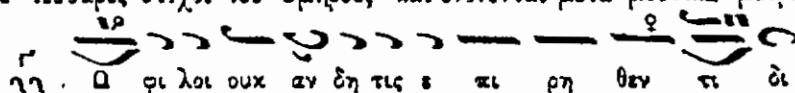

Α δυσ σος ε σχα τη αμαρ τι ων ε κυ κλω

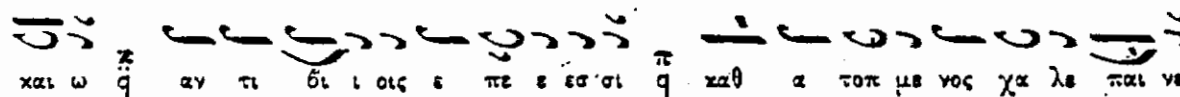

σε με q και ε κλει ει πει το πνευ μα α μου q

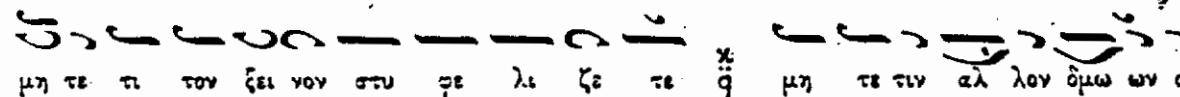
Σημ. Φαίνεται ὅτι, ὁ Πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς εἶλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Γ. τῆς Ὀδυσσεύς. «Ὡ φίλοι οὐκ ἂν δῇ τις ἐπὶ βῆντι δικαίῳ». (Ἰδὲ στίχον 322) διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκείσε τέσσαρες στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού, οἷον ἤχος Γ'.

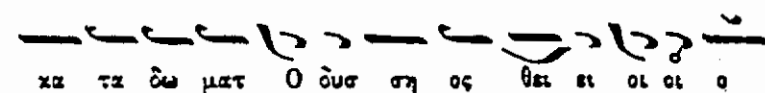
Ω φι λοι ουκ αν δη τις ε πι ρη θεν τι δι'

και ω q αν τι δι ι οις ε πε ε εσσι q καθ α τοπ με νος χα λε παι νει

μη τε τι τον ζει νον στυ ρε λι ζε τε q μη τε τιν αλ λον ὁμω ων οι

κα τα ὠ ματ Ο ουσ ση ος θει ει οι οι α

Ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ Κυρίῳ. κτλ. στιχολογία τοῦ Α'. ἀντιφώνου «Ταῖς πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου κτλ. τῆς καθημερινῆς ἀκολουθίας ἐκ τοῦ 91^{ου} ψαλμοῦ.

Ἀγαλλιᾶσθε. Κοινωνικὸς ὕμνος, ψαλλόμενος εἰς μνήμας Προφητῶν καὶ Δικαίων, καὶ τῇ Κυριακῇ τῶν Ἀγίων Πάντων οὐ τὸ κείμενον «Ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι ἐν Κυρίῳ, τοῖς εὐθέσι κρέπαι αἰνεσίς. » (ψαλμ. 32. 2) Μάθημά τι Παππαδικόν, οὐ τὸ θέμα κύριον καὶ ἀκλουῖν, ἥτοι φύσει Παππαδικόν κατὰ τὸ μέλος.

Ἀγαπήσω σε Κύριε ἡ ἰσχύς μου, κτλ. ψδὴ ψαλλομένη εἰς τὸν χαιρετισμὸν τοῦ ἱερουργούντος, καὶ εἰς τὸν ἐν Χριστῷ ἀσπασμὸν τῶν συλλειτουργούντων Ἱερέων τε καὶ Ἀρχιερέων, πρὸ τῆς φωνήσεως τοῦ Συμβόλου, ἐπὶ τῆς Ἱερᾶς Λειτουργίας. 2) Ἀγαπήσω Σε, σύντομον ἀρχαῖον, εἰς ἤχον βαρύν. 3) Ἀγαπήσω Σε, ἀργὸν μεταγενέστερον εἰς ἤχον Β'. 4) Προκείμενον ἑσπερινοῦ τῆς Ε'. τῆς Διακαινησίμου.

Ἀγγελοι τὴν εἰσοδὸν τῆς Παράγρου ἢ Ἀγγελοι τὴν ἀνοδὸν τοῦ Δεσπότου στιχολογία Θ'. ψδὴς.

Ἀγγελος πρωτοστάτης. Μάθημά τι τοῦ Οἰκηματαρίου, οὐ ὁ ποιητὴς ὁ Δαμπαδάριος τῆς Ἀγίας Σοφίας Ἰωάννης ὁ Κλαδάς· ἐξηγήθη δὲ εἰς μὲν τὸ Παλαιὸν παρὰ Πέτρου Λαμπ. τοῦ Πελοπον. εἰς δὲ τὴν Νέαν μέθοδον παρὰ Γρηγορίου Πρωτοψ. καὶ Χουρμουζίου Σαρτοφύλακος, σώζεται δὲ καὶ τοῦτο σὺν τοῖς ἄλλοις

ριακήν, κατὰ τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων καὶ Θεοφανείων, καὶ εἰς τὴν Ἑορτὴν τῆς Περιτομῆς, εἰς ταύτην καὶ ἂν τύχῃ ψάλλεται καὶ εἰς ὁκτῶ ἤχους. 2) Μάθημά τι ἐκτενές τοῦ Παππαδοῦκου εἶδους· οὐ τὸ θεῖμα κύριον καὶ ἀπλοῦν, ἔτσι οὔτε Παππαδοῦκον κατὰ τὸ μέλος.

Αἰρεῖτε. Στιχολογία τῶν Αἰνῶν τῆς καθημερινῆς ἀκολουθίας τονισμένη καὶ εἰς ὁκτῶ ἤχους ἥς ὁ τρόπος τῆς συνθέσεως, ἤχος \bar{q} π q

Λι ναι τε αυ τον Η λι ος και Σε λη νη
αι ναι τε αυ τον παν τα α στρα και το φω ως (Ἰδὲ Εἰρμολογ. Καταβιῶν ἑκδόσις Α').

Αἱροι. Κανονικὴ στιχὰ τῆς πρωϊνῆς λεξῆς Ἀκολουθίας. 2) Οἱ πρὸ τῶν στιχηρῶν καὶ Προσομιῶν ψάλλομενοι προφητικαὶ στίχοι τοῦ Δαυὶδ « Πᾶσα πνοὴ αἰνεσάτω τὸν Κύριον κτλ. » (ψαλμ. 149).

Αἰνοῦμεν ὑμνοῦμεν, κτλ. στίχος προβαλλόμενος εἰς πλήρωσιν Η'. ὥδῃς ἐν γένει Ῥῶν καὶ Καταβσιῶν, ἐφ' ὧν τῶν ἤχων.

Διάλιος. κύριος τις ἤχος καὶ ἑννατὸς τὸν ἀριθμὸν τῆς ἀρχαίας Ἑλλήν. Μουσικῆς, ἀρμόδιος εἰς τὰ λυπηρὰ ἔπη τῶν ἐξαμέτρων (Βασίλειος Ταυτοφίλοσφορος Σχεδιάσμα αὐτοῦ περὶ Μουσικῆς Κεφ. Ζ'. περὶ ἤχων διατονικῶν).

Δι χεῖρες Θεοῦ ἐποίησάν με στιχολογία τῆς νεκρωσίμου Ἀκολουθίας, τῆς Β'. στάσεως (ψαλμ. 118) ψαλλομένη εἰς ἤχον \bar{h} Α'. ἐπὶ τῆς διατονικῆς τριφωνίας αὐτοῦ. \bar{h} \bar{q}

Α Ο π ε γεν νη θην ως α σκος ε εν πα σ χνη \bar{q} κτλ.

Ἀκάθιστος. Ὑμνος νικητήριος τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. 2) Ἀκολουθία τις, εἰς ἣν ψάλλονται τοῦ Οἰκουμενικοῦ μαθῆματα τὸ Τροπαιριον « Τὸ προσταχθὲν μυστικῶς. » Τὸ Κοντάκιον « Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τῇ νικητρίδι. » Οἱ 24 Οἶκοι τῆς Παναγίας « Ἀγγελος πρωτοστάτης » κατ' ἀλφάβητον. « Οὗ οὗ Ἀσπαραδῆριος Ἰωάννης τούτων ὑστερος ὢν, καὶ οὐδὲν ἑλαττούμενος τῶν προτέρων, καὶ ἂν ταῖς λέξεσι γράφων ἰδίᾳ χεῖρι ἔρη. » Ἀκάθιστος ποιηθεὶς παρ' ἑμοῦ Ἰωάννου Ἀσπαραδῆριου Κλαδῶ, μιμουμένη κατὰ τὸ δυνατόν τὴν παλαιὰν Ἀκάθιστον. » (Μανουὴλ Ἀσπαραδῆριος ὁ Χρυσάφης. Ἰδὲ Οἶκος.) Ἐπειρωδῶς οὖ καὶ οἱ ἐγκωμιαστικοὶ καὶ πηνηγυρικοὶ στίχοι τοῦ ὑμνογράφου Ἰωσήφ. « Ἀνοίξω τὸ στόμα μου καὶ πληρωθήσεται πνεῦματος. »

Ἀκατάληπτόν ἐστι. Στιχολογία ἀρκτηκὴ ψαλλομένη πρὸ τῶν Κανόνων τῆς θ'. ὥδῃς, τῶν Καταβσιῶν « Χέρσον ἀδυσσοτόκον » εἰς τὴν Ἑορτὴν τῆς Ὑπαπαντῆς, εἰς ἤχον γ'. ἀρμονικῶς.

Α κα τα α α λη πτε ο ον ε ε σπ ι ι ι ι ν γ γ το ο τε λου
ου ου με νο ο ον εν σοι γ γ

Ἡ κατ' ἀλφάβητον αὕτη στιχολογία τῆς Ὑπαπαντῆς, εἰς χειρόγραφόν τι ὑπάρχει ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους ἔτσι ἀπὸ τοῦ ἄλφα Α, ἕως τοῦ ὦμέγα Ω· οἷς τὸ ἄλφα ΑΑ, οἷς τὸ ἦτα ΗΗ, οἷς τὸ θῆτα ΘΘ, καὶ τρεῖς τὸ ΣΣΣ.

Ἀκήκοα Κύρια τὴν ἐνδοξὸν σου οἰκονομίαν. Στίχος ἑμμετρος μικροσκέλης. 2) Εἰρμός συνθεσμένος ὁ. ὥδῃς β'. ἤχου. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος ὁ. ὥδῃς β'. ἤχου. Γένος χρωματικοῦ. π π

Α κη η κο α Κυ ρι ε την εν δο ξα ον σου οι κο νο μι αν π κτλ. (Ἰδὲ Εἰρμολόγ. Καταβσιῶν).

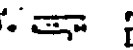
Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ πατὴρ τῶν Κοσμάς ὁ μελωδὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμοῦ ἀπὸ τοῦ στοιχείου Γ. τῆς Ὀδῆς. « Ἀ δαίλοϊ, τί κακὸν τόδε πάσχετε ; » (Ἰδὲ στίχον 331) διότι πολὺ καλὰ

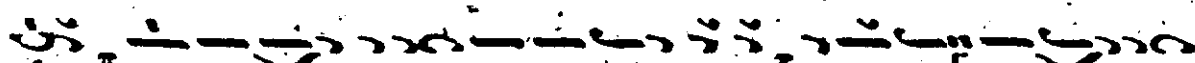

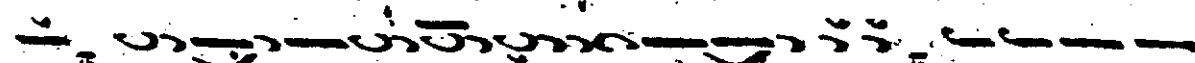

τονίζονται οἱ ἐκείναι δύο στίχοι τοῦ Ὀμήρου, καὶ ἐνώνονται μὲ τὰ μουσικὰ μέτρα, τοῦτου τοῦ μικρο-
καλοῦς Εἰρμού, οἷον ἤχος Β'. Πα.

Α δαι λαι τι κα κεν το δε πα σχα τε ε νυ κτι μεν υ με ων ει λυ α ται

με φα λαι αι τε ρ' πρω σω πα τε νεο θε τε γου ου να

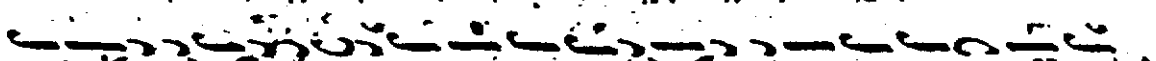

Ἀπόφα Κυρι γωνης σου δι ελτας στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρμός συνειδημένος ὁ. ὡδῆς
ἐκ τῶν Καταβασίων τῶν Θεοφανείων. 3) Εἰρμολογικός πρόλογος ὁ. ὡδῆς β'. ἤχου γένους χρωματικοῦ.

Πα. Α κη κο ε Κυ ρι ε ρωνης σου εν αι πας φω νη βο ων τας εν τη ε

ρη με (Ἰδὲ Εἰρμολόγιον Καταβας.)

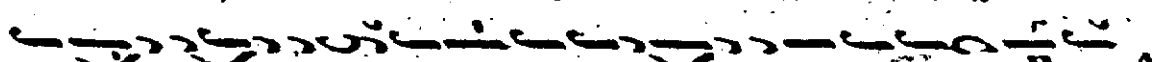

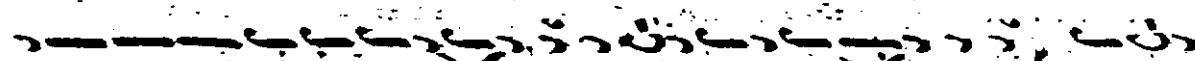

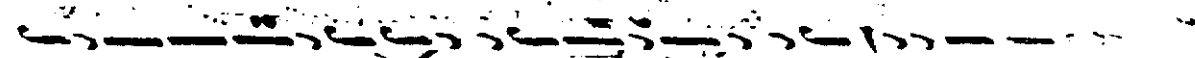
Σημ. Φαίνεται ὅτι καὶ ὁ πατὴρ ἡμῶν Κορναῖος ὁ μελωδός, εἰλε τὰ ποιητικὰ μέτρα τοῦτου τοῦ Εἰρμού,
ἀπὸ τοῦ στοιχείου Γ τῆς Ὀδυσσεΐας τοῦ Οὐτρου κα Τηλέμαχ' οὕτως οἷον κακοζυγότερος ἄλλος. α' Ἰδὲ στίχ.
376.) διότι καλὸν καλὰ τονίζονται οἱ ἐκείναι πάντα στίχοι, καὶ ἐνώνονται μὲ τὰ μουσικὰ μέτρα τοῦτου τοῦ
μακροκαλοῦς Εἰρμού οἷον ἤχος β'. Πα.

Τα λεμυχ ου τις σαι ο κα κο ζει νο τε ρο αλλος αι εν εν μεν τι νε του τον

ε χεις ε τι μα στον κ λη την σι του και οι νου κα χρη με ε νον ου ου εα

π ερ γων ερ και ον ου εα δι τς αλλαν τας σχ θος ε ρον ρης αλ λος εω τε

Α τις β ου τος α νε ε στη μαν τω ε σθαι

Ἀπόφασις ὁ Προφήτης στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρμός συνειδημένος ὁ. ὡδῆς ἐκ τῶν Κατα-
βασίων τῆς Ἀποκρίας. 3) Εἰρμολογικός πρόλογος ὁ. ὡδῆς β'. ἤχου γένους χρωματικοῦ. Βοῶ

Α κη κο εν ο ερρο φη της την ε λαν συν σου Κυ ρι ε και ε ρο δη η θη
κλ. (Ἰδὲ Εἰρμολ. Καταβας.)

Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ πατὴρ ἡμῶν ἄγιος Ἀνδρέας Κρήτης, εἰλε τὰ ποιητικὰ μέτρα τοῦτου τοῦ Εἰρμού
ἀπὸ τοῦ στοιχ. Η τῆς Ἰλ. τοῦ Ὀμήρου. α' Ἰδὲ ἀπ' οἱ ὁ ἄρα πάντες. α' στίχ. 92. διότι καλὸν καλὰ τονίζονται
οἱ τρεῖς ἐκείναι στίχοι καὶ ἐνώνονται μὲ τὰ μουσικὰ μέτρα τοῦτου τοῦ Εἰρμού οἷον ἤχος γ'

Ως ε ρα θαι εα ε ρε παντας ες κεν ο γε νων το σι ω τη αι δε σθς εν μεν

κ ση νε εθω εα εα εω πο εε ε χλαι ο φε ε δε ε εη εα γε λα ος α νι ε

Ἀκροστιχίς. Οἱ μουσικῶς τονισμένοι στίχοι, ἐπὶ τῶν ἀρατικῶν στοιχείων εἰς ἐκλογῆς ἀρίστου λόγου, εἴπαι, ἀκούονται κατὰ πρόλογον, τότε ἡ ποιητικὴ τῶν στίχων τοῦ λόγου λέγεται ῥοή, ἢ τριῶδες, ἢ τετραῶδες ὡς, οἱ ὅρκοι τῶν ῥοῶν τῶν Ἀγίων Πατρῶν ὡς ἡ ἀκροστιχὶς τῆς ἁγίας καὶ Μεγάλης Τετραῶς «Τετραὸν ψάλλω» τῆς ἁγίας καὶ Μ. Πάπης «Προσάβδατον» κτλ. 2) ἢ ἐπὶ τῶν στοιχείων τῶν λέξεων ὁλοκληροῦ στίχου τονισμένη, ἑλληνικῶς τε καὶ μουσικῶς, ἐπὶ τῶν μέτρων τῶν Εἰρμῶν καὶ καταδασιῶν ἀκροστιχίς, ἥτις ψάλλεται κατὰ μέτρον ῥοϊκόν, ἢ κατὰ μέτρον προσόμοιον 3) μέρος τῆς ἁγίας προΐτης ἢ ἐσπερινῆς ἐκκλησιαστικῆς Ἀκολουθίας, ποιημένη σιγὰ διὰ στίχων, τὴν ὀνομαζομένην ἐκκλησιαστικῶς «Ἀκροστιχίδα, καὶ Στίχον, καὶ κοινῶς Κανὸν» ὡς ἡ ἀκροστιχὶς τοῦ Τριψόκου Κανόνος «Μὴν σε μέλω τὴν τριστίλιν φύσιν» ὡς ὁ ἐκτερίσιος Κανὼν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς «Νικηφόρου Καλλιστοῦ τοῦ Ξανθοπούλου» ὡς ὁ νικητήριος Κανὼν τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου «Χαρὰς ὁρχεῖν σοι πρέπει χεῖριν μόνη Ἰωσήφ» κτλ.

Ἄλλ' ἄγετ' ἀτρεμίσι χρησμοὺς λίσσωμεν ὁπαταῖς. Τὸ τῆς Λαμπροφόρου Ἀναστάσεως προϋδικὸν Προκίμειον τοῦ Ἑρωϊκοῦ Εὐαγγελίου «Πρόσχωμεν» εἰς ἦχον Φρύγιον ἢ γ'. ὁδεῦον εἰρημολογικῶς με τριῶδες, κατὰ τὸ μικτὸν εἶδος· οὗ τὸ πρωτότυπον μέλος.

Ἄλλ' α α γετ α τρε με σι χρσμοις q λε ευ σω ω μεν οπ πο παις εζ

Ἀλλαγή. Τροπὴ συστήματος ἀπὸ διαπασῶν εἰς Τροχὸν καὶ τ' ἀνάπαλιν 2) τροπὴ τόνου μεζῶνος εἰς ἱλασσονα ἢ ἐλάχιστον καὶ ε' ἀνάπαλιν 3) τροπὴ εὐόγγου ἐπὶ τῆς παραλλαγῆς τοῦ Τροχοῦ 4) τροπὴ τόνου κατὰ παραγορὴν, ἥτις λέγεται εὐνακίς τόνου 5) τροπὴ Μουσικοῦ ἢ ρυθμικοῦ ποδός, εἰς ἀναλύσειος ἢ συμπτύξεως 6) ἀλλαγὴ ρυθμοῦ κατὰ χρόνον, εἰς ἀγωγῆς ἰδιαίτης 7) ἀλλαγὴ φωνῆς, ἀπὸ φυσικῆς εἰς νόθον 8) ἀλλαγὴ ἤχου, ἀπὸ διατονικόν, εἰς χρωματικόν, ἢ ἐναρμόνιον καὶ τ' ἀνάπαλιν 9) ἀλλαγὴ μέλους ἑαυτοῦ ἤχου, εἰς ἀνόμοιον εἶδος, ὡς ἀπὸ ἰδιόμελον εἰς Προσόμοιον ἢ τ' ἀνάπαλιν 10) ἀλλαγὴ Προσόμοιων τοῦ αὐτοῦ ἤχου, εἰς ἀνόμοιον μέτρον τοῦ στίχου ὡς ἐκ τοῦ «Ὁς γενναῖον ἐν Μάρτυσιν» εἰς τὸ «Ἐδωκας σημεῖωσιν» ὡς ἐκ τοῦ «Τῶν Οὐρανίων ταγμάτων» εἰς τὸ «Παντοφῶμαι Μάρτυρες Χριστοῦ» κτλ. ὅπερ ὀνομάζεται ἀπὸ τῆς κλαυθῆς «Δεύτερος πῶς, ἢ πῶς ἄλλος» καὶ ἀλλαγὴ μέλους κατὰ γένος.

Ἀλληλουάριον. Τὸ πρὸς τιμὴν πανηγύριος, ἢ οἱ ἀργοπορίαν ἐνδεχομένης αἰτίας, ψαλλόμενον ἀργῶς Ἀλληλουῖα 2) πεποιημένον μικτὸν τι μάθημα τοῦ Παππασικοῦ μέλους, μετὰ τὴν ἐπισειγωγὴν τοῦ ἱεροῦ θεματισμοῦ ἢ εὐραῖς τοῦ β'. ἤχου —Θ—, ψαλλόμενον εἰς β' ε. ἦχον τοῦτο λέγεται Ἀλληλουάριον ἢ Ἀλληλουάριον ὑπάρχει εἰς τὴν Παππασικὴν καὶ ἄλλο Ἀλληλουάριον παλαιὸν εἰς ἦχον βαρύν. 1) Ἐπίλογος ἢ ἐπιφώνημα τοῦ ἱεροῦ Ἀποστόλου, ψαλλόμενον Ἀλληλουῖα, κατὰ μὲν τὸ ἀργὸν εἰς ἦχον β' ε. καὶ εἰς ἦχον βαρύν κατὰ δὲ τὸ σύντομον, εἰς ἦχον β'.

Ἀλληλοῦδα. Ὑμνος Ἀγγελικῶς 2) ἐπιφώνημα τοῦ ἱεροῦ Ἀποστόλου 3) ἐπιφώνημα τοῦ Χερουδικοῦ καὶ Κοινωνικοῦ ὕμνου 4) ἐπιφώνημα ἐπὶ τῶν χαρμυσίνων, ἐπὶ τοῦ Εἰσοδικοῦ καὶ Ἀντιφώνου τῆς β'. εἰσας, ἐπὶ τοῦ ὕμνου τοῦ Βαπτίσματος, «Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε» ἐπὶ τῶν στίχων τῶν Πελμελίων, καὶ ἐπὶ τῶν στίχων τῶν τριῶν ψαλμῶν τοῦ δ. Καθίσματος καὶ ἐκλογος τοῦ Προοιμικοῦ ψαλμοῦ 5) ἐπιφώνημα τῶν Ἀναστασιῶν καὶ χαρμυσίνων Εὐλογητῶν 6) προσφώνσεις ἐπὶ τῶν πενήθμων, ἀντὶ τοῦ «Θεὸς Κύριος» Ἀλληλουῖα καὶ ὡς ἐπὶ τῆς μετοχῆς τοῦ Ἁγίου Εὐαγγελίου, ἐπὶ τῶν νηστεισίων τῶν μερῶν τῆς ἁγίας καὶ Μ. προσάβακστῆς. ἐν αἷς ὑπάρχει Μετέπειτα, ἥτις ἀκολουθεῖ τὸ «Ἀλληλουῖα» διὰ καὶ γέγραπται. «εἰ μὲν ἐστὶν Ἀλληλουῖα, ποιῶμεν Μετανοίας, εἰ δὲ οὐκ ἐστὶν Ἀλληλουῖα, καταλαμβάνεται. (θέσις τῶν ἁγίων Πατέρων.) 7) ἐπιφώνημα ἐκαστοῦ στίχου, τῶν τριῶν στάσεων τῆς νεκρώσεως ἀκολουθίας 8) ἐπιφώνημα τῶν νεκρώσεων Εὐλογητῶν 9) ἐπιφώνημα τῶν ἐκ-Θεῶς ὑπαγομένων Κονακίων καὶ Οἶκων 10) ἐπίλογος τῶν τριῶν στάσεων τῶν ψαλμῶν ἐκαστοῦ Καθίσματος, καὶ ὧν τῶν ῥοῶν τῶν Ἀναδασιῶν τοῦ α. Καθίσματος 11) τίλος τῶν ἐντά Προφητικῶν ῥοῶν Μωυσείας, Ἀννης, Ἀβραάμ, Ἠσαΐου, Ἰωνᾶ, τῶν ἁγίων τριῶν Παίδων καὶ Ζαχαρίου πρὸς τὴν ἐνστάτην 12) τίλος Ἑβραϊκῆς ἐρημνισμένης πολλοῦ, κυρίως εἰς τὸ «Τριῖς τὸν ἕνα Θεόν» (Ματθαῖος Γαλῆς.)

Ἀλλοιότροπα. Μελικὴ ποτα παίζεται τῆς ψαλμωδίας, ἔκαστος ἔχουσι τὴν πρῆξιν τῆς στρωφῆς καὶ ἀντι-
στρωφῆς ἀμφοτέρων μετὰ τῶν Χορῶν, ψάλλοντι οἱ ἀπὸ πολλοῦς καὶ ἑνομοίους ἤχους· ὡς τὸ τῆς Ἀρτο-
κλασίας διχορον καὶ ἀκτίχρον μάθημα « Θεωρεῖται Παρθένε. » Πίτρου τοῦ Μπαρελάτου· ὡς τὸ τῆς ὁμοίας
πρῆξως μάθημα « Ρόδον τὸ ἀμάραντον. » Χουρμ. χαρτοσύλακος καὶ ὡς τὸ ἐπὶ τῆς τοῦ λαοῦ μεταλή-
ψεως ψαλλόμενον διχορον ἀκτίχρον μάθημα « Εἶδομεν τὸ φῶς τὸ ἀλγυθινόν. » Χουρμ. χαρτοφ. κτλ.

Ἀλλότριον τῶν μακρίων ἢ καρθονία. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελὴς· 2) Εἰρημὸς συνεπιθεμένος ὅ· φῶς·
λ ςλ. ἤχου 4) Εἰρμ. πρόλογος ὅ· φῶς· λ ςλ ἤχου, γένους διατονικοῦ, βίσις τυτική· ἤχος λ ςλ. Νη.

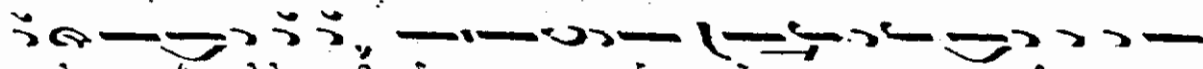

Αλ λορε ι ον των μη τε ε ρων η παρ θε ν α ςλ κτλ. (Idem Εἰρμ. Καταβας)

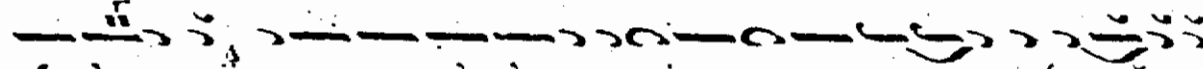
Σημ. Ὁ ποιητὴς τοῦ Εἰρμού τούτου φαίνεται ὅτι ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα αὐτοῦ ἐκ τῶν μελικῶν ποιη-
μάτων, τῶν εἰς τοὺς ἵππους τοῦ Ἀριστοφάνους « Ἀζύνισμεν τοῖσιν ἵπποις, βουλόμεσθ' ἐκαινίσαι. » (Στίχ.
595.) διότι πολὺ καλὰ τινίζονται οἱ ἐκείσε τέσσαρες στίχοι τοῦ Ἀριστοφάνους, καὶ ἐνώνονται μὲ τὰ μου-
σικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού· ὅσον· ἤχος λ ςλ Νη.

Α ξυ νι ι σμεν τοι σιν ι κ ποις βου λο μεσθ ε παι νε σαι κ ξι οι δει ει

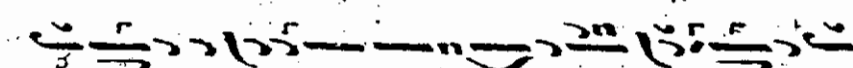

σευ λο γι σθι πολ λα γαρ λ δη πραγ μετα ξυν οι ι η κε κιν μεθ η μων ε

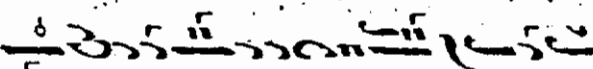

σθο λι ας τε λ και μα χαι αλ λα ταν τη γη μεν αυ των ευα α γαν θυ μα ζο μεν

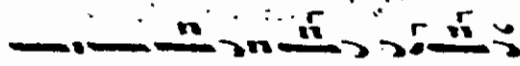
Ἀμετάβολοι. Τὸ ἐκ τῶν χαρακτήρων τῆς ποσότητος, ἀμετάβολον σημεῖον τοῦ ὀλίγου· 2) πλη-
θυντικῶς τὰ ἀμετάβολα στοιχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς λ, μ, ν, ρ· ταῦτα μόνον τὰ σημεῖα δύνανται γὰ γρά-
φθωσι συλλαβικῶς ὑπὸ τῶν καντημάτων αα, καὶ τὸ τελικόν σῆγμα ς, κατ' ἐξίφρασιν· ἤχος λ β'.

Παι αι αι αι δε ε ες ε εν τη η κα με ι ι νω π = τῷ ν.

Εε κα α α α α θα αρ με ε ε νη λ = τῷ ρ.

ζ Την εξ υ φουους ου υ ναα με ιν κτλ. = τῷ ς.

Ἀμετακίνητος. Ὁ κοινὸς τόνος τοῦ προσλαμβανομένου Νη, Πα, ἢ Δι. Εε. 2) ὁ σπέρδος φθόγγος
αὐτοῦ διατονικοῦ λ, καὶ τοῦ διατονικοῦ ὤψηλου λ, αἱ ὁποῖοι ἐξουσιάζονται ἀπὸ τὸν φυσικὸν τόνον τοῦ ἐλάτ-
τονος· ἐπειδὴ ὁ ἐλάσσων τόνος ὑπάγεται μόνον εἰς τὸ διατονικόν γένος· 3) τόνος μευσικός, οὗ ὁ φθόγγος
κατὰ τὸ μέγεθος τῆς φωνῆς τοῦ ἀμετακινήτου τόνου, διατρεῖται καὶ εἰς τὴν ἀλλαγὴν ἐκάστου συστήμα-
τος· « δύνασθαι τῆς ἐκ τῷ συστήματι τρεῖσθαι φθόγγους ἀκινήτους, ἐν ταῖς τῶν ὅλων μεταμογαῖς, πα-
ραυλάττοντας τὸ μέγεθος τῆς φωνῆς. » (Πτολεμαῖος ὁ Φιλάστροφος, Βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου.)

Ἀμετρον. Τὸ φωνητικόν καὶ ἀμετρον ἴσον, τὸ ἐκ τῶν χαρακτήρων τῆς ποσότητος θεωρούμενον 1)
ὅπερ ὁλοῦται ἀπὸ τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἀριθμητικὸν σημεῖον τοῦ μεθονικοῦ, περὶ εὐ λέγει Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός·
« Τὸ ἴσον —, ἴσπιν ἀφωνον φωνεῖται μὲν, οὐ μετρεῖται δέ. » ἐπειδὴ δὲν ὑπάγεται οὔτε εἰς ἀνάβασιν,
οὔτε εἰς καταβάσιν 2) τὸ τινισμένον ἀπὸ ἀνίδεον καὶ ἀκάνονιστον μάθημα, ἀπὸ χρονικοῦς πόδας· 3) τὸ
ἀσύντακτον ἀπὸ τὰ μακρὰ καὶ βραχέα τῆς ἀρσεως καὶ θέσεως.

Ἀμήν. Εὐχῆς λόγος, γίνετο· 2) ἐπιλογα· ἐκάστης ἀντίσεως, καὶ ἐκάστης ἀντίσεως, ὡς καὶ τοῦ Δέξαι
καὶ Νῦν 3) τὸ ἀργῶς ψαλλόμενον εἰς ἤχον β'. ἐν τῇ ἐκφωνήσει « Ἐξωκε τοῖς ἀνίοις αὐτοῦ Μαθηταῖς
καὶ εἰς τὸν ἀντιπροβλάντ τοῦ Μ. Βασιλείου. 4) τὸ τέλος ἐκάστης ἱεροπραξίας εἰν τῷ « Δι' εὐχῶν. »

Ἀμην. 5) τὸ κατὰ τὸ ἶθος τῶν Μοναστηριακῶν εἰς συγχώρησιν τῶν συνάλλων, « Δι' εὐχῶν » — ὁ Θεὸς συγχωρήσῃ » εἰς χαιρετισμὸν δὲ, « Δι' εὐχῶν. » — Ἀμην. »

Ἀμικτα. Τὰ ἀπλὰ καὶ γνήσια μαθήματα τοῦ συντόμου Εἰρηολογίου, τοῦ συντόμου Στιχηραρίου, ἐκτὸς τῶν ποικίλων Καθημάτων καὶ Ἀπαλυτικῶν τοῦ δ. ἔχουσιν.

Ἀμικτικός μαζὸν τὸ λαμπρότατον καὶ τεχνικώτατον Μουσ. μάθημα. τὸ ὁποῖον δὲν ἡμπόρεσε νὰ μάθῃ ἄλλος τις, εἰς τὸ νὰ ποιῇ ὁμοίον ὡς τὸ ἀνωθεν αἱ Προφῆται, Ἰωάννου Μαῖστορος τοῦ Κουκουζέλη ὡς τὸ τετράστιχον κοινωνικόν « Γεῦσασθαι Ἰωάννου τοῦ Κλαδῶ. 2) ὡς τὸ Κύρια ἢ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις » Πίτρου Λαμπροδάρου τοῦ Πιλοπονή. Ὁ ἀριστος τῆς ἐπιστήμης μουσικός, τὸν ὁποῖον δὲν ἡμπόρεσε ἄλλος νὰ τὸν φάσῃ, εἰς ὅτι αὐτὸς ἐπέδωκε τῇ Μουσικῇ τέχνης καθὼς τὸν Ἰωάννην τὸν Γλυκὴν εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ ἀργοῦ στιχηρατικοῦ εἵδους. 3) Τὸν Ἰωάννην ἱερέα τὸν Πλουσιανόν, εἰς τὴν Μουσικὴν τεχνολογίαν, καὶ εἰς τὰς συμφωνίας τῶν τόνων τοῦ ἐκτου τροχῆ τῆς σωφιστικῆς παραλλαγῆς. 4) Τὸν Ἰωάννην Μαῖστορα τὸν Κουκουζέλην εἰς τὴν φωνήν, καὶ εἰς τὸ εἶδος τοῦ μεθιματταρίου, εἰς τὸν ἀναγραμματισμὸν. 5) Κωρόνην τὸν Ξένον καὶ Ἰω. τὸν Κλαδὸν Λαμπ. τῆς Ἀγ. Σοφίας εἰς τὸ εἶδος τοῦ Οἰκηματταρίου. 6) Χρυσάρεν τὸν νέον εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀρίστων, καὶ εἰς τὴν ἐντελεστήραν ἔκτασιν τῶν ἐνεργειῶν τῶν Μεγάλων Ἱερογλυφικῶν σημείων. 7) Τὸν Πέτρον Μπερεκέτην εἰς τοὺς κλισιακικοὺς Εἰρημούς. 8) Τὸν Μίγ. διδόσκ. τῆς Μουσ. τὸν μουσικοδιδάσκαλον τῶν διαφόρων ἰθῶν Πέτρον Λαμπροδάρου τὸν Πιλοπονήσιον εἰς τὴν ἀγγίνοιαν, εἰς τὴν ἀντίληψιν, εἰς τὰ μέτρα τῆς Μουσικῆς, εἰς τοὺς ὁριζομένους καὶ ἀρίστους παρακλητικῶν Γραμμῶν, εἰς τὰ δραστήρια ποιήματα, εἰς τὸ κλέπτειν διὰ γραφῆς (τῆς Μουσ.) ἐπ' αὐτοφῶν τὰ ψαλλόμενα ἄσματα τῶν διαφόρων ἰθῶν, εἰς τὴν ἐξήγησιν τῆς παλαιότητας καὶ ὁμοιοτήτου συνεπτυγμένης γραφῆς (τῆς Μουσ.) καὶ εἰς τὴν μελοποιίαν, κατὰ τὸ εἶδος τῆς τεκτικῆς παραδόσεως, ὅλης τῆς ἐγκυκλίου σπουδῆς τῆς Μουσ. 9) Τὸν Δανιὴλ πρωτοφάτην εἰς τὴν μίμησιν τῶν παλαιῶν. 10) Τὸν Ἰωάννην πρωτοφάτην εἰς τὸ συντέμνειν τὰς παλαιὰς γραμμάς, ἀπὸ σύνθετον καὶ παρασύνθετον, εἰς ἀπλὴν γραμμὴν. 11) Τὸν Βυζάντιον Πέτρον πρωτοφάτην εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ὅρος. 12) Τὸν Γεώργιον Κρητῆ, εἰς τὴν γραφὴν τῆς Μουσ. καὶ εἰς τὴν κανονικὴν σύνθεσιν τῆς βαρυφῶας. 13) Τὸν Μανολάκην πρωτοφάτην εἰς τὸ ἡρωϊκὸν ὅρος, εἰς τὸ Εἰρηολογικὸν καὶ στιχηραρικὸν εἶδος, καὶ εἰς τὰς σημειώσεις. 14) Τὸν Γρηγόριον πρωτοφάτην εἰς τὴν σύμπτυξιν καὶ ἀνάλυσιν, εἰς τοὺς δραστήριους κλάδους, εἰς τὸ ἐλεύθερον ὅρος, καὶ εἰς τὸ Παππαδικόν εἶδος. 15) Τὸν Χρυσάνθον Προύσης εἰς τὴν Μουσικὴν φιλολογίαν, καὶ εἰς τὴν μαθηματικὴν τῆς Μουσικῆς θεωρίαν. 16) Τὸν Μουσικομαστίγα Χουρμιοῦζιον Χριστοφύλακα, εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῆς Μουσικῆς εἰς τὴν παράστασιν τῶν κλάδων, εἰς τὸ εἶδος τῆς περιχορδῆς, εἰς τὰς ὁξείας καὶ βαρεῖς μαρτυρίας τῶν τριῶν γενῶν τῆς Μουσικῆς, εἰς τὸ εἶδος τοῦ χρηματταρίου, εἰς τὴν ἐξήγησιν τῶν παλαιότατων μαθημάτων, καὶ εἰς τὴν πρακτικὴν θεωρίαν. 17) Τοὺς τρεῖς διδασκάλους τοῦ ἡμετέρου συστήματος, καὶ εὐεργέτας τοῦ ἔθνους, εἰς τὴν ἐξήγησιν τῆς νίας μεθόδου. 18) Τὸν Κωνσταντῖνον πρωτοφάτην εἰς τὸ σεμνοπρεπὲς καὶ γλαφυρὸν ὅρος. 19) Τὸν Α. Κρουστάλαν εἰς τὴν μετροφωνίαν. 20) Τὸν νέον Βυζάντιον Πέτρον Ἀγιοταρίτην εἰς τὸ μνημονικόν. (κατὰ τοῦτο εἰς Νικηδόμηκον Ἀγιορῆτης εἰς τὰ Γραμματικά, καὶ εἰς Πέτρον Ἀγιοταρίτην εἰς τὰ Μουσικά) καὶ εἰς τὴν ἐξήγησιν τῶν λειψάνων τῶν ἀρχαίων μουσικῶν μαθημάτων. 21) Τὸν Ἑβραῖον Μωσὴν εἰς τὸ ταμπουρά (Πανδουρίδα). 22) Τὸν αἰδόμενον Μωσῆν εἰς τὸ Βιολί. 23) Τὸν αἰδόμενον Λαντοῦ Γεωργίαν (ἐξωπικὸν ἄσματοποιὸν καὶ τραγῳδιστὴν) εἰς τὰ τραγῳδία. 24) Τὸν εὐγενῆ ὄντα μὲν Ντατὲ Ἰσμαῖλάκην, εἰς τὸν πλατύφυλον, καὶ εἰς τὴν ἐξωτερικὴν μελοποιίαν. 25) Τὸν μουσικώτατον Ἀντατὲ Σουλτῆν Μιχάηλ εἰς τὴν βυθικὴν χειρονομίαν.

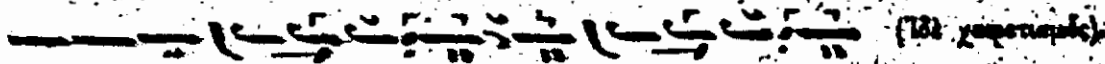
Ἀμικτικός Ρυθμικὸς πούς, δεικνύων τὰ χρονικά μέτρα ἐν βραχείᾳ, μακρᾷ, καὶ πάλιν βραχείᾳ. — καὶ Μουσικῶς, ὁ αὐτὸς πούς

Ἀμικτικός Ρυθμικὸς πούς, δεικνύων τὰ χρονικά μέτρα ἐν μακρᾷ, βραχείᾳ, καὶ πάλιν μακρᾷ. — καὶ μουσικῶς, ὁ αὐτὸς πούς

Ἀμικτικός χαιρετισμός. Προσηγορικὸς λόγος τῆς μελωδικῆς γραμμῆς τοῦ ἐπιθέτου « χαιρετισμός » φανερώων μόνον τὰς ἀμετρούμεθας ὁμοίας θέσεις τοῦ ἑκτοῦ κλάσματος

2) Ἐπίθετον τὸ ὁποῖον παριστᾷ εἰς τὴν μελωδικὴν γραμμὴν δύο θέσεις ὁμοίας. 3) Ὅμοιος πόντος τῆς

μελοποιίας, τὸ τὸ μεταχειρίζεται ὁ μελοποιὸς, εἰς μὲν τὸ ἔργον Ἰσχυρότερον, ἀρτίτερον τὴν κλίμακα (ὡς ἀνωτέρω), εἰς δὲ τὸ Παππαδικὸν ἀρτίτερον χαριτωμένον ὡς. q

Ἄρμυροι ἐν ὁδῷ ἀλλήλων σιγολογία τῆς νεκρώσεως ἀκολουθίας τῆς Α'. στάσεως (ψαλμ. 118.)
φαλλομένη εἰς ἤχον Αὐτοῦ, ἥτοι δεύτερον B. βου.

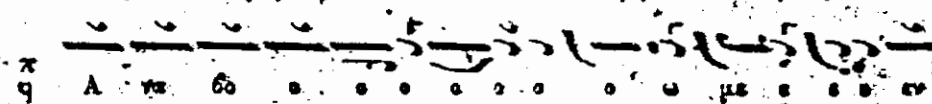
Α με με εν ο ου α α λ λ η λου ι ι α κτλ (18) Ἑρμῶν καταδασυῶν. Ὅτι τὰ νεκρώματα καὶ ἐπικήδεια εἰς τοῦτον τὸν ἤχον ἐφάλλοντο κυρίως καὶ ἀπὸ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλληνας. α' Ο. λυμπον γὰρ πρῶτον Ἀριστοτέλους ἐν τῷ πρώτῳ περὶ Μουσικῆς ἐπὶ τῷ Πλάτῳ φησιν ἐπικηδεῖον αὐλῆσαι Αὐδισί. α (Πλάτωνος).

Ἄρμυροι. Τὸ μετὰ μυσικὸν, ἢ αἱ τρεῖς στάσεις τοῦ ἱ. Καθίσματος 2) ἢ σιγολογία τοῦ Ἐπιταφίου Ὑμνου 3) ἢ Νεκρώσεως ἀκολουθία, καὶ τοῦ Ἑννομασίου α' Μακάριοι ἄρμυροι ἐν ὁδῷ α' πορευόμενοι ἐν τῷ μὲν Κυρίου α' (ψαλμ. 118.)

Ἀναδυσμοί. Μῆρος τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας 2) κλάδος τῆς ἐκείνου κυρίου ἢ πλάγιου ἤχου ὅστις λέγεται παρήμερος ἤχος, κατὰ τῆς διακρίσεως τῶν ἤχων Ἰωάννου τοῦ Δεσμωτικοῦ 3) σειρά ἐκείνου ἤχου τῆς Ἀναστασίας ἀκολουθίας 4) οἱ μετὰ τὴν Ὑπακοὴν εἰς τρία Ἀντίφωνα φαλλόμενοι στίχοι, εἰς τύπον μὲν τῆς ἐκ γῆς εἰς οὐρανὸν νοεῖας ἀναβάσεως διὰ τῶν ἀναδυσμῶν τῆς κλίμακος, ἢ εἰδὲν ὁ Πατριάρχης Ἰακώβ. α' Καὶ ἰδοὺ ἀλλμαὶ ἐστηρικμέναι ἐν τῇ γῇ ἥ α' κεφαλὴ ἀφικνεῖται εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ οἱ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἀνέβαινον καὶ κατέβαινον εἰς αὐτήν, ὁ δὲ Κύριος ἐκατέρηκετο ἐκ' αὐτῆς. α' (Γεν. Κεφ. 28.) | εἰς ἀνάμνησιν τῶν 15 Ἀναδυσμῶν τοῦ ἱ. Καθίσματος τοῦ Πατριάρχου τοῦ Δαυὶδ (15 ὡν καὶ ἐπήγασαν) ἅτινα ἐψάλλον ψόδικως ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἱερουσαλὴμ, κατὰ προστάτην τοῦ Σολομῶντος διὰ τοῦτο καὶ ὀνομαζόμεναι α' Ἀναδυσμοί. α' Ὁ δὲ ἑλληστικός Νικοφόρος ὁ Ξανθόπουλος, περὶ τούτου λέγει ταῦτα α' Ἀναδυσμοὶ κίχληνται καὶ διὰ τὰς πέντε καὶ ὀκτα τοῦ Ἰερὸς βαθμίδας, ἐν αἷς ἀντιπροσώπων ἰσχυτῶς οἱ τοῦ μέλους κατάρχοντες ἐκμελῶς αὐτοῦ ἀνεκρότουν, τοῦ Δαυὶδ καὶ Βασιλέως διὰ τοῦ υἱοῦ Σολομῶντος τοῦτο προστάξαντος, τὸ ἐπόμενον προσρώντων. α' (18) τὰς αὐτοῦ ἐρμηνείας τῶν Ἀναδυσμῶν, καὶ τὴν περὶ αὐτῶν ἐκτεταμένον ἐρμηνείαν Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, Νέα Κλίμαξ.)

Ἀνάδυσσις. Τὸ πρῶτον μέρος τῆς φωνασίας τοῦ ἀρχαίου μαθητοῦ ἐπὶ τῆς διατονικῆς κλίμακος 2) ἢ ἐπὶ τὸ ὅδῳ καταμέτρησης τῶν συνθετῶν φθόγγων τῆς παραλλαγῆς 3) σειρά φθόγγων φαλλομένων ἀπὸ τοῦ βαρέως πρὸς τὸ ὅδῳ διὰ τῶν ἐξῆς συλλαβῶν Πα, Βου, Γα, Δε, Εε, Ζα, Νη, Πα· κατὰ τὴν προκαταδεικτὴν τῶν ἀρχαίων τάξιν, ἐπὶ τῆς διατονικῆς κλίμακος 4) ἢ ἐπὶ τὸ ὅδῳ προχώρησις μελωδικῆς τινος γραμμῆς, αἱ ὀλίγων ἢ πολλῶν ἀνιόντων χαρακτῆρων

Ἀνάδυσμα. Ἐπίθετον μελωδικῆς γραμμῆς, ὁριστικῆς ἐμμέτρου καταλήξεως ἐμπεριέχεται καὶ τοῦτο εἰς τὸ κείμενον τοῦ μεγάλου Ἰσοῦ τῆς Παππαδικῆς, φέρει δὲ θέσιν μελωδικὴν τοιαύτην

εἰς τὸ μᾶθημα τῆς Δογῆς α' Μὴ ἀποστρέφεις. α' ἡ μελωδικὴ γραμμὴ τῆς περιόδου α' ταχὺ α' εἶναι ἀνάδυσμα. κτλ.

Ἀναγραμματισμός. Ἐκτὸν τῆς μελοποιίας τοῦ τελευταίου μαθήματος τῆς ἐγκυκλίου σειράς τῆς Μουσικῆς 2) τὸ τελευταῖον θέμα τῆς γυμνασίας τῆς τοῦ Μαθηματικοῦ μελοποιίας 3) ἢ εἰς τὴν ἐκδολῆς τῶν ἐντελῶν καταλήξεων τῆς ὁριστικῆς γραμμῆς κατ' ἀκρίτην, καὶ προχωρεῖν κάλιν εἰς τὴν ἀόριστον τοῦ μαθήματος μέλητι ἢ σύνθεσιν, ἥ ὁ τρόπος εἶναι τὸ νὰ λαμβάνῃ ὁ ποιητὴς τὸ κείμενον πρῶτον ἀπὸ τὰ μέσα κατ' ἐκλογὴν λόγου, καὶ ἐπειτα ἀπὸ τὴν ἀρχὴν π. χ. τὸν Πέτρον, καὶ Ἰακώβον, καὶ Ἰωάννην, περιλαβὼν ὁ Χριστὸς εἰς ἑξὺς ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν. Εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ ἀναγραμματισμοῦ μεγάλως συνηγωνίζοντο οἱ ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν καλαιοὶ Μουσικοδιδάσκαλοι. Ἐκ τῶν μεταγενεστέρων τούτων πολλὰ ὀλίγα ἐμμιθήσαντο αὐτοὺς εἰς τὸν ἀναγραμματισμὸν μετὰ τὴν αἰσῶν. Ὁ ἀναγραμματισμὸς λέγεται καὶ

του οὕτως « κρίνων τὴν γῆν, ὅτι σὺ βασιλεύεις εἰς τοὺς αἰῶνας » φαίνεται ὅτι ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Ὁρθόδοξους οὕτως ἐβάλλετο τὸ τέλος μὲ τὸ ὄλον.

Ἀναστάσιμα. Τὰ ὑπάρχοντα εἰς τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ τροπάριμα 2) τὰ τοῦ Πεντηκοσταρίου τροπάρια, τὰ ψαλλόμενα μέχρι τῆς ἀποδόσεως τοῦ « Χριστός ἀνίστη » 3) τὰ ἐμπεριεχόμενα ἅπαντα τῆς Ὁκτωήχου καὶ ψαλλόμενα εἰς τὰ Κυριακὰς τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἐξαιρουμένης τῆς Κυριακῆς τῶν Βαίων, καὶ τῆς Πεντηκοστῆς (ἢ καὶ τῶν ἄλλων Δεσποτικῶν ἑορτῶν, ὅταν τύχωσιν ἐν Κυριακῇ) 4) τὰ μετὰ τὸν Εἰρμὸν ἀνὰ ἐν ψαλλόμενα τροπάρια τοῦ Κανόνας τῆς πρὸ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως Κυριακῆς.

Ἀναστασιματάρια. Βιβλίον τι Μουσικόν, εἰς ὃ ἐμπεριέχονται τῶν ὁκτὼ ἤχων τὰ Ἀναστάσιμα τροπάρια 2) ἡ βράσις τοῦ συντόμου Στιχηραρίου 3) τὸ πρῶτον τῆς παραδόσεως μαθήμα τῆς ἐγκυκλίου σειρᾶς τῆς Μουσικῆς 4) Ἀναστασιματάρια στιχηρὸν, ὃ λέγεται ἀργόν 5) Ἀναστασιματάρια Εἰρημολογικόν, ὃ λέγεται σύντομον 6) Ἀναστασιματάρια παλαιότατον Ἰωάννου τοῦ Γλυκῆς, καὶ Χρυσοῦ τοῦ Παλαιοῦ 7) Ἀναστασιματάρια παλαιὸν τοῦ νέου Χρυσοῦ, κατὰ τὸ εἶδος τοῦ ἀργοῦ Στιχηραρίου 8) Ἀναστασιματάρια Πέτρου Λαμπάδριου τοῦ Πελοποννητίου, ὅπερ φέλλεται κοινῶς τὴν σήμερον εἰς τὰς ἀπανταχοῦ τῶν Ὁρθόδοξων ἐκκλησίαις, τούτ' ἐστὶν ἡ βράσις τοῦ συντόμου Στιχηραρίου.

Ἀνατολικά. Στιχηρά τινα Ἀναστάσιμα. 2) τὰ μετὰ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ τέσσαρα πρῶτα Στιχηρά Ἀναστάσιμα, τὰ ἑτέρα τέσσαρα Στιχηρά Ἀναστάσιμα τοῦ Ἀνατολίου Πατριάρχου, ὅτινα εἴρουνται τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ ποιητοῦ, ἀντὶ Ἀνατολίου Πατριάρχου « Ἀνατολικά » ὡς εἶναι γεγραμμένα εἰς τοὺς ἐπιγραφὰς ὁλων τῶν ἤχων τὸ « Ἀνατολικά » Βαρθολομαῖος ὁ Κουτλουμουσιανὸς λέγει περὶ τούτου εἰς τὴν πραγμασίαν τῆς 3 Ἰουλίου. (Ἰδὲ Ὁριολόγιον Μίγμ.)

Ἀνατολὸς. Τὸ μὲ τὸ Γορθμικὸν σημεῖον ζ. Ἀξίατες πολυσύλλαβος τις φθόγγος τῆς παραλλαγῆς τοῦ παλαιοῦ συστήματος 2) ὃ ἐπὶ τὸ βαρὺ καταμετρούμενος ἑ. φθόγγος τοῦ τροχοῦ Ἀξίατες, ὅστις εἶν' ὁ Πα ζ, καὶ ὁ ἐπὶ τὸ ὀξύ καταμετρούμενος κατὰ τὸ Διαπατῶν 3) ἡ ἀπήχησις τοῦ ζ. ὁ ἤχος κατὰ τοὺς παλαιούς, οὗ ἡ ἀρχὴ πηγάζει ἀπὸ τοὺς Βυζαντινοὺς.

Ἀνθὸς ὁ Θεὸς ἐν Ἀλλοδαγῇ. Κοινωνικὸς ὕμνος ψαλλόμενος ἀπᾶς τοῦ ἐνιαυτοῦ, κατὰ τὴν Δεσποτικὴν ἑορτήν τῆς Ἀναλήψεως (ψαλμ. 46.) ἤχος ζ. τὸ πρωτότυπον χειρόγραφον τοῦ μαθήματος τούτου, εἶρε: ἐπὶ κεφαλῇ « Τοῦ κύρι Πέτρου. ἤχος ζ. ἐπωνομαζόμενον Σάλπιγξ » 2) Μῆθμα τι ἰκτανὲς τοῦ Παππαδικοῦ εἶδους, οὗ τὸ θέμα κύριον καὶ ἀπλοῦν, ἦτοι εἴσεται Παππαδικόν κατὰ τὸ μέλος.

Ἀπολογία. Μουσικὸν τι βιβλίον, ὅπερ ἐμπεριέχει ἅπαντα τὰ ψαλλόμενα μαθήματα, εἰς ὅλας τὰς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀπολυτίδας, εἰς τακτικὸν καὶ ἑκτακτὸν καιρὸν.

Ἀπορία. Ἡ φωνὴ ἥτις ἐξέρχεται πρὸς τὸ ὀξύ, ἢ καταμετρεῖται πρὸς τὰ ἄνω 2) ἡ διακρινομένη φωνὴ διὰ τὸν χαρακτῆρα τῆς ποσότητος τοῦ Ὀλίγου —, τῆς Πεταστῆς ∪, καὶ τῶν Κεντημάτων ∞.

Ἀρῆς. Σειρὰ φθόγγων ψαλλομένων συνεχῶς, εἰς δαίγμα ἀναβάσεως, ἥτις λέγεται καὶ ἀνάβασις, ὡς Πα, Βου, Γα, Δι, Εε, Ζω, Νη, Πά. 2) ἡ ἐπὶ τὸ ὀξύ καταμετρεῖται τῶν φθόγγων τῆς συνεχῆς παραλλαγῆς ἐπὶ τῆς διατονικῆς κλίμακος, εἰς τὴν ἐναρξιν τῶν ἀρχαίων τῆς Μουσικῆς.

Ἀνοξεντάρια. Μῆθμα Στιχηραρικὸν ἀνάμικτον, στιχολογικῶς ψαλλόμενον εἰς τοὺς Μ. Ἑσπερινούς τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν, ὅτινα λέγονται καὶ Τριαδικαὶ ὕμνοι ἀπὸ τοὺς Βυζαντινοὺς 2) τὸ τρίτον μέρος τοῦ Ἱεροδικαίου (τοῦ 103 ψαλμ.) ὅπερ φέλλεται εἰς τὰς ἀγρυπνίας « Ἀνοξεντὰς σου τὴν χεῖρα » κτλ. 3) Ἀνοξεντάρια τὰ μέγιστα ἢ ἀργά. Ἰωάννου Μαίστορος τοῦ Κουκουζίλη καὶ ἄλλων παλαιῶν, καὶ ἐκ τῶν μεταγενεστέρων, τοῦ Χουρμ. χαρτοφύλακος 4) Ἀνοξεντάρια μικρά ἢ σύντομα συντεταγμένα Χουρμ. χαρτῶν. (ἀνέκδοτα κατὰ τὸν τρόπον τοῦ μεγίστου « Μακάρως ἀνθρ. » Πέτρου Λαμπάδριου τοῦ Πελοπον.) 5) Ἀνοξεντάρια μικρά ἢ σύντομα, ἀναλελυμένα Θεοῦ. Θεωτικῶς, ὅτινα ψάλλονται ἐντέχνως.

Ἀπομοιόστροφον. (Ἰδὲ Σχετικόν.)

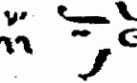
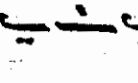
Ἀρῶν. Ιορ. Ἐκαστον ἄσμα τοῦ χοροῦ ἐν γένει, τοῦ ὁποῦ ὁ ρυθμὸς εἶν' ἑλλειπτικὸς 1) ἢ, ἀπὸ τὸν ἀέριον 1) ὁ ρυθμὸν 2) ὁ ρυθμὸς ὅστις μεταδίδει εἰς ἄλλο μέτρον καὶ ἐκπνέχεται πάλιν εἰς τὸ αὐτὸ μέτρον 3) ἡ ἀνώμαλος γραμμὴ τῆς παραχορῆς, ὡς

4) τὸ ἀπὸ εὐθείαν ὑποκείμενον εἰς ὅλα σχῆμα 5) τὸ σύστημα τοῦ τροχοῦ πρὸς τὸ

Διαπικνύν 6) ἡ καταμέτρηση τῶν φθόγων τοῦ πενταχορδου, πρὸς τὸ ἑξαχορδον, τῆς τριφωνίας πρὸς τὴν ἑταρωνίαν 7) ἡ κατὰ παρακροπὴν μετέθεσις φθοῶς ἀπὸ σχετικῶν φθόγων εἰς ἀσύμφωνον 8) τὸ ἐκ ἀμαθούς καὶ ὑπερόπτου ψαλλόμενον ἀπὸ ἀσυναρτήτους φθόγους ἀρρῆ· ἀέμειτα.

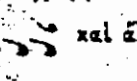
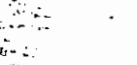
Ἀντήχησις. Ἡ ἀντιφωνία τῆς βαρύτητας ἐπὶ τῆς εὐρύτητας, καὶ τ' ἀνὰ πάλιν ἥτις λέγεται καὶ ἀντήχησις 2) ἡ ἀμορτίμωθεν τῶν ψαλτῶν ἀντιφωνία ἐπὶ τῆς στήλογωνίας 3) ἡ ἀντήχησις τῶν συστημάτων ἐπὶ τὸ βαρὺ καὶ εὐρὺ, ἣν λέγομεν «Ἑταρωνίαν.» 4) ἀντήχησις μερικὴ, διακρινομένη ἀπὸ τοῦ πενταχορδου σύστημα τοῦ τροχοῦ, κατὰ συμφωνίαν διαπνέει 5) ἀντήχησις γενικὴ, διακρινομένη ἀπὸ τοῦ ἑξαχορδου σύ-

στημα τοῦ Διαπικνύν, κατὰ συμφωνίαν διὰ ἑκτώ. 6) ὁ συνδυασμὸς τῆς συμφωνου συμφωνίας, 7) ὁ φθόγος ὁ ὁποῖος προέρχεται ἀπὸ τὰ ἄκρα τῆς διαστήσεως, καὶ ἀπὸ τὰ ἴσα τῆς ἡγήσεως τῶν δύο χορδῶν τοῦ συστήματος, ἥτοι τῆς εὐρύτητας καὶ τῆς βαρύτητας· ἐξ ὧν, ἡ μὲν ἑ. χορδὴ τῆς βαρύτητας ἴ-

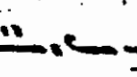
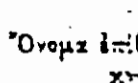
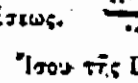
σιν ἔστιν ἀντηχίσεως τῆς εὐρύτητας ὡς ἡ δὲ πρώτη χορδὴ τῆς εὐρύτητας, ἴσιν ἔστιν ἀντηχίσεως τῆς βαρύτητας ὡς καὶ ὑπάρχει εἰς αὐτὴν ἡ τῆς ἀρμον-

κῆς καὶ ἀριθμητικῆς ἀναλογίας συμφωνία· «οὗτο συμβαίνει ἐτυμολογικῶς σύμφωνα καλεῖσθαι αὐτά· τοῦ γὰρ ἑνός (Ἰσου) αὐτῶν, κρονέντος φθόγου, τὸν ἑταρον, μηδενὸς ἀέμεινου, συμβέδχεν ἀντηχεῖν.» (Βακ-
χείων ὁ Γέρων.)

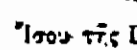
Ἀντικατωκύλισμα. Ἰερογλυφικὸν τι σημεῖον ἐκ τῶν παλαιῶν μεγάλων ὑποστάσεων ἢ σημαδοσῶνων, οὗ τὸ σημεῖον καὶ τὸ σχῆμα Ἀντικατωκύλισμα ἐμπεριέχεται καὶ τοῦτο εἰς τὸ κείμενον τοῦ Μ. Ἰσου τῆς Παππαδικῆς, ἡ δὲ ἐνέργειά του φέρει πάντοτε γραμμὴν ἀόριστον εἰς ἀτελὴ κατέληξιν.

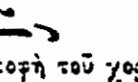
 καὶ ἄλλως πῶς.

Ἀντικένωμα. Ἰερογλυφικὸν τι σημεῖον ἐκ τῶν Μ. σημαδοσῶνων, οὗ τὸ σημεῖον Ἀντικένωμα, ἐμ-
περιέχεται καὶ τοῦτο εἰς τὸ κείμενον τοῦ Μ. Ἰσου τῆς Παππαδικῆς 2) χαρακτηριστικὸν τι σημεῖον τῶν
ἄχρονων ὑποστάσεων τῆς τροπικῆς ποιότητος· καὶ ἡ μὲν τροπικὴ τοῦ ποιότης κατὰ τὸ τραγὺ ἀποτέλεσμα
φωνῆς, θέλει νὰ προσφέρηται ἡ φωνὴ μὲ πέταγμα· ἡ δὲ ἐνέργειά του φέρει ἐξήγησιν ταυτῆς γραμμῆς.

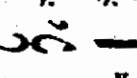
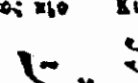
 καὶ ἢ

Ἀντικούτισμα (Τοῦτο λέγεται καὶ θαρμός.) Ὅνομα ἐπιθετὸν μελωδικῆς τινος γραμμῆς, ἥτις παριστᾷ
ἀόριστον ἀτελὴ γραμμὴν, ταυτῆς μελωδικῆς θέσεως.

 ἐμπεριέχεται καὶ τοῦτο εἰς τὸ κείμενον τοῦ Μ. Ἰσου τῆς Παππαδικῆς.

Ἀντίπαστος. Ρυθμικὸς πῶς, οἰκνύν τὰ χρονικὰ μέτρα τοῦ ρυθμοῦ ἐκ βραχέος μακρῶν καὶ αὐθις
βραχίος — — —, καὶ μουσικῶς

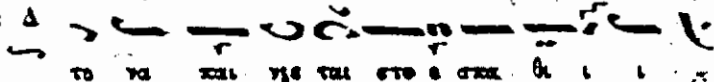
Ἀντιστροφή. Ἡ δραματικὴ καὶ ποιητικὴ στρόφη τοῦ χοροῦ, καὶ ἡ πρὸς τοὺς ἀκροατὰς ψῶν τῆς στρε-
φῆς, ἢ συνήθως ψάλλουσι καὶ οἱ νέοι Ἕλληνες τὰ τραγῳδία τῶν μεταγενεστέρων Ἑλλήνων ἐπὶ
τραπέζης. ἢ εἰς κάθε περίστασιν καὶ εὐθυμίαν, ἀνταπεκρινομένης τῆς ψῶν τῆς στρεφῆς ἐκ τῶν δευτέρων
ἢ ἀριστερῶν, φθόντων πρὸς τὴν Α'. στρεφῆν ἢ ἐξῆτων ἀέντων, καὶ οἱ παρ' αὐτῶν ἀντιστρέφως ψαλ-
λόμενοι στίχοι τῶν Ἑλληνικῶν ἑρμάτων π. γ. ἤχοις Αὐδίας, (Β.) μικτὸς μετὰ τοῦ Ἑταρωδίου

(Α. Β.) Δι κε χ Ο Ο λυμ ποι κιο Κυ υτ σα δο ο ος Τα δυο

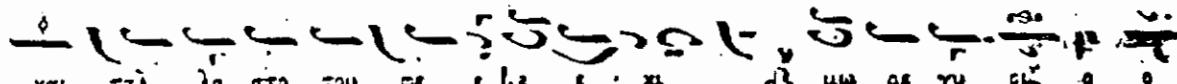
 δου κε μα λο ο το ο τον μα με το κε α παι νη ται

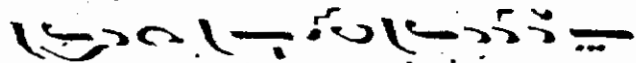
στο ο γο ο ο ο σπα θι τοῦτον καὶ ὁ ἀριστερὸς χορὸς εἶτα ἄρχεται εἰς στροφὴν
 πάλιν ὁ δεξιὸς χορὸς κατὰ συνέχμαν ὡς :

το γα καὶ γη ται στο ο σπα θι

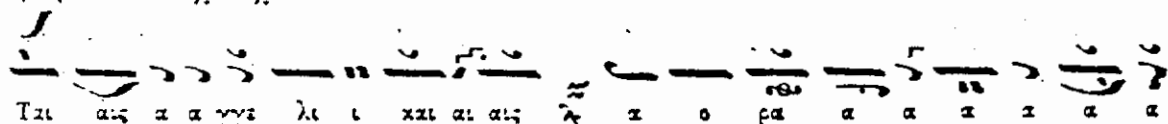
καὶ τελ λο στο του ρε ε λε ε κι ελ μω ρε γυ ρε ο ο

γε ρω ο ο γο λο υ υ υι πας κτλ. 2). Ἡ Μουσικὴ ἀντιστροφή τοῦ χοροῦ

τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ψαλμοδίας καὶ ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ψῶδ τῆς ἀντιστροφῆς, ἥτις ἐστὶν ἡ ἀνταποκρινόμενη στιχολογία τοῦ « Μακάριος ἄνθρωπος » κτλ. 3) ἡ ἀνταποκρινόμενη στιχολογία τῶν τυπικῶν ψαλμῶν καὶ τῆ μὲν κίνησις ἢ ἐναρξίς τοῦ Α'. ψάλτου ἐκ τοῦ δεξιοῦ χοροῦ πρὸς τὸν ἀριστερὸν χορὸν, παρὰ τοῦ ὁποῦ φάλλεται ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ψῶδ ἢ τυπικὴ στιχολογία τοῦ « Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον, καὶ πάντα τὰ ἐντός μου τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον αὐτοῦ » (ψαλμ. 102) ἢ ὁποῖα κίνησις ἢ ἐναρξίς, ἐκ τοῦ δεξιοῦ χοροῦ πρὸς τὸν ἀριστερὸν, λέγεται « στροφή » Ἡ δὲ κίνησις ἢ ἐναρξίς τοῦ Β'. ψάλτου ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ χοροῦ πρὸς τὸν δεξιόν, παρὰ τοῦ ὁποῦ φάλλεται ἡ πρὸς τὸν Θεὸν εὐχαριστήριος ψῶδ ἢ τυπικὴ στιχολογία τοῦ « Δόξα τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῷ, καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι. Αἰνεῖ ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον, αἰνέτω Κύριον ἐν τῇ ζωῇ μου, ψαλῶ τῷ Θεῷ μου ὥς ὑπάρχω » (ψαλμ. 145). Ἡ ὁποῖα κίνησις ἢ ἐναρξίς ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ χοροῦ πρὸς τὸν δεξιόν, λέγεται « ἀντιστροφή » εἰς τὰ μαθήματα ταῦτα παριστάνεται καλῶς τὸ ἴδιον τῆς στροφῆς καὶ ἀντιστροφῆς. Ἐπειδὴ ἡ ποιητικὴ καὶ Μουσικὴ στροφή ἐκάστης ψῶδς ὅθεν ἄρχεται, εἰς τὸν αὐτὸν ἦχον πάλιν τελειοῦν ὥπως καὶ ἡ κίνησις ἢ ἐναρξίς ἐκάστου χοροῦ, ὅθεν ἄρχεται ἐκεῖ καὶ τελειοῦν καὶ κατὰ τὸν ἦχον, καὶ κατὰ τὴν ἀγωγήν. (Ὅδε Ἐπιμελεώμεθα). « Τοῖς δὲ τὰ μέλη γραφέντες, τὸ μὲν στροφὸν τε καὶ ἀντιστροφὸν οὐχ οἷόν τε ἀλλὰ καὶ μέλος, ἀλλ' ἐάν τε ἐναρμονίους, ἐάν τε χρωματικούς, ἐάν τε διατόνους ὑποθῶνται μελωδίας, ἐν πάσις δὲ ταῖς στροφαῖς τε καὶ ἀντιστροφαῖς τὰς αὐτὰς ἀγωγὰς φυλάττειν » (Διονύσιος Ἀλικαρνατέως).

Ἀντίφωνα. Εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικὰ μέλη κυρίως λέγονται ὅσα μαθήματα ἄρχονται ἀπὸ ἀντιφωνίου, καὶ ὅσα περὶ κληρικῆς γραμμῆς ἀριστικῶν καὶ ἀορίστων, καταλήξουσιν, ἐν τὰ μέλη καὶ τὰ ἴσα διαφέρονται τὴν διαπαύων, ἐπὶ εὐθείᾳ μὲν ὑπερβατικῶς, εἰς ἀνόντα δὲ καὶ κατιόντα κατ' ὀρεῖαν καὶ βαρεῖαν κατὰμέτρον. π: γ: ἦχος ~

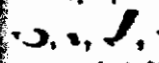

Ται αις α α γγι λι ι και αι αις ~ α ο ρα α α α α α α

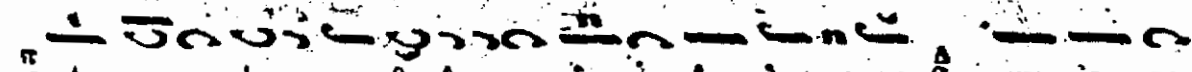
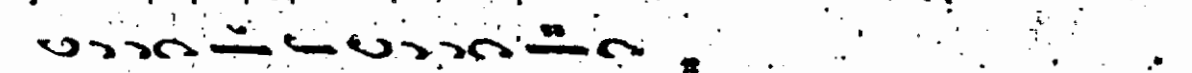
α α τω ως ~ θα ρυ ρο ρου κτλ. Χουριζ. Τοῦτο καὶ ὁ Εὐριπιδὲς « Πᾶσιν τὴν ἐλπίδα

μο ἀντίφωνον » 2) Τὰ ἐν τῇ Λειτουργίᾳ ψαλλόμενα χάριν συντομίας ἐν ταῖς Κυριακαῖς καὶ Σχόλαις, παραλειπομένων τῶν τυπικῶν καὶ Μακαρισμῶν, ψάλλονται τὰ ἀντίφωνα. 3) Τὰ ἀντίφωνα τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν « Σῶσον ἡμᾶς παράκλητε ἀγαθὴ » καὶ ἄλλων παρομοίων. 4) Τὰ τῆς καθημερινῆς ἀκολουθίας « Ἀγαθὸν τῷ ἐξομολογέσθαι τῷ Κυρίῳ, — ὁ Κύριος ἐδοκίλευσε, Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ » κτλ. 5) Ἀπαντα τὰ ψαλλόμενα στιχηρά μετὰ τῶν Θεοδοκίων Εὐαγγελικῶς τῇ Ἀγίᾳ καὶ Μεγαλειότητι, εἰς τὰ 12 Εὐαγγέλια, μέχρι τοῦ 5. Εὐαγγελίου, εἰς ὃ ἐκφωνεῖται τὸ, « Σήμερον κερμαῖται ἐπὶ ἔθρου » ὅτινα ἀνταποδίδονται εἰς 15 ἀντίφωνα. 6) Τὰ κατὰ ἐντελεῖς περιόδους ἀντιψαλλόμενα, καὶ ἀνταποδιδόμενα ἀπὸ τὸν δεξιὸν χορὸν, εἰς τὸν ἀριστερὸν, καὶ τ' ἀντίπαινον καθὼς « ἐπὶ τῇ βαίᾳ δόξῃ τοῦ οὐ δεξιῶς « στροφῶν δόξης ἀξίωσον » καθὼς, θάπτον μολεῖν σε, ὁ ἀριστερὸς « εἰς ἡμᾶς βαθεῖα » 7) Ὅμοιος τῆς ἐκάστου κυρίου ἢ πλινγίου ἦχου. 8) Τὰ μετὰ τὴν ὑπακοὴν ψαλλόμενα ἐνὰ τρία

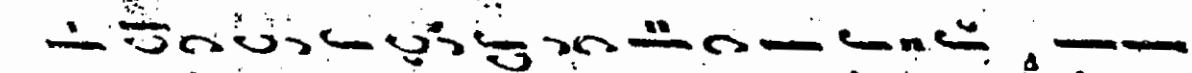
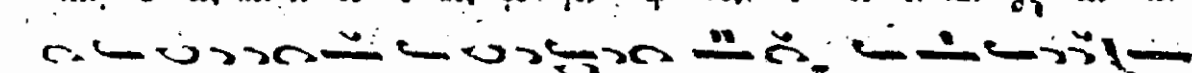

ἐν τῷ ἡγουμένῳ χαρακτηρῶς, ἢ προὑπαρχούσης μαρτυρίας ἀπὸ τῶν ἀρίστων ἀρίστων ἐστὶν ὡς, τε, α Καὶ φανερόν ἐστιν αὐτοῖς χαρακτηρῶς τῆς ποιότητος ἐκ μὲν αὐτῶν ἀρίστων ἀπὸ δὲ τοῦ ἡγουμένου προσδιορισμένης. (Πλάτωνος δ' Ἀριστοφάνους).

Ἀνάριθμα. Μουσικὸν τι βιβλίον, ἥτοι συλλογὴ ἑνικῶν φωνῶν, ἐκπεριέχον διάφορα Ἀραβοῦν καὶ ἑντεχὰ τραγῳδία καλὰ τε καὶ κατὰ, δ' ἐκτενέρεται αὐτὸ ὑπὸ Ἰωάννου Γ. Ζωγράφου Νικαίας. Τύποις ἐν Κωνσταντινουπόλει 1858.

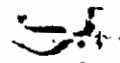
Ἀπὸρριψάς με εἰς βίβη καρδίας θαλάσσης. Στίχος ἑξαμέτρος μικροκαλῆς. 2) Εἰρμὸς ἀσυνήθιστος ζ'. φῶς Α'. ἦχος ἐκ τοῦ κανόνος τοῦ Λαζάρου. 3) Εἰρμολογικὸς πρῶτος ζ'. φῶς Α'. ἦχος Γένους διατονικοῦ.

π q Α περ με φας με εις βα θη παρ δι ες βα λα ας σης ζ και ε ου

ας με Σω τηρ, δου λαι ας θα να του q κτλ. (Ἰδὲ Εἰρμολόγιον Καταδασυῶν).

Σημ. Φαίνεται ὅτι ἡ πατρὶς τῶν Ἁγίων Ἀνδρέας Κρήτης ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τοῦτου τοῦ ἔργου, ἀπὸ τοῦ στοιχείου Φ, τῆς Θουσιᾶς τοῦ Ομήρου. α Λειῶδες, ποῖόν σε ἔπος φύγει ἕρκος ὀδόντων. (Ἰδὲ στίχος 108) εἰσὶν ἀλλήλιστα τονίζονται οἱ ἐκείναι τρεῖς στίχοι τοῦ Ὀμήρου, καὶ ἐνθύνονται μετὰ τὰ μουσικὰ μέτρα τοῦτου τοῦ ἔργου οἷον ἦχος Α'. π q

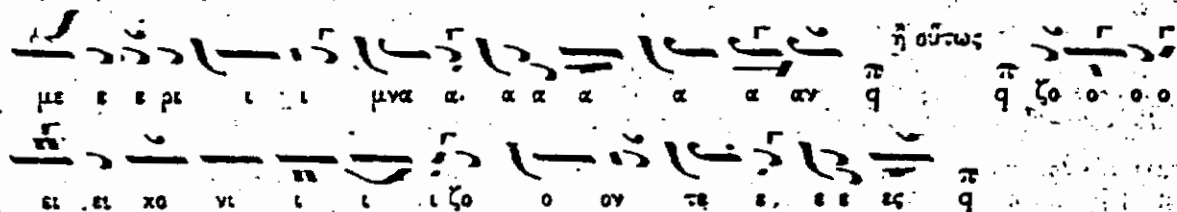

Λει, ω ες ποι ον σε ε πος φυ γει ερ κος. ο δε ον των ζ δει νον

ταρ γα λε εν τα να μεσ σωμαι δε τα κου ων q α οη του το γε το

ζον α ρι στη ας κε κα οη σει

Ἀπὸρριψάς με εἰς βίβη καρδίας θαλάσσης. Ἡ ἐναρξὶς τῆς μελωδίας τῆς παρακλητικῆς τῶν Χερουβικῶν καὶ Κοινωνικῶν Ὑμνων 2) Ἡ βήλων ἐκαστοῦ εἶδους τῆς ψαλμωδίας. 3) Ἡ ὁληωτικὴ βάσις ἐκαστοῦ κυρίου, καὶ ἐκαστοῦ πλαγίου ἦχου. 4) Ἡ ὁληωτικὴ βάσις τῶν ἁρμονιῶν τοῦ διατονικοῦ, τοῦ χρωματικοῦ, καὶ τοῦ ἐναρμονίου Γένους. 5) Ἡ ὁληωτικὴ βάσις τῶν διαφόρων δραστηρίων κλάδων τῆς Μουσικῆς. 6) Ἡ μελωδία τοῦ Κρατήματος μαθήματος, ἥτοι τὸ κοινὸν κράτημα, ὃ λέγεται ἀπὸ τοὺς παλαιούς καὶ ἡχημα. 7) Ἡ διάκρισις τοῦ ζ Α'. 8) Ἡ διάκρισις τοῦ Εἰρμολογικοῦ ἀπὸ τὸ μέλος τοῦ Παππαδικοῦ, καὶ τοῦτου ἀπὸ τοῦ στιχαρακτοῦ, καὶ τ' ἀναπλῆν' ὅθεν καὶ τὸ ἀπὸρριψάς τοῦ Α' ἦχου, καὶ τοῦ ζ Α'. τοῦ Β'. καὶ τοῦ ζ Β'. τοῦ Γ'. καὶ ζ Γ'. 2 βήριος, τοῦ Δ'. καὶ τοῦ ζ Δ'. α Φανερόν ὅν ἐκ τούτου γίνεται ὡς μετὰ τινος μὲν παραλλαγῆς πάλαι τὰ γράμματα ἐξερίετο, ἐασάν η ψιλὴν, ἢ περισπωμένην ἔχοντα· ἢ δὲ τῆς ἐκφράσεως διαφορά οὐ πᾶν μεγάλη, καὶ αἰσθητὴ ἦν, ὡς ἔχουσα ἀπὸρριψά, οὕτω καὶ αὐτὴ τῆς Μουσικῆς ἀναγκαστικῶς διαφέρουσα· εἴδει γὰρ εἴπερ τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας λαλοῦντας ἀναγκαστικῶς εἶναι. (Διαστάσις Γ. Φιλίππουπολίτης ἐν τῇ πραγματείᾳ περὶ τῆς τῶν Ἑλληνικῶν στοιχείων ἐκφράσεως ζ. κς).

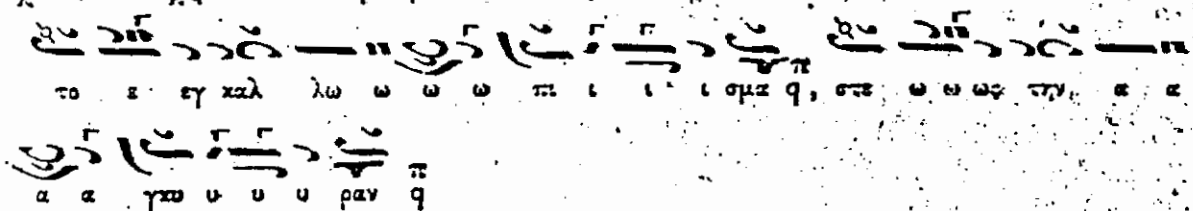
Ἀπὸρριψάς με εἰς βίβη καρδίας θαλάσσης. Τὸ χρονικὸν πάθος τῶν ὑποστάσεων τῆς ποιότητος (°) 2) Σημεῖον ἑγγρόνον τῆς Μουσικῆς (ἐκ τῶν ὑποστάσεων) ὅπερ μεταχειρίζομεθα εἰς τὸ ποσὸν καὶ διὰ ποιότητος καὶ διὰ κανὸν χρόνον α Κινὸς μὲν οὖν ἐστὶ χρονὸς ἄνευ φθόγγου, πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ ρυθμοῦ. (Ἀριστοφάνους Κωνσταντίνος). 3) Ὁ περιττός ἀριθμὸς τῆς μονάδος, ὅστις γίνεται κέντρον τῆς γένεσεως τῶν ἀριθμῶν τῶν φυσικῶν τόνων τῆς διατονικῆς κλίμακος μᾶλλον τῶν 12 τμημάτων. τοῦ φυσικοῦ μεζόνος τόνου, τῶν ὁποίων ἀριθμῶν ὁ ἱεραρχὴς εἰν' ὁ Σοφὸς Πυθαγόρας. 4) Τὸ 1/9 τοῦ ἔργου. Δύο, τὸ 1/4 τοῦ ἀπὸρριψά κτλ.

Ἀπλοῦς. Ἀγαθὸς τις τρόπος τῆς χρονικῆς ποσότητος. 2) Ὁ κατὰ τὸν ρυθμὸν τοῦ βιβλίου μεταχειριζόμενος ἀπλοῦς χρόνος ὅπως φέρει ἐπὶ κεφαλῇς ἢ περὶ τὰ μίσα τοῦ μαθήματος ἐξοδουμένους ἀπλοῦς χρόνος, ἢ κατὰ τὸ γοργόν χ ἢ κατὰ τὸ ἀργόν χ .

Ἀπόδομα. Ἀφ' ὧν τι ἱερογλυφικὸν σημεῖον τοῦ παλαιᾷ συστήματος τῆς Μουσικῆς, οὗ τὸ σημεῖον Ἀπόδομα — ἡ ενεργητικὴ δύναμις αὐτοῦ εἶναι τὸ νὰ φανερώη γενικῶς τὸ τέλος τῆς περιόδου ἐκαστῆς μελωδικῆς γραμμῆς, πάσης ἐντελούς καὶ τελικῆς καταλήξεως. 2) Κανονικὸν μέσον, εἰς τὸ νὰ λάβῃ ὁ Μουσικὸς τὴν ἐννοιαν τῶν περιχοπῶν τῶν στίχων ἐπὶ τῆς μελοποιίας. 3) Κανονικὸν μέσον, τὸ νὰ φανερώη τὰ διάφορα σχήματα τῶν ὁμοίων γραμμῶν τῆς μουσικῆς, εἰς ὁμοίαν ἢ ἀνόμοιον καταλήξιν ὡς τὸ «ἀπεγράφησαν οἱ λαοὶ τῷ ὄγμῳ τοῦ Καίσαρος.—ἀπεγράφημεν οἱ πιστοὶ ὀνόματι θεότητος.» ὡς τὸ «Ὁ μὲν ἀντὶ τῆς λύπης, εὐχροσύνης, σύμβολα μνησίων, ὁ δὲ ἀντὶ θανάτου Δεσπότην Ζωοδότην κηρύττων ἡμῖν.» 4) κανονικὸν μέσον, εἰς τὸ νὰ φυλάττῃ ὁ μελοποιὸς τὴν ἐννοιαν ὅλου τοῦ στίχου (Τροπαρίου), τὰς στιγμὰς καὶ τὰ κόμματα τῶν περιόδων, καὶ νὰ κάμῃ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν καταλήξιν, εἰς τὰς ἀποδόσεις τῶν στιγμῶν, τῶν περιχοπῶν, καὶ περιόδων οὗ καὶ ἐκφωνήθῃ «ἀπόδομα» — . Καθὼς καὶ εἰς τὰς ἀποδόσεις τῶν περιόδων τοῦ Χερουδικοῦ Ὑμνου· εἰκονίζοντες, προσάδοντες μέριμναν κτλ. π. χ. εἰς τὸ Παππαδικόν.

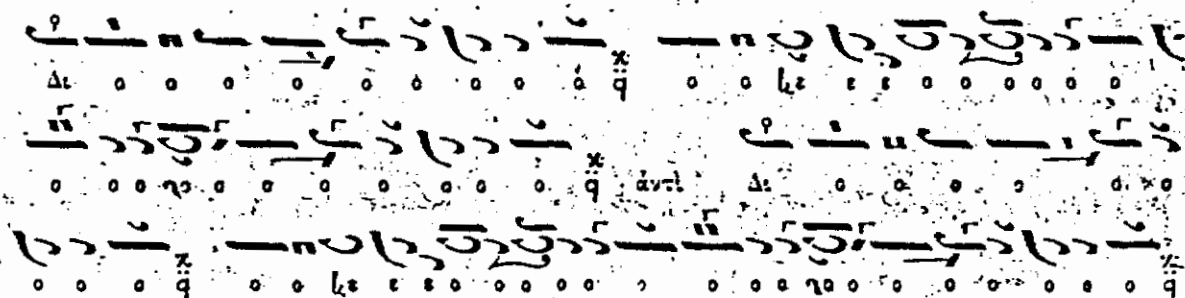

Εἰς δὲ τὸ σύντομον Στοιχειώριον ὁ αὐτὸς κανὼν τῆς μελοποιίας φυλάττεται κατὰ τὸ εἶδος ἐκείνου.
π. γ. εἰς τὸ στοιχεῖον « Τὴν Παγκόσμιον δοξάν ».

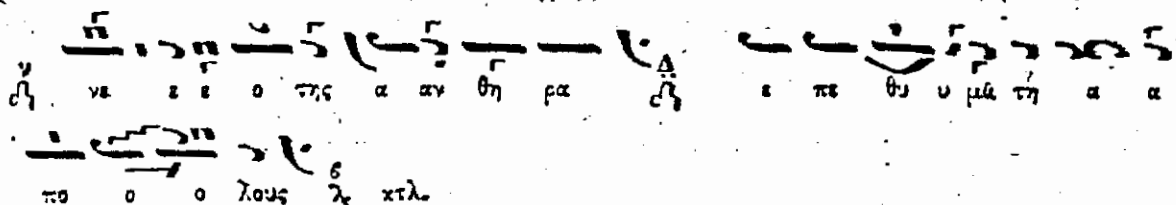

· **Ἀπόδοσις.** ἡ ἐκπλήρωσις ἑκάστης ἀκολουθίας, τῶν παρὰ τῶν Ἀγίων Πατέρων προσδιορισμένων ἡμερῶν τῶν Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν ἑορτῶν. 2) ἡ μεθίκοτος ἀκολουθία, τῆς τελευταίας προσδιορισμένης ἡμέρας τῆς τυχεύουσας ἑορτῆς, εἰς ἣν ἐκτελεῖται ἡ ἀκολουθία αὐτῆς ἀπαραλλάκτως, ὡς καὶ εἰς τὴν πρώτην. 3) ἀπόδοσις τεσσαρακονθήμερος τοῦ Μεγ. Πάσχα, ἥτοι τοῦ «Χριστὸς Ἀνέστη.» 4) ἀπόδοσις ἑνκατήμερος τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου. 5) ἀπόδοσις ὀκταήμερος, πενταήμερος, τριήμερος, καὶ μονομερίς (ὡς συμπέμπει κατὰ τὴν προήγησιν τοῦ Τριωδίου) τῶν Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν ἑορτῶν. 6) ἡ καθ' ἑβδομάδα ἀπόδοσις τοῦ ἤχου, τοῦ ὁποῖου ἡ ἀπόδοσις ἐκπληρῆται διὰ τοῦ δογματικοῦ, δ φάλλεται τῇ παρασκευῇ ἑσπέρας τοῦ μὲν Α'. ἤχου, τὴν Πενήκοστην δόξαν. τοῦ δὲ Β'. Παρελθὼν ἡ σκιά. τοῦ Γ'. ἤχου Πῶς μὴ θαυμάσωμεν; κ. τ. λ.

Ἀποκαλή. ἀφαιρέσεις φθόγγου, ἢ χρόνου κατὰ τὸ τέλος ἢ κατὰ τὰ μέσα τῆς μελωδίας ὡς εἰς τὴν ποιητικὴν εἶναι ἀφαιρέσεις συλλαβῆς ἢ στοιχείου ὡς ἐνοίκι, ἀντὶ ἐνοίκιον· ξύλο, ἀντὶ ξύλον κτλ. Εἰς τὴν Μουσικὴν δὲ, κατὰ μὲν τὰ μέσα, εἰς τὴν θέσιν τῆς μελωδικῆς Γραμμῆς τοῦ Γοσθμοῦ εἶναι.

Κατὰ δὲ τὰ τέλη εἰς τὴν θέσιν τῆς μελωδικῆς γραμμῆς τῶν Ἑλληνικῶν καὶ ἱσπανικῶν ποικίλων, οἷον

πο ο ο λους λ κτλ.

Ἀπολυτίκιον. τροπάριον φαλλόμενον εἰς τὸ τέλος τῆς ἐσπερινῆς ἀκολουθίας· οὕτως ἡ ἐκφώνησις φανεροῖται τὸ τέλος, καὶ ἐπισφραγίζει τὴν ἀκολουθίαν κατὰ τὴν προφητικὴν ἐκφώνησιν τοῦ Γέροντος Συμῶν· «Νῦν ἀπολύεις τὸν δούλον σου Δέσποτα κατὰ τὸ ῥῆμα σου ἐν εἰρήνῃ κτλ.»

Ἀπορρόση. (Ἰδὲ ὑπορρόση.).

Ἀπόστασις. τὸ τονιζῶν διάστημα τῆς μιᾶς χορδῆς τοῦ βαρυτάτου φθόγγου, πρὸς τὴν ἄλλην χορδὴν τοῦ ὀξυτέρου. 2) ἡ γενικὴ ἀπόστασις τοῦ ὀξυτάτου φθόγγου, ἀπὸ τὸν τοῦ βαρυτάτου τῆς διαπασῶν, καθ'

ὑπερβατὸν λόγον τῆς ἐπταφωνίας 3) ἡ μερική ἀπόστασις, ἐκ τοῦ Α'. φθόγγου τοῦ

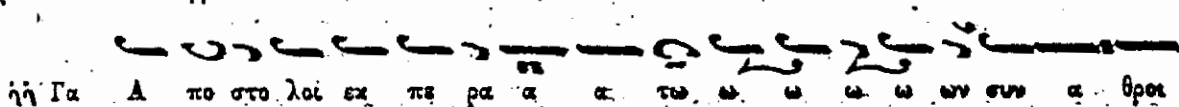
τροχῶ, πρὸς τὸν Ε'. φθόγγον αὐτοῦ, πρὸς τὸ βαρὺ ἢ ὀξύ τῆς πενταφωνίας, ἢ τετραφωνίας τῆς πλαγίας

καὶ ἑβδῆς πτώσεως, καθ' ὑπερβατὸν λόγον : ἡ συνεχὴς ἀπόστασις τῶν Μουσικῶν τῶν

τῆς δικτονικῆς, τῆς χρωματικῆς, καὶ τῆς ἑναρμονίου κλήμακος τῶν Γενῶν, ὧν τὰ διαστήματα εἰναι εὐλημμένα, ἀστρονομικῶς, ἀπὸ τὰς ἀποστάσεις τῶν Οὐρανίων σωμάτων. «Τούτων δὲ τῶν διαστημάτων τῶν φθόγγων ἀπὸ τῶν κατωτάτων τόπων μέχρι τοῦ ζωδιακοῦ γίνεται διάστημα συμφωνίας τῆς κατὰ τοῖς Μουσικοῖς λεγομένης διὰ πασῶν.» Πλύνιος.

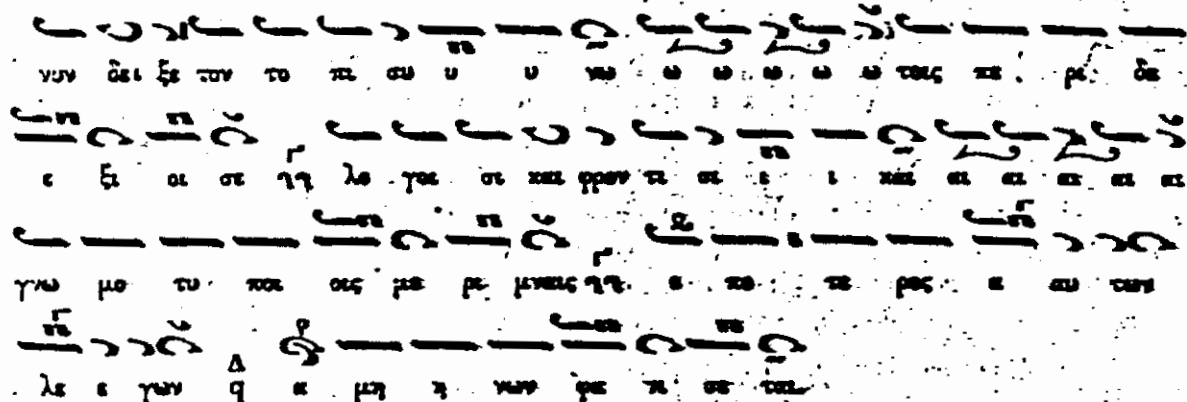
Ἀπόστιχα. σειρά τις τῆς ἐσπερινῆς ἀκολουθίας, ὅτε πληροῦται πλέον ἢ πρὸς Θεὸν ὁπίσ, καὶ ἡ αἴτησις παρὰ τοῦ ἱερέως ἢ ἱεροδιακόνου. 2) Τροπάρια τινὰ στιχηρὰ φαλλόμενα μετὰ πρὸς τὸ τέλος τοῦ ἱερισμοῦ, ἐξ ὧν τὸ Α'. τροπάριον φαλλεται ἀνευ στίχου, ἐπεὶ εἶναι ἀρκτικόν, καὶ ἐπέχει τόπον στίχου προακτικοῦ ὡς Εἰρημῶ· τὸ σύνθετον δὲ τῆς Ἀπὸ προθέσεως ἐνταῦθα, ἀντὶ τῆς μετὰ προθέσεως ἐκλαμβάνεται ἡ γωνία, ἀπόστιχα ἀντὶ μετὰστιχα. Ἐπεὶ δὲ ἡ μετὰ πρόθεσις κυρίως ἐξηγεῖται ὕστερον. καὶ ἐπεὶ ὕστερον ἀπὸ τὸ ἀρκτικὸν στιχηρὸν τροπάριον «Τῷ πάθει σου Χριστέ, Ἡ Ἀνάστασις σου Χριστέ Σωτήρ, Ὁ τῷ πάθει σου Χριστέ, Κύριε ἀναλθῶν ἐν τῷ Σταυρῷ, κτλ.» φάλλονται ὡς στίχοι, τὰ τῆς ἀκροστιχίδος κατ' Ἀλφάβητον τροπάρια τῶν 24 Γραμμάτων, (ἅτινα εἰσὶ διηρημένα ἀπὸ 3 εἰς ἕκαστον ἔχον) μετὰ τὴν στιχηρολογίαν αὐτῶν «Ὁ Κύριος ἐδασίλευσεν, Καὶ γὰρ ἐστερέωσε τὴν Οἰκουμένην, Τῷ οἴκῳ σου πρέπει ἡ δόξα Κύριε εἰς μακρότητα ἡμερῶν» διὰ τοῦτο λέγονται ἀντὶ μετὰστιχα, ἀπόστιχα. — Καὶ ἐπεὶ ἡ μετὰστιχον λέξις δὲν ὑπάρχει, ἢ καὶ ὑπάρχει φέρει ἴσως ἄλλην σημασίαν, ὡς ἐκ τούτου ὁ ποιητὴς διὰ τὴν ἰννοίαν «ὕστερον» ἀντὶ τῆς μετὰ προθέσεως, ἐμεταχειρίσθη τὴν ἀπὸ πρόθεσιν, διὰ τὴν ἀλληλουχίαν τῶν ὕστερων στίχων μετὰ τῶν ἀρκτικῶν ἢ πρώτων, εἰς τὴν σειράν ἢ σύνθεσιν τῆς ἱερᾶς ἀκολουθίας. Καὶ ἡ σημασία τῆς ἀπὸ προθέσεως, ἀρμόζει ἐνταῦθα καλλήτερα. 3) Τὰ τῶν ὀκτὼ ἤχων κατ' Ἀλφάβητον Ἀναστάσιμα στιχηρὰ καὶ ἀπόστιχα στιχηρὰ ἰδιόμελάτα καὶ προσόμοια διαφόρων ἑορτῶν. 4) τὰ εἰς τὴν πρωϊνὴν ἀκολουθίαν τῆς καθημερινῆς φαλλόμενα Εἰρημολογικῶς, ἢ στιχηραρικῶς μετὰ τὴν τῶν Αἰνῶν στιχηρολογίαν τροπάρια, ἅτινα διὰ τὴν ἀλληλουχίαν τῶν Αἰνῶν τροπαρίων, λέγονται καὶ αὐτὰ Ἀπόστιχα τῶν Αἰνῶν.»

Ἀπόστολοι ἐκ περάτων. στίχος ἑμμετρος μικροσκελὴς φαλλόμενος εἰς τὴν δεκάπενθήμερον πεσσαρκοστήν τῆς τῆς Θεοτόκου Κοιμήσεως κατ' Αὐγουστον. 2) Εἰρημολογικὸς πρόλογος ἐξαποστολικαίου, εἰς ἔχον Γ. Γένους ἑναρμονίου.

σθεν τε εις εν θα δε γη κτλ. (Ἰδὲ Εἰρημολ. Καταβάς.).

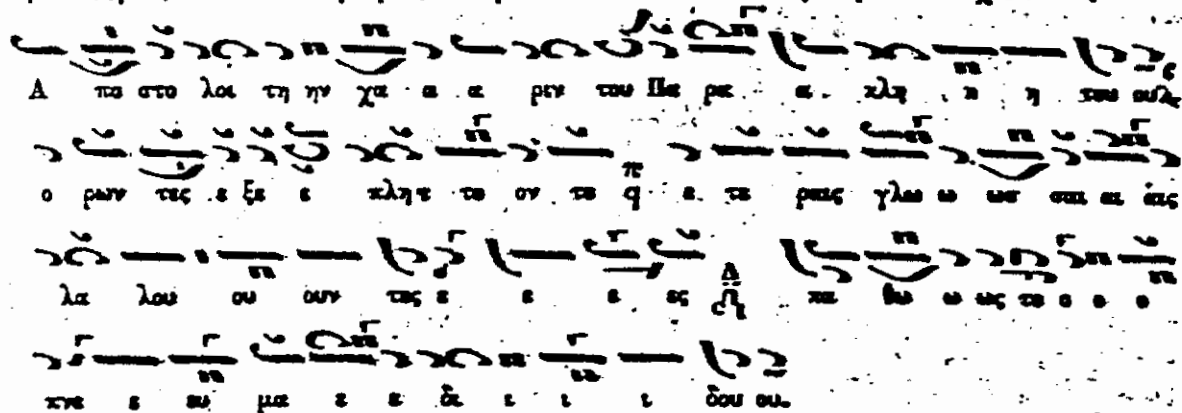
Σημ. Φαίνεται ὅτι Θεόδωρος ὁ Βασιλεὺς, ὃς καὶ Δούκας Ἀδελφεύς, ἔλαβε τὰ κοινὰ μέτρα τοῦτον τοῦ ἐξαποστειλαρίου τροπαίου ἐκ τῶν μελικῶν κοινήτων τοῦ Ἀριστοφάνους τῶν εἰς τῆς Νεφέλας ἐνὺν δεῖξτον τῶν πινύνη τοῖς περιδεξιοῦσι στίχους 948 διότι καλὴ καὶ τοῖς ἑστέροις εἰς στίχους τοῦ Ἀριστοφάνους, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τοῦ ἐξαποστειλαρίου τούτου εἶναι ἦχος Γ'. 49α

Ἀπόστολοι τὴν χάριν τοῦ παρακλήσαντος ἐφώντισαν ἐκκλησίαν λαλοῦντας, καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου. στιχολογία τῆς Θ'. φθῆς τῆς Πεντηκοστῆς διὰ τοὺς ἱερεικούς στίχους, εἰς ἦχον Δ'.

Ἦχος ὁ σὺζεται ἐν τοῖς χειρογράφοις τοῦ παλαιοῦ συντάγματος τῶν μουσ. τοῦ ΙΕ'. αἰῶνος ἐκ τῆς ἐπιτομῆς του, φαίνεται νὰ ἦται τοῦ Βασιλείου Ἰερῆως,

Σημ. Ἐξηγήθη καὶ τοῦτο παρ' ἐμοῦ, ὅσον μοι ἐνστα, εἰς τὴν κατ' ἑμῆς μέθοδον ἦχος Δ'. 5

Ἀπόστολοι Βεδίλων Ἰερὴν, εἰς ὃ ἐκαρτέχοντο αἱ κρήναι, καὶ αἱ ἑκσταταὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων ὁ ἀναγινώσκεται μελετικῶς ἐν ταῖς ἁγίαις τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαις, εἰς ἦχον Δ'. κατὰ τὴν ἑναρμόνιον ἔξω φθορὰν τοῦ Δε τοῦ Δ'. ἦχος ἡ τις καλεῖται Ἀραβοτουρκιστὶ «Ἰκισιακούρ» Ἑλληνιστὶ δὲ οἷσις ἑλάσσων, καὶ ἀπὸ τοῦ Ἑκκλησιαστικῶς τῶν Βελαντινῶν, καλεῖται «ἡμέθρον». Τὸ μέλος τοῦ Ἀποστόλου (ὡς καὶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ) εἶναι μέλος γνήσιον, ἀρχαῖον καὶ Πρωτότυπον. Εἰς τὰς σημειώσεις τοῦ Γρηγορίου Πρωτοφύλτου, σὺζεται τοιοῦτος ὁ Ἀπόστολος τοῦ Εὐαγγελιστοῦ ἁδελφοὶ ὁ ἁγίων καὶ αἱ Ἀγιαζόμενοι καὶ τὸ Εὐαγγέλιον τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου «Ἐφ' ἡμεῖς ἐκείνη εἰσάβλεν ὁ Ἰησοῦς κτλ. εἶναι εἰς τοιοῦτα κατὰ τὴν νέαν μέθοδον παρὰ τοῦ ἰδίου Διδασκάλου Γρηγορίου Πρωτοφύλτου.

Ἀπόστροφος. τὸ ἐν ἀπὸ τὰ πᾶσι τῆς προσφῆας τῆς Ἑλληνικῆς Γραμματικῆς εἰς ἀποβλήν φωνήεντος ἥς τὸ σημεῖον «ἀπόστροφος» (') » κατ' ἑμῆς, παρ' αὐτοῦ, ἀλλ' ὅσπερ, κτλ. 2) χαρακτηρ. τις τῆς κατὰ τῆς Μουσικῆς μονοδικῆς καταμετρούμενης, εἰς συνήθειαν κατωστής φωνῆς ἥς τὸ σημεῖον Ἀπόστροφος > ἀναρῶν. καὶ τοῦτο καὶ ἐκρίθησαν ἐν ταῖς ἄλλαις σημείαις, εἰς τὴν ἡμετέραν Ἑλλ. Μουσικῇν ὁ φιλόδοξος Ἱταλιανὸς Βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἐκράνησαν κατὰ «ἀπόστροφος» > > Ὁ νομίσθη δὲ ἀπόστροφος, διότι ἀποστρέφει τὴν φωνήν, ἀπὸ τῆς οὐλοῦσης ἐξήτης τῆς αὐτοφύρου ἀκροῦσης, εἰς ἀνακρίπτουσαν βαρύτερα κατωστής.

Ἀρτιος. Ὁ διπλοῦς ἀριθμὸς, ἐν γένει ὁ ζευγαρωτὸς (...) 2) Ὁ διπλάσιος τοῦ περιττοῦ ἢ τῆς μονάδος ἐν (...) καὶ ἐν (...) ὁ λέγομεν «ζυγάς» τουρκιστὶ «τζιφτ» ὅστις ὁλοῖ τὸν ἀριθμὸν δύο (... 2). 2) ἀριθμὸς [ὅστις παριστᾷ τὴν δύναμιν τοῦ παράγοντος μουσικοῦ μείζονος τόνου 12, τοῦ ἐπερίτου 4, τοῦ διπλασίου 8, καὶ τοῦ τριπλασιεπιτρίτου, ὅστις εἰν ὁμείζων 12.

Ἀσκαυλος. Ὁργανον ἐμπνευστὸν σχηματισμένον εἰς ἀσκὸν (τουλούμι) ἀπὸ κατεργασμένον ὀδῆμα τοῦ προβάτου, τὸ κοινῶς λεγόμενον «Κάϊδα» οὗ τὸ μέλος ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν συμφωνίαν διὰ πάντα· ἐπειδὴ ἡ σύστασις τοῦ παίζειν αὐτοῦ (χορτίσμα ἢ ντουσμέ) γίνεται κατὰ τὸν τροχόν διότι ὁ ἀπὸ τὸν ἰσοκρατικὸν σωλῆνα ἐξερχόμενος ἀδιάκοπος φθόγγος τῆς προσφῶϊας, μὲ τὸν φθόγγον τοῦ αὐλοῦ, φέρει τὴν μερικὴν ἀντήχησιν τοῦ τροχοῦ ἥτις γινώσκῃ τὴν συμφωνίαν διὰ πάντα. 2) Ἀσκαυλος Ἑλληνικὸς, ὅστις φέρει μελωδίαν συγκινητικὴν, ἡδονικὴν, καὶ ἐπαισθητὴν (εἰς τὰ πρόβατα προπόντων) ὡς ἀπὸ τὸ σύστημα τοῦ τροχοῦ, καὶ τοῦ διὰ πιαῶν καὶ δύναται νὰ παραστήσῃ ὅλα τὰ εἶνα οἰκία δραστήρια μέλη τῶν ὁμαλῶν καὶ ἀνωμάλων (σκολιά καὶ τοῦ τροχοῦ) ῥυθμῶν καὶ τῶν 3 Γενῶν τῆς Μουσικῆς. 3) Ἀσκαυλος Εὐρωπαϊκός, ὅστις φέρει μόνον τὴν διὰ τεσσάρων συμφωνίαν, ὡς ἀπὸ τὸ σύστημα τῆς τριωνίας. Διότι οἱ ἀπὸ τοὺς ἰσοκρατικούς σωλῆνας ἐξερχόμενοι ἀδιάκοποι τρεῖς ἀνέμοι φθόγγοι τῆς προσφῶϊας, μὲ τὸν φθόγγον τοῦ αὐλοῦ, δεικνύουσι τὸ σύστημα τῆς τριωνίας ἥτις γινώσκῃ τὴν συμφωνίαν διὰ τεσσάρων· ἐπειδὴ ὁ ἀσκὸς μὲ τὸν αὐλὸν φέρει ἐν αὐτῷ καὶ τρεῖς ἀνομοίους ἰσοκρατικούς σωλῆνας, διὰ νὰ παραστήσῃ τὸ ἴδιον τῆς συμφωνίας.

Ἀσκάδια. Μελικά τινα ποιήματα τῶν ἀρχαίων Ἑλλ. ἄτινα περιεῖχον ὕμνους εἰς τὸν Διόνυσον, ἔως ἐμελῶδον εἰς τὰς συνειθιζομένας ὁμονύμους τελευτὰς καὶ θυσίας τοῦ Διονύσου· ὠνομάσθησαν δὲ, Ἀσκάδια, διότι εἰς τὰς Διονυσιακὰς πομπὰς πρὸς τιμὴν τοῦ Διονύσου, οἱ Ἀσκοφόροι καλούμενοι, ἐβάσταζον ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν ἀσκούς (τουλούμια) Αἰγῶν καὶ Τράγων, γεμάτους μὲν οἶνον, ἐξῆθεν δὲ ἀλαϊμένους μὲ ἔλαιον· οἱ ὅποιοι ἐθέττοντο εἰς τὸ μέσον τοῦ θεάτρου, καὶ οἱ ἀγωνιστὰι ἐπῆδον ἐπάνω εἰς τοὺς ἀσκούς μὲ τὸν ἕνα πῶδα· ὅσοι δὲ ἐγλύστρον καὶ ἐπαπτον, ἐκίνουν γέλωτα εἰς τοὺς θεατὰς· ὅσοι δὲ ἔστησαν, κατ' ἀξίαν ἐλάμβανον βραβεῖον τὸν ἀσκὸν καὶ τὸν οἶνον. Τὰ δὲ Μελικὰ ποιήματα ἦσαν πλήρως κατελλήλων νοημάτων ἐχθρας, καὶ ἐκδικήσεως, ἐπὶ τῶν ἀσκῶν, καὶ κατὰ τῶν Αἰγῶν καὶ Τράγων, ὡς εἰς ἐχθροῦς τοῦ Διονύσου, καθὼς καὶ τῆς Ἀμπεύλου. Διότι οἱ Τράγοι ἀρᾶνίζον τὰς Ἀμπεύλους. Καὶ οὖν, ὁ Διόνυσος ἐδέχτο εὐαρέστως νὰ θυσιάζονται εἰς τοὺς Βωμούς του μὲ ἐπῆχυσιν οἶνου εἰς σημεῖον ἐκδικήσεως, (ὅπως κατὰ τινὰ τρόπον, συνειθίζουσι πολλοὶ χῶδατοι ὅταν πίνωσι οἶνον κάμνουναι ἔρπον κατὰ τινος, καὶ χύνωσιν οἶνον λέγοντες «ἐπεὶ νὰ χυθῇ τὸ αἷμά μου». Καθὼς καὶ τὸ φερόμενον ἐπίγραμμα τῆς Ἀμπεύλου πρὸς τὸν Τράγον, δηλοῖ λέγον.

«Κῆν μὲ φάγῃς ἐπὶ ῥίζαν, ὅμως δὲ τι καρποφορήσω, ὅσον ἐπισκείσαι σοι, Τράγε, θυμένῃ» (Ἰδὲ Καλλιόπη Παλιννοστοῦσα σελ. 263).

Ἄσμα. Τὸ μετ' εὐλαθείας καὶ θείου ζήλου ψαλλόμενον μέγα ῥημα τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸν Τρισυπόστατον Θεὸν «Ἄγιος ὁ Θεός, Ἄγιος ἰσχυρός, Ἄγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς». 2) Τὰ εὐαγγελικῶς καὶ χαρμωδῶς ψαλλόμενα Ἀναστάσιμα ῥήματα μετὰ Εὐλογηταρίῳ Στοιχαλογίας «Τῶν Ἀγγέλων ὁ ὄμιλος κατεπλάγει ὁρῶν σε, κτλ. 3) Τὸ εἰς τὴν θεῖαν λειτουργίαν τοῦ Μεγ. Βασιλείου μελωδικῶς καὶ ἐκτεταμένως ψαλλόμενον ῥημα. «Ἄγιος, Ἄγιος, Ἄγιος, Κύριος Σαββᾶθ κτλ.» Σὲ ὕμνοῦμεν κτλ.» 4) Τὸ μετ' εὐλαθείας καὶ κατανύξεως ψαλλόμενον Μέγα ῥημα τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον «Τὴν γὰρ σὴν μήτραν θρόνον ἐποίησε» Ἰωάννης ὁ Δαμασκ. εἰς τὸ «Ἄξιον ἔστιν ὡς ἀληθῶς, μακαρίζειν Σε τὴν Θεοτόκον» (Κύριλλος Ἀλεξανδρείας) 5) Τὰ μετ' εὐλαθείας καὶ θείου ὁραστος ποιηθὲν Μίγα ῥήματα πρὸς τὴν Θεόπαιδα καὶ Παρθένον Μαρίαν «Ἄνωθεν οἱ Προφῆται Σε παρακατήγγειλαν Κόρη κτλ.» (Ὅσιος Ἰωάννης Μάιστορ ὁ Κουκουζίλης). 6) Ἄσμα μέγα, ἐπίθετον τοῦ χαρμωδοῦς ῥηματος τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ἐπίθετον τοῦ νεκρωσίου ῥηματος τῆς ὑψηλῆς μελέτης τοῦ ἁ. Β. κατὰ τὴν ἐκτεταμένην μεταβολὴν, καὶ μεγάλῃ ἐνέργειαν τῆς φθορᾶς τοῦ «ἔσχατος» τὰ ὁποῖον ἀναφέρεται καὶ τοῦτο σὺν τοῖς ἄλλοις εἰς τὸ καίμενον τοῦ Μ. Ἰσίου τῆς Πεντηκостῆς «σύνθεσις τοῦ Μεγάλου Ἄσματος». (Ἰδὲ Βασιλικόν).

Ἀσματικόν. Ἐπίλογος τῆς Δοξολογίας, τὸ ἐκ τῶν δύο χορῶν ἀργῶς ψαλλόμενον «Ἄγιος ὁ Θεός» 2) Τὸ ἕρπον ἁσματικὸν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. 3) Τὸ τῆς ὑψηλῆς μελέτης, τῆς ἐκτεταμένης μεταβο-

ὡς ἐφάθ' οἱ δα ρα παντες ὁ περ φι α λως γε ἐ με σήσαν' ὀει σαν τες
μη το α ξον λ' ἐ ὁ ξον εν τα α γυ σει εν

Αὐλῶν ποιμενικῶν. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. Εἰρμολογικός πρόλογος εἰς κοντάκιον Α'. ἤχου φέρει μὲν τὰ μέτρα τοῦ στίχου « Τὸν τάφον σου Σωτὴρ » φάλλεται δὲ ὡς κλάδος τοῦ Α'. ἤχου κατ' αὐτόμελον τριφωνίαν αὐτοῦ, ὅτε ἤθελε τύχη εἰς θέσιν καθίσματος.

Αὐλός. Ὁργανόν τι ἐμπνευστὸν σωληνοειδὲς κατασκευασμένον ἐκ ξύλου. 2) Αὐλός μικρὸς ἐκ ξύλου, τουρκιστὶ καλούμενος « ντουτούκ » ὃς καλεῖται μικρὸς σύριγξ· φέρει δὲ τὴν καταμέτρησιν τῶν φθόγγων αὐτοῦ κατὰ διαπασῶν. 3) Αὐλός μέγας ὁ ποιμενικός τουρκιστὶ καλούμενος « καθάλ » ὃς καλεῖται καὶ μέγας σύριγξ· ἡ συριγγαβουδῶδης αὐτοῦ μελωδία, προξενεῖ πρὸ πάντων συγκίνησιν· τὸ μόνον ὄργανον ἐπὶ τῷ ἔθνεϊ τὰ πρόβατα, ἅτινα εὐχαριστοῦνται νὰ ἀκούωσι τὸ μέλος αὐτοῦ, ὅταν βοσκῶσιν. (Ἰδὲ Αὐλοδία).

Αὐλοδία. Προσφθιακόν τι μέλος, ὅπερ περαίνεται διὰ τοῦ ποιμενικοῦ πλαγιαύλου ἐξ αὐ καὶ εὐχαριστοῦνται πολὺ τὰ πρόβατα ἐν τῇ νομῇ. 2) Τὸ μέλος τῶν παιδικῶν καὶ παρθενίων αὐλῶν· οἱ δὲ ἀνδρεῖοι ἢ ἀνδρῶν αὐλοὶ, τὸ τέλειον καὶ ὑπερτέλειον. « Τοῖς μὲν παρθενίοις αὐλοῖς παρθένιοι προστγόμευον, τοῖς δὲ παιδικοῖς παῖδες προστῇρου· οἱ δὲ ὑπερτέλειοι αὐλοὶ προστῇρου ἀνδρῶν χοροῖς » Γαυδέντιος.

Αὐξήσις. Ἡ τονικὴ αὐξήσις διὰ τοῦ σημείου τῆς ἀποτομῆς ἀπὸ ἐλάσσονα εἰς μείζονα $\overset{d}{\text{—}} \overset{p}{\text{—}}$. 2) Αὐξήσις χρονικὴ ἀπὸ βραχὺ — , εἰς μακρὸν — , ἀπὸ ὀίσημον μακρὸν, εἰς τρίσημον — , εἰς τετράσημον — , εἰς πεντάσημον — κτλ. 3) Αὐξήσις μουσικῆς ἀορίστου Γραμμῆς ἐπὶ τὸ μικροτελέστερον τῶν δραστηρίων καὶ ποικίλων κλάδων τῆς Μουσικῆς ἢ παρακλητικῶν Γραμμῶν.

Αὐτὴ ἡ κλητὴ καὶ Ἁγία ἡμέρα. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρμός συνειθισμένος Η'. ψδῆς Α'. ἤχου ἐκ τῶν χρυσῶν καταβασίων τῆς Λαμπροφόρου Ἀναστάσεως. 3) Εἰρμολογικός πρόλογος Η'. ψδῆς Α'. ἤχου Γένους διατονικοῦ ἤχος Α'. $\overset{\pi}{q}$

Αὐ τη η κλι τη η καὶ Α·γι α· η με ε ρα $\overset{\Delta}{\text{—}}$ η μι α των σαβ
βα α των η βα σι λισ καὶ κυ ρι α $\overset{\pi}{q}$ κτλ.

Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ μακροσκελοῦς Εἰρμοῦ ἀπὸ τὸ στοιχείον Φ, εἰς Ὀδυσσεΐας τοῦ Ὁμήρου. « Ὡς ἔφατ' Ἀτίνος, τοῖσιν δ' ἐπὶ πύργῳ μῦθος » (Ἰδὲ στίχον 143) διότι καλῶς τονίζονται οἱ ἐκεῖσε τέσσαρες στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μὲ τὰ Μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμοῦ, οἷον ἤχος Α'. $\overset{\pi}{q}$

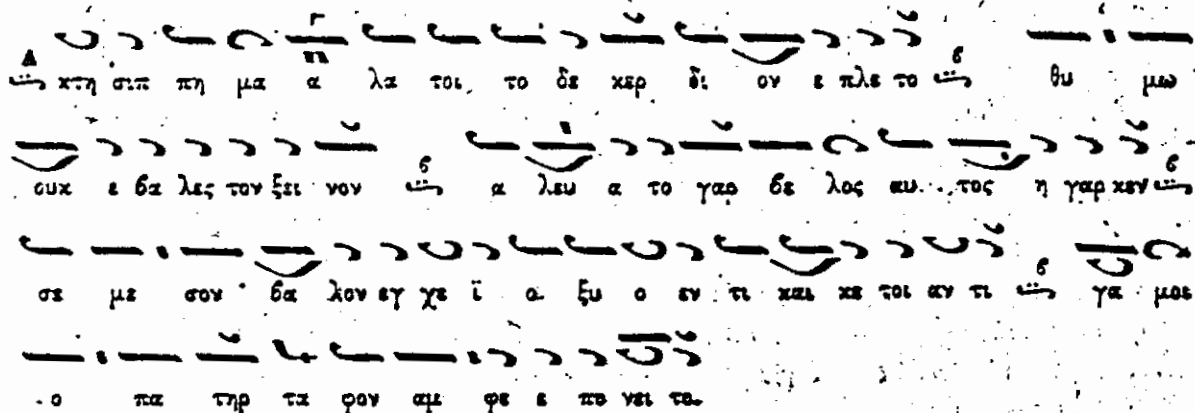
Ὡς ε φατ' Ἀν τι νο ος τοι σιν δε πι ην δα νε μυ υ θος $\overset{\Delta}{\text{—}}$ Λει ω δης
δε ε πρῶ ω τος α νι στα το οι να πας υι ος $\overset{\pi}{q}$ ο σφι θυ
ὁ σκο ος ε σκε πα ρα κρη η τη η· ρα δε κα λιν $\overset{\Delta}{\text{—}}$ ι ζε μυ
χοι τα τος πι εν α τα σθα λι αι δε οι οι ω.

Ἀφραστον θαῦμα ὁ ἐν καρίνῳ ρυσάμενος. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρμός συνειθισμένος Ζ'. ψδῆς $\overset{\Delta}{\text{—}}$ Β'. ἤχου ἐκ τοῦ κανόνος τοῦ Μεγάλου Σαβδάτου. 3) Εἰρμολογικός πρόλογος Ζ'. ψδῆς $\overset{\Delta}{\text{—}}$ Β'. ἤχου Γένους χρωματικοῦ ἤχος $\overset{\Delta}{\text{—}}$ Β'. $\overset{\Delta}{\text{—}}$

Α φρα στον θα αυ μα· ο εν κα μι νω ρυ σα

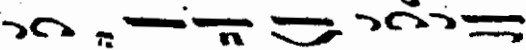
με νος τους ο σι ους πι δας εκ φλο γος κτλ. (Ἰδὲ Εἰρμολόγιον καταβασίων)

Σημ. Φαίνεται ὅτι ἡ Ὀσία καὶ σοφὸς Κασιανή, ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμου, ἀπὸ τοῦ στοιχείου Γ τῆς Ὀδυσσίας «Κητίσσι» ἢ μάλα τοι » (18^α στίχον 304) διότι πολὺ καλὰ τινίζονται οἱ ἐκεῖσε τέσσαρες στίχοι τοῦ Ὀμήρου καὶ ἐνώνονται μὲ τὰ Μουσ. μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμου, οἷον. Δ. α.

Ἄφωνα. Τὰ ἐκ τῶν συμφώνων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου ἑνὴς ἄφωνα β, γ, δ, κ, π, τ, θ, φ, χ. 2) Τὰ εἰς τὴν Μουσικὴν χρησιμοποιεῖντα ὡς ὄργανον τῆς παραλλαγῆς ἐκ τῶν συμφώνων ἑπτὰ Ἑλληνικά στοιχεῖα Π, Β, Γ, Δ, Κ, Ζ, Ν. 3) Τὰ μαρτυρικά σύμβολα τῶν ὀκτὼ ἤχων. α, β, γ, δ, ε, ζ, η, θ. 4) Τὰ κείμενα διὰ σχήματα διάφορα, καὶ οἱ ἑκτασὶν μέλους καὶ χειρονομίαν, ἅπαντα τὰ ἀρχαῖα ἱερογλυφικά σημάδια τοῦ παλαιοῦ συστήματος τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑκκλησιαστικῆς Μουσικῆς οἱ ὧν λέγει Ἰωάννης Μαΐττωρ ὁ Κουκουζέλης· «Τὰ δὲ μεγάλα σημάδια τὰ ἄφωνα, ἅτινα λέγονται καὶ μεγάλοι ὑποστάσεις, εἰσὶ διὰ μόνην χειρονομίαν κείμενα, καὶ σχήματα διάφορα, καὶ οὐχὶ διὰ φωνήν, ἄφωνα γὰρ εἰσι α. (Προλεγόμενα τοῦ Μ. Ἰωάννου τοῦ Παπκαδικῆς). Ἰδοὺ πάντα τὰ ἄφωνα καὶ Μεγάλα σημάδια. Ἰσον α, Διπλὴ β, Παρακλητικὴ γ, Κράτημα δ, Λύγισμα ε, Κύλισμα ζ, Ἀντικνωπύλισμα η, Τρομικὸν θ, Ἐκστραπτόν ι, Τρομικοσύνταγμα κ, Ψηριστοσύνταγμα λ, Γοργόν μ, Ἀργόν ν, Σταυρός ξ, Ἀντικένωμα ο, Ὀμαλόν π, Θεματισμός εἰς ς, Ἐξω Θεματισμός ςω, Ἐπέγερμα ς, Παρακάλεστρο ζ, Ἔτερον ζ, Ξηρόν κλάσμα η, Ἀργούσθητον θ, Γοργούσθητον θ, Οὐράνησμα ι, Ἀπόδομα ι, Θῆς καὶ Ἀπόδες ι, Θέμα ἀπλοῦν ι, Χόρευμα ι, Τζάκισμα ι, Πίσμα ι, Σείσμα ι, Σύνταγμα ι, Ἐναρξίς ι, Βαρεία ι, Ψηριστόν ι, Τρομικοπαρακάλεσμα ι, Ψηριστοπαρακάλεσμα ι, Ἠμίφωνον ι, καὶ Ἠμίφθορον ι. 5) Τὰ ἐπιτακτικὰ σημεῖα τῆς ποσότητος, ἃ λέγονται καὶ πνεύματα, ἐπειδὴ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ἰστάμενα μένουσιν ἄφωνα, ὅταν ὡσὲν ἄμειρα, καὶ ἀμέτοχα τῶν ἄλλων ἐπιτακτικῶν χαρακτήρων τῆς ποσότητος, ἦτοι τῶν σωματίων, εἰσὶ δὲ ταῦτα, ἐκ μὲν τῶν ἀκουσῶν φωνῶν, ἡ ὑψηλὴ α, καὶ τὸ κέντημα β, ἅτινα ὡς ἐκπλήξωσι. ἐκφωνῶσι φίλὸν φθόγγον· ἐκ δὲ τῶν κατιουσῶν, ἡ χαμιλὴ γ, διὰ τὸ δασύφθογγον, ὅπου ὡς ἐξ' ἀντίθεως ἐκ τοῦ ἐτήθους, ἐκφωνεῖ φθόγγον δασύν. «Κατὰ γὰρ προσφθόδιον ἀπαγγελλόμενα τὰ συντεταγμένα, ὅτε τὰς τούτων συλλαβὰς ποιῇ τάσσει κατὰ τε χρόνον, καὶ τόνον, καὶ πνεῦμα προφέρομεν χρόνον μὲν, μακρὸν ἢ βραχύν· τόνον δὲ, ὀξὺν ἢ βαρύν· ὃ ἐστὶν ἐπιτεταγμένον, ἢ ἀνειμένον, ἢ μέσον· πνεῦμα δὲ, δασὺ ἢ φίλον α. (Νεόφυτος Κουσοκαλυβίτης ὁ φιλόσοφος)· «Οἱ δὲ τριχὴ νείμαντες τὰς πρώτας καὶ στοιχειώδεις τῆς φωνῆς δυνάμεις φωνήεντα μὲν ἐκάλεσαν, ὅσα καθ' ἑαυτὰ φωνεῖται, καὶ μεθ' ἑτέρων, καὶ ἐστὶν αὐτοτελῆ· ἡμίφωνα δὲ, ὅσα μετὰ μὲν τῶν φωνήεντων κρεῖττον ἐκφέρεται, καθ' αὐτὸ δὲ χαίρῶν τε καὶ οὐκ αὐτοτελῶς· ἄφωνα δὲ, ὅσα οὔτε τὰς τελείας, οὔτε τὰς ἡμικτελείας φωνὰς ἔχει καθ' ἑαυτὰ, μεθ' ἑτέρων δὲ φωνεῖται α (Ζέξτος).

Ἄφρων. Ἐκαστον ἱερογλυφικὸν σημεῖον τῶν μεγάλων καὶ μικρῶν υποθέσεων, ἐξ ὧν ἕκαστον εἶναι διὰ μόνην χειρονομίαν κείμενον καὶ διὰ κάθε σχῆμα. 2) Τὸ οὐδέτερον ἴσον — ἄφρων λέγεται, ἀντὶ ἁμετρον. « Τὸ ἴσον —, ἄφρων ἐστὶ οὐχ ὅτι φωνήν οὐκ ἔχει, φωνεῖται μὲν, οὐ μετρεῖται δέ »· (Ἰωάννης ὁ Διμασκηνός). 3) Τὸ ἐκ τῶν τῆς ποσότητος μόνον ἢ ἀπόστροφος λογίζεται ἄφρων, ὅταν υποτάξῃ αὐτὸ τὸ ἐλαττόν οὕτως.

ρα αχ τους στε να αγ μου ου του ου ου ρη κτλ. 2) Φθόγγος δ ὁμοῖος ἐκπλη-
 ροῖ τὸ μέλος τοῦ « Ἠγάδην » εἰς δ ὑπόκειται ἀντὶ τοῦ Ἄχ, τὸ χα, χε, χη, χο, χου, κτλ. (Ἠ-
 γαδὴν).

B.

Β. 6. Τὸ δεῦτερον στοιχεῖον τοῦ Ἑλλην. Ἀλφαβήτου. 2) Τὸ ἐκ τῶν συμφώνων ὡς ἄρτων ἐ-
λεχθὲν διὰ τὸν φθόγγον Βου, τῆς μονοσυλλάβου παραλλαγῆς τοῦ νέου συστήματος. 3) Τὸ μαρτυρικόν
τοῦ συστήματος ἐκάστου Γένους. Τοῦ διατονικοῦ λ^6 , \bar{q}^6 , τοῦ χρωματικοῦ ω^6 , δ^6 , τοῦ ἐναρμονίου
 η^6 , \bar{q}^6 . 4) Τὸ συμπλεκόμενον μετὰ τῆς διφθόγγου, αι, καὶ ἀποτελοῦν τὸν μονοσύλλαβον φθόγγον εἰ, \bar{q}^6 ,
τῆς παραλλαγῆς τῆς μεθόδου τοῦ Ἀγίου Ἀμβροσίου Μεδιολάνων. 5) Τὸ συμπλεκόμενον μετὰ τῆς δι-
φθόγγου, ου, καὶ ἀποτελοῦν τὸν μονοσύλλαβον φθόγγον βου, τῆς παραλλαγῆς τῆς νέας μεθόδου.

Β. 6. Ὡς ἀριθμητικὸν σημεῖον, ἀντὶ τοῦ οὗο, τὸ δηλοῦν τὸ ὑπερβατὸν μέτρον τῶν ὑπερβασίμων χαρα-
κτηρῶν τῆς ποσότητος — — — — — 2) Ὡς τακτικόν, ποῦς Β'. στίχος Β'. ἤχος Β'. λ Β'.
6 6 6 6

Εὐρινόν Β'. κτλ.

Β. Μεγάλον καὶ ἀπλοῦν, ἢ μετὰ τὸ ἴσον τοῦ προσλαμβανομένου Β'. μαρτυρία, ἢ θαλεῦσα τὴν βί-
αν τοῦ Αὐδίου ἢ Δευτέρου ἤγου, κατὰ τὸν τροχὸν τῆς ἀργαίας Ἑλλην. Μουσικ. 2) Μαρτυρικὰ βᾶσις.

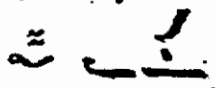
ἡ παριστώσα τὴν καταμέτρησιν τοῦ μονοσυλλάβου φθόγγου τῆς ἀρχαίας μονοσυλλάβου παραλλαγῆς τῆς μεθόδου τοῦ Ἀγίου Ἀμβροσίου Μεδιολάνων.

Β. Μεγάλον καὶ ἀπλοῦν σημεῖον ὑπῆρχε μαρτυρικῆς ποσότητος, ἐπὶ τοῦ κατὰ τὸ μέλος ἀπαιτούμενου φθόγγου τῶν κοινῶν τετραχόρδων τῆς ἀρχαίας Ἑλλήν. Μουσικ. ἐτίθετο πάντοτε εἰς τὴν ἐπὶ τὸ ὀξύ καταμετρουμένην δευτέραν χορδὴν ἐκάστου τετραχόρδου, κατὰ τὴν αὐτοῦ ἀριθμητικὴν τοῦ ἀλφαβήτου τάξιν ὡς δευτέρον ἀπὸ τὸ Ἄλφα στοιχείον.

Β'. Μεγάλον καὶ ὀξύτονον ἢ ἐπὶ τὸ ὀξύ δευτέρα μαρτυρία τοῦ τετραχόρδου τῶν Ὑπατῶν, ἡ παριστώσα τὴν χορδὴν τῆς Ὑπατῶν Ὑπάτης, τῆς Μουσικ. τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.

Β". Μεγάλον διοξύτονον ἢ δευτέρα μαρτυρία τοῦ τετραχόρδου τῶν Μέσων, ἡ παριστώσα τὴν χορδὴν τῆς Ὑπάτης τῶν Μέσων, τῆς Μουσικῆς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.

Β". Μεγάλον τριούτονον ἢ δευτέρα μαρτυρία τοῦ τετραχόρδου τῶν Διεξυγμένων, ἡ παριστώσα τὴν χορδὴν τῆς παραμέσης (ὑπάγεται καὶ εἰς τὸ τετραχόρδον τῶν Συνημένων) ἥτις εἶν' ἢ ἐπὶ τὸ ὀξύ ἀντιφωνία τῆς Ὑπατῶν Ὑπάτης, αὕτη ἢ ἀντιφωνία ἐξισοῦται μετὰ τὴν ἀντιφωνίαν τῆς διαπασῶν τῆς διατονικῆς κλίμακος τοῦ Ὑποφρυγίου

κλίμακος τοῦ συντονολουδίου (ἄτος) λ λ λ λ κτλ.

Β⁴. Μεγάλον σύνθετον μετὰ τὸν ἀριθμὸν 4, ἡ πρὸς τὸ ὀξύ δευτέρα μαρτυρία τοῦ τετραχόρδου τῶν Ὑπερβολαίων, ἡ παριστώσα τὴν χορδὴν τῆς Νήτης διεξυγμένων τῆς Μουσ. τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συμπλέκεται δὲ μετὰ τοῦ ἀριθμοῦ 4, δηλοῦν τὸ ποσὸν τῆς Ὑψηλῆς, ὅτι εἶν' ἐκ τῶν ὑψηλοτέρων ἤχων ὡς τῶν καθ' ἡμᾶς μαρτυρικῶν βάσεων τῶν ὀξίων ἤχων. η , η , η ἢ δὲ ὑψηλὴ τῆς τετραστίμου ποσότητος, γίνεται ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τέσσαρα 4 ἀφαιρέσει δὲ τῆς καθέτου γραμμῆς I, μένει τὸ σημεῖον τῆς ὑψηλῆς, ϵ , ἐξ οὗ καὶ ἡ ϵ .

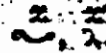
Β. Βῆτα μέγαλον ἑλλειπὶς σημεῖον ὑπῆρχε ποσότητος, ἐπὶ τοῦ φθόγγου τῆς Ὑπατῶν παραπάτης, τῆς ἀρχαίας Ἑλλήν. Μουσικῆς, ὃ συνεπιγράφετο μετὰ τοῦ ὑπερβολοῦ γράμματος L· οὕτως B ἢ RL· ἐτίθετο

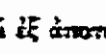
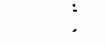
οἱ ἀνωθεν τῆς συλλαβῆς ἢ λέξεως, ὡς σημεῖον ποσότητος· Ὁ δὲ μουσικὸς αὐτοῦ τονισμὸς ὑπάγεται πάντοτε εἰς τὸ τετραχόρδον τῶν Ὑπατῶν, ὅπερ ἐθεώρουν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες Μουσικοὶ καὶ ὡς σημεῖον ἀρσεως. Καὶ εἰ μὲν τὸ σημεῖον ἢ ἀσπικτον B, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς βραχύς, ἀρσεως βραχείας ὡς ζ . εἰ δὲ ἐστιγμένον R·, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς μακρὸς, ἀρσεως μακρᾶς διαστήμου ὡς ζ (Ἰδὲ τὸ περὶ Εἰσαγωγῆς τέχνης Μουσικῆς Βαρχείου τοῦ Γέροντος Ἀνώνυμον σύγγραμμα, Τύπ. Λατινιστὶ καὶ Ἑλληνιστὶ σελ. 21—78 καὶ 89).

Βάδισμα. Περιπάτημα, τὸ μουσικὸν βάδισμα τοῦ ρυθμοῦ, κατὰ τὰ μέτρα τοῦ στίχου, καὶ κατὰ τὴν ἀγωγὴν τοῦ χρόνου. 2) Ὁ βραδύς, καὶ ὁ ταχὺς ὁρμός τοῦ μουσικοῦ καὶ ποιητικοῦ ρυθμοῦ τῶν διατόνων κατὰ στίχον τροπαίων, τῶν ὀξυτόνων, κρεβυτόνων καὶ προπαροξυτόνων. 3) Τὸ κατὰ τὸ μέλος βάδισμα τῶν συντόμων καὶ ἀρσοσυντόμων μαθημάτων, ὅτινα διακρίνονται ἀπὸ τὸ χρονικὸν σημεῖον ἐκαστῆς ἀγωγῆς, τοῦ ἀργοῦ χ , τοῦ γοργοῦ χ , τοῦ ἡμίργου χ , τοῦ ἡμιτέργου χ , τοῦ διέργου χ , καὶ τοῦ διγούργου χ . 4) Τὸ διὰ τῆς γράφης τῆς Μουσικῆς συνθέσεως διακρινόμενον μέρος τοῦ μαθήματος, ἀπὸ τὸ βάδισμα τοῦ ἀπλοῦ καὶ διπλοῦ χρόνου, ὅπερ ἀποκτάται ἀπὸ τὴν καλὴν παράδοσιν τοῦ εἰδήματος Μουσικοῦ διδασκάλου.

Βαί. Συλλαβὴ μετὰ μικρὸν βῆτα β βαί, μετὰ ὀξύαν, μονοσυλλαβὸς τις φθόγγος τῆς ἀρχαίας παραλλαγῆς τῆς μεθόδου τοῦ Ἀγίου Ἀμβροσίου Μεδιολάνων. 2) Ὁ τρίτος φθόγγος τῆς Α' διαπασῶν, ὅστις ἐξισοῦται μετὰ τὸν πολυσυλλαβὸν φθόγγον ϵ Ἀλφας τοῦ παλαιοῦ συστήματος καὶ μετὰ τὸν τῆς νέας μεθόδου μονοσυλλαβὸν Ζω, τοῦ βαρείας ἤχου κατὰ τὸ διατονικὸν ἐξισοῦται κυρίως μετὰ τὸν ὑπάφωνον βερὺν χ , ὃ καλεῖται τουρκιστὶ ϵ ἔθης.

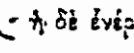

Βαί, Συλλαβὴ μετὰ μικρὸν βῆτα β βαί, διοξύτονον, ὃ ΙΔ'. φθόγγος τῆς δις διαπασῶν τῆς μεθόδου τοῦ Ἀγίου Ἀμβροσίου Μεδιολάνων, ὃ φθόγγος οὗτος ἐξισοῦται μετὰ τὸν ὑψηλῶτατον Ζω, τῆς διοξείας. γ.

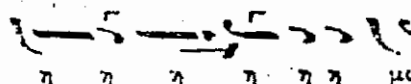
Βαί. (Φυσικόν), αἱ μαρτυρίαι τοῦ βαρέος ἤχου κατὰ τὰ διατονικά.

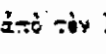

Βαί. (Χλιδανόν), αἱ μαρτυρίαι τοῦ βαρέος ἤχου κατὰ τὸ ἐναρμόνιον. Ὁ φθόγγος τοῦ ἁ-
ξίως καὶ βαρέος Ζω. Καὶ ὁ μὲν φθόγγος τοῦ φυσικοῦ βαί, εἰς ἐκεῖνος, ὅστις διακρίνεται ἀπὸ τὸν φυσι-
κὸν τόνον τοῦ ελάσσωνος, καὶ ἀπὸ τῆς διατονικῆς ταύτης φθορᾶς Ζ, τοῦ φυσικοῦ καὶ ἀρετακινήτου
 ὁ δὲ τοῦ Χλιδανοῦ βαί, εἰς ἐκεῖνος ὅστις, διακρίνεται ἐκ τοῦ ἐξ ἀποτομῆς γινεμένου τόνου τοῦ
τριτημορίου καὶ τεταρτημορίου, καὶ ἀπὸ τῆς ἐναρμόνιας ταύτης φθορᾶς ρ, καὶ ἀπὸ ταύτης -Θε τοῦ
Χλιδανοῦ καὶ κινητοῦ (Ἰδὲ Χλιδανόν).

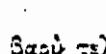

Βαρχίος. Ρυθμικὸς πῦς, δεικνύων τὰ χρονικά μέτρα τοῦ ρυθμοῦ, ἐξ ἑνὸς βραχέος, καὶ ἑὺ μακροῦ,
— —, καὶ Μουσικῶς

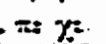
Βάρβιτον ἢ βάρμιτον. Ἀρχαῖον τι ἔργαλον Μουσικὸν πολύχρῳστον, ὡς τὸ διπλόχροστον « Λαυτο » μὲ
τὸ ὅποιον ἐψάλλον οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες τὰ τῆς εἰνοποσίας σχολιὰ ἄσματα (μενέδες ἢ ποτίζματα), ὧν τὰ
ποιήματα ἦσαν συνηρμοσμένα εἰς τὸ Μουσικὸν ὄργανον. (Ἰδὲ Καλλιόπη Παλινουστουσα, σελ. 279) τὸ
ὄργανον τοῦτο πολὺ παιδαγόν νὰ ἦναι ἐκεῖνα τὰ ὅποια μεταχειρίζονται οἱ τῆς Βλαχοπογδανίας μουσικοί,
καὶ καλοῦσιν αὐτὸ « μισκάλ ».

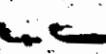
Βαρεῖα. Τὸ προσωδιακὸν σημεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ τονισμοῦ δ. τίθεται εἰς τὴν λήγουσαν τῆς λέξεως,
παρὰ διὰ. 2) Χαρακτὴρ τις τῆς Μουσικῆς ἐκ τῶν ἀφώνων σημείων τῆς τρεπτικῆς ποιότητος τῶν ἀγρόνων
ὑποστάσεων, οὗ τὸ σημεῖον, βαρεῖα ἡ δὲ ἐνέργειά του εἶναι τὸ νὰ διακρίνηται ἡ δύναμις καὶ ἡ ζωρό-
της τοῦ τόσον ἀπὸ τὸν ἡγούμενον, ὅσον καὶ ἀπὸ τὸν ἐπόμενον φθόγγον.

 3) Ἡ ἐπὶ τὸ βαρὺ (ἢ ἡ βαρεῖα) καταμέτρησης τῶν
ἡ ἡ ἡ ἡ ἡ ἡ μω ων

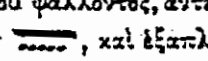
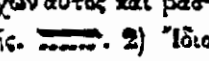

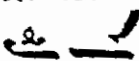
φθόγγων τῶν συστημάτων. 4) Ἡ ἐπὶ τὸ βαρὺ καταμέτρησης τῶν τόνων τῆς πλαγίας πτώσεως ἐπὶ τοῦ
τροχέου. 5) Ἐκ τῶν δύο διεξυγμένων συστημάτων τῆς δις διαπασῶν πρώτη ἡ βαρεῖα διαπασῶν, 6) Ἡ
τῆς κάτω διαπασῶν ἐκάστη κατὰ θυδὸν βαρεῖα μαρτυρία, ἥτις ἀρχεται ἀπὸ τὸν Γα, ἢ Εα. ὡς καὶ μετὰ τὸν Γα, ἀρχονται αἱ δύο βαρεῖαι, ὡς κτλ.

Βαρύς. Ὁ κατώτατος καὶ δυνατὸς ἤχος ἐναντίον τοῦ ὀξείως. 2) Ἡ ἐπὶ τὸ βαρὺ ἀντήχησις τῆς ὀξύ-
τητος 3) Ὁ ἐπὶ τὸ βαρὺ τελευταῖος τόνος τῆς δια-
πασῶν τοῦ Ὑποφρυγίου ἢ βαρέος ἤχου, καὶ ἐκάστου συστήματος. 4) Ὁ ἀρχαιώτατος τόνος τοῦ Ὑπο-
φρυγίου. 5) Τὸ ἀρχαιώτατον ὄνομα τοῦ Ὑποφρυγίου, ἢ Ἄ Γ. ἤχου. 6) Ὁ Ὑποφρυγίος ἢ βαρὺς ἤχος
τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. 7) « Βασιτος πλάγιος ἤχος, ὅστις ἐπὶ τῆς τὸν βαρὺν τόπον τῆς φωνῆς. 8) Ἐ-
καστος κλάδος τοῦ Ὑποφρυγίου ἢ πλαγίου Γ. ὅλον ὁ τετράφωνος βαρὺς, ὁ πεντάφωνος βαρὺς, ὁ ἐπτά-
φωνος βαρὺς, ὁ διατονικὸς βαρὺς, ὁ ἐναρμόνιος βαρὺς, κτλ. 9) Τὸ ἑβδόμον εἶδος τοῦ διαπασῶν τῶν βα-
ρυπύκνων συστημάτων οὗ ὁ πρῶτος φθόγγος Ζω (Ἰδὲ Ζω).

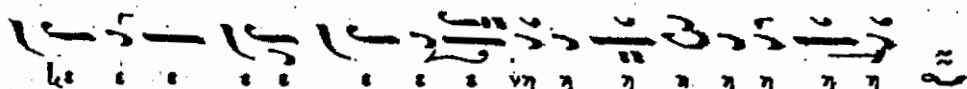
Βαρύτης. Τάσις φωνῆς φθόγγων μελωδίας ἡρμοσμένων ἐπὶ τὸ βαρὺ ἢ κατὰ συναγμὸν γινομένη
μελωδικὴ θέσις, ἥτε συνεπτυγμένης, ἥτε ἀναλευρέως. 2) Ἡ ἐπὶ τὸ βαρὺ καταμετρομένη μελωδική
γραμμὴ ἐναντίον τοῦ ὀξείως, ἥτις ἐστὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀνίσσεως.

 πα σανί την βι ω ω ω π ι κην β τοῦτο μὲν ἐστὶ τὸ ἀντίθετον (ὀξύ-
της, ἀποτέλεσμα ἐπιτάσεως) βαρύτης ἀποτέλεσμα ἀνίσσεως.

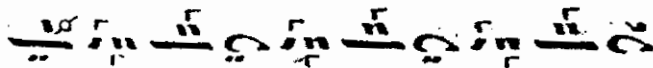
12 α ἡ μὲν μονία, ἥτις δὲν ἀριθμῆται, λογίζεται ὡς βάσιμον στίγμα, ἡ κέντρον τῆς γενέσεως τῶν λοιπῶν ἀριθμῶν » (θεωρητικὸν στοιχειῶδες. § 6). 2). Ὁ τοῦ διαπασῶν συστήματος πρῶτος φθόγγος, ὃν οἱ Πυθαγορικοὶ προσαγορεύουσιν α τροφόν ». 3) Ὁ πρῶτος καὶ κοινὸς βάσιμος φυσικὸς μείζων τόνος τῆς μουσικῆς. 4) Ἡ ἐπὶ τὸ δὲ τῆς κλίμακος πρώτη καταμετρούμενη χορδὴ, ἡ τ' ἀνάπαλιν ἐπὶ τὸ βαρὺ. 5) Ἡ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ μαθήματος θετομένη θεμελιώδης ἀρκτική μαρτυρία, ἡ . 6). Τὸ ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Κρατήματος θεττόμενον ἀρκτικὸν σχῆμα τῆς ταχίας ἢ βραδείας ἀγωγῆς . 7) Ἡ Μουσικὴ προπαίδεια τῶν ἀρχαίων. 8) Ἡ ἀρκτικὴ παράδοσις τοῦ μαθήματος ἐκείνου εἶδους τῆς ἐγκυκλίου σειρᾶς τῆς μουσικῆς, ὁλονότι τοῦ Στιγχαρίου, τοῦ Εἰρμολογίου, τοῦ κρατηματρίου, τοῦ Οἰκηματρίου, τῆς Παππαδικῆς, καὶ τοῦ Μαθηματρίου, 9) Ἡ ἀρκτικὴ Κλίμαξ τοῦ διαπασῶν συστήματος τοῦ διατονικοῦ γένους. 10) Θεμέλιον ἐπὶ τῶν συστημάτων τῶν τριῶν γενῶν τῆς Μουσικῆς ὁ ἀρχαιώτατος τροχός. 11) Βάσις ἐπὶ τῶν ὀξείων καὶ βαρέων, ἡ κυρίων καὶ πλαγίων ἤχων, ὁ Δώριος πρῶτος Α' ἤχος. 12) Ἐπὶ τῶν τόνων ὁ συζεύγων καὶ διαζεύγων τὰ δύο ὅμοια τετράχορδα τῆς Ὀκταχορδοῦ διαπασῶν, ὁ κοινὸς μείζων τόνος τοῦ προσλαμβανομένου. 13) Ἐπὶ τῶν δεσμιῶν χορδῶν, (Τουρκ. μεπερδῶν) κῶν ὀργάνων, ἡ πρώτη καὶ ἀέσιμος χορδὴ, ἡ συζεύγουσα καὶ διαζεύγουσα τὴν οἷς διαπασῶν, ἡ βάσις τοῦ Μιξολυδίου (τοῦ Δ' ἤχου) ἥτοι τὸ α' Ἀγία. 14) Ὁ κατὰ φῶρον προερχόμενος φθόγγος ἀπὸ ἀπόλυτον κρότον, ὃν δοξάζουσιν οἱ Τουρκοῦραβες Μουσ. ὡς κοινὸν καὶ ἱερὸν φθόγγον, ὅτι εἶναι α Νεβάς ὁ ἔστιν ὁ φθόγγος α' Ἀγία. 15) ἐπὶ τῆς συνθέσεως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν μελεσμάτων, βάσις τῶν στιχηρῶν προσομοίων καὶ Ἰδιομέλων, τὰ δογματικὰ τῶν ὀκτὼ ἤχων Ἰωάννου τοῦ Αἰμασι. καὶ τῶν στιχηρῶν τὸ α' Ἀναστασιματῆριον » Ἰωάννου τοῦ Γλυκίως, ὃς ἤρξετο μελίξειν στιχηρὰ Ἀναστασιμα πρῶτος τὰ ΙΑ'. Ἐωθινὰ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ.

Βάσταμα. Ἡ διαρκὲς τάσις τῆς φωνῆς ἐφ' ἱκανῶν κενῶν χρόνων τοῦ μέλους, ἐν ᾧ ἐκπληρεῖται ὁ ρυθμὸς ἀπὸ τὴν ἐκτεινομένην καὶ ἀκοπον φωνὴν τοῦ φάλλοντος, ἀντέχων αὐτὸς καὶ βαστῶν ἐπὶ τὸ σημεῖον πεντάσημον καὶ ἐξάσημον εἶδος τῆς πανταπλῆς , καὶ ἐξαπλῆς. . 2) Ἴδιον κανόνος ὀριστικῆς τιμῆς γραμμῆς τῆς Μουσ. ὁ ὁποῖος προσδιορίζει τὸν Μουσικ. τὸ νὰ ἀντέχῃ καὶ νὰ βαστῇ τὴν ἀναπνοὴν, ἕως νὰ πληρωθῇ τὸ μέλος τῆς προσδιορισμένης θέσεως, χωρὶς νὰ κόψῃ τὴν φωνὴν ἀπὸ ὀρισμένον ἀρκτικὸν φθόγγον μέχρι τέλους τῆς μελωδικῆς θέσεως π. χ. εἰς τὸ, Τὴν γὰρ σὴν μήτραν, εἰς τὴν περίοδοινα Κεχαριτωμένην ἀπὸ τὴν κενὴν, θέσιν τοῦ Σταυροῦ +, ἥτις ἡ τὸ μέσον τῶν δύο ἴσων δὲν πρέπει νὰ διακόπῃται ἡ φωνή, ἕως νὰ φθάσῃ εἰς τὴν μαρτυρίαν Ζω.

κα χα ρι τω ω ω με ε ε ε

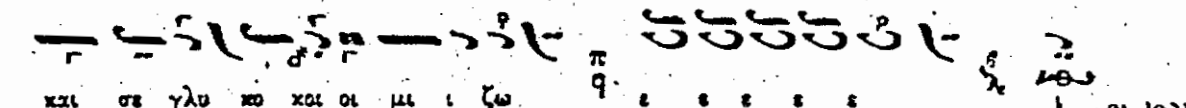
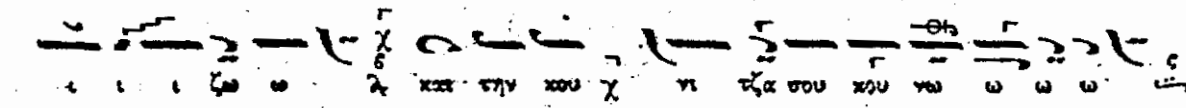
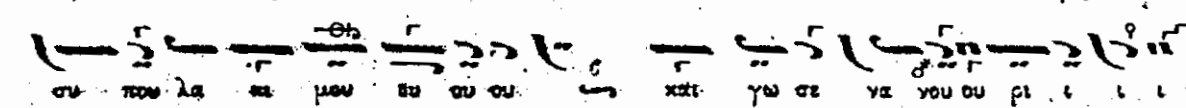
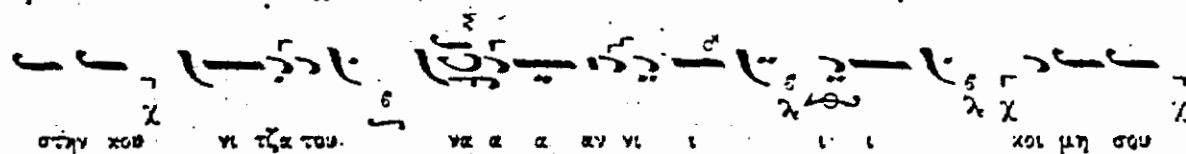
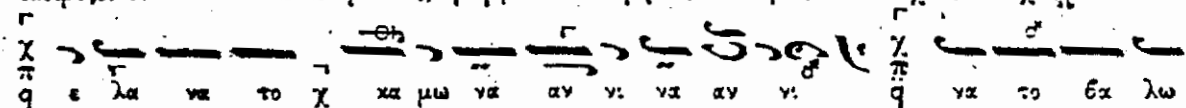
ἄλλο. μου καλλίτερον δὲ τὸ κατ' α

 μου

2) Κράτημα ἥτοι μάθημα τοῦ Κρατηματρίου, α Τερριόμ », α Τεργιόμ » οὕτως ὀνομάζει τὸ Κράτημα Μανουὴλ ὁ Χρυσόφης ὁ παλαιός, εἰς τὸ τοῦ ἀναγραμματισμοῦ μάθημα α Μυστήριον ξένον » (Ἰδὲ Κράτημα).

Βαυκαλικόν. μαγευτικὸν τι μέλος ἐπωδικῶν τιμῶν ἔσματος οἷ οὐ μαγεύονται τὰ δρέση καὶ ἀποκομῶνται. 2) Μαγευτικὴ τις μελωδία ἐπωδικῶν ἔσματος, δι' ἧς εὐχαριστεῖται καὶ ἀναπαύεται πᾶσα ἀδύνατος χράσις. 3) Προσφωδικόν τι μέλος ὡς τὸ νηνοῦρισμα, δι' οὗ νηνοῦρίζουν ὑπὲρ γὰρ πᾶν τινα (ἐξαναμορμαζόμενον) διὰ νὰ κοιμηθῇ εἰς ἀνεμόκουνη. ἡ ἐντὸς μεγάλης σκάρης, καὶ φάλλουσαν εἰς αὐτῶν ὑπνοτικὸν μέλος, μόνον τὸ κατὰ προσφωδία, διὰ τοῦ α α, ἡ διὰ τοῦ ε ε, ἐπειδὴ διὰ τὸν τοιοῦτον δὲν ἔχουν λόγους καταλλήλους ἢ ἀσυναρτήτους στίχους. 4) Κλάδος τις τῆς Μουσικῆς, ὅστις φέρει τὸ ὑπνοτικὸν μέλος, ὃς καλεῖται ἀρχαιοτουρκιστὶ α Σεπά ζεμζιμέ ». 5) Ὑπνοτικὸν τι τραγῳδίων τῆς μητρὸς ἢ τῆς τροφῆς

(παράμνας) ἥτις κουνῶσα τὸ παιδίον, μὲ τὸ βαυκάλισμα (νανούρισμα) μαγεύει, ἢ χαλίζει αὐτό, καὶ ἀποκοιμίζει διὰ τοῦ ὑπνοτικοῦ μέλους, τραγουδοῦσα διαφόρους ἀσυνάρτητους στίχους. π. χ. Ἀ.

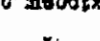
6) Ὁδὴ

ἐπὶ κατακοιμῆσει τῶν παιδίων κοινῶς (νανούρισμα). 7) Βαυκάλιον (ἀπὸ τοῦ Βωκάλιον) ὅπερ λέγεται καὶ Βαυκαλία, καὶ Βαύκαλις· «Βαυκαλῶν κατακοιμίζειν, τιθηνεῖν· παιδία μετ' ὧδης κοιμίζειν» (Ἡσύχιος)· ὁ δὲ Σουίδας λέγει· «Τιθηνεῖσθαι μετ' ὧδης τὰ παιδία» (Ἰδὲ Λεξικὸν «Κιβωτὸς» Ν. Λογάδου).

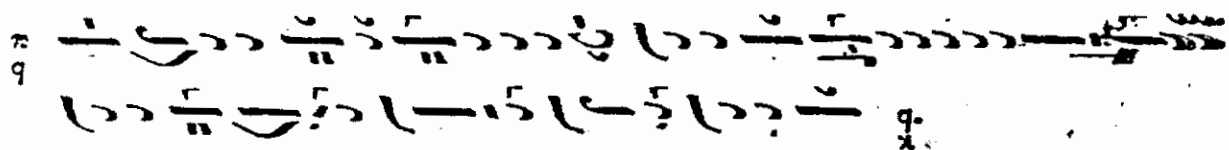
Βῆξ. βῆχας, ὅστις φέρει τὸν κατὰ κλῆξιν φόβον ἤχον. 2) Ὁ ἐκούσιος βῆχας τοῦ ἀμαθοῦς ψάλλον· ὅστις ἐν τῇ ἀπορίᾳ αὐτοῦ, ἵνα μὴ φέρῃ σιωπὴν καὶ χασιμωδίαν πληροῖ τὸν χρόνον τῆς ἀπορίας του μὲ τὸν ἀσυνάρτητον φθόγγον τοῦ κατὰ φόβον ἤχου τοῦ βηχὸς μπουρ. 3) Ἦχος, ὅστις διορθώνει τὴν ἀπορίαν τοῦ ἀμαθοῦς ψάλτου, καὶ ἰσθάζει τὸ στραβὸν τῆς ἀπορίας μὲ τὸν βῆχα εἰς εὐθύτητα. διὸ καὶ προομίᾳ καταχλευάζει τὸν τοιοῦτον. «Ἐν λευκῇ λίβῃ λευκὴ στάθμη». ἢ «πρὸς στάθμην Πέτρον τίθεσθαι»· —«πρὸς ὃν τούτοις τὸ τῆς προομιᾶς ἀρκέσει. Δεῖ πρὸς στάθμην Πέτρον τίθεσθαι, μήτι πρὸς Πέτρῳ στάθμην. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀπορία ψάλτου Βῆξ.» (Ἰωάννης ὁ Σίλικος).

Βιολί. ὄργανόν τι ἐγχορδὸν τὸ κοινῶς γνωστὸν καὶ ἐπίσημον βιολί τὸ τετραχορδόν, τὸ καλούμενον Τουρκισί «Κεμανί». 2) Βιολί τὸ ἐπτάχορδον, μέγαλον καὶ ἐπίσημον, εἰς ὃ ὑπάρχουσιν ὑποτενταμέναι καὶ ἐπτὰ ὀριγάλκινοι χορδαὶ πρὸς ζωηρότητα προσφωδιακῆς ἡχήσεως. —Ἐφευρέθη δὲ τὸ ἐντελὲς τοῦτο ἐπτάχορδον ὄργανον περὶ τὰ τέλη τοῦ 12. αἰῶνος καρὰντιος Γεωργίου τυφλοῦ, τοῦ καὶ τοῖς παρ' Ὀθωμανοῖς Μουσικοῖς ἐμπειρωτάτου· οἱ οὐ ἐπεννοήθησαν καὶ αἱ πρὸς συνωδίαν ὑποτινόμεναι ἐπτὰ ὀριγάλκινοι χορδαὶ πρὸς ζωηρότητα ἡχήσεως, καὶ διὰ τὰ ἀκούωνται οἱ φθόγγοι ἐκ' τοῦ ὄργανου γλυκῆ-τεροι. ἀπέθανε δὲ αὗτος ὁ τυφλὸς Γεώργιος περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18. αἰῶνος· Ἐσταχάσθη δὲ τοῦτο εἰς τὴν παρελθούσαν ἑκατονταετηρίδα καὶ Γεώργιος τις, κόμματος, τῷ γένει γραικὸς καὶ τοῖς παρ' Ὀθωμανοῖς Μουσικοῖς ἐμπειρώτατος. Καὶ ἐποίησαι μὲν τὴν λύραν ἐπτάχορδον, ἥτις καθ' ἡμᾶς λέγεται Βιολί, κατὰ δὲ τοὺς Ὀθωμανοὺς Κεμανί· ἦν δὲ πρότερον τοῦ Γεωργίου τετράχορδος. ὑπὸ δὲ τὰς παιζομένας χορδὰς. ἔβαλεν ἄλλας ἐπτὰ χορδὰς ὀριγάλκινους, ὅλλγον ἀπεχούσας ἐκείνων διὰ τὰ ἀκούωνται οἱ φθόγγοι ἐκ' τοῦ ὄργανου γλυκῆτεροι διὰ συνωδίαν. Χρυσάνθος Προύσης. (Ἰδὲ Θεωρητικὸν Μέγα ὑποστημείωσις τοῦ 446 § σελ. 205) 3) Ὁργανον δοθητικὸν μέσον, διὰ τὴν εἰς τοὺς ἀρχαίους παράδοσιν τῆς Ἀραβο-τουρκικῆς Μουσικῆς οἱ οὐ παριστῶσι καλῶς (οἱ διδάσκοντες αὐτήν) τὰ θεμέλια τῶν ἤχων, καὶ τῶν ὁρα-στηρίων κλάδων τῆς κάτω διαπασῶν, καὶ τὰς χορδὰς τοῦ κατὰ βυθὸν (καρσμπατάκ) μαρτυρῶν τῆς Ὑ-πάτης. (Ἰδὲ Βυθόν.).

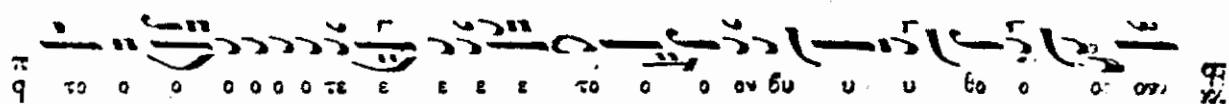
Βλέπουσα ἡ Ἀγία ἐαυτὴν ἐν ἀγνοίᾳ. Μάθημά τι τοῦ Οἰκηματάρου, οὗ ὁ ποιητὴς ὁ Λαμπαδαρίου τῆς Ἀγίας Σοφίας, Ἰωάννης ὁ Κλαδάς, ὅπερ ἐξηγήθη εἰς μὲν τὸ παλαιὸν παρὰ Πέτρου Λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου. εἰς δὲ τὴν νέαν μέθοδον, παρὰ Γρηγορίου Πρωτοψάλτου, καὶ Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος. σώζεται δὲ καὶ τοῦτο σὺν τοῖς ἄλλοις χειγράφοις εἰς τὰ ἅπαντα τῆς Μουσικῆς, οὗ τὸ μέλος γνήσιον καὶ ἀρχαῖον. (Ἰδὲ Ὁ Πανύμνητε Μῆτερ).

ελάχιστον τοῦ χρόνου. 2) Σημεῖον ρυθμικόν α. 3) Ὁ κατὰ θέσιν βραχὺς τὸ ἀπλοῦν καὶ ἀκέραιον 4) 4. —. 4) Ὁ κατὰ ἄρσιν βραχὺς, τὸ ἀπλοῦν καὶ ἡμισυ τοῦ χρόνου 2[4 . 5) Ὁ ταχὺς καὶ βραχὺς Μουσικὸς χρόνος, δὲ διακρίνεται ἀπὸ τὸ διαιρετικὸν σημεῖον τοῦ γοργοῦ καὶ ἐκ τοῦ ὁποῖου ἀπλοῦ ἢ μονογόργου, γίνεται διβραχὺς κατὰ πυρρίχιον ἀπὸ τὸ κατὰ ἄρσιν μακρὸν δίστημον ὡς . Ἀπὸ δὲ τὸ κατὰ ἄρσιν μακρὸν τρίστημον τοῦ διγόργου γίνεται ὁ κατὰ χορεῖον τριβραχὺς ὡς . Ἀπὸ δὲ κατὰ τὸ ἄρσιν μακρὸν τετράστημον τοῦ τριγόργου γίνεται ὁ κατὰ προσκελευσματικὸν τετράβραχὺς ὡς . Ἀπὸ δὲ τὸ κατὰ ἄρσιν μακρὸν πεντάστημον τοῦ τετραγόργου γίνεται ὁ Μουσικὸς πεντάβραχὺς, ὡς ἐκ πυρρίχιου καὶ χορείου ὡς κτλ. 6) Ὁ τῆς ποσότητος ἔμφαντος γοργακτὴρ τῆς ὑποβόης α, καὶ τῶν κεντημάτων αα, ἅτινα ὡς ὑγρόλυκτα καὶ βραχύφωνα, καὶ ἐκ δύο φθόγγων (τόνων) σύνθετα· διὸ καὶ ἐπὶ τούτων, ὡς ἀσθενῆ ὄντα, κατὰ περισπωμένην κλάσμα , εὐντίζε-
ται, ὅτι μακρὸν ἐστὶ· ἐπὶ τῆς βραχείας περισπωμένης οὐ τίθεται, ὅτι βραχεῖα ἀσθενὴς εὐσαφ. οὐκ. αὖ ἔλ-
νεγκε τὴν τῶν δύο τόνων δύναμιν » (Πορφύριος). — Ἀδύνατον περισπωμένην βραχεῖαν γίνεσθαι· διὰ τὸ τῆς
περισπωμένης κατ' ἀνάγκην συνυφίστασθαι τὴν ἐπέκτασιν ». (Σέξτος).

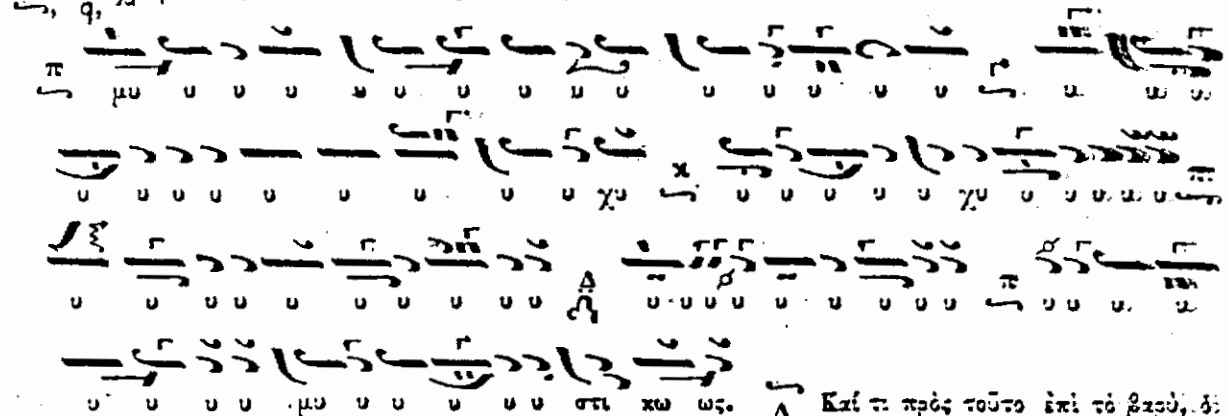
Βυθός. ὄνομα ἐπιθέτον μελωδικῆς γραμμῆς, ἣτις σχηματίζει θέσιν ὀριζικῆς καταλήξεως, ἐναντίον τῆς γραμμῆς « ὀρθιον ». ἐμπεριέχεται καὶ τοῦτο εἰς τὸ καίμενον τοῦ Μεγάλου Ἰσοῦ τῆς Παππαδικῆς· φέρεται δὲ ἡ μελωδικὴ του γραμμῆ κατὰ βυθὸν πολλὰς θέσεις· ἡ κυρίως δὲ ἐστὶν οὕτως.

Ἐἰς τὸ δογματικὸν τοῦ Ἀ. Α. Ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ, Ἰάκωβος ὁ Πρωτοφάλης καλῶς ἔχει τὴν μελωδικὴν γραμμὴν τοῦ ἐπιθέτου τούτου «Βυθὸν» κατὰ τὴν ἐννοίαν τοῦ λόγου.

2) Ἐντελής ὀριστική γραμμῆ, ἣτις ἄρχεται πάντοτε ἀπὸ τῆς ὀξείας, καὶ λήγει εἰς τὰ βαρεῖα καὶ βασι-
ζεται μὲν εἰς τὰς ὀξείας μαρτυρίας τῆς β'. διαπασῶν, καὶ συναζέται δὲ καὶ ἀποσπαιρέ-
ται εἰς τὰς βαρεῖας μαρτυρίας τῆς Α'. διαπασῶν καὶ οὐσιακῶς δὲ ἄρχεται ἀπὸ τῶν
 καὶ χρωματικῶς τε καὶ διατονικῶς.

Ἐπὶ τὸ πρὸς τοῦτο ἐπὶ τὸ βαρὺ, δὲ Ἀγαλιανὸς (παλαιὸς ὑπῆρξεν ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν) εἰς τὸ εἰς ἤχον Β'. γερουδικὸν τοῦ ποταμοῦ (πουλιννα) μεταχειρίζεται τὸ «Βυθὸν» εἰς τὸ μυστικῶς, καὶ κατέρχεται εἰς Βυθὸν, καὶ φθάνει εἰς τὰς βαρεῖας μαρτυρίας, ἕως εἰς τὸν κάτω Χρυσάφης ὁ νέος εἰς τὸ μάθημα «Τοῖς συλλαβοῦσι Σε. παρην-
μοισα ἤχος Ἀ. Α'. Καταβάνει εἰς βυθὸν, ἕως εἰς τὸν κάτω βου , σώζονται καὶ ταῦτα ἔ-
ον

κιάχ Δ , Ἀσπράν η , Ἀράκ Σ , Ράστ χ , Ντουκιάχ π , π , Σκιάχ δ , Τζαρκιάχ γ , Νε-
 δά Δ . Ἦτις εἰν' ἡ ἐπιφάνεια ἢ ἡ μέση διαπασῶν. — Οὗτος ὁ Νεδὰ εἰν' ἡ μέση καὶ κυρία βάσις,
 (Ἰδὲ Ἀγία) καὶ ἐπὶ τῆς ἀδείας καὶ διοδείας, ἕως νήτης ὑπερβολαίων χ , Σ , κτλ. — Ἡ Ἀραβοτουρ-
 κικὴ λέξις « Σαγῆρ » ἐρμηνεύεται κωρὸς ἀντὶ βαθύς τὸ Σαγῆρ λέγεται καὶ « Νῆμα » ἦτοι τμήφωνον διὰ τὸ
 μὴ εἶναι στερεὰ ρωνή· τὸ δὲ « Καραμπατάχ » ἢ ἀπλῶς « Μπατάχ » ἐρμηνεύεται κατὰ βάθος βυθὸν πυθ-
 μένα· τὸ ἀπλῶς « Σαγῆρ » φαίνεται νὰ τὸ λέγωσι καταχρηστικῶς, ἐνῷ πρέπει νὰ λέγεται « Σαγῆρ
 καρὰ ντουκιάχ η , Σαγῆρ καραμπατάχ π κτλ. Ἐντεῦθεν ὁῦλον, ὅτι τὰ κατὰ βυθὸν μέλη, ἢ αἱ με-
 λωδίαὶ γραμμὰὶ τῶν εἰρημένων λέξεων ἐπὶ τῶν βαρυτάτων μαρτυριῶν, οἷτινες εἰσὶν οἱ κλάδοι τῆς
 Μουσικῆς, δὲν ἀνεπτύχθησαν καλῶς εἰσέτι ἀπὸ τοὺς Τουρκοάραδας.

Βυθοῦ ἀνεκάλυψε πυθμένα. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελῆς. 2) Εἰρμός συνειθισμένος Α'. ᾠδῆς Β'.
 ἤχου, ἐκ τῶν Καταβασίων τῶν Θεοφανείων. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος Α'. ᾠδῆς Β'. ἤχου Γένους χρω-
 ματικού Σ Πα

Βυ θου α νε κα λω ψε πυθ με να π και δι α ξη

ρας οι κι ους ελ και κτλ. (Ἰδὲ Εἰρμολόγ. Καταβασ.)

Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Διμασκηνὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού
 ἀπὸ τοῦ στοιχείου Ξ, τῆς Ὀδύσσειας. « Τὸν δ' αὖτε προσέειπε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς » (στίχ. 148)· διότι
 πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε τρεῖς στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ

Εἰρμού· οἷον ἤχος Β'. Σ Πα Τον εω τε προ σε ει πε πο λυ τλας π δι ος

Ο δυσ σευς ω φιλ ε πει δη π παμ παν α ναι αι νε αι ου δε τι φησθα π

και νον ε λε ευ σε σθαι θυ μο ος δε τρι αι εν α πι στος

Βυθῷ ἀμαρτημάτων συνίχομαι Σωτήρ. Στίχος ἑμμετρος μικροσκελῆς. 2) Εἰρμός συνειθισμένος Γ'.
 ᾠδῆς Β'. ἤχου, ἐκ τῶν Καταβασίων τῆς Κυριακῆς τοῦ Ἀσώτου. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος Γ'. ᾠδῆς Β'.

ἤχου, Γένους χρωματικού Σ Πα Βυ θω α μαρ τη μα των συ νε χομαι Σω τηρ Δ

και εν πε λα γει του δι ου χει μα ζομαι π κτλ. (Ἰδὲ Εἰρμολ. Καταβασ.)

Σημ. Καὶ ὁ ποιητὴς τούτου τοῦ Εἰρμού φαίνεται ὅτι ἔλαβε τὰ ποιητικὰ αὐτοῦ μέτρα ἀπὸ τοῦ στοι-
 χείου Η, τῆς Ἰλιάδ. « Οἷδ' ἐπὶ δεξιᾷ, οἷδ' ἐπ' ἀριστερὰ νωμῆσσι βῶν » (στίχ. 238)· διότι πολὺ καλὰ
 τονίζονται οἱ ἐκεῖσε τρεῖς στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού,

οἷον ἤχος Β'. Σ Πα Θι δε πι δε ξι α οι οι δε πα ρι στα ρα Δ

νω μησαι βων α ζα λε ε ην το μοι ε στι τα λα αυ ρι νων πο λε

μι ι ζειν οι εα Δ δε νι στα δι η δη ι ω μελ πε σθαι Δ α ρι ι

Βυκάτη. Εμπνευστόν τι ὄργανον τῆς ἀρχαίας Ἑβραϊκῆς Μουσικῆς, ἀπὸ οὗ ἐκτιμαζέτο καὶ ὁ ὄντας φθόγγος τοῦ μονοσυλλάβου Βουρ ἢ ὁ δυνατός καὶ κουρός ἢ βουβαῖος φθόγγος, τοῦ Βύκτης ὄβου, βου, ἢ μπου. Ἀνθίμας Γαζής ἐκ τοῦ Βύζα (Ἰδὲ Ὀγκηθμός).

Γ.

Γ. γ. Τὸ τρίτον στοιχεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου. 2) Τὸ ἐκ τῶν συμφώνων ὡς ἄφωνον ἐκλεχθέν διὰ τὸν φθόγγον Γα, τῆς μονοσυλλάβου παραλλαγῆς τοῦ νέου συστήματος. 3) Τὸ μαρτυρικὸν ποσὸν τοῦ διατονικοῦ καὶ τοῦ ἐναρμονίου $\overset{\Gamma}{\gamma}$, $\overset{\Gamma}{\gamma}$, καὶ τοῦ χρωματικοῦ Γένους $\overset{\Gamma}{\gamma}$, $\overset{\Gamma}{\gamma}$. 4) Τὸ συμπλεκόμενον μετὰ τοῦ φωνήεντος α, καὶ ἀποτελοῦν τὸν μονοσύλλαβον φθόγγον Γα, τῆς παραλλαγῆς τῆς νέας μεθόδου.

Γ. γ. Ὡς ἀριθμητικὸν σημεῖον ἀντὶ τοῦ τρία, τὸ ἀηλοῦν τὸ ὑπερβατὸν μέτρον τῶν ὑπερβασίμων χαρακτηρῶν τῆς ποσότητος — , — , — . 2) Ὡς τακτικὸν Γ'. στίχος, Γ'. ἦχος $\frac{\lambda}{\pi}$ Γ'. κτλ.

Γ. Μεγάλον καὶ ἀπλοῦν ἢ τρίτη μαρτυρικὴ βᾶσις τοῦ μονοσυλλάβου φθόγγου, οὖν, τῆς ἀρχαίας παραλλαγῆς τῆς μεθόδου τοῦ Ἀγίου Ἀμβροσίου Μεδιολάνων, ἥτις ἐπέχει πάντοτε τὴν θέσιν τοῦ ααα, καὶ ἐξισοῦται μὲ τὸν μονοσύλλαβον φθόγγον Γα, τῆς παραλλαγῆς τῆς νέας μεθόδου.

Γ. Μεγάλον ὀρθιον καὶ ἀπλοῦν, εἰς τὴν Μουσικὴν εἶχε διπλὴν σημασίαν· ὅπερ ἐκλαμβάνετο ποτὲ μὲν ὡς χαρακτηρ ποσότητος, ποτὲ δὲ ὡς χαρακτηρ ὑποστάσεως τροπικῆς ποιότητος. 2) Σημεῖον ὑπῆρχε ποσότητος, ἐπὶ τοῦ φθόγγου τῆς Συνημμένων διατόνου χορδῆς τῆς ἀρχαίας Ἑλλην. Μουσικῆς ὁ συνεπιγράφετο τῷ νῖ Ν οὕτως Γ. ἢ ΓΝ· ἐτίθετο δὲ τὸ γάμμα τοῦτο, ἄνωθεν τῆς συλλαβῆς ἢ λέξεως ὡς σημεῖον

N

ποσότητος, ὅπερ ἐθεώρουν οἱ ἀρχαῖοι Ἑλλ. Μουσικοὶ καὶ ὡς σημεῖον ἄρσεως. Καὶ εἰ μὲν τὸ σημεῖον ἦ ἀστικτον Γ, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς βραχύς, ἄρσεως βραχείας, ὡς — . Εἰ δὲ ἐστιγμένον Γ·, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς μακρὸς, ἄρσεως μακρᾶς δισήμες ὡς — . 3) Γ, ὀρθιον σημεῖον

ὑπῆρχε τροπικοῦ πάθους τῆς ποιότητος ἐπὶ τοῦ φθόγγου τῆς Ὑπατῶν ὑπάτης χορδῆς, ὁ συνεπιγράφετο τῷ ἐπιστραμμένῳ γάμμα γ, οὕτως γ ἢ οὕτως γ Γ, ἐτίθετο δὲ κάτωθεν, ὡς σημεῖον ποιότητος,

Γ

ὅπερ ἐθεώρουν οἱ ἀρχαῖοι Ἑλλ. Μουσικοὶ καὶ ὡς σημεῖον θέσεως καὶ εἰ μὲν τὸ σημεῖον ἦ ἀστικτον Γ, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς βραχύς, θέσεως βραχείας, ὡς — . εἰ δὲ ἐστιγμένον Γ·, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς μακρὸς θέσεως μακρᾶς δισήμες ὡς — . Ὁ δὲ Μουσικὸς αὐτοῦ τονισμὸς κατὰ μὲν τὸ ποιόν, ὑπάγεται εἰς τὸ τετράχορδον τῶν Ὑπατῶν. Κατὰ δὲ τὰ ποσόν, εἰς τὸ τετράχορδον τῶν Διευζυγμένων (Ἰδὲ τὸ περὶ Εἰσαγωγῆς τέχνης Μουσικῆς Ἀνώνυμον σύγγραμμα, τῷ Βαρυλαίου τοῦ Γέροντος σελ. 78—81 καὶ 89).

Γ·. Μεγάλον καὶ δεξιότονον, ἢ τρίτη μαρτυρία τῆς χορδῆς τῶν βαρυτάτων τόνων, ἥτις εἶν' ἡ Ὑπατῶν παρυπάτη τοῦ τετράχορδου τῶν Ὑπατῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλ. Μουσικῆς.

Γ'. Μεγάλον διοξύτονον. ἡ τρίτη μαρτυρία τῆς χορδῆς τῶν μέσων τόνων τῆς Μέσων παρυπάτης τοῦ τετραχόρδου τῶν Μέσων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικ. Μουσικῆς.

Γ". Μεγάλον τριούτονον· ἡ τρίτη μαρτυρία τῆς χορδῆς τῶν Διεξευγμένων τόνων τῆς τρίτης διεξευγμένων, τοῦ τετραχόρδου τῶν Διεξευγμένων, ἥτις λέγεται καὶ τρίτη τῶν Συντημένων. (Ἐπειδὴ τὸ τετράχορδον τοῦτο ὑπάγεται καὶ ἐξουσιάζεται καὶ ἀπὸ τοῦ τετραχόρδου τῶν Συντημένων κατὰ τὴν καταπέτρησιν τῶν φθόγων τῆς ἀρχαίας παραλλαγῆς τῆς τοῦ Ἁγίου Ἀμβροσίου Μεδιολάνων μεθόδου)· καὶ εἶναι τὸ Γ'. ἐπὶ τὸ δὲ τετράχορδον τῆς ἀρχαίας Ἑλλην. Μουσικῆς.

Γ⁴. Μεγάλον σύνθετον μὲ τὸν ἀριθμὸν τέσσαρα 4· ἡ τρίτη μαρτυρία τῆς χορδῆς τῆς τρίτης τῶν ὑπερβολαίων τοῦ τετραχόρδου τῶν Ὑπερβολαίων, τῆς ἀρχαίας Ἑλλην. Μουσικῆς· ὁ ἐπ' αὐτῷ ἀριθμὸς 4, δηλοῖ τὴν ὑψηλὴν ε, ὅτι εἶν' ἐκ τῶν μαρτυριῶν τῶν ὑψηλοτέρων ἢ ὀξείων ἤχων, ὡς τῶν βασιμῶν μαρτυριῶν τῶν καθ' ἡμᾶς ὀξείων ἢ κυρίων ἤχων· $\overset{\epsilon}{\eta}$, $\overset{\epsilon}{\eta}$, $\overset{\epsilon}{\eta}$, καὶ ἡ ὁποία ὑψηλὴ γίνεται ἐκ τοῦ Ἰνδικοῦ ἀριθμοῦ 4· ἀφαιρῶσι δὲ τῆς καθέτου γραμμῆς 1, μένει τὸ σημεῖον τῆς ὑψηλῆς ε, ἐξ οὗ καὶ ἡ τῆς Μουσικῆς ὑψηλὴ \int .

Γ. Γάμμα διπλοῦν ἢ διγγάμα, εἰς τὴν Μουσικὴν εἶχε διπλὴν σημασίαν καὶ ἐξελαμβάνετο, ποτὲ μὲν, ὡς χαρακτήρ· ποσότητος, ποτὲ δὲ, ὡς χαρακτήρ ὑποστάσεως τροπικῆς ποιότητος, ἐπὶ τῶν κατὰ ἀριθμητικὴν καὶ ἀρμενικὴν ἀναλογίαν ἀπαιτουμένων φθόγων τῶν συμφωνιῶν, τῶν μελισμῶν, τῶν κομπισμῶν, τῶν ἐκφρασεμῶν, τῶν τερετισμῶν. κτλ.· τὸ ὁποῖον συνεπιγράφετο μὲν ὡς ποσόν, οὕτως· F, F, F, F. C O Π <· συνεπιγράφετο δὲ ὡς ποιόν, οὕτως· C, \int , Π, <· κτλ. 2) Σημεῖον ὑπῆρχε ποιότητος ἐπὶ τοῦ φθόγου

τῆς Ὑπατῶν διατόνου ἢ λιχανοῦ χορδῆς τῆς ἀρχαίας Ἑλλ. Μουσικῆς· ὁ συνεπιγράφετο τῷ ὀρθίῳ φὶ Φ, οὕτως· Φ· ἢ οὕτως Φ·· ἐτίθετο δὲ τὸ διγγάμα τοῦτο κάτωθεν, ὡς σημείον ποιότητος, ὅπερ ἐθεώ-

ρουσιν οἱ ἀρχαῖοι Ἑλλην. Μουσικοὶ καὶ ὡς σημείον θέσεως. Καὶ εἰ μὲν τὸ σημεῖον ἢ ἀστικτὸν F, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς βραχύς, θέσεως βραχείας, ὡς \int . Εἰ δὲ ἐστιγμένον F·, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς μακρὸς θέσεως μακρᾶς διαστήμου, ὡς \int · ὁ δὲ Μουσικὸς αὐτοῦ τονισμὸς, ὑπάγεται πάντοτε εἰς τὸ τετράχορδον τῶν Ὑπατῶν. (Ἰδὲ τὸ περὶ Εἰσαγωγῆς τέχνης Μουσικῆς Ἀνώνυμον σύγγραμμα τύπ. Βακχείου τοῦ Γέροντος σελ. 23, 24, 78, 81 καὶ 89).

Γ. Γάμμα μεγάλον ἐπεστραμμένον· σημείον ὑπῆρχε ποσότητος ἐπὶ τοῦ φθόγου τῆς Ὑπατῶν ὑπάτης, χορδῆς τῆς ἀρχαίας Ἑλλην. Μουσικῆς· ὁ συνεπιγράφετο τῷ ὀρθίῳ γάμμα Γ, οὕτως Γ· ἢ οὕτως ΓΓ· ἐτί-

θετο δὲ τοῦτο τὸ ἐπεστραμμένον γάμμα ἄνωθεν τῆς συλλαβῆς ἢ λέξεως, ὡς σημείον ποσότητος, ὅπερ ἐθεώρουσιν οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες Μουσικοὶ καὶ ὡς σημείον ἀρσεως. Καὶ εἰ μὲν τὸ σημεῖον ἢ ἀστικτὸν Γ, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς βραχύς, ἀρσεως βραχείας, ὡς \int . Εἰ δὲ ἐστιγμένον, Γ·, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς μακρὸς, ἀρσεως μακρᾶς διαστήμου, ὡς \int ·. Ὁ δὲ Μουσικὸς αὐτοῦ τονισμὸς, ὑπάγεται πάντοτε εἰς τὸ τετράχορδον τῶν Ὑπατῶν. (Ἰδὲ τὸ περὶ Εἰσαγωγῆς τέχνης Μουσικῆς Ἀνώνυμον σύγγραμμα, τύπ. Βακχείου τοῦ Γέροντος σελ. 78, 81 καὶ 89). Τοῦτο τὸ σημεῖον εἶν' ὅπου φέρει ἐκ τῶν δύο ὁμοειδῶν θέσεων, τὴν δευτέραν ὀριστικὴν μελωδικὴν γραμμὴν ἥτις λέγεται ἐκστρεπτῶν \int · (Ἰδὲ Ἐκστρεπτόν).

Λ. Γάμμα μεγάλον ἀνεστραμμένον· σημείον ὑπῆρχε ποιότητος ἐπὶ τοῦ φθόγου τῆς Ὑπατῶν ὑπάτης χορδῆς τῆς ἀρχαίας Ἑλλην. Μουσ.· ὁ συνεπιγράφετο τῷ ἑλλειπεῖ Βῆτα R οὕτως R· ἢ RL·. Ἐτίθετο δὲ

τοῦτο τὸ ἀνεστραμμένον γάμμα κάτωθεν, ὡς σημείον τῆς τροπικῆς ποιότητος, ὅπερ ἐθεώρουσιν οἱ ἀρχαῖοι Ἑλλην. Μουσικοὶ καὶ ὡς σημείον θέσεως. Καὶ εἰ μὲν τὸ σημεῖον ἢ ἀστικτὸν L, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς βραχύς, θέσεως βραχείας, ὡς \int . Εἰ δὲ ἐστιγμένον L·, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς μακρὸς, θέσεως μακρᾶς διαστήμου, ὡς \int ·. Ὁ δὲ μουσικὸς αὐτοῦ τονισμὸς, ὑπάγεται πάντοτε εἰς τὸ τετράχορδον τῶν Ὑπατῶν. (Ἰδὲ τὸ περὶ Εἰσαγωγῆς τέχνης Μουσικῆς Ἀνώνυμον σύγγραμμα, τύπ. Βακχείου τοῦ Γέροντος σελ. 78 καὶ 89).

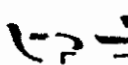
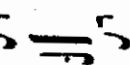
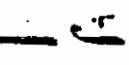
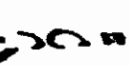
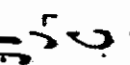

Γα. Ὁ τρίτος ἐπὶ τὸ ὀξύ μονοσύλλαβος φθόγγος τῆς διατονικῆς κλίμακος, οὗ ἡ φθορά φ. 2) Ὁ φθόγγος ὅστις δεικνύει τὴν βομβώδη βάσιν τοῦ τρίτου ἤχου. 3) Φθόγγος ὅστις κυριεῖται πάντοτε τῆς φωνῆς καὶ ποιότητά εἰς τὴν μετάθεσιν καὶ μεταβολὴν τῆς Χλιδανοῦ φθορᾶς ρ, τοῦ ἐναρμονίου Γένους

Γα, γ Γα, ε, Γα. κτλ.

γγ γγ γγ

Γαλήνιον. Τὸ ἐκ τῶν χαρακτηριστικῶν εἰρηνικὸν ἦθος τοῦ Ὑποφρυγίου (πλ. Γ. ἡ βαρείας) ἤχου, κατὰ τὸ σύστημα τῆς ἐναρμονίου αὐτοῦ κλίμακος τῆς διαπασῶν. 2) Τὸ γαλήνιον ἦθος ὅπερ χαρακτηρίζει τὸν βαρὺν ἦχον, μὲ τὸ ἐναρμόνιον αὐτοῦ μέλος τοῦ διαπασῶν συστήματος, τὸ ὁποῖον εὐχάριστη μὲγάλως τοὺς γέροντας καὶ τοὺς χυδαίους, ἢ ἀπλοῦς. Διότι τὸ ἐναρμόνιον μέλος κατακοιμίζει τὰ πνεύματα, καὶ εἰρηνεύει τὴν σωματικὴν κατάστασιν τῶν γερόντων, ὡς ἀπὸ τὸ μαλακὸν καὶ Χλιδανὸν μέλος (Ἀτζίμ Ἀσιράν, Ἀτζίμ Κιουρδὶ), μᾶλλον δὲ τὸ Γαλήνιον μέλος τοῦ θεματισμοῦ —Θα τοῦ βαρείας ἤχου, ὡς τὸ ε Τὸν Δεσπότην καὶ Ἀρχιερέα κτλ.

Γαμήλιον. Μέλος τι αὐλητικόν, ὅπερ ἔπαιζον οἱ ἀρχαῖοι εἰς τοὺς Γάμους. 2) Τραγῳδίον ὅπου ψάλλουν οἱ παρανύμφοι περικυκλοῦντες τὸν γαμβρὸν, ὅταν ἐπρίξῃται καὶ στολίζῃται τὰ γλῆκα (γυμνασιακά) μελωδοῦντες τοὺς καταλλήλους στίχους, ὡς εἴθισται τοῖς Πελοποννησίοις ἦχος Ὑποδωρίος Α' Α' ᾧ

Πα

Ἰαμβικαῦ Εἰρημοῦ, οἶον· ἦχος Α'.

Περὶ φόντος ἡ ἡμεῖς ἀγγελοῦ καὶ κην

ρα α τιν ^Δ Τε ευ κρω ρε ρο ον τα πρω τος ως με βα στα ση π πε πτω

τα τω δε πε ρι νε . ορ ραν τω ξι ι φει ^Δ και μη προς εχ θρων του

κα το πτω θεις πα α ρος π ρι φτω κυ σι προ ο βλη τος οι ω νοις θε λω.

α Γεύσασθε καὶ ἴδετε ὅτι Χριστὸς ὁ Κύριός· (ψαλ. 33.) Κοινωνικός Ὕμνος ψαλλόμενος κατὰ τὴν Μ.

τεσσαρακοστήν εἰς τὰς προηγησάμενας, εἰς ἥχον Α. ⁴ ᾧ κατὰ τετράφωνον. 2) Μάθημα πρωτότυπον καὶ ἀρχαιότατον Βυζαντινὸν ποίημα Ἰωάννου τοῦ Κλαδᾶ, καὶ Λαμπαδαρίου τῆς Ἀγίας Σοφίας. 3) Μάθημα τι ἑκτενές τοῦ Παππαδικοῦ· εἵδους· οὗ τὸ θέμα κύριον καὶ ἀπλοῦν, ἥτοι φύσει παππαδικὸν κατὰ τὸ μέλος.

Γνωριστικόν. Κανονικόν τι μέσον τῆς συστάσεως οὐδὲποτε ἤχου, δι' οὗ γνωρίζεται ὁ ἤχος εὐθύς. ἂν ᾖται κύριος, ἢ πλάγιος, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ ἀπήχημα. 2) Κανονικόν τι μέσον τῆς συστάσεως οὐ-
δὲποτε ἤχου, δι' οὗ γνωρίζεται ὁ ἤχος εὐθύς, καὶ ἂν ᾖται προσόμοιον ἢ ἰδιόμελον, ἢ στιχθαρικόν,
ἢ Εἰομολογικόν, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ κατάληξις τῶν ἐντελῶν καὶ ἀτελῶν μελωδικῶν γραμμῶν περὶ τὸν ἤχον.

Γινώσκιν ἀγνωστον γινῶται ἡ Παρθένος ζητοῦσα. Μάθημά τι τοῦ Οἰκηματορίου, οὗ ὁποιητῆς ὁ Λαμπαδόριος τῆς Ἀγίας Σοφίας Ἰωάννης ὁ Κλαδάς· ὅπερ ἐξηγήθη εἰς μὲν τὸ πάλαιον παρὰ Πέτρου Λαμπαδορίου τοῦ Πελοποννησίου· εἰς δὲ τὴν νέαν μέθοδον, παρὰ Γρηγορίου Πρωτοφάλτου, καὶ Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος. Σῶζεται δὲ καὶ τοῦτο σὺν τοῖς ἄλλοις χειρογράφοις εἰς τὰ ἅπαντα τῆς Μουσικῆς, οὗ τὸ μέλος γνήσιον καὶ ἀρναῖον. (Ἰδε Ἀγγελος Πρωτοστάτης.

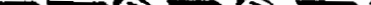
Παράρτ. Χαρακτηριστικὸν σημεῖον τῆς Μουσικῆς, ἐκ τῶν ἐγγράφων ὑποστάσεων τῆς ποιότητος, οὗ τὸ σημεῖον ἐστὶ τὸ $\chi \cdot 2$) Ἡ αἰτία τῆς χρονικῆς ἄρσεως εἰς κίνησιν τοῦ χρόνου. 3) Ἡ αἰτία τῆς ὀριστικῆς, καὶ ἀορίστου μελωδικῆς ἄρσεως, εἰρηλογικῆς εἵδους.

[illegible]

$\frac{f}{\pi} - \frac{n}{\pi} - \frac{m}{\pi} - \frac{\phi}{\pi} - \frac{s}{\pi}$ ('Εγγοῖται ὁ διπλοῦς

χρόνος). $\frac{\delta}{\rho\epsilon}$ $\frac{\delta}{\rho\epsilon}$ $\frac{\delta}{\epsilon}$ $\frac{\delta}{\rho\epsilon}$ $\frac{\delta}{\epsilon}$ $\frac{\delta}{\rho\epsilon}$ $\frac{\delta}{\sigma\mu}$

$\rho_1 \quad \rho_2 \quad \varepsilon \quad \rho_3 \quad \varepsilon \quad \rho_4 \quad \varepsilon \quad \mu \quad \kappa \lambda.$ 4) Σημείον τὸ διαιροῦν τὸν ἀκέραιον χρό-
 νον εἰς δύο ἴσα μέρη $\rightarrow \frac{2\tau}{4}$. 5) Ὁ ὁδηγὸς τῆς ταχείας ἀγωγῆς τοῦ Εἰρημολογικοῦ [εἰδούς. 6) Τὸ
 χαρακτηρίζον τὸν ρυθμὸν, ἀρκτικὸν σῶμα τοῦ χρόνου, μετὰ τὴν ἄρσιν καὶ ἡρεμίαν τῆς ἀνω φορᾶς τοῦ κι-
 νουμένου ὁργανικοῦ σώματος.

Γοργουσύνθετον. Ἱερογλυφικὸν τι σημεῖον τῆς Μουσικῆς, ἐκ τῶν σηματοδρόμων τοῦ παλαιοῦ συστήματος οὗ τὸ σημεῖον ἐστὶ σύνθετον ἀπὸ δύο ὁμαλά · ἡ μελωδικὴ του γραμμὴ φέρει ἀνατελευμένως, ἀόριστον θέσιν, μὲ τοὺς ὁμοίους ἀλλεπαλλήλους φθόγγους.

6 7 8 9 10 11 12
 6 7 8 9 10 11 12

Γορθμικόν. (Ἰδὲ σημεῖον νῖ ζ τοῦτο ἐστὶ σημεῖον διπλοῦν ζ νῖ γν).

Γορθμός. Ὄνομα ἐπιθέτου μελωδικῆς τινος γραμμῆς, οὗ τὸ σημεῖόν ἐστὶ τὸ γορθμικόν ἢ διπλοῦν λε.

ἐμπεριέχεται καὶ αὐτὰ εἰς τὸ κείμενον τοῦ Μ. Ἰσού τῆς Παππαδικῆς· κυριεύεται δὲ ἀπὸ ὅλους τοὺς
 ἄνθρωπους, ἀπὸ ὅλα τὰ ἔθνη τῆς Ἑκκλησιαστικῆς ψαλμωδίας, καὶ ἀπὸ τὰ τρία Γένη· κυριεύεται καὶ ἀπὸ τὰ
 κλέπτικα καὶ ἡρωϊκὰ ἄσματα τῶν Ἑλλήνων· φέρει δὲ ἡ μελωδικὴ τοῦ γραμμῆ τοιαύτην θέσιν ὥς κα-

[illegible]

Λέγεται δὲ ἡ θείσις αὕτη, Γορθμός τοῦ Α'. καὶ τοῦ $\frac{\lambda}{2}$ Α'. ἤχου. 2) Γορθμός τοῦ Β'. ἤχου.

$\frac{\nu}{\Delta} \frac{0}{0} \frac{0}{0} \frac{0}{0} \frac{0}{0} \frac{0}{0} \frac{0}{0} \frac{0}{0} \frac{0}{0} \frac{0}{0} \frac{0}{0} \frac{0}{0} \frac{0}{0} \frac{0}{0} \frac{0}{0} \frac{0}{0}$

$\frac{0}{0} \frac{0}{0} \frac{0}{0} \frac{0}{0} \frac{0}{0} \frac{0}{0} \frac{0}{0} \frac{0}{0} \frac{0}{0} \frac{0}{0} \frac{0}{0} \frac{0}{0} \frac{0}{0} \frac{0}{0} \frac{0}{0}$

και του λ_{π} Β'. ο αυτός. 3) Γορθμός του Δ'. ηχου.

$\frac{0}{\tau\epsilon} \frac{0}{\epsilon} \frac{0}{\epsilon} \frac{0}{\epsilon}$

ε ε ε επ πνο ο ηο ο θ ο ο ο ο ο ο ο λε ε

ε ο ο ο ο ο ο ο ηο ο ο ο ο ο ο ον. Δι 4) Γαρθμός του Χτος. 1

ου ου ου Χρι στου ου ου ου ου ου ου ου ου ου ου ου ου λε ε ου ου

ου ου ου ου ηου ου ου ου ου ου ου ου λ 5) Σημεϊον το όποϊον κυριεύεται από τούς

πολυσυλλάβους φθόγγους τοῦ παλαιοῦ συστήματος καὶ ἀπὸ τὰ ἀπηχήματα τῶν ὁκτῶ ἤχων. Ἀαίε, Ἀηααίε, Ἀηαααίε, ηεάγιε, ηεε κτλ.

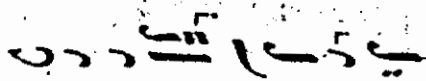
Γραμματική. Ἡ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης γραμματική. (2) Ἡ τῆς Μουσικῆς γλώσσης γραμματική, τῆς τε πράξεως, καὶ τῆς θεωρίας, ὃ λέγεται καὶ «Θεωρητικὸν τῆς Μουσικῆς».

Γραμμή. Ἡ μονόχορδος γραμμή, εἰς τῆς ὁποίας τὴν διάστασιν γίνεται ἡ φυσικὴ διαίρεσις τῶν κλιμάκων τῶν κοινῶν τετραχόρδων τῆς ἀρχαίας Ἑλλην. Μουσικῆς ἦτοι τοῦ τετραχόρδου τῶν Ὑπατῶν, τοῦ τετραχόρδου τῶν Μείσων, τοῦ τετραχόρδου τῶν Διεξευγμένων, τοῦ τετραχόρδου τῶν Συνημμένων, καὶ τοῦ τετραχόρδου τῶν Ὑπερβολαίων. (Μανουὴλ ὁ Βρυέννιος). 2) Ἡ ἀόριστος καὶ ἡ παράλληλος κάθετος γραμμή, ἐφ' ᾧ σχηματίζονται οἱ κύβοι τῶν φυσικῶν τόνων τῆς Μουσ. διὰ τῶν ἐκ στίγματος ἀναλελυμένων ὀριζοντίως γραμμῶν. 3) Ἡ ἀπαρτίζουσα τοὺς φθόγγους καὶ περιορίζουσα τοὺς τόνους ἐπὶ τῆς κλίμακος ὀριζόντιος γραμμή ἢ χρυσὴ (Ἰδὲ Ἀνάλυσις). 4) Ἡ μελωδικὴ τῶν προσηχημάτων παρακλητικὴ (Ταξιμ) ἀόριστος γραμμή. 5) Ἡ παρακλητικὴ τῶν ἐντελῶν καὶ ἀτελῶν καταλήξεων ὀριστικὴ καὶ ἀόριστος μελωδικὴ γραμμή.

Γραπτή. Ἡ ἑξοχος Ἐκκλησιαστικὴ Ἑλλην. γραπτὴ Μουσική. 2) Ἡ ἀρτιφυλὴς Εὐρωπαϊκὴ γραπτὴ Μουσική.

Γραφή. Ἡ διὰ τῶν χαρακτήρων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς συνεπτυγμένη καὶ διονόητος γραφή τῆς Μουσικῆς τοῦ παλαιοῦ συστήματος. 2) Ἡ διὰ τῶν αὐτῶν χαρακτήρων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς ἀναλελυμένη καὶ εὐκολος γραφή τῆς Μουσικῆς τῆς νέας μεθόδου. 3) Ἡ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Μουσικῆς διὰ τῆς νότας αὐτῶν γραφή.

Γριφοειδής. Ἡ ἐντεχνος σύνθεσις τῆς παραχορδῆς. 2) Ἡ σύνθεσις τοῦ ἀναγραμματισμοῦ, ἥτοι τοῦ τελευταίου μαθημάτος τῆς ἐγκυκλίου σειραῆς τῆς Μουσικῆς, ὅπου ἐστὶ τὸ Μαθηματάριον.

αλ λο θεν α α αλ λος.

Γυμναστική. Ἡ τέχνη τοῦ γυμνασίου τῆς σωμαστικής. 2) Ἡ τέχνη τοῦ γυμνασίου τῆς παιδείας, 3) Ἡ τέχνη τοῦ γυμνασίου τῆς Μουσικῆς· α ἔστι δὲ παιδεία, ἡ μὲν ἐπὶ σώματι, Γυμναστική· ἡ δὲ ἐπὶ ψυχῇ Μουσική· π Πλάτων. 4) Ἡ τέχνη τοῦ γυμνασίου τῶν Ἱεροφαιτών μετὰ τὸ ὕψος τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ἣτις ἐξαρτᾶται κυρίως καὶ περιμένεται ἀπὸ τὸν γεγυμνασμένον· καὶ ἀποκτήσαντα αὐτὸ τὸ ὕψος· ὁρῶντι ἀπὸ τὸν κατὰ καιρὸν Πρωτοφάλην, καὶ Λαμπαδάριον τῆς Μ. Ἐκκλησίας· διὰ τοῦτο· καὶ ὀνομάζονται οἱ δύο αὗτοι, «Διδάσκαλοι». Καὶ ὁ μὲν τούτων ἱκανὸς, ὀνομάζεται Κυρίως· ὁ δὲ μὴ, καταχρηστικῶς. (Ἰδὲ διδάσκαλος). «Τί δαί; ἀρ' οὐ γυμναστικῇ καὶ Μουσικῇ, μαθήμασί τε ὅσοις προσήκει τούτοις ἐν ἅπασι τετραῦσθαι;» π. Πλάτων.

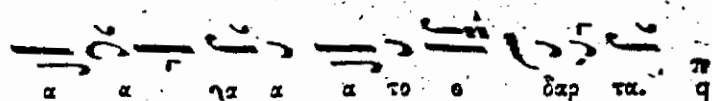

Δ. δ. Δέλτα τὸ τέταρτον στοιχεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου. 2 Τὸ ἐκ τῶν συμφώνων ὡς ἄφω-
νον ἐκλεχθὲν διὰ τὸν μονοσύλλαβον φθόγγον Δι τῆς παραλλαγῆς τῆς νέας μεθόδου. 3) Τὸ συμπλεκό-
μενον μετὰ τοῦ φωνήεντος, Ι, καὶ ἀποτελοῦν τὸν μονοσύλλαβον φθόγγον Δι· τῆς παραλλαγῆς τοῦ νέου
συστήματος. 4) Τὸ μαρτυρικὸν ποσὸν τοῦ διατονικοῦ καὶ ἐναρμονίου Γένους Δ · τὸ μαρτυρικὸν ποσὸν τοῦ
κεφαλαίου τοῦ χρωματικοῦ Γένους Δ .

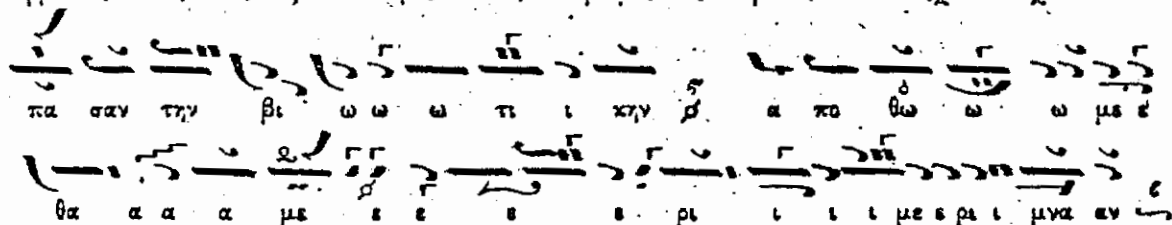
Δ, δ. Ὡς ἀριθμητικὸν σημεῖον, ἀντὶ τοῦ τέσσαρα, τὸ δηλοῦν τὸ ὑπερβατὸν μέτρον τῶν ὑπερβασίμων
χαρακτῆρων τῆς ποσότητος $\frac{\Delta}{\delta}$, $\frac{\Delta}{\delta}$, $\frac{\Delta}{\delta}$. 2) ὡς τακτικόν, ἦχος Δ'. στίχος δ. ἦχος Δ Δ .

Δ . Δέλτα μικρὸν· σημεῖον τι μουσικὸν μαρτυρικῆς ποιότητος· καὶ εἰ μὲν τὸ σημεῖον ἄστικτον, δη-
λοῖ τὸν ἦχον ὅτι εἶναι κλάδος τις ἐκ τοῦ Ὑπομειζολυδίου ἥτοι τοῦ Δ Δ ὡς ἐκ τῶν μαρτυριῶν τῆς
πρώτης ἢ κάτω διαπασῶν· ὡς ἡ βαρυτάτη μαρτυρία μετὰ δύο βαρείας Δ · ὡς ἡ βαρεία μαρτυρία τῆς
κάτω διαπασῶν Δ · ὡς ἡ μαρτυρία τοῦ προσλαμβανομένου τῆς Ὑπατῶν ὑπάτης Δ , ἣτις ἐστὶν ἡ μαρ-
τυρικὴ βάσις τοῦ Ὑπομειζολυδίου, ἢ Δ Δ . ἦχον· ὡς ἡ μαρτυρία τῆς τριφωνίας τοῦ Ὑπομειζολυδίου ἥτοι
τοῦ Δ Δ Δ , ἣτις ἐστὶν ἡ μαρτυρικὴ βάσις τῆς Διχανοῦ ἢ Ὑπατῶν διατόνου.

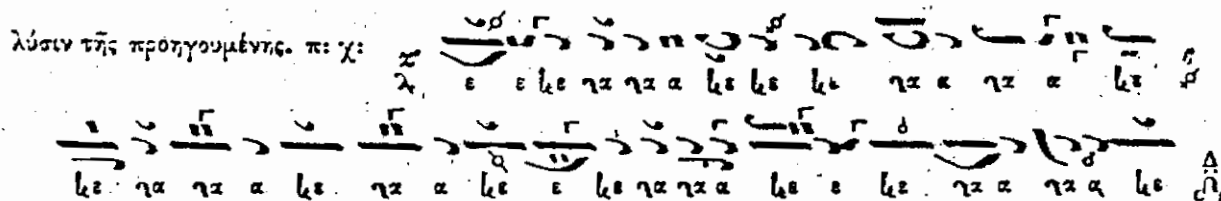
Δ . Δέλτα μικρὸν σύνθετον μετὰ τὴν διπλὴν, σημεῖον τι μουσικὸν μαρτυρικῆς ποιότητος· τὰ ἐπ' αὐτοῦ
στίγματα τῆς διπλῆς, δηλοῖ τὸν ἦχον ὅτι εἶναι κλάδος τις κυρίου ἦχου τοῦ Μειζολυδίου ἥτοι τοῦ Δ'.
ἦχου. 2) Δηλοῖ ὅτι εἶναι μαρτυρία ἐκ τῶν ἐντελῶν ἢ ἀτελῶν καταλήξεων τοῦ Σπυχεαζικοῦ καὶ Παππα-
δικοῦ εἶδους τοῦ Δ'. ἦχου Δ τίθενται τὰ στίγματα ἐπ' αὐτοῦ, πρὸς διάκρισιν τῶν μαρτυριῶν τοῦ Ὑ-

Δίμα. Ἡ ἐκτεταμένη δύναμις ἐκάστης ἐνεργούσης φθορᾶς, ἐπὶ τῆς μελωδικῆς γραμμῆς. 2) Ἡ δια-
κούσα δύναμις (προπάντων τῶν φθορῶν) τῆς φθορᾶς τοῦ λεγαθῶς ἢς ἡ ἐνέργεια εἶν' ἐκτενεστέρα παρὰ
τῶν ἄλλων ἔσω καὶ ἔξω φθορῶν περὶ ἧς λέγει· ὁ Πρωτοφάλτης τῆς Ἀγίας Σοφίας Κορώνης ὁ Ξένος.
« Τὸ λεγαθῶς, ὅμα ὑπάρχει ἔξω τῶν ὀκτῶ ἤχων ». Ὁ δὲ Λαμπραδῆριος τῆς Ἀγίας Σοφίας Ἰωάννης
ὁ Ἑλλαδᾶς λέγει « Τὰ γὰρ ἄλλα ὅματα τῶν ὀκτῶ ἤχων, τοῦ πρώτου φημί, καὶ καθεξῆς τῶν ἄλλων.
Δένουσι καὶ λύουσι ἐντέχνως πάνυ, τὴν μεταβολὴν ὡς ἐν βραχὺ δεικνύντας. Τὸ δὲ λεγαθῶς ἐκτεταμέ-
νον μέλος, ὑπὲρ τῶν ὀκτῶ, ἑνταυτοῦ ἤχος πάλαι ». 3) Ἡ ἐπεισαγωγικὴ δύναμις τῆς μεταβολῆς κατὰ
παρὰφθορὰν, εἰς ποικιλίαν τῶν δραστηρίων μελῶν 4) Ἡ δύναμις τῆς περιπέτειας, ἥτις ἐστὶν ἡ λύσις
τῆς ἀρμονίας καὶ ἡ ὁπίσις. 5) Ἡ δύναμις οἰασθήποτε φθορᾶς εἰς τὸ μέλος ἄλλου ἤχου π: χ: ⁶

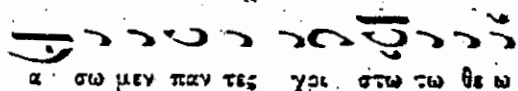
Δέσις. Φθορικὴ τις δύναμις ἡ ὁποία ἐμποδίζει τὸ μέλος τῆς φαινομένης ἀπλῆς καὶ κατὰ γένος φαλλο-
μένης γραμμῆς, ἐφ' ἧς τίθεται πρὸς ποικιλίαν μία φθορὰ ἄλλου ἤχου οἰουθήποτε γένους, καὶ δίνει τὴν
μέλος ἐκείνης τῆς ἀπλῆς καὶ προφαλλομένης γραμμῆς, ἧς τὸ μέλος παραλείπεται πλέον καὶ δὲν γνωρί-
ζεται, οὔτε ἀπὸ τὸν ψάλλοντα, οὔτε ἀπὸ τὸν ἀκούοντα· ὅθεν μέλος τι ἐκτεταμένον χωρὶς τῆς δέσεως καὶ
λύσεως ἀποκαθίσταται μονότονον, ὅπερ προξενεῖ κόρον. 2) Ἡ μεταβολὴ τῆς πρώτης φθορᾶς, καὶ ἡ ἐνε-
ργοῦσα δύναμις τῆς μετατιθεμένης, ἥτις· λύσις τὴν πρώτην. 3) Ἡ κατὰ περιπέτειαν γινωμένη δύναμις
τῆς μεταβολῆς ἥτις ἐστὶν ἡ δέσις τῆς ἀρμονικῆς ποικιλίας. 4) Ἡ δέσις τῆς ἐπομένης φθορᾶς, πρὸς τὴν

5) Δέσις ἧς τὸ ἴδιον εἶναι τὸ γὰρ διακόπτει ἐκ διαλειμμάτων τὴν συνέχειαν τοῦ κατὰ τὸ γένος ἐπι-
κρατοῦντος ἢ ἐξακολουθοῦντος μέλους.

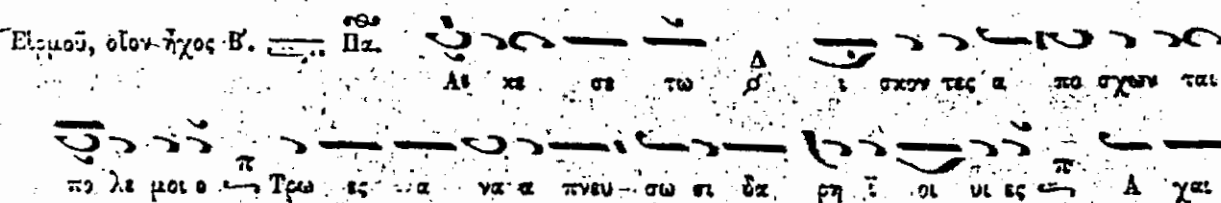
Δεῦτε λαοὶ ἄσωμεν. Στίχος ἑμμετρος μικροκαλῆς. 2) Εἰρμᾶς συναθισμένος Α'. φθῆς Β'. ἤχου.

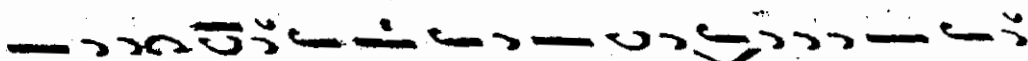
3) Εἰρμολογικὸς πρόδρογος Α'. φθῆς Β'. ἤχου. Γένους χρωματικῶ ^{6α} Πα. Δευ, τε, λα, α, β

α σω μεν παν τες χρι στω τω θε ω π κτλ. (Ἰδὲ Εἰρμολόγ. Καταβυσίων).

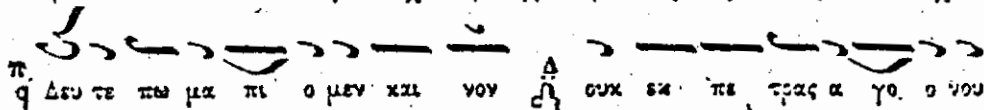
Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ πατήρ ἡμῶν Κοσμάς ὁ Μελωδὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού ἀπὸ
τὸ στοιχείον Α' τῆς Ἰλιάδος « Αἶκεσε τῷ Ἰσκοντες ἀπόσχονται πολέμοιο » (Ἰδὲ στίχον 798)· διότι
πολύ καλὰ τῶνίζονται οἱ ἐκεῖσε τρεῖς στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μὲ τὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ

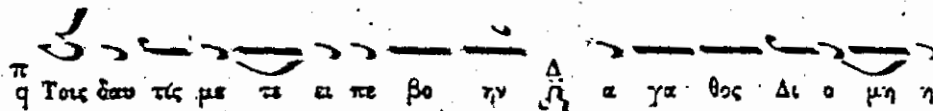
ων ται ρο με νοι ο λι γη δε τα να α πνε ευ σης πο λε μοι ο.

Αὐτὸ πῶμα πίνωμεν καιρόν. Στίχος ἑμμετρος μικροσκελής. 2) Εἰρμός συνειθισμένος Γ. φῶδης Α'. ἤχου, ἐκ τῶν Ἀναστασιῶν Καταβασίων τοῦ Μεγ. Πάσχα. 3) Εἰρμολογικὰς πρόλογος Γ. φῶδης Α'. ἤχου. Γένους διατονικοῦ.

τε ρα τουρ γου με νον π q κτλ. (Ἰδὲ Εἰρμολόγ. Καταβασίων).

Σημ. Φαίνεται ὅτι καὶ ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Κ· τῆς Πιάδος «Τοῖς δ' αὖτις μετίειπε βοήν». (Ἰδὲ στίχον 244)· διότι πολὺ καλὰ τὼνίζονται οἱ ἐκεῖσε τρεῖς στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόησαν μὲ τὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού, οἷον ἤχος Α'.

ὅης ει μεν ὀη ε τα ρον π q γε κε λευ ε τε μου τον Δ ε λε σθαι

πως αν ε πι το δυ ση ος Δ ε γω θει οι ο λα α θοι μιν

Ζεῖτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν Χριστῷ. Εἰσεδικὸν μάθημα, ὃ φάλλεται εἰς τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς λαϊκὰς ἡμέρας· τῆς ἐβδομάδος κατὰ μνήμας Ἀγίων, ἥτοι τῶν Ἀγγέλων, Μαρτύρων, Ἀποστόλων, καὶ εἰς τινὰς ἑορτὰς τῆς Θεοτόκου, αἰεὶ εἰς ἤχον Β'. Δι.

Δευ ευ τε προσ κυ νη σω μεν και
προσ πε σω ω μεν Χρι στω Δ σω σον η μα ας ρ ε ε Θε ου Δ κτλ.

2) Θέμα ἀπλοῦν καὶ ἀρχαῖον, οὗ τὸ πρωτότυπον μέλος κατὰ τὸ εἶδος τῆς Στροφῆς· ὅπερ φάλλεται στιχηρικῶς εἰς ἤχον Β'. (Ἰδὲ Ἀνθολογία Μουσικῆς).

Δεύτερος, τέταρτος. Ὁ ἐκ τῶν Κυρίων καὶ ὀξείων. Αὐτοῖς ἡ δεύτερος Β'. ἤχος. 2) Ὁ ἱαμβικός ἡ Δεύτερος Κανὼν τῶν Χριστουγέννων, τῶν Θεοφανείων, τῆς Πεντηκοστῆς· ὁ Δεύτερος Κανὼν τοῦ Ἀγίου· κτλ. Ὁ Δεύτερος στίχος τοῦ Κανόνος, ὁ Δεύτερος Εἰρμός, Ὁ Δεύτερος πούς, κτλ. Ἡ δευτέρα φῶδὶ τοῦ Μεγ. Κανόνος, ἡ Δευτέρα στάσις τοῦ Επιταφίου Ἕμνου, τοῦ Ἀμώμου, τῆς νεκροσύμης ἀκολουθίας, κτλ. Τὸ δεύτερον Κᾶθισμα ἐκάστου ἤχου, καὶ τοῦ Ψαλτηρίου. Τὸ δεύτερον Ἀντίφωνον τῶν Ἀναβαθμῶν. Τὸ δεύτερον Ἀντίφωνον τῆς Λειτουργίας. Τὸ δεύτερον Ἑωθινὸν τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου· καὶ τὸ δεύτερον Ἑωθινὸν Στιχηρὸν τῶν Αἱμῶν, κτλ.

Δηλωτικόν. (Ἰδὲ Γνωριστικόν).

ΔΙ. Φθόγγος τις μονοσύλλαβος τῆς μεταλλαγῆς τῆς νέας μεθόδου. δευτέρων τὴν βάσιν τοῦ Δ'. ἤχου «Ἄγιος Δι. τὴν βάσιν τοῦ Β'. ἤχου, ἐκέταλε» Δι. καὶ τὴν τοῦ Β'. ἐκετατω» Δι. κτλ.

Διάγραμμα. Τὸ ἀόριστον σχῆμα τῆς Κλίμακος, τὸ διὰ τῶν τροχόν, τὸ διὰ τὴν διαπασῶν, τὸ ὅποιον εἶναι μὴ πεπληρωμένον ἀπὸ τόνους, χορδὰς, καὶ μαρτυρίας καὶ διακρίνεται· ποσῶς κατὰ τὸ Σύστημα καὶ Γένος.

Διὰ δεκαεπτά. Συνδυασμὸς τις Συμφωνίας, ἥτις ἔχει λόγον τὴν διὰ πάντες καὶ ὑπεράνω τῆς διὰ διαπασῶν. 2) Συμφωνία, ἥτις ὑπάγεται κυρίως εἰς τὴν ἀριθμητικὴν ἀναλογίαν τῶν τόνων, οἱ ποῖοι πρὸς

χονται ἐκ τῶν τιναγμῶν τῶν δονήσεων, οἵτινες ἔχουσι λόγον ἀριθμητικὸν ὡς 1, πρὸς 36· καθὼς θὰ ἔχουσι αἱ τείνουσαι δυνάμεις τῶν Ἰσομίκων χορδῶν. « Τὸ ἔκτον τῆς μιᾶς αὐτῶν τῶν χορδῶν ποιεῖ τιναγμοὺς ἐξαπλασίως ταχύτερους, καὶ παριστᾷ τὴν διὰ δεκαεννέα συμφωνίαν, ἥγουν τὴν διὰ πέντε ὑπεράνω τῆς δις διαπασῶν ». (Βασίλειος Ἰατροφιλόσοφος. Σχεδιάσμα αὐτοῦ περὶ Μουσικῆς. § 19). Παριστάνεται καὶ αὕτη ἡ Συμφωνία δι' ὀργάνων ὀξυφώνων.

Διὰ δεκαεπτὰ. Συνδυασμὸς τις Συμφωνίας, ἥτις ἔχει λόγον τὴν διὰ τριῶν ὑπεράνω τῆς δις διαπασῶν. 2) Συμφωνία ἥτις ὑπάγεται κυρίως εἰς τὴν ἀριθμητικὴν ἀναλογίαν τῶν τόνων, οἱ ὅποιοι προέρχονται ἐκ τῶν τιναγμῶν τῶν δονήσεων, οἵτινες ἔχουσι λόγον ἀριθμητικὸν, ὡς 1, πρὸς 25· καθὼς θὰ ἔχουσι αἱ τείνουσαι δυνάμεις τῶν Ἰσομίκων χορδῶν. « Τὸ πέμπτον μέρος τῆς μιᾶς αὐτῶν τῶν χορδῶν ποιεῖ τιναγμοὺς πενταπλασίως ταχύτερους, καὶ παριστᾷ τὴν διὰ δεκαεπτὰ συμφωνίαν, ἥγουν τὴν διὰ τριῶν μεγάλῃν ὑπεράνω τῆς δις διαπασῶν ». (Βασίλειος Ἰατροφιλόσοφος. Σχεδιάσμα αὐτοῦ περὶ Μουσικῆς §. 19). Παριστάνεται καὶ αὕτη ἡ συμφωνία δι' ὀργάνων ὀξυφώνων.

Διὰ δύο. Συνδυασμὸς τις Συμφωνίας. (Τὸς Ἀσύμφωνων).

Διὰ ἐξ μεγάλη. Συνδυασμὸς τις Συμφωνίας ἀρμονικῆς ἐξάχορδου, ἥτις ἔχει λόγον τὸν ἐπιδοίμιρον, ὅς καλεῖται ἐπίπεμπτος, λέγεται δὲ οὕτως, διότι ἡ Συμφωνία αὐτῆς ἀπαρτίζεται ἐκ τῆς διαπασῶν, κατμετρούμενων πρῶτον τῶν φθόγων (ἐπὶ τὸ ὀξύ) τῶν ἐξ χορδῶν, εἶτα αἱ ἐπὶ τὸ ὀξύ κατάληπτοι φθόγοι τῆς Κλίμακος, ὡς ἔχει τὸ κατὰ τὸ διατονικὸν σύστημα τοῦ Ὑποφρυγίου ἢ Βαρέως (Γ' Γ') ἤχου. Ἐπιδοίμιρος ἢ Ἐπιδοιμερῆς καλεῖται, διότι ἀφ' οὗ διαιρεθῇ τὸ ὅλον τῆς χορδῆς εἰς 2]5, τὰ 3]5, καὶ ἡ ὁλόκληρος δίδουσι τόνους 5, πρὸς 3, τοῦτ' ἐστὶν ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς τῶν διδομένων τόνων τῆς τετραμένης περιέχει ὅλον τὸν ἐλάσσονα, καὶ τὰ 2]3 αὐτοῦ διὰ τοῦτο λέγεται ἡ τοιαύτη Συμφωνία « Διὰ ἐξ μεγάλη ». Καὶ ἐξ ἄλλου ὡς ἔχουσι τοὺς περὶ αὐτὴν τόνους ὅλους φυσικοὺς, κατὰ τὸ Σύστημα τοῦ διατονικοῦ γένους. Εἶναι δὲ τὸ προσαγορευόμενον « Πεντάφωνος τοῦ Βαρέως » (ἀντὶ πεντάτονου). Ὡς ἡ σύντομος Δοξολογία τοῦ Μανουὴλ Πρωτοφάλτου.

~ ~ ~ Πεντάφωνος ~ ~ ~

Δο Εξ σοι τω ὀει ξαν τι

το ρως $\frac{A}{\frac{1}{2}}$ δο ξα εν υ φι ι σοις θε ω $\frac{A}{\frac{1}{2}}$ και ε πι γης ει ρη η

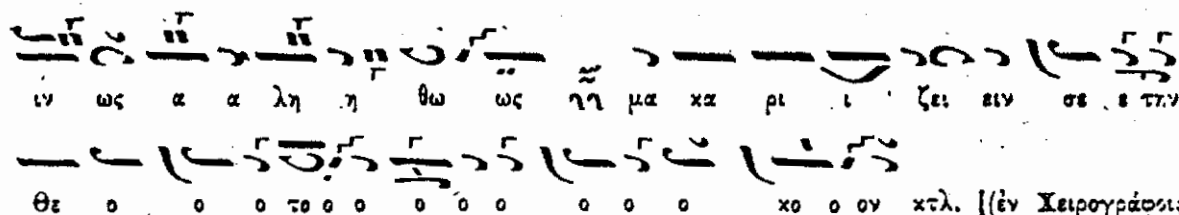
νη $\frac{p}{q}$ εν αν θρω ποις ευ δο κι ι ι α. ~ 2) Τὸ ἐξάχορδον τῆς διατονικῆς

Κλίμακος, ἥς τὸ Σύστημα διακρίνεται ἐκ τῶν ἐμπεριεχομένων εἰς αὐτὴν φυσικῶν τόνων τοῦ μείζονος 12, τοῦ ἐλάσσονος 9, καὶ τοῦ ἐλαχίστου 7. Καὶ εἰς τὴν ἐξάχορδον ταύτην Συμφωνίαν, ἐμπεριέχονται ὅλως οἱ φυσικοὶ τόνοι, καὶ συνίσταται ἀπὸ δύο μείζονας τόνους, δύο ἐλάσσονας, καὶ ἐν ἡμιτόνιον μείζων ἢ ἐλάττωτον. Τοῦτο λέγεται καὶ μείζων ἐξάχορδον, ἢ διὰ ἐξ μεγάλη.

Διὰ ἐξ μικρά. Συνδυασμὸς τις Συμφωνίας ἀρμονικῆς ἐξάχορδου, ἥτις ἔχει λόγον τὸν Ἐπιδοίμιρον λέγεται δὲ οὕτως, διότι ἡ Συμφωνία αὐτῆς ἀπαρτίζεται ἐκ τῆς ἀποτομικῆς διαπασῶν, κατμετρούμενων πρῶτον τῶν φθόγων τῶν ἐπὶ τὸ ὀξύ ἐξ χορδῶν, εἶτα αἱ κατάληπτοι ὀβύτεροι τῆς Κλίμακος φθόγοι. Ὡς ἔχει τὸ Σύστημα τοῦ Ὑποφρυγίου ἢ τοῦ $\frac{A}{\frac{1}{2}}$ ἤχου, ἥτις εἶναι μικτὴ ἐκ διατονικοῦ καὶ ἐξ ἐναρμονίου. Ἐπιδοίμιρος ἢ Ἐπιδοιμερῆς καλεῖται, διότι ἀφ' οὗ διαιρεθῇ τὸ ὅλον τῆς χορδῆς εἰς 3]8 καὶ ἡ ὁλόκληρος, δίδουσι τόνους 8, πρὸς 5, τοῦτ' ἐστὶν ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς τῶν διδομένων τόνων τῆς τετραμένης, περιέχει ὅλον τὸν ἐλάσσονα, καὶ 3]5, αὐτοῦ. Διὸ καὶ λέγεται ἡ τοιαύτη Συμφωνία « Ἡμιπεντάφωνος ἢ Διὰ ἐξ μικρά ἰδιαιτέρως ». Ὡς ἔχουσα δῆθεν τοὺς περὶ αὐτὴν τόνους, ἀπὸ φυσικοὺς, καὶ ἐξ ἀποτομῆς σημείου ρ, κατὰ τὴν Κλίμακα τοῦ $\frac{A}{\frac{1}{2}}$ ἤχου. Εἶναι δὲ τὸ προσαγορευόμενον « Πεντάφωνος Ἀρμονικὸς Ἰδιαιτέρως ». Ὡς ἔχει τὸ Ἄξιόν ἐστιν ὡς ἀληθῶς, ὃ καλεῖται Ἀραδοτουρξιστὶ « Σῆρφ Ἀτζίμ » τοῦ Ζαμφουρίου Πρωτοφάλτου Ἀθηνῶν, μᾶλλον δὲ Ἀνθίμου Πρωτοφάλτου Μεσολογγίου, καὶ Παναγίου Πελοπίδου, ὡς παλαιότερον τοῦ Ζαμφουρίου ἤχος $\frac{A}{\frac{1}{2}}$ τοῦ Α' Πα

~ ~ ~

Α ξι ον ε σπ ι

ἀνέχδοτον).

Διὰ ἐπεὶ. Συνδυασμός τις Συμφωνίας, ἥς τὸ Σύστημα φέρει μὲν ἀριθμούς πολλούς, πλὴν κατὰ συμ-
μετρίαν· ἔχει δὲ τὸν ἀριθμητικὸν τῆς συμφωνίας λόγον 10, πρὸς 9· ἢ ὡς 9 πρὸς 8· (Ἰδὲ τὸ περὶ Μου-
σικῆς Σχεδιάσμα· Βασιλείου τοῦ Ἰατροφιλοσόφου. § 25· καὶ 44).

Διάζευξις. Τὸ συνδέον καὶ διαχωρίζον μέσον τῆς ὀξύτητος καὶ τῆς βαρύτητος. 2) Ἡ μέση χορδὴ ἡ συνδέουσα καὶ ξεχωρίζουσα τὴν πρώτην διαπασῶν ἀπὸ τὴν δευτέραν. 3) Ἡ μέση ἀντιφωνία τῆς δις διαπασῶν. 4) Τὸ μέσον τῆς συζυγείας τῶν δύο ὁμοίων τετραχόρδων τῆς ὀκταχόρδου διαπασῶν, ὅπερ ἐστὶν ὁ κοινὸς μείζων τόνος τοῦ προσλαμβανομένου.

Διακοπή. Ἡ κατὰ κῶλον καὶ κόμμα γινομένη πρὸς ἄνεσιν στάσις ἢ κοπή τῶν ἀτελῶν καταλήξων
2) Ἡ διὰ τὴν σωματικὴν ἀνάγκην γινομένη κοπή, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς χρονικῆς καὶ τροπικῆς ποιό-
τητος τοῦ σταυροῦ +. 3) Ἡ διὰ τὴν ἀρμονικὴν ἀνάγκην τῆς συμφωνίας γενομένης κοπή, κατὰ τὴν
ἐνέργειαν τῆς χρονικῆς καὶ τροπικῆς ποιότητος τῆς βαρύας μετὰ τῆς ἀπλῆς. 4) Ἡ εἰς τὴν Μεγά-
λῃ Ἰσοδοῦν (εἰς τὰ Ἅγια) γινομένη στάσις ἢ σιωπή, εἰς μὲν τὸν Χερουδικὸν Ὑμνον, Οἱ τὰ Χερου-
δίμ, κατὰ τὴν περίοδον «ὡς τὸν Βασιλέα.». Εἰς δὲ τὸν, Νῦν αἱ Δυνάμεις, κατὰ τὴν περίοδον
«Ὁ Βασιλεὺς τῆς δόξης.». Εἰς δὲ τὸν, Τοῦ Δείπνου Σου τοῦ μυστικοῦ, κατὰ τὴν περίοδον
«Καθὰπερ ὁ Ἰουδας.». Εἰς δὲ τὸν, Σηγησάτο, κατὰ τὴν περίοδον «Μετὰ πάσης ἀρχῆς καὶ
ἐξουσίας.». Τῶν τοιούτων διακοπῶν ἢ στάσεων οἱ εὐλόγοι πρὸς τὰς μαρτυρίας (ἢ καὶ τ' ἀνά-
παλιν) πρέπει νὰ ἔχωσι λόγον Συμφωνίας μετὰ τὸ τῆς ἀρχῆς ἀπηχητικὸν Ἴσον τῆς μελωδίας, ὅπερ φυ-
λάττεται (βεβαίως), εἰς τὴν μνήμην τοῦ ψάλλοντος, καὶ μὲ ἐκεῖνον τὸ εἰς τὸν νοῦν φυλαττόμενον Ἴσον
τῆς ἀπηχίσεως ἀναγκαίως νὰ συμφωνοῦν οἱ ἄλλοι πρὸς τὰς σχετικὰς εὐλόγοι, κατὰ τοὺς ὑποίους ἀ-
παιτεῖται νὰ γίνῃ ἡ Στάσις ἢ Διακοπή.

Διαιρέσεις. Ἡ φυσικὴ διαιρέσεις τῆς διαστάσεως τοῦ μονοχόρδου εἰς ὅς διὰ πασῶν, εἰς διὰ πασῶν, εἰς κοινὰ Τετράχορδα, εἰς Τετράχορδον Ὑπατῶν, εἰς Τετράχορδον Μέσων, εἰς Τετράχορδον Διεξευγμένων, εἰς Τετράχορδον Συνημμένων, εἰς Τετράχορδον Ὑπερβολαίων. 2) Τοῦ φυσικοῦ δωδεκατημορίου 12 μείζονος τόνου εἰς ἐλάσσονα 9 [12, εἰς ἐλάχιστον 7 7]12, εἰς τριτμήμοριον 4 4]12, εἰς τετρατημόριον 3 3]12, ὡς διημίτονον 6 καὶ 6 6]12, καὶ τὸ ἡμιόλιον ὡς τριημίτονον 6, 6, καὶ 6, εἰς 18]12· ἢ καὶ ἄλλως πῶς κατ' ἀριθμητικὴν καὶ ἀρμονικὴν ἀναλογίαν, ἥτις προέρχεται ἀπὸ τὰς ἐνεργίας τῶν ἔσω καὶ ἔξω φθορῶν, κατὰ τὰ Συστήματα τῶν τριῶν τῆς Μουσικ. Γενῶν. 3) Ἡ ἀναλογία τῶν τονιαίων ἀριθμῶν τῶν ἐπιμορίως τιναγμῶν τῶν δοκιμῶν τῆς τετμημένης χορδῆς, ἐξ ἧς, ἐκ τῆς διαφόρου κρούσεως τῶν μερῶν αὐτῆς, ἀναλόγως παριστᾷ τιναγμοὺς ἢ ὁλόκληρους, ὅσους ἐνδέχεται νὰ φέρῃ ἡ διαιρέσις· ὡς 3· πρὸς 2, τὸν ἡμιόλιον ὡς 4, πρὸς 3, τὸν ἐπίτρητον ὡς 9 πρὸς 8 τὸν ἐπόγδοον κτλ. 4) Ἡ κατ' ἀποτέμην διαιρέσις τοῦ φθόγγου ἀνιόντος καὶ κατιόντος τοῦ μουσικοῦ χαρακτηῖρος \underline{p} , \underline{d} , \underline{f} , \underline{d} ,

♭, ♭, ♭, ♭. 5) Ἡ κατ' ἀγωγὴν χρονικὴ διαίρεσις , κτλ. 6) Ἡ τῆς Μουσικῆς εἰς

τρία γένη διαίσεις· εἰς Διατονικόν, εἰς Χρωματικόν, καὶ ἑναρμόνιον. 7) Ἡ τῶν τεσσάρων ὀξείων ᾠγῶν διαίσεις εἰς ὀκτα καὶ ἑξ, εἰς τέσσαρας 4 Κυρίους, εἰς τέσσαρας 4 Πλαγίους, εἰς τέσσαρας 4 Μείζους, καὶ εἰς 4 Παραμέζους. 8) Ἡ κατὰ κλάδων διαίσεις τῶν ὀκτῶ ᾠγῶν· εἰς τριφωνούς, εἰς τετράφωνους, εἰς πενταφωνούς, καὶ εἰς ἑξαφωνούς· (κατὰ τοὺς κανόνας Ἰωάννου τοῦ Δραμασκηνοῦ καὶ Κοσμά τοῦ Μελοδού). 9) Ἡ εἰς ρυθμικοὺς πόδας διαίσεις τῶν ἑντελῶν καὶ ἀτελῶν μελωδικῶν γραμμῶν οἰασθήποτε ὀριστικῆς καὶ ἀορίστου καταλήξεως. κατὰ συζυγίαν καὶ περίοδον, εἰς τετράμετρον καὶ εἰς ἑξάμετρον, εἰς δίστημον, εἰς τρίστημον, εἰς τετράστημον, καὶ εἰς ἑξάστημον· (ὅδε Μέλος). Ἡ κατὰ συζυγίαν ἀπλήτων

τοὺς ἐντὸς τοῦ Τροχοῦ, καὶ δύο τῶν δύο ἄκρων αὐτοῦ.

Πα Βου Γα Δι Κε· ἡ κ π
q λ γ δ ε

ἦχος $\frac{4}{4}$ Κε.

Δο ξα α σοι οι τω οει ει ξα αν τι ι το ο φω ω ω ως q

Δο ο ξα α εν υ υ ψι ι ι ι στοις θε ε ε ω ω και ε π

γης ης ει ει ρη η η η νη q εν αν θρω ω ποι οis ε ευ δο ο κι· α q

(Χουρμούζιος Χαρτοφύλαξ. Ἐκκλησιαστικότερον δὲ λέγεται ἡ Τετραφωνία περιέχουσα τόνους τέσσαρας. Δύο μείζονας, ἐν ἐλάσσονα καὶ ἐν ἐλάχιστον· περαίνεται δὲ μὲ τὴν Συμφωνίαν ταύτην ὁ σημαντικὸς κλάδος τοῦ λ' Α'. ἦχου «Χαίροις ἀσκητικὸν ἀληθῶς». α Διαλέκτου μὲν οὖν μέλος ἐνὶ μετρεῖται διαστήματι τῷ λεγομένῳ διὰ πέντε ὡς ἑγγιστα. Καὶ οὕτε ἐπιτείνεται παρὰ τῶν τριῶν τόνων καὶ ἡμιτονίου ἐπὶ τὸ δέξυ, οὕτε ἀνίσταται τοῦ χωρίου τούτου πλεῖον ἐπὶ τὸ βαρὺ». (Διονύσιος Ἀλικαρνασσεύς).

Διάρρη. Χρονικὸν τι σημεῖον τῆς Μουσικῆς ἀγωγῆς, οὗ τὸ σημεῖον χ, ὅπερ μεταχειρίζομεθα, παρῳαγικῶς εἰς ἕκτακτον μεταβολὴν τῆς μελοποιίας, ὅταν μεταβαίνωμεν ἀπὸ ἀργὸν χρόνον εἰς ἔτι βραδύτερον ρυθμὸν τοῦ μέλους, ἀπέναντι τοῦ ἀπλεῦ ἀργοῦ χ, καὶ τοῦ ἡμιάργου χ· ὅπερ συμβαίνει σπανίως γὰρ τεθῇ μετὰ τῶν ἐμμελῶν γραμμῶν εἰς τὰ ἐξωτερικὰ μέλη π: χ· χ.

α α αχ α

εἰ α σε τ χου ου ου ους χ α α μα α αν τζα α α

νη ημ α α μα α αν χ α α αχ α Χρονικῶς δὲ, εἰς τακτικὴν ἐπιμονὴν τῆς ποιότητος τῆς μελωδίας, ὅταν μεταβαίνωμεν ἀπὸ συνεχῶν μακρὰν τῶν κλασμάτων εἰς μείζονά τι μακρὸν κατὰ τὸ ἴδιον τοῦ σείματος ἐπὶ τῆς μελωδικῆς γραμμῆς τοῦ στραγγίσματος, μᾶλλον τοῦ ξηροῦ κλάσματος· ὡς

τε ρε ε ρε ρι ρρεμ τε ρε ε ρε ρι ρρεμ ρι ρε ρι ρε ρε

οὕτως ε ε ε ρε ρε ε ρε τε ρι ρι ρε ρε ρι ι ρρεμ ε ε ρρε

Διασταλτικόν. Ἦθος τι χαρακτηριστικόν, τὸ ὁποῖον παριστᾷ μεγαλοπρέπειαν, ἀξίωμα, σεμνότητα, ἀνδρείαν. 2) Ἦθος, τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει τὸν Δώριον ἢ πρῶτον ἦχον, καὶ τὸν Φρύγιον ἢ τρίτον ἦχον. Καὶ τὸν μὲν Δώριον (Α' ἦχον) χαρακτηρίζει, κατὰ μὲν τὴν μεγαλοπρέπειαν, μὲ τὸ Εἰρμολογικὸν Κοντάκιον «Ὅταν ἔλθῃς ὁ Θεὸς ἐπὶ γῆς μετὰ δόξης». Κατὰ δὲ τὴν σεμνότητα, μὲ τὸ Εἰρμολογικὸν Ἀπολυτίκιον «Μορφήν ἀναλυώτος ἀνθρωπίνην προσέλαβες». Κατὰ δὲ τὴν καθαρὰν ἀνδρείαν, μὲ τὸ Εἰρμολογικὸν Κάθισμα «Τὸν τάφον σου Σωτὴρ». Καὶ κατὰ τὸ ἀξιοματικὸν ἦθος, μὲ τὸ Ἀργὸν Στιχηράριον (Δόξαι τῶν Αἰνῶν τῆς Ε' Κυριακῆς τῶν νεισιτιῶν) «Οὐκ ἔστιν ἡ Βασιλεῖα τοῦ Θεοῦ βρώσις καὶ πῶσις». — Τὸν δὲ Φρύγιον (Γ' ἦχον) χαρακτηρίζει, κατὰ μὲν τὴν μεγαλοπρέπειαν, μὲ τὸν στίχον «Αἱ γενεαὶ πάσαι». Κατὰ δὲ τὴν σεμνότητα, μὲ τὸν στίχον «Ἀκατάληπτον ἔστι». Κατὰ δὲ τὸ Ἀξιοματικόν, μὲ τὸ Εἰρμολογικὸν Κάθισμα. «Τὴν ωραιότητα τῆς Παρθενείας σου». Κατὰ τὴν καθαρὰν Ἀνδρείαν, μὲ τὸν στίχον «Ἀνάστα ὁ Θεὸς κρίνον τὴν γῆν». 3) Κανονικὸς τις τρόπος τοῦ μουσικοῦ ρυθμοῦ, διὰ τοῦ ὁποῦ κινεῖται ἐρεθισμὸς, καὶ ἐξεγείρεται θυμὸς, ὡς ἀπὸ τὸν Εἰρμολογικὸν τρόπον τῆς βαψφῶας, ἥς τὴν

σύνθεσιν ποιῶμεν μᾶλλον διὰ βραχέων χαρακτήρων τῶν φθόγων. 4) Ἦθος τι τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει Εἰρμολογικῶς καὶ ἁρμονικῶς τὸν Φρύγιον (Γ'. ἤχον) ἀπὸ τὸ σύστημα τῆς ἀνδρικής βάσεως ἧ, τοῦ ὁποῖου οἱ βραχεῖς φθόγοι τοῦ Εἰρμολογικοῦ μέλους, μάλιστα τοῦ ἐπιμνηστέρου στίχου, διεγείρουσι μὲν τὴν διάθεσιν τοῦ ἀνθρώπου, φανερόνους δὲ ὁμοίως τὴν γεναιότητα καὶ ὑγεινήν κατὰ τῆς ψυχῆς. Καὶ κατὰ μὲν τὴν ψαλμωδίαν, ἀπὸ τὸν διεγερτικὸν στίχον τοῦ ᾄσματος καὶ μέλους αὐτοῦ

« Αἱ γενεαὶ πάσαι ».

χ. ἧ. Αἱ αἱ αἱ Γεν νε ε ε αἱ πα α α σαι αἱ αἱ

υ υ υ μνον τη τα φη η η Σου προσ σε ε ρου σι ι ι Χρι στε ε

μου ου ἧ. Κατὰ δὲ τὴν τραγωδίαν ἀπὸ τὸν διεγερτικὸν στίχον καὶ μέλος τοῦ ᾄσματος αὐτοῦ

« Παιδὶὰ τοῦ Ἡρακλέως » χ. ἧ. Τοῦ δὲ ἐπιμνηστέρου, ἀπὸ μὲν τῶν Ἑκκλησιαστικῶν στίχων, ὁ τῆς Η'. φθῆς τοῦ Γ'. ἤχου « Λατρεύειν ζῶντι Θεῷ ». Ἀπὸ δὲ τῶν τραγωδιῶν, τὸ ᾄσμα « Κλονεῖτ' ἡ γῆ, βρογχοῦν οἱ Κάμποι, ἀναστενάζουν τὰ βουνά ». 5) Ἦθος τι τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει Εἰρμολογικῶς καὶ μελωδικῶς τὸν Δωριον (Α'. ἤχον) καθὰ αὐτὸς μεγαλοπρεπῆς καὶ ἀξιωματικὸς ἀπὸ τὴν φυσικὴν τριφωνίαν, τοῦ Διατονικοῦ γένους, τῆς ὁποίας οἱ βραχεῖς φθόγοι τοῦ Εἰρμολογικοῦ μέλους, προξενοῦσι τὸ Διασταλτικὸν ἦθος, κατὰ τὸ σεμνοπρεπὲς καὶ ἀξιωματικὸν βᾶδισμα τοῦ ἀπολυτικίου τροπαίου. « Τὴν κοινὴν Ἀνάστασιν πρὸ τοῦ Σοῦ πάθους πιστούμενος ». Καὶ ὁ στίχος τῆς Ε'. φθῆς τοῦ Α'. ἤχου. « Τὴν σὺν εὐφροσύνῃ ἡμῶν Μὲ τοῦ Θεοῦ ». 6) Κανὼν τις τῆς μελοποιίας, ὅστις χαρακτηρίζει τὴν ἔξοχον καὶ γενναίαν κατὰ τῆς ψυχῆς μετὰ πράξεις ἡρώϊκας, καὶ με ἐσωτερικὰ πάθη. « Εἶναι δὲ ἦθος μὲν Διασταλτικὸν ἐκείνου, μετὰ τὸ ὁποῖον σημαίνεται Μεγαλοπρέπεια, καὶ διαρμα ψυχῆς Ἀνδρωδὲς, καὶ πράξεις Ἡρωϊκαί, καὶ πάθη οἰκία εἰς αὐτά. Μεταχειρίζεται δὲ τοῦτο τὸ ἦθος μάλιστα μὲν ἡ τραγωδία, καὶ ἀπὸ τὰ λοιπὰ ὅσα κρητοῦσι τὸν χαρακτήρα τοῦτον. Ἰδιάζουσι δὲ καθ' ἑμᾶς εἰς τοῦτο τὸ ἦθος ὁ Πρῶτος ἤχος, καὶ ὁ Τρίτος ». (Χρυσάνθος Προύσης Θεωρ. Μέγα. § 306).

Διάστασις. Τὰ μετὰ τῶν δύο ἄκρων τῆς ὀριστικῆς γραμμῆς δύο ὁμοιοκαταληκτικῶν θέσεων ἀντίθετα ἄκρα. 2) Τὰ τῆς προσδιορισμένης μουσικῆς Κλίμακος δύο ἀντίθετα ἄκρα, ἅπερ διακρίνονται ἀπὸ τὴν ἀντίθετον καταμέτρησιν τῶν ἀριθμῶν τῶν ἀποστάσεων τῆς ὀξύτητος καὶ τῆς βαρύτητος. 3) Ἡ τετράτονος διάστασις τοῦ πλαγίου ἤχου ἀπὸ τοῦ κυρίου, καὶ ἡ ἀντίθετος καταμέτρησις τῶν φθόγων τῆς πλαγίας πτώσεως, ἀπὸ τὴν τῆς ὀρθῆς πτώσεως.

κατὰ τὴν ἐκ τοῦ Τροχῶ παραγωγὴν αὐτῶν.

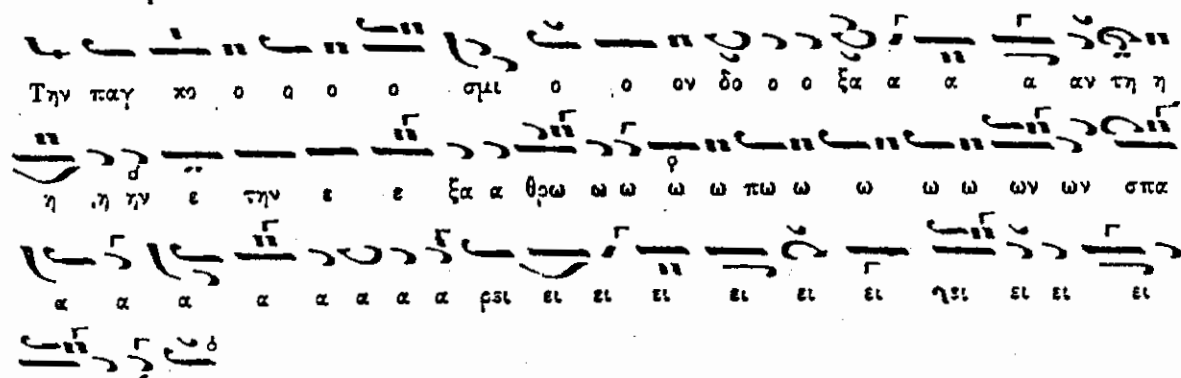
Διάστημα. Ἡ ἑκτασις διάσῳ ἡποτε μελωδικῆς γραμμῆς ὀριστικῆς καὶ ἀορίστου καταλήξεως, ἡ κοινῶς λεγομένη « Παρακλητικὴ » (Ταξίμ). 2) Τὸ κατ' ἀριθμητικὴν μὲν προσδιορισμένον, καὶ κατ' ἁρμονικὴν δὲ ἀναλογίαν περιορισμένον διάστημα ἐκάστου συστήματος τῶν μουσικῶν Συμφωνιῶν. Ὅθεν τὸ διάστημα τοῦ συστήματος τῆς Συμφωνίας διὰ Τριῶν Βου. Δι. 19.— Τὸ διάστημα τῆς Συμφωνίας διὰ Τεσσάρων. Νη. Γα. 28.— Τὸ διάστημα τοῦ συστήματος τῆς συμφωνίας διὰ Πέντε Νη. Δι 40 — Τὸ διάστημα τοῦ συστήματος τῆς Συμφωνίας διαπασῶν. Νη Νη 68.— Καὶ τὸ διάστημα τοῦ συστήματος τῆς Συμφωνίας τῆς δις διαπασῶν. Νη Νη Νη. 136. Ὅμοίως καὶ τὸ διάστημα τοῦ συστήματος τῆς Συμφωνίας διαπασῶν καὶ διὰ πέντε. Καὶ τὸ τῆς δις διαπασῶν καὶ διὰ πέντε. κτλ. 3) Τὸ τονιαῖον διάστημα τῆς μετὰ χορδῆς ἀπὸ τῆς ἄλλης, τοῦ μείζονος, τοῦ ἐλάσσονος, τοῦ ἐλαχίστου, τοῦ ἡμιολίου, τοῦ τριτημορίου, τοῦ τεταρτημορίου μουσικοῦ τόνου. (Ἰδε ἀπόστασις).

Διαστηματική. (Ἰδε Ὑπερβατόν).

Διὰ τεσσάρων. Συνδυασμός τις Συμφωνίας, ἥτις κατὰ τὴν ἀριθμητικὴν καὶ ἁρμονικὴν ἀναλογίαν τῶν τόνων αὐτοῦ ἔχει λόγον τὸν ἐπίτρετον, ὡς 4, πρὸς 3.— 2) Ἡ διὰ τῆς ἁρμονικῆς τριφωνίας γινομένη διὰ τεσσάρων Συμφωνία. Λέγεται δὲ διὰ τεσσάρων, ὡς τέσσαρας φθόγγους περιέχουσα μετρούμενων καὶ

τῶν ἄκρων τῆς Κλίμακος αὐτῆς. Ἐκκ. Τριφωνία. 3) Τὸ πρῶτον εἶδος τῶν Συμφωνιῶν, τοῦ ὁποίου τὸ ἡμιτόνιον ἔχει σχέσηιν πρὸς τὸ σχῆμα τῆς αὐτοῦ Συμφωνίας. Ἐπρὸς τὴν τῶν ἡμιτονίων σχέσηιν τὰ σχήματα θεωρεῖται· τοῦ οὖν διὰ τεσσάρων πρῶτον μὲν ἐστὶν εἶδος, οὗ τὸ ἡμιτόνιον ἐπὶ τὸ βαρὺ τῶν τόνων κείται. Εὐκλείδης.

Διατονικόν. Τὸ ἐκ τῶν τριῶν τῆς Μουσικῆς Γενῶν τὸ εὐκολότερον, τὸ φυσικότερον, καὶ ἀρχαιότερον Διατονικὸν πρῶτον Γένος. 2) Τὸ διὰ πασῶν Σύστημα ἢ ἡ προπαιδευτικὴ τῶν ἀρχαίων διατονικὴ Κλίμαξ. Διατονικὸν δὲ λέγεται, ἐπειδὴ εἰς τὸ σύστημα αὐτοῦ ἐμπεριέχονται πάντοτε αὐτοὶ οἱ ἀρχαῖοτατοι φυσικοὶ τόνοι· ἦγουν ὁμείζων, ὁ ἐλάσσων, καὶ ὁ ἐλάχιστος· διὰ τούτου καὶ τὸ μέλος αὐτοῦ διὰ τοῦ ἐν αὐτῷ τόνου κυρίως τοῦ ἐπογοδοῦ ἢ ἐλάσσονος, προχωρεῖ πάντοτε ἐπὶ τὸ ἀραιὸν καὶ μαλακόν, κατὰ τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ ἀξιοματικόν ἦθος. «Καὶ ἐκ τούτου γε διατονικὸν καλεῖται, ἐκ τοῦ προχωρεῖν διὰ τὸν τόνων αὐτὸ μονώτατον τῶν ἄλλων». Νικόμαχος.— Ἰδοὺ καὶ τὸ φύσει διατονικὸν μέλος. ᾠ. Κε.

ει, ει, ει, σπν, κτλ. «Καὶ μὲν τοι τῶν συντεθειμένων γενῶν τὰ μὲν διατονικὰ πάντ' ἂν εὖροι· μὲν συνήθη ταῖς ἀκουαῖς· οὐκ ἐστὶ δ' ὁμοίως τὸ ἐναρμόνιον οὔτε τῶν χρωματικῶν τὸ μαλακόν, ὅτι οὐ πάνυ χαίρουσι τοῖς σφόδρα ἐκλελυμένοις τῶν ἡθῶν· Ξενικώτερόν πως καὶ Ἀγροικότερον ἦθος κτλ.». Μανουὴλ ὁ Βρυένσιος. Ὁ δὲ Βασίλειος ὁ Ἰατροφιλόσοφος λέγει· «Συμπεραίνεται δὲ ὅτι τὸ διατονικὸν ἐλέγετο αὐτῷ, καθ' ὅτι εἰς τὸ γένος αὐτὸ οἱ τόνοι δὲν διρροῦντο εἰς ἀποτομὰς, καὶ διαίσεις, ἀλλ' ἀπλῶς μὲ τόνους καὶ λείμματα ἐνεργεῖτο. Καὶ δὲν ἦτον τρόπος τὸ διατονικὸν γένος νὰ μὴν ἐμπεριέχῃ καὶ λείμματα, ἐπειδὴ τότε δὲν ἦθελεν ἔχει οὔτε διὰ τεσσάρων, οὔτε διὰ πέντε, καὶ αὐτὴ σχεδὸν ἢ διὰ πασῶν ἦθελεν εἶναι εἰς αὐτὸ ἀσύστατος». (Ἰδε τὸ περὶ Μουσικῆς Σχεδιάσμα αὐτοῦ. § 51). τοῦτο τὸ διατονικόν, κατὰ τινες ἀρχαίους Ἑλλ. λέγεται καὶ διάτονον, προχωρεῖν δὴθεν τὸ μέλος ἀπὸ τὸ χρωματικόν, εἰς διατονικόν ἢ καὶ τ' ἀνάπαλιν, ὡς ἔχουσι τὰ συστήματα τῶν μικτῶν κλιμάκων τοῦ πλαγίου Β'. ἤχου. «Ὁλυμπος δὲ, ὡς Ἀριστοτένης φησὶν, ὑπολαμβάνεται ὑπὸ τῶν μουσικῶν τοῦ ἐναρμονίου γένους εὐρετῆς γεγενῆσθαι· τὰ γὰρ πρὸ ἐκείνου πάντα διάτονα καὶ χρωματικά ἦν. Ὑπονοοῦσι δὲ, τὴν εὐρεσιν τοιαύτην τινὰ γενέσθαι· ἀναστρεφόμενον τὸν Ὀλυμπόν ἐν τῷ διατόνῳ, καὶ διαδιβάξαντα τὸ μέλος πολυλάκις ἐπὶ τὴν διάτονον Παρυπάτην, τότε μὲν ἀπὸ τῆς Παραμέτης, τότε δὲ ἀπὸ τῆς Μέσης, καὶ παραβαίοντα τὴν διάτονον λιχανόν, καταμαθεῖν τὸ κάλος τοῦ ἦθους, καὶ οὕτω τὸ ἐκ τῆς ἀναλογίας συνεστηλὸς σύστημα θαυμάσαντα καὶ ἀποδεξάμενον, ἐν τούτῳ ποιεῖν ἐπὶ Δωρίου τόνου». Πλούταρχος.

Διάτορος, tonor. Τόνος τις τῶν ἀρχαίων συστημάτων τῆς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων Μουσικῆς.

2) Ἡ Ὑπατῶν διάτονος χορδὴ (ἢ Λιχανός), τοῦ Τετραχόρδου τῶν Ὑπατῶν. 3) Ἡ Μέσων διάτονος χορδὴ (ἢ Λιχανός) τοῦ Τετραχόρδου τῶν Μέσων. 4) Ἡ Συνημμένων διάτονος χορδὴ τοῦ Τετραχόρδου τῶν Διζευγμένων. 5) Ἡ Διζευγμένων διάτονος χορδὴ τοῦ Τετραχόρδου τῶν Συνημμένων. 6) Ἡ Ὑπερβολαίων διάτονος χορδὴ τοῦ Τετραχόρδου τῶν Ὑπερβολαίων· αἱ δημύτοναι χορδαὶ αὗται τῶν κοινῶν Τετραχόρδων, λέγονται καὶ Παρανήτη, κατὰ τὸν Μανουὴλ τὸν Βρυαίνιον. 7) Διάτονον μέλος εἶναι καὶ τὸ μικτόν καὶ ποικίλον, τοῦ ὁποίου τὸ σύστημα, ἀπὸ τοὺς ἐλάχιστους τόνους ἐμβαίνει εἰς ἐλάχιστοτέρους· καὶ διὰ τῶν μικροτάτων τόνων ἀποκαθίσταται τὸ μέλος κατάπικνον. Διαφέρει δὲ κατὰ τοῦτο τὸ διάτονον, ἀπὸ τὸ Διατονικόν. Ἐπειδὴ εἰς μὲν τὸ διατονικὸν Σύστημα, αὐτοὶ οἱ φυσικοὶ τόνοι ὄντες, τὸ μέλος αὐτοῦ διὰ τῶν φυσικῶν καὶ ἀραιῶν τόνων τῆς διατονικῆς Κλίμακος, προχωρεῖ πάντοτε ἐπὶ τὸ μαλακόν καὶ μεγαλοπρεπὲς ἦθος, αὐτὸ μόνον τὸ Διατονικόν, διαφέρει, ἀπὸ τὰ μέλη τῶν ἄλλων συστημάτων.

۱۰۰

χειρίζομεθα τοὺς ἐν ἄρσι κενοὺς χρόνους τῆς διπλῆς $\overline{\text{—}}$, — , ὁπλαθῇ, μίαν μὲν θέσιν, δύο δὲ ἄρσις κατὰ τοὺς κανόνας τῆς μετρικῆς ἔται κρούωμεν ἀπαξ μὲν τὸ γόνι, δις δὲ τὸν ἄερα κατὰ μακρόν, ὅστις ταυτίζεται μὲ τὸν ρυθμικὸν πόδα Ἰαμβον. 4) Διπλῇ $\overline{\text{—}}$, ἣτις λέγεται καὶ τρίσημος σιμαντός, κατὰ τοὺς ρυθμικοὺς καὶ Ἐκκλησιαστικοὺς μουσικοὺς. 5) Διπλῇ ὡς στίγματα δύο, — , — , ἅτινα τίθενται ἐπὶ τῶν μαρτυρικῶν συμβόλων, εἰς δῆλωσιν ὅτι εἶναι κύριος ὁ ἦχος. — — .

Διπλαπλάσιον. Ὁ λέγεται καὶ Ἠγάδην ὄνομα ἐκτίθεται μελωδικῆς γραμμῆς ἀορίστου καὶ ἀκατα-
λήχτου θίσεως ἐμπεριέχεται καὶ τοῦτο εἰς τὸ κείμενον τοῦ Μεγάλου Ἰωάννου τῆς Παππαδικῆς φέοι δὲ τοι-

αὐτῇν μελωδικήν θέσιν

$\frac{2}{\underline{\underline{2}}}$ ♯ | C ♭ — ♯ | C ♮ D , E ♯ | C ♯

ου ου ου ου ου ου ου χου ου ου ου ου χου ου . ου ου

ou ou ou ou you.

ου ου ου ου χου. Καὶ αὕτη μὲν «Διπλαπέλαστον» κατ' Ἑχάδην. Αὕτη δὲ «Ἑχάδην»,
 πελαστικῶς, κατὰ Διπλαπέλαστον, λήγουσαν εἰς ὀριστικὴν κατάληξιν.

١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠

Τὸ Διπλοκέλαστον λέγεται καὶ Ἑχαδὴν, ὡς ἀπὸ τὸ διπλάσιον ἐνὸς ὁμοίου χαρακτήρος, ὡς τοῦ νι, οὐ
τὸ διπλάσιον νε, ἢ καὶ ἀπὸ τὴν διπλάσιαν δύναμιν καὶ ἐνέργειαν τοῦ Πελαστοῦ **Σ**, ἣν ἔχει πρὸς τὴν δύ-
ναμιν τῆς Πεταστῆς **Ϛ**, ὅταν ὑποτάσσεται τῇ Ἰσφ **Σ**, μᾶλλον δὲ τῇ Ὑπορροῇ **Ϛ**. ἐπειδὴ ἡ Πε-
ραστή **Ϛ**, τὰ τούτου ἐπιταττόμενα, ἐφαλκίζει μὲ περισσότεράν ζωηρότητα διὰ καὶ ὁ μουσικώτατος Βα-
σίλειος ὁ Ἱατροπολιόσοφος, καλεῖ αὐτὰ, ἴσως, ἀπὸ τὸ «Πεταστόν ἢ Πελαστόν» διὰ τὴν μελωδικὴν θέσιν

ταύτην. (Ἰδὲ Πελαστον). Ὡς
 διότι καὶ τὸ Πελαστον , ὡς νὰ καλᾷ (πλησιάζει) πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ Πελαστικοῦ διπλοῦ νι,
 νν—να—η, καὶ πρὸς τὸ σχῆμα τῆς πεταστῆς , καὶ τ' ἀνάπαλιν· ἢ ὅτι τὰ δύο νν, ἀντιθέτως θετά-
 μενα κατὰ κορυφὴν ν, καλᾷουσι (πλησιάζουσι) τὰ δύο μέλη τοῦ Πελαστικοῦ διπλοῦ νν· η, πρὸς τὸ
 σχῆμα τοῦ ἐφαλκιστικοῦ χι, χι, -χ-, ν, -η-, ἐπειδὴ γίνεται ἐκ τοῦ χ. (Ἰδὲ καὶ Ἠχάδην).

Διπλοκίραστον. Ὁ ἐκλαμβάνεται ἐν μέρει καὶ ὡς «Διπλοκίραστον» ὄνομα ἐπίθετον μελοφεικῆς ᾠδῆς ἡ γὰρ ὁρίστικῆς καταλήξεως ἐμπεριέχεται καὶ τοῦτο εἰς τὸ κείμενον τοῦ Μεγάλου Ἰσίου τῆς Παππαδικῆς

φείει δὲ τοιαύτην μελωδικήν θέσιν

Του πα ρε ε ε ε ε ε ε ε ε ε ε χον

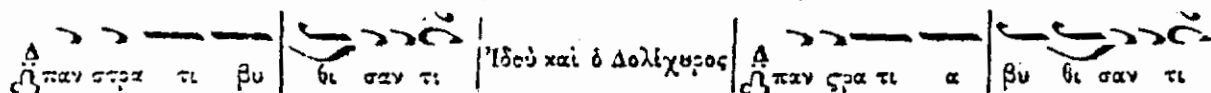
۱۰
 ۹
 ۸
 ۷
 ۶
 ۵
 ۴
 ۳
 ۲
 ۱

Διπλοστέθιον. (Ἰὼς Παρασύνθετον).

Δογματικόν. Τὰ κατὰ Σάββατον ἐσκέρας ψαλλόμενον Θεοτοκίον ἐκάστου ἐνορθίνου ἤχου. Ὡς τὸ Δογματικὸν τοῦ Α'. ἤχου « Τὴν Παγκόσμιον Εὐξαν ». Τὸ Δογματικὸν τοῦ Β'. ἤχου « Παρῆλθεν ἡ σκὺς τοῦ νόμου ». Τοῦ τρίτου ἤχου « Πῶς μὴ θαυμάσωμεν τὸν Θεανδρικόν σου τόκον Πανσεβάσμι; ». Τοῦ Δ'. ἤχου « Ὁ διὰ σέ Θεοπάτωρ Προφήτης Δαυὶδ » κτλ. Τῶν Πλαγιῶν ἤχων. (Ἰδε Ὁκτώηχον). Λέγεται Δογματικόν, ἐπειδὴ ἡ ποιήσις τοῦ Τροπαρίου ἐγενε ὁρισμένως κυρίως διὰ Δοξαστικόν, διὸ καὶ προεφωνεῖται τὸ « Δόξα Πατρὶ, καὶ Υἱῷ, καὶ Ἁγίῳ Πνεῦματι διὰ τὴν Θεολογικὴν ὑπόθεσιν τῆς Εἰσόδου, ἁσσοῖα ὁρίτῃ »

Σοφία δέ, « Θεός », καὶ εἰς τὸ ὁποῖον (Τροπάριον) ἐμπεριέχεται ἡ περὶ τῆς Παρθένου καὶ Θεοτόκου ἀληθῆς καὶ καθαρᾶς ἔννοια, ἡνομένη μετὰ τὴν τῆς Θεολογίας τῆς Ἁγίας Τριάδος, τὴν ὁποίαν προεικόνισεν ἡ Ἁγία Γραφὴ τυπικῶς μετὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν θεηγόρων προφητῶν. « Πύλη ἐκουράνης, Οὐρανὸς καὶ Ναὸς τῆς Θεότητος. Ὡς γὰρ ἡ βράτος οὐκ ἐκέστο κατασπλεγόμενη. Παρέστη ἡ Βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου. (Ἐξ ὧλων δὲ τῶν δογματικῶν τῶν ὀκτῶ ἤχων, ἴδε τὸ Ε'. ε' Ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ Θαλάσσῃ) ».

Δολιχούρος. Ἡ Δολιχούρος. Ἐξαιρετικὸς τις κανὼν τῆς μουσικῆς καὶ τῆς ποιητικῆς, ὁ ὁποῖος συμβαίνει νὰ γίνῃ σπανίως εἰς στίχον, ὅστις ἐπιδέχεται, ἐξ ἀνάγκης, νὰ λάβῃ εἰς λέξιν καμμίαν συλλαβὴν περισσοτέραν. Ἡ ὁποία συλλαβὴ, ὅχι μόνον παρεκτρέπει τὸν κανόνα τῆς Μελοποιίας, ἀλλὰ βιάζει, καὶ τὸν Μελοποιὸν διὰ νὰ παρεκτραπῇ τῆς μουσικῆς ὁρθογραφίας, καὶ ν' ἀλλάξῃ τὸν ρυθμὸν, τὴν σύνθεσιν τῆς μελωδικῆς γραμμῆς ἐπὶ τῆς περιττευούσης συλλαβῆς ἐκείνης. Ὡς ὁ Στίχος « Τῷ βοηθήσαντι Θεῷ ἐν Αἴγυπτῳ τῷ Μωσῇ, καὶ δι' αὐτοῦ τὸν Φαραῶ πανστρατιᾷ βυθίσαντι. κτλ ». Ἐνταῦθα εἰς τὴν λέξιν, πανστρατιᾷ, ὁ τελεικὸς φθόγγος (ἡ συλλαβὴ) α̃, περιττεῖται εἰς τὸν στίχον ὁ ὁποῖος περιττεῖται φθόγγος καλὰ καὶ τὸν ρυθμὸν, καὶ τὴν ἀπαιτούμενην μελωδικὴν γραμμὴν τῆς Μουσικῆς θέσεως τε καὶ συνθέσεως, διὰ τὸ μὴ εἶναι ἡ τετρασύλλαβος « Πανστρατιᾷ » πανστρατὶ τρισύλλαβος. Ἡ περιττεύουσα αὕτη συλλαβὴ τοῦ ποιητικοῦ μέτρου, βεβαίως περιστᾷ καὶ ἓνα φθόγγον περισσώτερον καὶ εἰς τὸ μουσικὸν μέτρον, ὅπου, ἐν ᾧ ἡ κανονικὴ σύνθεσις τῆς μουσικῆς θέσεως, καὶ τῆς μελωδικῆς γραμμῆς θὰ σύγκειται ἀπὸ 8. φθόνους ἢ χαρακτῆρας, ἥτοι ἀπὸ δύο μουσικοὺς πόδας τετρασήμεους, καὶ ὅμως, ἀντὶ 8. περιστάνεται με φθόνους ἢ χαρακτῆρας 9. καὶ ὁ β'. πούς τῆς κανονικῆς γραμμῆς φαίνεται πάντι συγκεχυμένος. Ὡς

 Πανστρατιβυθίσαντι | Ἰδοὺ καὶ ὁ Δολιχούρος | Πανστρατιαβυθίσαντι

Ἐν ᾧ αὐτὸς πόδας πρέπει νὰ εἶναι καὶ οἱ δύο κατὰ σύζυγαν τετράσημοι ὀριστικῆς καταλήξεως· καὶ ὁ δευτέρος πούς γίνεται πεντάσημος κατὰ περίερον ἀρίστου καταλήξεως· καὶ μεταβάλλεται ὁ πούς ἀπὸ τὸ εἰς ρυθμὸν, εἰς πόδα ἑμμετρον, ὅστις παριστᾷ τὴν παρεκτροπὴν, καὶ ποιεῖ τὴν ποίησιν φύσι Δολιχούρου. Εἰς τὰς νεότερας ἡμέρας τοῦ Ἑρμολογίου καὶ Τριψόδιον ἐκδόσεις τῆς Βενετίας ἐδιεφθώθη τοῦτο καὶ ἀντὶ Πανστρατιᾷ, φέρουσι τὸ « Πανστρατὶ βυθίσαντι ».

Δόξα Πατρί. Τὸ πρὸς τιμὴν καὶ ἔπαινον ἀναφερόμενον διὰ τὴν Τρισυπόστατον καὶ ἀδιαίρετον Θεότητα καὶ προφαλλόμενον κείμενον « Δόξῃ τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Γῆϋ, καὶ τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι » εἰς τὴν στιχολογίαν τῆς β'. στάσεως τῶν τυπικῶν, πρὸς τὴν ἐπιφώνησιν τοῦ Θεολογικοτάτου Μαθήματος « Ὁ Μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ Ἀθάνατος ὑπάρχων ». 2) Τὸ στιχολογικῶς προφαλλόμενον κείμενον τοῦ δογματικοῦ τροπαρίου, τοῦ Ἑωθινοῦ, κτλ. εἰς κάθε τελευταῖον ἢ προτελευταῖον στίχον Κανόνος, κτλ.

Δόξα σοι. Ἡ πρὸς τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, καὶ χρεωστικῶς ἐκφωναυμένη εὐχαριστήριος φωνὴ « Δόξα σοι Κύριε! Δόξα σοι! ». 2) Ἕμνος Ἀγγελικὸς, εὐχαριστήριος Δοξολογία διὰ τὴν φιλόνητον συγκατάδοσιν τοῦ Θεανθρώπου, καὶ πρώτην παρουσίαν τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὃν ψάλλομεν καὶ οἱ γηγενεῖς κατὰ μέμνησιν ἐκείνων, ἀκαταπαύστως βοῶντες « Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ Γῆς ἐιρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία ». 3) Κλάδος τις δραστήριος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς οὗ τὸ μέρος πεποικιλμένον καὶ ἐπειταγωγικὸν μετὰ τὴν ἐναρμόνιον ἔξω φθορὰν τῷ ἡμιθέρου σ, ἥτις καλεῖται Τουρκιστὶ « Νησαμπούρ ».

Δοξαστάριον. Βιβλίον τι μουσικόν, εἰς ὃ ἐμπεριέχονται ὅλα τὰ Δοξαστικά Ἰδιόμελα μέλη. 2) Δοξαστάριον, ὃ καλεῖται « Στιχηράριον Σύντομον ἢ Νέον » Πέτρου Λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου. 3) Δοξαστάριον, ὃ καλεῖται « Στιχηράριον Ἀργὸν ἢ Παλαιὸν » Ἰακώβου Πρωτοψάλτου.

Δοξολογία. Κλάδος τις σημαντικὸς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. 2) Στιχολογία εὐχαριστηρίου Ἕμνου. 3) Ἡ διὰ τὴν εἰς ἡμᾶς εὐσπλαχνίαν τοῦ ὑψίστου Θεοῦ ψαλλομένη Εὐχαριστήριος Ἀγγελικὴ Δοξολογία εἰς διαφόρους ἤχους. (Ἴδε Δόξα σοι).

Δοῦλοι Κύριου. Πολυέλος (Ψαλτηρίου) Ἀρχαιότατος (Ψαλ. 134) Ψαλλόμενος κατὰ τὴν ἀκολουθείαν τοῦ ὁρθρου εἰς διαφόρους ἤχους. 2) Κλάδος τις σημαντικὸς τῆς Ἐκκλ. μουσ. μακροσκελὲς καὶ πολυστίχος Ψαλλόμενος εἰς διαφόρους ἤχους.

Δοχαὶ καὶ Δοχή. Τὰ ἄργα ἢ Μεγάλαι Προκείμενα τῶν Ἑσπερινῶν τῆς ἁγίας Ἑβδομάδος. Ἰδοὺ δὲ εὐλογία.

δροσοδόλοις πὲρ τὴν κάμινον εἰργάσασθαι. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρμός συνεθισμένος Ζ. ὡδῆς Α. β'. ἤχου, ἐκ τῶν Ἀναστασίμων Καταβασίων τῆς Κυριακῆς τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου. 3)

— — — — — Δ — — — — — 6
 θα λον μεν την κα με νον ηρ γα σα το Δ Α γ γε λος τοις ο σι οις παι σι 6 κτλ.
 (Idè Eirμολ. Καταβασ.).

τούτου τοῦ Ἑρμίου, οἷον ἦχος λ Β'. θ β ου
 Τον δαυ τη λε μα γός πε κυ με νός

τη κ παν θρω πως ρα σε με ναι ου δε κε τις τοι αλ λος κ γνη ε ::

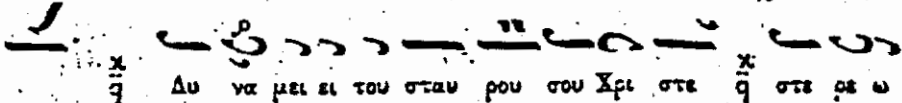
Δύειρμον καὶ Δειρμούς. Ὁ δεκλούς Κανὼν ἀναπόθηκτος Δευκτικῆς καὶ Θεομητορικῆς Ἑορτῆς, ἢ ἄλλης Μεγάλης Ἑορτῆς, ἢ τῆς καθημερινῆς Ἀκολουθίας. 2) Κανὼν, ὁποῖος ἔχει εἰς τὴν αὐτὴν ψόφῃ τοῦ ὧς

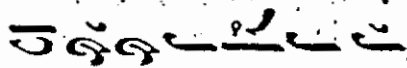
Τοῦ δὲ Β'. Κανόνος, ὁ Εἰρημὸς ἀναφέρεται ἐπὶ κεφαλῆς, μόνον ὀρισμὸς κατὰ πρόλογον. 3) Δύειμος, ἡ ἀνάγκησις τῆς Ἀκροστιχίδος τῆς καθημερινῆς λυτῆς Ἀκολουθίας, ἣτις ἔχει δύο κανόνες ἀντιμοίους ὧν ὁ Εἰρημὸς ἀναφέρεται ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν κατὰ ὀρισμὸν. μόνον ὁ πρόλογος εἰς δὲ τὸ τέλος ἐκαστοῦ ὡς ἔς

ἀνατίθεται ὁ στίχος τοῦ Περικλοῦ ὁλόκληρος, μετὰ δηλοτικὰ σημεῖα τῶν εἰσαγωγικῶν. Ἐ
 Δυνάμει τοῦ Σκαρσού σου Χριστέ. Στίχος ἑμμετρος μικροσκέλης. 2) Εἰσὸς συνειθισμένος Γ. ὁ

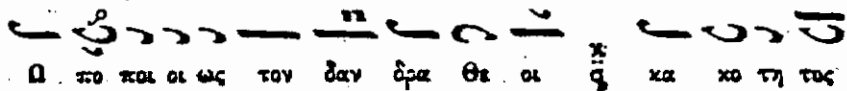
[illegible]

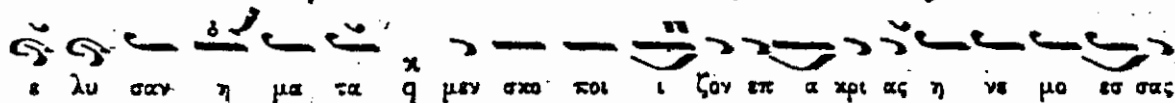
λ. Δ'. ἤχου, ἐκ τῶν Καταβασίων τῆς Ἀναλήψεως. 3) Εἰρμολογικός πρόλογος Γ. ὡδὲς λ. Δ'. ἤχου.

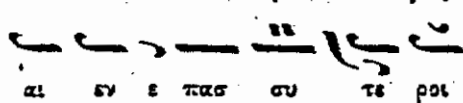
Γένος διατονικοῦ. λ. q Δὺ νὰ μὲι εἰ του σταυ ρου σου Χρι στε q στε ρε ω

 σον μου την δυ α νοι αν q κτλ. Ἰδὲ Εἰρμολόγ. Καταβασίων).

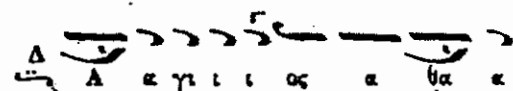
Σημ. Καὶ ὁ ποιητὴς τούτου τοῦ Εἰρμού φαίνεται νὰ ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα αὐτοῦ ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Π. τῆς Ὀδυσσεΐας «Ὡ πόποι, ὡς τὸν δ' ἄνδρα θεοὶ κηρότητος ἔλυσαν». (Ἰδὲ στίχον 264). διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε δύο στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ

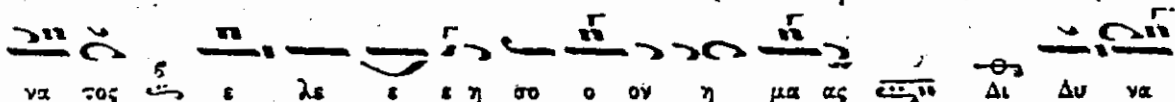
Εἰρμού. οἶον ἤχος λ. Δ'. q Ω πο και οι ως τον δαν δρα θε οι q κα κο τη τος

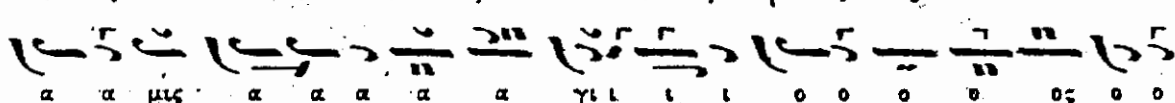
 ε λυ σαν η μα τα q μεν σκο ποι ι ζον επ α κρι ας η νε μο εσ σας

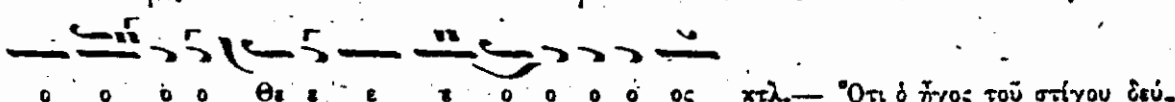
 αι εν ε πασ συ τε ροι

Δύναμις. Προστυμασία τις τῆς προσηγήσεως τοῦ Ἀποστόλου ἀργοῦ ἄσματος, καὶ ἡ ἐκτενεῖς ἐκφώνησις αὐτοῦ «Δύναμις: Ἅγιος ὁ Θεὸς κτλ.» καὶ τὰ ἄλλα προσφωνήματα τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν τοῦθ' ὅπερ

γίνεται ἐκ τοῦ συνεσταλμένου εἰς μέλος ἐκτενιόμενον» οἶον. Δ α γι ι ι ος α θα α

 να τος ε λε ε ε η σο ο ον η μα ας Δι Δυ να

 α α μιν α α α α α γι ι ι ι ο ο ο ο ος ο ο

 ο ο ο ο Θε ε ε ε ο ο ο ο ος κτλ.— Ὅτι ὁ ἤχος τοῦ στίχου δεύ-

τερος, καὶ ἐπ' ἀμφοτέρων (Ἅγιος ὁ Θεός) ἡ αὐτὴ δύναμις ἐστὶ, καὶ ἐκ τοῦ συνεσταλμένου τοῦ Δ'. γίνε-
ται κατὰ δύναμιν τὸ δεύτερον δύναμις ἐκτενιόμενον, ὡς μακρὸν, βραχὺ, δασύ, φιλὸν, ἐπλευν, σύνθετον,
ἐπιτακτικόν, ὑποτακτικόν, κτλ. 2) Ἡ κατὰ παραγορὴν γινομένη μετὰθεσις φθορᾶς εἰς ἄσχετον φθόγγον,
πρὸς αὔξησιν τοῦ φυσικοῦ τόνου, ἣτις λέγεται «Δύναμις τονική». 3) Ἡ ἀσθενεστέρα δύναμις τῶν βα-
ρέων, ἣτις προέρχεται ἀπὸ τὸ πάχος τῆς χαλαροτεντομένης χορδῆς, καὶ ἀπὸ τὸ μήκος τῆς διαστάσεως
αὐτῆς, ὅταν τινάζεται ἀργότερον. 4) Ἡ ἰσχυροτέρα δύναμις τῶν ὀξέων τόνων, ἣτις προξενεῖται ἀπὸ τὸ
πᾶχος τῆς σπινθεροτεντομένης χορδῆς, καὶ ἀπὸ τὸ μήκος τῆς διαστάσεως αὐτῆς, ὅταν τινάζεται ταχύτερον
ἐξ ὧν καὶ παράγονται αἱ κατὰ ἀριθμητικὴν καὶ ἀρμονικὴν ἀναλογίαν Συμφωνίαι τῶν Τόνων. «Δύναμις
οὖ ἐστὶ τάξις φθόγγου ἐν συστήματι, δι' ἧς γνωρίζομεν τῶν φθόγγων ἑαστον». Εὐκλείδης.

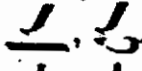

Δύναμις τοῦ Ὑψίστου, ἐπισχῶσας τότε. Μάθημά τι τοῦ Οἰκουμεταρίου, ποίημα τῶν παλαιωτέρων, οὗ
ὁ ποιητὴς Λαμπαδαρίου τῆς Ἁγίας Σοφίας Ἰωάννης ὁ Ἑλλαδᾶς ὅπερ ἐξηγήθη εἰς μὲν τὸ παλαιόν, παρὰ
Πέτρου Λαμπαδαρίου τοῦ Παλοποννησίου. Εἰς δὲ τὴν νέαν μέθοδον, παρὰ τῶν Διδασκάλων Γρηγορίου Πρω-
τοβάλτου, καὶ Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος. Ὁ οἶκος οὗτος ἐποιήθη καὶ παρὰ Μελετίου Σιναΐτου τοῦ
Ἑρητός, εἰς ἤχον Δ'. κατὰ τὸ εἶδος τοῦ Μαθηματαρίου. Ἀμφοτέρω δὲ εἰσὶν ἐξηγημένα παρὰ τῶν αὐτῶν
Διδασκάλων, ἅτινα σώζονται εἰς τὰ ἅπαντα τῆς Μουσικῆς, οὗ τὸ μέλος γνήσιον καὶ πρωτότυπον (Ἰδὲ Ὁ
Πανόμνγητ Μήτηρ).

Δώριος. Ὁ κατὰ τὸ ἦθος Ἀξιοματικός καὶ Ἡγεμονικός Πρῶτος ἤχος. 2) Ὁ Μεγαλοπρεπέστατος

καὶ ἀρχαιώτατος Νόμος, καὶ πρῶτιστος πάντων τῶν Ἀρμονιῶν ἢ ἤχων Δωρίος ἤχος. α' Ἀρμονίαν καλλίστην ἡρμοσμένους. Δωρίστη, ἀλλ' οὐκ Ἰαστί, εἶομαι δὲ οὐδὲ Φρυγιστὶ, οὐδὲ Λυδιστὶ, ἀλλ' ἥπερ μόνῃ Ἑλληνικῇ ἐστὶν Ἀρμονία. κτλ. » Αἰγίς: Κομάντζλ.

Ε.

Ε, ε, Ἐφίλον, τὸ πέμπτον στοιχείον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου. 2) Ἡ δευτέρα φωνὴ τῶν ἐπτά φωνηέντων τῆς Ἑλλ. γλώσσης. 3) Ἡ δευτέρα προσφδιακὴ φωνὴ τῆς ἀρχαίας Ἑλλ. μουσ. 4) Τὸ συμπλεκόμενον μετὰ τοῦ συμφώνου Τ, καὶ ἀποτελοῦν τὸν μονοσύλλαβον φθόγγον Τε, ἐπὶ τῶν κοινῶν Τετραχόρδων καὶ τῆς παραλλήλῃς τῶν Ἀρχαίων. 5) Τὸ συμπλεκόμενον μετὰ τοῦ συμφώνου Ν, καὶ ἀποτελοῦν τὸν μονοσύλλαβον φθόγγον Νε, ἐπὶ τῆς διαπασῶν τῆς ἀρχαίας παραλλαγῆς τῆς μεθόδου τοῦ Ἀγ. Ἀμβροσίου Μεδιολάνων. 6) Τὸ συμπλεκόμενον μετὰ τοῦ συμφώνου Κ, καὶ ἀποτελοῦν τὸν μονοσύλλαβον φθόγγον Κε, ἐπὶ τοῦ Τροχοῦ καὶ τῆς διὰ πασῶν τῆς παραλλαγῆς τῆς νέας μεθόδου. 7) Φωνήεν, ὅπερ ἐνεκρίθη πρῶτος φθόγγος ἀπὸ τοῦς Ἀρχαίους εἰς τὴν ἀνέκαθεν Μουσικὴν, οὗ ἡ συμπλοκὴ μετὰ τοῦ συμφώνου Τ, Ν, Κ, ἔγινε θεμέλιον καὶ ἀρχὴ τῶν φθόγγων τῆς Μουσικῆς. Καὶ εἰς μὲν τὴν παραλλαγὴν τῶν κοινῶν Τετραχόρδων τῆς Μουσ. τῶν Ἀρχαίων, πρῶτος φθόγγος διὰ τοῦ Ε, εἶναι ὁ Τε. Εἰς δὲ τὴν ἀρχαίαν παραλλήλῃν τῆς Ἑκκλ. Μουσ. τῆς διὰ πασῶν τῆς μεθόδου τοῦ Ἀ. Ἀμβροσίου Μεδιολάνων, πρῶτος φθόγγος διὰ τοῦ Ε, εἶναι ὁ Νε. Εἰς δὲ τὴν παραλλαγὴν τοῦ ἀρχαιοτάτου Τροχοῦ, τοῦ Πενταχόρδου συστήματος, ἐπὶ τῆς βάσεως τοῦ Δωρίου ἢ Α'. ἤχου, εἰς τὴν ἐξήγησιν τῆς νέας μεθόδου τῆς Ἑκκλ. Μουσ. εἶναι ὁ Κε. α' Τοῦ ὁπ' πρώτου συστήματος ὅπερ ἐστὶ Τετράχορδον, ὁ μὲν πρῶτος διὰ τοῦ Ε προῆκτε φθόγγος, κτλ. » (Μανουὴλ ὁ Βρυέντιος).

Ε, ε. Ὡς ἀριθμητικὸν σημεῖον, ἀντὶ τοῦ πέντε, Πέμπτος, τὸ δηλοῦν τὸ ὑπερβατὸν μέτρον τῶν ὑπερβασιμῶν χαρακτήρων τῆς ποσότητος τῆς Ὑφίλης μὲν, ἀριστερόθεν τοῦ σώματος , τῆς χαμηλῆς δὲ, συνθέτως . 2) Ὡς τακτικόν, ἤχος Ε'. ὡδὴ Ε'. κτλ. 3) Ἡ μετὰ τὸ ἴσον τοῦ προσλαμβάνον-

μένου Πέμπτη μαρτυρικὴ βᾶσις τοῦ μονοσυλλάβου φθόγγου Νε, τῆς μεθόδου τοῦ Ἀ. Ἀμβροσίου Μεδιολάνων.

Ε. Μεγάλον καὶ ἀπλοῦν, σημεῖον, ὑπῆρχε ποσότητος ἐπὶ τοῦ φθόγγου τῆς Τρίτης Διεξευγμένων τῆς ἀρχαίας Ἑλλ. Μουσ., τὸ ἀπλοῦν τοῦ σημείου δηλαῖ τὴν ἐπὶ τὴν βαρύτητα καταμέτρησιν τοῦ φθόγγου αὐτοῦ, ὃ συνεπιγράφετο μετὰ τοῦ ἀνестραμμένου πῖ II, οὕτως Ε, ἢ οὕτως ΕII. Ἐτίθετο δὲ τοῦτο τὸ

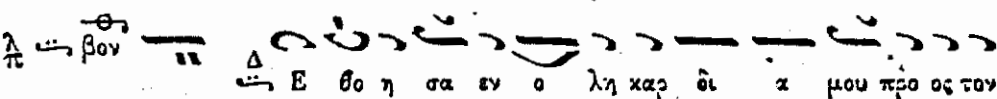
ἀπλοῦ ἐφίλον ἀνωθεν τῆς συλλαβῆς ἢ λέξεως ὡς σημεῖον ποσότητος, ὅπερ ἐθεώρουν οἱ Ἀρχαῖοι Ἑλλ. Μουσ. καὶ ὡς σημεῖον ἄρσεως. Ὁ δὲ Μουσικὸς αὐτοῦ τονισμὸς ὑπάγεται κυρίως εἰς τὸ Τετράχορδον τῶν Διεξευγμένων. Καὶ εἰ μὲν τὸ σημεῖον ἢ ἄστικτον Ε, ὁ φθόγγος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς βραχύς, ἄρσεως βραχείας, ὡς · εἰ δὲ ἐστηγμένον Ε', ὁ φθόγγος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς μακρὸς, ἄρσεως μακρᾶς διαστήμου, ὡς . (Ἴδε τὸ περὶ Εἰσαγωγῆς τέχνης Μουσικῆς, Ἀνώνυμον Σύγγραμμα τύπ. Βασιλ. χεῖρου τοῦ Γέροντος. Σελ. 78. καὶ 89).

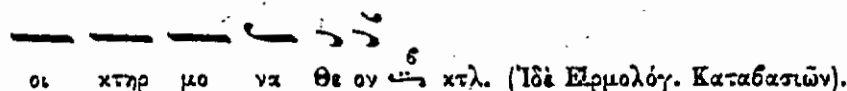
Ε'. Μεγάλον καὶ ὀξύτονον, σημεῖον ὑπῆρχε ποσότητος ἐπὶ τοῦ φθόγγου τῆς Τρίτης Διεξευγμένων τῆς

ἀρχαίας Ἑλλ. Μουσ. ἡ ἐπὶ τοῦ σημείου ὀξεῖα δηλοῖ τὴν ἐπὶ τὴν ὀξύτητα καταμέτρησιν τοῦ φθόγγου αὐτοῦ Ε'.

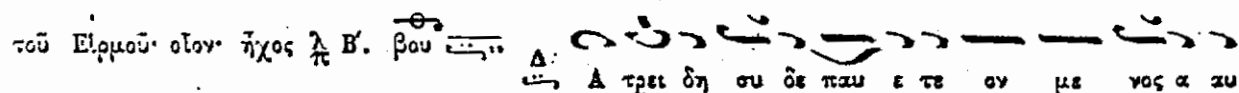
ὁ δὲ Μουσικὸς αὐτοῦ τονισμὸς ὑπάγεται κυρίως εἰς τὸ Τετράχορδον τῶν Διευγμένων (ὡς καὶ τὸ ἀπλοῦν Ε), Τροχαϊκῶς καταμετρούμενον ἐπὶ τὴν ὀξύτητα· οὗ ἡ καταμέτρησις γίνεται ἀπὸ τὴν χορδὴν τῆς Μίσης. (Ἴδε τὸ περὶ Εἰσαγωγῆς τέχνης Μουσικῆς Βακχείου τοῦ Γέροντος. σελ. 7).

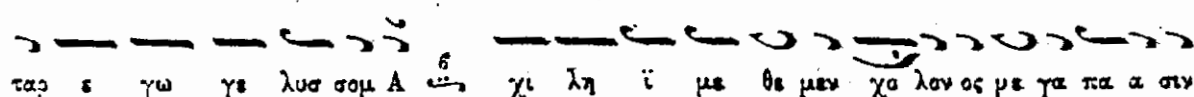
ΕΒΟΗΣΑ ἐν ὄλῃ καρδίᾳ μου. Στίχος ἑμμετρος μικροσκελής. 2) Εἰρμὸς συνειθισμένος ζ'. φῶδης λ' β'. ἤχου, ἐκ τῶν Καταδασίων τῆς Ἀποκρέφ Κυριακῆς. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος ζ'. φῶδης λ' β'. ἤχου.

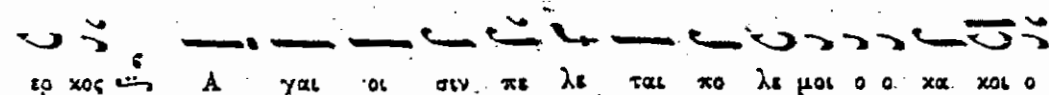
Γένος Χρωματικῶν. λ' β'

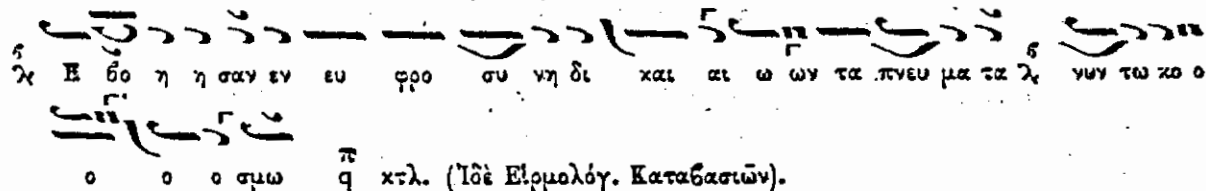
Σημ. Φαίνεται ὅτι, ὁ Πατὴρ ἡμῶν Ἀ. Ἀνδρέας ὁ Κρήτης ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμοῦ ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Α. τῆς Ἰλ. α' Ἀτρείδῃ, σὺ δὲ παῦε τεὸν μένος, ἀντάρ ἔγωγε » (Ἴδε στίχον 282) διότι κάλιστα τονίζονται οἱ ἐκεῖσε τρεῖς στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου

τοῦ Εἰρμοῦ· οἶον· ἤχος λ' β'.

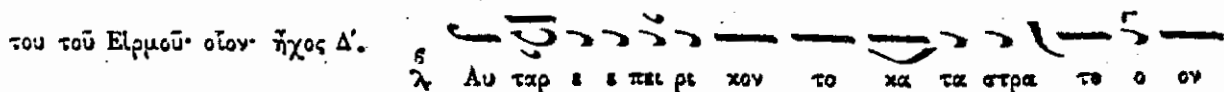

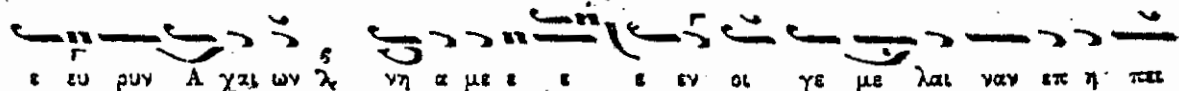

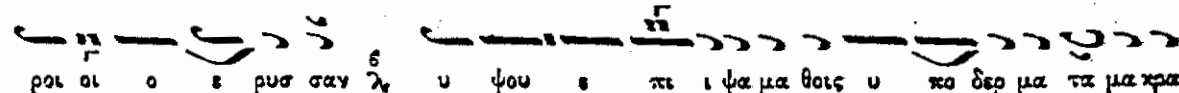
ΕΒΟΗΣΑΝ ἐν εὐφροσύνῃ. Στίχος ἑμμετρος μικροσκελής. 2) Εἰρμὸς συνειθισμένος ζ'. φῶδης Δ'. ἤχου, ἐκ τῶν Καταδασίων τῶν Βαίων. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος ζ'. φῶδης Δ'. ἤχου. Γένος διατονικοῦ.

Σημ. Φαίνεται ὅτι, ὁ Πατὴρ ἡμῶν Κοσμάς ὁ Μελεβδὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμοῦ ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Α. τῆς Ἰλ. α' Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἔκοντο κατὰ στρατὸν εὐρὺν Ἀχαιῶν ν. (Ἴδε στίχον 484) διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε τρεῖς στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τού-

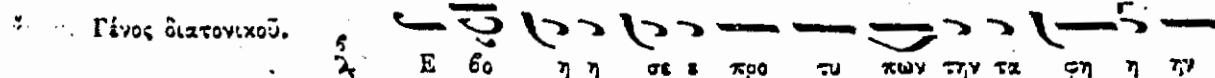
του τοῦ Εἰρμοῦ· οἶον· ἤχος Δ'.

ΕΒΟΗΣΕ προτυπῶν τὴν Ταρτὴν τὴν τριήμερον. Στίχος ἑμμετρος μικροσκελής. 2) Εἰρμὸς συνειθισμένος ζ'. φῶδης Δ'. ἤχου, ἐκ τῶν Καταδασίων τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος ζ'. φῶδης Δ'.

Γένος διατονικοῦ.

τη ην τρι η με ρον λ ο προ φη τ η της π κτλ. (Ἰδε Εἰρμολ. Καταβας.)

Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ πατὴρ ἡμῶν Κοσμάς ὁ Μελωδὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα καὶ τούτου τοῦ Εἰρμου ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Α. τῆς Ἰλ. « Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἔντο » (Ἰδε στίχον 469)· διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκείσε τρεῖς στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μὲ τὰ μουσικὰ μέτρα

τούτου τοῦ Εἰρμου· οἶον· ἤχος Δ'.

λ Αὐ τὰρ ε ε πει ει πο σι ος και ε ὄη η η-

τυ υ ος ε ξε ρον λ εν το Κου ου ου ρι μεν κρη τη ρας ε πε στε ε

ε ψα αν το πο τοι ο λ γω μη σαν δα ρα πα α σιν Α ε παρ

ξα α με νοι οι δε πα εσ σιν

ΕΒΟΗΣΕ ΣΟΙ, ἰδὼν ὁ Πρέσβυς. Στίχος ἑμμετρος μικροσκελής. 2) Εἰρμὸς συνειθισμένος ζ'. ῥῶδης Γ'. ἤχου, ἐκ τῶν Καταβασίων τῆς Ὑπαπαντῆς. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλ. ζ'. ῥῶδης Γ'. ἤχου. Γένος ἐναρμονίου·

λ Ε δο η σε ε ε σοι π ι ὦν ο Πρε ε ε σβυς π τοις ο φθαλ μοι οis το

σω τη ρι ι ον π κτλ. (Ἰδε Εἰρμολόγ. Καταβασίων).

Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ Πατὴρ ἡμῶν Κοσμάς ὁ Μελωδὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμου ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Δ. τῆς Ἰλ. Αὐτὰρ ὁ σῦλα πῶμα φερέτρης· ἐκ ὃ' ἔλετ' Ἴον » (Ἰδε στίχον 110) διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκείσε δύο στοίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ

Εἰρμου· οἶον· ἤχος Γ'.

λ Αὐ τὰρ ο συ υ υ λα π πω μα φε ρε ε ε τρης π εκ

δε λε τι ι ι ον α βλη η τα π πτε ρο εν τα με λαι π νε ων ερμ ο

ου υ υ να ων

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ. Ἡ διδασκαλεία τῶν μαθημάτων τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας, εἰς τῶν ὁποίων τὴν σειρὰν ἐμπεριέχεται καὶ ἡ διδασκαλεία τῆς Μουσικῆς, ἥτις παρὰ τῶν Ἀρχαίων ἐκαλεῖτο α' Ῥδική ». Περί τῆς ὁποίας, μεγάλως ἐπιμελοῦντο οἱ πρόγονοι ἡμῶν Ἀρχαῖοι· Ἕλληνες (Ἰδε Ῥδική). 2) Ἡ διδασκαλεία τῶν μαθημάτων τῆς ἐγκυκλίου σειρᾶς τῆς Μουσικῆς, ἥς τὸ ἀντικείμενον εἶναι Α'. τὸ Σύντομόν Στιγχεῖον. Β'. τὸ Εἰρμολόγιον ἐν γένει, μετὰ τῶν εἰς αὐτὸ ὑπαγόντων μικτῶν καὶ ἀναμικτῶν ἐκτάκτων μαθημάτων. Γ'. τὸ ἄργον Στιγχεῖον. Δ'. τὸ Οἰκιματάριον. Ε'. τὸ Κρατηματάριον. ζ'. ἡ Παππαδική· καὶ Ζ'. τὸ δεῖνδον Μάθημα τῶν Ἀναγραμματισμῶν, τὸ Μαθηματάριον.

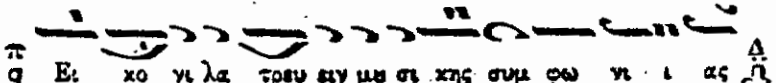

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ. Πρόχειρόν τι μουσικὸν βιβλίον, ὅπερ ἐρμηνεύει περιληπτικῶς τὸ πρακτικὸν καὶ θεωρητικὸν μέρος τῆς Μουσικῆς. (Ἰδε Θεωρητικόν).

ΕΔΩΚΑΣ σημειώσιν. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Στιγχεῖον Προσόμοιον ἐκ τῶν Κλάδων τοῦ Δ'. ἤχου. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος Δ'. ἤχου. Γένος διατονικοῦ. 4) Κλάδος σημαντικὸς τῆς Ἑκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, ὃς καλεῖται α' Προσόμοιον ». ἤχος Δ'.

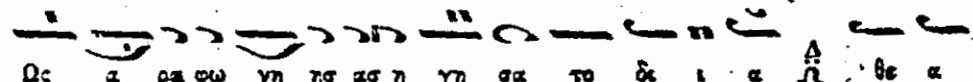
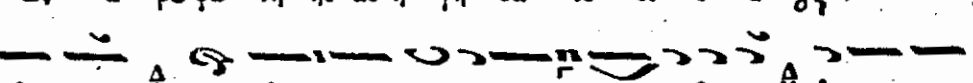
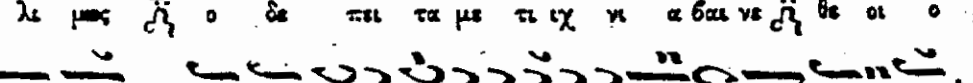
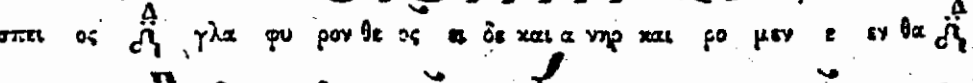
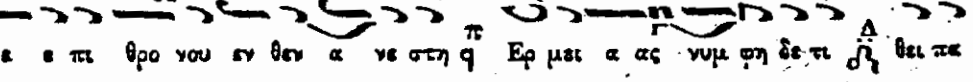
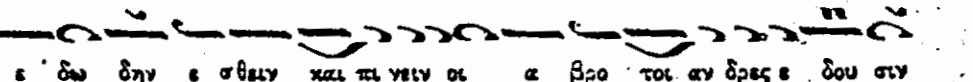
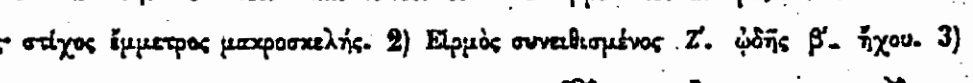
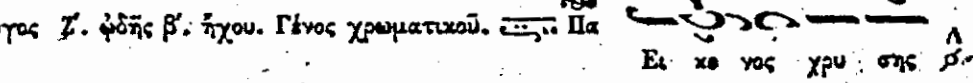
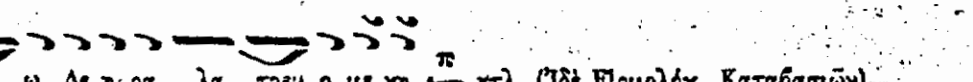
λ Ε δω κας ε η η με ι σιν τοις φο

ἡχοῦ τὸ κατ' ἄργον, καὶ Δ'. Τὸ Παππαδικὸν εἶδος. 4) Τὰ εἶδη τῆς φαλμοῦρας, ἅτινα ὑπάρχοντες εἰς τὰ Ἑκκλ. μέλη εἶναι οὗτοι. Ἀνοιξαντάρια ἢ Τριαδικοὶ Ὕμνοι. Κεκραγάρια, Δοξαντάρια, ἢ Δοξαστήρια Σπυχηρά, Δοχαὶ ἢ Προκείμενα Μεγάλα, Τροπάρια, Ἀπολυτρία, Ἀναστάσιμα, Καθίσματα, Ὑμνοὶ, Ἀντίφωνα, Πολυέλεοι, Πασαπνοάρια, Κτηνόνες, Καταδασίαι, Ἐξαποστειλάρια, Αἶνοι, Προσόμοια, Ἰδιόματα, Ἑορθινὰ, Δοξολογίαι, Ἀσματικὰ, Μαθήματα, Τυπικά, Μακαρισμοὶ, Εἰσοδικὰ, Τρισάγια, Ἀλληλουάρια, Χερουδικὰ, Κοινωνικά, Καλοφωνικοὶ Εἵρμοι, Κρατήματα, κτλ. (Ἴδε Μικτὰ, καὶ Ἀνάμικτα). 5) Τὰ εἶδη τῶν Ἑκκ. μελῶν, τὸ Σύντομον ἢ Νέον Σπυχηράριον, τὸ Εἰρμολόγιον, τὸ Ἀργὸν ἢ Παλαιὸν Σπυχηράριον, καὶ τὸ Παππαδικόν. 6) Τὸ εἶδος τῆς Περραγοῦρας, ὡς ἐκ τῆς μεταθέσεως τόνου καὶ φθορᾶς, ὃ λέγεται καὶ δύναμις τονική. 7) Τὸ εἶδος τῆς Μονοτονίας, ἣτις γίνεται κατὰ σύνθεσιν τῶν ὁμοειδῶ ἀπλῶν χαρακτῆρων, καὶ ἀπὸ πυρρίχιους ἢ προκελευσματικούς βραχεῖς φθόγγους. 8) Τὸ εἶδος τῶν πεποικλιμένων μελῶν. ὡς ἐκ τῆς ἐπισαγωγῆς ξένης φθορᾶς εἰς τὸ αὐτὸ μέλος. 9) Τὸ εἶδος τοῦ Ἀναγραμματισμοῦ, ὡς ἀπὸ τοῦ Σχῆμα προθύστερον. 10) Καὶ τὸ εἶδος τῆς παραδόσεως τῶν ἀντικειμένων τῆς ἐγκυκλίου σειράς τῆς Μουσικῆς. (Ἴδε Ἐγκύκλιος).

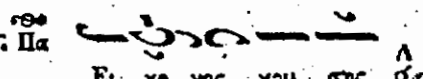
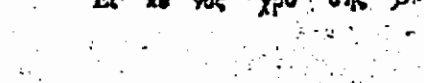
ΕΙΚΟΝΙ λατρεύειν μουσικῆς συμφωνίας· στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Εἵρμος συνειθισμένος Ζ'. φθῆς Α'. ἤχου, ἐκ τῶν Καταδασίων τῆς τοῦ Ἀποστόλου Θωμᾶ Κυριακῆς. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος:

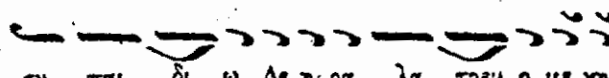
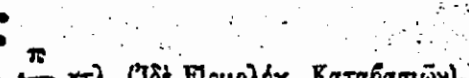
Ζ'. φθῆς Α'. ἤχου. Γένος διατονικοῦ.
 Εἰ κο νι λα τρε υν με σι κης συμ φω νι ι ας
 κτλ. (Ἴδε Εἰρμολόγ. Καταδασίων).

Σημ. Ὁ ποιητὴς τοῦ μακροσκελοῦς τούτου Εἵρμου φαίνεται ὅτι ἔλαβε τὰ ποιητικὰ αὐτοῦ μέτρα ἀπὸ τοῦ στοιχείου Ε' τῆς Ὀδοῦ. «Ὡς ἄρα φωνήσας» ἠγήσατο διὰ θεῶν». (Στ'χ. 192). Διότι πολὺ καλὰ τινίζονται οἱ ἐκεῖσε ἐξ στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἵρμου.

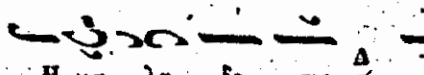
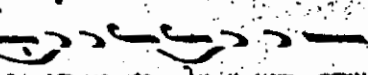
οἶον ἤχος Α'.
 Ὡς α ρα φω νη ησ ας η γη σα το δε ι α
 ων καρ πα λι μος
 ο δε πει τα με τι ιχ νι α δαι νε
 ι ξον δε σπει ος
 γλα φυ ρον θε ος α δε και α νηρ και ρο μεν ε εν θα
 κα θε ζετ ε ε πι θρο νου εν θεν α νε στη
 Ερ μει α ας νυμ φη δε τι
 θει πα
 ρα πα σαν ε δω δην ε σθαιν και πι νειν οι α βρο τοι αν δρες ε δου σιν

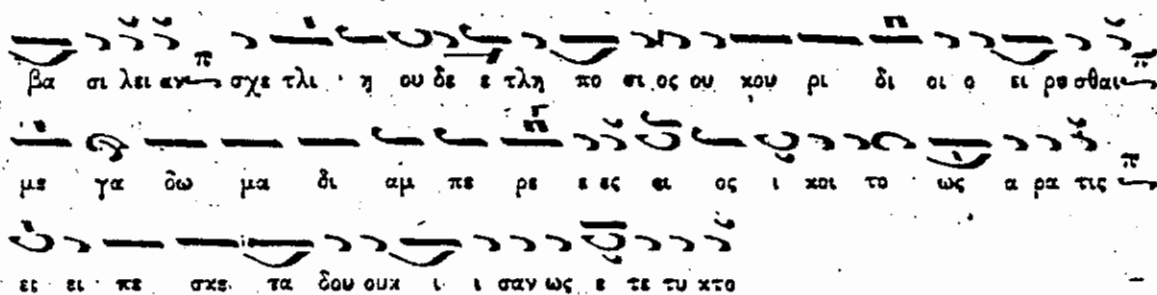
ΕΙΚΟΝΟΣ Χρυσῆς· στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Εἵρμος συνειθισμένος Ζ'. φθῆς β'. ἤχου. 3)

Εἰρμολογικὸς Πρόλογος Ζ'. φθῆς β'. ἤχου. Γένος χρωματικοῦ.
 Εἰ κε νος χρυ σης

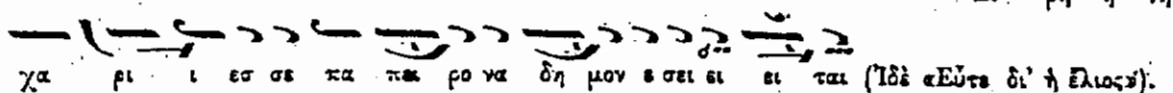

 εν παι δι ω Δε η ρα λα τρε υ ο με νη
 κτλ. (Ἴδε Εἰρμολόγ. Καταδασίων).

Σημ. Ὁ ποιητὴς καὶ τούτου τοῦ Εἵρμου, φαίνεται ὅτι ἔλαβε τὰ ποιητικὰ αὐτοῦ μέτρα ἀπὸ τοῦ στοιχείου Ψ' τῆς Ὀδοῦ. «Ἡ μάλα δὴ τις ἐγήμε πολυμήστην βασιλειαν». (Στ'χ. 149). Διότι πολὺ καλὰ τινίζονται οἱ ἐκεῖσε πρῶτα στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ

Εἵρμου· οἶον ἤχος
 Η μα λα δε τις
 ε γη με πο λυ υ μνη σην

ΕΙΡΗΝΗ Χαρίσσο ἑκαπείρονα ὄημον ἐστῆται. Τὸ τῆς Λαμπροφόρου Ἀναστάσεως Προφδικὸν Προκειμέ-
νον τοῦ Ἡρωϊκοῦ, ἢ Πειθητικοῦ, Εὐαγγελίου «Εἰρήνη Πάσι» εἰς ἤχον Φρύγιον ἢ Γ'. ὁδεύων Εἰρμολο-
γικῶς μὲ τριφωνίαν κατὰ Μικτὸν Ἰδός, οὗ τὸ πρωτότυπον μέλος. ἢ Γα. χ χ.

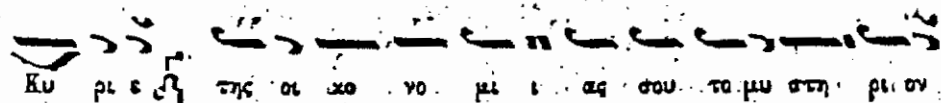
ΕΙΡΗΝΙΚΟΝ. Ἦθος τι τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει τὸν Ὑποφρύγιον ἢ Βαρὺν ἤχον κατὰ τὸ ἐπεισαγωγικὸν
καὶ ποικίλον αὐτοῦ μέλος τοῦ θεματισμοῦ. 2) Κλάδος τις τῆς Μουσικῆς, ὃς καλεῖται ἀραβοτουρκιστὶ «Σου-
ζι-τὴλ». 3) Ἦθος, τὸ ὁποῖον παριστᾷ τὸ Σύστημα τοῦ Ὑποφρυγίου ἢ βαρέος ἤχου κατὰ τὸ ἐναρμόνιον
Γένος, τοῦ ὃ' ὅπερ ἀποκαιμίζει τὰ πνεύματα, καὶ ἡσυχάζει τὰ σώματα καὶ τὰς διαθέσεις τῶν Γερόντων,
καὶ τῶν ἀπλῶν ἢ γιδίων ὑποκειμένων.

ΕΙΡΜΟΛΟΓΙΚΟΝ. Τὸ δεύτερον εἶδος τῆς Ἑκκλ. Ψαλμωδίας. 2) Τὸ ἀπλοῦν καὶ διπλοῦν βᾶδισμα
ἀπάντων τῶν Συντόνων (Συντόμων) Μουσικῶν μαθημάτων. 3) Τὸ μέλος, ἐκάστου Συντόνου (Εἰρμολογι-
κοῦ) μαθήματος, ὡς τὸ μέλος καὶ σχῆμα τῶν Κανόνων, τὸ μέλος καὶ τὸ σχῆμα τῶν Καταβασίων, τὸ
μέλος καὶ σχῆμα τῶν Προσομοίων, τὸ μέλος καὶ σχῆμα τῶν Δοξολογιῶν, τῶν Πολυελέων, τῶν Ἐξα-
ποστιλαρίων, τῶν Μακκρισμών, κτλ.

ΕΙΡΜΟΛΟΓΙΟΝ. Βιβλίον τι Μουσικὸν ὅπερ ἐστὶ τὸ ἀναγκαιώτατον ὄργανον τοῦ Ἱεροφάλτου. 2) Εἰρ-
μολόγιον τῶν Καταβασίων, ὀδηγημένων εἰς Ἀργὸν καὶ εἰς Σύντομον. 3) Εἰρμολόγιον ἡδυστον πρὸς εὐ-
θυμίαν, ὃ καλεῖται «Καλοφωνικόν». 4) Τὸ Β. ἀντικείμενον τῆς παραδόσεως τῆς Ἐγκυκλίου σειρᾶς τῆς
Μουσικῆς. (Ἰδε Ἐγκύκλιος).

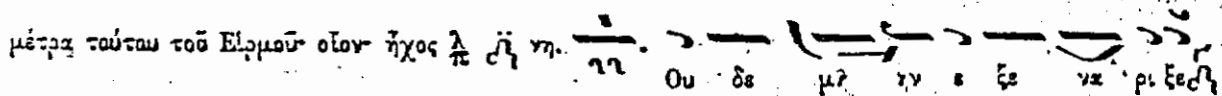
ΕΙΡΜΟΣ. Ὁ πρῶτος στίχος τῆς σειρᾶς ὅστις συνδέει ἑκάστον μέρος τῆς κατ' ὥδην Ἀκροστιχίδος. 2)
Ὁ κατὰ μέτρον καὶ Πρόλογον στίχος τῶν Κανόνων. 3) Ὁ πρῶτος καὶ χορηγὸς στίχος ἐκάστης ὥδης,
ὅστις λέγεται «Εἰρμός». Ἐκ τοῦ Εἰρω, σείρω εἰς ἀράδαν τὰ στιχεῖα τοῦ κατ' ὀρισμὸν λόγου. (Ἰδε
Ἀκροστιχίς). Ὅθεν ὁ Εἰρμός τῆς Α'. ὥδης, ὁ Εἰρμός τῆς Β'. ὥδης, τῆς Γ'. ὥδης, τῆς Δ'. τῆς Ε'.
τῆς ς'. τῆς Ζ'. ὥδης, τῆς Η'. καὶ τῆς Θ'. ὥδης. Ὡς οἱ ὀρισμοὶ πηγάζουσιν ἐκ τῶν στίχων τῶν Προ-
φητικῶν ὥδων. Καὶ ὁ μὲν ὀρισμὸς τοῦ Εἰρμοῦ τῆς Α'. ὥδης, ἐκ τῆς ὥδης τοῦ Μωϋσέως, ἐν τῇ ἐξῶδῳ
καὶ ὁ τοῦ Εἰρμοῦ τῆς Β'. ὥδης, πάλιν τοῦ Μωϋσέως, ἐν τῇ Δευτερονομίᾳ, ὁ δὲ τοῦ Εἰρμοῦ τῆς Γ'.
ὥδης, (τῆς ἐκ τῆς Α'. Βασιλειῶν). Ἦτοι Ἀννης καὶ Προφῆτιδος ὁ δὲ τοῦ Εἰρμοῦ τῆς Δ'. ὥδης, ἐκ
τῆς τοῦ Ἀβραάμ. ὁ δὲ τοῦ τῆς Ε'. ὥδης, ἐκ τῆς τοῦ Ἡσαίου. ὁ δὲ τοῦ τῆς ς'. ὥδης, ἐκ τῆς τοῦ Ἰω-
νᾶ. ὁ δὲ τοῦ τῆς Ζ'. ὥδης, καὶ τοῦ τῆς Η'. ἐκ τῶν Ὁδῶν τῶν τριῶν Παίδων ὁ δὲ ὀρισμὸς τοῦ Εἰρμοῦ
τῆς Θ'. ὥδης, ἐκ τῆς (κατὰ Λουκᾶν) ὥδης τῆς Θεοτόκου. 4) Ὁ τὸ εἶδος ἔχων ἀνάμικτον, καὶ τὸ μέ-
λος ἐκτεταμένον πρὸς εὐθυμίαν Καλοφωνικὸς Εἰρμός, εἰς τὰ παλαιώτατα Μουσ. χειρόγραφα τῶν Βυ-
ζαντινῶν Μουσ. ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Καλοφωνικῶν Εἰρμῶν φέρει τὸ «Εἰρμοὶ Καλοφωνικοὶ, ψαλλόμενοι
εἰς εὐθυμίαν».

ΕΙΣΑΚΗΚΟΑ Κύριε, τῆς οἰκονομίας σου. Στίχος ἑμμετρος μικροσκελῆς. 2) Εἰρμός συνειθισμένος Δ'.
ὥδης ἢ Γ'. ἤχου, ἐκ τῶν Καταβασίων τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος
Α'. ὥδης ἢ Γ'. ἤχου. Γένος διατονικοῦ, βάσις Τριφωνία. ἢ Γα. χ χ.

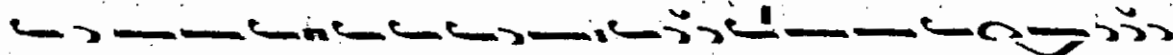

Κυ ρι ε της οι νο μι ε ασ σου τα μυ στη ρι ον κτλ. (Ἰδε Εἰρμ. Κατ.)

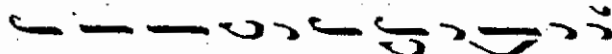
Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ Πατὴρ ἡμῶν Ἀ. Θεοφάνης ὁ Γραπτὸς, ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Ζ. τῆς Ἰλιάδ. «Οὐ δέ μιν ἐξενάριξε σεβάσματο γὰρ τόγε θυμῷ». (στίχ. 417), διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε δύο (κέτι πρὸς) στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μὲ τὰ μουσικὰ

Ου δε μρ γν ε ξε να ρι ξε ρι

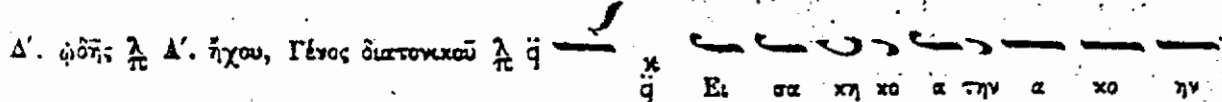

σε βασ σα το γα αρ το γε θυ μω αλ λα ρα μιν κα τε κη ε συν εν τε σι δαι

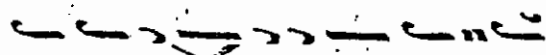

δα λα α σιν η δε πι σημ ε χεν

ΕΙΣΑΚΗΚΟΑ τὴν ἀκρὴν τῆς δυναστείας τοῦ Σταυροῦ σου. Στίχος ἑμμετρος μικροσκληρῆς. 2) Εἰρμός συνευρισμένος Δ'. ᾠδῆς ἁ Δ'. ἤχου, ἐκ τῶν Καταβασίων τῆς Ἀναλήψεως. 3) Εἰρμελογικὸς πρόλογος

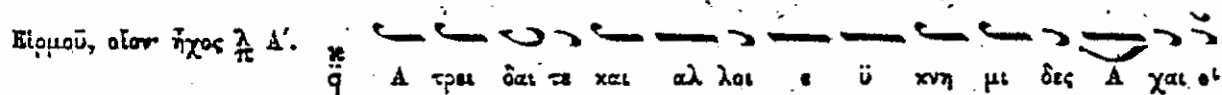

Ει σα κη κο α την α κο ην

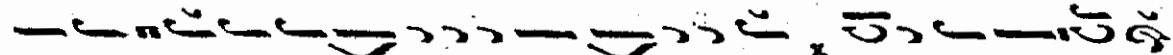

της δυ να σπι ας του σταυ ρου ου σου ηλ κτλ. (Ἰδε Εἰρμολόγ. Καταβασίων)

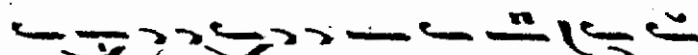
Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Α'. τῆς Ἰλ. «Ἀτρεΐδῃ τε, καὶ ἄλλοι εὐκνήμιδες Ἀχαιοί». (στίχον 17). διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε τρεῖς στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μὲ τὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ

Α τρει δαι τε και αλ λαι ε υ κνη μι δεσ Α χαι ε

υ μι εν μαν θε οι δαι εν Ο λυμ πι α δω ω ματ ε χον τες εκ περ σαι

πρι α μοι ο πο λιν εν δει καδ ι κε σθαι

ΕΙΣ ΜΗΜΟΣΥΝΟΝ ΑΙΩΝΙΩΝ. Ὑμνος Κοινωνικὸς ψαλλόμενος εἰς μνήμην μαρτύρων. 2) Κοινωνικὸν ψαλλόμενον κατὰ πάσαν Τρίτην. «Εἰς μνημόσυνον αἰώνιον ἔσται δίκαιος». (ψαλλμός 111). 3) Μάθημά τι ἐκτενὲς τοῦ Παππαδικοῦ εἶδους, εὐ τὸ θέμα κύριον καὶ ἀπλοῦν, ἥτοι φύσει Παππαδικὸν κατὰ τὸ μέλος.

ΕΙΣΟΔΙΚΟΝ. Ὁ εἰς τὴν μικρὰν Εἰσοδὸν ψαλλόμενος Προφητικὸς στίχος, εἰς τὰς Κυριακάς, καὶ εἰς τὰς λοιπὰς τῆς ἑβδομάδος ἡμέρας, εἰς τύπον μνήμης Ἀγίων, τῶν Ἀρχαγγέλων, τῶν Μαρτύρων, τῆς Θεοτόκου, τῶν Ἀποστόλων, κτλ. «Δεῦτε προσκυνήσωμεν, κτλ.» (ψαλ. 94). Εἰσοδικὸν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. «Εὐαγγελίσασθε ἡμέραν ἐξ ἡμέρας κτλ.» (ψαλ. 95). Τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως. «Ἐκ γαστρὸς πρὸ ἐωσφόρου ἐγέννησάσε, κτλ.» (ψαλ. 109). Εἰσοδικὸν τῶν Θεοφανείων, καὶ τῶν Βαΐων. «Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, κτλ.» (ψαλ. 117). Εἰσοδικὸν τῆς Ἑκαπαντης. «Ἐγνώρισε Κύριος τῷ Σωτήριον αὐτοῦ κτλ.» (ψαλ. 97). Εἰσοδικὸν τῆς Ἀναλήψεως. «Ἀνέβη ὁ Θεὸς ἐν ἀλαλαγμῷ, κτλ.» (ψαλ. 46). Τὸ Εἰσοδικὸν τῆς Πεντηκοστής. «Ἐφύθητι Κύριε ἐν τῇ δυνάμει σου, κτλ.» (ψαλ. 20). Εἰσοδικὸν τῆς Μεταμορφώσεως. «Ὅτι παρὰ σοὶ πηγὴ ζωῆς Κύριε, κτλ.» (ψαλ. 35), Εἰσοδικὸν τοῦ τιμίου Σταυροῦ. «Ἐφούτε Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν, κτλ.» (ψαλ. 98). π. X. Δε. Δε. Δε. Δε.

προ σκυ νη πω μεν και προσ πε σω ω μεν Χρι στω, σω σον η μα ας Γι

ε ε θε ου

κτλ. Ὡς καὶ τὰ ἀκόλουθα αὐτῶν Τροπάρια ἐκάστης Δεσποτικῆς καὶ Θεομητορικῆς Ἑορτῆς.

ΕΙΣ ΠΑΣΑΝ τὴν γῆν. Ὑμνος Κοινωνικὸς τῶν Ἀποστόλων. 2) Κοινωνικὸν τῆς ἑβδομάδος ἑλληδόμενον κατὰ πᾶσαν Πέμπτην, οὗ τὸ κοίμενον. α Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξηλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς Οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν ». (ψαλ. 18). 3) μάθημά τι ἐκτενές τοῦ Παππαδικοῦ-ἐίδους, οὗ τὸ θέμα κύριον καὶ ἀπλουν ἦτοι φύσει Παππαδικὸν κατὰ τὸ μέλος.

ΕΚΑΛΗΨΕΝ οὐρανοὺς στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρμὸς συνειθισμένος Δ'. ῥόδης Γ'. ἦχου, ἐκ τῶν Καταβασίων τῆς Ἱσαπαντῆς. 3) Εἰρμολογικὸς Πρόλογος Δ'. ῥόδης Γ'. ἦχου. Γένος ἐναρμονίου.

Ε κα α λη φεν ου ρα νους η α ρε τη σου Χρι στε κτλ. (Εἰρ. Κατ.)

Σημ. Σὺν τοῖς ἄλλοις φαίνεται ὅτι ὁ Πατὴρ ἡμῶν Κτιστὴς ὁ μελωδὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα καὶ τοῦτου τοῦ Εἰρμοῦ ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Β. τῆς Ν. « Οἱ δ' ἄρα Μηθῶνιν καὶ Θαυμακίην ἐνέμοντο » (στιχ. 716). Διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε πέντε στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ

μέτρα τοῦτου τοῦ Εἰρμοῦ· οἶον· ἦχος Γ'.

Οι δα α ρα Μη θω νην και θαυ μα

κι ην ε νε μον το και Με λι βοι αν ε χον και Ο λι ζω να τρη

χει ει αν των δε Φι λο κτη της ηρ χει το ξων ευ ει δως ε πτα

νε ων ε ρε ε ται δεν ε κα στη πεν τη κον τα εμ δε βα σαν

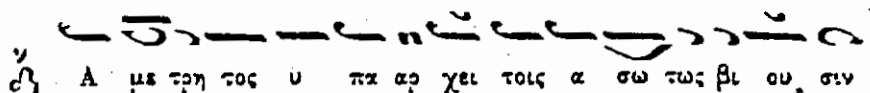
το ξων ευ ει δο τες ι φι μα α χε ε σθαι

ΕΚ δ' ἄρ' Ἰωάννοιο τὸ δ' ἔστι βροντογόνοιο· τὸ τῆς Λαμπροφόρου Ἀναστάσεως Προφωδῖκόν Προκείμενον τοῦ Ἡρωϊκοῦ ἢ Ποιητικοῦ Εὐαγγελίου ἀπὸ τοῦ κατὰ Ἰωάννην, Ἀγ. Εὐαγγελίου τὸ ἀνάγνωσμα εἰς ἦχον Φρύγιον ἢ Γ'. ὁδεύων Εἰρμολογικῶς μὲ Τριφωνίαν, κατὰ τὸ μικτὸν εἶδος· οὗ τὸ πρωτότυπον μέλος ἦν Γα.

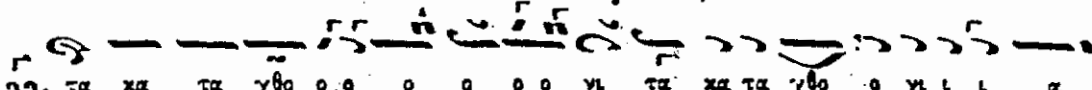
Εκ δα αρ Ιω α αν νοι ο το δε στι βρο το γο ο ο νοι ο

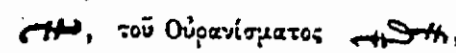
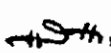
ΕΚΛΟΓΗ ἀρίστου. Κανὼν τις τῆς Μελοποιίας, τὴν ὁποίαν ἐκλογὴν μεταχειρίζεται ὁ μελοποιὸς εἰς τὴν πράξιν του, ὅταν θὰ εἰσαῇ ποικιλίαν, ἣτις ἔχει περὶ αὐτὴν προσόντα μερικά, τὸν λόγον (λίξιν), τὸν ρυθμὸν, καὶ τὴν ἁρμονία (τὸν ἦχον). Καθὼς ἡ ποίησις ἀγαπᾷ νὰ μεταχειρίζεται λίξεις ἰδιαιτέρας, κατὰ τὰς περιστάσεις, καὶ ξένας, πρὸς περισσοτέραν ποικιλίαν τῆς ὑποθέσεως, οὕτω καὶ ἡ μελοποιία ἀγαπᾷ νὰ μεταχειρίζεται τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀρίστων λίξεων, καὶ ἐπὶ τοῦ ἰδίου μέλους νὰ ἐπείσῃ ξένην φθοράν, καὶ δι' αὐτῆς νὰ παριστᾷ μέλος τι ὀρκατήριον καὶ πεποιημένον, δι' οὗ νὰ κινῶνται τὰ ψυχικὰ πάθη τῶν ἀκροατῶν, κατὰ τὴν ἀρέσκειαν καὶ διάθεσιν ἐνὸς ἐκάστου. 2) Ἐκλογὴ ἀρίστων, ἣτις εἶναι ἴδιον τοῦ μελοποιοῦ, προηγουμένου νὰ περιέλθῃ τὸν στίχον (τὸ Τροπάριον), καὶ ἐπομένως νὰ κάμῃ τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀρίστων, καὶ κατὰ τὴν ἐννοίαν τῶν ἐκλελεγμένων λίξεων νὰ τονίσῃ καὶ τὸ μέλος κατὰ τὸ νόημα· ὡς τὸ τῆς λίξεως, χαρά, λύπη, θάνατος, φθορά, οὐρανός, γῆ, ὕψος, βάθος, φόδος, τρά-

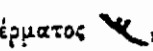
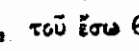
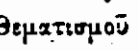
μος, κτλ. Ὡς ὁ στίχος α' Ἀμέτρητος ὑπάρχει τοῖς ἀσώτως βιοῦσιν ἡ κόλασις βρυγμὸς ὀδόντων, καὶ κλαυθμὸς ἀπαράκλητος· γέαινα πυρὸς, καὶ σκόληξ ἀκοίμητος, καὶ σκότος ἐξώτερον, δάκρυα ἀνενέργητα, καὶ Κρητὴς ἀσυμπάθητος. κτλ. » Εἰς τὸ τροπαίον τοῦτο, λαμπρώτατα ἔκαμε τὴν ἐκλογὴν τῶν ἀρίστων λέξεων, ὁ Διδάσκαλος Χουρμούζιος Χαρτοφύλαξ, αἵτινες εἰσιν « βρυγμὸς ὀδόντων, κλαυθμὸς, γέαινα πυρὸς, σκότος ἐξώτερον, σκόληξ ἀκοίμητος, δάκρυα, Κρητὴς ἀσυμπάθητος ». Εἰς τὴν ἐκλογὴν τούτων τῶν ἀρίστων λέξεων, κατὰ τὴν ἐννοίαν ἐκάστης, ἀναλόγως εἰσάγει καὶ φθορὰν, καὶ ποιεῖ τὴν πράξιν

ὡς δεῖ. π. χ. ἤχος λ. ἦ.
 Α με τρη τος υ πα αρ χει τοις α σω τως βι ου σιν
 ἡ κο λα σις βρυγ μο ο δόν των και κλαυ θμο ος α πα ρα κλη τος
 γε αι να πυ ρος και σκο ο τος ε ξω τε ρον και σκο ληξ α κοι μη τος
 δα κρυ α α νε νε ρ γη τα και κρη τη ης α συμ πα θη τος κτλ.

— Καὶ ὁ Διδάσκαλος Πέτρος Λ. ὁ Πελοποννήσιος, εἰς τὸν Κελσωνικὸν αὐτοῦ Εἰρμὸν « Γόνυ κάμπτει ἅπαντα φύσις » λαμπρώτατα κάμνει τὴν ἐκλογὴν ἀρίστου λόγου, τῆς λέξεως « τὰ καταχθόνια » καὶ κατὰ τὴν ἐννοίαν τῆς λέξεως νοηματικῶς ποιεῖ τὴν πράξιν εἰς τὸ μέλος ὡς ἀπαιτεῖ ἡ θέσις· οἶον·

ἤχος. Γ.
 τα κα τα χθο ο ο ο ο ο ο νι τα κα τα χθο ο νι ι α
 α α α και ἄλλοι ἄλλως πως. 3) Ἐκλογὴ ἀρίστων, αἱ δεῖναι καὶ μεγάλαί θέσεις

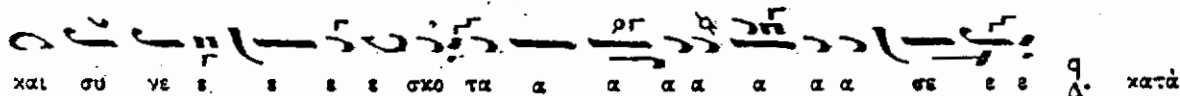
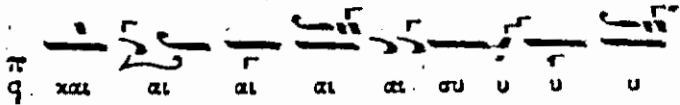
τῶν εἰς ἀτελεῖ καὶ ἐντελεῖ κατάληξιν λήγουσων κατὰ θέσιν παρακλητικῶν γραμμῶν, αἵτινες γίνονται ἀπὸ τὰς δυνάμεις καὶ ἐνεργίας τῶν Ἱερογλυφικῶν σηματοδωρῶν τῶν Μεγάλων ὑποστάσεων ὡς τῆς Πα-
 ρακλητικῆς Z. τοῦ Παρακαλίσματος Σ, τοῦ Χορεύματος , τοῦ Οὐρανίσματος ,

τοῦ Ἐπεγέρματος , τοῦ ἔσω Θεματισμοῦ , καὶ τοῦ ἔξω , κτλ. μὲ τὰς ἐπισήμους καὶ ἐκ-
 λεγεμένας λέξεις τῆς ἐκλογῆς τῶν ἀρίστων. Χρυσάφης ὁ νέος, εἰς τὸ ἀργόν, παλαιόν, αὐτοῦ Στιγ-
 ράριον, ἰδιαιτέρως ἔχει σημειώσεις ἐκλογῆς ἀρίστων, ἥτοι τῶν Μεγάλων καὶ δυνῶν θέσεων, ἐβδουήκον-
 τὰ 70· ὧν ἐπικεφαλῆς φέρει γεγραμμένον τὸ « Ἡ ἐκλογὴ τῶν μεγάλων καὶ δεινῶν θέσεων ». Ὁ Δι-
 δάσκαλος Χουρμούζιος Χαρτοφύλαξ, εἰς τὸ Σημειοματάριον αὐτοῦ ἔχει ἐκλογὴν τῶν ἀρίστων καὶ δεινῶν
 θέσεων, βιβλίον ὁλόκληρον. 4) Ἐκλογὴ ρυθμοῦ, ἴδιον μελοποιοῦ, τοὺς τρόπους τῆς ἀσκήσεως, νὰ με-
 ταβάλῃ τὰ μέτρα τοῦ ρυθμοῦ, καὶ νὰ ψάλλῃ μελωδίαν τοιαύτην, ἥτις νὰ ἔγῃ τὸ ἴδιον τὸ νὰ κινήσῃ
 τὴν ψυχὴν, καὶ νὰ διεγέρῃ τὰ πάθη, ἀπὸ θυμοειδῆ καὶ διεγερτικόν, εἰς ἄθυμον καὶ νοθεῶδες, ἥτοι
 ἀπὸ τὸ Διασταλτικόν, εἰς Ἑσυχαστικόν ἦθος· ἀπὸ Σπονδείον, εἰς Πυρρίχιον, καὶ τ' ἀνάπαλιν, καθὼς
 ἤθελε γνωρισθῇ ἡ αἰτία τοῦ ἐπικρατοῦντος πάθους. 5) Ἐκλογὴ μελωδίας, ἴδιον μελοποιοῦ, ὅστις ἤμπο-
 ρεῖ νὰ προσφέρῃ μελωδίαν εἰς κάθε ψυχὴν, ἥ κατὰ τὴν ὁμοίαν διάθεσιν, ἥ κατὰ τὴν ἐναντίαν, καὶ νὰ
 καλυτερεύσῃ τὸ ἀπὸ κρυπτὸν ἀνακαλυπτόμενον ἦθος, μὲ καταπειστικὸν τρόπον, διὰ τῆς προσεικούσης
 ἀρμονίας, ἥτις χαρακτηρίζουσα τὸ εὐχρηστον ἢ δεισάρεστον ἦθος τῆς διαθέσεως, θὰ φανερώσῃ τὸ κρυπτό-
 μενον. (Ἴδε περὶ ἐκλογῆς εἰς τὸ Μέγα Θεωρητικόν τοῦ Χρυσ. Προύσις. (§ 448 — § 454).

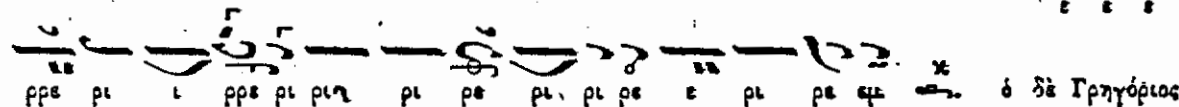
Ἐκλογὴ λέγεται σὺν τούτοις καὶ τὰ τοῦ Παππαδικοῦ εἰδους γράμματα τῶν Δοξαστικῶν, καὶ τῶν,
 Καὶ νῦν, τῶν Πολυελέων. Ἐκλογὴ, καὶ οἱ ἔκτακτοι καὶ ἀσυνήθεις Πολυελεῖς, ψαλλόμενοι εἰς τινὰς
 τόπους, κατ' οἰκίαν τοῦ τόπου θέλουν ὡς ὁ Πολυελεὺς « Οἱ Οὐρανοὶ διηγούνται ὁδὸν Θεοῦ » ὡς ὁ
 « Ἰπομένειν ὑκέμνητα τῶν Κύριον » ὡς ὁ « Ἐξομολογεῖσθαι τὸ Κυρίῳ ὅτι ἀγαθός, κτλ. Ἐκλογὴ δὲ,

καὶ τὰ Ἐφύμνια γράμματα τῆς Στιχολογίας τῶν Τριαδικῶν Ὑμνων τῶν Ἀνοιξταρίων. ἀδῶ σοι Παντοκράτορ Βασιλεὺς Ἐπουράνιε, κτλ. ».

ΕΚΛΥΣΙΣ. Κανὼν τις ἰδιαίτερος μελοποιίας ἡ ὁποία ἐκλυσίς (ἥτις καλεῖται παρ' ἡμῶν, ἀπλῶς, αὐτίς) γίνεται κατ' ἀποβολὴν τοῦ διαρχοῦντος μέλους ἢ τῆς ἐπεκτεινομένης φθοᾶς ἥτις ἐστὶν ἐντελεστάτη ἀπὸ τοὺς Ἀρχαίους Ἑλλήνας Μουσικούς. 2) Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἀποτομικοῦ σημείου τῆς Μουσ. ἦτοι τῆς ὑφέσεως ρ, ρ, ἢ τῆς διέσεως δ, σ, σ. 3) ἡ δύναμις καὶ ἐνέργεια τῆς ἐκάστης ἔσω-θρ καὶ ἔξω-θρ φθοᾶς, ἥτις προξενεῖ εἰς τὸ ἐπικρατοῦν μέλος, λύσιν, θέσιν, καὶ πλῆξιν. α Σημειογράφιαν ἔλεγον τὰς νῦν νότας, ὧν ἐφευρεταὶ εἰσὶν οἱ Ἕλληνες, τοῦτ' ἐστὶν ὁ Τέρπανδρος, μόνον διὰ τὴν ἀνιούσαν καὶ κατιούσαν τὴν δὲ τοῦ χρόνου τάσιν δηλαδὴ διάρκειαν ἐδιορίζον αἱ μακρὰ καὶ βραχεῖαι σήλλαβαί τοῦ κειμένου· τοῖς δὲ μὴ βλέπουσι τὸ κείμενον, ἐσημαίνετο διὰ χειρονομίας, ὡς καὶ τὴν σήμερον· εἶχον διὰ τὰς μεταβολὰς σποδιασμόν, ἐκβολὴν καὶ ἐκλυσιν, ἅπερ ἦσαν ἐντελέστατα ». (Κυριακὸς Μελέριβυτος ὁ Θεσσαλονικεύς. Ἴδε τὴν αὐτοῦ Ἀρχαιολογίαν περὶ Μουσικῆς). 4) Μελωδική τις ἐκλυσίς φωνῆς ἥτις πλήττεται κατ' ἀποτομὴν ὑφέσεως ρ, ἢ διέσεως δ (ἢ καὶ ἄλλων ἀποτομικῶν σημείων Μουσ.), ἥς ἡ ἐνέργεια παριστᾷ τὴν ἀσθενεῖ ἢ κατὰ λειποθυμίαν πλῆξιν φωνῆς, ἣν οἱ τουρκοῦραβες Μουσικοὶ καλοῦσι ἀμπαγιλτμά ἢ ναμέ». 5) Ἡ κατὰ πρό ἐτοιμασίαν ἐκλυσίς ἡμιφώνου, ὅταν θὰ λύσῃ ἡμῖα φθορὰ τὴν ἁρμονίαν τῆς ἄλλης τὸ ὁποῖον ἡμιφώνον μεταχειρίζεται καλῶς Παναγιώτης ὁ Χαράτσογλου εἰς τὸ Τροχαϊκὸν σύστημα κατ' ὕψιν, εἰς τὸ τῆς εὐθυμίας Καλοφωνικὸν Εἰρμόν, Ἐφριξε γῆ, κατὰ τὴν περίοδον « συνεσχότασε τὸ φῶς » οἶον.

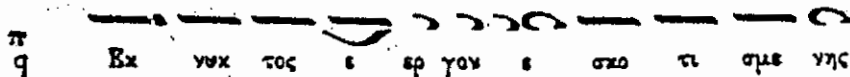

θέσιν δὲ Κουρμούζιος ὁ Χαρτοφύλαξ εἰς τὸ ἐντεχνον αὐτοῦ τῆς εὐθυμίας Κράτημά του. ἤ ᾠ

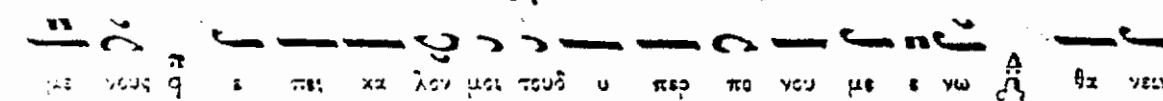
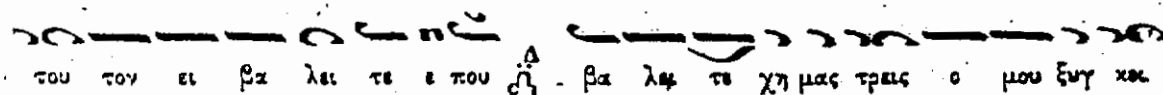
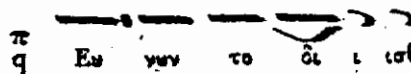
Πρωτοφάτης μεταχειρίζεται καλῶς τὴν ἐκλυσιν διὰ τοῦ φθορικοῦ σημείου τῆς μείζονος ἀποτομῆς τῆς ἑναρμονίως -θρ (Χεῖτάρ), εἰς τὸ ἐντεχνο αὐτοῦ Μάθημα, Περίλωσαι τὴν βομφαίαν σου, κατὰ τὴν περίοδον ατῇ Ὁραιότητι σου καὶ τῇ κάλλει σου ». (Ἴδε εἰς τὰς Ἀνθολογίας).

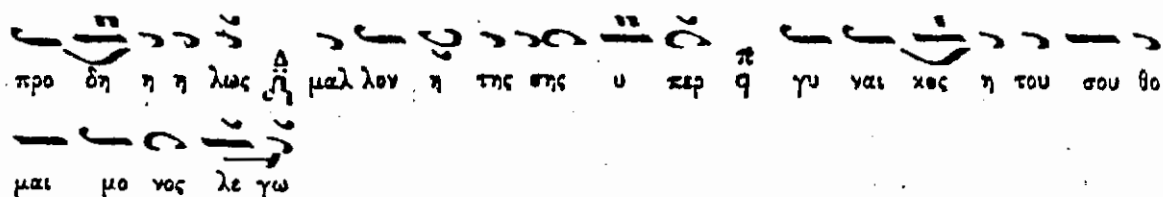
ΕΚ νυκτὸς ἔργον ἐσκοτισμένης πλάνης· στίχος ἑμμετρος μακροσκελὴς. 2) Εἰρμός συνειθισμένος Ε' φῶς Α' ἤχου, ἐκ τῶν Ἰαμβικῶν Καταβασίων τῶν Χριστουγέννων. 3) Εἰρμολογικὸς Πρόλογος Ε' φῶς Α' ἤχου. Γένος διατονικοῦ.

πλα α νης κτλ. (Ἰδὲ Εἰρμολόγιον Καταβασίων).

Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ κατὴρ ἡμῶν Κοσμάς ὁ Μελωδὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα καὶ τούτου τοῦ Ἰαμβικοῦ Εἰρμού ἐκ τῶν τοῦ Σοφοκλέως (Ἀίας μαστιγοφόρος) « Εὐ νῦν τόδ' Ἴσθ', τοῦτον εἰ βαλεῖ τέ που » (Ἴδε στίχον 1308)· διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκαῖστε πάντε στίχοι τοῦ Σοφοκλέως, καὶ ἐνόνονται μὲ τὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Ἰαμβικοῦ Εἰρμού, οἶον ἤχος Α'.

μαι μο νος λε γω

ΕΚ νυκτός ὀρθρίζοντα φιλάνθρωπε. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρμός συνειθισμένος Ε'. ᾠδῆς λ β'. ἤχου, ἐκ τῶν Καταβασίων τῆς Κυριακῆς τοῦ Ἀσώτου. 3) Εἰρμολογικός πρόλογος Ε'. ᾠδῆς λ β'.

ἤχου. Γένος χρωματικῶ. λ. β. βου. Εκ. νυκ τος ορ θρι ζον τα φι λαν θρω πε

ρω τι σον δε ο μαι κτλ. (Ἰδὲ Εἰρμολόγ. Καταβασίων).

Σημ. Φαίνεται ὅτι, ὁ Πατὴρ ἡμῶν Ἀ. Ἀνδρέας ὁ Κρήτης ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμοῦ ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Σ. τῆς Ὀδύς. α' Ἐνταυθοὶ νῦν ἴσο σῆας τε κύνας τ' ἀπερύκων » (Ἰδὲ στίχον 105) διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε τρεῖς στίχοι τοῦ Ὀμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τού-

του τοῦ Εἰρμοῦ, οἷον ἤχος λ β'. βου. Εν ταυ θοι νυν η σο' σῆας τε κυ νας τα πε ρι

κων μη δε συ γε ξει γων και πτω γων κοι οι ρα νος ει ναι λυ υ γρος ε ων

μη που τι κα κον και μει ζο ον ε παυ ρη

ΕΚ νυκτός ὀρθρίζοντες ὑμνοῦμεν σε Χριστέ. Στίχος ἑμμετρος μικροσκελής. 2) Εἰρμός συνειθισμένος Ε'. ᾠδῆς Α'. ἤχου, ἐκ τῶν Καταβασίων τῆς Κυριακῆς τοῦ Ἀποστόλου Θωμᾶ. 3) Εἰρμολογικός πρόλο- γος Ε'. ᾠδῆς Α'. ἤχου. Γένος διατονικῶ. π q

Εκ νυκ τος ορ θρι ζον τες υ μνου μεν σε

Χρι στε κτλ. (Ἰδὲ Εἰρμολόγ. Καταβασίων).

Σημ. Καὶ ὁ ποιητὴς τοῦ Εἰρμοῦ τούτου, φαίνεται νὰ ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα αὐτοῦ ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Α. τῆς Ἰλ. α' Μῆγε γέρον κούλητιν ἐγὼ παρὰ νηυσὶ κιχέω » (Ἰδὲ στίχον 26) διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε τρεῖς στίχοι τοῦ Ὀμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμοῦ. οἷον ἤχος Α'.

π q Μη σε γε ρον κοι λη σιν ε γω πα ρα νηυ σι Α. κι χει ω η νυν

ᾠ θυ νοντ Α η υ' στε ρον αυ θις ι ον τα q μη νυ ται ου ου χραι σμη

σκη πτρον και στεμ μα θε οι ο

ΕΚΣΤΡΕΠΤΟΝ, ἡ στρέπτον· ἄφωρόν τι ἱερογλυφικὸν σημεῖον τῆς Μουσ. τοῦ παλαιοῦ Συστήματος· οὗ τὸ σημεῖον Ἐκστρεπτὸν ζ, τοῦ ὁποῖου ἡ δύναμις παριστᾷ πάντοτε τὴν δευτέραν θέσιν δύο ὁμοιοκαταληκτικῶν θέσεων, ἢ τὴν ἐπομένην ὁμοίαν θέσιν δύο ἀλλεπαλλήλων θέσεων μιᾶς μελωδικῆς γραμμῆς· ἐξ ὧν, ἡ μὲν πρώτη διακρίνεται διὰ τοῦ Τρομικοῦ Σ, ἡ δὲ δευτέρα διὰ τοῦ Ἐκστρεπτοῦ Ζ· π: χι: ζ. Τρο ο ο ο

ΕΛΑΧΙΣΤΟΣ. Τόνος Μουσικός, ὃς καλεῖται παρὰ τῶν Ἀρχαίων Ἑλλ. Μουσικῶν «λεῖμμα». ὁ εἰς ἐκ τῶν φυσικῶν τόνων τῆς διατονικῆς Ελίμαχος ὑπὸ ἀριθμῶν ἑπτὰ ἢ ἑπταμόριον 7· ὁ δὲ ἑπτὰ (τόνος) ἔχει λόγον πρὸς τὸν παράγοντα (κατὰ τὸν τρίτον) 7, πρὸς 12. 3) Τόνος, ὁ ὁποῖος φέρει τὰ 2]4 μέρη τοῦ μείζονος τούτ' ἐστὶ 7]12. 4) Ὁ τονιαῖος ἀριθμός, ὅστις ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὸ μὲν κρότερον τοῦ ἐλάσσονος ἦτοι τὰ 2]3 καὶ 1]6· ταῦτα δὲ, κατ' ἀριθμητικὴν καὶ ἀρμονικὴν ἀναλογίαν $6=1-7$, παράγωσι τὸν ἑπταμόριον Μουσικὸν ἐλάχιστον τόνον· ὁ δὲ τονιαῖος ἀριθμός τοῦ ἐλάχιστου τόνου γίνεται κατὰ πρόσθεσιν τοῦ Τριαδικοῦ ἀριθμοῦ . . . , 1. 2, 3· ἐπειδὴ ἡ μονάς, . . , δὲν ἀριθμεῖται, προσθίσταται εἰς αὐτὴν καὶ ὁ περιττός, . . , ὅθεν ἐν, 1, καὶ 1—2· $2=2-4$. 4:3—7· ἄλλως δὲ κατὰ τριπλάσιον τοῦ ἀρτίου, . . , καὶ ἐκ προσθήκης τοῦ περιττοῦ, . . , $1=6-7$ · ἦτοι 7]12· ὡς ἐκ τῆς παραγωγῆς τῶν ἀριθμῶν τῶν 12 στιγμιαίων μορίων , οὗς ἀριθμοὺς ἐρευνᾷ ὁ σοφὸς Πυθαγόρας· γίνεται δὲ ἡ παραγωγὴ τοῦ ἐλάχιστου τόνου ἀπὸ τοῦ τριπλάσιον τοῦ ἀρτίου, . . , καὶ τῆς προσθήκης τοῦ περιττοῦ, . . , ὅθεν $2=3-6$ · καὶ $1=6-7$ · ἦτοι 7]12.

ΕΛΕΗΣΟΝ ΜΕ ὁ Θεός. Ψαλμοῦ τοῦ δαυὶδ, ψαλλομένη κατὰ τὸ εἶδος τῆς Ἀντιστροφῆς, ὃ λέγεται Πεντηκοστός Ν'. (ψαλμ. 30)· οὗ τὸ μέλος ἀρχαῖον καὶ πρωτότυπον Εἰρμολογικόν, τὸ εἰς Δεύτερον ἔχον.

ΕΛΕΥΘΕΡΑ μὲν ἡ κτῆσις γνωρίζεται. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρμός συνειθισμένος Η'. ὡδῆς Β. ἔχου, ἐκ τῶν Ἰαμβικῶν Καταβασιῶν τῶν Θεοσπεινῶν. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος Η'. ὡδῆς Β. ἔχου. Γένος χρωματικὸν ἤχος $\overline{\text{Β}}$ · βου

Ε λευ θε ρα μεν η κτη σις γνω ρι ζε ται $\overline{\text{Β}}$ κτλ. (Ἰδε Εἰρμολόγ. Καταβασιῶν).

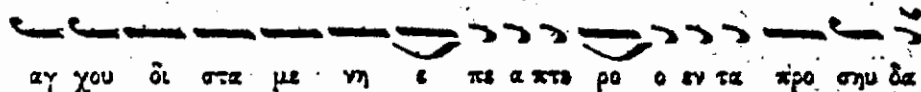
Σημ. Φαίνεται, ὅτι ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ἔλαβε τὰ παιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Ἰαμβικοῦ Εἰρμού ἐκ τῶν τοῦ Σοφοκλέους (Οἰδίπους Τύραννος) α' Ἐγὼ μὲν οὖν τοιόσδε τῷ τε δαίμονι » (Ἰδὲ στίχον 244)· διότι πολλὰ καλὰ τούζονται· οἱ ἐκεῖσε πέντε στίχοι τοῦ Σοφοκλέους, καὶ ἐνόνονται μὲ τὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Ἰαμβικοῦ Εἰρμού, οἷον· ἤχος Β'· $\overline{\text{Β}}$ · βου

Ε γω μεν ου ουν ται ο σδε τω τε δαι μο νι $\overline{\text{Β}}$ τω ταν ορι τω θα νον τι
 συ υμ μα χος πε ε λω Δ κει τευ χο μαι δε τον δε ορα κοτ ει τε
 ε τις Δ εις ων λε λυ θεν ει τε ε πλει ο νων με τα $\overline{\text{Β}}$ κα καν κει κως
 νιν $\overline{\text{Β}}$ α μο ρον εκ τρι ψει δι ον

ΕΜΜΕΤΡΟΝ. (Ἰδε Μέλος)

ΕΜΦΩΝΟΝ καὶ **ΕΜΦΩΝΟΣ.** Ὁ μουσικὸς χαρακτήρ ὅστις φέρει φωνὴν ἀφ' ἑαυτοῦ. 2) Τὸ φωνητικὸν σημεῖον τῆς ποσότητος ὅστις παριστᾷ τὴν τοῦ ἑαυτοῦ φθόγγου ἐντονότητα· ὡς τὸ Ὀλίγον — , ἡ Περισσὴ — , τὰ Κεντῆματα — , ὡς ἡ Ἀπόστροφος — , τὸ Ἐλαφρὸν — , ἡ Ὑπερβολή — , ἡ Σαμῆλή — , καὶ ὡς τὸ ἄμμετρον καὶ οὐδέτερον ἴσον — , τὸ ὁποῖον, ἂν καὶ δὲν φέρῃ ποσότητα φωνῆς ἀναβάσεως καὶ καταβάσεως, φωνεῖται ὁμως πρώτως πρὸ πάντων τῶν ἄλλων ἐμφώνων χαρακτήρων τῆς ποσότητος· α' Τὸ ἴσον — , ἄφωνον ἐστὶ· οὐχ ὅτι φωνὴν οὐκ ἔχει, φωνεῖται μὲν, οὐ μετρεῖται δέ· (Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός).

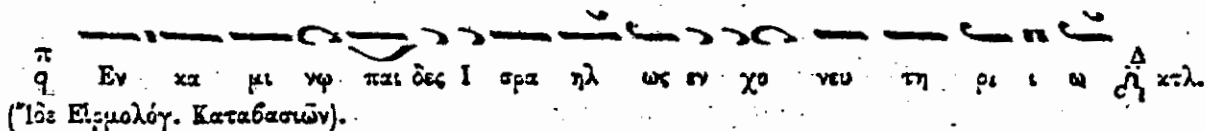
ΕΝΑΡΜΟΝΙΟΝ. Τὸ ἐκ τῶν Τριῶν τῆς Μουσικῆς Γενῶν, τὸ τέλειον, ὁρθὸν καὶ δυσκολώτατον, τελευταῖον ἢ τρίτον Γένος τῆς Μουσικῆς. 2) Γένος τῆς Μουσικῆς, εἰς τοῦ ὁποῖου τὸ Σύστημα ἐμπεριέχονται δύο τεταρτημόρια τοῦ μείζονος τόνου 3]12 ἐν ὑφέσει, ἢ ἐν ὑφέσει καὶ διέσει, καὶ τ' ἀνάπαλιν, κατὰ τ'

α γ χ ο υ ο ι σ τ α μ ε ν η ε π ε α π τ ε ρ ο ο ε ν τ α π ρ ο σ η μ δ α

ΕΝΗΧΗΜΑ καὶ ΕΝΗΧΗΣΙΣ. Προήχημα, ἴδιον τῆς Παρακλητικῆς Ἀπηχίσεως. (Ἰδε Ἀπτήχημα).

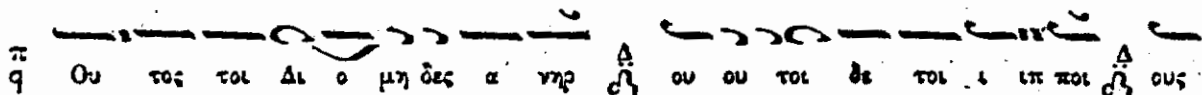
ΕΝ καμίνφ παῖδες Ἰσραὴλ. Σίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρμός συνειθισμένος Η'. ψόδης Α' ἤχου. 3) Εἰρμολογικός πρόλογος Η'. ψόδης Α'. ἤχου Γένος διατονικοῦ. ἤχος Α'.

π
q Εν κα μι νφ παι δες Ι σρα ηλ ως εν χο νευ τη ρι ι ω Δ κτλ.

(Ἰδε Εἰρμολόγ. Καταβασίων).

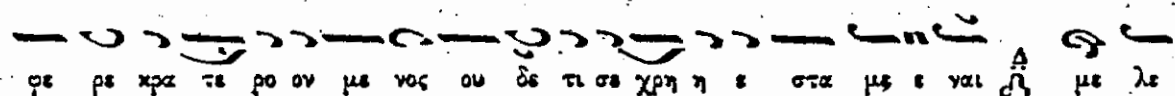
Σημ. Ὁ ποιητὴς τοῦ Εἰρμοῦ τούτου φαίνεται ὅτι ἔλαβε τὰ ποιητικὰ αὐτοῦ μέτρα ἀπὸ τοῦ στοιχείου Κ. τῆς Ἰλ. α Οὗτός τοι Διόμηδες, ἀνὴρ, οὔτοι δὲ τοι ἴπποι » (στίχ. 477). διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκείσε τέσσαρες στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μὲ τὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμοῦ, οἶον ἤχος Α'.

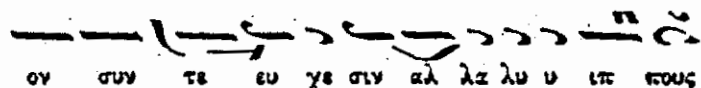
q Ου τοι τοι Δι ο μη δες α νηρ Δ ου ου τοι δε τοι ι ιπ ποι Δ ους

νω ἴν πι φαι σκε Δο ο λων ον ε πε φνο μεν η μαι εις αλ λα α γε δη q προ

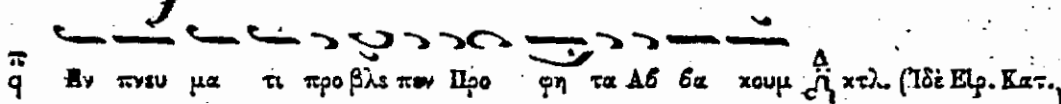

ρε ρε κρα τε ρο ον με νος ου δε τι σε χρη η ε στα με ε ναι Δ με λε

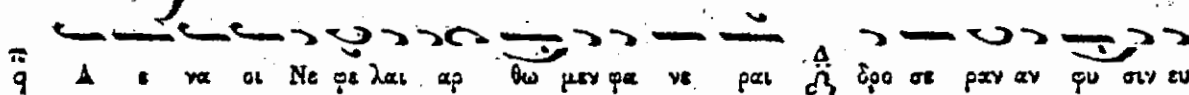
ον συν τε ευ γε σιν αλ λα λυ υ ιπ πους

ΕΝ πνεύματι προβλέπων Προφήτα Ἀδδακούμ· στίχος ἑμμετρος μικροσκελής. 2) Εἰρμός συνειθισμένος Α'. ψόδης Α'. ἤχου ἐκ τῶν Κανόνων τῶν Εἰσοδίων. 3) Εἰρμολογικός Πρόλογος Α'. ψόδης Α'. ἤχου. Γένος διατονικοῦ.

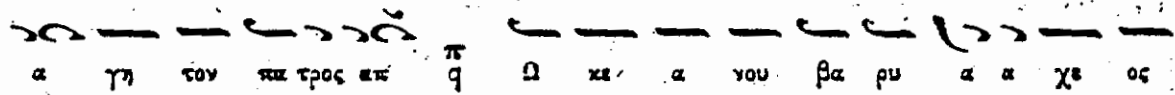

q Εν πνευ μα τι προ βλε πων Προ φη τα Αδ δα κουμ Δ κτλ. (Ἰδε Εἰρ. Κατ.)

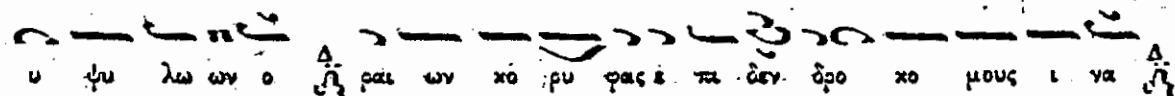
Σημ. Ὁ ποιητὴς τοῦ Εἰρμοῦ τούτου (Βασίλειος ὁ Μεγροβιτῆς) φαίνεται ὅτι ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα αὐτοῦ ἐκ τῶν μελικῶν ποιημάτων τοῦ Ἀριστοφάνους (Νεφέλαι). « Ἀέναιοι Νεφέλαι ἀρθώμεν φανεραὶ » (στίχ. 275). Διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκείσε ἑξ στίχοι τοῦ Ἀριστοφάνους, καὶ ἐνόνονται μὲ τὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμοῦ· οἶον ἤχος Α'.

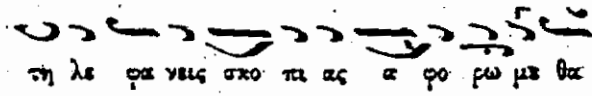
q Α ε να οι Νε φαι λαι αρ θω μεν φα νε ραι Δ δρο σε ρην αν φυ σιν ευ

α γη τον πα τρος απ q Ω κε α νου βα ρυ α α χε ος

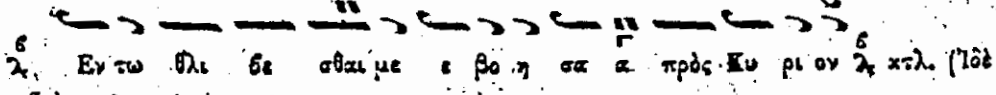

υ φυ λω ων ο Δ ραι ων κό ρυ φας ε πα δεν δρο κο μους ι να Δ

τη λε φα νεις σκο πι ας α φο ρω με θα

ΕΝ τῷ θλίβεσθαι με, ἐδόθησα πρὸς Κύριον. Στίχος ἑμμετρος μικροσκελής. 2) Εἰρμός συνειθισμένος ζ'. ψόδης Α'. ἤχου, ἐκ τῶν Καταβασίων τῆς Μεταμορφώσεως. 3) Εἰρμολογικός Πρόλογος ζ'. ψόδης Α'. ἤχου. Γένος διατονικοῦ.

ζ. Εν τω θλι βε σθαι με ε βο η σα α πρὸς Κυ ρι ον ζ. κτλ. (Ἰδε

Εἰρμολόγ. Καταβασίων).

Σημ. Καὶ ὁ ποιητὴς τοῦ Εἰρμού τούτου. (Ἀνδρέας ὁ Κρίτης). Φαίνεται ὅτι εἰλαβε τὰ ποιητικὰ αὐτοῦ μέτρα ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Α. τῆς Ἰλ. α Οὐστίνας αὐ μεθιέντας ἴδοι στυγεροῦ πολέμοιο » (στῖχ. 240). Διότι πολὺ καλὰ τινύζονται οἱ ἐκεῖσε δύο στίχος τοῦ Ὀμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ ρουσικά μέτρα τοῦ

του τοῦ Εἰρμού· οἶαν ἤχος Δ'.
 2. Οὐ στί νας . αυ . με . θι . εν . τας . ι . δοι . στυ . γε . ε . ρου . πο
 3. λς . μοι . ο . λ . τους . μα . λα . νει . κει . ε . σκε . λ . χο . λω . τοι . οι . σιν . ε . πε . εσ . σην

ΕΝ τῷ φωτὶ τῆς δόξης. Ὑμνος Κοινωνικὸς ψαλλόμενος ἀπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Δεσποτικῆς Ἑορτῆς τῆς Μεταμορφώσεως· οὗ τὸ κείμενον « Ἐν τῷ φωτὶ τῆς δόξης τοῦ προσώπου σου Κύριε, πορευσώμεθα εἰς τὸν αἰῶνα ». (ψαλ. 88. 2) Μάθημά τι ἐκτενὲς τοῦ Παππαδικοῦ εἶδους· οὗ τὰ θέμα κύριον καὶ ἀπλοῦν, ἥτοι φύσει Παππαδικὸν κατὰ τὸ μέλος.

ΕΝΩΣΙΣ. Ὁ ἀρμονικὸς συνδυασμὸς τῆς μουσ. Συμφωνίας, ἥτις διακρίνεται ἀπὸ τὴν πῶσιν δύο ἢ τριῶν φθόγγων εἰς ἓν καὶ τὸν αὐτὸν καιρὸν. 2) Ἡ ἔνωσις τοῦ ὀξυτέρου φθόγγου μετὰ τοῦ βαρυτέρου καὶ τ' ἀνάπαλιν, ὅθεν ἡ ἔνωσις τῆς συμφωνίας τοῦ ὁμοφώνου, τοῦ συμφώνου τοῦ παραφώνου, καὶ τοῦ διαφώνου. 3) Ἡ ἔνωσις τῆς μουσικῆς μετὰ τῆς ποιητικῆς εἰς τὴν πράξιν τῆς μελοποιίας, εἰς τὸ ἀποτελεῖται μελωδίαν.

ΕΝΩΤΙΣΑΙ ὁ Θεὸς τὴν δέησίν μου· θέμά τι Δοχτῆς ἡ Προκείμενον μέγαλον τῆς Δ'. τῆς διακαινησίμου. (Ἰδε Δοχαί).

ΕΞΑΙΡΕΣΙΜΟΣ. Κανονικὴ τις σύνθεσις μελωδικῆς γραμμῆς ὀριστικῆς τε καὶ ἀορίστου καταλήξεως. 2) Ἐξαίρεσις κανονικῆς θέσεως τῶν χαρακτήρων τῆς ποσότητος, εἰς τὴν ἐπὶ τὸ ὀξύ ὑγρόλυκτον καὶ ταχείαν συμπλοκὴν τῶν κεντημάτων ὑπὸ τῆς βραδύτητος τοῦ διαστήμου, τριστήμου, καὶ τετραστήμου μα-

κροῦ σημείου τοῦ ἀγοῦ, ἐπὶ τῆς τοιαύτης θέσεως.

3) Ἡ ἐξαίρεσις κανονικῆς σύνθεσις τῶν χαρακτήρων τῆς ποσότητος μετὰ τῆς τροπικῆς ποιότητος, εἰς τὴν ἀποκατάστασιν περισσοτέρας ἐντενότητος τῆς Πεταστῆς, διὰ τῆς τροπικῆς δυνάμεως τοῦ Ψηφιστοῦ, ἐπὶ τῆς χρονοτριβῆς τοῦ Κλάσματος, εἰς τὴν ἐντελεῖ γραμμὴν τῆς τοιαύτης μελω-

δικῆς θέσεως. π
 q των ψυ χων ω ω ω η η η η μων

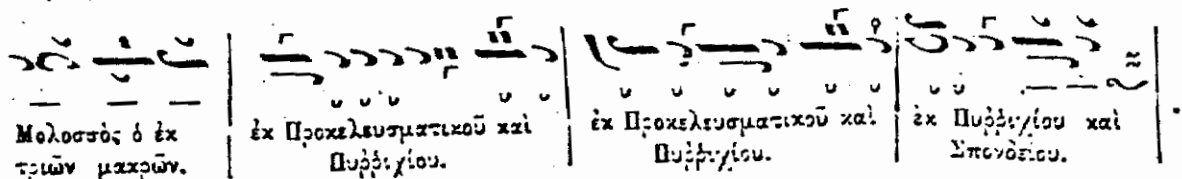
ΕΞΑΜΕΤΡΟΝ· μέτρον τι χρονικὸν ρυθμικοῦ ποδὸς τῆς τε μουσικῆς καὶ τῆς ποιητικῆς. 2) Ἡ κατὰ συζυγίαν καταμετρομένη ἐντελής μελωδικὴ γραμμὴ ὀριστικῆς καταλήξεως, σύνθετος ἐκ δύο ποδῶν

οἶον, παίων ἐξάστημος, ἐκ Πυρρήχιου καὶ Δακτύλου | με ε ε ρι ι | μνε α α αν q |, ἐκ Τροχάϊου καὶ Ἰάμβου

ἐκ Τροχάϊου καὶ Ἰάμβου | . 3) Ἡ κατὰ περίοδον καταμετρομένη ἐντελής μελωδικὴ γραμμὴ ὀρι-
 στικῆς καταλήξεως τοῦ Θεματισμοῦ —θ—, σύνθετος ἐκ δύο ποδῶν κατὰ μουσικὸν Ἐξάμετρον

ἐξ Ἰάμβου καὶ Τροχάϊου | ἐκ Τριδράχμης καὶ Ἰάμβου. Διτρόχαιος

ἐκ Τριδράχμης καὶ Ἰάμβου | ἐκ Σπὸνδείου καὶ Πυρρήχιου | ἐξ Ἀνάπαιστου καὶ Πυρρήχιου. ἐκ Προκλυσματικοῦ καὶ Πυρρήχιου.

Καὶ οἱ Ἰαμβικοί δὲ στίχοι τῶν Καταβασίων. «Ἐστω λαὸν» κτλ. οὕτως καταμετρῶνται κατὰ Ἐξάμετρον τῶν ἀτελῶν καὶ ἐντελῶν καταλήξεων, ἀλλ' ὡς ἔχει τὸ γνήσιον τῆς ρυθμικῆς ἐνώσεως τοῦ μουσικοῦ μέτρου εἰς τὸ πρωτότυπον Εἰρηολόγιον τῶν Καταβασίων.

ΕΞΑΠΟΣΤΕΙΛΑΡΙΟΝ. Στίχος τριῶν ἑξαμέτρων μικροσκελῆς, ἢ μακροσκελῆς. 2) Εἰρηολογικός Πρόλογος Προσομοίου στίχου Φωταγωγικοῦ Τροπαρίου. 3) Εὐλαδὸς σημαντικός τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσ. ὁ λέγεται «Φωταγωγικὸν ἢ Ἐξαποστειλάριον». 4) Τροπάρια τινα, τὰ ὅποια ψάλλονται μετὰ τὰς ψάλλας καὶ Καταβασίας τῶν Κανόνων, ἀντὶ τῶν Φωταγωγικῶν, ἀτινα ᾤξῃσεν ὁ Σοφὸς Κωνσταντίνος Βασιλεὺς ὁ Υἱὸς τοῦ Λέωντος τοῦ Σοφοῦ, καὶ ἐπὶ τὸ μακροσκελέστερον ἐπέκτεινεν τὰ μέτρα αὐτῶν, ὠνομάσας αὐτὰ ἀντὶ Φωταγωγικά «Ἐξαποστειλάρια». Ὅθεν, Ἐξαποστειλάρια τὰ Ἀναστάσιμα. Ἐξαποστειλάρια τὰ Νεκρώσιμα, τὰ τῆς ὁλῆς Ἐδομαδὸς Ἐξαποστειλάρια τῶν Δεσποτικῶν, τῶν Θεομητορικῶν Ἑορτῶν, κτλ. Τοῖς Μαθηταῖς συνέλωμεν. Ἀπόστολοι ἐκ περάτων. (Ὁ Οὐρανὸν τοῖς ἵστοις). Ἐν Πνεύματι, τῷ Ἱερῷ, Τὸν Ἀποστόλῃν αὐθυμερόν. κτλ.

Ἀελλήθησαν δὲ οὕτω, καὶ ἐν εἰς τόποις ἐτάχθησαν, ὅτι πρὸ τοῦ ἐπινοηθῆναι ταῦτα, καὶ μετὰ τὸν Κανόνα τελεσθῆναι, ἤδη τῆς ἡμέρας ὑπαυαζούσης, τὰ λεγόμενα Φωταγωγικά ἐψάλλοντο, ἅπερ οὕτω λέγουσιν «Ἐξαπόστειλον τὸ φῶς σου κτλ.» Ὑπελόμενοι οὖν ἐκεῖνα λέγειν, τοῖς τόποις ἐκείνων ταῦτα ὠνόμαζαν, διὰ τὸ, Ἐξαπόστειλον ὁμοιωτὶ λέγειν. Νικηφόρος Κάλлистος ὁ Ξανθόπουλος. (Ἴδε Φωταγωγικόν).

ΕΞΑΣΗΜΟΝ καὶ ἘΞΑΣΗΜΟΣ. Ρυθμικός καὶ χρονικός πούς, καταμετρούμενος ἐπὶ τῶν ἀορίστων παρακλητικῶν γραμμῶν, ἀπὸ χρόνους ἑξ. ὅθεν ἐξάσημον ἀπλοῦν, ἐξάσημον σύνθετον, ἐξάσημον σημαντὸν, κτλ. καὶ ἀπλοῦν μεν, ὡς ἐξ ὅλων βραχίων.

κτλ. καὶ ἀπλοῦν μεν, ὡς ἐξ ὅλων βραχίων. σύνθετον δὲ, ἐκ μακρῶν καὶ βραχίων. καὶ σημαντὸν δὲ, ὡς ἐκ τῆς κατὰ τὴν τάσεως φωνῆς ἐφ' ἑνὸς χαρακτῆρος εἰς ὃ πληροῦνται ἑξ κενοὶ χρόνοι κατὰ τὸν μακρὸν τῆς πενταπλῆς 6

ΕΞΕΛΕΞΑΤΟ Κύριος τὴν Σιών. Ὑμνος Κοινωνικός ψαλλόμενος ἅπασι τοῦ ἐνιαυτοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. οὐ τὸ κείμενον «Ἐξελέξατο Κύριος τὴν Σιών. ἡρετίτατο αὐτὴν εἰς κοιτίαν ἑαυτῷ». (ψαλ. 131). 2) Μάθημά τι ἐκτενές τοῦ Παππαδικοῦ εἴδους. οὐ τὸ θέμα κύριον καὶ ἀπλοῦν, ἦτοι φύσει Παππαδικόν κατὰ τὸ μέλος.

ΕΞΕΣΤΗ τὰ σύμπαντα. στίχος ἑξαμέτρος μακροσκελῆς. 2) Εἰρμὸς συνθετικῆς. Ε'. φῶδης Δ'. ἦ/ου, ἐκ τῶν Καταβασίων τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. 3) Εἰρηολογικός Πρόλογος. Ε'. φῶδης Δ'. ἦ/ου. Γένος διατονικοῦ.

Ε ξ ε στη τὰ συμ παν τα ε πι τη θει α δο ξη σου κτλ. (Εἰρ. Καταβ.)

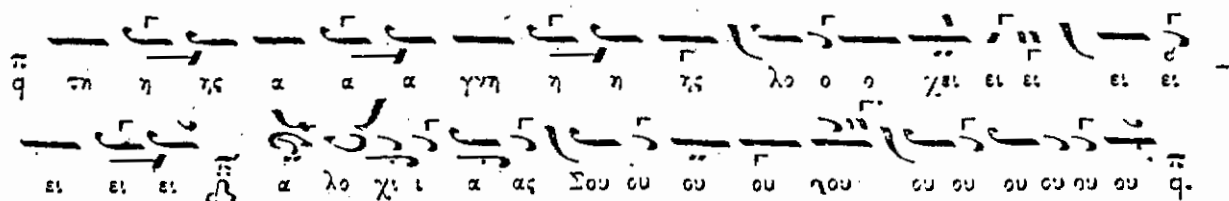
Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ Πατὴρ ἡμῶν Κοσμᾷ ὁ μέλῳδός ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Ψ. τῆς Ὀδῆς. «Τὸν δ' αὖτε προσέειπε περίρρων Πηνελόπει» στίχ. 236). Διότι λιμπρώτιστα τονίζονται οἱ ἐκεῖσε τέτταρες στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα

τούτου τοῦ Εἰρμού. οἶον ἦχος Δ'.

Τον δαυ τε προ σε ει πεν πε ρι ρρων Πη νε λο

και α ε ευ νη μεν δη σει γε τος ε σ ε ται οπ πο τε θω υ μω

Παραδόγμα τοῦ, Ἐξω, ἔστω σοι ὅλον τὸ μάθημα τοῦ Καλοφωνικοῦ Εἰρμού α Ἐπειρὶς γῆ » Πέτρου Μικραϊκῆ· κυρίως δὲ παρισπάζεται, κατὰ μὲν τὸ διαπασῶν, ἡ περίοδος α διαγράψῃ τὸ τοῦ Ναοῦ θεῖον καταπέτασμα ». Κατὰ δὲ τὸν Τροχόν, ἡ περίοδος α ὁ αἰνετὸς τῶν Πατέρων Θεός ». (Ἰδε Καλοφωνικὸν Εἰρμολόγιον). Καὶ ὁ Δομéstικος Δημήτριος ὁ Δοκιανὸς παριστὰ τὸ, Ἐξω, κατὰ μαρτυρίαν εἰς τὸ μάθημα τοῦ Καλοφωνικοῦ Εἰρμού α Τύπον τῆς Ἀγνῆς Λογείας Σου » οὕτως· ἤχος Α'.

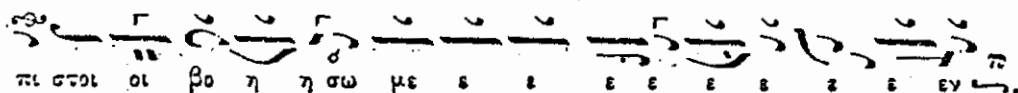
3) Ἐξω, τὰ τρία Ἐωθινά, τὸ Θ', τὸ Γ', καὶ τὸ ΙΑ', ὡς ὧντα ἔξω τῶν ἀριθμῶν τῶν ὀκτῶ ἤχων, ἀτινα ὑπάγονται εἰς τὰς διαίρεσεις τῶν ὀκτῶ ἤχων, καὶ διακρίνονται ἀπὸ τὰς περιόδους τοῦ Ἀποστόλου, καθὼς παρσπαμπόμεθα εἰς τὰς συζητήσεις τῶν ἐνδεκα Ἐωθινῶν καὶ τῶν Κυριακῶν Ἀποστόλων, καὶ εὐρίσκομεν ἀπὸ τὸν ἔσω ἤχον, καὶ ἔξω Ἐωθινὸν τὸν ζητούμενον τῆς Κυριακῆς Ἀπόστολον· π. χ.: Ἐωθινὸν ΙΑ' ἤχος β'. κτλ. 4) Ἐξω, ἡ ἐκτὸς τῶν φυσικῶν ἢ ἔσω φθορῶν τῶν Συστημάτων τῶν ὀκτῶ ἤχων ἔξωθεν· φθοραὶ τῶν χλιδανῶν μελῶν, αἱ ὁποῖαι λέγονται καὶ Ἐξωτερικαί, ἀπὸ τὸ, ἔξω ἔτσι ἡ ἔξω φθορὰ τοῦ κ - οθ, ἡ τοῦ Δι ς, ἡ τοῦ Δι ς, ἡ τοῦ Βι ς, ἡ τοῦ Βι ς, ἡ τοῦ Δι Δ ς, ἡ τοῦ

Γα ς καὶ ς ς· αἱ ὁποῖαι ἀπὸ μὲν τοὺς Βυζαντινοὺς Παλαιοὺς μουσικοὺς κυρίως λέγονται ἔξω φθο-

ραί. Τὸ δὲ μάθημα ὅπερ γίνεται ἐξ ἐκδότης αὐτῶν φθορᾶς, φέρει ἐπὶ κεφαλῆς γεγραμμένον μὲ τὸ σημεῖον καὶ τὸ α ἔξω φθορά. (Ἰδε Παλαιὰ τῆς Μουσικῆς χειρόγραφα τῆς τε Παππαδικῆς, καὶ τοῦ Μαθηματάρου, διὰ δὲ τὸ α ἔξω, ἀπλῶς, καὶ ἔσω », ἴδε εἰς τὰ Προλεγόμενα τοῦ Μεγάλου Ἰσίου τῆς Παππαδικῆς ἢ εἰς τὸ Κανόνιον Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ Κοσμά του Μελωδοῦ, ὡς ἐδιδάχθησαν παρὰ τοῦ Σοφοῦ αὐτῶν Διδασκάλου Κοσμά τοῦ Ξένου ἢ Ἰκέτου).

ΕΞΩ Θεματισμός. Φθορικόν τι σημεῖον τῆς μουσικῆς μᾶλλον Ἰερογλυφικόν Ἀφρων ἐκ τῶν Μεγάλων Σημαδοφώνων· οὐ τὸ σημεῖον, ἔξω Θεματισμός ςω, ὅπερ φέρει μελωδικὴν γραμμὴν ὀριστικῆς κατα-

λήξεως.

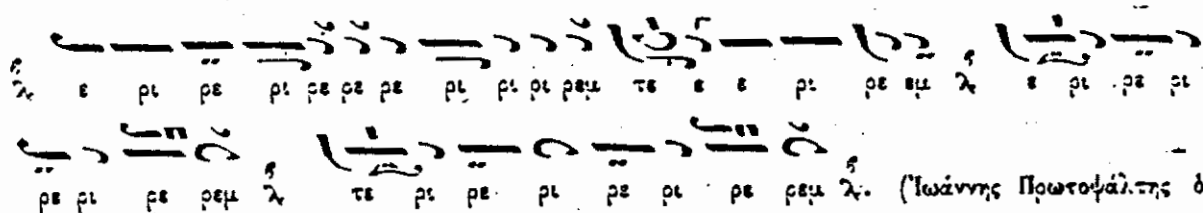

Ἐπειδὴ καὶ ἐνεργεῖ κατὰ τὴν ποιότητα τοῦ ἱεραλεως, διὰ τοῦτο ὑπάγεται εἰς τὸ σύστημα τοῦ Ὑπολυδίου ἔτσι τοῦ Πλαγίου β'. ἤχου· τὰ δὲ ὅλα τὰ λοιπὰ ἐνορούμενα τούτων εἰναι κατὰ τὸ ἀνάπαινον τούτου, ἔτσι κατὰ τὸ ἐπιθετικόν α Ἐξω » τὰ μὲν, Ἐσω τὰ δὲ, Ἐξω.

ΕΠΑΙΝΕΙ Ἱερουσαλὴμ τὸν Κύριον. Ὑμνος Κοινωνικὸς ψαλλόμενος ἀπ᾽ τοῦ ἐναυτοῦ κατὰ τὴν Κυριακὴν τοῦ Ἀποστόλου Θωμᾶ· οὐ τὸ κείμενον α Ἐπαινέι Ἱερουσαλὴμ τὸν Κύριον αἶνει τὸν Θεόν σου Σιών » (ψαλ. 144). 2) Μάθημά τι ἐκτενὲς τοῦ Παππαδικοῦ εἶδους, οὐ τὸ θέμα κύριον καὶ ἀπλοῦν, ἔτσι φύσει Παππαδικόν κατὰ τὸ μέλος.

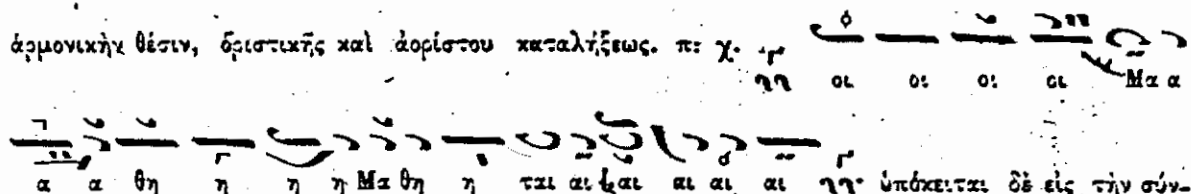
ΕΠΑΝΑΛΗΨΙΣ. Ἡ κατὰ παραλλαγὴν καὶ μέλος πρώτη καὶ δευτέρα ἐπαναλήψις τῆς παραδόσεως τοῦ μουσ. μαθήματος. 2) Ἡ διαρκὴς καὶ πολλαπλάσιος μελέτη τοῦ ἀναγείρας μουσ. μαθήματος, καὶ τῶν ἀπερσμένων μαθημάτων. 3) Ἡ κατὰ θεωρίαν Α' καὶ Β' παρατήρησις τοῦ συνθετιμένου μουσικοῦ θέματος. 4) Κανὼν τις τῆς Μελοποιίας, οὐ τὸ ἴδιον εἶναι τὸ νὰ συνθέτῃται κατὰ παλιολογίαν καὶ αὐθις ἢ αὐτὴ μελωδικὴ ἀόριστος γραμμὴ, ἢ ἐπὶ τὸ ὀξύτερον, ἢ ἐπὶ τὸ βαρύτερον· π. χ. ἡ κατὰ τὸ ἀργὸν μελωδικὴ ὁμοιοκατάληκτος γραμμὴ α Σε Ὑμνούμεν, καὶ τὸ, Σε Εὐλογοῦμεν » εἶναι σχῆμα ὁμοίων ἐπαναλήψεως· ὡς καὶ ἡ προήγησις τοῦ Γ'. ἤχου τοῦ Κοινωνικοῦ α Αἰνεῖται » τοῦ Δανιὴλ Πρωτοφάλτου καὶ ἀλλαχοῦ. 5) Ἡ κατασκευαστικὴ δύναμις τῆς μελοποιίας, δι' ἧς ἐνισχύεται ὁ μελοποιὸς, καὶ πλατύνει τὸ μέλος τοῦ μουσ. θέματος, οὐ μὲν ἴδιον εἶναι κυρίως τὸ ἀντικείμενον τοῦ Κρατηματάρου. 6) Ἰδιον κανόνος τῆς ραψωδίας, δι' οὗ ἐρμηνεύεται ὁ μελοποιὸς, τὸ γὰρ μεταχειρίζεται καὶ αὐθις ἐπὶ τὸν αὐτὸν τόνον ὁμοίαν ὀριστικὴν γραμμὴν μιᾶς μελωδικῆς θέσεως καὶ νὰ πλατύνῃ τὸ μέλος τοῦ θέματος τοῦ διὰ τῆς

ἐπαναλήψεως. (Ἰδε τὸ Κράτημα τοῦ Καλοφωνικοῦ Εἰρημοῦ «Ἐφριξε γῆ» Παναγιώτου Χαλάτσογλου καὶ τὸ τοῦ Δανιὴλ Πρωτοψάλτου ἑντεχνον Κράτημα τὸ εἰς ἤχον Δ'.) π: γ.

ρε ρι ρε ρε λ τε ρι ρε ρι ρε ρι ρε ρε λ. (Ἰωάννης Πρωτοψάλτης ὁ Τραπεζούντιος. (Ἰδε ἀργὸν Παταπνοάριον αὐτοῦ ἤχος Δ'.) Τὸ ἐκτενέστερον παράδειγμα τῆς Ἐπαναλήψεως, ἴδε εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ Κρατήματος τοῦ Δοξαστικοῦ τοῦ Πολυελέου, ἤχος Α', τοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου Πρωτοψάλτου. «Ἐπαναλήψις δὲ εἶναι, τὸ νὰ μεταχειρίζομεθα ἐπὶ τῶν αὐτῶν τόνων ἐκ δευτέρου μίαν θέσιν, ἢ ὁλόκληρον περίοδον μελωδίας· καθὼς μάλιστα συνεθίζεται εἰς τὰ Μαθήματα καὶ Κρατήματα τῶν Παλαιῶν». Χρύσανθος Προύσης. (Θεωρητικὸν Μέγα. § 420).

ΕΠΕΓΕΡΜΑ. Ἱερογλυφικὸν τι Σημαδόφωρον τῆς Μουσικῆς ἐκ τῶν Μεγάλων ὑποστάσεων, οὗ τὸ σημεῖον καὶ τὸ σχῆμα, Ἐπέγεσμα. ἡ δὲ ἐνέργεια αὐτοῦ φέρει μελωδικὴν γραμμὴν λήγουσαν πάντοτε εἰς ἀρμονικὴν θέσιν, ὁριστικῆς καὶ ἀορίστου καταλήξεως. π: γ.

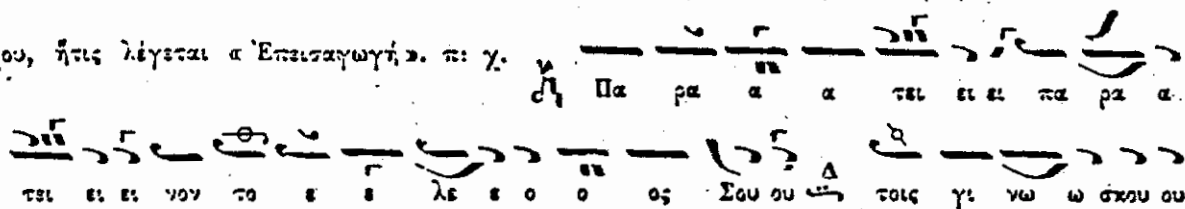
α α θη η η η Μα θη η ται αι η αι αι αι η. ὑπόκειται δὲ εἰς τὴν σύνθεσιν μελωδικῆς θέσεως ἐκάστης Τριφωνίας, εἰς ὅλα τὰ Ἰδιῆ, καὶ εἰς ὅλα τὰ Γένη.

ΕΠΕΦΑΝΗ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ. Ἔμνος Κοινωνικὸς ψαλλόμενος ἀπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Δεσποτικῆς ἑορτῆς τῶν Θεοφανείων, οὗ τὸ καίμενον «Ἐπεφάνη ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ Σωτήριος πάσιν Ἀνθρώποις» (Ἀπόστολος Παῦλος, πρὸς Τίτον· Ἐπιστολ.). 2) Μάθημά τι ἐκτενὲς τοῦ Παππαδοικοῦ εἶδους· οὗ τὸ θέμα κύριον καὶ ἀπλοῦν, ἥτοι φύσει Παππαδοικὸν κατὰ τὸ μέλος.

ΕΠΙΒΟΛΗ. (Ἰδε Ἐπιρώνημα).

ΕΠΕΙΣΑΓΩΓΗ. Κανὼν τις τῆς μελοποιίας, εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν ποικίλων καὶ δραστηρίων μαθημάτων. 2) Ἡ εἰς τὴν κατὰ Γένος ψαλλομένην γραμμὴν διὰ ποικίλιαν ἐπέμβασις φθορᾶς ἄλλου Γένους

ἤχου, ἣτις λέγεται «Ἐπεισαγωγή». π: γ.

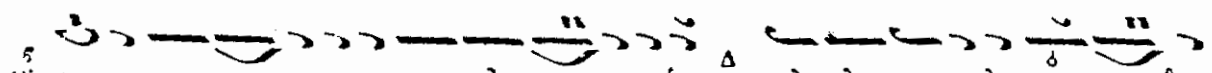
τει ει ει νον το ε ε λε ε ο ο ος Σου ου τοις γι νω ω σκου ου

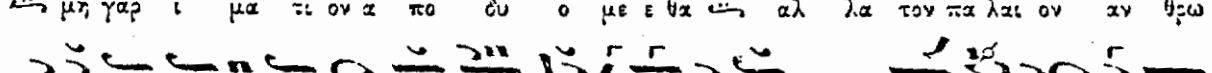
σι ι ι Σε (Ἰάκωβος Πρωτοψάλτης). 3) Ἡ ἐνεργητικὴ δύναμις φθορᾶς τινος ἐπὶ ἄλλης ἀρμονίας· ἥς ἡ ἐκτακτος ἐπέμβασις εἰς ἤχον ἄλλου γένους, παράγει ἰδιότερον Κλάδον, καὶ περιστᾷ τὸ μέλος αὐτοῦ δραστήριον καὶ πεποικιλμένον· ὡς τὸν Κλάδον Ποταμὶς (Σουζιανάχ)· ὡς τὸν Ἑσυχαστικὸν (Ραχατουλλελεδάγ) ὡς τὸν Γαλήνιον (Σουζιητήλ), κτλ. (Ἰδε Ἐπεισαγωγικόν).

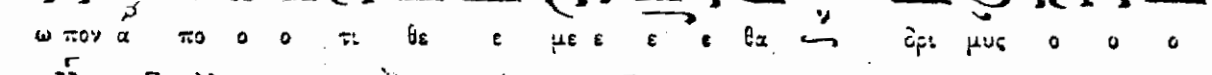
ΕΠΕΙΣΑΓΩΓΗΚΟΝ καὶ ΕΠΕΙΣΑΓΩΓΗΚΟΣ. Μέλος τι σύνθετον καὶ ποικίλον ἀπὸ δύο γένη, ἀπὸ οὐκίον ἤχου, καὶ ἀπὸ ξένου φθορᾶν· ὡς τὸ Κῆθισμα τοῦ Α'. ἤχου «Τὸν Τάρον Σου Σωτήρ»· ὡς τὰ Κῆθισμα τοῦ Δ'. ἤχου «Ἀνέστης ὡς Ἀθάνατος, καὶ, Κατεπλάγη Ἰωστή»· κτλ. 2) Ὁ τρόπος τῆς συνθέσεως τῶν ἐκτάκτων καὶ δραστηρίων τῆς πεπειστικῆς μαθημάτων, ἵνα λέγονται «Ἐπίεσκατα ἢ πεποικιλμένα μέλη»· ὡς τὸ «Ἀνοθεν οἱ Προφῆται»· τὸ ἀργὸν «Τὸν Δεσπότην καὶ Ἀρχιερεῖα»· ὡς τὸ ἀργὸν Ἀλληλουάριον· ὡς τὸ ἀργὸν «Χριστὸς Ἀνέστη» κτλ. 3) Ἐκαστον δραστήριον μουσ. μέλος τοῦ Θεματισμοῦ. (Ἰδε Θεματισμός).

ΕΠΕΙΣΑΚΤΟΝ καὶ **ΕΠΕΙΣΑΚΤΟΣ**. Ὁ ἀπὸ δύο εἰδῶ ἀνομαίων γυνῶν πεποιημένος καὶ μικτὸς ἦχος, ὡς ἀπὸ μέσον, καὶ παράμεσον. 2) Τὸ τεχνικὸν μέρος τοῦ δραστηρίου μουσ. θέματος, ὅπερ συγκρίνεται ἀπὸ δύο εἰδῶ ἀπὸ Ὁμοιογενεὲς καὶ Ἑτερογενεὲς. Ἦτοι ἀπὸ τὴν Παρεισαγωγὴν ξένης φθορᾶς ἄλλου Γένους ἑτέρου ἤχου, καὶ παριστᾷ ἡνωμένους εἰς ἓν, δύο ἑτεροειδεῖς ἦχους. δι' ὧν παραγίνεται ἓν μέλος πεποιημένον, καὶ Σχῆμα οὐδέτερον ὡς ὁ Δωριος μετὸν Λυδίων, ἦτοι ὁ πρῶτος μετὸν δευτέρου «Τὸν Τάρον Σου Σωτήρ» ὡς ὁ Ὑποφωρύγιος μετὸν Λυδίων, ἦτοι ὁ βαρὺς μετὸν δευτέρου «Τὸν Δεσπότην καὶ Ἀρχιερέα (τὸ ἄργον), Ἄνωθεν οἱ Προφῆται». ὡς ὁ Ὑποδωριος μετὸν Λυδίων, ἦτοι ὁ πλάγιος τοῦ Α' μετὸν δευτέρου «Ἀλληλουάριον» τὸ ἄργον ὡς ὁ Μιξολυδίας μετὸν Λυδίων, ἦτοι ὁ Τέταρτος μετὸν δευτέρου «Ἀνέστης ὡς ἀθάνατος» ὡς ὁ Μιξολυδίας μετὸν Ὑπολυδίων, ἦτοι ὁ Τέταρτος μετὸν Πλάγιον Β'. λεγακὼς ρ, «Κατεπλάγη Ἰωσήφ» ὡς ὁ Ὑπομιξολυδίας μετὸν Λυδίων, ἦτοι ὁ πλάγιος Δ' μετὸν δευτέρου, ὁ Κλάδος «Ποταμῆς» τὸ Ἀραβοτουρκιστὶ «Σουζιναχ» ὡς ὁ Ὑποφωρύγιος μετὸν Ὑπολυδίων, ἦτοι ὁ Βαρὺς μετὸν Πλάγιον Β'. λεγακὼς ρω, ὁ Κλάδος «Ψευχαστικὸν» τὸ Ἀραβοτουρκιστὶ «Ραχατουλλελάχ» ὡς ὁ Ὑπομιξολυδίας μετὸν Μιξολυδίων, ἦτοι ὁ Πλάγιος Δ' μετὸν Τέταρτον, ὁ Κλάδος «Πανηγυρικὸς» τὸ Ἀραβοτουρκιστὶ «Φεραχναχ» κτλ. 3) Τὸ ἐπίσακτον, μᾶθημα, μέλος, Σχῆμα, ἐκαστοῦ πεποιημένου καὶ δραστηρίου θέματος, τὸ μελοποιημένον κατὰ τὸ σύστημα τοῦ ἔσω — ρω, καὶ ἔσω ρω Θεματισμοῦ τῆς Μελοποιίας.

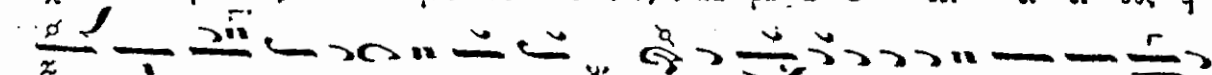
ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ καὶ **ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΣ**. Ἡ κατὰ περιπέτειαν γινομένη μεταβολὴ τῆς ἁρμονίας ἀπὸ ξένην φθορὰν ἄλλου ἤχου. 2) Ὁ χρωματισμός οἰουδήποτε κατὰ γένος ἤχου. 3) Τὸ ἀρχόμενον κατὰ τὸ ὅμοιογενές μέλος, καὶ φαλλόμενον κατὰ τὸ ἑτερογενές. 4) Ἡ ἑκτακτος ἐπείσαγωγὴ ξένης φθορᾶς, ἥτις τίθεται ἐκτὸς τῆς φθορᾶς τῆς ὀρισμένης ἁρμονίας ὅθεν ἐπείσодиον ἁρμονικῆς φθορᾶς κατὰ τὸ γένος π : γ :

 μη γαρ ι μα τι ον α πο θυ ο με ε θα αλ λα τον πα λαι ον αν θρω

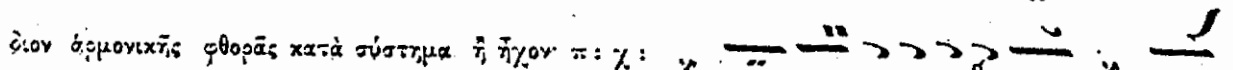

 ω πον α πο ο ο τι θε ε με ε ε ε θα ρι μος ο ο ο

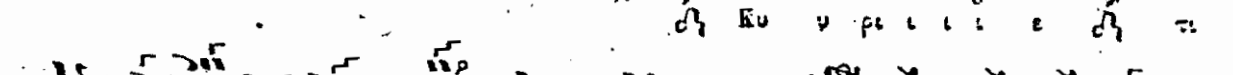

 χει ει ει μων ρ αλ λα γλυ κυ υ υ υς ο πα ρα α α δει ει ει σος η

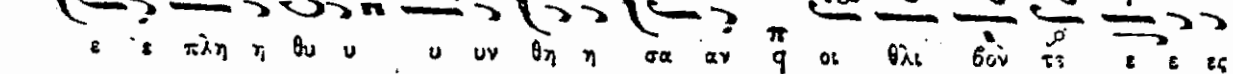

 αλ γει νη η η η πη ξις ρ αλ λη δει α η η α α πο ο ο ο

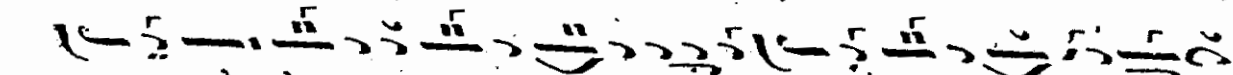

 ο λα α αυ σις η μη ουν εκ κλι νω μεν κτλ. 5) Ὁ κατὰ ποιικίαν στολισμός

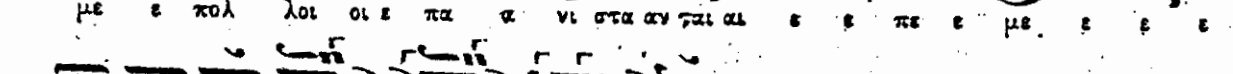
ἐνὸς ἤχου, ἐξ ἐπείσαγωγῆς ξένης φθορᾶς τοῦθ' ὅπερ γίνεται κατὰ τὴν ἐνοίαν τοῦ λόγου ἐκ τῆς ἐκλογῆς τῶν ἀρίστων ἀφαιρεθείσας δὲ τῆς ἐπείσодиου φθορᾶς, μένει πάλιν ἡ αὐτὴ καλλονὴ τοῦ ἤχου ὅθεν ἐπείσодиον ἁρμονικῆς φθορᾶς κατὰ σύστημα τῆς ἡχον π : γ :

 Κυ ν ρι ι ι ι ε τι

 ε ε πλη η θυ υ υ υν θη η σα αν η οι θλι βον τς ε ε ες

 με ε πολ λοι οι ε πα α νι στα αν ται αι ε ε πε ε με ε ε ε

 ρα λη λου ου ου ου ι ι ι ι ι α

 6) Ἡ κατὰ ρυθμὸν παρέκβασις ἤχου.

εν τη τα α ξει αυ της π q κτλ. (Ἴδε Εἰρμολόγ. Καταβασίων).

Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ πατήρ ἡμῶν Ἀ. Ἀνδρείας ὁ Κρήτης ἔλαβε τὰ πειρητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμῶ ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Γ. τῆς Ἰλ. α Τὸ τρίτον αὐτ', Αἴαντα ἰδὼν ἐρέειν ὁ γεραίς » (στίχ. 225). Διότι καλῶς τονίζονται οἱ ἐκεῖσε τρεῖς στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ

Εἰρμῶ· οἶον· ἦχος Α'. π q Το τρι τον αυτ αι αν τα ι δων ε ρε εν ο γε
 ραι ος τις ταρ οδ αλ λος q Α χαι αι ος α νη ηρ η υς τε με γας τε
 ε ε ξο χος αρ γει ων κε φα λην ηδ ευ ρε ας ω μους

ΕΠΙΒΑΕΨΦΟΝ ἐπ' ἐμέ καὶ ἐλέησόν με. Στιγχολογία πένθυμος τῆς Νεκρωσίμου ἀκολουθίας, τῆς Γ' στάσεως (ψαλ. 118), ψαλλομένη εἰς ἦχον $\frac{A}{\pi}$ $\frac{D}{q}$. ἐκ τῆς μεταθέσεως τῆς διατονικῆς τθοῦρας $\frac{D}{\pi}$, ἐπὶ τῆς

ἀρμονικῆς αὐτοῦ τριφωνίας $\frac{A}{\pi}$ $\frac{D}{q}$ Νη. $\frac{A}{\pi}$ $\frac{D}{q}$ Και ε λε η σον με α αλ λη η λου

ι ι α ε πι θλε ψον ε πε ε με και ε λε ε η η σο ον με
 κτλ. (Ἴδε Εἰρμολόγ. Καταβασίων ἐν τῷ τέλει.)

ΕΠΙΒΟΛΗ. (Ἴδε Ἐπίλογος).

ΕΠΙΓΟΝΟΝ ἢ ΕΠΙΓΟΝΕΙΟΝ. Ὅργανον μουσικὸν Ἀρχαῖον, τὸ ὁποῖον ἐφεῦρε ὁ Ἐπίγονος (εἰδὲ καὶ γέ-
 ρει τὸ ἐπώνημον), ἔχων 40 χορδὰς ἐκ νήματος λιντοῦ καὶ ἀποτελοῦν εἴκοσι μόνον τόνους (Ἀνθ. Γαζῆς
 Λεξ.) 2) Ὅργανον δελτοειδὲς πολύχορδον ἐξ ἀρχαίων χορδῶν, παιανιζόμενον μὲ ξύλινα πληκτρά ἐπὶ
 τῶν γονάτων « Ἐπιγόνιον » ὃ καλεῖται Περσιτὶ « Σαντούρ ». 3) Ὅργανον πολύχορδον ἐξ ἀντερονεύ-
 ρων χορδῶν, ἡρσινικὸν καὶ παθητικόν, παιανιζόμενον μὲ πληκτρά μικρά, λεπτά, καὶ μαλακά, ἐσφυγμένα
 διὰ δακτυλῶν ἐπὶ τῶν λεγανῶν δακτύλων ἐπὶ τῶν γονάτων, « Ἐπιγόνιον » ὃ καλεῖται « Κανόνι ».
 Πειθάνον νὰ εἶναι τοῦτο, ἐκεῖνο τὸ ἀρχαῖον Τρίγωνον (Ἴδε Τρίγωνον).

ΕΠΙΔΙΜΕΡΕΣ ἢ ΕΠΙΔΙΜΟΙΡΟΣ. Διαίρεσις τις ὁλοκλήρου χορδῆς, ἥτις ποιεῖ τιναγμοὺς τόνων 5, πρὸς
 3· καὶ λέγεται λόγος « Ἐπιδίμερος ». (Ἴδε ἐπιμέρες) εἰς τὸν ὅποιον λόγον, ὁ μείζων ἀριθμὸς τῶν
 τιναγμῶν τῆς τετμημένης χορδῆς, περιέχει ὅλον τὸν ἐλάσσονα, καὶ 2)3 αὐτοῦ· ἐκ τούτου παράγεται ἡ
 Συμφωνία Διὰ ἑξ μεγάλη. Βασίλειος Σ. Ἰατροφιλόσοφος. Σχεδιάσμα αὐτοῦ περὶ μουσ. § 22. (Ἴδε Διὰ ἑξ
 μεγάλη).

ΕΠΙΘΕΤΟΝ· Ὄνομα προσδιορισμένον εἰς μελωδικὰς τινὰς γραμμὰς τῆς μουσ. ἐντελῶν τινων καὶ ἀ-
 τελῶν καταλήξεων, ὀριστικῶν τινων καὶ ἀόριστων καταλήξεων ἢ θέσεων ὧν αἱ παρακλητικαὶ γραμμαὶ
 καθυστεροῦνται τὰ ὀκτωκτικὰ αὐτῶν Ἱερογλυφικὰ σημάδια, ὑστεροῦνται καὶ τὰ κύρια αὐτῶν ὀνόματα.
 Καὶ μία τις ὀριστικὴ ἢ ἀόριστος μελωδικὴ γραμμὴ ἥτις παριστᾷ ὁλόκληρον θέσιν, μὴ ἔχουσα σημεῖον
 (ὅπερ φέρει εἰς τὴν μελωδικὴν αὐτοῦ θέσιν καὶ τὸ κύριον αὐτοῦ ὄνομα), καθὼς π. γ. τὸ Παρακάλε-
 σμα \int , τὸ Οὐράνισμα $\mu\theta\pi$, τὸ Ἐπέγεσμα χ , τὸ Χόρευμα μ , ἡ Παρακλητικὴ Σ , τὸ
 Σύναγμα Σ , κτλ.) πρὸς ἐθλῶσιν τοῦ κυρίου αὐτῆς ὀνόματος, ἀντὶ ὀνόματος κυρίου σηματοδοφόνου,
 παριστᾷ τὴν ἐαυτοῦ μελωδικὴν γραμμὴν μὲ τὸ ἐπίθετον ὄνομα τῆς λέξεως· ὡς λ. γ. τὸ Σεῖσμα, τὸ
 Γρόνθισμα, τὸ Κροῦσμα, τὸ Κούνισμα, Κολαφισμός, Χαιρετισμός, Ἀνάπαυμα, Ἀνάβασμα, Κατάβασμα,
 Ὁρθον, Βυθόν, Ἠγάδην, Διπλοπέλαστον, κτλ.

ΕΠΙΚΗΔΙΟΝ καὶ ΕΠΙΚΗΔΙΟΣ. Ἡ κατ' ἐπιμελῶδες ψαλλομένη πένθυμος ἱερὰ ἀκολουθία ἐπὶ φορῆς
 νεκροῦ ἢ νηματού. 2) Ἡ Νεκρώσιμος Στιγχολογία τῶν τριῶν Στάσεων τοῦ ΙΖ'. Καθίσματος ἔτοι τοῦ

Ἰαμώμου (ψαλ. 118). 3) Τὰ πένθημα ᾠσματα ἦτοι τὰ Νεκρώσιμα Εὐλογητάρια «τῶν Ἀγίων ὁ Χορός εὖρε πηγὴν τῆς ζωῆς κτλ.». 4) Τὰ πρὸς τάρην ἀπάγοντα Κομικὰ ἐπικτήθαι ᾠσματα «Θρηνηῶ καὶ ὀδύρομαι ὅταν ἐννοήσω τὸν θάνατον». 5) Τὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐπιτάρια ᾠσματα τῶν τριῶν στάσεων ἦτοι ὁ ἐπιτάριος Ἕμνος «Ἢ ζωὴ ἐν τάφῳ Ἀξίων ἐστὶ καὶ Αἱ γενεαὶ πάντας. 6) Ὁ Θρηνηφῶδης στίχος, ὅστις χαρακτηρίζει τὸ λυπηρὸν ἦθος «Ὅτε ἐκ τοῦ βύλου Σε νεκρὸν» ἢ καὶ τὸ ἐπὶ τῷ Προσομοίῳ τούτῳ «Δεῦτε τελευταῖον ἀσπασμόν. 7) Τὸ διὰ τὸν θάνατον τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰ. Χ. λυπηρὸν ποίημα «Τὸν Ἥλιον κρύψαντα». (Ἰδὲ Ἐπιτάριον).

ΕΠΙΛΗΝΙΑ. Ἕμνοι τινὲς τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων, οἱ ὅποιοι ἐγράφοντο εἰς τιμὴν τοῦ Διονύσου, καὶ ἐμελωδοῦντο εἰς τὴν Ἀθηναίων ἐορτὴν κατὰ μῆνα Ἰανουάριον. Τὰ δὲ μελικὰ τῶν ποιημάτων, ἦσαν Συστηματικά, καὶ φύσει περιεῖχον Ἕμνους καὶ ἐγκώμια, σύμμικτα μὲ περιπαίγματα, καὶ γελοιώδη εὐστροφίαν καὶ εὐφράσεις, καὶ τέρψιν· τῶν δὲ ποιημάτων τὰ νοήματα ἦσαν ἀπλᾶ, καὶ κοινὰ· καὶ ἡ φράσις εὐκατάληπτος, καὶ οἱ στίχοι ποικιλόμετροι, οἱ ὅποιοι ἐλέγοντο καὶ ἐμελωδοῦντο ἀπὸ ὑποκριτᾶς οἵτινες ἐπερφόροντο ἀπὸ ἀγρὸν εἰς ἀγρὸν μὲ ἄμαξαν· προτίερον δὲ εἰς τὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς ὄντα Ναὸν τοῦ Διονύσου, καὶ ἐθυσίαζον τοὺς πλέον γλυκεῖς καὶ εὐώδεις οἶνους, καὶ ἐπανηγύριζον εὐθυμοῦντες μὲ συμπόσια καὶ μέθην, μὲ διάφορα παιγνῆδια, ἀνθήκοντα εἰς τὰς εὐφραντικὰς ἐξοχάς.

Σημ. Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου «Ἐπιλήνια» κατὰ τὴν ἔννοιαν αὐτοῦ, εὗρων κατάλληλον τοὺς ἐκ τῶν Λυρικῶν μελῶν τοῦ μά. εἰς συμπόσιον στίχους τοῦ Ἀνακρέοντος, ἐτόνισα αὐτοὺς. «Ἰλαροὶ πίνωμεν οἶνον, ἀναμέλφωμεν δὲ Βάκχον, κτλ.» στίχ. 1—10, οἶον ἦχος Ὑπομιξιλύδιος ἢ πλάγιος Δ'.

Ἰ λα ροι πι ω μεν οι οι οι νον λα να μελ ω μεν δε Βα αχ χον
τον ε φευ ρε ταν χο ρει ει ει κς λ τον ο ο λας πο θου ου ουν τα
μολ πας τον ο μο τρο πον ε ρω τι τον ε ρω με νον Κυ θη η η η
ρης δι ον η με ε θη λο χε ε ε ευ θη δι ον η χα α
α ρις ε τε ε εχ θη λ δι ον αμ πα αυ ε τα Λυ υ πα δι ον αυ
να α ζε ετ Λ κ ι ι ι α

ΕΠΙΛΟΓΟΣ. Τὰ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ μουσικοῦ θέματος ἦτοι ᾠσματος, Ἕμνου, Εἰρμού, καὶ Κρατήματος ἐπιμελωδούμενον (καὶ αὐθις) τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ αὐτοῦ Στίχου ἢ Τροπαίου, ὅπου ἀφραγίζει ὅλην τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ψαλλομένου, εἴτε Μαθήματος, εἴτε Καλοφωνικοῦ Εἰρμού. 2) Τὸ μετὰ τὸ κράτημα τοῦ Χερουβικοῦ μᾶλλον τοῦ Κοινωνικοῦ Ἕμνου ἐπιφωνούμενον τελευταίως «Ἀλλήλουϊα». 3) Τὸ μετὰ τὸ μάθημα καὶ κράτημα κατ' ἐπανάληψιν ψαλλόμενον τέλος τοῦ τε γράμματος καὶ τοῦ μέλους τοῦ Δόξα καὶ τοῦ Καὶ νῦν, τῶν Πολυελέων, τῶν ἀργῶν Πασαπνσαρίων, κτλ. Ὁ καλεῖται καὶ «Ἐπιβολή» (Ἰωάννης Μαῖστορ ὁ Κουκουζίλης). «Τῆς καταδίκης Ρύσαι». — «Καὶ λύτρωσαι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνάγκης καὶ θλίψεως». — «Αἰνεσάτω τὸν Κύριον». κτλ. 4) Τὸ μετὰ τὸ Κράτημα τοῦ Καλοφωνικοῦ Εἰρμού ἐπιφωνούμενον κατὰ μέλος κείμενον ἢ τοῦ αὐτοῦ Εἰρμού, ἢ ἄλλου καταλλήλου στίχου, ὃ καλεῖται «Ἐπιφώνημα»· ὡς εἰς τὸ τέλος τοῦ Καλοφωνικοῦ Εἰρμού «Τὴν δέξάν μου δέξε τὴν πενηχράν. (Γεωργίου τοῦ Κρητός), εἰς τὸ τέλος ἔχει καὶ τὸ Ἐπιφώνημα, τὸν κατάλληλον στίχον «Ροὴν μου τὸν δακρύων» εἰς ἐπιλογόν. Ἄλλος δὲ ποιητὴς ποιεῖ ἐπιλογόν εἰς τὸν Καλοφωνικὸν Εἰρμόν τὸ τέλος τοῦ κειμένου· ὡς ὁ Πέτρος ὁ Μπερεκίτης εἰς τὸν Καλοφωνικόν

αὐτοῦ Εἰρμόν « Πᾶσαν τὴν Ἐλπίδα μου » ποιῶ ἐπιλογὸν τὸ τέλος τοῦ στίχου, κατ' ἐπιφώνημα π: γ:

τε ε ε ε τε ρε ε ρι ρι ρεμ τι ρι ρε ε ρε ρε εμ ~ χ προ στα

σι ι ι ι αν ο ο δου ου λο ο ο ο ο δου ου λο ο ας σου εχ ου ου ου ου

ου ου ου ου ου ου ου ου ~ κτλ.

ΕΠΙΛΥΧΝΙΟΣ. Ὑμνός τις Εὐχαριστήριος, ψαλλόμενος πρὸ τῶν προκειμένων Δογμῶν ἐν τῇ ἑσπερινῇ ἀκολουθίᾳ μετὰ τὴν Εἴσοδον. (Ἦδε Φῶς Ἰλαρόν).

ΕΠΙΜΕΛΩΔΗΜΑ. Μῆρος τοῦ λυρικοῦ ποιήματος, ὅπερ ἐξάλλετο ὅταν ἐτελείονε τὸ μέλος. 2) Τὸ προσηλιακὸν τέλος τῆς μαγευτικῆς ψῶδης, οὐπερ ἐκτείνεται ἀκόμη τὸ μέλος, καὶ παριστᾷ τὴν συμπλήρωσιν ὅλου τοῦ ποιήματος ἢ συστήματος· τοῦτο καλεῖται καὶ « Ἐπώδιον » Ἀραβικοῦριστὶ « Σὸν Πατρερ ». 3) Τὸ τέλος ἐκάστης ψαλμοφῶδης τῆς τε Στροφῆς καὶ Ἀντιστροφῆς, ὡς τῆς καθ' ἑμᾶς τῶν τριῶν ψαλμῶν στιχολογίας τοῦ Α'. Καθίσματος α Μικαρίου ἀνθρ, κτλ. η. Ὡς ἔχει τὸ μέγιστον τοῦ Πέτρου Λαμπ-

τοῦ Πελοποννησίου.

Αλ λη λου ι ι α Αλ λη λου ι ι ι α

Αλ λη λου ι ι α Δο α ξα σοι οι ο Θε εε α ο α ος η μων δο

ο ξα σοι οι οι οι οι οι οι οι αι οι οι οι. Καθώς καὶ τὸ

τέλος τῶν Μεγάλων Ἀνοιξανταρίων, Ἰωάννου Ματίστορος τοῦ Κευκουζίτη, καὶ ἄλλων ποιητῶν. 4) Τὸ τέλος ἐκάστης Στροφῆς καὶ Ἀντιστροφῆς τῶν ἀνταπεκρινομένων στίχων τῶν δύο χορῶν ὡς τὸ τοῦ Ὁ. κατήχου μαθήματος « Θεοτόκε Παρθένε » τοῦ Στιχηροῦ Δοξαστικοῦ « Θεαρχίω νεύματι ». 5) Ἐπιμελωδῆμα, τὸ τέλος ἐκάστης στιχολογίας τῶν Τυπικῶν ψαλμῶν. 6) Τὸ τέλος τῆς Δοξολογίας, ὃ διακρίνεται ἀπὸ τὸ Ἀσματικόν, κυρίως ἀπὸ τὴν τρίτην ἐκφώνησιν τῆς Στροφῆς « Ἄγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς ».

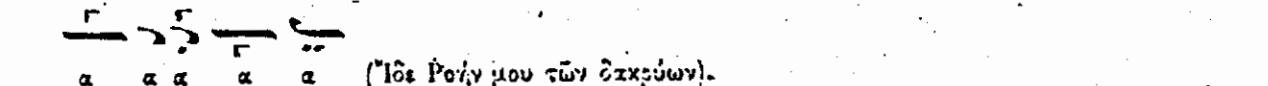
Ε λε ε ε η η σο ο ον η η η μα α α α α α α

α α α α α α ας. 7) Τὸ κατ' ἐπίλογον ψαλλόμενον Ἐπιφώνημα εἰς τὸ τέλος

τοῦ Δόξα Καὶ νῦν τῶν Πολυελέων, τὸ τέλος τῶν μεγάλων Πασαπνοαρίων, τῶν Καλοφωνικῶν Εἰρμῶν, κτλ. ὃ λέγεται καὶ Ἐπώδιον καὶ Ἐπώδη.

Χρι στο ον κυ η η η η σα α

α σα α α α α α α α α α α α α α α α

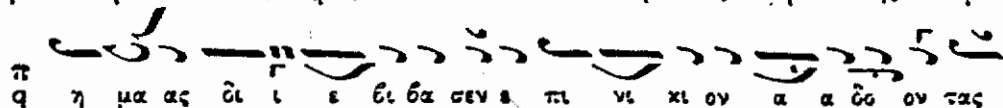
α α α α α (Ἦδε Ρόγν μου τῶν θαυμάτων).

ΕΠΙΜΕΡΕΣ. Διαιρέσεις τις χορδῆς τινος (ἔστω τῆς διὰ πικρῶν) ἐπὶ τῶν ὀργάνων κατὰ τὰ 2]5· τῆς ἀπείρας διαιρέσεως ἢ πληθὺς μετὰ 3]3, καὶ μετὰ τὴν ἀνάκληρον (τῆς ἐκ τῶν τεντωμένων μὴ διτρυμέντης)

ποιεῖ τιναγμοὺς μορίων (τόνων) 5, πρὸς 3. Καὶ τοῦτο λέγεται, λόγος Ἐπιδιμοίρος ἢ Ἐπιδιμερής.

ΕΠΙΜΟΡΙΟΣ. Ἀριθμητικὴ τις καὶ ἀρμονικὴ ἀναλογία τόνων Συμφωνίας. Ὅτε ὁ μεγαλύτερος περιέχει τὸν μικρότερον μίαν φοράν, καὶ ἓνα περισσότερον· ὡς 4, πρὸς 3· ἤτοι τὸ Τριτημόριον 4|12, πρὸς τὸ Τεταρτημόριον 3|12· ὡς ὁ τόνος τῆς ἀποτομικῆς φθορᾶς —⁴4, πρὸς τὸν τόνον τῆς Χλιδανοῦ φθορᾶς ρ 3· καὶ λέγεται λόγος Ἐπίτριτος. (Ἰδὲ Ἐπίτριτος).

ΕΠΙΝΙΚΙΑ, ΕΠΙΝΙΚΙΟΝ καὶ ΕΠΙΝΙΚΙΟΣ. Ἄσματα τινὰ ἅπερ ψάλλονται διὰ τὴν κατὰ τῶν ἐγθρῶν νίκην· ὡς τὰ Ἐπινίκια μέλη τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Ὑμνολογίας α Ἄγιος, Ἄγιος, Ἄγιος. Κύριος, Σαββαῖω, κτλ. Σὲ ὑμνοῦμεν, Σὲ εὐλογοῦμεν, κτλ. 2) Ἡ πρὸς τὸν ἐλευθερωτὴν τῶν ψυχῶν ἡμῶν Εὐχαριστήριος Δοξολογία α Δόξα ἐν Ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία β. 3) Τὸ Ἐπινίκιον Τροπάριον τῆς Ἀναστάσεως α Σήμερον σωτηρία τῷ κόσμῳ γέγονεν, ἄσωμεν τῷ ἀναστάντι ἐκ τάφου, καὶ ἀρχιγόν τῆς ζωῆς ἡμῶν. Καθελὼν γὰρ τῷ θανάτῳ τὸν θάνατον, τὸ νίκος ἔδωκεν ἡμῖν, καὶ τὸ μέγα ἔλεος β. (Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός). 4) Ὡδὴ τις Ἐπινίκιος, ἣν ἐψάλλον ὁ Ἰσραηλῆτης ποτὲ ἐν τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσῃ α Ἀσωμεν τῷ Κυρίῳ ἐν δόξῳ γὰρ δεδόξασται β. (Ὡδὴ Α'. Μωϋσῆς). 5) Ἡ Ἐπινίκιος ὥδῃ ἦν ψάλλομεν οἱ ὁρθόδοξοι εἰς τὸ καινὸν Πάσχα διὰ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος α Ἀναστάσεως ἡμέρα λαμπρυνθῶμεν λαοὶ Πάσχα Κυρίου Πάσχα· ἐκ γὰρ θανάτου πρὸς ζωὴν, καὶ ἐκ γῆς πρὸς οὐρανὸν Χριστὸς ὁ Θεός, ἡμᾶς διεδίδασεν Ἐπινίκιον ᾄδοντας β. (Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός).

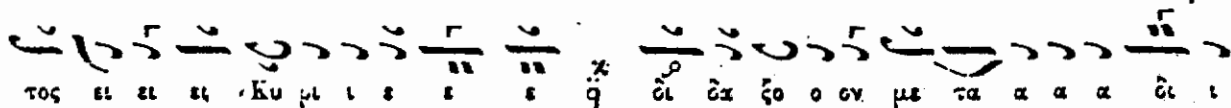

π
q η μα ας δι ι ε ει βα σεν α πι νι κι ον α α δο ον τας

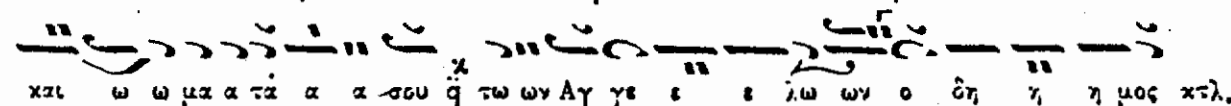
ΕΠΙΣΟΙ Χαίρει Κεχαριστομένη. Ὑμνος μέγας, ὁ ἐν κατανοεῖ ψαλλόμενος ἐν τοῖς Διπτύχοις εἰς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον (ἀντὶ Ἀξίον ἔστιν) εἰς ἔχον $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ οὐ ἡ περικοπὴ α Τὴν γὰρ σὴν μήτραν θρόνον ἐποίησε, κτλ. Ψάλλεται δὲ μελωδικώτατα καὶ εἰς ἔχον Α'. Τετραφώνως $\frac{1}{2}$, κατὰ τὸ ἀρχαῖον μέλος, διὰ τὸ ἀξιοματικὸν καὶ μεγαλοπρεπὲς ἦθος τοῦ Δωρίου ἢ Α'. ἤχου. 2) Μάθημά τι ἀρχαῖον Ὑμνωδικοῦ θέματος, οὐ τὸ εἶδος ἔστι ἀνάμικτον ἤτοι ἐξ Εἰρημολογικοῦ, Στιχηρατικοῦ καὶ Παππαδικοῦ εἶδους, ψαλλόμενον ἐν τοῖς Διπτύχοις, ὅταν ᾖ ἡ θεία λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. (Ἰδὲ μουσ. Ἀνθολογία, καὶ τὴν μουσ. Μέλισσα Θεοδώρου Φωκαέως, διὰ τὸν εἰς $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ ἔχον.

ΕΠΙΤΑΣΙΣ. Ἡ ἐπὶ τὸ ὁρὺ σύνθεσις τῶν ἀνιουσῶν τῶν χαρακτήρων τῆς ποσότητος τῶν ὁξυφώνων μελῶν τῆς ὁξύτητος. 2) Ἡ ἐπὶ τὸ βαρὺ σύνθεσις τῶν κατιουσῶν φωνῶν τῶν χαρακτήρων τῆς ποσότητος τῶν βαρυφώνων μελῶν τῆς βαρύτητος. 3) Ὁ τονισμὸς τῶν λέξεων τοῦ κειμένου εἰς μέλος, κατὰ τὴν διάφορον ἐπίτασιν τῆς συνθέσεως τῶν τῆς ποσότητος χαρακτήρων τῆς μουσικῆς. α Ἐπίτασις μὲν σὺν ὁξύτητος ποιητικῇ, καὶ βαρύτητος δὲ ἡ ἱνεσις. (Γαυδέντιος ὁ μουσ.). $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{2}$ Πα.

Ευ λο γη

τος ει ει ει Κυ ρι ι ε ε ε q δι βα ξο ο ον με τα α α α δι ι

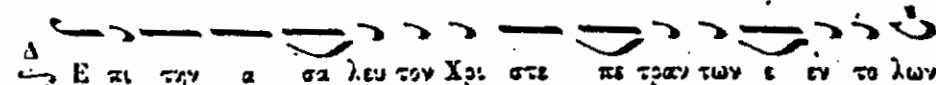
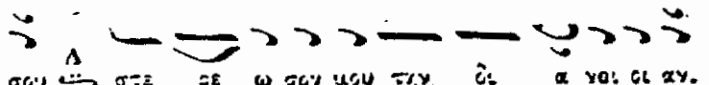
και ω ω μα α τὰ α α σου q τω ων Αγ γε ε ε λω ων ο δη ν ημος κτλ.

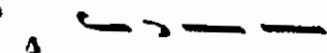
ΕΠΙΤΑΦΙΟΝ, ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ. Ἐπιτάφιος θρῆνος τῆς Θεοτόκου α Ὡ Τὲ καὶ Θεέ μου! εἰ καὶ τὰ σπλάγχνα τιτρώσκειαι, καὶ καρδίαν σπαραττομαι νεκρὸν Σὲ ἱεροῶσα· κτλ. β. 2) Ὁ θρῆνος τοῦ Ἰωσήφ μετὰ τοῦ Νικοδήμου α θρῆνον ἀναλαβὸν ὀδύρομενος ἔλεγεν. Οἱμοι γλυκίτατε Ἰησοῦ . . . πῶς Σὲ κηδεύσω Θεέ μου; . . . ἡ ποία ἄσματα μέλψω τῇ Σοι ἐξόδῳ οἰκτιρῶν; κτλ. 3) Ὁ μετὰ στιχηολογίας τοῦ 118 ψαλμοῦ τῶν τριῶν στάσεων ἐπιτάφιος Ὑμνος. α Ἡ Ζωὴ ἐν τάφῳ κατετίθεε Χριστέ. κτλ. 4) Τὸ ἐπιτάφιον τῆς θρηνωδίας μέλος, τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει τὸ συγκινητικώτατον ἦθος τοῦ Λυδίου ἢ Β'. ἤχου, κατὰ τὸ Εἰρημολογικὸν εἶδος τοῦ κλάδου καὶ προλόγου α Ὅτε ἐκ τοῦ ξύλου Σὲ νεκρὸν β. Τίνες σὺν θρηνώδεσι ἀρμονίαι; Ἰστί ἢ ὁ δς, καὶ Λυδιστί· αἵτινες χαλαραὶ καλοῦνται β. (Πλάτων). 5) Τὸ λυπερὸν μέλος τῆς θρηνωδίας, ὅπερ χαρακτηρίζει τὸ θρηνώδες καὶ οἰκτιρῶμενον ἦθος τοῦ Ἰπο-

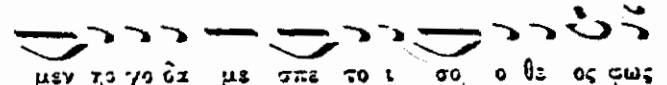
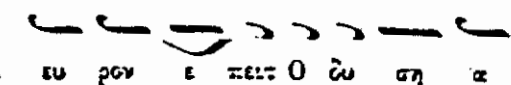
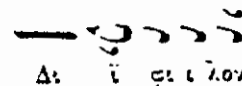
ᾠοῦ λ $\frac{1}{2}$ Α'. ἤχου, κατὰ τὸ Στιχηρικὸν εἶδος, τοῦ Ἐπιταρίου Μ. Ἄσματος « Τὸν ἥλιον κρύ-
φαντα ». Γερμανοῦ Νέων Πατρῶν. 6) Τὸ λυπηρὸν Στιχηρὸν πάλημα τῆς θρηνοφῶδιαις « Σὲ τὸν ἀναβαλ-
όμενον τὸ ρῶς ὡς περ Ἰσάκιον, κτλ. ». εἰς τὰ παλαιὰ χειρόγραφα τῶν Βυζαντινῶν μουσικῶν, εἶρει
ἐπὶ κεφαλῇ τοῦ Μελήματος τούτου « Ἐπιτάριος θρήνος ». (Ἴδε Ὀδυρτικόν).

ΕΠΙ ΤΕΤΑΡΤΟΣ. (Ἴδε διὰ τριῶν μεγάλῃ).

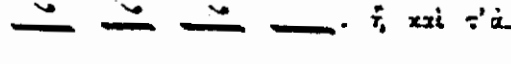

ΕΠΙ τὴν ἀσάλευτον Χριστὲ πέτραν. Στίχος ἑμμετρος μικροσκελῆς. 2) Εἰρμὸς συνειθισμένος Γ'. ᾠδῆς
πλ: β'. ἤχου, ἐκ τῶν ᾠδῶν τοῦ Μ. Κανόνος. 3) Εἰρμολογικὸς Πρόλογος Γ'. ᾠδῆς λ β'. ἤχου. Γένος

Χρωματικῷ. λ $\frac{1}{2}$ βου
Ε π ι τ ῆ ν α σ α λ ε υ τ ο ν Χ ρ ι σ τ ε π ε τ ρ α ν τ ω ν ε ν τ ο λ ω ν

σ ο υ σ τ ε ρ ε ω σ ο ν μ ο υ τ ῆ ν θ ε α ν ο ι ο ι α ν .

Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ Πατὴρ τῶν ἁγίων Ἀ. Ἀνδρέας ὁ Κρήτης ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ
Εἰρμού ἀπὸ τοῦ στιχείου Α. τῆς ἱλ. « ὡς εἰπὼν, ὁ μὲν ἤρχ', ὁ δ' ἄμ' ἔσπετο Ἰσῆος ρῶς » (στίχ. 472)·
διότι πολὺ καλὰ τὸνίζονται οἱ ἐκεῖσε δύο (ὡς ἐγγιστα) στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόησαν
μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ μικροσκελῆος Εἰρμού· οἷον ἤχος λ βου

μ ε ν τ ρ ῶ ο ἰ α μ ε σ π ε τ ο ι σ ο ο θ ε ο ς ρ ω ς
ε υ ρ ο ν ε π ε ι τ ο ὦ σ η α

Δ ι ὶ ρ ι ο λ ο ν .

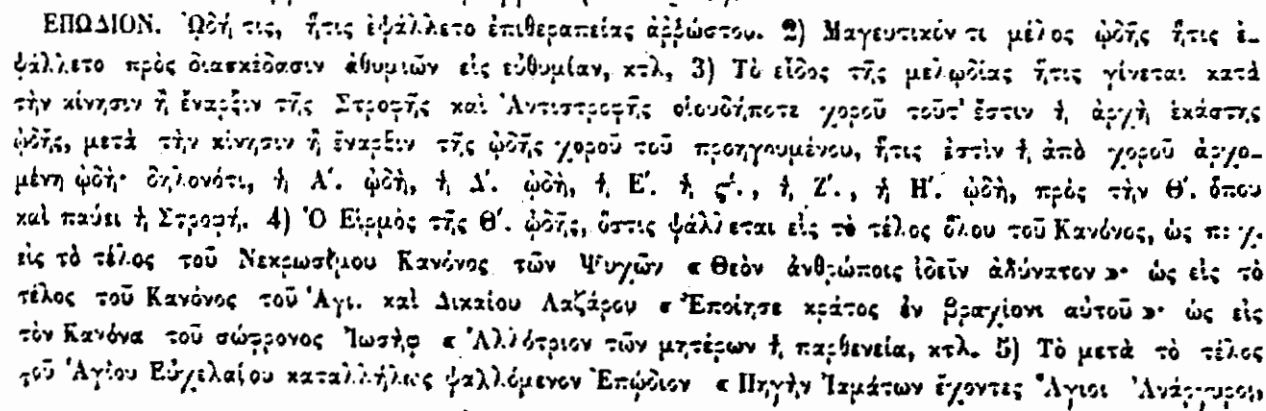
ΕΠΙ τὸν Ποταμὸν Βαθυλῶνος. Πολυζήλιος στιχολογία (ψαλ. 136) ψαλλομένη εἰς ἤχον Γ'. κατὰ τὴν
ἱερὰν ἀκολουθίαν τοῦ Ὁρθρου.

ΕΠΙΤΡΗΤΟΣ. Ὅρισμός τις, ὅστις ἔχει λόγον τῆς Συμφωνίας διὰ Τεσσάρων. 2) Συμφωνία τις τόνων
ἀριθμητικῆς καὶ ἀρμονικῆς ἀναλογίας, ἥτις ἔχει λόγον τὸν διαιρετικὸν ἐπιμόριον ἢ ἐπίτριτον. Ἡ δὲ
ἀναλογία τῆς Συμφωνίας αὐτῆς εἶναι 4, πρὸς 3· ὅθεν καὶ ἡ Συμφωνία διὰ τεσσάρων. « Καὶ ἔστι μὲν
ἐπίτριτος, ὁ πᾶντα δύο ἀριθμῶν ὁ μείζων τὸν ἐλάττωνα διὸν ἔχει, καὶ ἐπὶ τὸ τρίτον αὐτοῦ, μέρος
ὡς τὰ 6, πρὸς τὰ 3· καὶ γὰρ ἐν τοῖς τέσσαρσιν ἐνεστί τὰ τρία, καὶ τρίτον μέρος τῶν τριῶν· τούτο
δ' ἔστιν ἐν. Ἐκ δὲ τούτου τοῦ ἐπιτρήτου γεννᾶται ἡ Συμφωνία, ἡ καλουμένη, διὰ τεσσάρων. (Μάξιμος
ὁ Πλανούδης. Ποικίλα Ἑλληνικά. Περί Μουσικῆς). 3) Ρυθμικὸς ποῦς, ἐπίτριτος, καταμετρούμενος ἐκ
τριῶν μακρῶν καὶ ἐνὸς βραχύτιος — — — — — καὶ μουσικῶς . ἡ καὶ τ' α
νάπαλιν .

ΕΠΙΦΩΝΗΜΑ. Τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ λυρικοῦ ποιήματος, τὸ ὁποῦν καριατὰ τὸ τέλος τοῦ ψαλ-
λομένου Συστήματος τῆς Μουσικῆς ὑποθέσεως, ὃ λέγεται καὶ ἐπίλογος· τούτο Ἀραβοτουρκιστὶ καλεῖ-
ται « Σὸν Παστάρ »· 2) Τὸ τέλος τοῦ Σερουδικῷ καὶ Κοινωνικῷ Ὑμνου, ὅπερ σφραγίζει τὴν ὑπόθεσιν
μὲ τὸ μέλος τοῦ Ἐπιρῶνηματικῷ λόγου « Ἀλλήλοῦϊα ». 3) Ἡ σύντομος μελωδία τοῦ μικροσκελοῦς
στίχου, ἥτις συνεπιμελωδῆται μὲ τὸ μέλος τοῦ Καλοφωνικοῦ Εἰρμού· ὡς λ: γ' τοῦ « Ἦν ἡρετίσω
Δέσποτα » τὸ Ἐπιρῶνημα εἶν, ὁ στίχος « Ἐπιδοῦμεθα πάντες »· τοῦ δὲ Καλοφωνικοῦ Εἰρμού « Τὴν
δὲξάιν μου δέξαι τὴν πενυχᾶν » τὸ Ἐπιρῶνημα εἶν, ὁ στίχος « Ροήν μου τῶν δακρύων ». κτλ. Τὸ
Ἐπιρῶνημα λέγεται καὶ ἐπιβολή, κατὰ τὸν Ἰωάννην Μαίστορα τὸν Κουκουζέλην.

ΕΠΟΓΔΟΣ. Ἀριθμὸς τις τοῦ μουσικοῦ Ἑλάσσονος τόνου, ὅστις ἔχει τὸν τῆς ἀναλογίας λόγον
9, πρὸς 8. (Ἴδε Ἑλάσσον).

ΕΠΤΑΦΩΝΙΑ. Τὸ ἐπὶ τὸ ὀξύ καὶ βαρὺ Ἀντίφωνον διάστημα τῆς Ὀκταγόρδου διὰ πασῶν. 2) Ἡ συ-
νεχῆς καὶ ἡ ὑπερβατῶς καταμέτρησις τῶν ἐπτά τόνων τῆς μιᾶς ἀ. διὰ πασῶν ἐκάστου ἤχου. 3) Ἡ
κατὰ Κλίθεον Ἐπιφωνία μελωδικῆς γραμμῆς, κατὰ τὸ συνεχὲς καὶ ὑπερβατὸν π: γ:

τὰς ἱάσεις παρέχετε πᾶσι τοῖς δεομένοις καὶ τὸ σὺν αὐτῷ κατάλληλον Θεοτοκίον εὐεῦστον παρακλήτεσι, σὺν ἱκετῶν Πανάμωμε, παύσατε οἰνῶν ἡμῶν ἐπαναστάσεις· πάσης θλίψεως ἡμᾶς ἀπαλλάττουσα » κτλ. 6) Τὸ μετὰ τὴν ἱκετήριον Παράκλησιν ψαλλόμενον Ἐπῳδῖον « Πάντων προστατεύεις ἀγαθὴ » κυρίως τὰ πρὸ τούτου, καὶ μετὰ τὰς φῶδες ψαλλόμενα Μεγαλυνάρια Ἐπῳδία. « Ἀξιὸν ἔστιν ὡς ἀληθῶς, τὴν ἑψηλοτέραν τῶν οὐρανῶν, Πᾶσαι τῶν Ἀγγέλων αἱ Στρατιαί, κτλ. Ἐπῳδῖον, ὃ λέγεται καὶ Ἐπρωτόθεν καὶ Ἐπρωδός.

ΕΠΩΔΟΣ. (Ἰδε Ἀοιδός).

ΕΡΡΗΞΕ γαστρός ἡ τεκνομένης παιδὸς· στίχος ἑμμετρος μακροκαλής. 2) Εἰρμός συνειθισμένος Γ'. φῶδης Δ'. ἤχου, ἐκ τῶν ἱαμβικῶν Καταβασιῶν τῆς Πεντηχοστῆς. 3) Εἰρμολογικός Πρόλογος Γ'. φῶδης

Δ'. ἤχου. Γένος διατονικοῦ.

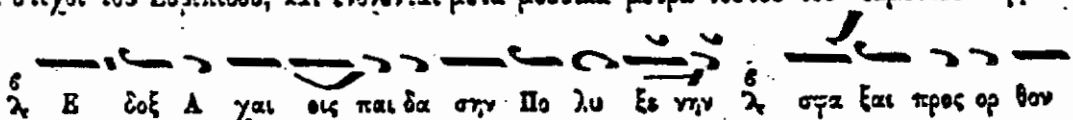

Ἄ Ερ ρη ξε γα στρός ἡ τε κνω μέ νης παι ὄας, κτλ. (Ἰδε

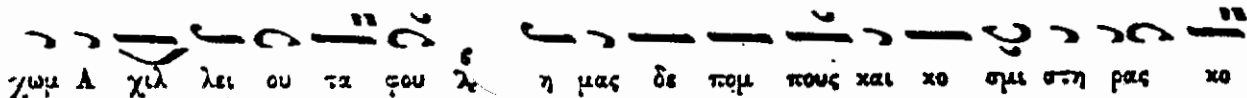
Εἰρμολόγ. Καταβασιῶν).

Σημ. Φαίνεται ὅτι Ἰωάννης ὁ Ἀρκλάς, ἔλαβε τὰ κοιητικά μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμοῦ ἐκ τῶν τοῦ Εὐριπίδου (Ἐκάβη) « Ἐδοξ' Ἀχαιοῖς παιῶν σὴν Πολυξένην » (στίχ. 221). Διότι πολὺ καλὰ τανίζονται οἱ ἐκεῖτε πάντε στίχοι τοῦ Εὐριπίδου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικά μέτρα τούτου τοῦ ἱαμβικοῦ Εἰρμοῦ

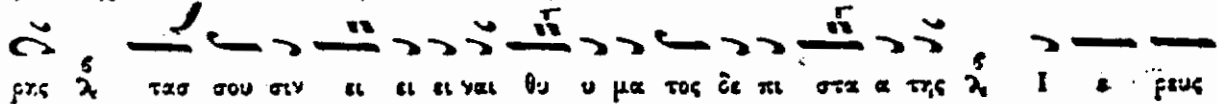
οἶον ἤχος Δ'.

Ἄ Ε δοξ Α γαι οὖς παι δα σὴν Πο λυ ξε νην Ἄ σφα ξαι πρὸς ορ θον

γῶμ Α χιλ λει ου τα σου Ἄ ἡ μας δε πομ πους και κο σμι στη ρας κο

ρης Ἄ τας σου σιν ει ει ει ναι θυ υ μα τος δε πι στα α της Ἄ Ι ε ρεις

τε πε στη του δε παις Α χιλ λε ως

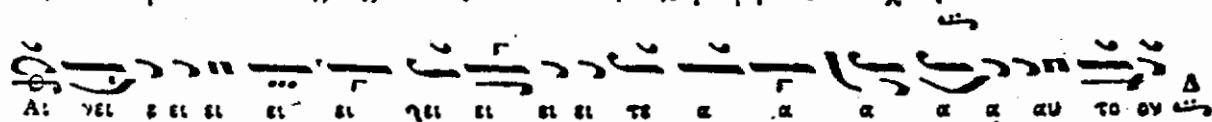
ΕΡΡΙΡΕΜ. (Ἰδε Τερερίμ).

ΕΡΡΥΘΜΟΝ. (Ἰδε Μίλος).

ΕΣΗΜΕΙΩΘΗ ἐφ' ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ πρωτόπυστου Κύριε. (Ψαλ. 4). Κοινωνικός Ὕμνος, ψαλλόμενος εἰς τὰς Δεσποτικάς Ἑορτάς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ. 2) Μάθημά τι βικτενές τοῦ Παππαδικοῦ εἶδους, οὗ τὸ θέμα κύριον καὶ ἀπλοῦν, ἦτοι φύσει Παππαδικὸν κατὰ τὸ μέλος.

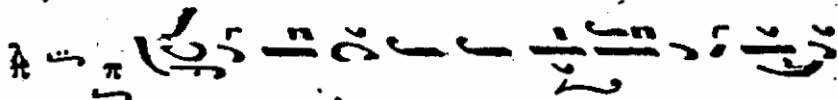
ΕΣΩ. Ἀπλῶς ἐπιβλ. λόγος ἐπιθετικὸς κανονικῆς διαιρέσεως τῶν ὀκτὼ ἤχων, Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ (Ἰδε Ἐξω).

ΕΣΩ θεματισμός. Φθορικὸν τι σημεῖον τῆς Μουσικῆς, μᾶλλον δὲ, ἱερογλυφικὸν ἄρῳνον ἐκ τῶν μεγάλων ὑποστάσεων, οὗ τὸ σημεῖον, ἔσω θεματισμός — θς· ἡ δὲ ἐνέργεια αὐτοῦ φέρει μελωδικὴν γραμμὴν ὀριστικῆς καὶ ἀορίστου καταλήξεως, καὶ εἰς ὅλα τὰ εἶδη τῆς ψαλμωδίας π : χ : βου

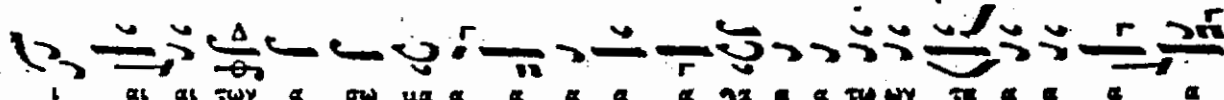

Αἰ νει ε ει ει ει ει ρει ει ει ει τε α α α α α αυ το ον

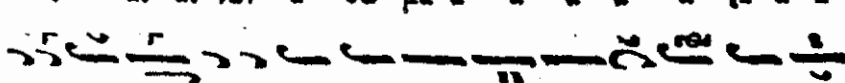
καὶ ἔσωθεν μελωδίας ἄλλου ἤχου·

ο ο ο θεν αι ου ρα α νι ι ι

ι αι αι των α σω μα α α α α α ρα α α των τε α ρ α α

α α ρα α α α ξεις το θα α α μα εκ πλγτ το κτλ. καὶ ἐπισαγωγικῶς ἐξ, οὐ.

Τούτο τὸ Οὐράνισμα τὸ μεταχειρίζεται ὁ αὐτὸς τρίς καὶ εἰς τὸ Δογματικόν του, τὴν Παγκόσμιον δόξαν, κατὰ τὴν περίοδον « Οὐρανός, Πύλην, καὶ Θεοῦ » καὶ ὁ Παλαιότατος αὐτοῦ Ἰωάννης ὁ Γλυκὺς μεταχειρίζεται τὸ Οὐράνισμα εἰς τὸ Ἑωθινόν του, Φανερῶν ἑαυτὸν, κατὰ τὴν περίοδον « Χριστὲ » οὕτως:

Χρὶς τὸς στε ε λε ε ε, ὧν τὰς μελωδικὰς θέσεις,

ἴδε εἰς τὰ Παλαιά, καὶ εἰς ἐξηγημένα μαθήματα αὐτῶν εἰς ἃς, ἂν ὑπάρχῃ ἡ ἀκούεται μέλος κἄν τοῦ Δευτέρου ἤχου, κατὰ τὴν ποιότητά τῆς φθοῶς τοῦ λέαλες.

Τὸ σημεῖον τοῦ ἔσω θεματισμοῦ, ὅταν εἶναι τιθεμένον εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς μελωδικῆς θέσεως, τότε δηλοῖ ὅτι γίνεται διὰ μεταβάσιν τόνου καὶ χορδῆς, κατὰ μεταβολὴν ἢ παραχορδὴν, ἢ κατὰ ποικιλίαν δραστηρίου τινος μέλους, ἐπειδὴ καὶ ἐνεργεῖ τότε κατὰ τὴν ποιότητά τοῦ λέαλες κατὰ τὸ χρωματικόν δηλαδή τοῦ Στιγχαρίου εἶδους.

Δι, Βου, διὰ τοῦτο ὑπάγεται τότε πλέον εἰς τὸ Σύστημα τοῦ Αὐδίου ἢ Δευτέρου ἤχου· ὅταν ὅμως ᾖναι τιθεμένον τὸ σημεῖον εἰς τὸ τέλος μάλιστα κάτωθεν τῆς γραμμῆς, οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει μὲ τὸ μέλος τοῦ λέαλες ἥτοι τοῦ Β' ἤχου, παρὰ τίθεται πρὸς δήλωσιν τῶν ἀνωτέρω παραδειγμάτων τοῦ Γορθμοῦ, τοῦ Κολαρισμοῦ, καὶ τοῦ Οὐρανίσματος, ἅπερ εἰσὶν διατονικώτατα.

Σημ. Παρακαλοῦνται οἱ γινώσκοντες πολλὰ, καὶ μηδὲν ἐπιστάμενοι, νὰ περιορίσουν ὀλίγον τὴν φαντασίαν τῆς μουσικῆς τῶν φιλολογίας, διότι, διὰ τὰς δυνάμεις καὶ ἐνεργείας τῶν ἱερογλυφικῶν καὶ Μεγάλων Ὑποστάσεων, ἀπαιτεῖται ΜΕΓΑΛΗ ΠΡΟΣΟΧΗ.

ΕΣΩΣΕ λαὸν θαυματουργὸν Δεσπότης. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελὴς. 2) Εἰρμὸς συνειθισμένος Α'. ὦδης Α'. ἤχου ἐκ τῶν Ἰαμβικῶν Καταβασιῶν τῶν Χριστουγέννων. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος Α'. ὦδης

Α'. ἤχου. Γένος διατονικοῦ. Ε σω σε λα ον θαυ μα τουρ γον δε σπο ο της

κτλ. (Ἰδε Εἰρμολόγ. Καταβασιῶν).

Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ πατὴρ ἡμῶν Κοσμάς ὁ μελωδὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμοῦ ἐκ τῶν τοῦ Εὐριπίδου (Ἐκάβη) « Που τὰς φίλας δὴ· εὐφρονας δείξεις, Ἀναξ » (στίχ. 818)· διότι πολὺ καλὰ τινύζονται οἱ ἐκείσε πέντε στίχοι τοῦ Εὐριπίδου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ

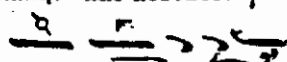
Ἰαμβικοῦ Εἰρμοῦ· οἷον ἤχος Α'. Που τις φιλας δὴ εὐφρονας δείξεις Α α ναξ

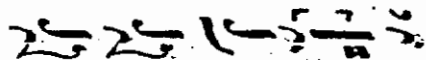
η των ευ νη η φιλ τα των α σκα σμα των χα ριν τιν ε ξει

παις ε μαι κει νης δε γω εκ του σκο του γαρ των τε νυχ τε ρων πα γυ

φιλ των με γι στη γι γνε ται βρο τοι ος χα α ρις

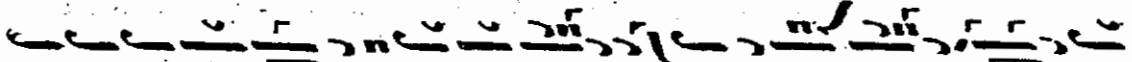

ΕΤΕΡΟΝ. Συμβολικόν τι σημεῖον τῆς μουσικῆς τοῦ παλαιοῦ Συστήματος, σύνθετον ἐκ δύο ἀποστράφων, ὃ λέγεται καὶ, Σύνδεσμος, οὗ τὸ σημεῖον ἕτερον. 2) Τὸ ἐν ἐκ τῶν τριῶν μεγάλων Ἀρχῶν τὸ τρίτον. 3) Ἀγωγικόν τι σημεῖον, ὅπερ ἐχρηστέμευε μεγάλως εἰς τὴν συνεπτυγμένην σύνθεσιν τῆς μουσικῆς γραφῆς τοῦ Παλαιοῦ Συστήματος· ἐνήργει δὲ ἀγωγικῶς κατὰ χρονικὴν ποιότητα ἐπὶ τῆς ἀργοχρονίας τῶν ἐν καταβάσει ὀλιγοσήμεων μακρῶν φθόγγων ὡς τὸ τοῦ κλάσματος, καὶ τῆς εἰς Στράγγισμα αὐτοῦ ἀναλύσεως, ὡς τῆς ἀπλῆς. ἐξηγεῖται δὲ τοῦτο συνεχῶς μὲν, κατ' ἀπόστο-

ρον, οὕτως Ὑπερβασις δὲ, κατ' ἐλαφρόν , οὕτως , ἢ οὕτως 4) Σημεῖόν τι μου, τῆς τροπικῆς ποιότητος τῶν ἀχρόνων ὑποστάσεων, ὃ λέγεται καὶ Σύνδεσμος, οὗ τὸ σημεῖον ἕτερον ἢ Σύνδεσμος τοῦ ὁποίου, ἡ μὲν τροπικὴ ποιότης αὐτοῦ φέρει κατὰ τὸ λεῖον ἀποτέλεσμα φωνῆς, θέλει νὰ προφέρωνται οἱ παρ' αὐτοῦ συνδεδεμένοι φθόγγοι, μὲ μαλακὴν καὶ ἀδύκτον φωνὴν ἀχωρίστως ἀπ' ἀλλήλων ἡ δὲ ἐνέργεια αὐτοῦ φέρει ἐξήγησιν τοιαύτην.

ΕΤΕΡΟΣΤΡΟΦΑ. Μελικά τινα ποιήματα τῆς ψαλμοῦδίας, ἅπερ ἔχουσι διπλὴν τὴν πρᾶξιν τῆς Στροφῆς καὶ τῆς Ἀντιστροφῆς, ἢ κατὰ τὸ ὁμογενές, ἢ κατὰ τὸ ἑτερογενές, κατὰ τὸν ὅμιον ἢ ἀνόμιον ἦχον. Καὶ κατὰ μὲν τὸ ὁμογενές καὶ ὁμιον ἦχον, εἰν' ὥς αἱ διπλαῖ Καταβασίαι τῶν Χριστουγέννων, καὶ τῶν Θεοφανείων, αἱ ὁποῖαι εἰσιν ἐκ πρώτου ἤχου, καὶ ἐκ διατονικοῦ Γένους. Αἱ δὲ τῶν Θεοφανείων εἰσιν ἐκ Δευτέρου ἤχου, καὶ ἐκ Χρωματικοῦ Γένους. Κατὰ δὲ τὸ ἑτερογενές καὶ ἀνόμιον ἦχον, εἰν' ὥς διπλαῖ Καταβασίαι τῆς Πεντηκοστῆς, αἱ ὁποῖαι εἰσιν ἐκ Πλαγίου Γ'. ἢ Βαρύος, καὶ ἐκ Τετάρτου ἤχου, ἐξ Ἐναρμενίου δὲ καὶ ἐκ Διατονικοῦ Γένους. Ἐτερόστροφα λέγονται ὅσα μελικά ποιήματα εἶναι διπλαῖ κατὰ τὸν ὁμιον ἢ ἀνόμιον ἦχον, εἰς τὴν Στροφὴν καὶ Ἀντιστροφὴν αὐτῶν. λαμβάνουσιν καὶ ἕτερον ἑκτακτον σχῆμα Στροφῆς καὶ Ἀντιστροφῆς. Διαιροῦνται μὲν εἰς δύο κατὰ τὸ Σύστημα τῆς ψαλμοῦδίας τῶν Καταβασίων, διαιροῦνται δὲ εἰς δύο καὶ κατὰ τὰ γένη. Ταῦτο δὲ εἰν' ἴδιον κανόνος τῆς Ποιητικῆς, καὶ τῆς Μελοποιίας (ἴδε καὶ κατὰ τοὺς Παλαιούς, τὴν Καλλιόπην Χαλιννοστοῦσαν σελ. 247).

ΕΥΑΓΓΕΛΙΖΟΓ γῆ χαρὰν μεγάλην. Στίχος ἑμμετρος μικροσκελῆς. 2) Προφικὴ στιχολογία τῆς Θ'. φθῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. 3) Προφικὸν Ἐφύμνιον ὅπερ φάλλεται μετὰ τοῦ Εἰρμου ἐν τοῖς Διπτῆχοις ἀντὶ τοῦ Μεγαλωναρίου Ὑμνου τῆς Θεοτόκου. 4) Ἐφύμνιος στίχος χαρμόσινος, ὅπερ φάλλεται καὶ ἐν τῇ Δαμπερῇ πρότερον τοῦ στίχου «Τὴν Ἀνάστασιν Σου Χριστὲ Σωτὴρ» ἐν τῇ ἐξέχασθαι ποιῆσαι τὴν τοῦ Σωτῆρος Ἀνάστασιν, ὅτε ἤθελε συμπύση τοῦ Εὐαγγελισμοῦ μὲ τὴν Κυριακὴν τοῦ Πάσχα, οὗ τὸ μέλος χαρμόσινον καὶ Πανηγυρικὸν εἰς ἦχον Δ'.

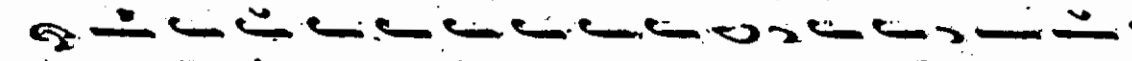
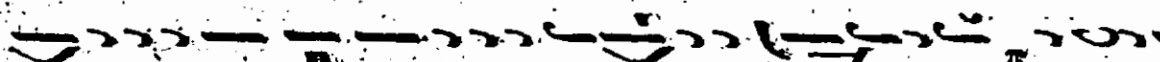

 εὐ αγ γε λι ι ι ζου γη χα α α ρα αν με γα α α α λην

 αι νει ει ει τε ου ρα νοι οι θε ου ου τη ην δο α α εα αν

ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΑΣΘΑΙ ἡμέραν ἐξ ἡμέρας. (Ἰδε Εἰσοδικόν).

ΕΥΘΕΙΑ. Κανὼν τις τῆς Μελοποιίας, ἥς Εὐθείας ἴδιον εἶναι τὸ νὰ κατευθύνῃ καὶ νὰ ποιῇ τὴν σύνθεσιν καὶ τὴν γραμμὴν τοῦ μέλους ἐκ τοῦ βαρέος πρὸς τὸ ὀξύ διὰ τῶν ἀκόντων χαρακτηρισμῶν, καὶ νὰ ἀποτελῇ τὴν ἀνάστασιν μὲ συνεχεῖς φθόγγους χωρισμένως διὰ τῶν ὀλίγων ὥς

 π Πα Βου Εα Δι Κε Ζω Νη Πα π «Εὐθεῖα οὖν ἐστίν, ἡ διὰ τῶν ἐξῆς φθόγγων τὴν ἐπίτασιν ποιούμενη». (Μανουὴλ Ἀβρυννός).

ΕΥΑΘΓΕΙ ἡ φυγὴ μου τὸν Κύριον, καὶ πάντα τὰ ἐντός μου κτλ. (ψαλ. 102). Στιχολογία τῶν Τυπικῶν, οὗ τὸ μέλος ἀρχαῖον Εἰρμολογικὸν κατὰ τὸ εἶδος τῆς Ἀντιστροφῆς. Γένος διατονικοῦ ἤχος Α' δ'.

 γ Α μην Εω λα γα η ψα χη μου τον Κυ ρι ον ευ λα γη τοσ ει

 Κυ ρι ε ευ λα α ο γει ει η ψα χη μου τον Κυ υ ρι ον q και παν τα τα

 εκ τα ος μου τα ο νο μα τα α γτ σε αυ του κτλ. (Ἰδε Ἀνθολογία Μουσικῆς).

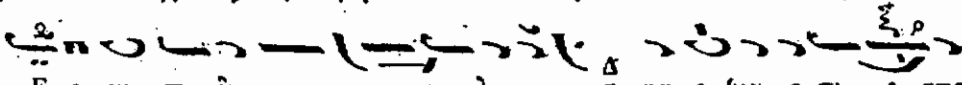
ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΟΣ ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου (ψαλ. 113). Εἰσοδικὸν θέμα τῆς Δεσποτικῆς ἑορτῆς τῶν Βαΐων. 2) Ὑμνος Κωνωνικός ψαλλόμενος ἀπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων. 3) Μήτρημά τι ἐκτενὲς τοῦ Παππαδικοῦ εἶδους, οὗ τὸ θέμα κύριον καὶ ἀπλοῦν, ἦτοι φύσει Παππαδικὸν κατὰ τὸ μέλος.

ΕΥΛΟΓΗΣΩ τὸν Κύριον ἐν παντί καιρῷ, κτλ. Προφητικὸς στίχος (ψαλ. 33) ὅστις ψάλλεται κατ' Ἐρμόνιον εἰς τὴν Ὑψωσιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀντὶ τοῦ «Εἶδομεν τὰ ὧς τὸ ἀληθινόν» κατὰ τὰς Προηγιασμένας.

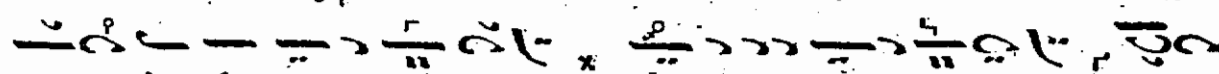
ΕΥΛΟΓΗΤΑΡΙΑ. Τὰ Ἀναστάσιμα Ἄσματα «τῶν Ἀγγέλων ὁ ὄμιλος» ἀτινα ψάλλονται κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν (ἐκτὸς τῆς Διακαινησίμου ἑβδομάδος, καὶ τινῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν) κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐγέρσεως τοῦ Ἁγίου καὶ Δικαίου Λαζάρου, καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγίου καὶ Μ. Σαββάτου. 2) Τὰ νεκρώσιμα Ἄσματα «τῶν Ἀγίων ὁ χορὸς εὐρα πηγὴν τῆς ζωῆς, κτλ. Καὶ τὰ μὲν Ἀναστάσιμα ψάλλονται κατὰ τὸ Τροχαϊκὸν Σύστημα τοῦ Ἀ. ὡς χαρμέσινα, τὰ δὲ Νεκρώσιμα, κατὰ τὸ Τρίφωνον Σύστημα αὐτοῦ ὡς Πένθημα.

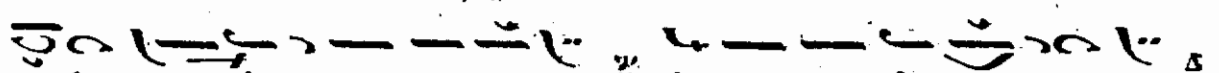
ΕΥΛΟΓΗΣΩΝ τὸν στέφανον. Ὑμνος Κωνωνικός ψαλλόμενος ἀπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ εἰς τὴν Α'. τῆς Ἰνδικτου ἦτοι τῆς Α'. Σεπτεμβρίου, οὗ τὸ κείμενον «Εὐλόγησον τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς χρηστότητός σου Κύριε» (ψαλ. 61). 2) Μήτρημά τι ἐκτενὲς τοῦ Παππαδικοῦ εἶδους, οὗ τὸ θέμα κύριον καὶ ἀπλοῦν ἦτοι φύσει Παππαδικὸν κατὰ τὸ μέλος.

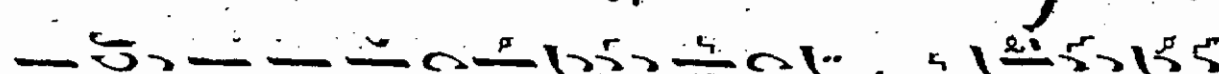
ΕΥΤΕ δὴ Ἡέλιος. Τὸ τῆς Λαμπροφύρου Ἀναστάσεως τρωϊκὸν Εὐαγγέλιον «Οὕτως ὅφλας» εἰς ἔχον Φρύγιον ἦτοι τρίτον ἦχον, ὁδεῖων Εἰρημολογὸς μὲ Τριφωνίαν κατὰ τὸ μίκτον εἶδος, οὗ τὸ πρωτότυπον

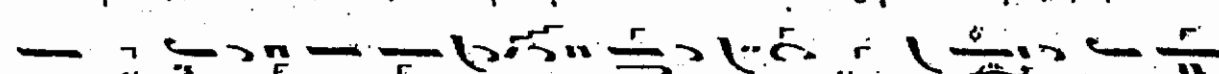
μέλος ἦν Γα $\frac{F}{\chi} \chi$. Ε ε ευ τε δὴ η ε ε λ ι ο ς q φ α ε θ ω ν ε π ι ε σ π ε

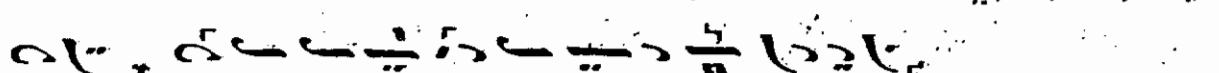
 ρ ο ν ε ι ε ι ε ι κ ε σ η και σ κ ι ο ο ο ν τ ο α γ υ ι α ι ε π ι χ θ ο

 ν ι π ο λ υ θ ο τ ε ι ε ι ε ι ρ η λ η μ α τ ι ε ν π ρ ω ω ω τ ω σ η ο τ ε

 τ ω μ θ ο υ α α λ τ ο σ α ω τ η ρ σ η κ λ η ι σ τ α ι δ ε ε σ α ν q

 θ υ ρ ι δ ε ς π υ κ ι ν ω ς α ρ α ρ ε ι ε ι ε ι α ι σ η χ β λ η η η ν τ ο ο

 δ ε χ πα α α α α τ ε ε ε ε ε ο χ χ η η η η η

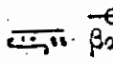
 ε ς λ ε υ σ τ α θ ε ε ω ς μ ε γ α α α ρ ι ω σ η κ τ λ. Ἡ μὲν εἰς τὸ Ποιη-

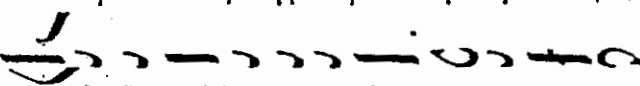
πκὸν Ἑλλήν. ποιήσις, ἐστὶν ἐκ τῶν παραλειπομένων τοῦ αἰοδίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιογράφτου (ἴδε εἰς τὸ περὶ Φυλακῆς τῶν Πέντε Αἰσθήσεων). Τὸ δὲ μέλος, τοῦ αἰοδίου Δωροθέου τοῦ Ἀγιοταφῆτου. Ἡ δὲ εἰς τὴν μουσικὴν γραφὴ τῆς συνθέσεως τοῦ μέλους, τοῦ Συγγραφέως καὶ ἐκδότου Κ. Φ. τὸ ὅλον δὲ ἀῶζεται ἐν ταῖς τῆς Θέωρας σημειώσειςιν αὐτοῦ.

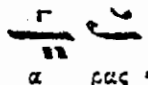

ΕΥΤΕΡΠΗ. Βιβλίον τι μουσικὸν τῆς ξενικῆς ἢ ἐξωτερικῆς μελωδίας, ἦτοι Συλλογὴ τῶν Ἀραβοσυρ-
κικῶν Ἀσματῶν εἰς ὃ ἐμπεριέχονται τῶν Παλαιῶν μελοποιῶν καὶ ρυθμοποιῶν ἑμμετρα καὶ ἐντεχνα Τρα-
γῳδία Τουρκικὰ, καὶ τινὰ ἐν τῷ τέλει Τραγῳδία Ρωμαϊκὰ, ποιημένα μὲν παρὰ διαφόρων μουσικοδιδασκά-
λων τοῦ Παλαιοῦ Συστήματος, ἐξηγημένα δὲ τὰ (Ρωμαϊκὰ) παρὰ Γρηγορίου Πρωτοφάλτου, καὶ Χουρμου-
ζίου Χαρτοφύλακος, εἰς τὴν νέαν τῆς μουσικῆς μέθοδον ὃ ἐπιγράφεται «Εὐτέρπη, κτλ. ἐξηγηθὲν μὲν εἰς

τὴν νέαν τῆς μουσικῆς μέθοδον παρὰ Θεοδώρου Φωκαίου, καὶ Σταυράκη τοῦ Βυζαντίου· ἐπιδιορθωθὲν δὲ παρὰ τοῦ διδασκάλου Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος· τύποις ἐν Γαλατῇ 1830 ». Παρέλειψαν ὁμῶς τὸν κυρίως ποιητὴν τοῦ ποιήματος καὶ τὸν γράψαντα τὸ πρῶτον εἰς τὸ Παλαιὸν (περὶ τὰ τέλη τοῦ 1790) καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὅστις εἶν' ὁ ἐν μουσικοῖς ἄριστος μελοποιὸς καὶ ῥυθμοποιὸς τῆς τε Ἐκκλησιαστικῆς καὶ ξενικῆς ἢ ἐξωτερικῆς μελοποιίας, αἰδιδίμος Ζαχαρίας ὁ Χανενδές.

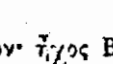
ΕΦΛΕΞΕ ῥύθμῳ τῶν δρακόντων τὰς κάρας. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρμός συνειθισμένος Ζ'. ὥδῃς β'. ἤχου, ἐκ τῶν Ἰαμβικῶν Καταθασίων τῶν Θεοφανείων. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος Ζ'. ὥδῃς

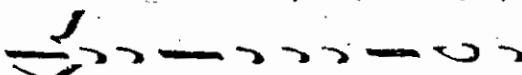
β'. ἤχου. Γένος χρωματικῷ. βου.

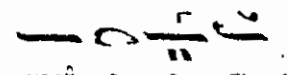

Ε φλε ξε ρυ θρω ω των δρα κον των τας κx

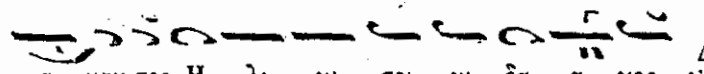

α ρας κτλ. (ἴδε Εἰρμολόγ. Καταθασίων).

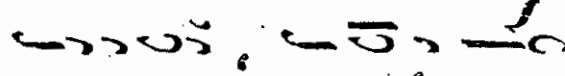

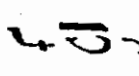
Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμοῦ ἐκ τῶν τοῦ Σοφοκλέους (Οἰδίπους Τύραννος) « Ἀλλ' εἰ τὰ θνητῶν μὴ κατεσχύνεσθ' ἔτι » (στίχ. 1424) διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε πέντε στίχοι τοῦ Σοφοκλέους, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα

τούτου τοῦ Ἰαμβικοῦ Εἰρμοῦ, οἷον· ἤχος Β'. βου.

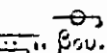

Ἀλλ εἰ τα θνη τω ων μη κx ται σχυ

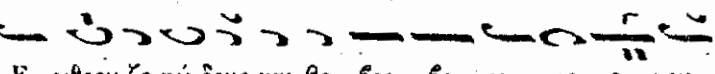

νεσθ ε ε τι γε νε θλα την γουν παν τα βο σκω ου σαν φλο γα αι δεσθ

α νκx τος Η λι ου τοι ον θα α γος α κx λυπ τον ου τω δε κνυ ναι

το ο μη τε γη μη το μδρες ι ε ρος μη τε φως προ σδε ε ξε ται.

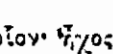
ΕΧΘΡΟΙ Ζοφώδους, καὶ βεδορδορωμένου. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρμός συνειθισμένος Ε'. ὥδῃς β'. ἤχου ἐκ τῶν Ἰαμβικῶν Καταθασ. τῶν Θεοφανείων. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος Ε'. ὥδῃς β'. ἤχου.

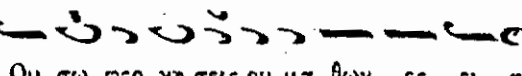
Γένος χρωματικῷ βου.

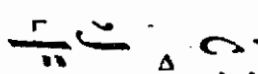

Ε χθρου ζο φώ δους και βε δορ βο ρω με ε νου κτλ. (ἴδε

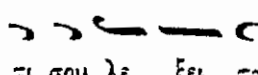

Εἰρμολόγ. Καταθασ.)

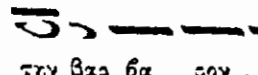

Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἰωάν. ὁ Δαμασκηνὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμοῦ ἐκ τῶν τοῦ Σοφοκλέους (Αἴα· μακτιγοφόρος) « Οὐ σωφρονήσεις ; οὐ μαθὼν δὲ εἰ φύσει » (στίχ. 1259). διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε πέντε στίχοι τοῦ Σοφοκλέους, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα

τούτου τοῦ Ἰαμβικοῦ Εἰρμοῦ, οἷον· ἤχος Β'. βου.

Ου σω φρο νη σεις ου μα θων ες ει φυ

υ σιν αλ λον τι νη εἰς αν δρα δευ ε λευ θε ε ρον ο στις προς η μας αν

τι σου λε ξει τα α σα σου γαρ λε γον. τος ου κετ αν μα θειμ ε γω

την βαρ θα ρον, γαρ γλωσ σαν ουκ ε πα ι ω

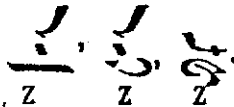
ΕΧΟΥΣΑ Θεοδόχον ἢ Περθένης τὴν μήτραν. Μάθημά τι τοῦ Οἰκηματρίου, ποιήμα- τῶν Παλαιῶν,

οὗ ὁ ποιητὴς ὁ Λαμπαδάριος τῆς Ἀγίας Σοφίας Ἰωάν. ὁ Κλαδάς ἐξηγήθη καὶ τοῦτο, εἰς μὲν τὸ Παλαιὸν παρὰ Πέτρου Λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου· εἰς δὲ τὴν Νέαν μέθοδον, παρὰ τῶν τριῶν Διδασκάλων. Σώζεται καὶ τοῦτο σὺν τοῖς ἄλλοις εἰς τὰ ἅπαντα τῆς Μουσικῆς· οὐ τὸ μέλος (ἴδε Ἀγγελοῦ πρωτοστάτης).

Z.

Z. ζ. Ζῆτα· τὸ ἕκτον στοιχεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου. 2) Τὸ ἐκ τῶν συμφώνων ἕκτον στοιχεῖον τὸ ἐκλεχθὲν διὰ τὸν φθόγγον Ζω τῆς μονοσυλλάβου παραλλαγῆς τοῦ Νέου Συστήματος. 3) Τὸ μαρτυρικὸν ποσὸν τῆς βάσεως τοῦ Ὑποφρυγίου ἢ Βαρύος ἤχου. 4) Τὸ μαρτυρικὸν ποσὸν τοῦ βαρέος καὶ ὀξείας φθόγγου Ζω, τῆς διὰ πασῶν ἐκάστου Συστήματος τῶν τριῶν γενῶν τοῦ διατρνικοῦ $\tilde{\omega}$, $\tilde{\omega}$, τοῦ Χρωματικοῦ $\tilde{\omega}$, $\tilde{\omega}$, $\tilde{\omega}$, καὶ τοῦ ἑναρμονίου $\tilde{\omega}$, $\tilde{\omega}$. 5) Τὸ συμπλεκόμενον μετὰ τοῦ φωνήεντος ω, καὶ ἀποτελοῦν τὸν μονοσύλλαβον φθόγγον Ζω.

Z, ζ. Ὡς ἀριθμητικὸν σημεῖον, ἀντὶ τοῦ ἑπτά, τὸ δηλοῦν τὸ ὑπερβατὸν μέτρον τῶν ὑπερβασίμων χαρακτῆρων τῆς ποσότητος τῆς ἑπταφωνίας

νοσυλλάβου φθόγγου βεῖ τῆς μεθόδου τοῦ Ἀγίου Ἀμβροσίου Μεδιολάνων. 3) Ὡς τακτικόν, ὡδὴ Z' στίχος Z' ἤχος Z'. Ἐωθινὸν Z'. κτλ.

ζ, Ζῆτα μικρὸν πλάγιον. Τὸ μαρτυρικὸν ποῖον τοῦ Ὑποφρυγίου ἢ Βαρύος ἤχου Z. 2) Σημεῖον μαρτυρικῆς ποιότητος τῆς μουσικῆς οὗ ὁ Πλάγιος τρόπος τῆς γραφῆς φανερόναι τὸν Ὑποφρύγιον ἢ Βαρύν, ὅτι εἶναι Πλάγιος ἤχος· τοῦτο δὲ γραφόμενον οὕτως ω , φανερόναι τὴν βάσιν τοῦ ἤχου, καὶ τὰς ἐντελεῖς καὶ ἀτελεῖς μαρτυρίας τῶν κατὰ κόμμα θέσεων αὐτοῦ τῆς κάτω διὰ πασῶν, κατὰ τὸ Παλαιὸν Σύστημα· εἰς δὲ τὸ Νέον Σύστημα, τὸ αὐτὸ κατὰ τὰ αὐτὰ πάλιν ὁμοίως, πλὴν συνυπεγγραμμένον τῷ μεγάλῳ ζῆτα Z, οὕτως ω .

Z, ζῆτα μεγάλον, τέλειον καὶ ἀπλοῦν· σημεῖον ὑπῆρχε ποσότητος ἐπὶ τοῦ φθόγγου τοῦ Παραμέσου τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς ὃ συνεπιγράφετο τῷ πλαγίῳ πῖ, οὕτως ω , ὅταν ἡ τάσις ἐθεωρεῖτο

ἐπὶ τὴν βαρύτητα καὶ τὸ μὲν Z, ὡς σημεῖον ποιότητος ἐτίθετο ἀνωθεν τῆς συλλαβῆς ἢ λέξεως, τὸ δὲ ποῖον Z ἐθεώρουν οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνες μουσικοὶ καὶ ὡς σημεῖον ἄρσεως. Τὸ δὲ πλάγιον πῖ ω , ὡς σημεῖον ποιότητος, ἐτίθετο κάτωθεν, ὅπερ ἐθεώρουν, καὶ ὡς σημεῖον θέσεως. Καὶ εἰ μὲν τὸ σημεῖον ἦ ἄστικτον Z, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς Βραχύς, ἄρσεως βραχείας, ὡς ω . εἰ δὲ ἐστήγμενον Z, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς μακρὸς ἄρσεως μακρᾶς δυσίμου· ὡς ω . ὃ δὲ μουσικὸς αὐτοῦ τον

σμός ὑπάρχει πάντοτε εἰς τὸ Τετράγρον τῶν Διεξυγμένων. 2) Σημεῖον ὑπῆρχε ποιότητος ἐπὶ τοῦ φθόγγου τῆς Νήτης τῶν Συνημμένων, ὅταν ἡ τάσις ἐθεωρεῖτο ἐπὶ τὴν βαρύτητα, ὃ συνυπεγράφετο τῷ τετραγώνῳ καὶ ὑπὲρ ὡμεγάλῳ οὕτως ω ἢ οὕτως ωZ · σημεῖον ὑπῆρχε ποιότητος καὶ ἐπὶ τοῦ φθόγγου

τοῦ Διάτονου τῶν Διεξυγμένων, ὃ συνυπεγράφετο ὁμοίως τῷ τετραγώνῳ καὶ ὑπὲρ ὡμεγάλῳ ω ἢ ωZ καὶ ὡς σημεῖον ποιότητος ἐτίθετο κάτωθεν ὅπερ ἐθεώρουν οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνες μουσικοὶ καὶ ὡς

θέσεως: Καὶ εἰ μὲν τὸ σημεῖον ἢ ἀστρικτὸν Z, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς βραχύς, θέσεως βραχείας, ὡς · εἰ δὲ ἐστηγμένον Z', ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς μακρὸς, θέσεως μακρᾶς δυαίμου, ὡς · Ὁ δὲ μουσικὸς αὐτοῦ τονισμὸς ὑπάγεται πάντοτε εἰς τὸ Τετράχορδον τῶν Συνημμένων, καὶ εἰς τὸ Τετράχορδον τῶν Διεξευγμένων (ἴδε τὸ περὶ Εἰσαγωγῆς Τέχνης Μουσικῆς Βακχείου τοῦ Γέροντος Ἀνώνυμον Σύγγραμμα· τύποις Λατινιστὶ καὶ Ἑλληνιστὶ, σελ. 78 καὶ 81.)

Z. Μεγάλον καὶ ἀπλοῦν· τὸ μαρτυρικὸν ποσὸν τῆς κάτω διὰ πασῶν τοῦ Ὑποφρυγίου ἦτοι τοῦ Πλαγίου Γ'· ἢ Βαρέος ἤχου, καὶ κατὰ τὸ διατονικὸν Z, καὶ κατὰ τὸ ἐναρμόνιον Z.

Z'. Μεγάλον καὶ ἐξύτονον· τὸ μαρτυρικὸν ποσὸν τῆς ἐπὶ τὸ ὀξύ ἀντηχίσεως τοῦ Ὑποφρυγίου ἦτοι τοῦ Πλαγίου Γ'· ἢ Βαρέος ἤχου, καὶ κατὰ τὸ διατονικὸν Z', καὶ κατὰ τὸ ἐναρμόνιον Z'.

τῆτος ἐπὶ τοῦ φθόγγου τῆς Παραμέσης, ὅταν ἡ τάσις αὐτοῦ ἐθεωρεῖτο ἐπὶ τὴν ὀξύτητα, ὡς · Καὶ

τοῦτου ὁ μουσικὸς τονισμὸς, κατὰ μὲν τὸ ποσὸν ὑπάγεται ὁμοίως εἰς τὸ Τετράχορδον τῶν Διεξευγμένων τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς, κατὰ δὲ τὸ ποιὸν, καὶ εἰς τὸ Συνημμένον, καὶ εἰς τὸ Διεξευγμένον (ἴδε τὸ περὶ Μουσικῆς Ἀνώνυμον Σύγγραμμα Βακχείου τοῦ Γέροντος σελ. 8).

Z. Ζῆτα μεγάλον ἐλλειπές· σημεῖον ὑπ᾿ ἔργου ποσότητος ἐπὶ τοῦ φθόγγου τοῦ προσλαμβανομένου, ὅπερ ἔστιν ἡ πρώτη χορδὴ τοῦ Τετραχορδου τῶν Ὑπατῶν τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς ὁ συνεπιγράφεται τῷ πλαγίῳ ταῦ, οὕτως Z, ἢ οὕτως Z'. Καὶ τὸ μὲν ζῆτα ἐλλειπές Z, ὡς σημεῖον ποσότητος, ἐτίθετο

ἄνωθεν τῆς συλλαβῆς ἢ λέξεως σὺν τῷ πλαγίῳ ταῦ, τὸ ὁποῖον ἐλλειπές ζῆτα Z, ἐθεώρουν οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνες μουσικοί, καὶ ὡς σημεῖον ἄρσεως (ἴδε Ταῦ πλάγιον). Καὶ εἰ μὲν τὸ σημεῖον ἢ ἀστρικτὸν Z, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς βραχύς, ἄρσεως βραχείας, ὡς · εἰ δὲ ἐστηγμένον Z', ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς μακρὸς ἄρσεως μακρᾶς δυαίμου, ὡς · ὁ δὲ μουσικὸς αὐτοῦ τονισμὸς ὑπάγεται πάντοτε εἰς τὸ Τετράχορδον τῶν Ὑπατῶν (ἴδε τὸ περὶ Εἰσαγωγῆς Τέχνης Μουσικῆς Ἀνώνυμον Σύγγραμμα Βακχείου τοῦ Γέροντος, τύποις Λατινιστὶ καὶ Ἑλληνιστὶ, σελ. 79 καὶ 89).

ΖΑΛΗΝ ἐνδοθεν ἔχων. Μάθημά τι τοῦ Οἰκιματαρίου, ποίημα τῶν Παλαιῶν, οὗ ὁ ποιητὴς ὁ Λαμπραδάρμιος τῆς Ἀγίας Σοφίας Ἰωάννης ὁ Κλαδάς. 2) Μάθημα μεταγενέστερον Παλαιὸν κατὰ τὸ εἶδος τοῦ Μεταματρίου εἰς ἤχον Δ'. ποίημα Μελετίου Συναίτου τοῦ Κρητός. Ἀμφότερα ἐξηγημένα, εἰς μὲν τὸ Πρῶτον εἰς τὸ Παλαιὸν παρὰ Πέτρου Λαμπραδαρίου τοῦ Πελοποννησίου, εἰς δὲ τὴν Νέαν μέθοδον παρὰ τῶν τριῶν Διδασκάλων τοῦ Νέου Συστήματος. Σῶζονται καὶ ταῦτα σὺν τοῖς ἄλλοις χειρογράφοις εἰς τὰ ἴπαντα τῆς Μουσικῆς. Τὸ δὲ μέλος αὐτοῦ γνήσιον καὶ ἀρχαῖον (ἴδε Ὁ Πανύμνητε Μῆτερ).

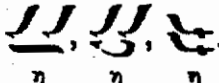
ZΩ. Μονοσύλλαβός τις φθόγγος τῆς Παραλλαγῆς τῆς Νέας μεθόδου. 2). Φθόγγος ὅστις παριστᾷ τὴν βάσιν τοῦ Ὑποφρυγίου ἦτοι τοῦ Πλαγίου Γ'· ἢ Βαρέος ἤχου, καὶ κατὰ τὸ διατονικὸν Z, Z', καὶ κατὰ τὸ ἐναρμόνιον Z, Z'.

3) Ὁ ἑβδόμος ἐπὶ τὸ βαρὺ καὶ τελευταῖος φθόγγος τῆς βαρυτόνου διὰ πασῶν τοῦ Ὑποφρυγίου ἢ Βαρέος ἤχου. 4) Φθόγγος ὅστις παριστᾷ διὰ τοῦ Z, ἀριθμητικῶς τὸ διὰ πασῶν Σῶστημα τοῦ Βαρέος, εἶδος ἑβδόμου· ἐπειδὴ ἦτε τὸ μέγαλον καὶ ὀρθιον ζῆτα Z, ἦτε τὸ μικρὸν καὶ πλάγιον ζῆτα , εἰν' Ἑλληνικὸς ἀριθμὸς ἑβδόμος· διὰ τοῦτο καὶ ἐπροσδιορίσθησαν τὰ στοιχεῖα ταῦτα εἰς τὸν ἤχον τοῦτον, ὡς ἑβδόμος τῶν ἀριθμῶν τῶν ὀκτῶ ἤχων. Καὶ οἱ βάσιμοι τόνοι ὅλων τῶν Συστημάτων (ἤχων) καταμετρῶνται πρῶτον ἀπὸ τὸν φθόγγον Ζω· ὁ δὲ Z πρῶτος τόνος, ὅστις παριστᾷ ἀκολουθῶς τὸ

εἶδος τοῦ διὰ πασῶν ἐκάστου ἤχου. Ἐβδόμον εἶδος τοῦ διὰ πασῶν τὸ ὑποβαρυπύκνων περιεχόμενον, οὗ ὁ πρῶτος ὁ τόνος ἐπὶ τὸ βαρὺ * Εὐκλείδης.

H.

H, η· ἦτα. Τὸ ἑβδομον στοιχεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφάβητου. 2) Ἡ τρίτη προσωδιακὴ φωνὴ τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς. 3) Τὸ συμπλεκόμενον μετὰ τοῦ συμφώνου T, καὶ ἀποτελοῦν τὸν μονοσύλλαβον φθόγγον Tη, τοῦ Ἀρχαιωτάτου Συστήματος τοῦ Τροχοῦ, καὶ τῆς Τριφωνίας τῶν Κοινῶν Τετραχόρδων τῶν Ἀρχαίων. 4) Τὸ συμπλεκόμενον μετὰ τοῦ συμφώνου N, καὶ ἀποτελοῦν τὸν μονοσύλλαβον φθόγγον Nη, τοῦ Νέου Συστήματος.

H, η· Ὡς ἀριθμητικὸν σημεῖον, ἀντὶ τοῦ ὀκτώ, τὸ δηλοῦν τὸ ὑπερβατὸν μέτρον τῶν ὑπερβάσιμων χαρακτῆρων τῆς ποσότητος ἐπὶ τῶν ὀκτὼ φωνῶν . Ὡς τακτικόν, ἦχος H'. στίχος H'. Ἐωθινὸν H'. Ὁδὴ H'. κτλ.

H. Ἦτα μεγάλον καὶ ἀπλοῦν· σημεῖον ὑπῆρχε μαρτυρικῆς ποσότητος ἐπὶ τοῦ κατὰ τὸ μέλος ἀπαλουμένου φθόγγου τῶν Κοινῶν Τετραχόρδων τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς. Ἐτίθετο δὲ πάντοτε ἐπὶ τῆς χορδῆς τῆς ἀπὸ τοῦ προσλαμβανομένου ἀντηχουμένης κατὰ διὰ πασῶν μὲν, οὕτως H—H', κατὰ δὲ διὰ πασῶν δὲ, οὕτως H'—H". Ἐντεῦθεν ἔλαβον τὰς αἰτίας καὶ οἱ Θεῖοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, καὶ ἐποίησαν τὰς μαρτυρικὰς βάσεις τῶν φθόγγων, τῆς ἀπὸ τοῦ προσλαμβανομένου ἀντηχίσεως τῆς διὰ πασῶν, καὶ τῆς διὰ πασῶν, καθὼς ἔχει μάλιστα ἡ μονοσύλλαβος μέθοδος τοῦ Ἁγίου Ἀμβροσίου Μεδιολάνων.

H'. Ἦτα μεγάλον καὶ ὀξύτονον· ἡ πρώτη μαρτυρικὴ βάση τοῦ μονοσυλλάβου φθόγγου Νέ, τῆς μεθόδου τοῦ Ἁγίου Ἀμβροσίου Μεδιολάνων. 2) Μαρτυρία, ἥτις ἐπέχει τὸ ἴσον τοῦ προσλαμβανομένου, κατὰ τοὺς Ἀρχαίους Ἑλληνας μουσικοὺς, ἐξισοῦται δὲ τῇ τοῦ πολυσυλλάβου φθόγγου μαρτυρία αἰετῆς τοῦ Παλαιοῦ Συστήματος, καὶ τῇ τοῦ μονοσυλλάβου φθόγγου μαρτυρία Nη τοῦ Νέου Συστήματος.

H". Μεγάλον διοξύτονον, μαρτυρικὴ τις βάση τοῦ ἀπὸ τοῦ προσλαμβανομένου ἐπὶ τῆς ἀντηχίσεως τῆς Α'. διὰ πασῶν τοῦ μονοσυλλάβου Νέ, ἥτις εἶναι τὸ τέλος μὲν τῆς Α'. διὰ πασῶν, ἡ ἀρχὴ δὲ τῆς Β'. καὶ ἡ μέση μαρτυρία τῆς Συζεύξεως τῶν δύο ὀκταχόρδων τῆς διὰ πασῶν Νέ, κατὰ τὴν κατὰ H".

μέτρησιν τῶν φθόγγων τῆς Ἀρχαίας μονοσυλλάβου παραλλαγῆς τῆς μεθόδου τοῦ Ἁγίου Ἀμβροσίου Μεδιολάνων. Τὸ σύνθετον δὲ τῆς διοξείας H", ὁλοῖ τὴν ἀντήχησιν τῆς Α'. διὰ πασῶν ὡς H', πρὸς H", ὡς πρὸς καὶ κατὰ τὸ ποσὸν .

H". Μεγάλον τριοξύτονον, μαρτυρικὴ τις βάση τοῦ ἐπὶ τὸ ὀξύ τελευταίου μονοσυλλάβου φθόγγου τῆς διὰ πασῶν τοῦ ἀπὸ τοῦ προσλαμβανομένου καὶ ἀρκτικοῦ φθόγγου τῶν Κοινῶν Τετραχόρδων. Νέ, Νέ', Νέ'', κατὰ τὴν καταμέτρησιν τῶν φθόγγων τῆς ἀρχαίας μονοσυλλάβου παραλλαγῆς τῆς μεθόδου τοῦ Ἁγίου Ἀμβροσίου Μεδιολάνων. Τὸ σύνθετον δὲ τῆς τριοξείας H", ὁλοῖ τὸ διπλάσιον μὲν τῆς ἀντηχίσεως τῆς διὰ πασῶν, τὴν ἀντήχησιν δὲ τῆς διοξείας, ἥτις γίνεται βάση ἄλλης ὀξυτέρας διὰ πασῶν, ὡς H", πρὸς H", ὡς πρὸς · ἡ ὁποία ἀντήχησις ἐπέχει τὸν ὑπερβατὸν τόνον, ὅστις καλεῖται ἀπὸ τοὺς Ἀρχαίους Ἑλληνας μουσικ. α Νήτη Ὑπερβολαίων· ἥς ἡ Ἀρχαιοτέρα Ἑλληνικὴ μαρτυρία ἐστὶν αὕτη ΑΔ". (Βασίλειος Ἰατροφιλόσοφος. Ἴδε Σχεδιάσμα αὐτοῦ περὶ Μουσικῆς ἐν γένει τῆς Ἐκκλῆσ. Ἀνέκδ. § 52).

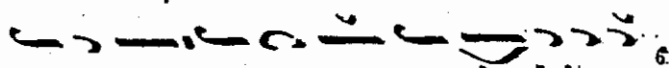
4. Ἦτα μεγάλον ἑλλειπίς, ἡ ἀμελητικὸν (κατὰ τὸν Ἀνώνυμον ἐκδότην τοῦ Μουσικοῦ Συγγράμματος Βακχείου τοῦ Γέροντος) σημεῖον ὑπῆρχε ποιότητος ἐπὶ τοῦ φθόγγου τῆς Νήτης Διεξευγμένων τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς, ὃ συνυπεγράφετο τῷ πλαγίῳ

αὐτοῦ θεωρεῖτο ἐπὶ τὴν βερότητα· ἐτίθετο δὲ κάτωθεν, ὡς σημεῖον χρονικῆς ποιότητος, ὅπερ ἐθεώρουν οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνες μουσικοὶ, καὶ ὡς σημεῖον θέσεως. Καὶ εἰ μὲν τὸ σημεῖον ἦ ἀστικόν 4, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς βραχύς, θέσεως βραχείας, ὡς 2· εἰ δὲ ἐστιγμένον 4', ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς μακρὸς, θέσεως μακρᾶς διαστήμου, ὡς 2· ὁ δὲ μουσικὸς αὐτοῦ τορισμὸς ὑπάγεται κυρίως εἰς τὸ Τετράχορδον τῶν Διεζευγμένων. (Ἰδε φῖ πλάγιον Θ).

4'. Ἦτα μέγαλον ἑλλιπὲς ἢ ἀμειλιτικόν (κατὰ τὸν Ἀνώνυμον) καὶ ὁξύτονον σημεῖον ὑπῆρχε ποιότητος ἐπὶ τοῦ φθόγγου τῆς Νήτης Διεζευγμένων τῆς Ἀρχαίας Ἑλλην. μουσ. Ἡ ἐπὶ τοῦ σημείου ὁξεία δηλοῖ τὴν ἐπὶ τὴν ὀξύτητα καταμέτρησιν τοῦ φθόγγου αὐτοῦ· ὁ δὲ μουσικὸς αὐτοῦ τορισμὸς ὑπάγεται κυρίως εἰς τὸ Τετράχορδον τῶν Διεζευγμένων· α Νήτη Διεζευγμένων, φῖ πλάγιον· καὶ ἡ ἀμειλιτικόν-Θ 4· (Ἰδε τὸ περὶ Εἰσαγωγῆς τέχνης Μουσικῆς Βαρχίου τοῦ Γέροντος· σελ. 8, 78 καὶ 81).

Ἡ Ἀσώματος φύσις τὰ Χερουδεῖμ. Ἰκετήριος στιχολογία Ἐφυμνίου ψαλμοφδίας, ἣν ψάλλομεν οἱ ὁδοῦοι ἐν κατανύξει, κατὰ μέμνησιν τῶν Ἀσωμάτων εἰς τοὺς Μ. Ἀποδείκνους, ἐν τῇ Ἀγ. καὶ Μ. Τεσσαρακοστῇ. Στάσις Β'. ἦχος 2, βαυ.

Η Α σω μα τας φυ α ις τα Χε ρου δειμ

α σι γη ταις σε υ μναις δο ξο λα γει κτλ. (Ἰδε Ἀνθολογία μουσ. κατὰ τὸ πρωτότυπον).

Ἡ βαλῆιά μου παρὰ Κυρίου τοῦ ποιήσαντος τὸν Οὐρανὸν καὶ τὴν Γῆν. (ψαλμ. 120). Προκείμενον σύντομον ἐσπερινῆς Ἀκολουθίας, ψαλλόμενον τῇ πέμπτῃ ἑσπέρας· παλαιότερον μὲν εἰς ἦχον 2 β'. μεταγενεστέρως δὲ, ψαλλόμενον εἰς ἦχον Β. αὐτὸ μέλος.

Η βο η θει α μου πα ρα

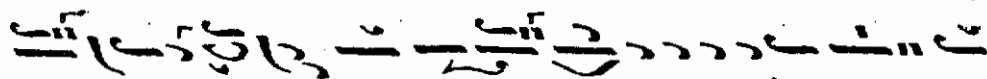

Κυ ρι ε ι ου του ποι η σαντος τον Ου ρανον και την γη ν. 2) Προκείμενον ἄργον, αὐτὸ μέλος ἀρχεται κατὰ τὸ ἀνάμικτον εἶδος τῶν Δοχῶν. 3) Δοχὴ ἐντεχνος, ἥτις τὸ θέμα λέγεται καὶ α Προκείμενον Μεγάλον· τονισμένον καὶ εἰς ὀκτὼ ἦχους, κατὰ τὸ εἶδος τῆς παραχορδῆς· ἐξηγημένον καὶ τοῦτο αὐτὸ τοῖς ἄλλοις, καὶ σώζεται εἰς τὰ ἅπαντα τῆς Μουσικῆς.

Ἡ Ζωὴ ἐν τάφῳ. Στίχος ἑμμετρος μικροσκελής. 2) Εἰρμὸς ἀσυνήθιστος. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος Α'. Στάσεως τοῦ Ἐπιταφίου Ὕμνου αὐτὸ μέλος ἀρχαῖον καὶ πρωτότυπον, κατὰ τὸ θρηνηδὲς καὶ φι-

λοικτίρματι ἦθος τοῦ Ὑπομνήτου ἢ Πλαγίου Α'. ἦχου 2, Πα

Η Ζω η η η η ε τα

τα α α φω ω κα τε ε τε ε ε ε ε θη Χρι ι στα 2 κτλ. (Ἰδε Εἰρμολόγ. Καταδασιῶν).

ΗΘΟΣ. Χαρακτηριστικὸν τὸ σχῆμα τῆς ἐσωτερικῆς διαθέσεως, δι' οὗ χαρακτηρίζεται μουσικῶς πῶς ἕκαστος ὁξὺς ἢ βαρὺς, κύριος ἢ Πλάγιος ἦχος, καὶ ἡ κατάστασις τῆς ψυχῆς, ἀπὸ τὰς διαφορὰς νύξεις τῶν ἰθικῶν ἢ ψυχικῶν παθῶν, τὸ ὁποῖον λαμβάνει ἐκ τοῦ Διασταλτικοῦ, Συσταλτικοῦ καὶ Ὑσυχαστικοῦ εἶδους. 2) Ἴδιον κανόνος τῆς Μουσικῆς, δὲ ὑπάγεται εἰς τὴν Μελοποιάν. (Ἰδε Θεωρητικὸν Μέγα § 396).

ΗΚΟΥΣΑΝ οἱ Ποιμένες τῶν Ἀγγέλων ἡμούντων. Μάθημά τε τοῦ Οἰκηματαρίου, αὐτὸ ποιητὴς ὁ Ἀρμπαδάριος τῆς Ἀγίας Σοφίας Ἰωάννης ὁ Κλαδᾶς. Ἐξηγήθη δὲ καὶ τοῦτο εἰς μὲν τὸ Παλαιόν, παρὰ Πέτρου Ἀμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου. Εἰς δὲ τὴν Νέαν μέθοδον παρὰ τῶν τριῶν Διδασκάλων τοῦ Νέου Συστήματος, ὅπερ σώζεται σὺν τοῖς ἄλλοις χειρογράφοις εἰς τὰ ἅπαντα τῆς Μουσικῆς, αὐτὸ μέλος γνήσιον καὶ ἀρχαῖον, μὲ τὴν ἐξω φθορὰν τοῦ ἡμιθόρου. (Ἰδε Ἀγγελος πρωτοστάτης).

ΗΜΙΑΡΤΟΝ. Μουσικὸν τὸ σημεῖον τῆς χρονικῆς ἀγωγῆς, αὐτὸ σημεῖον ἡμιαρτόν γ. 2) Πάθος ὑπο-

στατικόν τῆς χρονικῆς ποιότητος, ὅπερ ἐνεργεῖ ἐπὶ τὸ βραδύτερον κατὰ τὸν διπλοῦν χρόνον, ἐν γένει ἐπὶ τῶν ἀναλελυμένων μελωδικῶν γραμμῶν. (Ἴδε Διπλοῦς).

ΗΜΙΓΟΡΓΟΝ. Μουσικόν τι σημεῖον τῆς χρονικῆς ἀγωγῆς, οὗ τὸ σημεῖον ἡμίγοργον χ. 2) Πάθος ὑποστατικόν τῆς χρονικῆς ποιότητος ὅπερ ἐνεργεῖ ἐπὶ τὸ ταχύτερον κατὰ τὸν διπλοῦν χρόνον, ἐν γένει ἐπὶ τῶν συνεπτυγμένων μελωδικῶν γραμμῶν, κυρίως δὲ ἐπὶ τῶν Κρατημάτων, καὶ τινων Συντόμων μαθημάτων τοῦ Εἰρμολογικοῦ εἶδους. (Ἴδε Διπλοῦς).

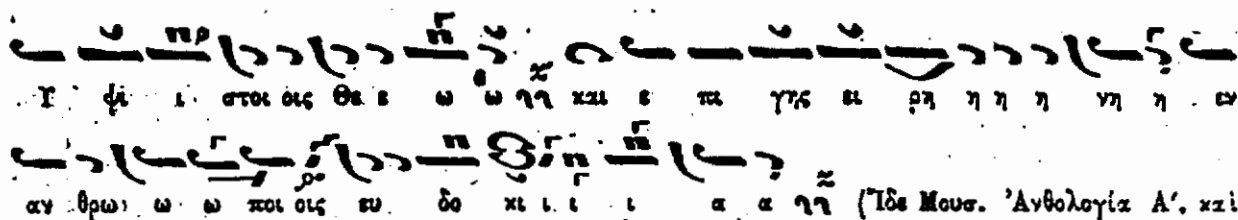
ΗΜΙΔΙΤΟΝΟΣ. Μουσικός τις τόνος ἀνωκαιδεκατημόριος, (τοῦτο λέγεται καὶ τριημιτόνιον), ὃς ἐκ τριῶν ἡμιτόνων συγχείμενος β, β, β, ὃς καὶ ἡμιβλῆς καλεῖται, ὡς ἐκ τοῦ ὅλου 12, καὶ τοῦ ἡμιστοῦ τοῦ ὅλου $6 + 12 = 18$. (Βασίλειος Σ. Ἱατροφιλόσοφος. Περὶ διαιρέσεως τόνων, Σχεδιάσμα αὐτοῦ περὶ Μουσικῆς ἀνέκδ. § 21).

ΗΜΙΣΤ ἄργια. Ρυθμικόν τι σημεῖον τῆς χρονικῆς ποιότητος τῆς Μουσ. τοῦ Παλαιοῦ Συστήματος, τὸ ὁποῖον μεταχειρίζοντο οἱ Παλαιοὶ ἐκκλησ. μουσ. καὶ ὡς ἀγωγικόν σημεῖον, ὃ ἐκαλεῖτο παρ' αὐτῶν « Τσάκισμα » ἐστὶ δὲ τοῦτο ἐν τῶν ἐγχρόνων ὑποστάσεων, τὸ Κλάσμα, οὗ τὸ σημεῖον « Κλάσμα ~ » ὅπερ ἐστὶν ἡ τῆς Μουσικῆς περισπωμένη· ἐπειδὴ τοῦτο φέρει τὸ ὅσημόν μακρόν τῆς χρονομετρίας. 2) Ἡ κατὰ θέσιν δύναμις τοῦ χρονικοῦ μακροῦ, ὃ σημαίνεινα διὰ τοῦ σημείου τῆς χρονικῆς ὑποστάσεως Κλάσμα ~ ὡς ~, ~, ~, ~.

ΗΜΙΤΟΝΟΝ. Τὸ ἐκ τοῦ ὅλου χωρισμένον μέρος τοῦ φυσικοῦ τόνου. 2) Ὁ ἐκ τῶν φυσικῶν τόνων εἰς, ἡ ὁ μείζων 12, ἡ ὁ ἐλάσσων 9, ἡ ὁ ἐλάχιστος 7, ὅταν διαιρεθῇ ἀορίστως, τὸ δὲ διαρεθὲν τοῦτο μέρος αὐτοῦ λέγεται ἡμίτονον. Ἀλλ' ἡμίτονον κατὰ λείμμα καὶ οὐχὶ ἐξίσου· διότι ὁ φυσικὸς τόνος τῆς μουσ. δὲν δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς δύο ἴσα μέρη· π. χ. ὁ μείζων τόνος Νη, πρὸς Πα, δὲν διαίρεται κατὰ οἷσιν ἡ ὕψειν εἰς β, καὶ β, ἀλλ' ὁ μεταξὺ τούτων 12, διαίρεται ἀορίστως εἰς 7, καὶ 5· εἰς 8, καὶ 4· εἰς 9, καὶ 3. 3) Ὁ ἐλάσσων τόνος Βου, πρὸς Πα, κατὰ δεύτερον λόγον, δὲν διαίρεται ἐξίσου· ἀλλ' ὁ μεταξὺ τούτων 9, διαίρεται εἰς 5, καὶ 4· εἰς 6, καὶ 3. 4) Ὁ ἐλάχιστος Γα, πρὸς Βου, κατὰ τρίτον λόγον, δὲν διαίρεται ἐξίσου· ἀλλ' ὁ μεταξὺ τούτων 7, διαίρεται εἰς 4, καὶ 3· οἱ τόνοι οὗτοι, ὡς ὄντες φυσικοὶ τόνοι τῆς διατονικῆς Κλίμακος, ὑποκείμενοι δὲ εἰς περιττὸν ἀριθμὸν δὲν δύναται οὐδ' αὐτοὶ νὰ διαιρεθῶσιν ἐξίσου εἰς δύο ἴσα μέρη. Ἀλλὰ τὸ ἡμίτονον τούτων διαίρεται ἀορίστως κατὰ τεταρτημόριον 3, καὶ οὐχὶ τριτημόριον· διότι καὶ οἱ δύο εἰσὶ μικρότεροι τοῦ μείζονος. « Τὸν δὲ τόνον εἰς ἴσα τμήματα μὴ τέμνεσθαι φασὶν οἱ κανονικοὶ· μηδὲ εἶναι κυρίως ἡμιτόνιον, ἀλλὰ τὸ μὲν ἐλάσσον, τὸ δὲ χρωματικὸν μείζον. Τὰ δὲ ἐλάσσονα τμήματα τοῦ τόνου διέσεις ἐκάλουν, μὴ δύνασθαι δὲ τμηθῆναι μηδὲ τὸ ἡμιτόνιον οἱ μουσικοὶ οἷον τέμνεσθαι χρῶνται δὲ τῇ αἰσθήσει κριτήριον ἄλλων οὕτως ». Βαρχεῖος ὁ Γέρον. Περὶ Συμφωνίας, ἐδαφ. 31· ἴδε Ἐλάσσον).

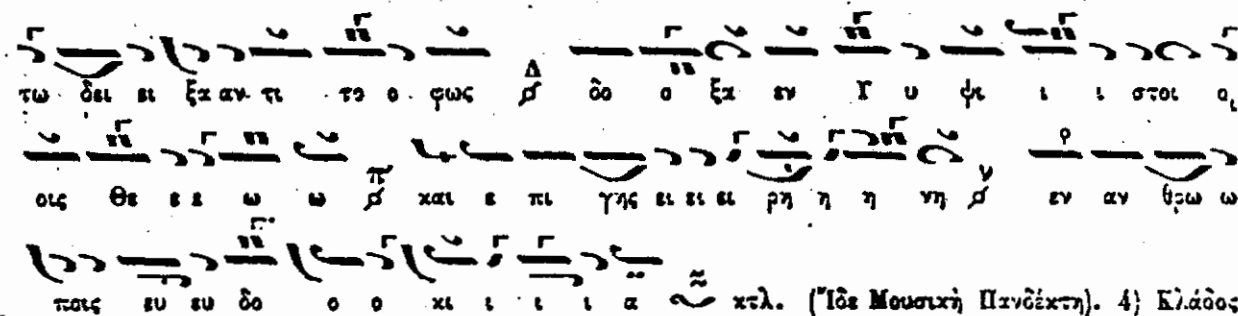
ΣΗΜ. Μουσικοὶ τινες, τῶν κατὰ φαντασίαν, πρέκει νὰ περιορίσωσι τὰς ἐπὶ τῶν φυσικῶν διαιρέσεων τῶν τόνων κακοτομίαις καὶ τὰς αὐτῶν σαθρὰς ἰδέας, καὶ νὰ μὴ προσάπτωσι εἰς τοὺς ὁρισμένους ἀριθμοὺς αὐτῶν, καθὼς τὸν διημίτονον ἢ δωδεκατημόριον τόνον μείζονα 12, εἰς 14, καθὼς τὸν ἐπόγδοον τόνον ἐλάσσονα 9, εἰς 8, καὶ τὸν κατὰ λείμμα ἡμίτονον τόνον ἐλάχιστον 7, εἰς 6· διότι ἡ εἰς ἐξίσου ἴσα μέρη διαίρεσις τοῦ δωδεκατημορίου μείζονος τόνου 12, εἰς 6, καὶ 6, λογίζεται διαίρεσις παθητικῇ κατὰ πληθύν φωνῆς ὕψεως ἢ διέσεως, καὶ οὐχὶ ὀριστικῇ εἰς παραγωγὴν φυσικοῦ ἐλάχιστου τόνου. Ἡ δὲ παραγωγὴ τῶν φυσικῶν τόνων τῆς διατονικῆς Κλίμακος, ἥτις ἐγένετο ἀπὸ τοὺς παλμούς τῶν δονήσεων, καὶ ἡ διαίρεσις αὐτῶν ἀπὸ τὴν φυσικὴν διαίρεσιν τῆς χορδῆς (ἐπ' ἧς καὶ ἐπαρτήθησαν οἱ παλμοὶ καὶ αἱ δονήσεις τῶν τόνων) ἐγένετο λέγω πρὸ ἀννημονεύτων αἰώνων ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς καὶ μαθηματικοὺς μουσικοὺς ἡμῶν προγόνους, οἷον Πυθαγόρας, Πλάτωνας, Εὐκλείδης, Ἀρισταίδης, Ἀριστοξένους, Φιλοξένους, Βαρχεῖους, Πλουτάρχους, καὶ ἄλλους ἀναριθμήτους ἐπιστήμονας, φυσικοὺς καὶ μαθηματικοὺς μουσικοὺς Ἀρχαίους Ἑλλήνας. Ὅθεν περὶ τῶν ὁρισμένων ἀριθμῶν τῶν φυσικῶν τόνων τῆς διατονικῆς Κλίμακος καὶ τῆς φυσικῆς διαιρέσεως αὐτῶν, ἦτοι τοῦ μείζονος 12, τοῦ ἐλάσσονος 9, καὶ τοῦ ἐλάχιστου 7, δὲν γραφάσεται οὐδὲ μικρὰ παρεκτροπὴ, ἀλλ' ἀπαιτεῖται ΜΕΓΑΛΗ ΠΡΟΣΟΧΗ!

ΗΜΙΦΘΟΡΟΝ. Ἱερογλυφικόν τι σημεῖον τῆς Μουσικῆς ἐκ τῶν μεγάλων ὑποστάσεων τοῦ Παλαιοῦ Συστήματος, οὗ τὸ σημεῖον « Ἡμιφθόρον » ἐμπεριέχεται καὶ τοῦτο εἰς τὸ καίμενον τοῦ Μεγάλου Ἰσού τῆς Παππαδικῆς ἡ δὲ ἐνέργεια αὐτοῦ φέρει μελωδικὴν γραμμὴν ἀορίστου καταλήξεως π. χ.

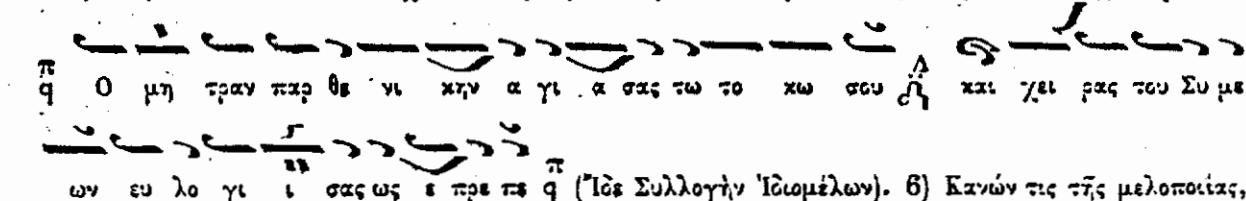
Β'. ἐκδόσεις. 3) Κλάδος τις δραστήριος τῆς Μουσικῆς, οὗ τὸ πυκνὸν καὶ ποικίλον μέλος γίνεται ἀπὸ ἐπει- σαγωγικόν σύστημα τοῦ ἔξω θεματισμοῦ εἰς τοῦ Ἠσυχαστικοῦ Κλάδου, ὃ ἐρμηνεύεται Ἀραβοτουρκιστὶ «Ραχατουλλελάχ» ὃ ὁποῖος χαρακτηρίζει. Εἰρμολογικῶς τὸν αὐτὸν ἦχον κατὰ τὸ διαπασῶν Σύστημα

ἀπὸ τῆς Ἐπεισαγωγῆς μίκτης Δοξολογίας Γρηγορίου Πρωτοφάλτου ἦχος Δοξασοιαι.

τις ὃ ὁποῖος χαρακτηρίζει ἐπεισαγωγικῶς τὸν Ὑποφρύγιον ἢ Βαρὺν ἦχον, μὲ τὸ ἀνάμικτον εἶδος κατὰ τὸ διαπασῶν Σύστημα. μὲ τὸ πεποικιλμένον μέλος τοῦ ἔξω θεματισμοῦ —Θ—, καὶ τοῦ ἐγκωμίου Ἀσμα- τος «Ἀνωθεν οἱ Προφῆται» τὸν Δεσπότην καὶ Ἀρχιερέα» (τὸ ἀργόν). Τούτου τοῦ Κλάδου τὸ μέλος προ- ξενεῖ τὴν γαλήνην, καὶ ἡσυχάζει τὴν ψυχὴν· ὀνομάζεται δὲ «Γαλήνιον», ὅπερ οἱ Τουρκοῦραδες κα- λῶσι «Σουζητήλ». 5) Ἡθὸς τι τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει Εἰρμολογικῶς τὸν Δώριον ἢ Πρῶτον ἦχον, ὅστις μετὰ τὸν Ἠσυχαστικὸν τούτον, καὶ ἄλλα ὅμοια χαρακτηριστικὰ σώζει καὶ χαρακτηρὰ σεμνόν, πρὸς βελτίωσιν τῶν ἡθῶν, (καθὼς ὁ θεῖος Πλάτων φρονεῖ περὶ τούτου) ἀπὸ τὴν ἐπεισαγωγῆς τοῦ Ἐσω θεμα- τισμοῦ τῆς φθορικῆς ποιότητος τοῦ β'. ἦχου, καὶ τοῦ Εἰρμολογικοῦ μέλους τοῦ Ἡγεμονικοῦ καὶ δραστη- ρίου Κλάδου «Τὸν τάφον σου Σωτὴρ» οὗ οἱ βραχεῖς φθόγγοι τοῦ Εἰρμολογικοῦ μέλους προξενοῦσι τὸ ἀξίωματικόν καὶ μεγαλοπρεπὲς ἦθος, καὶ εἰρηνικὴν κατάστασιν τῆς ψυχῆς. Καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν φυσικὴν τριφωνίαν τῆς Κλίμακος αὐτοῦ π' q, ἥς οἱ βραχεῖς φθόγγοι τοῦ Εἰρμολογικοῦ μέλους προξενοῦσι τὸ

Ἠσυχαστικὸν ἦθος, καὶ τὴν κατάστασιν τῆς ψυχῆς, ἐλευθέριον τε καὶ εἰρηνικόν, ὡς ἀπὸ τὸ ἀξίωματι- κὸν βάδισμα τοῦ Κοντακίου στίχου «Ὁ μήτραν Παρθενικὴν ἀγιάσας τῷ τόκῳ σου», ἦχος q.

ὅστις χαρακτηρίζει τὴν κατάστασιν τῆς ψυχῆς, ἦθος Ἠσυχαστικόν, ἐλευθέριον καὶ εἰρηνικόν. εἰς τὸ ὁ- ποῖον, Ἠσυχαστικὸν ἦθος, ἀρμόζουσι τὰ μεγαλοπρεπέστατα ὕμνωδικά καὶ ἐγκωμιαστικά μέλη, καὶ τὰ παρόμοια α' Ἠσυχαστικὸν δὲ ἦθος εἶναι ἐκεῖνο, διὰ τοῦ ὁποῖου ἀκολουθεῖ ἡρεμία ψυχῆς, καὶ κατάσταμα ἐλευθέριον τε καὶ εἰρηνικόν· ἀρμόζουσι δὲ αὐτῷ ὕμνοι, παιᾶνες, ἐγκώμια συμβουλαί, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια. Ἰδιάζουσι δὲ εἰς τοῦτο τὸ ἦθος· ὁ Βαρὺς ἦχος, καὶ ὁ Πρῶτος. Χρύσανθος Προύσης. Θεωρητικὸν Μέγα- περὶ Μελοποιίας· § 398).

ΗΧΑΔΗΝ. Ὄνομα ἐπίθετον μελωδικῆς γραμμῆς ἀρίστου καὶ ἀκαταλήκτου βέβαιως. ὃ ἔχεται καὶ δι- πληροῦσαστον, ἐμπεριέχεται καὶ τοῦτο εἰς τὸ κείμενον τοῦ Μεγάλου Ἰσίου τῆς Πεντακονταπλοῦς. Ἰδε

τοιαύτην, μελωδικήν θέσιν, οἷαν ἔχει τὸ Δικλοπέλαστον. (ἴδε Δικλοπέλαστον), τὸ δὲ Ἥχάδην ἐκ τοῦ με-
 ρίου χῖ, χᾶ, χῆ, χοῦ· ἐπειδὴ τὸ χ, ἐφέλκει καὶ καθέλκει τὸν φθόγγον· τοῦ χαρακτήρος, κυρίως τοῦ κα-
 τήντος, εἰς ὃν ὑποτίθεται. Τὸ Ἥχάδην λέγεται καὶ Δικλοπέλαστον, ἐπειδὴ τὰ δύο ἐπίθετα ἐξουσιάζουσι
 μίαν καὶ τὴν αὐτὴν μελωδικὴν ἀρίστην ἢ ὀριστικὴν γραμμὴν, ὥς ἐκ τοῦ Πελαστικοῦ σημείου τοῦ δι-
 κλοῦ νῖ ὧ, τὸ ὁποῖον σύγκειται ἀπὸ δύο νν· καὶ γίνεται ἐκ τοῦ ἐνὸς καθευλισμένου λ, καὶ ἐκ τοῦ ἐτέ-
 ρου ὀρθίου ν ἄπεινα, συμπλεκόμενα ἀντίθετως, καὶ γραφόμενα οὕτως ᾿, ποιοῦσι τὸ σχῆμα τοῦ Πελαστε-
 κοῦ διπλοῦ νῖ νν, λν, λ, — ὧ. Τοῦτο δὲ γίνεται ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν στοιχεῖον χ· τὸ δὲ χ, διχοτομοῦ-
 μενον ὀριζοντίως -χ- παριστᾷ διακεκρυμένως δύο νν κατὰ κορυφὴν ἀντίθετα -χ- καὶ τὸ μὲν ἄνω μέρος
 παριστᾷ τὸ ὀρθιον ν, τὸ δὲ κάτω μέρος παριστᾷ τὸ καθευλυμένον, ν τιθεμένου δὲ πρῶτον τοῦ καθευ-
 λυμένου λ, ἄνωθεν συμπαραγραφομένου δὲ ἔπειτα καὶ τοῦ ὀρθίου ν, δεξιόθεν οὕτως ᾿, καὶ γραφομένα
 εἰς ἓκ, ἀπαρτίζουσι τὸ σχῆμα τοῦ Πελαστικοῦ σημείου ὧ, διὰ τοῦτο τὸ Δικλοπέλαστον λέγεται καὶ Ἥ-
 χάδην, ὥς ἐκ τῆς παραγωγῆς τοῦ σχήματος χ· (ἴδε Δικλοπέλαστον).

ΗΧΗΕΙΣ. Ὁ φθόγγος ὁ ὁποῖος προέρχεται ἀπὸ τὸ ἴσον \sim , τῆς βαρυτάτης μαρτυρίας \sim καὶ
 Α· χορδῆς τῆς διὰ πاصῶν, οἰουδῆκατε Συστήματος, καὶ προξενεῖ τὴν ὀξεῖαν ἀντίχρην αὐτῆς ὡς :

$\eta \sim \sim \eta$. 2) Ὁ φθόγγος ὁ ὁποῖος προέρχεται ἀπὸ τὸ ἴσον \sim τῆς ὀξύτης η
 καὶ προξενεῖ τὴν βαρεῖαν ἀντίχρην αὐτῆς, ὡς $\eta \sim \eta$.

ΗΧΟΣ. Ὁ κατὰ φέρου ἦχος ὁ ὁποῖος προέρχεται ὅταν πληρῇ ὁ ἄηρ ἀπὸ τὴν σύγκρουσιν δύο σωμά-
 των. 2) Ὁ κατὰ τόνον ἦχος· ὁ ὁποῖος προέρχεται ἀπὸ τοῦς παλμούς τῆς τεντομένης χορδῆς. 3) Ἡ τα-
 ραχὴ καὶ παλμώδης κίνησις τοῦ ἀέρος· ἡ σειρά παλμῶν ἐκ ἀνάγκης χορδῆς (κατὰ τὸν Κωνσταντῖνον
 Βαρδαλάχον. 4) Ὁ φῶτος ὅστις προέρχεται ἀπὸ ἐμφύχα καὶ ἀψύχα σώματα (κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην.
 5) Ἦχος ἐστὶ (κατὰ τὰς παρατηρήσεις τῶν ἐπιστημῶν) δόξασις ἢ κυματισμὸς αἰθαίριου ἢ λεπτοτάτης
 τινος ὠλῆς, ἥτις θετομένη ἥτε διὰ κρούσεως, ἥτε διὰ τριβῆς προσβάλλει τὸ ἀκουστικὸν ἡμῶν ὄργανον ἀ-
 γωμένη διὰ τοῦ ἀέρος α (N. Κωνσταντίνος). 6) Ἦχος ὁ μουσικός, εἴν· ἡ Μουσικὴ Κλίμαξ τῶν συστημάτων,
 εἰς ἣν εἰν αἱ κανονικῶς προσδιοριζόμενοι τόνοι καὶ ἐφ' ἧς βαδίζοντες οἱ μουσικοὶ διωρισμένως ἀπὸ φθόγ-
 γον εἰς φθόγγον, φυλάττοντες καὶ τὰ ὀρισμένα διαστήματα τῶν φυσικῶν τόνων τῆς Μουσικῆς, ποιοῦσι
 τὴν μελωδίαν. 7) Ἦχος ὁ μελωδικός, ὅστις ἐκτελεῖται ἀπὸ τοῦς μουσικοῦς, οἱ ὁποῖοι γινώσκουσι τὸν
 τρόπον τῆς ἀπαγγελίας, τῶν συνεχῶν καὶ ὑπερβατῶν φθόγγων· α ἦχος εἶναι ἰδέα μελωδίας, συνιστα-
 μένη εἰς τὴν ἑξιν τοῦ γινώσκειν τίνος μὲν τῶν φθόγγων ὀρετῆαν, τίνος δὲ παραληπτέαν· καὶ ἀπὸ τίνος
 ἄρκτηαν, καὶ εἰς ὃν καταληκτέαν. (Ἀριστείδης Κοκκιντιλιανός). 8) Ἦχος ὁ κανωνικός, ὁ Κύριος καὶ ὀξύς,
 ὁ Πλάγιος καὶ Βαρύς, ὁ Μέσος, ὁ Παράμεσος, καὶ ἄπας ὁ κατὰ Κλάδον ἦχος, (κατὰ τὸν Δαμασκηνὸν
 Ἰωάννην). 9) Ἦχος ὁ Διατονικός, ὁ Χρωματικός, ὁ Ἑναρμόνιος· ἐστὶν αὖτῃ ἦχος Συλλογὴ ὧν τῶν
 φθόγγων τῶν μεταξὺ δύο ὧν, κατ' ἀντιφωνίαν συμφωνούντων α. (Βασίλειος Ἰατροφιλόσοφος· Σχολία-
 σμα αὐτοῦ περὶ Μουσικῆς § 74)· ὅθεν ἦχος Δωρίος, ἦχος Αἰόλιος, Φρύγιος, Μιξολυδῖος, ἦχος Υποδωρίος,
 Υπολύδιος, Υποφρύγιος, Υπομιξολυδῖος. Καὶ κατὰ τοὺς Ἀρχαιοτέρους, ἦχους Αἰόλιος, Υπαίολιος,
 ἦχος Ἰάστιος, Υποἰάστιος· καὶ κατὰ τὴν πλουσιότητα τῶν ἑαμένων Κλάδων, ἦχος Υπερδωρίος, Υπερ-
 λύδιος, Υπερφρύγιος, Υπερμιξολυδῖος, Υπεραιόλιος, κτλ.

ΗΧΩ. Ὁ βαρυτάτος καὶ ἀντιχητικὸς φθόγγος τοῦ Συστήματος τῆς Η· διὰ πاصῶν, ὅστις ἀντιχρεῖ ἀπὸ
 τὸ ἴσον τῆς ὀξείας μαρτυρίας τοῦ Αὐδίου ἢ Δευτέρου ἡχου $\Delta \sim \sim \Delta$ ἢ τῆς ὀξείας μαρτυρίας

τοῦ Φρυγίου ἡχου $\eta \sim \sim \eta$. ἢ τοῦ Σντονολυδίου, ἢ λ τοῦ Μίσου ἡχου $\lambda \sim \sim \lambda$.

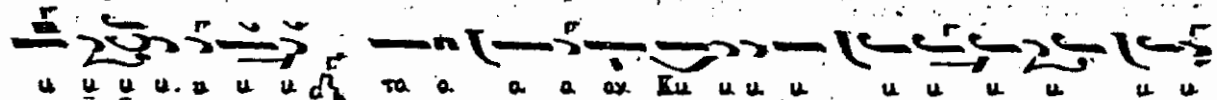
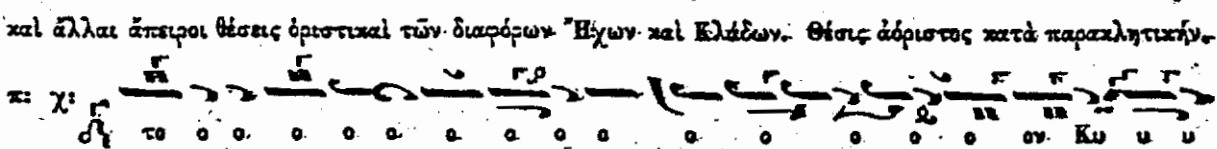
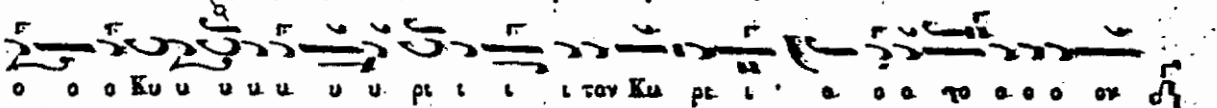
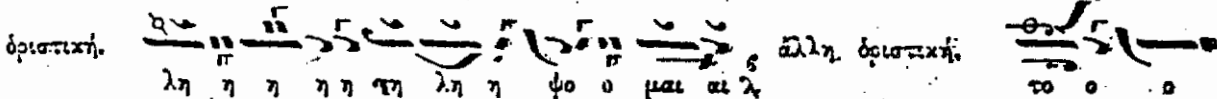
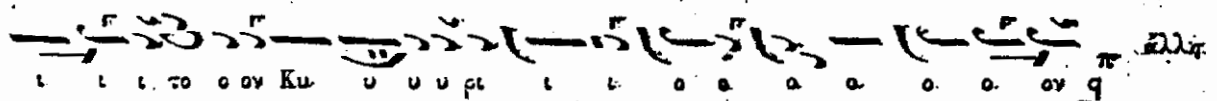
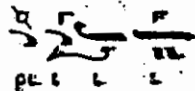
2) Ὁ βαρυτάτος καὶ κατώτατος φθόγγος τῆς ἐκ τὸ βαρὺ ἀντιχρήσεως τοῦ Υπερδωρίου, καὶ τοῦ Υπο.

τὴν εὐλόγησιν τῶν Ἄρτων. 2) Μάθημά τι χαρμόσυνον, Μικτὸν ἐκ Καθηματάρου εἶδους καὶ Κρατηματάρου, φολλούμενον πανηγυρικῶς ἐν τῇ Ἀρτοκλασίᾳ, εἰς Ὀκτάηχον δίχορον, κατὰ τὸ εἶδος τῆς Στροφῆς, μᾶλλον δὲ τῆς Ἀντιστροφῆς· ἐπειδὴ ὄθεν ἀρχεται ὁ ἦχος καὶ ὁ χορὸς ἐκεῖ καὶ παύει.

ΘΕΣΙΣ. Ρυθμικός τις κανὼν τῆς Μετρικῆς, ὃν μεταχειρίζονται οἱ ποιηταὶ εἰς τοὺς πόδας τῶν στίχων, καὶ περιστῶσι αὐτὴν διὰ τῆς μονοσυλλάβου παραλλαγῆς ταυτα, ἢ τ' ἀνάπαλιν, ὅταν ὁ στίχος ἀρχεται ἀπὸ ἀρσιν ταυτε, κτλ. 2) Ἡ πρώτη καὶ κυριωτέρα αἰτία τοῦ ρυθμοῦ, ἥτις ὀδηγεῖ τὴν ἀπαγγελίαν τοῦ μέλους στίχων τινῶν, οἱ ὅποιοι βαδίζουσι κατὰ τὴν ἀγωγὴν μετὰ τὸν διπλοῦν χρόνον· ὡς εἰς τὴν μεγάλῃν Δοξολογίαν, ὁ στίχος α Δόξα σοι τῷ δείξαντι τὸ φῶς, Κύριε Βασιλεῦ, Κύριε ὁ Θεός· καὶ ἄλλων παρομοίων στίχων, ὧν ἡ ἑναρξὶς καὶ ἡ ἀπαγγελία τοῦ μέλους αὐτῶν εἶναι. Θέσις ὅπως καὶ ὁ στίχος α Ὑμνοῦμέν σε, εὐλογοῦμέν σε, Εὐλογητὸς εἰ Κύριε· Ὅτε παρὰ σοὶ πηγὴ ζωῆς, Παράτεινον τὸ ἔλεός σου· καὶ ἄλλων παρομοίων στίχων, ὧν ἡ ἑναρξὶς καὶ ἡ ἀπαγγελία τοῦ μέλους αὐτῶν εἶναι Ἄρσις. Καθὼς καὶ εἰς τὰς Καταβασίας τῆς Κυριακῆς τοῦ Τυρλοῦ, ὁ μὲν στίχος τῆς Α' ψῆδος α Τῷ Σωτῆρι Θεῷ· ὁ στίχος Δ' ψῆδος α Εἰσακήκοα τὴν ἀκοήν· ὁ στίχος τῆς Θ' ψῆδος α Σὺ τὴν ἐπὶ τοῦν καὶ λόγον, εἶναι θέσις. Αἱ δὲ λοιπαὶ ψῆδοι, α Δυνάμει τοῦ Σταυροῦ σου Χριστέ, Ὁρθρίζοντες βοῶμέν σοι Κύριε, Ἐκύκλωσέ με Ἄδυσσος, Ὁ ἐν Καμίνῳ πυρὸς, Τὸν ἐκ πατρὸς πρὸ αἰώνων, εἶναι Ἄρσις. Καθὼς καὶ ἄλλαι ψῆδοι πολλῶν Καταβασιῶν ὧν ἡ κίνησις καὶ ἡ ἑναρξὶς τῆς ἀπαγγελίας τοῦ μέλους αὐτῶν εἶναι θέσις. Καθὼς καὶ τὰ Ἀργὸν μέλος τῶν ψαλμῶν α Ἴνα τί ἐφρίαξαν ἔθνη καὶ λαοί, (ψαλ. 2)· Κύριε τί ἐπληθύνθησαν (ψαλμ. 3)· εἶναι θέσις. Ὅπως καὶ ἡ ἑναρξὶς τῆς ἀπαγγελίας τοῦ μέλους τοῦ Δ' ψαλμοῦ α Μακάριος ἀνὴρ πν εἶναι Ἄρσις. Ὅπως ἡ κίνησις καὶ ἡ ἑναρξὶς τοῦ μέλους τοῦ Α' στίχου τοῦ Πολυελέου ψαλμοῦ α Ἐπὶ τὸν Ποταμὸν Βαβυλῶνος (ψαλμ. 138) εἶναι Ἄρσις. Ἡ δὲ ἑναρξὶς καὶ κίνησις τοῦ μέλους τοῦ Α' στίχου, καὶ ἄλλων παρομοίων, τοῦ Πολυελέου ψαλμοῦ, α Δούλοι Κυρίου· Αἰνεῖται τὸ ὄνομα Κυρίου, (ψαλ. 134)· εἶναι θέσις. 3) Θέσις χρονικὴ, ἡ κάτω φορὰ τοῦ κινουμένου σώματος, ἥτις ἐστὶ τὸ ἀντίθετον τῆς Ἀρσεως. α Ἄρσις μὲν οὖν ἐστὶ φορὰ μέρους Σώματος ἐπὶ τὰ ἄνω· θέσις δὲ ἐπὶ τὰ κάτω τ' αὐτοῦ μέρους. α Ἀριστείδης Κουϊντιλιανός. 4) Ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τοῦ μουσικοῦ χρόνου. 5) Ἡ μακρὰ θέσις, ἥτις διακρίνεται ἀπὸ τὰς ὑποστάσεις τῆς χρονικῆς ποιότητος, τοῦ βραδέος ἢ ἀργοῦ, τ, τῆς μουσικῆς περισπωμένης ἢ κλάσματος, α, καὶ τῆς ἀπλῆς, α, ὡς α, α, α.

6) Ἡ βραχεῖα θέσις, ἥτις διακρίνεται ἀπὸ τοὺς κοινούς χρόνους τῶν ἀπλῶν χαρακτήρων τῆς ποσότητος, ὡς α, α, α, κτλ. 7) Θέσις μουσικὴ ἢ μελωδική, ὁιαδήποτε ὀριστικὴ καὶ ἀόριστος περικοπὴ Παρακλητικῆς τινος γραμμῆς. α Θέσις λέγεται ἡ τῶν σημάδιων ἑνώσις, ἥτις ἀποτελεῖ τὸ μέλος. Καθὼς γὰρ ἐν τῇ Γραμματικῇ τῶν εἰκοσιτεσσάρων στοιχείων ἑκαστος συλλαβισθεῖσα ἀποτελεῖ τὸν λόγον, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὰ σημάδια τῶν φωνῶν ἐπιστημόνως καὶ ἀποτελοῦσι τὸ μέλος.

καὶ λέγεται τὸ τοιοῦτον θέσις α, (Μανουὴλ ὁ Χρυσάρης)· ὄθεν θέσις ὀριστικὴ. π: χ:

κτλ. Ἄλλη ἀόριστος κατὰ Προτήχτην π: χ:

π
q Οι αι οι οι οι οι οι οι οι οι οι οι οι οι οι οι οι

π Θείσις Εἰρημολογική
αι αι οι οι οι οι οι οι οι οι οι οι οι οι οι οι οι q

κατὰ τὸ ἀπλοῦν εἶδος π
q Ε σω σε λα ον θαυ μα τουρ γον δε σπο ο της q

Θείσις Εἰρημολογική κατὰ τὸ Μικτὸν εἶδος. π
q Ε ε σω σε ε λα α α ο ον θα α

π Θείσις Στιχηραρική κατὰ τὸ Σύντομον εἶδος q
κ αυ μα α του ουρ γω ων δε ε σπο ο ο της q

π
q Ο δι α α σε θε ο πα τωρ Προ φη η η τη ης Δα α α διδ q

Θείσις Στιχηραρική κατὰ τὸ Ἀργὸν εἶδος q
q Ο ο δι α α σε ε ε ε ε θε ο

π
q πα α α α α τω ω ωρ Προ φη η η η η η τη η η ης Δα α α α διδ.

Καὶ Θείσις μὲν μελωδική ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΗ, ἡ καταλήγουσα τὸ θέμα εἰς τὴν αὐτὴν μαρτυρίαν τοῦ ἤχου· ὡς ὁ προφοδικὸς στίχος τῆς Τρίτης Ὁρας « Κύριε ὁ τὸ Πανάγιόν σου Πνεῦμα ἐν τῇ τρίτῃ ὥρᾳ τοῖς Ἀποστόλοις σου καταπέμφας »· καὶ ὡς τὸ Μέγιστον ἐγκώμιον τῆς Παναγίας « Ἀνωθεν οἱ Προφῆται σὲ προκατήγγειλαν Κόρη ». Καὶ Θείσις δὲ μελωδική ΑΚΑΤΑΛΗΚΤΟΣ, ἡ καταλήγουσα τὸ θέμα τοῦ ἤχου εἰς ἄλλην μαρτυρίαν, κατὰ Μέσον ἢ Παράμετρον ἤχον· ὡς ὁ προφοδικὸς στίχος τῆς ἐννάτης ὥρας « Ὁ ἐν τῇ ἐννάτῃ ὥρᾳ δι' ἡμᾶς σαρκὶ τοῦ θανάτου γευσάμενος »· καὶ ὡς τὸ ἐγκώμιον « Τὸν Δεσπότην καὶ Ἀρχιερεῖα » (τὸ Ἀργόν)· τοῦ ὁποῦν ἡ λήγουσα δὲν ἔχει καταλήξιν οἰκίαν, καὶ τὸ τοιοῦτον θέμα λέγεται ἀπὸ τούτων μουσικῶν « ΑΚΑΤΑΛΗΚΤΟΝ ».

ΘΕΩΡΙΑ. Τὸ ἐκ τῶν δύο ἰσχυρῶν μέσων τῆς Μουσικῆς ἐν. 2) Τὸ δυνατόν μέσον τοῦ μουσικοῦ εἰς τὸ νὰ γνῶρισθ τοὺς κανόνες τῆς Μουσικῆς, ἥτοι τὰ γενικὰ καὶ μερικὰ προσόντα τῆς μελοποιίας, τὸν τρόπον τῆς ραφωδίας, καὶ τὴν πρὸς αὐτὴν σχέσιν τῆς πράξεως· διότι ἡ θεωρία εἰς τὸν μουσικὸν δὲν εἶν' ἄλλο, παρὰ ἡ γνῶσις τῶν κανόνων. 3) Ἡ γνῶσις τῆς ὕλης τῆς μουσικῆς, καὶ ἡ ὀθλῶσις τοῦ ἀπλοῦντος αὐτὴν Μουσικοῦ. « Καὶ θεωρητικὴ μὲν εἶναι ἡ γνῶσις τῆς ὕλης τῆς μουσικῆς, ὁπλοῦν τὸ νὰ γνῶρισθ τις τὰς διαφορὰς σχέσεις τοῦτε Βαρύος πρὸς τὸ ὀξύ (οἱ ὧν γνωρίζεται τὸ ποσὸν τοῦ μέλους) καὶ τοῦ ταχέως πρὸς τὸ βραδύ, μετὰ τοῦ τρόπου τῆς ἐξαγωγῆς τῶν φθογῶν (οἱ ὧν γνωρίζεται τὸ ποιὸν τοῦ μέλους), καὶ ἡ γνῶσις τῆς δυνάμεως, ἥτις δίδεται εἰς τοὺς χαρακτῆρας διὰ τὰ γραφῆται τὸ μέλος ». (Χρυσάνθος Προύσης. Θεωρητικὸν Μέγα. § 9). 4) Θεωρία, ἡ ἀκριδὴς ἐρευνᾶ τοῦ σκοποῦ ἐπὶ τοῦ σκοπούμενου, καὶ ἡ τοῦ νόου ὀρθὴ σκέψις. 5) Τὸ ἀλληλένδετον καὶ ἀχώριστον ὄργανον τῆς πράξεως· ἀλληλένδετον, διότι διορίζεται σφραγὶς καὶ ἀσφάλεια εἰς τὴν πράξιν· καθὼς καὶ πράξις γίνεται ὁδηγὸς εἰς τὴν θεωρίαν. Διὰ τοῦτο καὶ δὲν προηγείται ἡ μία τῆς ἄλλης. Ἀλλὰ καὶ ἡ μία καὶ ἡ ἄλλη συνδέονται εἰς τὴν μεταξύ των βοήθειαν καὶ συνεργίαν, καὶ δὲν προτιμᾶται ἡ μία τῆς ἄλλης. Ὅτι εἰς τὴν ἐπιστήμην τῆς μουσικῆς, προηγητέα μὲν ἡ πράξις τῆς θεωρίας, ἀλλ' ἐστὶ κατὰ δεύτερον λόγον, διότι ὑπερτερεῖται ἡ θεωρία, Προηγητέα δὲ ἡ θεωρία τῆς πράξεως, ἀλλ' ἐστὶ κατὰ δεύτερον λόγον, διότι ὑπερτερεῖται ἡ πράξις.

« Τὴν δὲ θεωρίαν δεῖ συνδύεσθαι καὶ συσπρίγγεσθαι τῇ πράξει, καὶ μηδὲν τῆς μίαν προτιμᾶσθαι τῆς ἄλλης ». (Γρηγόριος ὁ Θεολόγος).

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΝ. Βιβλίον τί κανονικὸν τῆς Μουσικῆς, εἰς ὃ ἐμπεριέχονται οἱ κανόνες τῆς πράξεως καὶ τῆς θεωρίας κατὰ τὸ Τυπικὸν καὶ Τεχνολογικόν, καὶ ἐν γένει τῆς Μελοδοσίας. 2) Θεωρητικὸν ὁ ἐπιγράφεται « Περὶ Εἰσαγωγῆς Τέχνης Μουσικῆς Βαχχείου τοῦ Γέροντος » εἰς ὃ ἐμπεριέχονται οἱ χαρακτῆρες τῆς Ποσότητος, τῆς Ποιότητος, τῆς Ἀγωγῆς κτλ. διὰ τῶν Κεφαλαίων καὶ μικρῶν στοιχείων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαριθμητικοῦ ὁρισμοὶ ἐξαίρετοι περὶ Μελοδοσίας, καὶ τοῦ Μουσικοῦ τονισμοῦ τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς, καὶ τὰ Συστήματα τῶν Ἦχων, καὶ τὰ παραδείγματα τῶν τῆς Μουσικῆς Κανόνων δι' Εὐρωπαϊκῶν μουσικῶν χαρακτήρων 3) Ὁ ἐπιγράφεται « Κανόνιον ἢ Γραμματικὴ τῆς Μουσικῆς, Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ » γεγραμμένη ἐπὶ Μεμβράνων κατ' ἐρωταπόκρισιν ἀνέκδ. 4) Ὁ ἐπιγράφεται « Μανουήλ » τοῦ Βρυσενίου » ἐν ᾧ πραγματεύεται περὶ τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς, περὶ τῆς καταμετρήσεως τῶν φθόγων τῶν Συστημάτων τῶν Κυρίων καὶ Πλαγίων ἡχων, περιέχον καὶ παραλληλισμὸν τῶν χορδῶν καὶ τόνων τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑκκλησι. μουσ. μετὰ τῶν Κοινῶν Τετραχορδῶν τῆς Ἀρχαίας Ἑλλην. μουσικῆς, δι' ἐντέχνου Σφαιρικοῦ Σχεδίου. ἐξ ὧν δὲ τῶν περὶ Μουσικῆς θεωρίας συγγραμμάτων ἀριστον ἐστὶ τὸ τοῦ Μανουήλ Βρυσενίου Περὶ Μουσικῆς Σύγγραμμα δι' οὗ ἴσως (ὡς λέγει Συγγραφεὺς τις) εἶναι δυνατόν νὰ ἐξηγηθῇ ἡ τῶν Παλαιῶν Ἑλλήνων Μουσικὴ. 5) Ὁ ἐπιγράφεται « Ἰωάννου Ἱερῆως τοῦ Πλουσιαδίνου (καὶ Κουκουμᾶ) » ἐν ᾧ πραγματεύεται περὶ μουσικῶν Σημείων, Ἦχων, καὶ περὶ Μετροφωνίας, δι' ἐντέχνου Τροχοῦ, ὃς καλεῖται « Η ΣΟΦΩΤΑΤΗ ΠΑΡΑΛΛΑΓΗ » (ἀνέκδ.). 6) Ὁ ἐπιγράφεται « Ἰωάννου Μαῖστορος τοῦ Κουκουζέλη » εἰς ὃ πραγματεύεται περὶ τοῦ μικροῦ καὶ μεγίστου Τροχοῦ, περὶ τῆς πλαγίας καὶ ὀρθῆς Πτώσεως, περὶ τῆς ἀντιστοιχίσεως τῶν ὀνομάτων τῶν ὀκτῶ Ἦχων τῶν καθ' ἡμᾶς μετὰ τῶν Ἀρχαίων, περὶ τῶν κυρίων καὶ ἐπιθέτων ὀνομάτων τῶν ἀφῶνων καὶ Μεγάλων Ἱερογλυφικῶν σημαδιῶν, καὶ ὧν τῶν λοιπῶν τῆς ποσότητος καὶ τῆς ποιότητος Σημαδοφώνων, καὶ τῶν ἐντελῶν καὶ ἀτελῶν τῆς Μουσικῆς μελωδικῶν θέσεων, εἰς ὃ συνάπτει μίαν Ραφφῆδιαν εἰς μέγα τι Σῶστημα, ἣν ὀνομάζει « Μέγα Ἴσον τῆς Ηαππαδικῆς », καὶ περὶ τῆς διαιρέσεως τῶν ὀκτῶ Ἦχων, καὶ τὰ ἔσω καὶ ἔξω, λεγόμενα Συστήματα τῶν Ἦχων, ἅπερ διακρίνονται ἀπὸ τὰς σχετικὰς ἀπλᾶς, καὶ μετὰς μαρτυρίας τῶν Τριῶν Γενῶν, κατὰ μίμησιν τοῦ Κανονίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ (ἀνέκδ.). 7) Ὁ ἐπιγράφεται « Ἰωάννου τοῦ Κλαδᾶ » ἐν ᾧ πραγματεύεται περὶ Μετροφωνίας, περὶ τῶν τῆς Μουσικῆς Σημείων, καὶ περὶ Ἦχων. 8) Ὁ ἐπιγράφεται « Μανουήλ τοῦ Χρυσάφου » εἰς ὃ πραγματεύεται περὶ τῶν τῆς Μουσικῆς χαρακτήρων, περὶ Ἦχων, περὶ Φθορῶν, καὶ περὶ τῶν Μελωδικῶν τῆς Μουσικῆς θέσεων (ἀνέκδ.). 9) Ὁ ἐπιγράφεται « Δημητρίου Καντεμήρη » εἰς ὃ πραγματεύεται φυσικῶς, περὶ τῶν γενικῶν ἢ ἐξωτερικῶν, τῶν Ὀθωμανῶν τῆς Μουσ. Κλάδων, περὶ τόνων, χορδῶν, κυρίως δὲ περὶ τοῦ Συστήματος τοῦ Τροχοῦ. ἐστὶ δὲ τοῦτο γεγραμμένον Ἀραβοπερσιτικῇ, μέρος τοῦ ὁποῦ μετεφράσθη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους (ἀνέκδ.). 10) Ὁ ἐπιγράφεται « Ἐγγχειρίδιον περὶ Μουσικῆς Ἑκκλησιαστικῆς τε καὶ Ἐξωτερικῆς, Κυρίλλου Ἀρχιεπισκόπου Τήνου » ἐν ᾧ πραγματεύεται περὶ τῶν τῆς Μουσικῆς χαρακτήρων, περὶ Ἦχων, περὶ Φθορῶν, καὶ περὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Κλάδων, ἥτοι τῶν Ὀθωμανῶν Μαχαμίων (ἀνέκδ.). 11) Ὁ ἐπιγράφεται « Σχεδιάσμα περὶ Μουσικῆς Ἰδιαιτέρον Ἑκκλησιαστικῆς, Βασιλείου Στεφανίδου τοῦ Βυζαντίου, τοῦ ἐκ διαφόρων ἐπιστήμων Ἀκαδημιῶν, Ἰατροφιλολογικοῦ, » κτλ. ἐν ᾧ πραγματεύεται φυσικῶς, μαθηματικῶς, καὶ ἐπιστημονικῶς, περὶ τόνων καὶ τῶν Συμφωνιῶν αὐτῶν, περὶ τῶν ἀρμονικῶν Συμφωνιῶν, περὶ διαιρέσεως τῶν Συστημάτων, περὶ τῶν κοινῶν Τετραχορδῶν καὶ τῶν μαρτυριῶν τῆς Ἀρχαίας Ἑλλην. μουσ. περὶ Ἦχων, περὶ Φθορῶν, μάλιστα δὲ περὶ τοῦ ἱεραχῶ. Περὶ τῶν Ἱερογλυφικῶν μεγάλων Σημαδοφώνων, καὶ περὶ ἐκτάσεως τῶν μουσικῶν θέσεων τῶν ἐντελῶν καὶ ἀτελῶν Παρακλητικῶν γραμμῶν, περὶ τοῦ ὕψους τῆς Μεγάλης Ἑκκλησίας, καὶ περὶ τῶν τριῶν τῆς Μουσικῆς Γενῶν, μὲν ἓνα πίνακα ἐν τῷ τέλει ἐπὶ τοῦ ὁποῦ παριστᾷ τὰ κατὰ παρμπομπὴν Ἀλγεβρικά σχήματα τῶν Συστημάτων, καὶ τὴν φυσικὴν διαίρεσιν τῆς γενικῆς χορδῆς διὰ τοὺς ἀριθμητικούς καὶ ἀρμονικούς τόνους τῶν τριῶν Γενῶν. Συνεγρᾶφεν ἐν τῷ Νεοχωρίῳ τοῦ Καταστίνου ἐν ἔτει αω.θ'. (ἀνέκδ.). 12) Ὁ ἐπιγράφεται « Θεωρητικὸν Μέγα τῆς Μουσ., Χρυσάνθου Ἀρχιεπισκόπου Αὐρῶν τοῦ ἐκ Μαδύτων (ὅστις ἐτελεύτησε Ἀρχιεπίσκοπος Προύσης) ἐκδοθὲν ἐν Τεργέστη τῷ 1832. Τὸ λαμπρὸν Σύγγραμμα τὸ Φυσικομαθηματικὸν Μέγα Θεωρητικὸν τῆς Μουσικῆς » διαιρεῖται εἰς δύο, αὐτὸ δ' Α'. μέρος ἐξημενεῖ τὸ Ποσὸν καὶ Ποιόν, περὶ Διαστημάτων, περὶ Συμφωνίας, τὰ Συστήματα τοῦ Τρο-

χοῦ καὶ τοῦ Διὰ πασῶν, περὶ Τριφωνίας καὶ ἄλλων Συστημάτων μετὰ τὴν ἐξήγησιν τῶν μαρτυριῶν τῆς Σοφωτάτης Παραλλαγῆς Ἰωάννου Ἰερῆως τοῦ Πλουσιαδινοῦ, περὶ τῶν Ἐγχρόνων καὶ Ἀχρόνων ὑποστάσεων, περὶ Μαρτυριῶν τῶν Τριῶν Γενῶν, περὶ διαφορᾶς Ἐκδοχῆς τῶν φθόγων τῶν χαρακτήρων, περὶ Ῥυθμοῦ, περὶ Χρόνων, περὶ Ποδῶν, περὶ Μέτρων, περὶ Ῥυθμῶν, περὶ καταλλαγῆς τῶν Ὀθωμανικῶν Ῥυθμῶν, περὶ Ἐμφάσεως ῤυθμικῆς, περὶ Τρόπων τῶν ῤυθμῶν, περὶ Μεταβολῆς ἐν ῤυθμοῖς, περὶ Ῥυθμοποιίας, περὶ Χειρονομίας, περὶ τῶν κατὰ Μουσικὴν Γενῶν, περὶ Ἠμιτόνων, περὶ Χροῶν (ἦτοι Κλάδων), περὶ Ἠχοῦ, περὶ τῶν ὀκτώ Ἠχῶν κατὰ Μανουὴλ τὸν Βρυέννιον, περὶ τῶν ὀκτώ Ἠχῶν κατὰ τοὺς ψαλμοφδοῦς, περὶ Ἀπτηχημάτων, περὶ Μεταθέσεως ἢ Φθορῶν, περὶ Μελοποιίας, καὶ τοῦ μελίζειν τὰς ψαλμοποιίας κατὰ τοὺς Παλαιούς καὶ τὸν τωρινόν τρόπον τοῦ μελίζειν, περὶ Μουσικῶν ὀργάνων, περὶ Διαθέσεως τῶν ἀκρουομένων τῆς Μουσικῆς, περὶ Χρήσεως τῆς Μουσικῆς, περὶ Ἀρμονίας, κατὰ τὴν ἐκ τοῦ Παλαιοῦ Συστήματος ἐξήγησιν εἰς τὴν Νέαν τῆς Μουσικῆς Μέθοδον, εἰς Βιβλία πέντε, κατὰ τὸν πίνακα τῶν ἐμπεριεχομένων ὁρισμῶν τῶν Κερζαίων, μετὰ παραδείγματα ἁπερα, καὶ με μαθηματικὰς πράξεις. Τὸ δὲ Β'. Μέρος ἐμπεριέχει Ἱστορικῶς καὶ Ἀρχαιολογικῶς ἀπὸ Ἑβραίων, Ἑλλήνων καὶ Βυζαντινῶν, τὴν Ἀφήγησιν περὶ Ἀρχῆς καὶ Προόδου τῆς Μουσικῆς, καὶ περὶ τοῦ πῶς Προστίθεν τῇ Μουσικῇ. Τοῦτο δὲ γέγονε κτῆμα τοῦ Παναγιώτου Γ. Πελοπίδου τοῦ Πελοποννησίου, ὅστις καὶ ἐξέδωκεν αὐτὸ ἐν Τεργέστῃ, καὶ εἰς τὸν ὁποῖον χρεωστοῦμεν εὐγνωμοσύνην διὰ τὰς μεγάλας περιπετείας ἃς ὑπέστη ἐν τῇ ἐκδόσει τούτου, διὰ τὴν ὠφέλειαν ἡμῶν γενόμενος θῆμα. Τοῦτο τὸ Μ. Θεωρητικὸν εἶναι ὤλη ἀφθονος, ἐξ οὗ ἀρδύονται, ὅσοι ἐπεχείρησαν ἢ ἐπιχειρήσουσι περὶ Μουσικῆς Θεωρίας τῆς Ἑλλήν. Ἑκκλησ. Μουσικῆς Μουσικῆς τοῦ Νέου Συστήματος. 13) Ἐγχειρίδιον αὐτοῦ ὃ ἐπιγράφεται «Εἰσαγωγή εἰς τὸ Θεωρητικὸν καὶ Πρακτικόν, παρὰ Χρυσάνθου τοῦ ἐκ Μαδύτου» τύπ. ἐν Παρίσιος, 1821 π. 14) Θεωρητικὸν Μεγάλον με σημειώσεις, καὶ ἕτερον Μικρὸν ἢ Ἐγχειρίδιον, ὃ ἐπιγράφεται «Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος» (ἀνέκδ.) 15) Ὁ ἐπιγράφεται «Κρητὶς τοῦ Θεωρητικοῦ καὶ Πρακτικοῦ κατ' ἐρωταπόκρησιν, παρὰ Θεοδώρου Π. Φωκαέως» εἰς ὃ ἐμπεριέχεται καὶ ἡ Ἀφήγησις περὶ ἀρχῆς καὶ προόδου τῆς Μουσικ. τύπ. ἐν Κωνσταντινουπόλει 1842. 16) Ὁ ἐπιγράφεται «Μαργαρίτου Δροβιανίτου» τύπ. ἐν Κωνσταντινουπόλει 1851 π. ὃ ἐπιγράφεται «ὑπὸ Γεωργίου Λεσβίου» τύπ. ἐν Ἀθήναις, 1848 π. (τοῦθ' ὅπερ ἐστὶ τοῦ Λεσβίου Συστήματος) ὃ ἐπιγράφεται «Ἀναστασίου τοῦ ἐκ Κοζάνης» τύπ. ἐν Ἀθήναις, 1851 π. 17) Ὁ ἐπιγράφεται «Θεωρητικὸν Στοιχειῶδες τῆς Μουσ. κατὰ τὸν κανονισμὸν τῶν τριῶν Διδασκάλων τοῦ Νέου Συστήματος, Γρηγορίου Πρωτοψάλτου, Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος, καὶ Χρυσάνθου Πρεσβυτῆς. Περιέχον, τὴν Ἀνάλυσιν τῶν Μουσικῶν Κανόνων, τὴν γέννησιν τῶν τόνων, τὴν ἐφαρμογὴν τῶν Κλίμακων, τὰς Διαρέσεις τῶν Ἠχῶν, τὴν ἀναπλήρωσιν τῆς Κλίμακος τοῦ Β'. Ἠχοῦ, τὸ Ποσὸν καὶ Ποιόν, τὰ παραδείγματα τῆς Μελοποιίας τῆς Μετροφωνίας, καὶ τὰ Σημαδῶφωνα τοῦ Παλαιοῦ Συστήματος, κτλ. ὑπὸ Κυριακοῦ Φιλοξένου τοῦ Ἐρεσιομάγνητος, τύπ. ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1859 π. εἰς ὃ ἐμπεριέχεται σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ ἀνάλυσις τῶν ἐν αὐτῷ Ἱερογλυφικῶν μεγάλων Σημαδῶφωνων μετ' ἐνός παραδείγματος, ἡ ἀνάλυσις τῶν ἀναγκασιτέρων Κανόνων τῆς Μουσικῆς, κυρίως τῆς Μελοποιίας τῶν Συμφωνιῶν, καὶ τὰ παραδείγματα τῶν χαρακτήρων τῆς ποσότητος καὶ τῆς ποιότητος, ἦτοι τῶν ἐγχρόνων καὶ ἀχρόνων ὑποστάσεων, κτλ.

ΘΡΗΝΩΔΙΑ. Μελῳδία τις ὕψιβερά καὶ ὀδυρτικὴ, ἣτις κατὰ τοὺς χυδαίους, καλεῖται «Μοιρολόγι» οὗ τὸ λυπηρὸν καὶ θρηνηῶδες ἦθος γίνεται φυσικῶς ἀπὸ τὸν ὑποδῶριον ἢ Πλάγιον τοῦ Α'. Ἠχῶν, ὡς εἶναι καὶ τὸ Ἀργὸν Στιχησαρικὸν μέλος αὐτοῦ πλ. Α'. ὅπερ χαρακτηρίζει τὸ Θρηνηῶδες ἦθος «Θρηνηδὸς εἰ σὺ, καὶ φιλοκτενῶν. ἄγαν. π. Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός. (Τὸς Ἐπιτάφιος Θρήνος).

I.

I, ι. Ἰῶτα. Τὸ ὄγδοον στοιχεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου. 2) Τὸ τέταρτον φωνήεν τῶν ἑπτὰ φωνηέντων. 3) Ἡ τετάρτη προσφθιακὴ φωνή τῆς Ἀρχαίας Ἑλλην. Μουσ. 4) Τὸ συμπλεκόμενον μετὰ τοῦ συμφώνου Δ, καὶ ἀποτελοῦν τὸν μονοσύλλαβον φθόγγον Δι, τῆς Παραλλαγῆς τῆς Νέας Μεθόδου.

I, ι. Ἰῶτα. ὡς ἀριθμητικὸν σημεῖον, ἀντὶ τοῦ δέκα, τὸ δηλοῦν τὸ ὑπερβατὸν μέτρον τῶν ὑπερβολίων χαρακτηρῶν τῆς ποσότητος: 1, 2, 3. 2) Ὡς τακτικόν, στίχος I., Ἑσθινὸν I. κτλ.

I. Ἰῶτα μέγαλον καὶ ἀπλοῦν. Σημεῖον ὑπῆρχε ποσότητος ἐπὶ τοῦ φθόγγου τῆς Μέσης τῆς Ἀρχαίας Ἑλλην. μουσ. (ἡ ὁποία Μέση εἶναι τὸ τέλος μὲν τῆς Α' διὰ πασῶν, ἡ Ἀρχὴ δὲ τῆς Β'). δ συνεπεγράφετο τῷ πλαγίῳ Λάμβδα <, οὕτως I, ἢ οὕτως I <, διὰ τὴν τάσιν αὐτοῦ ἐθεωρεῖτο ἐπὶ τὴν βαρύτητα, ἐτίθετο δὲ τοῦτο τὸ ἀπλοῦν Ἰῶτα ἄνωθεν τῆς συλλαβῆς ἢ λέξεως, ὡς σημεῖον ποσότητος, ὅπερ ἐθεώρουν οἱ Ἀρχαῖοι Ἑλλ. μουσικοὶ καὶ ὡς σημεῖον ἄρσεως. Καὶ εἰ μὲν τὸ σημεῖον ἢ ἄστικτον I, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς βραχύς, ἄρσεως βραχείας, ὡς: . Εἰδ' ἐστιγμένον I, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς

μακρὸς ἄρσεως μακρᾶς διστίμου, ὡς: . Ὁ δὲ μουσικὸς αὐτοῦ τονισμὸς ὑπάγεται κατὰ μὲν τὸ τέλος, εἰς τὸ Τετράχορδον τῶν Μέσων, κατὰ δὲ τὴν ἀρχὴν, εἰς τὸ Τετράχορδον τῶν Συνημμένων (ἴδε τὸ περὶ Εἰσαγωγῆς Τέχνης Μουσικῆς Βαρχείου τοῦ Γέροντος, σελ. 78 καὶ 81. ἴδε καὶ τὰ κοινὰ Τετράχορδα τῶν Ἀρχαίων, εἰς τὸ περὶ Μουσικῆς Σχεδιάσμα Βασιλείου τοῦ Ἰατροφιλοσόφου § 52).

I. Ἰῶτα μέγαλον καὶ ὀξύτονον. σημεῖον ὑπῆρχε ποσότητος ἐπὶ τοῦ φθόγγου τῆς Νήτης Ὑπερβολίων τῆς Ἀρχαίας Ἑλλ. μουσ. δ συνεπεγράφετο τῷ ὀξύτόνῳ πλαγίῳ Λάμβδα <, οὕτως I', ἢ οὕτως I' <. ἐτίθετο δὲ τοῦτο τὸ ὀξύτονον Ἰῶτα ἄνωθεν τῆς συλλαβῆς ἢ λέξεως, ὡς σημεῖον ποσότητος ὅπερ ἐθεώρουν οἱ Ἀρχαῖοι Ἑλλ. μουσικοὶ καὶ ὡς σημεῖον ἄρσεως. Ἡ ἐπὶ τοῦ σημείου ὀξεῖα, δηλοῖ τὴν ἐπὶ τὴν ὀξύτητα καταμέτρησιν τοῦ φθόγγου αὐτοῦ. Καὶ εἰ μὲν τὸ σημεῖον ἢ ἄστικτον I', ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς βραχύς ἄρσεως βραχείας, ὡς: . εἰδ' ἐστιγμένον I', ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς μακρὸς, ἄρσεως μακρᾶς διστίμου, ὡς: . Ὁ δὲ μουσικὸς αὐτοῦ τονισμὸς ὑπάγεται πάντοτε εἰς Τετράχορδον τῶν Ὑπερβολίων. (ἴδε τὸ περὶ Εἰσαγωγῆς Τέχνης Μουσικῆς Σύγγραμμα Βαρχείου τοῦ Γέροντος, σελ. 78 καὶ 89).

I. Ἰῶτα μικρὸν καὶ ἀπλοῦν. ρυθμικὸν τι σημεῖον ἐλαχίστου χρόνου, ὅπερ παριστᾷ τὸ βραχὺ τῆς ἄρσεως ἢ χρόνον ἓνα ἀπλοῦν, διὰ τὸν ὅτι χρόνος γίνεται ἐν ἄρσει κατὰ τὸ σημεῖον, διὰ τὸ ὅποιον πλήττομεν ἀπαξ τὸν ἀέρα, καὶ παριστῶμεν τὸ ἀπλοῦν τῆς χρονικῆς ἄρσεως, καὶ τὴν ὀλίγην διάρκειαν τῆς ἡρεμίας, καὶ ἔχει λόγον τὴν ἰσότητα, ὡς: 1.

I. Ἰῶτα μικρὸν σύνθετον ἢ ἐστιγμένον. ρυθμικὸν τι σημεῖον μακροῦ χρόνου, ὅπερ παριστᾷ τὸ μακρὸν τῆς ἄρσεως. ἢ χρόνους δύο, οἱ ὅποιοι, κατὰ τὸ διπλάσιον τοῦ βραχείας ποιοῦσι χρόνον μακρὸν ἓνα, διὰ τὸ ὅποιον πλήττομεν τὸν ἀέρα ἢ ἀπαξ κατὰ τὸ μακρὸν 2, ἢ δις κατὰ τὸ βραχὺ 2, τοῦτ' ἐστὶ τὸ ἰσοδύναμον παριστῶμεν τὸ διπλάσιον τῆς χρονικῆς ἄρσεως, καὶ τὴν πλείονα διάρκειαν τῆς ἡρεμίας καὶ ἔχει λόγον τὸν διπλάσιον, ὡς: 2. ἐξισοῦνται οἱ χρόνοι οὗτοι μὲ τὸν καθ' ἡμᾶς κενὸν χρόνον τῆς ἀπλῆς 2.

I. Ἰῶτα μικρὸν σύνθετον ἐκ δύο στιγμῶν ρυθμικὸν τι σημεῖον μακροῦ χρόνου, ὅπερ παριστᾷ τὸ τρίτον μακρὸν τῆς ἄρσεως ἢ χρόνους τρεῖς, οἱ ὅποιοι κατὰ τὸ διπλάσιον τοῦ βραχείας ποιοῦσι χρόνον μακρὸν τρίσημον ἓνα, διὰ τὸ ὅποιον πλήττομεν τρεῖς τὸν ἀέρα, κατὰ τὸ βραχὺ 3, καὶ παριστῶμεν τὸ τριπλάσιον τῆς χρονικῆς ἄρσεως, καὶ τὴν πλείωσαν διάρκειαν τῆς ἡρεμίας καὶ ἔχει λόγον τὸν ἑξάκις, ὡς: 3. ἐξισοῦνται οἱ χρόνοι οὗτοι μὲ τοὺς καθ' ἡμᾶς κενούς χρόνους τῆς διπλῆς 3.

Ἰ. Ἰῶτα μικρὸν σύνθετον ἐκ τριῶν στιγμῶν ρυθμικὸν τι σημεῖον μακροῦ χρόνου, ὅπερ παριστᾷ τὸ τετράσημον μακρὸν τῆς ἄρσεως, ἢ χρόνους τέσσαρας, οἱ ὅποιοι κατὰ τὸ τετραπλάσιον τοῦ βραχέος, ποι-
οῦσι χρόνον μακρὸν τετράσημον ἓνα, διὰ τὸ ὅπαϊον πλήττομεν τετράκις τὸν ἀέρα κατὰ τὸ βραχὺ 4, καὶ
παριστώμεν τὸ τετραπλάσιον τῆς χρονικῆς ἄρσεως μὲ τὴν μεγαλειτέραν διάρκειαν τῆς ἡρεμίας καὶ ἔχει
λόγον τὸν ἐπίτριστον, ὡς $\frac{1}{4}$, ἐξισοῦνται οἱ χρόνοι οὗτοι μὲ τοὺς καθ' ἡμᾶς κενοὺς χρόνους τῆς τρι-
πλῆς $\frac{3}{4}$.

—, Ἰῶτα μικρὸν πλάγιον ρυθμικὸν καὶ χρονικὸν τι σημεῖον θέσεως δισήμεου μακροῦ, ὅπερ μεταχειρί-
ζονται οἱ ποιηταὶ εἰς τοὺς πόδας ἢ ὑποτιθῆσιν αὐτὸ ὑπὲρ τὰς συλλαβὰς τῶν ἐχόντων φθόγγον φωνῆεν, ἢ
συλλαβὴν μακράν· ὡς ὁ Ἰαμβικός ποὺς θέλω, ὡς ὁ Τροχαϊκὸς ποὺς βῆμα, ὡς ὁ Σπονδιακὸς ποὺς Ἡρώς
κτλ. ἐξισοῦται δὲ ἡ δύναμις αὐτοῦ μὲ τὸν δισημεον μακρὸν χρόνον τοῦ καθ' ἡμᾶς χαρακτῆρος τῆς ποσά-
τητος ὅταν συμπλέκηται μὲ τὸ κλάσμα ἢ μὲ τὴν ἀπλὴν, ὡς $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{3}{8}$, κτλ.

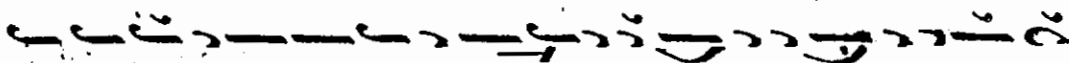
ΙΑΚΧΟΣ. (Ἰδε Ἰόδακχος).

ΙΑΜΒΟΣ. Ρυθμικὸς ποὺς δεικνύων τὰ χρονικὰ μέτρα τοῦ ρυθμοῦ ἐξ ἑνὸς βραχέος, καὶ ἑνὸς μακροῦ $\frac{1}{2}$ καὶ μουσικῶς $\frac{1}{2}$.

ΙΑΣΤΙΟΣ. (Ἰδε Ἰώνιος).

ΙΑΙΟΜΕΛΟΝ. Τροπάριον τι Ἐκκλησ. οὗ ἡ καίσις, κατὰ μὲν τὸν Ἑλληνικὸν τονισμόν πρὸς τὸ μακρο-
σκελὲς ἢ μικροσκελὲς, ὑπάρχει διάφορος τῷ ἐμμέτρῳ, καὶ ἀνώμαλος κατὰ τὸ βᾶδισμα τοῦ Ἑλλ. ρυθμοῦ,
οἷον· κατὰ τὸ ὀξύτονον, παροξύτονον, καὶ προπαροξύτονον. Κατὰ δὲ τὸν μουσικὸν τονισμόν (ὡς πρὸς τὰ
κόμματα τῶν νοημάτων, καὶ τὰς τελείας τῶν περικοπῶν) φέρει ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ τὸ μέλος ἰδιαιτέρον, διὸ
καλεῖται «Ἰδιόμελον» 2) Ἰδιόμελον κατὰ τὸ εἶδος τῆς φαλμυδίας, ὃ ὑπάγεται εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ
Ἀργοῦ Στιχηραρίου, ὡς ἔχει τὸ Παλαιὸν Ἀναστασιματάριον Μονουὴλ τοῦ Χρυσάφου, καὶ τὸ Στιχηράριον
αὐτοῦ· ὡς ἔχει τὸ Ἀργὸν Στιχηράριον (Δοξαστάριον τοῦ Ἰακώβου Πρωτοφάλτου). 3) Ἰδιόμελον, ὃ ὑπά-
γεται εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ Σύντομου Στιχηραρίου, ὡς ἔχει τὸ Ἀναστασιματάριον καὶ Δοξαστάριον Πέ-
τρου Λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου, ὃ καλεῖται «Νέον ἢ Σύντομον Στιχηράριον».

ΙΑΟΥ δὴ εὐλογεῖτε τὸν Κύριον, πάντες οἱ δοῦλοι Κυρίου. Εἰσοδικὸν Προπείμεινον σύντομον, ἐσπερινῆς
Ἀκολουθίας, ἐκ τῶν Προφητικῶν στίχων τοῦ 133 ψαλμοῦ, φαλλόμενον τῇ Κυριακῇ ἐσπέρας. Παλαιό-
θεν μὲν εἰς ἤχον $\frac{1}{2}$ β'. μεταγενεστέρως δὲ, φαλλόμενον εἰς ἤχον β'. οὗ τὸ μέλος $\frac{1}{2}$ Δε.

Ι. δου δη ευ λο γει τε τον Κυ . υ ριον παν τας οι δου λαι Κυ ρι ου. 2) Προκειμέ-
νον Ἀργόν, οὗ τὸ μέλος ἀρχαῖον κατὰ τὸ ἀνάμικτον εἶδος τῶν μεγάλων Δοχῶν. 3) Δοχὴ ἑνταχνος, ἥς
τὸ θέμα λέγεται καὶ «Προκειμένον Μεγάλον» τονισμένον καὶ εἰς ὀκτὼ ἤχους, κατὰ τὸ εἶδος τῆς παρα-
χορδῆς· ἐξηγημένον καὶ τοῦτο σὺν τοῖς ἄλλοις, καὶ σώζεται εἰς τὰ ἅπαντα τῆς Μουσικῆς.

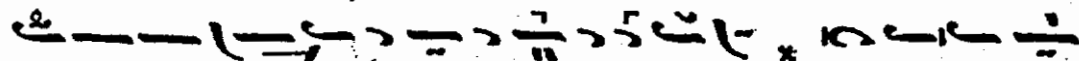
ΙΑΟΥ ὁ Νυμφίος ἔρχεται. Τροπάριον Δεσποτικῆς ἐσπέρτης τῶν Ἀγίων Παθῶν, φαλλόμενον ἀρμονικῶς
ἐν τῇ Ὁρθρῇ εἰς τὸ πένθιμον «Ἀλληλουῖα» εἰς ἤχον $\frac{1}{2}$ β'. κατὰ τριφωνίαν $\frac{1}{2}$. Γένος Διατονικοῦ.

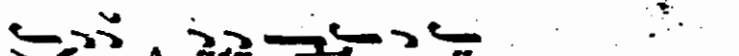

Ἔστι δὲ τὸ Τροπάριον τοῦτο Ἀργόν καὶ Σύντομον. Καὶ τὸ μὲν Ἀργόν τοῦ ἐντέχνου τοῦτου μαθήματος
εἶν' ἀνάμικτον, ἐξ Εἰρημολογίου καὶ Παππαδικοῦ εἶδους· τὸ δὲ Σύντομον, φύσει Εἰρημολογικόν, ἀπὸ βάσιν
ὁμοίως τριφωνίας $\frac{1}{2}$. Ἀμφοτέρω δὲ φέρουσι τὸ μέλος αὐτῶν ἀρχαῖον καὶ γνήσιον.

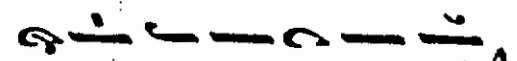
ΙΑΟΝ παῖδες Χαλδαίων. Μάθημά τι τοῦ Οἰκηματαρίου, οὗ ὁ ποιητὴς Λαμπαδάριος τῆς Ἀγίας Σοφίας
Ἰωάννης ὁ Κλαδάς· ἐξηγήθη καὶ τοῦτο εἰς μὲν τὸ Παλαιὸν παρὰ Πέτρου Λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννη-
σίου· εἰς δὲ τὴν Νέαν μέθοδον, παρὰ τῶν Διδασκάλων Γρηγορίου Πρωτοφάλτου, καὶ Ξουρμουζίου Χαρτο-
φύλακος. Σώζεται καὶ τοῦτο σὺν τοῖς ἄλλοις χειρογράφοις καὶ διατηρεῖται εἰς τὰ ἅπαντα τῆς Μουσικῆς,
οὗ τὸ μέλος γνήσιον καὶ πρωτότυπον (Ἰδε Ἀγγελοῦ Πρωτοστάτης).

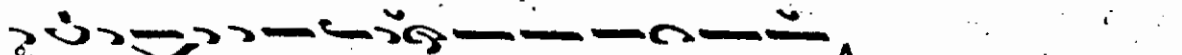
ΙΟΥΓΕΝΗΣ, Σοφία Εὐαγγέλιον κλύομεν. Τὸ τῆς Λαμπροφόρου Ἀναστάσεως Προφδικὸν Πρεχέμενον τοῦ Ἡρωϊκοῦ ἢ ποιητικοῦ Εὐαγγελίου « Σοφία ὁρθὴ ἀκούσωμεν τοῦ Ἀγίου Εὐαγγελίου » εἰς ἤχον Φρύγιον ἢ Γ'. ὁδεῦον Εἰρμολογικῶς μὲ τριφωνίαν, κατὰ τὸ μικτὸν εἶδος· οὐ τὸ πρωτότυπον μέλος. ἦ.

Γα. $\chi \chi$
I θυ γε νη ης Σο φι ι ι ι α λ Ευ αγ γε λι

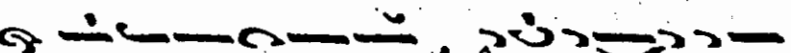

αι οι ο q κλυ υ υ ο μεν (Ἰδε Εὐτε δὴ ἥλιος).

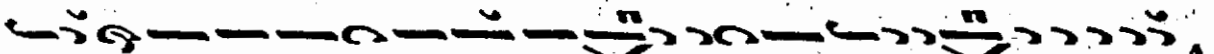
ΙΑΣΘΗΤΙ μοι Σωτήρ. Στίχος ἑμμετρος μικροσκελής. 2) Εἰρμός συνηθισμένος ζ'. ψῶδης $\lambda \lambda$ ἤχου, ἐκ τῶν Ἀναστασίμων Καταβασίων τοῦ Ἀγ. καὶ δικαίου Λαζάρου. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος ζ'. ψῶδης

$\lambda \lambda$ ἤχου, Γένους διατονικοῦ, βάσις τριφωνία. $\lambda \lambda$
I λα σθη , τι μοι Σω τη $\lambda \lambda$

πο λαι γαρ αι α νο μι αι μου και εκ βυ θου των πα θων q κτλ. (Ἰδε Εἰρμολ Καταβασ.)

Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ πατήρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Λαμασκηνὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμοῦ ἀπὸ τὸ στοιχείον Ζ τῆς Ἰλιάδος « Ζῶγρει, Ἀτρεὺς Γιέ, σὺ δ' ἄξια δέξαι ἄποινα » (στίχ. 48)· διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκείσε τρεῖς στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρ-

μοῦ, οἷον· ἤχος $\lambda \lambda$ ἤχου. $\lambda \lambda$
ζω γρει Δ τρε ος Γι ε $\lambda \lambda$ σὺ δα ξι α δε ξαι α

ποι να πολ λα δε εν α φνει ου πα τρο ος κει μη λι α α κει ται χαλ κο ος τε $\lambda \lambda$

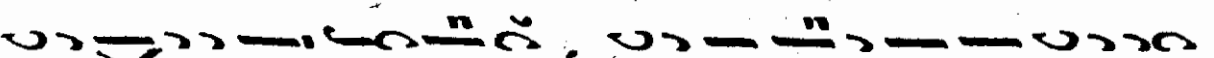

χρυ υ σος τε πο ο λυ κμη η το ος τε ε σι δη ρος.

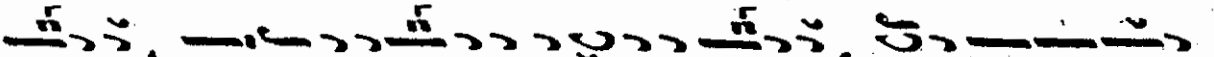
ΙΑΣΜΟΣ ἡμῖν Χριστὲ καὶ σωτηρία. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρμός συνηθισμένος ζ'. ψῶδης Δ'. ἤχου, ἐκ τῶν Ἰαμβικῶν Καταβασίων τῆς Πεντηκοστῆς. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος ζ'. ψῶδης Δ'. ἤχου,

Γένους διατονικοῦ.
 $\lambda \lambda$ I λα σμος η μιν Χρι στε και σω τη ρι ι α $\lambda \lambda$ κτλ. (Εἰρμ. Καταβ.)

Σημ. Φαίνεται ὅτι Ἰωάννης ὁ Ἀρχλαῆς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμοῦ ἐκ τῶν τοῦ Σοφοκλέως (Αἴας Μαστιγοφόρος) « Ἀλλ' αὐτὸ νύξ' ἄδης τε σωζόντων κάτω » (στίχ. 680)· διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκείσε πάντε στίχοι τοῦ Σοφοκλέως, καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Ἰαμβι-

κοῦ Εἰρμοῦ, οἷον· ἤχος Δ'.
 $\lambda \lambda$ Αλλ αυ το νυξ Α δης τε σω ζον των κα α τω $\lambda \lambda$ ε γω

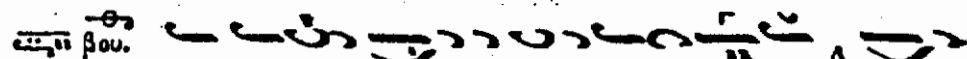

γαρ ε. ξω χει ρι τουτ ε δε ξα μην $\lambda \lambda$ παρ Εκ το ρος δω ρη μα δυ σμε νε

στα α του $\lambda \lambda$ ου που τι κε δυ ον ε σχον Αρ γει ων πα α ρα $\lambda \lambda$ αλλ εστ α λη θης η

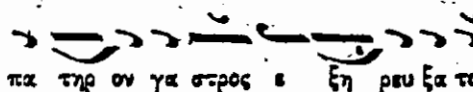
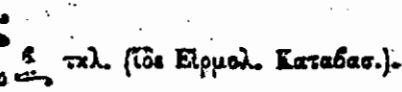

βρο τω ων πα ροι μι α.

ΙΜΕΡΤΟΝ ἱερίην συγκαταβίαν. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρμός συνηθισμένος ζ'. ψῶδης

Β'. ἤχου, ἐκ τῶν Ἰαμβικῶν Καταδασίων τῶν Θεοφανείων. 3) Εἰρμολογικός πρόλογος Ε'. ὥδης Β'. ἤχου,

Γένους χρωματικοῦ. βου.

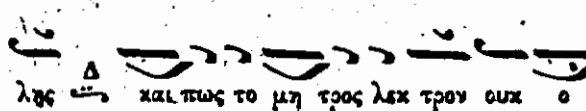
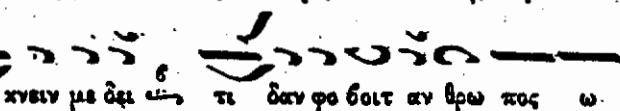
I μερ τον ε ξε φη νε συν πα νολ δι ι ω η χα

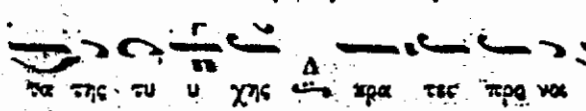
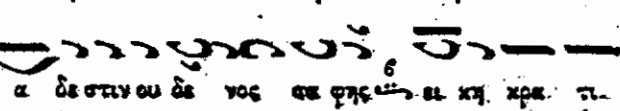
 πα τηρ ον γα στρος ε ξη ρευ ξα το κτλ. (ἴδε Εἰρμολ. Καταδασ.).

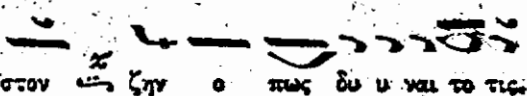
Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ ὅσιος πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού ἐκ τῶν τοῦ Σοφοκλέως (Οἰδίπους Τύραννος «Μὴ νῦν ἐτ' αὐτῶν μηδὲν εἰς θυμὸν βάλλης» (στίχ. 973)· διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκαῖστε πάντε στίχοι τοῦ Σοφοκλέως καὶ ἐνώνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα

τούτου τοῦ Ἰαμβικοῦ Εἰρμού, οἷον ἤχος β'. .

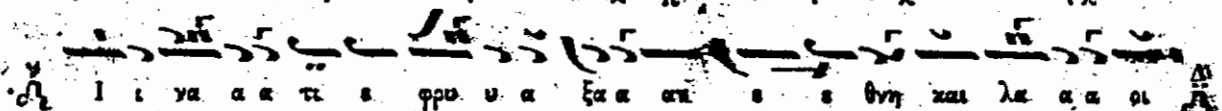
Μη νυν ετ αυ των μη δαν εἰς θυ μον βα

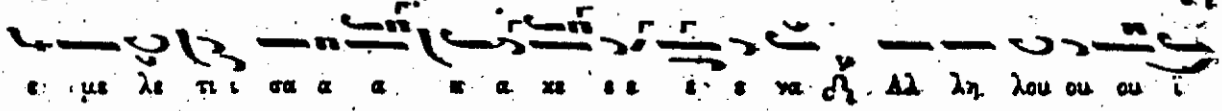
 λης και πως το μη τρος λεκ τρον ουκ ο κνειν με δει τι δαν φο βοιτ αν θρω πος ω

 κα της τυ υ χης κρα τες προ νοι α δε σταιν ου δε νος ακ φης ει κη κρα τι

 στον ζην ο πως δυ υ ναι το τις.

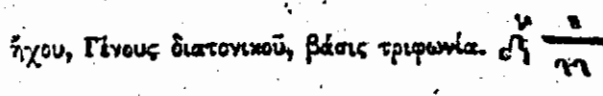
ἵνα τί ἐφρούαξαν ἔθνη καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν πᾶσι; Στεγάζοντα ἐκ τῆς τοῦ Α'. Καθίστατος (ψαλμ. 2) ἥτις φάλλεται εἰς τοὺς Μεγάλους Ἰσπερευούς εἰς ἤχον λ Α'. ἥς τὸ μέλος ἔχει κατὰ τὸ ἀρχαῖον.

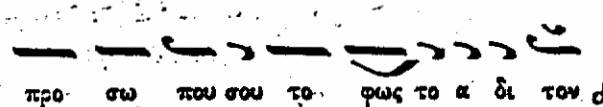
 I ι να α α τι ε φρου υ α ξα α ακ ε ε θνη και λα α α οι

 ε με λε τι ι σα α α πα κε ε ε ε ε να λ Αλ λη λου ου ου ι

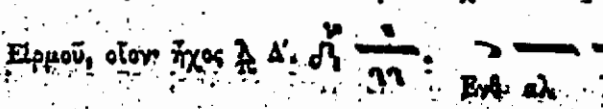
 α α καὶ τοὺς λοιποὺς στίχους αὐτοῦ, (ἴδε εἰς τὸν πρῶτον τόμον τῆς Μουσικῆς Ἀναλογίας). Ὑπάρχει δὲ καὶ εἰς ἤχον πλάγιον τοῦ β'. Πέτρου Δαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου. Μεταγενέστερον δὲ καὶ εἰς ἤχον ῥαρὺν, Θεοδώρου Π. Φωκαίως. 2) Μᾶθημά τι Εἰρμολογικὸν μικτόν, ψαλλόμενον κατὰ τὸ εἶδος τῆς Στροφῆς καὶ Ἀντιστροφῆς.

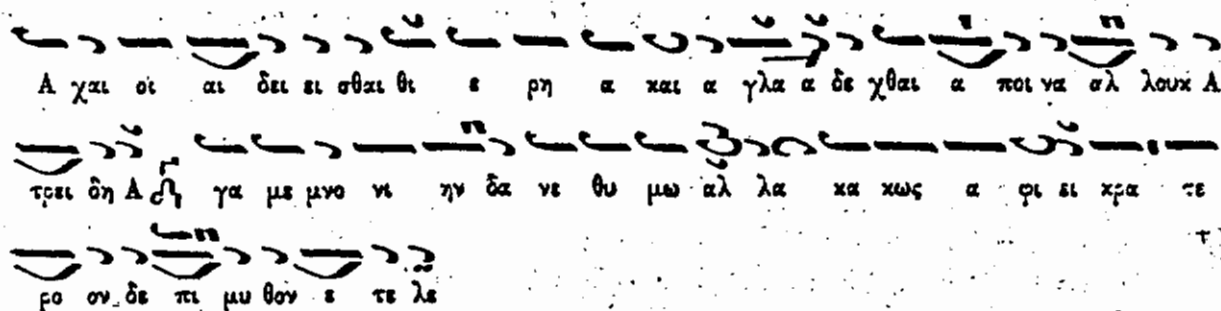
ἵνα τί με ἀπώσω. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρμός συνθισμένος Ε'. ὥδης λ Α'. ἤχου, ἐκ τῶν Ἀναστασίμων Καταδασίων τοῦ Ἀγ. καὶ δικαίου Λαζάρου. 3) Εἰρμολογικός πρόλογος Ε'. ὥδης λ Α

ἤχου, Γένους διατονικοῦ, βάσις τριφωνία. I να τι με α πω σω α πο του

 προ σω που σου το φως το α δι τον λ κτλ. (ἴδε Εἰρμολ. Καταδασ.).

Σημ. Ὁ αὐτὸς πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς φαίνεται ὅτι ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού ἀπὸ τὸ στοιχεῖον Α. τῆς Ἰλιάδος, «Εὐθ' ἄλλοι μὲν πάντες ἐκυσσώθησαν Ἀχαιοί»· διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκαῖστε πένσαρες στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνώνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ

Εἰρμού, οἷον ἤχος λ Α'. Εὐθ' αλ λοι με εν παρ τες ε πε φη μη σαν

ΙΟΥΒΑΚΧΟΣ ἢ ΙΑΚΧΟΣ. Ὑμνος τις τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων, γραφόμενος μὲ πολυμέτρους στίχους, οἱ ὅποιοι συνίσταντο ἀπὸ πολλὰ καὶ ποικίλα Συστήματα, κατ' ἐπανάληψιν τῶν προῤῥηθέντων ἐπιφωνημάτων· ἐγράφετο δὲ ὁ Ὑμνος οὗτος καὶ ἐπροσφέρετο εἰς τὸν Διόνυσον. Ἐμελωδεῖτο δὲ εἰς τὰς ἑορτὰς καὶ εἰς τὰς θυσίας του. Ὀνομάζετο δὲ οὕτως ἐπειδὴ οἱ εἰς τὰ μυστήριά του μεμυημένοι Βακχομανιακοὶ ἑορτασάιντο, ἐμελωδῶν τὸν Ὑμνον τοῦτον μὲ παράφωνα καὶ ἄγρια ἦθη, καὶ οἱ χοροὶ ὁμοίως, ἐγίνοντο μὲ ἄτακτα σχήματα καὶ κινήματα σχετληστικά, καὶ μὲ τὰ εἰς αὐτὸν χρῆσθιμα ποιήματα, ἅτινα ἐγίνοντο ποικίλο-θεδουθισμένα εἰς μουσικὸν τινα ἐνθουσιασμὸν καὶ ἀκράτειαν. Περιφέροντες δὲ τὸ Εἶδολον τοῦ Διονύσου εἰς τὴν πανηγυρικὴν ἡμέραν τῶν μυστηρίων του, ἔκραζον μὲ πολλὴν ταραχὴν καὶ θόρυβον, τοιαῦτα τινὰ ἐνθουσιαστικά ἐπιφωνήματα, κατὰ μέμνησιν τοῦ Ἰὼ ἐπικαλουμένου Βάκχου. «Εὐάν, εὐ οἱ Βάκχε!, ὦ Ἰακχε!, Ἰὼ Βάκχε!, Ἰὼ Ἰακχε!» (Ἰδε Καλλιόπη Παλινωστοῦσα, σελ. 261)· τοῦτο ἐκφωνεῖται καὶ εἰς τὰς ἡμετέρας εὐθυμίας καὶ ἀφ' ἡμῶν, πλην καταχρηστικῶς· ἀντὶ τοῦ «εὐ οἱ, εὐάν» τὸ «εἰδίδα». Τὸ ἔθος τούτου τοῦ χοροῦ ὅπερ ἐγίνετο μὲ ἄτακτα σχήματα καὶ μὲ σχετληστικά κινήματα, γίνεται εἰσέτι, καὶ διατηρεῖται ἀπὸ τοὺς Τρακεξαντίους καὶ Κερασσουντίους τῆς Χαλδίας καὶ Λαζικίας τὸν ὅποιον χορὸν καλοῦσι «Τρομαχτόν».

ΙΟΥΔΑΙΟΙ. Ὑμνοι τινες τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων τῶν ἑποίων μὲ μελικὰ ποιήματα συστηματικῶς γραφόμενα, εἰς τιμὴν τῆς Δήμητρος, καὶ τῆς Περσεφόνης, ἐφάλλοντο εἰς τὰς ἑορτὰς, μυστήρια, καὶ θυσίας των ὀνομάζοντο δὲ οὕτως, ἀπὸ τοῦ Οὐλός, ἥτοι χειρόδοξα ἀστάχων, ἢ δερμάτια ἐν γένει τῶν γεννημάτων, ὃ ὑπάγεται ἐπιθετικῶς εἰς τὴν Ἰουλῶ Δήμητραν, ἥτις ἐστὶν ἑφορος τῶν γεννημάτων· ὅθεν καὶ Ἰουλος Ὑμνος, ὃς ἐφάλλετο εἰς τιμὴν αὐτῆς.

ΙΠΠΟΝ καὶ ἀναβάτην. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελὴς. 2) Εἰρμὸς συνειθισμένος Α'. ὦδης ἤ Α'. ἤχου, ἐκ τῶν Ἀναστασίμων Καταδασίων τοῦ ἤ Α'. ἤχου. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος Α'. ὦδης ἤ Α'. ἤχου. Γένους διατονικοῦ. ἤ ᾠ $\frac{\chi\epsilon}{\rho}$. Ἰπ πον καὶ α να θα την εις θα λας σαν ε ρυ θραν η κτλ.

(Ἰδε Εἰρμολόγιον Καταδασίων).

ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ. Ὁ βοηθὸς τῆς μουσικῆς προσφῶνις. 2) Ὁ συνδυάζων τὴν ὁμόφωνον Συμφωνίαν ἐπὶ τοῦ ἀμέτρου φθόγγου τοῦ οὐδετέρου Ἰσού, ὃ κρατεῖται κατὰ τονήν· κτλ. 3) Ὁ προσφῶνις Δομίστικος, καὶ ὁ Ἰσοκράτης Κανονάρχης.

ΙΣΟΝ. Σημεῖον τι μουσικόν, οὐδέτερον καὶ ἄμετρον, ὃ συναριθμεῖται μετὰ τῶν χαρακτήρων τῆς ποσότητος, οὗ τὸ σημεῖον «Ἰσον» ὅπερ πρῶτον ἐμπεριέχεται εἰς τὸ κείμενον τοῦ Μεγάλου Ἰσού τῆς Παππαδικῆς. 2) Ἰσον «Ἀρχή, μέση, καὶ τέλος παντὸς συστήματος, καὶ ἀπάσης τῆς μουσικῆς τέχνης, ὃ λέγεται ἄφωνον· οὐχ ὅτι φωνὴν οὐκ ἔχει, φωνεῖται μὲν, οὐ μετρεῖται δέ»· (Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός). 3) Ἰσον, ὅπερ φέρει τὸν ἀρκτικὸν φθόγγον τῆς προσφῶνις, ὅστις ἐπέχει τὴν χορδὴν τοῦ Προσλαμβανομένου τοῦ κοινοῦ Τετραχόρδου τῶν Ὑπατῶν, καὶ τοῦ ἀρχαιοτάτου Τροχοῦ τοῦ πενταχόρδου Συστήματος. 4) Ἰσον, οὗ τὸ σημεῖον ἀνέυρηκε καὶ προσέθηκε σὺν τοῖς ἄλλοις σημεῖοις εἰς τὴν ἡμετέραν Ἑλληνικὴν Μουσικὴν ὁ Φιλάделφος Πτολεμαῖος, Βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἐξεφώνησεν αὐτὸ «Ἰσον» (Ἰδε περὶ τούτου τὴν Ἀφήγησιν περὶ ἀρχῆς καὶ προόδου τῆς Μουσικῆς, Χρυσάνθος Περούσης. Θωρητικὸν Μέγα, μέρος β'. ἔδωρ. 10.—Ἰδε καὶ περὶ Μουσικῆς, εἰς τὴν Ἀποθήκην τῶν ὠρελλίμων γνώσεων, ἔτος 1848· φυλλάδιον Φεβρουαρίου μηνός· ἐκείθεν παραμέμπεται εἰς συνέχειαν.—Ἰδε περὶ Μουσικῆς καὶ τὴν Ἀρχαιολογίαν, Κυριακοῦ Μελεγγύτου τοῦ Θεσσαλονικέως). Ὀνομάσθη Ἰσον, ὡς ἀπὸ τὸ

Εὐθύς, ἀπ' εὐθείας Ἰσόν, ἡ εὐθύς προσδιακὴ φωνὴ τοῦ Προσλαμβανομένου, τῶν Ὑπατῶν, καὶ τοῦ Προσλαμβανομένου τῶν Μέσων, ἥτις ἐστὶν ἡ βάσις τῆς κάτω διὰ πασῶν, ἢ ἡ ἐπὶ τὸ βαρὺ τριφωνία τοῦ Ὑπομιξαλυδίου ἢ Πλαγίου Δ'. ἡ μαρτυρία $\epsilon\lambda$, καὶ ἡ μαρτυρία γ , ἥτις ἐστὶν ἡ βάσις τοῦ Ὑπομιξαλυδίου, ἥτοι τοῦ πλαγίου Δ'. ἤχου, ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ μείζονος τόνου, [ὅν οἱ Τουρκοάραβες μουσικοὶ καλοῦσιν, «Ράστ», τὸ δὲ Ράστ, λέξις ἐστὶ Περσικὴ κυρίως, ἥτις ἐρμινεύεται, Ἰσόν, Εὐθύς· πολὺ πιθανὸν τοῦσε νὰ γίνεταί ἀπὸ τὸ Ἀραβικὸν «Ρὰς» ὃ ἐρμινεύεται «Κεφαλὴ ἡ βάσις»· ἢ ἀπὸ τὸ Ἀραβικὸν «Ρὰχ» ὃ ἐρμινεύεται Ἰσόν βᾶδισμα, ἡ ὁρόμος ἴσος, εὐθύς· ὡς ἔχει ἡ Ἀραβικὴ συνήθεια εἰς τὴν συνάντησιν δύο γνωστῶν, μετὰ τὸν χαιρετισμὸν ἐρωτῶντων «ῤάχ φέν;» ἴσια ποῦ; ποῦ διαυθύνεσαι; Ράστ ὀνομάζουσιν οἱ Τουρκοάραβες μουσικοὶ τὸν Ὑπομιξαλυδίου τρόπον, ἥτοι τὸν πλάγιον τοῦ Δ': ἤχον ὃ δὲ πλάγιος τοῦ Δ'. ἐπέχει τὸν φθόγγον τῆς χορδῆς τοῦ Προσλαμβανομένου, ἥτις εἶναι ἡ βάσις τῶν Κοινῶν Τετραχόρδων, καὶ πρώτη χορδὴ τοῦ Τετραχόρδου τῶν Ὑπατῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς, ἥς ἡ μαρτυρία Δ'. 5) Ἰσόν Μέγα, ἡ Μέγα Ἰσόν, τὸ προκαταρκτικόν (ἡ προπερίδεια) στιχηρὸν ἐκτεταμένον μάθημα, εἰς ὃ ἐμπεριέχονται τονισμένοι αἱ δυνάμεις καὶ ἐνέργειαι τῶν σημαδίων τῆς μουσικῆς, τῶν ἐμφώνων χαρακτήρων τῆς ποσότητος, τῶν ἀσώκων Ἱερογλυφικῶν σημαδίων τῶν μεγάλων ὑποστάσεων, μὲ τὴν χρονικὴν καὶ τροπικὴν ποιότητα αὐτῶν. Τοῦτο τὸ Μέγα Ἰσόν τῆς Παγκραδικῆς φέρει ἐπὶ κεφαλῆς τὸ αΜέγας ἐσπερινὸς τοῦ Μεγάλου Ἰσού, ἡ Μέγα Ἰσόν τῷ Μεγάλῳ Ἐσπερινῷ. «Ἡ ἀρχή, ἡ μέση, καὶ τὸ τέλος, καὶ τὸ Σύστημα ὧν τῶν σημαδίων τῆς Μουσικῆς τέχνης τὸ Ἰσόν ἐστὶ· ἐπειδὴ πᾶσαι αἱ μελωδαὶ αἱ διὰ τῶν σημαδίων αὐτῶν ἐμφαινόμεναι, ὅπου ἂν ποιήσωσι κατάληξιν, τὸ πρῶτον αὐτὸ Ἰσόν ὡς ἀρχὴν τοῦ Συστήματος αὐτῶν θεωροῦσι· πρὸς δ' ἡ διὰ δύο, ἢ διὰ τριῶν, καὶ αἱ λοιπαὶ ἄλλως δὲ μελωδία ἢ φωνὴ μελωδίας οὐ κατορθοῦται· διὸ φωνεῖται μὲν τὸ Ἰσόν καὶ χειρονομεῖται ὡς μέτρον χρόνου, οὐ μετρεῖται· δὲ, διότι δὲν δύναται νὰ σημάνη μόνον ἡ ἐξύψις ἢ βαρύτης, ἀλλὰ φυλάττει τὴν ἰσότητα ἢ ὁμοφωνίαν». Βασίλειος Ἱατροφιλόσοφος (Ἰδε Σχεδιάσμα αὐτοῦ περὶ Μουσικῆς. § 144).

ΙΣΟΦΩΝΟΝ. Τὸ κατὰ τὸ Ἰσόν ὁμοιον φωνῆς οὐοιδήποτε προηγουμένου χαρακτήρος. (Ἰδε ὁμοφωνία).

ΙΩΝΙΣΟΣ. Ρυθμικὸς πῦς, ὅστις δευκνύει τὴν ἐξάσημον χρονικὴν καταμέτρησιν, ἐκ δύο μακρῶν καὶ ἐκ δύο βραγέων, καὶ τ' ἀνάπαλιν. 2) Ἰωνικὸς ἀπὸ μείζονος -- υ υ' καὶ μουσικῶς, $\epsilon\lambda$ $\epsilon\lambda$.

3) Ἰωνικὸς ἀπὸ ἑλάσσονος υ υ' -- καὶ μουσικῶς, $\epsilon\lambda$ $\epsilon\lambda$.

ΙΩΝΙΟΣ. ἢ ΙΑΣΤΙΟΣ. Ὁ ἐνδέκατος ἤχος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ὑπῆρχε κύριος ἤχος, χάρις τὸ μέλος, χρώμενος τῇ διαπασῶν τὸ ἴδιον τῆς ἀρμονίας τοῦ ἤχου τούτου ἦτο ὅτι ἦν ἀρμόδιος πάντοτε εἰς τὰ γλαφυρά ἐπη· «τῆς ἀρμορίας ἐκάστης διαφυλάττειν τὸ ἴδιον, τῆς Φρυγίου τὸ ἐνθεον, τῆς Λυδίου τὸ Βακχικόν τῆς Δωρίου τὸ σεμνόν, τῆς Ἰωνικῆς τὸ γλαφυρόν». (Ἀριστείδης Κουῖντιλιανός).

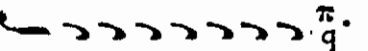
Κ.

Κ, κ. Κάπα. Τὸ δέκατον στοιχεῖον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου. 2) Τὸ ἀριθμητικῶς σημαῖνον τὸ εἰκοσι· ὡς μάθημα Κ'. Κεφάλαιον Κ'. στίχος Κ'. κτλ. 3) Τὸ ἐκ τῶν συμφώνων, ὡς ἄφωνον ἐκλεχθὲν διὰ τὸν φθόγγον Κε τῆς μονοσυλλάβου παραλλαγῆς τῆς νέας μεθόδου. 4) Τὸ συμπλεκόμενον μετὰ τοῦ φωνηέντος ε, καὶ ἀποτελοῦν τὸν μονοσύλλαβον τῆς παραλλαγῆς φθόγγον Κε, τῆς νέας μεθόδου. 5) Τὸ μαρτυρικὸν πᾶσιν τοῦ διατονικοῦ κ , η , τοῦ χρωματικοῦ, κ , η , κ , η , καὶ κατὰ τὸν τροχὸν κ , καὶ κατὰ τὴν τριφωνίαν κ .

ΚΑΘΙΣΜΑ καὶ ΚΑΘΙΣΜΑΤΑ. Ἐνικῶς μὲν τὸ κατὰ Σάββατον ἐσπέραις στιχολογούμενον Α'. Κάθισμα

« Μακάριος ἀνὴρ ». 2) Τὸ κατὰ πᾶσαν προηγιασμένην στιχολογούμενον ΙΗ'. Κάθισμα « Πρὸς Κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαί με ἐκέκραξα ». 3) Τὸ κατὰ Σάββατον εἰς τὸ μεσονυχτικὸν στιχολογούμενον Θ'. Κάθισμα. « Σοὶ πρέπει ὕμνος ὁ Θεός, ἐν Σιών ». 4) Τὸ καθ' ἡμέραν εἰς τὸ μεσονυχτικὸν, ἢ καὶ ἄλλοτε ὅτε δεῖ, στιχολογούμενον ΙΖ'. Κάθισμα ἦτοι ὁ Ἀμωμος. « Μακάριοι ἄμωμοι ἐν ὁδῷ οἱ πορευόμενοι ἐν νόμῳ Κυρίου ». 5) Τὸ μετὰ τὴν Γ'. ψῶδὴν ψαλλόμενον Κάθισμα τὸ Τριαδικὸν τῆς Δεσποτικῆς καὶ Θεομητορικῆς ἑορτῆς, τοῦ τυχόντος Ἀγίου καὶ τοῦ Θεοτόκιον. 6) Καθίσματα δὲ κατὰ πληθυντικὸν λόγον, τὰ μετὰ τὴν Α'. στιχολογίαν τοῦ Β'. Καθίσματος τοῦ Ψαλτηρίου ψαλλόμενα Ἀναστάσιμα Καθίσματα ἐκάστου ἡχοῦ. 7) Τὰ μετὰ τὴν Β'. στιχολογίαν τοῦ Γ'. Καθίσματος τοῦ Ψαλτηρίου ψαλλόμενα Ἀναστάσιμα Καθίσματα ἐκάστου ἡχοῦ. 8) Καθίσματα τῆς Παρακλητικῆς τὰ καθ' ἡμέραν καὶ τοῦ Σαββάτου, ἢ τὰ Νεκρώσιμα κτλ. Ὀνομάζονται δὲ Καθίσματα, διότι εἰς τὴν ὥραν τῆς τοῦ Ψαλτηρίου Καθίσματος στιχολογίας. Κάθηνται οἱ Ἀδελφοί, καὶ ἀναπαύονται ὀλίγον. « Στιχολογοῦνται εἰς τὸν ὄρθρον Καθίσματα Β'. εἰς δὲ τὸν ἑσπερινὸν τὸ Ε. τερον, διὰ μικρὰν ἀνάπαυσιν τῶν ἀδελφῶν ». (Τυπικὴ ἐρμηνεία τὸ πῶς δεῖ στιχολογεῖν τὸ Ψαλτήριον. ἐν δλαρ ἐνιαυτῷ).

ΚΑΘΟΔΟΣ. Ἡ ἐπὶ τὸ βαρὺ καταμέτρησης τῶν φθόγγων τῆς διατονικῆς Κλίμακος, ἢ καὶ ἄλλων Συστημάτων κατὰ τὸ διαπασῶν ἐπὶ τῆς Παραλλαγῆς τῶν ἀρχαρίων, ἢ λέγεται καὶ ἄνεσις, καὶ βαρὺ τῆς Πά, Νη, Ζω, Κε, Δι, Γα, Βου, Πα. 2) Σχημά τι μελωδικῆς γραμμῆς ἐκ τῶν μερικῶν κανόνων τῆς μελοποιίας, ἐκ τῶν τῆς Ἀγωγῆς ἤδη, ὃ λέγεται « Ἀνακάμπτουςα ». ἧς ἡ μελωδικὴ σύνθεσις ἦ

η' q' (Ἰδὲ Ἀνακάμπτουςα).

ΚΑΙ ΝΥΝ, καὶ ἀεὶ. Τὸ πρὸς τιμὴν καὶ ἔπαινον τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου προψαλλόμενον χεῖμενον, πρὸ τῶν Θεοτοκίων τροπαρίων, « Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν ». 2) Καὶ νῦν τοῦ δογματικοῦ ἐκάστου ἡχοῦ. 3) Δόξα Καὶ νῦν, τῶν Ἑσπερίων, τῶν Ἀποστίχων, τῶν Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν ἑορτῶν. 4) Καὶ νῦν, τῶν Πολυελέων Μαθημάτων. 5) Καὶ νῦν ἡ σφραγὴς τέλος πάντων ἀπάντων τῶν στιχολογούμενων Μαθημάτων, ἀπάσης τῆς Ἱερᾶς Ἀκολουθίας.

ΚΑΛΙΦΩΝΟΣ Σειρήν. Μουσικὸν τι βιβλίον, εἰς ὃ ἐμπεριέχονται διάφορα τραγῳδία μεταγενέστερα Ῥωμαϊκά τε καὶ Τουρκικά· ὃ ἐπιγράφεται « Χαδὴ Παναγίωτου Προυσαέως ». Τύποις, ἐν Κων]σταντινῇ 1862.

ΚΑΛΟΦΩΝΙΚΟΝ. Ἐκ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν μελεσμάτων εἰδιότερον μέλος ὃ λέγεται « Στιχηρὸν Καλοφωνικόν ». 2) Βιβλίον τι μουσικόν, ὃ ἐπιγράφεται « Εἰρμολόγιον Καλοφωνικόν εἰς ὃ ἐμπεριέχονται οἱ πρὸς εὐθυμίαν Εἰρμοὶ Καλοφωνικοί, ὧν ἡ μελωδικὴ σύνθεσις ἐστὶν ἐκ μικτοῦ, μᾶλλον ἐξ ἀναμίκτου εἶδους, ὧν τὸ Σύστημα συνακολουθεῖ καὶ τὸ εἶδος τοῦ Κρατηματαρίου.

ΚΑΝΩΝ ἢ ΚΑΝΟΝΑ. Οἱ στίχοι τῶν ἑννέα ὠδῶν, ψαλλόμενοι εἰς περιόδους τέσσαρας· ἀπὸ μὲν Α'. ψῶδης, ἕως Γ'. ἀπὸ δὲ Δ'. ψῶδης, ἕως Ε'. ἀπὸ Ζ'. δὲ ἕως Η'. καὶ ἡ Θ'. μετὰ στιχολογίας (Ἰδὲ Κανῶν).

ΚΑΝΟΝΙΟΝ. Μουσικὸν τι ὄργανον πολύχορδον ἐκ νεύρων· ἔχον σχῆμα πρὸς τὸ τρίγωνον ὅσον ἡ σύστασις τοῦ ἄστατος, ὅσον ἡ μελωδία τοῦ παθητικωτάτη, ὑπερβαίνουσα παντὸς ἐντατοῦ ὄργανου τὴν μελωδίαν· περαίνεται δὲ διὰ δύο πλήκτρων ἐπὶ τῶν γονάτων, διὸ καὶ φέρει τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ Παλαιού, « Ἐπιγόνιον ».

ΚΑΝΩΝ. Ἡ κατὰ ἀλφάβητον, ἢ ἄλλως πως κατὰ στοιχεῖον λέξεως ἢ ὀνόματος τινὸς τῆς Ἀκροστιχίδος σύνταξις ἐπὶ τῶν ἑννέα ὠδῶν, κατὰ τὴν ἔνοιαν ἐκάστης ὑποθέσεως, καὶ ἐκάστης περιστάσεως, κατὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἐθιμοταξίαν· ὅθεν Κανῶν, ὁ Ἀναστάσιμος· Κανῶν, ὁ Νεκρώσιμος· Κανῶν, ὁ Τριαδικός· Κανῶν, ὁ Σταυροαναστάσιμος· Κανῶν, ἐκάστης Δεσποτικῆς καὶ Θεομητορικῆς ἑρτῆς· Κανῶν, ὁ Μέγας καὶ Μικρὸς ὁ τῆς Παρακλήσεως· Κανῶν, Ἰλαστήριος ὁ Μέγας· Κανῶν τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου Κρίτης. (Ἰδὲ περὶ τούτου τὴν ὑποσημείωσιν 4 Ἰουλίου Ὁρολόγιον Μέγα). Κανῶν, Ἰλαστήριος τοῦ Σισμοῦ· Κανῶν, ὁ Ἰλαστήριος τοῦ Ἀγιασμοῦ· Κανῶν, ὁ τῆς ἑορτῆς ἐκάστου Ἀγίου, κτλ. (Ἰδὲ Ἀκροστιχῆς).

ΚΑΤΑΒΑΣΙΑ. Ὁ ἀρκτικὸς στίχος τῶν Κανόνων ἐκάστης ψῶδης. 2) Ὁ Εἰρμός τῶν Κανόνων τῆς Α'. ψῶδης, τῆς Γ', τῆς Δ', τῆς Ε', τῆς Σ', τῆς Ζ', τῆς Η', καὶ τῆς Θ'. ψῶδης. Διατὶ ὁ Εἰρμός ὠνομάσθη καὶ Καταβασία. (Ἰδὲ περὶ τούτου Ἑρμηνείαν εἰς τὸ τέλος τοῦ Τυπικοῦ Κωνσταντίνου Πρωτοφάλτου), ὅθεν Καταβασίαι.

ΚΑΤΑΒΑΣΜΑ. Ἐπιθετον μελωδικῆς τινος γραμμῆς. Ἐμπεριέχεται καὶ τοῦτο εἰς τὸ καίμενον τοῦ Μεγά.

τοῦ τετάρτου ἤχου $\overset{\alpha}{\underset{\alpha}{\text{C}}}$ $\overset{\gamma}{\underset{\gamma}{\text{D}}}$ $\overset{\epsilon}{\underset{\epsilon}{\text{E}}}$ $\overset{\pi}{\underset{\pi}{\text{F}}}$ $\overset{\rho}{\underset{\rho}{\text{G}}}$. 4) Καταμέτρησις τῶν τετραμέτρων καὶ ἐξαμέτρων ρυθμικῶν καὶ
 ὧν, διὰ τῶν μακρῶν καὶ βραχίων χρονικῶν σημείων ὡς, τῶν τετραμέτρων $\left| \overset{\alpha}{\text{C}} \overset{\gamma}{\text{D}} \overset{\epsilon}{\text{E}} \overset{\pi}{\text{F}} \right|$
 το ο ον Κυ
 Ἀνάπνευτος

$\left| \overset{\alpha}{\text{C}} \overset{\gamma}{\text{D}} \overset{\epsilon}{\text{E}} \overset{\pi}{\text{F}} \right|$ Τῶν ἐξαμέτρων $\left| \overset{\alpha}{\text{C}} \overset{\gamma}{\text{D}} \overset{\epsilon}{\text{E}} \overset{\pi}{\text{F}} \overset{\rho}{\text{G}} \overset{\sigma}{\text{H}} \right|$
 Προκλευσματικὸς Ἀνάπνευτος Σπονδαίος. $\left| \overset{\alpha}{\text{C}} \overset{\gamma}{\text{D}} \overset{\epsilon}{\text{E}} \overset{\pi}{\text{F}} \overset{\rho}{\text{G}} \overset{\sigma}{\text{H}} \right|$
 με ε ε ρι ι
 ἔξ Ἀναπνεύτου καὶ Πυρρίχου.

$\left| \overset{\alpha}{\text{C}} \overset{\gamma}{\text{D}} \overset{\epsilon}{\text{E}} \overset{\pi}{\text{F}} \right|$ Καθὼς καὶ ἡ καταμέτρησις τῶν ἐμμέτρων μελωδικῶν γραμμῶν ἦτις ἐκτελοῦ-
 μιν α α αν $\overset{\pi}{\text{F}}$
 ἐκ Τροχαίου καὶ Ἰάμβου.

ταὶ διὰ τῶν ὑπ' αὐτῶν ἀριθμῶν 2, 3, 4, 5, κτλ. (ἰδὲ Μέλος). ὁμοίως δὲ καὶ ἡ καταμέτρησις τῶν συλ-
 λαβῶν, τῶν στίχων ἢ τροπαίων ἐπὶ τῆς χρονικῆς καὶ ρυθμικῆς τάσεως τοῦ μέλους. (ἰδὲ Συλλαβομετρία).

ΚΑΤΕΠΑΛΓΗ Ἰωσήφ. Στίχος ἐμμετρος μακροσκελέστατος. 2) Εἰρμολογικὸς πρόλογος Καθίσματος, ἢ
 καὶ Ἀπολυτικίου Δ'. ἤχου. 3) Κλάδος τις ἐπεισαγωγικὸς καὶ δραστήριος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς.
 4) Μᾶθμά τι δεινόν, ὅπερ φέρει μέλος πρωτότυπον, πεποιτημένον καὶ ἐπείσακτον, ὡς ἐκ τῆς ἐπεισαγω-
 γῆς χρωματικῆς τινος φθορᾶς ἄλλου ἤχου. 5) Θέμα μουσικόν, ἐντεχον καὶ τεχνολογικόν, οὗ ἡ βάσις
 ἄσχετος κατὰ τὸ εἶδος τῆς Παππαδικῆς τοῦ Δ'. ἤχου, πρὸς τὸ εἶδος τοῦ Εἰρμολογικοῦ, ὅπερ ἐστὶ Κλά-
 δος σημαντικὸς τοῦ Δ'. ἤχου. Καὶ εἶναι κατὰ μὲν τὸ γένος Ἰαπωνικόν, κατὰ δὲ τὸ μέλος μικτὸν καὶ
 ποικίλον διὰ τῆς χρωματικῆς φθορᾶς λεγαῖα ρ, ἥτοι τοῦ Ἰπολυδίου $\overset{\alpha}{\text{C}}$ β'. — Ὁ Κλάδος οὗτος λέγεται
 καὶ Τρίφωνος τοῦ Πρώτου ἤχου· ἐπειδὴ ἡ χορδὴ τοῦ Πα τοῦ Στιχηρατικοῦ εἶδους τοῦ Τετάρτου ἤχου,

$\overset{\alpha}{\text{C}}$
 κυρίως ἐστὶ τοῦ Τροχαίου Συστήματος τοῦ Πρώτου ἤχου Πα, ἐξ οὗ καὶ καταμετρεῖται ἡ Τριφωνία $\overset{\pi}{\text{F}}$,
 $\overset{\rho}{\text{G}}$

$\overset{\alpha}{\text{C}}$, $\overset{\gamma}{\text{D}}$, $\overset{\epsilon}{\text{E}}$. Λέγεται δὲ καὶ μέσος ἤχος τοῦ Τετάρτου (κατὰ τὸ ποικίλον καὶ χρωματικόν), ἐπειδὴ
 ὁ πλάγιος τοῦ β'. κατὰ τὸ λεγαῖα ρ, εἶναι ἡ ἀνωτέρα χορδὴ τοῦ Πρώτου Τετραχόρδου. Καὶ ἐπειδὴ ἡ
 χορδὴ ἐκείνη εἶναι κυρίως χρωματικὴ χορδὴ τῆς τοῦ λεγαῖα ρ φθορᾶς Δι, κυριεύεται ὅμως καὶ ἀπὸ τὴν

διατονικὴν φθορὰν τοῦ Δ'. ἤχου Ἀγία ρ, διὰ τοῦτο καὶ ἡ χορδὴ αὕτη τῶν δύο φθορῶν τοῦ λεγαῖα ρ,
 καὶ Ἀγία ρ, καταμετρῶνται ἕξισον ἐπὶ τὸ βαρὺ πρὸς τὴν μαρτυρίαν τοῦ Πρώτου ἤχου $\overset{\pi}{\text{F}}$ κατὰ Τρι-

φωνίαν, ἣν ἐξουσιάζει καὶ ὁ Δ'. ἤχος κατὰ τὸ Στιχηρατικὸν εἶδος· ὁ δὲ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς λέγει·
 «Τρίφωνος τοῦ $\overset{\alpha}{\text{C}}$ » εἶναι ὁ $\overset{\gamma}{\text{D}}$ · εἰς τὰ ἐξω λεγόμενα (Συστήματα) εἰς δὲ τὰ ἔσω «Τρίφωνος τοῦ $\overset{\alpha}{\text{C}}$ » εἶ-

ναι ὁ $\overset{\gamma}{\text{D}}$ · εἰς δὲ τὰς περὶ τῶν κυρίων ἤχων διακρίσεις, λέγει· «Μέσος τοῦ $\overset{\alpha}{\text{C}}$ » ἐστὶν ὁ $\overset{\gamma}{\text{D}}$. Τὸ
 αὐτὸ λέγει καὶ ὁ Ἰωάννης Ἰερεὺς ὁ Πλουσιαδινὸς εἰς τὴν καταμέτρησιν τῶν μαρτυριῶν ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ
 Τροχοῦ τῆς Σοφωτάτης Παραλλαγῆς, καθὼς καὶ ὁ Ἰωάννης Μαῖστορ ὁ Κουκουζέλης, κτλ. ἤχος $\overset{\gamma}{\text{D}}$ Δι·

$\overset{\alpha}{\text{C}}$ $\overset{\gamma}{\text{D}}$ $\overset{\epsilon}{\text{E}}$ $\overset{\pi}{\text{F}}$ $\overset{\rho}{\text{G}}$ $\overset{\sigma}{\text{H}}$ $\overset{\tau}{\text{I}}$ $\overset{\theta}{\text{K}}$ $\overset{\lambda}{\text{L}}$ $\overset{\mu}{\text{M}}$ $\overset{\nu}{\text{N}}$ $\overset{\xi}{\text{O}}$ $\overset{\omicron}{\text{P}}$ $\overset{\pi}{\text{Q}}$ $\overset{\rho}{\text{R}}$ $\overset{\sigma}{\text{T}}$ $\overset{\tau}{\text{U}}$ $\overset{\theta}{\text{V}}$ $\overset{\lambda}{\text{W}}$ $\overset{\mu}{\text{X}}$ $\overset{\nu}{\text{Y}}$ $\overset{\xi}{\text{Z}}$ $\overset{\omicron}{\text{A}}$
 Κα τε πλα γη Ι ω σφη το υ περ φυ σιν θε ω ρων ρ κτλ. (ἰδὲ Εἰρμολ. Καταβ.)

ΚΑΤΕΓΘΙΝΘΗΤΟ ἡ προσευχή μου. Στίχος προφητικὸς ψαλλόμενος εἰς τὴν στιχολογίαν τῆς ἐσπερι-
 νῆς Ἀκολουθίας (ψαλμ. 140) εἰς ὅλους τοὺς ἤχους, καὶ εἰς ὅλα τὰ γένη. 2) Αὐτόμελον μάθημα Εἰσα-
 δικὸν τῆς ἐσπερινῆς Ἀκολουθίας τῆς Προηγιασμένης, ἐξάκις ψαλλόμενον στιχολογικῶς μετὰ τὰς Πρε-
 ρητίας, εἰς ἤχον $\overset{\alpha}{\text{C}}$ β'. μέλος μὲν, φέρει ἀρχαῖον, εἶδος δὲ, ἀνάμικτον, ὡς, Πα.

$\overset{\alpha}{\text{C}}$ $\overset{\gamma}{\text{D}}$ $\overset{\epsilon}{\text{E}}$ $\overset{\pi}{\text{F}}$ $\overset{\rho}{\text{G}}$ $\overset{\sigma}{\text{H}}$ $\overset{\tau}{\text{I}}$ $\overset{\theta}{\text{K}}$ $\overset{\lambda}{\text{L}}$ $\overset{\mu}{\text{M}}$ $\overset{\nu}{\text{N}}$ $\overset{\xi}{\text{O}}$ $\overset{\omicron}{\text{P}}$ $\overset{\pi}{\text{Q}}$ $\overset{\rho}{\text{R}}$ $\overset{\sigma}{\text{T}}$ $\overset{\tau}{\text{U}}$ $\overset{\theta}{\text{V}}$ $\overset{\lambda}{\text{W}}$ $\overset{\mu}{\text{X}}$ $\overset{\nu}{\text{Y}}$ $\overset{\xi}{\text{Z}}$ $\overset{\omicron}{\text{A}}$
 Κα τε ε ευ ω ρυ υ υ υ υ θη η η η τω ω ω ω ω ω

ω ω ω ω η η η προ π κτλ. 3) Κατευθυνθήτω ἡ προσταγή μου· αὐτόματον με-
κτόν, εἰς ἧχον λ α. οὐ τὸ θέμα κύριον καὶ πρωτότυπον· ἧχος λ ᾠ Πα. $\text{Κα τρυ. θυ. θη η η}$

τω η προ ο ο ο.ος ε ευ χη η η μου ως θυ μι ι ι α μα δ ε νῶ

ο ο πι ο ο αν σου δ ε παρ σις τω ω ω ω ων χαι ει ρω ω ω μου θυ σι

ι ι ι α δ ε ε ε σπε ε ε ε ε ρι νη η π. Ἀμφότερα ταῦτα, οὕτως ἔχουσι τὸ

ἀρχαῖον μέλος, κατὰ τὸ ἀνέκαθεν ὕψος τῆς Μεγάλ. Ἐκκλησίας· (Ἰδὲ Ἀνθολογίαν πρωτότυπον μουσι-
κῆς, μέχρι τρίτης ἐκδόσεως· καὶ πλέον οὐ).

ΚΑΤΙΟΝ. Ἐκαστος χαρακτήρ ποσότητος ὁ ὁποῖος καταμετρεῖται ἐπὶ τὸ βαρὺ, συνεχῶς, ἢ ὑπερβα-
τῶς· ὡς ὁ Κατιὸν χαρακτήρ τῆς ἀποστροφῆς, τῆς ὑπερβολῆς, τοῦ ἐλαφροῦ, καὶ τῆς χαμιλῆς.

2) Φθόγγος μουσικῆς, ὅστις καταμετρεῖται ἐπὶ τὸ βαρὺ ἀπὸ ἑκαστον κατιόντα χαρακτῆρα.

ΚΑΤΙΟΥΣΑ. Φωνὴ Κατιοῦσα, ἣτις διακρίνεται, συνεχῶς ἢ ὑπερβατῶς, ἀπὸ τὴν ἐπὶ τὸ Βαρὺ καταμέ-

τρῆσιν ἑκάστου κατιόντος χαρακτῆρος τῆς ποσότητος τῆς μουσικῆς. $\mu \nu \nu \nu \nu \nu \mu$

στι ι κω ω ως δ

ΚΕ. Μονοσύλλαβός τις φθόγγος, τῆς Παραλλαγῆς τῆς νέας μεθόδου. 2) Τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐξηγή-
σεως τοῦ πολυσυλλάβου φθόγγου Ἀαίης, τοῦ παλαιοῦ Συστήματος· ὅπερ ἔχει ἴσον τὸν τόνον Κε, κατὰ
τὸ Στιχηράριον.

ΚΕΙΜΕΝΟΝ. Ἡ σύνθεσις ἢ ὁ Ἑλληνικὸς τονισμὸς τοῦ στίχου ἢ τροπαρίου τοῦ μουσικοῦ μαθήματος,
ἐφ' ᾧ ψάλλεται τὸ μέλος διὰ τοῦ μουσικοῦ τονισμοῦ, τονισμένων οὐσῶν τῶν συλλαβῶν ἢ λέξεων αὐτοῦ
μετὰ τῶν χαρακτῆρων τῆς ποσότητος καὶ ποιότητος. 2) Τὰ γράμματα τοῦ Μεγάλου ᾠσματος τῆς Παπ-
παδικῆς. 3) Αἱ λέξεις τῆς ραψωδίας τοῦ Μεγάλου Ἰσοῦ τῆς Παππαδικῆς. 4) Ἡ σύνθεσις τῶν κυρίων
καὶ ἐπιθέτων ὀνομάτων τῶν μελωδικῶν γραμμῶν τῶν ἐντελῶν καὶ ἀτελῶν καταλήξειον, τῶν ὁριστικῶν
καὶ ἀρρίστων θέσεων τῆς Παρακλητικῆς τῶν Μεγάλων καὶ Μικρῶν Ἱερογλυφικῶν τῆς μουσικῆς συμαδο-
φῶνων· ὅθεν ἀπὸ Κείμενον τοῦ Μεγάλου Ἰσοῦ τῆς Παππαδικῆς· (Ἰδὲ Θεωρητικὸν Μέγα μέρος Β'. 63
ἐδάριον. 5) Τὰ γράμματα τῶν Ὑμνων, τῶν Ὁδῶν, τῶν Ἀσμάτων, κτλ. π: χ: ὁ Κοινωνικὸς Ὑμνος τῆς
Προηγιασμένης, οὐ τὸ κείμενον α Γεύσασθε καὶ ἴδετε, ὅτι Χριστὸς ὁ Κύριος·. Τὸ Βασιλικὸν ᾠσμα, οὐ τὸ
Κείμενον α Ἅγιος ὁ Θεός, Ἅγιος ἰσχυρός, Ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς· Ὁδὴ πρώτη, Μωσείως ἐν
τῇ ἐξόδῳ. Κεφ. ΙΣ'. Ἀσμεν τῷ Κυρίῳ ἐνδόξως γάρ δεοδόξασθαι·. Ὁ Ἐπιτάφιος θρῆνος, οὐ τὸ Κείμενον·
α Σὲ τὸν ἀναβαλλόμενον τὸ φῶς ὡς περ ἱμάτιον καθελὼν Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ξύλου σὺν Νικοδήμῳ θεωρήσας
νεκρὸν, γυμνὸν ἄταρον, εὐσυμπάθητον, θρῆνον ἀναλαβὼν ὁδοῦμενος ἔλεγε. Οἶμοι Γλυκύτατε Ἰησοῦ·!
κτλ. (Ἰδὲ εἰς τὰ Ἀπόστιχα τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς).

ΚΕΚΡΑΓΑΡΙΟΝ. Στίχος προφητικὸς προφαλλόμενος Στιχηρικῶς, καὶ Εἰρημολογικῶς εἰς τὴν στιχα-
λογίαν τῆς ἑσπερινῆς Ἀκολουθίας εἰς ὅλους τοὺς ἧχους, καὶ εἰς ὅλα τὰ γένη. 2) Ὁ Α' καὶ ὁ Β' στίχος
τῆς ἑσπερινῆς στιχολογίας α Κύριε ἐκέκραξα πρὸς σὲ·, κτλ. «Κατευθυνθήτω ἡ προσταγή μου», κτλ.
ψαλμ. 140· ὅθεν α Κεκραγάρια τὰ μέγιστα, Ἰωάννου τοῦ Λαμασκηνοῦ· ἀτινα ἐξηγήθησαν, εἰς μὲν τὸ
Παλαιόν, παρὰ Πέτρου Λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννητίου, εἰς δὲ τὴν Νέαν μέθοδον, παρὰ τῶν Διδασκάλων
Γρηγορίου Πρωτοφάλου καὶ Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος, ὧν τὸ μέλος, καὶ ἡ σύνθεσις ἐστὶ Στιχηράριον

εἶδος, Παλαιὸν ἢ Ἀργόν. 3) Κεκραγάρια τὰ συντετηγμένα, ἃ ἐπιγράφονται « Τακώδου Πρωτοφάλτου » ὡς τὸ εἶδος ἐστὶ Στιχηράριον Ἀργόν ἢ Παλαιόν, ἅτινα ἐξηγήθησαν ἐκ τοῦ Παλαιοῦ εἰς τὴν Νέαν μέθοδον, παρὰ τῶν αὐτῶν Διδασκάλων. 4) Κεκραγάρια τὰ σύντομα, τὰ συνεπτυγμένα καὶ πρωτότυπα, ἃ ἐπιγράφονται « Πέτρου Λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου », ὡς τὸ εἶδος ἐστὶ Στιχηράριον Σύντομον ἢ Νέον, ἅτινα ἐξηγήθησαν σὺν τοῖς ἄλλοις παρὰ τῶν αὐτῶν Διδασκάλων. 5) Κεκραγάρια σύντομα τὰ ἀναλελημένα, ἃ ἐπιγράφονται « Πέτρου Πρωτοφάλτου τοῦ Βυζαντίου », ὡς τὸ εἶδος ἐστὶ Στιχηράριον Σύντομον ἢ Νέον, ἅτινα ἐξηγήθησαν παρὰ τῶν αὐτῶν Διδασκάλων εἰς τὴν Νέαν Μέθοδον.

KENTHMA. Μουσικὸν τι σημεῖον ἐκ τῶν ἀνιόντων χαρακτήρων τῆς ποσότητος, οὗ τὸ σημεῖον Κέντημα α. 2) Ἐπιτακτικὸς χαρακτήρ τῶν ἐκ τῶν ἀνιόντων Πνευματικῶν σημείων τῆς μουσικῆς ἄφωνον Κέντημα α. 3) Ὁ ἐν τῇ ὑποτάξει σημαντικοῦ χαρακτήρος ὑπερβατικῶς καταμετρούμενος ἐπὶ τὸ ὄξύ χαρακτήρ τῆς ποσότητος, ὅστις φανερώνει τὸν δεύτερον ὑπερβατικῶς φθόγγον ἐκ δύο , , ἢ καὶ ἐκ τριῶν μετὰ ὑποτεταγμένων, , , καὶ πλέον οὐ. 4) Τὸ συγκρινόμενον μετὰ τῆς ὑψηλῆς εἰς

νίδασιν ὑπερβατικῶν (ἢ καὶ συνεχῶν μετὰ τοῦ ὀλίγου) φθόγγων « ἐπειδὴ οἱ πρῶτοι εὐρεταὶ τῶν χαρακτήρων, αὐτοὺς τοὺς τρεῖς χαρακτήρας μετεχειρίζοντο εἰς ἀνάδασιν » (Χρυσάνθος Προύσης) καθὼς

καὶ οἱ τοῦ Παλαιοῦ Συστήματος μουσικοὶ μετεχειρίζοντο τὴν ὑψηλὴν , καὶ τὸ κέντημα , εἰς τὸ ἴδιον τῆς μετροφωνίας, ποτὲ μὲν συνεχῶς, ποτὲ δὲ ὑπερβατικῶς. Τὸ κέντημα ὡς τονικὸν πνεῦμα, ἄνευ ὑποτακτικοῦ σώματος ἄλλου ἑμφώνου καὶ ἐμμέτρου χαρακτήρος τῆς ποσότητος τοῦ ὀλίγου , καὶ τῆς πεταστῆς , δὲν δύναται μῆτε νὰ γραφῇ, μῆτε νὰ κάμῃ ἐνέργειαν, εἰς τε τὴν καταμέτρησιν τῶν φθόγγων τῆς ποσότητός του, καὶ εἰς τὴν ρυθμικὴν αὐτοῦ χειρονομίαν· διότι ἐλέγετο πνεῦμα, καὶ συνεχειρονομεῖτο μὲ τὸ σῶμα, ἥτοι μετὸ ὀλίγον , , καὶ μὲ τὴν πεταστὴν . «Τὸ

κέντημα ἐτοιμολογεῖται ἀπὸ τῆς χειρονομίας· διότι ὁ χειρονομῶν τὸ κέντημα ἐσχημάτιζε τὸν δάκτυλον τὸν ἑξῆς ὡς κεντῶντα » (Χρυσάνθος Προύσης· Θεωρητικὸν Μέγα § 213). Τὸ κέντημα γίνεταί ἀπὸ τὸ πλάγιον καὶ ἀριστερὸν μικρὸν ὠτα α.

KENTHMATATA, Μουσικὸν τι σημεῖον ἐκ τῶν ἀνιόντων χαρακτήρων τῆς ποσότητος, ὅπερ σύγκειται ἐκ παραλλήλων δύο κεντημάτων καὶ ἀποτελεῖ σημεῖον ἓν, εἰς καταμέτρησιν ἀνιόντος χαρακτήρος, φωνῆς μίας· οὗ τὸ σημεῖον κεντήματα αα. 2) Τὸ δίχρονον σημεῖον, ἐκ τῶν ἀνιόντων χαρακτήρων τῆς ποσότητος, τὰ κεντήματα αα 2, ἅτινα ἐκλαμβάνονται, ποτὲ μὲν ὡς κεντήματα, αα, ποτὲ δὲ ἐκτεινόμενα ὡς ὀλίγον . 3) Τὰ ἐκ τῶν ἀνιόντων ἀμφίβολα, μεταβολικὰ καὶ ὑγρόληκτα κεντήματα αα· μεταβολικὰ διότι τῶν κεντημάτων αα, ἐν περιπτώσει, μὴ ὑποδεχομένων συλλαβὴν σημαντικὴν λίξεως, μεταβάλλονται εἰς ὀλίγον · ὡς καὶ ἐκ τῶν κατιόντων ἢ ὑπορροή α, ἐν ὑποδοχῇ συλλαβῆς συμφώνου μεταβάλλεται εἰς καθ' ὑποταγὴν ἀνάλυσιν, . Τὰ κεντήματα ἅτινα θεωροῦνται σημεῖον ἓν, οὔτε πνεῦμα εἰσὶν, οὔτε σῶμα, διὰ τοῦτο, οὔτε ὑποτάσσονται ὡς σῶμα, οὔτε ὑποτάττουσιν ὡς πνεῦμα. Τὰ κεντήματα τῆς μουσικῆς, φαίνεται νὰ ᾔηαι προσθήκη μεταγενεστέρᾳ· ἐπειδὴ δὲν συμπεριλαμβάνονται μετὰ τῶν ἀρχαιοτέρων ἀνιόντων χαρακτήρων τῆς ποσότητος· Τὰ σημεία τῶν κεντημάτων αα (ὡς καὶ τὸ τῆς ὑπορροῆς α) θεωροῦνται εἰς τὴν μουσικὴν, ὡς τὰ δίχρονα φωνήεντα, α, ι, υ· διότι τὰ τῆς μουσικῆς δίχρονα σημεία, ἥτοι τὰ κεντήματα, αα, καὶ ἡ ὑπορροή α, εἶναι πάντοτε κοινά, μεταβολικὰ, ὑγρὰ ἢ ὑγρόληκτα, αὐτῶν δὲ φωνηέντων τρεῖς ἄγουσι διαφοράς. Δύο μὲν γὰρ αὐτῶν φύσει μακρὰ λέγουσι, τυγχάνον τὸ η, καὶ τὸ ω· ἰσάριθμα δὲ βραχέα, τὸ ε, καὶ τὸ ο· τρία δὲ κοινά, μήκους τε καὶ βραχύτητος, α, ι, υ· ἅπερ δίχρονα, καὶ ὑγρὰ, καὶ ἀμφίβολα, καὶ μεταβολικὰ καλοῦσιν· ἵκαστον γὰρ αὐτῶν πέφυκεν ὅτε μὲν ἐκτείνεσθαι, ὅτε δὲ συστέλλεσθαι ». (Ἀριστείδης Κουϊντιλιανός, περὶ Μουσικῆς Βιβλ. Α'. σελ. 43)

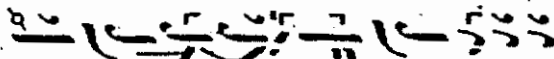
KHRYKES Θεοφόροι, γεγονότες οἱ Μάγοι. Μάθημά τι τοῦ οἰκηματορίου, ὅπερ ἐγράφη τὸ πρῶτον εἰς τὸ Παλαιὸν παρὰ τοῦ Λαμπαδαρίου τῆς Ἀγίας Σοφίας Ἰωάννου τοῦ Κλαδᾶ· ἐξηγήθη καὶ τοῦτο εἰς μὲν τὸ Παλαιὸν παρὰ Πέτρου Λαμπαδαρίου τοῦ Πελοποννησίου, εἰς δὲ τὴν Νέαν Μέθοδον, παρὰ τῶν Διδασκάλων Γρηγορίου Πρωτοφάλτου καὶ Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος. Σώζεται καὶ τοῦτο εἰς τὰ ἅπαντα τῆς Μουσικῆς, καὶ διατηρεῖται σὺν τοῖς ἄλλοις χειρογράφοις, οὗ τὸ μέλος γνήσιον καὶ πρωτότυπον· (Ἰδὲ Ὁ κανὼν μνητε Μῆτερ).

• **ΚΙΘΑΡΑ.** Ὀργανόν τι ἐγχόρδον, περιορισμένων κατὰ τὰς χορδὰς τῶν τόνων, εἰς τὸ νὰ συνοδεύῃ μόνον τὰς συμφωνίας τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ συστήματος καὶ τὰ Εὐρωπαϊκὰ τραγῳδία.

ΚΙΝΗΤΡΑ. Ὀργανον ἐγχόρδον ὀρεγμάλικον, ὀκτάχορδον, κυρίως δὲ δεκάχορδον, ἐπὶ τὸν τὰ δευτερεῖα τῆς Πανδουρίδος (Ταμποῦρ) τοῦθ' ὅπερ καλεῖται Τουρκιστὶ « Σάξ » δι' οὗ περαίνονται καὶ οἱ δραστηριότητες κλάδοι ὅλων τῶν συστημάτων τῆς Μουσικῆς τῶν τριῶν γενῶν μελωδικώτατα. Μεταχειρίζονται δὲ τὸ μουσικὸν ὄργανον τοῦτο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, οἱ Σορισταὶ τῶν Ὀθωμανῶν (Ἀσκήιδες) εἰς τὸν τῆς σιμχομνίας συναγωνισμόν τῶν μὴ χειλεποροφίτων στίχων, οὗς καλοῦσι « λὲπ τεγμῖξ » καὶ εἰς τὴν διὰ στίχων λύσιν τῶν αἰνιγμάτων μετὰ μελωδίας.

ΚΛΑΔΟΣ. Ὁ κατὰ τοὺς κανόνας τῆς διαιρέσεως τῶν ὀκτὼ ἤχων Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, διακρινόμενος μουσικὸς Κλάδος ὡς ὁ τρίφωνος· ἐκάστου Κυρίου ἢ Πλαγίου ἤχου· ὡς ὁ πεντάφωνος, ὁ ἐπτάφωνος ἐκάστου ἤχου. Κλάδος, τὸ Ἀπολυτίκιον, τὸ Κάθισμα, ἡ Ὑπακοή, οἱ Ἀναβαθμοὶ, κτλ. Κλάδος, ἡ Δοξαλογία, ὁ Πολυέλεος, κτλ.

ΚΛΑΣΜΑ. Μουσικὸν τι σημεῖον ἐκ τῶν χαρακτηρῶν τῶν ἐγχρόνων ὑποστάσεων τῆς χρονικῆς ποιότητος, οὗ τὸ σημεῖον ~ τοῦτο λέγεται κατὰ τοὺς Παλαιούς « Τζάκισμα », ἴσως πρὸς διαστολὴν τοῦ ἡεροῦ κλάσματος· τίθεται δὲ ἐπὶ τῶν ἀνιόντων καὶ κατιόντων χαρακτηρῶν, πλὴν τῶν κεντημάτων καὶ τῆς

ὑπόβοθης ὡς τὸ μουσ. Κλάσμα εἶναι ἐκ τῶν Προση-

δακῶν τόνων ἢ τῆς Ἑλληνικῆς περισπωμένης ~ (Ἰδὲ Τόνος).

ΚΛΕΙΔΟΚΥΜΒΑΛΟΝ. Ὀργανον ἐγχόρδον καὶ πολύχορδον, ἐκτεταμένον εἰς πολλὰ τετράχορδα, τὸ κοινῶς λεγόμενον « Κλαβασὴν » ὅπερ περαίνεται κατὰ τὰς συμφωνίας τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ συστήματος· τοῦτο τὸ ὄργανον δύναται κατὰ τι νὰ περᾶν μερικὰ θιαλὰ τῶν Τουρκαράβων ἄσματα.

ΚΛΙΜΑΞ. Τὸ ἀπὸ τὰ γενικά καὶ μερικά προσόντα τοῦ Μουσικοῦ Συστήματος πεπληρωμένον, ἥτοι ἀπὸ τόνους, ὄρους, χορδὰς, φθόγγους, μαρτυρίας, κτλ. καθαρὸν καὶ τέλειον διάγραμμα τῆς Μουσικῆς. 2) Ἡ εἰς ἀνάβασιν καὶ κατάβασιν κατευθυνομένη σειρά τῶν ψαλλομένων φθόγγων. 3) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τοῦ ἀρχαιοτάτου Τροχοῦ, τῆς Συμφωνίας διὰ πέντε. 4) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῆς τελειοτάτης διὰ πασῶν τῆς Συμφωνίας δι' ὀκτώ. 5) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῆς διοξείας ἢ δις διὰ πασῶν τῆς Συμφωνίας διὰ δεκαπέντε. 6) Τὸ Μουσικὸν σύστημα τῶν κοινῶν τετραχόρδων τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς ἥτοι ἡ Κλίμαξ τοῦ Τετραχόρδου τῶν Ὑπατῶν· ἡ Κλίμαξ τοῦ Τετραχόρδου τῶν Μέσων· ἡ Κλίμαξ τοῦ Τετραχόρδου τῶν Διεzeugμένων, (ἥτις ὑπάγεται καὶ εἰς τὸ Τετράχορδον τῶν Συνημμένων). Καὶ ἡ Κλίμαξ τοῦ Τετραχόρδου τῶν Ὑπερβολαίων, ἥτις σχηματίζει τὴν πεντάχορδον Κλίμακα τοῦ Τροχοῦ.

• **ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ.** Βραδυτάτον τι μάθημα τῆς Παππαδικῆς. 2) Ὑμνος Κοινωνικὸς δὲ φάλλεται ἐν τῇ ἱερᾷ Λειτουργίᾳ, κατὰ τὴν ὥραν τῆς θείας Μεταλήψεως· ὅθεν τὸ καθ' ἡμέραν Κοινωνικὸν τῆς ἐβδομάδος. Κοινωνικὸν τῶν Κυριακῶν· Κοινωνικὸν τῶν διαφόρων Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν Ἑορτῶν. Κοινωνικὸν τῆς Προηγιασμένης, κτλ.

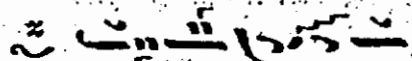
• **ΚΟΙΝΟΣ,** κοινὴ, κοινόν. Ὁ φυσικὸς μεῖζων τόνος τοῦ Προσλαμβανομένου. 2) Ὁ συζεύγων καὶ διαζεύγων τὰ δύο κοινὰ Τετράχορδα τῆς διὰ πασῶν Κλίμακος μεῖζων τόνος. 3) Ἡ ἀμετακίνητος χορδὴ τοῦ Προσλαμβανομένου. 4) Ἡ χορδὴ τοῦ Συντονολοῦ ἢ διατονικοῦ βου' λ'τος, καὶ ἡ τοῦ Ὑποβρυγίου ἢ

Ὑψηλοῦ Ζω, κατὰ τὸ διὰ πασῶν, ἀμετακίνητοι εἶναι, φέρουσι καὶ σχέσιν στερεὰν Συμφωνίας. (Ἰδὲ Ἀμετακίνητος).

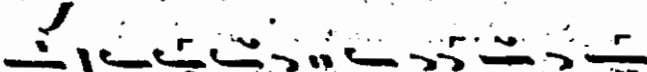
5) Κοινόν, τὸ Τετράχορδον τῶν Ὑπατῶν, τὸ Τετράχορδον τῶν Μέσων, τὸ Τετράχορδον τῶν Διεzeugμένων, τὸ Τετράχορδον τῶν Συνημμένων. Καὶ τὸ Κοινὸν Τετράχορδον τῶν Ὑπερβολαίων ἅτινα καὶ λέγονται « τὰ Κοινὰ Τετράχορδα τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς ». (Ἰδὲ Γενική). 6) Κοινὸς ὁ ἀπλὸς τῆς φυσικῆς ἀγωγῆς τοῦ ἀργοῦ καὶ τοῦ γοργοῦ 7) Κοινή ἡ προπαιδευτικὴ Κλίμαξ τῶν ἀρχαίων τῆς Μουσικῆς, ἐφ' ἧς ψάλλονται γυμναστικῶς οἱ φθόγγοι τῆς Παραλλαγῆς Πα, Βου, Γα, Δι, Κα, Ζω, Νη, Πδ· κατὰ τὸ διατονικὸν Γένος. 8) Ὁ Κοινὸς καὶ ἀλγρονος χαρακτηρ τῆς Ὑπόβοθης, καὶ τῶν Κεντημάτων οἱ ὅποιοι εἰσὶν ὡς τὰ Κοινὰ καὶ ἀλγρονα στοιχεῖα τῶν φωνηέντων α, ι, υ. 9) Τὸ Κοινόν ἢ τὰ Κοινὰ ποιήματα τῶν συστημάτων τῆς Μουσικῆς, ἅτινά εἰσι γνήσια κατὰ τὸ εἶδος καὶ ἐπὶ αἰ,

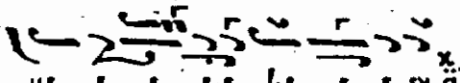
ὡς τὰ Κοινὰ ποιήματα τοῦ Συντόμου Στιχηραρίου Πέτρου Ακριπαδάρου τοῦ Πελοποννησίου καὶ τὰ τοῦ Συντόμου Εἰρηολογίου αὐτοῦ, ὡς οἱ Μακαρισμοί, ὡς τὰ Ἐξαποστειλάρια, ὡς τὰ Προσόμοια καὶ οἱ Κανόνες ἐν γένει, κτλ.

ΚΟΚΚΙΝΟΝ, κοκκίνη. Γραφή κοκκίνη, ἥτις ἦτον εἰς χρῆσιν κινόνος εἰς τοὺς Παλαιοὺς μουσικοὺς καὶ οὐχὶ διὰ ποικιλίαν, καὶ ὅπου μὲν φαίνεται γεγραμμένη ἐλάλητος λέξις τοῦ κειμένου με κοκκίνη μελέην, σημαίνει ἀλλαγὴν ποδὸς κατὰ γένος σημαίνει τὴν καὶ αὐτὴς ἐπανάλειψιν τῆς μελωδικῆς ἐκείνης περιόδου τοῦ μουσικοῦ ἐκείνου μαθήματος. Ὅπου δὲ φαίνεται χαρακτὴρ τις ἱερογλυφικοῦ σημαῖον, ἢ χαρακτὴρ χρονικῆς ποιότητος γεγραμμένον διὰ κοκκίνης μελάνης, σημαίνει τὴν ἀνάλυσιν τῆς μουσικῆς συνθέσεως, καὶ τὸ ἀναλελυμένον μέλος τῆς ὁριστικῆς ἢ τῆς ἀορίστου καταλήξεως· διότι λέγει τὸ Θεωρητικὸν τοῦ Παλαιοῦ Συστήματος « εἰς τὴν σύνθεσιν τῆς μουσικῆς γραφῆς »· εἰ μὲν γραφθῇ τὸ σημαῖον με μαύρην μελάνην, φάλλεται ἡ ἐνέργεια αὐτοῦ συνεπτυγμένως καὶ μετὰ βραδύτητα ὡς .

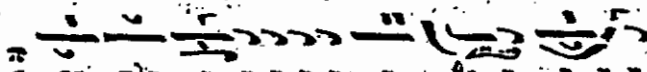
εἰ δὲ γραφθῇ με κοκκίνην, φάλλεται τοῦτο ἀναλελυμένως ὡς .

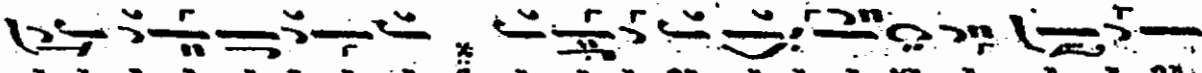
ΚΟΛΑΦΙΣΜΟΣ. Ὄνομα ἐπίθετον μελωδικῆς γραμμῆς, ἥτις λέγει εἰς ἐντελῇ κατάληξιν ἐμπεριέχεται καὶ τοῦτο εἰς τὸ κείμενον τοῦ Μεγάλου Ἰσίου τῆς Παπκαδικῆς· φέρει δὲ ἡ μελωδικὴ του γραμμὴ καὶ ἐντελῇ καὶ ἀτελῇ κατάληξιν πάντοτε ὅμως, κοινὴν θέσιν ὁριστικῆς καταλήξεως. 2) Κολαφισμὸς ἀτελοῦς καταλήξεως, δ λέγεται, « Σύνθετος Κολαφισμὸς τοῦ Οὐρανίσματος »· διότι σύγκειται ἐξ ἀορίστου καὶ ἀπλῆς Παρακλητικῆς, καὶ ἐξ ἐνὸς Γορθμοῦ.

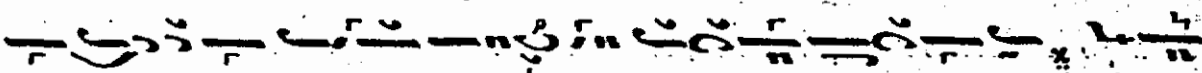

 q Ei ei ei ei ei ei πω ω ω ω

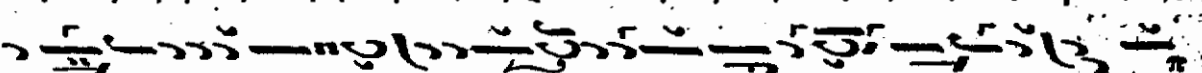
 (Χουσάφης εἰς τὸ Ἀναστάσιως ἡμέρα). Καὶ ὁ Πρωτοψάλτης
 με ε ε ε ε ε ε εν q

Ἰκωβος μεταχειρίζεται τὸν σύνθετον τοῦτον Κολαφισμὸν εἰς τὸ Ἀργὸν αὐτοῦ Στιχηράριον εἰς τὸ τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου Δοξαστικὸν τῆς Λιτῆς, ἦχος β q. Ὅσις Πάτερ, τῆς φωνῆς τοῦ Εὐαγγελίου κατὰ τὴν περίοδον « ὅθεν πᾶσιν ». 3) Κολαφισμὸς ἐντελοῦς καταλήξεως, δ λέγεται, καὶ « Παρασύνθετος Κολαφισμὸς τοῦ Οὐρανίσματος »· διότι σύγκειται ἐκ δύο Παρακλητικῶν, καὶ ἐκ δύο Γορθμῶν, εἰς δ ἐμπεριέχεται καὶ ἡ ἀόριστος γραμμὴ τοῦ Διπλοπλάστου.

 q τα πλη η η η η η η θη α η θ η

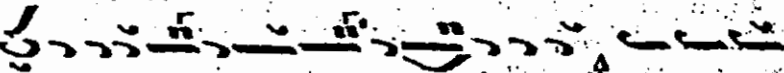

 η η η η η η η η q η η η η η η η χη η η η η

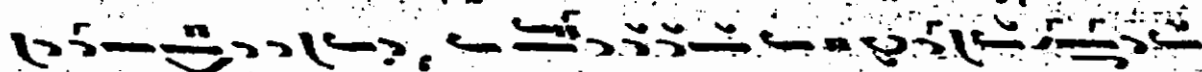

 η η η η η η η η η ε ε η η η η η η η q η η

 η η η η η η η η ε ε η η η η η η η η η η η η q

(Κύριε ἡ ἐν πολλαῖς ἁμαρτίαις Πέτρου Ακριπαδάρου τοῦ Πελοποννησίου.

ΚΟΜΜΑ. Μέρος τῆς Μουσικῆς ὁριστικῆς καὶ ἀορίστου Παρακλητικῆς (Ταξὴμ), ὅπερ διακρίνεται ἀπὸ τὰς στάσεις τῶν περὶ τῶν ἡχῶν θεωρούντων φθόγγων, καὶ ἀπὸ τὰς σχετικὰς μαρτυρίας τῶν ἀτελῶν κα-

ταλήξεων καθὼς, ἦχος β q. νη.
 Αρχοντες λα α ον ου ο η γη η σαν η κα τα του

 Κυ ο ο ρι ε ε ου ου λ και κα κ εκ του Ιρι του ου ου ου κ κ κ αν του

ὅθεν Κόμμα ἢ ἀτέλης μαρτυρία τοῦ Α, κέρμα καὶ ἡ ἀτέλης μαρτυρία τοῦ Ε· ἀρρέματα δὲ σχετικὰ πρὸς τὴν ἀρχὴν, καὶ τὸ τέλος τοῦ ἤχου, $\frac{\eta}{\eta}$. 2) Ἡ πρὸς σωματικὴν ἔκτασιν οὐδὲν τοῦ μίλλου, καὶ ἡ ἀπὸ ἡχηματικῆ διακοπῆ τοῦ μίλλου τῆς Παρακλητικῆς. 3) Τὸ πρὸς τὴν κοινήν μαρτυρίαν μίλλος τῆς περιόδου τῶν ἀτελῶν καταλήξων τῶν ἀρρεμάτων καὶ ἀρρέτων ὁσίων τῶν Παρακλητικῶν τῆς Εκκλησιαστικῆς γραμμῶν.

ΚΟΝΤΑΚΙΟΝ. Τροπικόν τι, Πημιολογικὸς φαλλόμενον πάντοτε μετὰ τὴν ζ'. φῶμα, πρὸ τοῦ ἁγίου. στέρου τροπικίου Οἴκου. 2) Τροπικόν κατὰ πρόσθετον φαλλόμενον ἐκ διαφόρων μέτρων, καὶ ἐκ διαφόρων προλόγων. 3) Τροπικόν φαλλόμενον μετὰ τὸ εισοδικόν, ὅστις ἡ ἔκτασις τῶν εισοδικῶν τροπικίων, ὃ καλεῖται «Κοντάκιον» ὡς τὸ «Ἡ Παρθένος σήμερον Ἐκέρτας σήμερον κ.λ.λ.». 4) Ὁμα, τὸ ὅποιον περιέχει ἐν συντόμῳ τὰ ὑπερφυῆ τελέσματα καὶ τοὺς ἐκείνους ἀσπαστικὰς Δουλοτικὰς ἢ Θεορητικὰς ἐκτάσεις· εἴτε τὴν ἀθλητικὴν ἀσπαστικὴν Ἀγίαν καὶ τὸν ἑκκλινόν (ἰδὲ Οἶκος). «Τὸ δὲ Κοντάκιον καὶ ὁ Οἶκος, ὡς φασίτινες συντόμως περιέχει τὸ πᾶν τῆς ἐκτάσεως, ἢ τοῦ ἁγίου, εἴτε βίος αἰ., εἴτε ἄλλων, ἢ ἄλλος τις ἐκκλινός. Τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ὁ Οἶκος» ὡς γὰρ ὁ οἶκος περιέχει ἄρρεα τὴν οὐσίαν τοῦ ἁγίου καὶ τὸν, οὕτως καὶ ὁ Οἶκος περιέχει ἐν συντόμῳ, καὶ δεικνύει τὰ τῆς ἀσπαστικῆς τοῦ ἁγίου ἢ τῆς ἐκτάσεως. Νικηφόρος Κάλлистος ὁ Ξανθόπουλος (ἰδὲ τὴν περὶ τῶν Ἀναθεμάτων Ἑρμηνείαν αὐτοῦ, περὶ Κοντακίου ἐν τῇ τέλει).

ΚΟΠΗ. (Ἰδὲ Διακοπή).

ΚΟΥΦΙΣΜΑ. Μουσικὸν τι σημεῖον τοῦ Παλαιοῦ Συστήματος, ἐκ τῶν ἀπέναντι χαρακτῆρων τῆς ποσότητος, οὗ τὸ σημεῖον Κούφισμα $\epsilon\alpha$. 2) Χαρακτὴρ τις ποσότητος ὅστις καταμετρεῖται εἰς συνεχὴ ἀνάβασιν ἐνὸς φθόγγου $\epsilon\alpha$ · ἐχρησίμευε καὶ τοῦτο εἰς τὸ Παλαιὸν Σῆστημα, διότι ἀπεδείχθη πάντοτε εἰς τὸ μέλος τὸ σημεῖον τοῦ Παλαιοῦ η , προεκτεχόμενος ἀπὸ τὴν ἀργονομίαν τῶν πέντων χρόνων τῆς διπλῆς η , καὶ τῆς τριπλῆς η , τοῦ πρὸ αὐτοῦ χαρακτῆρος καὶ ὡς ἐκ τῶν πέντων (πέντων αἰώνων καὶ φωνῶν) χρόνων, συνετίθετο εἰς τὴν γραφὴν ἐκκειμένης τὸ Κούφισμα $\epsilon\alpha$ καὶ ἐκλήως μὲν γραφόμενον $\epsilon\alpha$

ἐξηγεῖται οὕτως. $\frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta}$ (Ἰδὲ Ἀργὸν τὸν Δουλοτικὸν καὶ Ἀρ-

χιρία)· ἄλλα. $\frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta}$ (Ἰδὲ Ἀργὸν Σπυρηφίον Ἰακώβου τὴν α. α. καὶ ο. ο. γ. ο. ο. ο. ο. να

Πρωτοφύλου, τῇ Α'. Κυριακῇ τῶν Νουσητῶν «Ἡ χάρις ἐπέλαμψεν»). Συνθέτως δὲ γραφόμενον κατ' ἀ-

πόταξιν τοῦ Ἰσου, οὕτως $\frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta}$ (Ἰδὲ Ἑωθινόν ου ου ου. ου χα ε ε ε. q

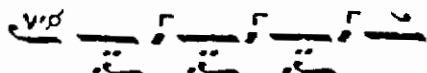
Δ'. Ἀργὸν τοῦ Ἰακώβου Πρωτοφ.). Συνθέτως δὲ καὶ μετὰ τοῦ Ὀλίγου $\frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta}$ οὕτως. $\frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta}$ ε. εν α. α α

$\frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta} \frac{\eta}{\eta}$ (Ἰδὲ πρὸς τὸ τέλος τῶν ἐπιλογῶν τοῦ Ὑμνου «Ἀναθεὶν αὐτῷ Πραφῆται» Ἰωάννου Μ. τοῦ ο. ο. προ q

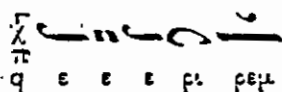
Κουκουζιλου ἰδὲ καὶ πρὸς τὰ τέλη, Κύρις ἐκέρταξ, καὶ Κατευθυνθήτω, τοῦ Παλίου Δ'. ἤχου, τὰ Ἀργὰ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ). Τὰ παραδείγματα ταῦτα τοῦ Κουφίσματος, ἰδὲ κατὰ τὴν Παλαιὰν γραφὴν, εἰς τὰ Παλαιὰ χειρόγραφα κατὰ τὴν παρακομικὴν ἐκτάσιν. Τὸ σημεῖον τοῦτο τοῦ Κουφίσματος, φαίνεται νὰ ᾖ μεταγενέστερον διότι δὲν συγκρίνεται μετὰ τῶν ἀρχαιοτέρων ἀπέναντι χαρακτῆρων. ἔτσι τοῦ Ὀλίγου, τοῦ Κοντακίου καὶ τῆς Γφληγῆς. «Κούφισμα. . . ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Μουσικῇ, σημεῖον φωνῆς». Ἀνθίμος Γαζής (Ἰδὲ Δεξικόν) «εἰς μὲν τὸ Κούφισμα, ἡ χειρονομία μετ' ἧς καὶ ἡ φωνὴ ἀνέρχεται μετὰ φθόγγον ἴνα, πλην ἡσυχότερον, τοῦτο ἔστιν ἐλαττωμένης τῆς ἐπιτάσεως τῆς φωνῆς». Βασίλειος Ἰεροφειλόσοφος. (Ἰδὲ Σχεδίασμα αὐτοῦ περὶ Μουσικῆς § 143). Τὸ σημεῖον τοῦτο τοῦ Κουφίσματος $\epsilon\alpha$, ἐφάνη περιττὸν κατὰ τὸ εἶδος τῆς ποσότητος· διὸ καὶ ἀφαιρήθη ἀπὸ τῶν τρεῶν Διδασκάλων εἰς τὴν ἐξ-

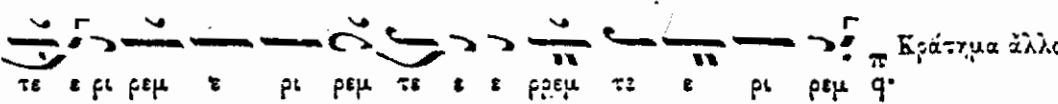
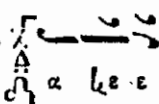
γῆσιν τῆς Νέας μεθόδου· ἐπειδὴ τὴν χρῆσιν τῆς ποσότητος αὐτοῦ ἀναπληροῖ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἐντονότης τῆς Παταστῆς.

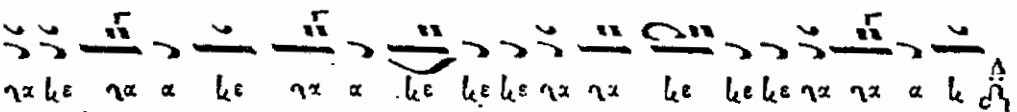
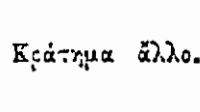
ΚΡΑΤΗΜΑ. Σημεῖον τι τῆς Μουσικῆς ἐκ τῶν συμβόλων τοῦ Παλαιοῦ Συστήματος, σύνθετον ἐξ ἀπλῶς, καὶ ἴσου, οὗ τὸ σημεῖον, Κράτημα. ἐμπεριέχεται καὶ τοῦτο εἰς τὸ καίμενον τοῦ Μεγάλου Ἰσού τῆς Παππαδικῆς· ἐνεργεῖ δὲ ἀγωγικῶς κατὰ χρονικὴν ποιότητα, ἐπὶ τῆς ἀργοχρονίας τῶν κενῶν χρόνων τῆς διπλῆς, τῆς τριπλῆς, καὶ ἄλλως πως ἐπὶ μακρῶν καὶ πολυστήμων φθόγγων με-

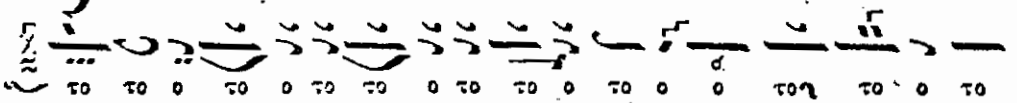
λωδικῆς θέσεως· ὡς . 2) ἡ ἐκ τῶν τριῶν καὶ ἑξήκοντος μεγάλων

ἀργιῶν, πρώτη καὶ μεγάλη ἀργία τὸ Κράτημα. 3) Τὸ ἀγωγικὸν σημεῖον ἀορίστου Παρακλητικῆς θέσεως. 4) Ἡ ἐγχρονος ὑπόστασις τοῦ Παλαιοῦ Συστήματος, ὅπερ ἐδείκνυε τὸ κατ' ἀναγκαίῃσιν βραδύ μέσον τοῦ μακροῦ φθόγγου. 5) Μάθημα τοῦ Κρατηματαρίου, ὃ λέγεται καὶ, Βάσταμα, (Ἰωάννης Μαίστορ

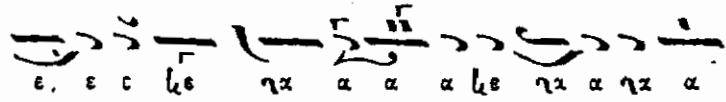
ὁ Κουκουξέλης εἰς τὸ Μαθηματάριον) ἦτοι τὸ γνωστὸν Κράτημα τὸ μελωδικόν. $\frac{\chi}{\pi}$ ε ε ε ρι ρεμ

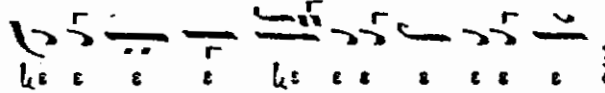
 Κράτημα ἄλλο. $\frac{\chi}{\pi}$ τε ε ρι ρεμ ε ρι ρεμ τε ε ε ρεμ τε ε ρι ρεμ $\frac{\chi}{\pi}$ α λε ε

 Κράτημα ἄλλο. $\frac{\chi}{\pi}$ γα λε γα α λε γα α λε λε λε γα γα λε λε λε γα γα α λε $\frac{\chi}{\pi}$

 6) Μάθημα τοῦ

Κρατηματαρίου, ὅπερ ἐστὶ κατὰ πρόλογον μὲν τοῦ Μαθηματαρίου Μαθήματος, κατ' ἐπίλογον δὲ τοῦ τῆς

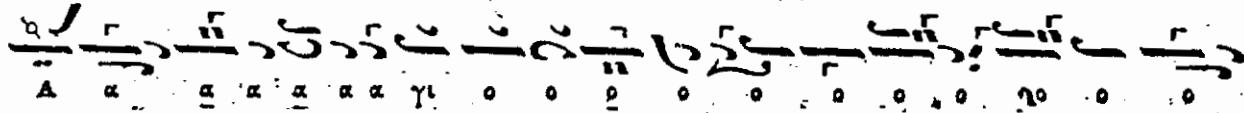
Παππαδικῆς Κοινωνικοῦ Ἵμνου· π: χ $\frac{\chi}{\pi}$ ε ε ε λε γα α α α λε γα α γα α

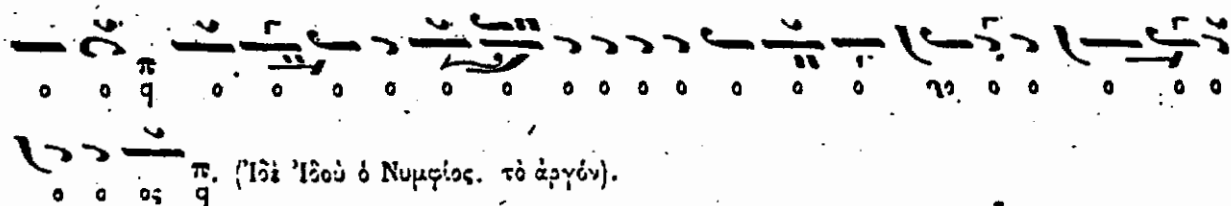
 $\frac{\chi}{\pi}$ ὡς ἔχει ὅλον τὸ Κράτημα τοῦ τῆς Προηγιασμένης

Κοινωνικοῦ «Γεύσασθε» τοῦ Τετραψώνου, ἄνευ μεταβολῆς τῆς ἀγωγῆς τοῦ κειμένου πρὸς τὸ Κράτημα, καὶ τ' ἀνάπαλιν.

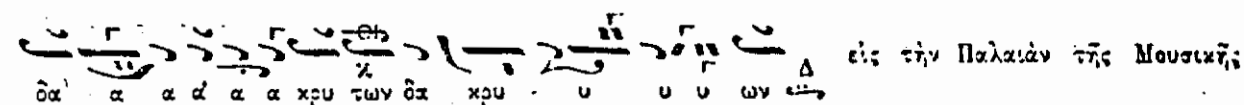
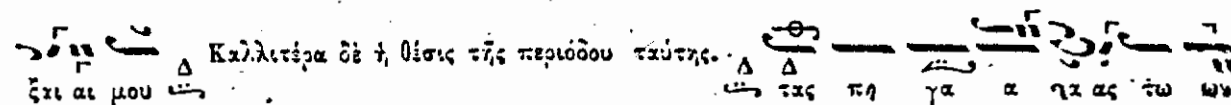
ΚΡΑΤΗΜΑΤΑΡΙΟΝ. Τὸ Ε'. ἀντικείμενον τῆς παραδόσεως τῆς ἐγκυκλίου σειρᾶς τῆς Μουσικῆς. 2) Βι-
θλίον μουσικόν, εἰς ὃ ἐμπεριέχονται ἐν γένει τὰ τῶν Συστημάτων Κρατήματα, καὶ τοῦ ὁμοίου τὰ μαθή-
ματα κυρίως ἀρχοῦνται ἀπὸ ἀρσεως· εἰς δὲ τὴν πράξιν αὐτοῦ, ὑπάγονται ἐν γένει τὰ Κρατήματα·
ὅθεν τὸ κατὰ προοίμιον ἢ πρόλογον συνεπτυγμένον καὶ βραδύ Κράτημα, ὃ ὑπάγεται εἰς τὸ προοίμιον τοῦ
Μαθηματαρίου Μαθήματος. Τὸ κατὰ κείμενον μικτὸν ἢ σύνθετον Κράτημα, ὃ ὑπάγεται εἰς τὴν ὑπόθεσιν
τοῦ Παππαδικοῦ Μαθήματος τοῦ Πασαπνοαρίου, τοῦ Δοξαστικοῦ, τοῦ Πολυελέου, τοῦ Χερουδικοῦ καὶ
Κοινωνικοῦ Ἵμνου. Τὸ κατὰ Κράτημα τὸ ἀνελελυμένον, ὃ ὑπάγεται εἰς τὸ τῆς εὐθυμίας Μάθημα τοῦ
Καλοφωνικοῦ Εἰρημολογίου. Τὸ κατ' ἐπίλογον μικτὸν ἢ σύνθετον τοῦ τῆς Ἀντιστροφῆς Ὀκταήχου μα-
θήματος, κτλ.

ΚΡΑΤΗΜΟΚΑΤΑΒΑΣΜΑ. Ὄνομα ἐπίθετον μελωδικῆς γραμμῆς ὁριστικῆς καταλήξεως· ἐμπεριέχεται
καὶ τοῦτο εἰς τὸ κείμενον τοῦ Μεγάλου Ἰσού τῆς Παππαδικῆς· φέρει δὲ μελωδικὴν θέσιν τοιαύτην.

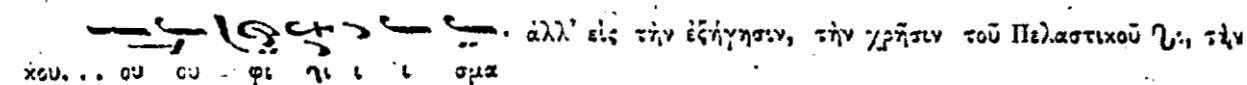
 $\frac{\chi}{\pi}$ Α α α α α α γι ο ο ρ ο ο ο ο ο ο ο ο

ΚΡΑΤΗΜΟΚΟΤΙΣΜΑ. Ὄνομα ἐπίθετον μελωδικῆς γραμμῆς ὀριστικῆς θέσεως, ληγούσης εἰς ἀτελῇ κατάληξιν· ἐμπεριέχεται καὶ τοῦτο εἰς τὸ κείμενον τοῦ Μεγάλου Ἰσοῦ τῆς Παππαδικῆς· φέρει δὲ ἡ με-

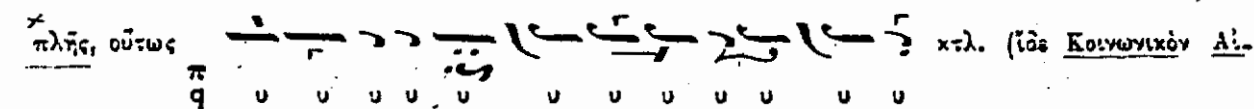
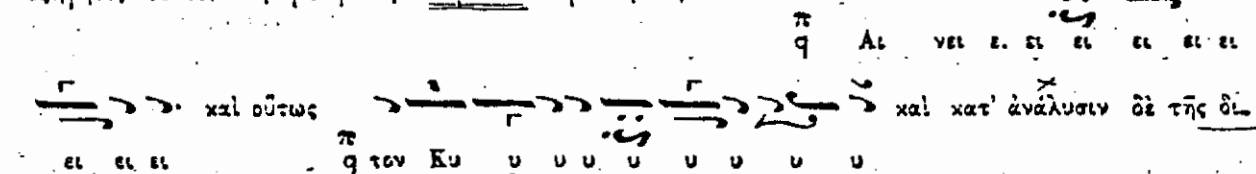

γραφὴν, ἡ γραμμὴ τοῦ Κρατημοκουφίσματος, ὡς ἔχει εἰς τὸ Μέγα Ἰσον τῆς Παππαδικῆς μετὰ τὴν ἀρ-
γοχρονίαν τοῦ Κρατήματος τῆς διπλῆς, ὑπὸ τοῦ Κουφίσματος φέρει τὸ Πελαστικὸν σημεῖον.

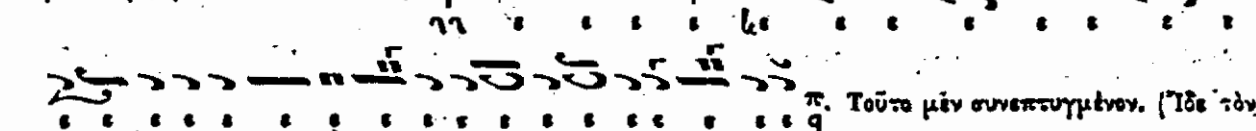
ἀναπληροῖ ἡ ὑποδοχὴ τῆς ἐπαναλήψεως τῆς συλλαβῆς, κου, εἶον· κουφι—κουφισμα· ὡς καὶ εἰς τὸ ἀνω-
τέρω παράδειγμα, ὑποδέχεται ἡ ἐπαναλήψις τῆς συλλαβῆς, δε, εἶον· δέξαι—δέξαι μου· ὡς καὶ τὸ κου,
εἶον· δακρυ—τῶν δακρύων.

ΚΡΑΤΗΜΟΥΠΟΡΡΟΟΝ. Σημεῖόν τι τῆς Μουσικῆς ἐκ τῶν Ἱερογλυφικῶν συμβόλων τοῦ Παλαιῦ Συ-
στήματος, σύνθετον ἐκ δύο σημείων· ἐκ Κρατήματος, καὶ Ὑπορρόης. οὐ τὸ σημεῖον Κρατημοῦ,
πόρροον· ἐνεργεῖ δὲ καθ' ὑπόστασιν, πάντοτε ἐπὶ τῶν κενῶν χρόνων τῆς διπλῆς, φέρει δὲ ἡ
ἐξήγησίς του τοιαύτην μελωδικὴν ἀόριστον παρακλητικὴν θέσιν.

ναῖται)· ἤχος ᾗ· εἰς δὲ μεταχειρίζεται Δανιὴλ ὁ Πρωτοφάλης τὸ Κρατημοῦπόρροον ἐνδοκάκις, καθὼς
καὶ ὁ Δαμπαδάριος Πέτρος ὁ Πελοποννήσιος εἰς τὸ Κοινωνικόν, « Σωτηρίαν εἰργάσω », καὶ εἰς τὸ « Μα-
κάριοι οὗς ἐξελέξω », πολλάκις.

ΚΡΟΤΣΜΑ. Ὄνομα ἐπίθετον μελωδικῆς γραμμῆς ὀριστικῆς θέσεως, ληγούσης εἰς ἐντελῇ καὶ ἀτελῇ
ὀριστικὴν κατάληξιν· ἐμπεριέχεται καὶ τοῦτο εἰς τὸ κείμενον τοῦ Μεγάλου Ἰσοῦ τῆς Παππαδικῆς· φέ-
ρει δὲ μελωδικὴν θέσιν τοιαύτην.

$\frac{1}{2} \times \frac{1}{2} = \frac{1}{4}$

Tou α θλο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ου η μνη η η η η η

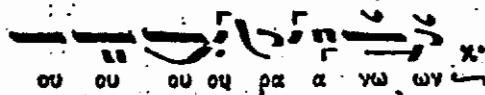
Τούτο μὲν συνεπτυγμένως. Ἀναλελυμένως δὲ ἡ γραμμὴ τῆς περιόδου αὐτοῦ

$\frac{\rho}{\pi} \sigma \alpha \alpha \alpha \epsilon \theta \alpha \nu \tau \epsilon \epsilon \epsilon \epsilon \pi$. εἰς βαρὺν $\frac{\theta}{\pi}$

(Handwritten musical notation on a single staff)

τα φη λαν θρω ω α ω

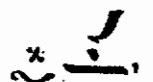
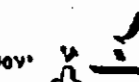
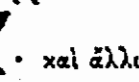
πα α α σπλ α α α α α ηα α α α χνα ρ

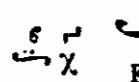
 και άλλας απείρους θέσεις. (Ἰδὲ Βιβλία εἰς Παλαιάν τῆς
σου ου ου ου ου ρα α νω ων

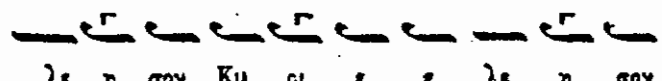
μουσικῆς γραφῆν).

ΚΥΡΙΕ ἔλῃσον. Τὸ ἐν καιρῷ δεήσεως ἐκφωνούμενον καθ' ἅπαξ «Κύριε ἔλῃσον». 2) Τὸ ἐν καιρῷ προσευχῆς λεγόμενον, Κύριε ἔλῃσον γ', τὸ, Κύριε ἔλῃσον ιδ', τὸ, Κύριε ἔλῃσον μ'. 3) Κλάδος τις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, Κύριε ἔλῃσον, τονισμένον εἰς δραστηρίους καὶ ποικίλους ἐπεισαγωγικοὺς τρόπους, ψαλλόμενος ἀργῶς καὶ μετὰ μέλους εἰς διαφόρους ἤχους· ὡς τὸ ἐπεισαγωγικὸν Ἠμίσθορον ς.

(Ἰδὲ Ἠμίσθορον)· ὡς τὸ ἐνχρμόνιον ἐπτάρωνον · ὡς τὸ διατονικὸν τοῦ βαρέος ἐπτάρωνον:

· ὡς τοῦ ἐπτάρωνον · καὶ ἄλλως πως κατὰ Κλάδον. (Ἰδὲ Μουσικῆς Ἀνθολογίαν καὶ τὴν Μουσικὴν Πανδέκτην). 4) Τὸ ἐν καιρῷ τῆς Ἀρτοκλασίας ψαλλόμενον ἀργοσυντόμως, καὶ τρεῖς ἀνά ιδ'. ἀμφοτέρωθεν τῶν Ἱεροψαλτῶν, κατὰ τὸ εἶδος τῆς Ἀντιστροφῆς, ἀπὸ θέσεως ἀρχόμενον διπλοταχίως, καὶ εἰς τὸ τέλος τρεῖς ἀνά ἑν παραβραδείως (ἅπαξ δὲ καὶ τὸ παρὰ τοῦ λαοῦ «Κύριε ἔλῃσον»·

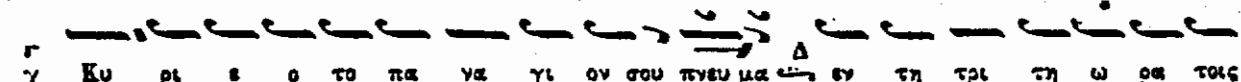
οὐ ἡ γραφὴ καὶ τὸ μέλος ἤχος β'. Κυ ρι ε ε λε η σον Κυ ρι ε ε

 κτλ. (Ἰδὲ Πανδέκτη τῆς Μουσικῆς)· εἰς τὰ
λε η σον Κυ ρι ε ε λε η σον

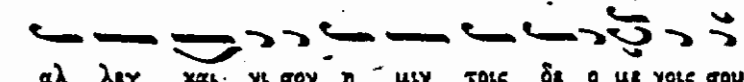
ἅπαντα τῆς Μουσικῆς καὶ εἰς ἄλλα χειρόγραφα ὑπάρχει τὸ μάθημα τοῦτο τονισμένον εἰς τὸ ποικίλον καὶ δραστήριον εἶδος τῆς ἐπεισαγωγῆς τῶν ἔσω καὶ τῶν ἔξω φθορῶν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ πλουσιότητα τῆς τέχνης, καὶ τῆς Μουσικῆς, ὣν τὰ πλεῖστά εἰσι τῶν Διδασκάλων τοῦτα Γρηγορίου Πρωτοψάλτου, Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος καὶ Ἀποστόλου Κρώνστα Κρουστάλα τοῦ Χίου.

ΚΥΡΙΕ, ἡγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου Σου. Ὑμνος Κοινωνικός, δε ψάλλεται εἰς Ἑγκαίνια Ναοῦ. 2) Ὑμνος Κοινωνικός ψαλλόμενος ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ κατὰ τὴν Π'. τοῦ Σεπτεμβρίου, εἰς ἀνάμνησιν τῶν Ἑγκαινίων τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως, οὐ τὸ καίμενον. «Κύριε ἡγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου σου, καὶ τόπον σκηνώματος δόξης σου». (ψαλμ. 25). 3) Μάθημά τι ἐκτενές τοῦ Παππαδικοῦ εἶδους, οὐ τὸ θέμα κύριον καὶ ἀπλοῦν, ἥτοι φύσει Παππαδικὸν κατὰ τὸ μέλος.

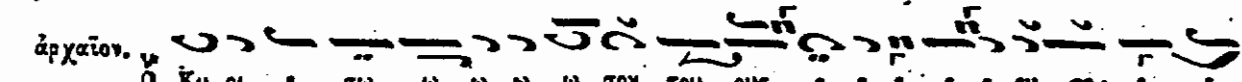
ΚΥΡΙΕ, ὁ τὸ Πανάγιόν σου Πνεῦμα. Τροπᾶριον αὐτόμελον τῆς πρωΐνης ἀκολουθίας τῶν Ὁρῶν τῆς Μεγάλ. Τεσσαρακοστῆς, ψαλλόμενον Εἰρμολογικῶς κατὰ τὴν τρίτην Ὁραν· οὐ τὸ μέλος, ἤχος βου.

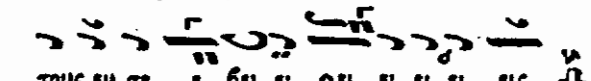
 Κυ ρι ε ο το πα να γι ον σου πνευ μα εν τη τρι τη ω ρα τοις

 Α πο στο λοις σου κα τα πεμ φας του το α γα θε μη αν τα νε λης α φη μων

 αλ λογ και νι σον η μιν τοις δε ο με νοις σου.

ΚΥΡΙΕ, σῶσον τοὺς εὐσεβεῖς. Ὑμνωδία τις ψαλλομένη ὑπὲρ εὐσεβῶν εἰς συλλειτουργίαν ἢ εἰς Ἀρχιερατικὴν Λειτουργίαν. 2) Θέμα τι μουσικόν, σύντομον μὲν, ἀλλ' ἀνάμικτον τῷ εἶδει· οὐ τὸ μέλος κατὰ τὸ

ἀρχαῖον. Κυ ρι ε σω ω ω ω ω σον του ους ε ε ε ε ε ευ σε ε ε

 τους ευ σε ε δει ει ηει ει ει ει εις

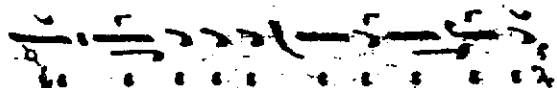
Λ.

Λ, λ. Λάμβδα, τὸ ἐνδέκατον στοιχείον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου. 2) λ, σύμφωνον γράμμα, τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν Μουσικὴν διὰ τὸ μαρτυρικὸν ποσόν, ὡς συμπλεκόμενον μετὰ τοῦ συμφώνου π, λ, διακρίνει ἕκαστον βαρὺν ἦχον ὅτι εἶναι Πλάγιος. 3) λ, λάμβδα τὸ μικρόν, ὡς συμπλέκεται μετὰ τοῦ συμφώνου π, λ, καὶ τίθεται πρὸ τῆς ἐνάργου μαρτυρίας, ἐπὶ κεφαλῇς Μαθήματος πρὸ τοῦ μαρτυρικοῦ συμβόλου, (ὃ λέγομεν καὶ Προκέφαλον), καὶ δηλοποιεῖ τὴν βάσιν ἑκάστου βαρέος ἤχου, καὶ ὅτι ὁ ἦχος εἶναι Πλάγιος· ὡς ὁ Πλάγιος τοῦ Δ'. λ. π, ὁ Πλάγιος τοῦ Β'. λ. π, ὁ Πλάγιος τοῦ Γ'. λ. π, ὁ Πλάγιος τοῦ Δ'. λ. π, 4) λ μικρόν τὸ ὁποῖον, εἰ καὶ σπανίως, χρησιμοποιεῖται, ὁμως εἰς τὸ Ποῖον τῆς μελωδίας ἐπὶ τῶν Κρατημάτων, ἀντὶ τοῦ λ, λ, καθὼς μεταχειρίζεται αὐτὸ ὁ Λαμπιδάριος τῆς Ἀγ. Σοφίας Ἰωάννης ὁ Κλαδῆς εἰς τὸ μαθηματικὸν Κράτημα τοῦ τῆς Προηγουμένης Κοινωνικοῦ Γένου « Γεύσασθε » τότεν εἰς τὸ κατ' ἐπαναλήψιν Μέγιστον, ὅσον καὶ εἰς τὸ κοινὸν γνωστὸν ἐπιτομον, κατὰ τὴν περίερον ταύτην.

εἰς τοὺς Προλόγους καὶ ἐπιλόγους τῶν Ἀναγραμματισμῶν Κρατημάτων (ἴδε εἰς Παλαιὰ Μαθήματα τοῦ Μαθηματικοῦ).

Λ, ἡ λ. Λάμβδα μικρόν λ, συμπλεγμένον μετὰ τοῦ στοιχείου γ, λ, οὗ ὁ σχηματισμὸς παριστᾷ γράμμα τι ὡς σύμβουλον Ἱερογλυφικόν, ὡς γίνεται εἰς τὴν μουσικὴν, βάσις τοῦ Μέσου διατόνου ἤχου, ὅστις εἶναι μέσος ἦχος καὶ σημαντικὸς Κλάδος τοῦ Μιξολυδίου Τρόπου (τοῦ Δ' ἤχου) ὃς καλεῖται παρὰ τῶν Βυζαντινῶν « Λέγετος ». Ἐκ τῶν μεταγενεστέρων τινὲς καλοῦντες τὸν μουσικὸν τύπον, ἐνώθενσαν τὸ πρωτότυπον σχῆμα τοῦ μαρτυρικοῦ Ποιοῦ τοῦ μικροῦ τούτου λάμβδα, καὶ ἐκατήντησαν αὐτὸ ἀπὸ λ γ λ, εἰς λ γ λ. 2) Σύμβουλον τι μουσικὸν μαρτυρικῆς ποιότητος τοῦ διατονικοῦ γένους, τὸ ὁποῖον μαρτυρεῖ τὸ μέσον ἦχον τοῦ Μιξολυδίου Τρόπου (τοῦ Δ' ἤχου), καὶ τὴν βάσιν τοῦ Εἰρμολογικοῦ εἶδους αὐτοῦ, διὰ τοῦ κατέχοντος αὐτὸν φυσικοῦ ἐλάσσονος τόνου τῆς διατονικῆς Κλίμακος, ὃς ἔχει λόγον τὸν ἐπὶ γόδον 9 $\frac{1}{12}$. ἐπεὶ δὲ ὁ ἐλάσσων τόνος, κατὰ τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν τάξιν τῶν Τριῶν φυσικῶν τόνων τῆς διατονικῆς Κλίμακος ἦτοι τοῦ μεζονος 12 $\frac{1}{12}$, τοῦ ἐλάσσονος 9 $\frac{1}{12}$, καὶ τοῦ ἐλαγίστου 7 $\frac{1}{12}$, ἐπέχει τὰ δευτερία· ὅθεν τοῦτο καὶ ἡ ἀρκτική αὐτῇ μαρτυρία τοῦ Εἰρμολογικοῦ εἶδους « λτος » καλεῖται παρὰ τῶν μουσικῶν τοῦ Παλαιοῦ Συστήματος καὶ « ἦχος διατονικὸς δεύτερος » (ἴδε Λέγετος). Ἐπειδὴ ἐπέχει καὶ τὰς δευτέρας βάσεις λ καὶ τοὺς δευτέρους τόνους τοῦ Λυδίου ἢ Δευτέρου ἤχου. Ὁ σημαντικὸς οὗτος Κλάδος ἐκαλεῖτο παρὰ τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων μουσικῶν « Συντονολυδίας ἢ Συντονολυδιστὶ Ἀρμονία » ὡς ἀπὸ τὸ Εἰρμολογικὸν Σύστημα λ, τ, ἢ λ, τος. Τὸ Προκέφαλον σημεῖον τῆς ἀρκτικῆς μαρτυρίας τοῦ Εἰρμολογικοῦ εἶδους τοῦ Δ' ἤχου, ὃ γράφεται συνεσταλμένος, καὶ ἐκφωνεῖται « Λέγετος ». Γράφεται δὲ ἐπὶ κεφαλῇς ἑκάστου Εἰρμολογικοῦ θέματος τῶν Ἀπλῶν, Μικτῶν, καὶ Ἀνμικτῶν Μαθημάτων εἰς ἐπὶ κεφαλῇς τῶν Προσομοίων Στιγμῶν τοῦ Τετάρτου ἤχου· ἐπὶ τῶν Καταδαστῶν, ἐπὶ τινῶν Δοξολογιῶν, ἐπὶ τινῶν Καλοφωνικῶν Εἰρμῶν τε καὶ Κρατημάτων, καὶ ἐπὶ τινῶν ἄλλων ἐκτάκτων Μαθημάτων, (ὡς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν οἰκίαν θέλησιν τοῦ ποιητοῦ) ὡς ἔχει τὸ Προκέφαλον τοῦ β' στίχου « Χαῖρε κεχαριτωμένη » τοῦ τῆς Ἀρτοκλασίας Μαθήματος τοῦ Ὀκταήχου θέματος « Θεοτόκε Παρθένη ».

V. Λάμβδα μεγάλον ἀναστραμμένον. Σημεῖον ὑπῆρχε ποιότητος ἐπὶ τοῦ εὐόγγου τῆς Τρίτης τῶν Συνημμένων τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς ὃ συνεπαγράφετο τῷ μεγάλῳ Θῆτα οὕτως, Θ, ἢ οὕτως ΘV, ὅταν ἡ τάσις αὐτοῦ ἐγίνετο ἐπὶ τὴν βαρύτεντα· ὁξυτονεῖτο δὲ ὅταν ἡ τάσις αὐτοῦ ἐγίνετο ἐπὶ τὴν ἐξῆτην· ἰθεώρουν δὲ αὐτὸ τὸ V, οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνες μουσικοὶ ὡς σημεῖον τροπικόν τῆς χρονικῆς παιδ-

4) Ὁ κατὰ τὰς διαιρέσεις τῶν ἤχων Ἰωάννου τοῦ Δα-

πασκανοῦ Μίσης ἤχος τοῦ Μιζολυδίου, ἦχος τοῦ Τετάρτου ἤχου, ὅστις ἐπύχει τὴν χορδὴν τῆς Μίσης τοῦ Τετραχόρδου τῶν Μίσεων. 5) Τὸ Εἰρημονικὸν εἶδος τοῦ Δ'. ἤχου, ὅπερ καλεῖται ἀπὸ τοὺς Ἑκκλησια-

στικαίους μουσ. «Λέγεται», ἐκλήθη αὐτῶς ἀπὸ τοὺς Παλαιοὺς, διὰ τὸ φέρειν τὸν Προεμφαλὸν αὐτοῦ ἐπὶ κεφαλῇς ἢ τὴν λέξιν τῆς Ἀποχρίσεως, με συνισταμένην γραφὴν, ἥτις σχηματίζει τὸ μαρτυρικὸν αὐτοῦ

σημεῖον, σύμβολον ἱερογραφικὸν οὕτως λ . (Ἰδὲ Λάμβδα μικρὸν). 6) Ἦχος τις ὅστις ἐπύχει τοὺς ὑψη-

λοτέρους καὶ βαρυτέρους τόνους, καὶ τὰς ὑψηλοτέρους καὶ βαρυτέρας βάσεις τοῦ Αὐδίου ἢ Δευτέρου ἤχου, οὗ τὸ μέλος διακρίνεται ὅτι εἶναι ἡνωμένον μετὰ τὴν διατονικὴν Κλίμακα τῆς Μιζολυδιστικῆς ἀρμονίας ἢ με τοὺς σχετικούς τόνους τῆς διατονικῆς Κλίμακος τοῦ Ὑποφρυγίου (λ Γ'. ἢ Βαρύς), ἐπειδὴ τὸ Σύστημα αὐτοῦ εἰν' ὅμοιον τοῦ Συστήματος τοῦ Βαρύς ἤχου κατὰ τὸ διατονικόν, ὅπερ λέγομεν «Πρωτόβαρον» λ , λ , λ , λ , λ καὶ πρὸς διαστολὴν τοῦ Συστήματος ἐκείνου, ἐκλήθη τὸ Σύστημα αὐτοῦ «Λέ-

γεται». (Ἰδὲ περὶ Μουσικῆς Σχεδιάγραμμα Βασιλείου τοῦ Ἱατροφιλοσόφου § 45). Τὸ Σύστημα τοῦ ἤχου

ἢ τοῦ σημαντικοῦ Κλάδου τούτου τοῦ Λεγέτου, εἶναι καθὼς φαίνεται ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐκάλουν οἱ Ἀρ-

χαῖοι Ἕλληες μουσικοὶ «Ἀρμονία Συντονολυδιστὶ» ἀπὸ τὸ Σύντονος, Ταχύς, τὸ Σύντομον καὶ Τα-

χύον ἢ Γοργόν κατὰ τὴν ἀγωγὴν ὃ λέγομεν «Εἰρηολογικόν» ὡς τὸ Εἰρηολογικόν τοῦ Αὐδίου ἢ Β'. ἤχου, καὶ τοῦ Μιζολυδίου ἢ Δ'. ἤχου. «Ἀλλὰ μὴν καὶ τὴν ἐπαναιμένην Αὐδιστὶ, εἴπερ ἐναντία τῇ Μι-

ζολυδιστὶ, παραπλησίαν οὖσαν τῇ Ἰαδῇ, κτλ.» Πλούταρχος.

ΛΕΙΜΜΑ. Ἡ κατ' ἀποτομὴν τῆς μερικῆς ἢ τῆς γενικῆς διέσεως γινομένη κανονικὴ διαιρέσις, ἥτις ἔχει

τὸ πλεῖστον μέρος τῆς διαιρέσεως ὡς $\frac{1}{2}$, ἢ $\frac{1}{3}$, ἢ $\frac{1}{4}$. 2) Τὸ χυμύονον τοῦ μείζονος $\frac{1}{2}$, εἰς ὃ προστίθε-

ται καὶ ὁ περισσὺς ἀριθμὸς 1, καὶ γίνεται $\frac{1}{2} + 1 = \frac{3}{2}$, ὃ ὑπὸ 7 ἀριθμὸν ἐλάχιστος μουσικὸς καὶ φυσικὸς τόνος

τῆς διατονικῆς Κλίμακος (Ἰδὲ ἐλάχιστος). 3) Ὁ ρυθμικὸς ἐλάχιστος κενὸς χρόνος ὅστις ἀναπαύεται διὰ

τὴν ἀπλὴν λ , ὃ λέγεται «Λεῖμμα ρυθμῶν» διότι εἰν' ἐλάχιστος τοῦ διπλασίου, τοῦ κατὰ κενὸν

μακροῦ χρόνου τῆς διπλῆς λ , κτλ. «Λεῖμμα δὲ ἐν ρυθμῷ χρόνος κενὸς ἐλάχιστος» Ἀριστέ-

λης Κοϊντιλιανός.

ΛΕΙΟΝ. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς εὐθείας φωνῆς, ὅπερ δηλοῦται διὰ τῆς τροπικῆς ποιότητος τῆς ὑποστά-

σεως τοῦ Ὁμαλοῦ —. 2) Ἡ τροπικὴ ποιότης τοῦ ἀχρόνου Ὁμαλοῦ —, ἥτις ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν

πτῶσιν τῆς μαλακῆς φωνῆς τοῦ εὐθείως καὶ ἴσου φθόγγου λ . Γνωρίζεται

τοῦτο ἀπὸ τὸν τρόπον τῆς ἐξαγωγῆς τῶν φθόγγων.

ΛΗΨΙΣ. Κανὼν τις τῆς Μελοποιίας, δι' ἧς ἰσχύεται ὁ μελοποιός, καὶ εὐρίσκει τὸ μέσον τῆς ἐπιχει-

ρίσεώς του, οἷον, ἀπὸ ποῖον τόπον τῆς φωνῆς πρέπει νὰ κάμῃ τὴν μελωδίαν· ἂν ἀπὸ Ὑπατοιδῆ, ἢ Με-

σοειδῆ, ἢ Νητοιδῆ· (Ἰδὲ Μεσοειδῆ). 2) Κανωνικὴ τις διαιρέσις τῆς ρυθμοποιίας, ἢ ὅποια Λήψις εἰν'

ἰσχυρόν τι μέσον, ἵνα γνωρίζῃ ὁ ρυθμοποιός, ὅποιον ρυθμὸν πρέπει νὰ μεταχειρισθῇ ἀπὸ τὰ ρυθμικὰ σχή-

ματα ὅπερ φανεροῖται ἡ Λήψις· ἂν τὸ σχῆμα τὸ ἰσοδύναμον, ἦτοι τὸ ἔχον ἴσον λόγον· ὡς 5, πρὸς 5 · 00000, 00000 · ἢ τὸ σχῆμα τὸ ἔχον λόγον Ἡμιέλιον ὡς 6, πρὸς 4 · 000000, 00000 · ἢ ὡς 3 πρὸς

2 · 000, 00. (Ἰδὲ Σχῆμα).

ΛΙΤΗ. Κανωνικὴ τις σειρά τῆς ἱερᾶς Ἀκολουθίας ἥτις φάλλεται μεταξὺ τοῦ Ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ Ὁρ-

θρου. 2) Ἡ κατὰ τὴν Ἑκκλησίαν ἐθιμοταξίαν φαλλομένη ἱππευσθῆς Ἰμνωδία ἐκτὸς τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ ἐν τῇ

Νάρθηκι, ὅτε φάλλονται τὰ Τροπάγια, ἀτινα παριστάνουσι τὰ θαυμαστά καὶ τεράστια τοῦ Θεοῦ, τῆς Θεο-

μήτορος, ἢ ἐορταζομένου τινὸς Ἀγίου. 3) Λιτὴ ἱππευσθῆς Ἰμνωδία, ἥτις παρὰ τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων

ἐκαλεῖτο «Διθύραμβος». (Ἰδὲ ἱππευσθῆς).

ΛΙΧΑΝΟΣ. Τόνος τις τῶν Κοινῶν Τετραχόρδων τῆς Ἀρχαίας Ἑλλαν. μουσικῆς. 2) Ἡ Τετάρτη χορ-

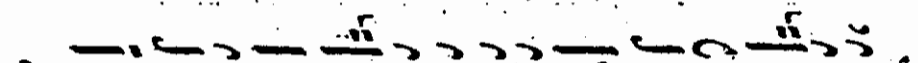
δῇ τοῦ Τετραχόρδου τῶν Ὑπατῶν, ἥτις λέγεται καὶ «Ὑπατῶν Διάτονος»· ἥς ἡ βᾶσις φέρει τὴν Ἀρ-

χαίαν μαρτυρίαν ταύτην Δ'. 3) Ἡ τετάρτη χορδὴ τοῦ Τετραχόρδου τῶν Μίσεων, ἥτις λέγεται καὶ

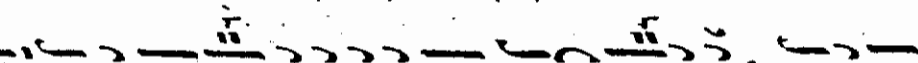
«Μίσεων Διάτονος» (ἢ Λιχανός)· ἥς ἡ βᾶσις φέρει τὴν Ἀρχαίαν μαρτυρίαν ταύτην Δ', ἐν ἧς πλη-

ΛΥΔΙΟΣ. Ὁ Ἀρχαιότατος Τρόπος ἡ Λύδιος ἤχος, ὅστις ὑπάρχει Κόριος καὶ Ὁξύς. 2) Ὁ μετὰ τὸν Δωρίον (Πρῶτον) ἤχον ἐπέχων τὰ δευτερεῖα Λύδιος ἡ Δεύτερος ἤχος, εἰς ἐκ τῶν τεσσάρων Κυρίων καὶ Ὁξίων ἤχων, ὅστις ὑπάγεται εἰς τὸ χρωματικὸν γένος. 3) Ἡ Λύδιος ἡ Λυδιστί ἀρμονία, τὸ μέλος τοῦ Δευτέρου ἡ Ἦχος Δεύτερος, ὁ περιφημος σοφιστὴς Δάμων ἐρεῦρε τὴν ἐπανεμμένην Λυδιστί. Διὰ τοῦ μέλους τοῦ Λυδίου Τρόπου ἡμέρωνε τὰ θροῖα ὁ Ὀρφεύς, κατὰ τὴν ἀλληγορίαν τῆς Μυθολογίας· ὁ ἐστὶ, διὰ τοῦ μέλους τοῦ ἤχου τούτου, ἐμάλαττε τὴν σκληροκαρδίον διάθεσιν τοῦ λαοῦ τῶν Βαβυλῶν· διὰ τοῦτο ἀπηγορεύετο, ὡς φαίνεται τὸ μέλος τοῦ ἤχου τούτου εἰς τοὺς γενναίους καὶ ἀνδρείους τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τῶν Ἀρχαίους Φιλοσόφους. « Τὴν Λυδιστί συμποτικὴν καὶ ἀνεμμένην ὅθεν καὶ παραιτεῖται αὐτὴν διὰ τὸ ἐκχαυνῶν τὰς ψυχὰς τῶν Νέων » Πλάτων.

ΛΥΕΙ τὰ δεσμά, καὶ ὁρσιζει τὴν φλόγα. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρμός συνειθισμένος Η'. φῶδης Δ'. ἤχου, ἐκ τῶν Ἰαμβικῶν Καταβασίων τῆς Πεντηχοστῆς. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος Η'. φῶδης Δ'.

ἤχου. Γένους διατονικοῦ.
 λυ ε ι τα δε σμα α και ὁρ σι ι ζει την φλο ο γα λ
 ο τρι σο βει γης τις θε αρ χι ας τυ πως λ
 κτλ. (ἴδε Εἰρμολόγ. Κατάβασ).

Σημ. Φαίνεται ὅτι Ἰωάννης ὁ Ἀρχλαῖς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού ἐκ τῶν τοῦ Εὐριπίδου (Ἐκάβη) « Αἰτεῖ δ' ἀδελὰ ἦν τὴν ἐμὴν Πολυξένην ». (στίχ. 40)· διότι πολὺ γὰρ τὸνίζονται οἱ κείμενοι πάντε στίχοι τοῦ Εὐριπίδου, καὶ ἐνόησαν μετὰ τὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Ἰαμβικοῦ Εἰρμού

αἶον, ἤχος Δ'.
 λυ α ι τει δα δελ φη ην την ε μη ην Πο λυ ξε ε νην λυ τυμ βω φι
 λον προσ φαγ μα και γε ρας λα βειν λυ και τευ ξε ται αι του δου δα ὦ ρη τος
 φει λων ε σται αι προς αν ὄρων η πε προ με νη δα γει λυ θη νειν α δελ φη
 τω ω δε μην ε εν η μα τι

ΛΥΡΑ. Ὀργανόν τι τρίχορδον, ἥτις καὶ λέγεται « Λύρα Ὀμηρικὴ ». 2) Λύρα, ὄργανον ἐπτάχορδον ἀρχαιοτάτον, ἣν ἐρεῦρεν ὁ Ἑρμῆς, καὶ ἐχάρισεν εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, ἥτις καὶ λέγεται « Θεία Λύρα τοῦ Ἀπόλλωνος ». « Τῇ ἀρχαιοτρόπῳ Λύρᾳ, τοῦτ' ἐστὶ τῇ ἐπτάχορδῳ κατὰ συναφὴν ἐκ οὗο Τετραχόρδων συνεπτώσῃ » Νικόμαχος. « Σίγησον Ὀρφεῦ, ρίψον Ἑρμῇ τὴν Λύραν, Δαυτὸ γὰρ ἡμῖν Πνεύματος κρούων Λύραν ».

ΛΥΣΙΣ. Φθορικὴ τις δυνάμις ἥτις, ἐνεργοῦσα μετὰ, ἀπαλάττει τὴν προτέρην. 2) Ἡ ἐνεργοῦσα δυνάμις τῆς εἰσαγομένης φθορᾶς, ἥτις λύει τὴν μεταβολὴν τῆς προτιθεμένης φθορᾶς. 3) Ἀφανισμός τις τοῦ μέλους τοῦ διαρκούντος γένους, ἐκ τῆς μετατιθεμένης φθορᾶς, ἥς ἡ φθορικὴ ποιότης ἔδεσε τὴν φαινομένην (πρώτην γραμμὴν) καὶ διέλυσε τὴν παικιλίαν αὐτῆς· ὅθεν μέλος τι χωρὶς τῆς Λύσεως καὶ Δέσεως, ἀποκαθίσταται μονότονον, τοῦθ' ὅπερ προξενεῖ κόρον (ἴδε Δέσις). 4) Λύσις, ἥς τὸ ἴδιον εἶναι νὰ χαλᾷ τὰ φθορικά ἐμπόδια, καὶ νὰ διαπερᾷ τὰ χρωματικὰ προσκόμματα τοῦ κατὰ γένος ἐξακολουθοῦντος μέλους. « Δέσις δὲ (φασι) Λαμπροκλέα τὸν Ἀθηναῖον, συνιδόντα, ὅτι οὐκ ἐνταῦθα ἔχει τὴν διάθεσιν, ὅπου σχεδὸν ἅπαντες ὦντο ἐπὶ τὸ αὐτὸ, τοιοῦτον αὐτοῖς ἀπεργάζεσθαι τὸ Σγῆμα, οἷον· τὸ ἀπὸ Παραμέσης ἐπὶ Ὑπάτην. Ὑπάτων » Πλούταρχος.

ΛΥΤΗΡΙΟΝ κῆθος ἀμπλακημάτων. Στίχος ἑμμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρμός συνειθισμένος Ε'. φῶδης Δ'. ἤχου, ἐκ τῶν Ἰαμβικῶν Καταβασίων τῆς Πεντηχοστῆς. 3) Εἰρμολογικὸς πρόλογος Ε'. φῶδης Δ'.

ἤχου, Γένους διατονικοῦ.

Δυ τη η ρι ον κα θα ρ σιν αμ πλα χη μα α των

κτλ. (ἴδε Εἰρμολόγ. Καταβασίων).
 πυ ρι ι πνο ον δε ξα σθαι πνευ μα τος δρο σον

Σημ. Φαίνεται, ὅτι Ἰωάννης ὁ Ἀρχλᾶς ἔλαβε τὰ ποιητικά μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμοῦ ἐκ τῶν τοῦ Αἰσχύλου (Πέρσαι) « Βοός τ' ἀφ' ἀγνῆς λευκὸν εὐποτον γάλα » (στίχ. 614)· διότι πολὺ καλὰ τανύζονται αἱ ἐκεῖσε πέντε στίχοι τοῦ Αἰσχύλου καὶ ἐνόνονται μετὰ μουσικὰ μέτρα τούτου τοῦ Ἰαμβικοῦ Εἰρμοῦ, οἷον.

ἤχος Δ'.
 Βο ο ος τα φα γνης λευ κον ευ πο τον γα α λα της τα αν θε μουρ

γουςταγμα καμ φα ες με λι λι βα α σι υ δρη λαις Παρ θε νου πη γης με ετα

α κη ρα το ον τε μη τρος α γρι α α απο πο τον πλ λαι ας αμ πε λου γα

νος το ο δε

ΛΥΤΡΩΣΙΝ ἀπέστειλε. Κοινωνικός Ὕμνος, ψαλλόμενος ἀπ᾽ τοῦ ἐνιαυτοῦ εἰς τὴν ἐορτὴν τῆς Χριστουγεννήσεως, οὗ τὸ καίμενον « Λύτρωσιν ἀπέστειλε Κύριος τῷ λαῷ αὐτοῦ » (Ψαλ. 110). 2) Μάθημα τι ἐκτενὲς τοῦ Παππαδικοῦ εἶδους, οὗ τὸ θέμα κύριον καὶ ἀπλοῦν, ἥτοι φῶσει Παππαδικὸν κατὰ τὴ μέλος.

ΛΥΧΝΙΚΟΝ. Κανὼν τις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἐθιμοταξίας ἐπὶ τῆς Ἱερᾶς Ἑσπερινῆς Ἀκολουθίας, εἰς τὴν στιχολογεῖται καὶ τὸ « Πρὸς Κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαί με ἐκέκραξα » (Κάθισμα 18ον), καθὼς στιχολογεῖται καὶ εἰς τὴν τῆς Προηγιασμένης, ἥτις ἐκτελεῖται (ἀντὶ) τὸ ἑσπέρας, διὰ τὸν Προφητικὸν λόγον « Κατεθυνθήτω ἡ προσευχή μου ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου, ἔκτρις τῶν χειρῶν μου θυμία ἑσπερινή ». Λυχνικὸν δὲ λέγεται, ἐπειδὴ τότε ἀνάπτονται αἱ κανδήλαι τοῦ χοροῦ, καθὼς τὸν Πολυκάνοηλον Πολυέλεον, ὁπταν φάλλωσι Πολυέλεον εἰς τὰς Μεγάλας Ἀγρυπνίας. α' Ἀπὸ δὲ τῆς 1Ε'. τοῦ Ἰαννουαρίου μηνὸς προστιθέμεν εἰς τὸν Ὄρθρον τὸ Κάθισμα, καὶ εἰς τὸ Λυχνικὸν τὸ, Πρὸς Κύριον, μέχρι τοῦ Σαββάτου τῆς Ἀποκρέω. (Ἑρμηνεία τῆς ἐνιαυσίου στιχολογίας τοῦ Ψαλτηρίου). 2) Ἑσπερινὴ Ἀκολουθία, ἥτις ἐκτελεῖται κατὰ τὴν τοῦ Τριφιδίου διατύπωσιν, εἰς ἣν φάλλεται ἐν ἐκάστη Κυριακῇ ἑσπέρας τὰ κατ' ἐννοίαν Λυχνικὰ Ἰδιόμελα ἀργῶς καὶ μετὰ Στιχηρατικοῦ μέλους ἐν τῇ σειρᾷ καὶ ὥρα τῶν τοῦ Ἑσπερινοῦ Ἀποστίχων. Οἷον ἐν μὲν τῇ Κυριακῇ τῆς Ἀποκρέω ἑσπέρας, εἰς τὸ Λυχνικὸν τὸ Ἰδιόμελον (οἷς) Λιχνευτάμενοι, τὴν πρῶτην ἐπέστημεν γύμνωσιν ». Ἐν δὲ τῇ Κυριακῇ τῆς Τυροφάγου, τὸ Ἰδιόμελον (οἷς) Ἐλαμψεν ἡ χάρις σου Κύριε ». κ. τ. λ. κατ' ἐννοίαν, μέχρι τῆς Ε'. Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν. 3) Λυχνικὸν, σειρά ἑσπερινῆς Ἀκολουθείας, εἰς ἣν μετὰ τὰ Ἀποστίχα, φάλλεται μετὰ μέλους ἀντὶ Ἀπολυτικίου τὸ « Θεοτόκε Παρθένε », κ. τ. λ. 4) Λυχνικὸν, ἡ μετὰ τῆς θ'. ὥρας ἐκτελούμενη ἑσπερινὴ Ἀκολουθία. 5) Ἡ μετὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν ψαλλομένη ἑσπερινὴ Ἀκολουθία, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Μεγάλης καὶ τελευταίας Ἑορτῆς τῆς Πεντηκοστῆς.

M.

M. μ. τὸ δωδέκατον στοιχείον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου. 2) Τὸ ἀριθμητικῶς σημαίνων τεσσαράκοντα, ὡς τὸ Κύριε ἔλθσον μ'. Ψαλμός M'. κ. τ. λ.

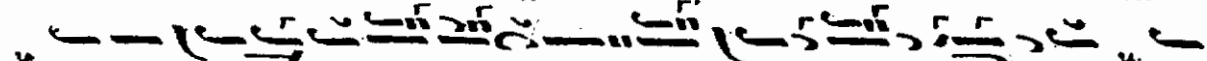
α M, μέγαλον καὶ ἀπλοῦν. Σημεῖον ὑπῆρχε ποσότητος ἐπὶ τοῦ φθύγγου τῆς Μέσων διατόνου ἢ λυχνου τῶν Μίσων τῆς Ἀρχαίας Ἑλλ. μουσικῆς, δ συνεπεγράφετο μετὰ τοῦ καθειλυσμένου [π], οὕτως **M** II, ἢ οὕτως M II, ὅταν ἡ τάσις αὐτοῦ ἐγίνετο ἐπὶ τὴν βαρύτητα. Ἐτίθετο δὲ τοῦτο τὸ ἀπλοῦν M, ἄνωθεν τῆς συλλαβῆς ἢ λέξεως, ὡς σημεῖον ποσότητος ὅπερ ἐθεώρουν οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλληνας μουσικοὶ καὶ ὡς σημεῖον ἄρσεως. Καὶ εἰ μὲν τὸ σημεῖον ἦ ἀστικτὸν M, ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς βραχύς, ἄρσεως βραχείας, ὡς ρ. Εἰ δὲ ἐστιγμένον M', ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς μακρὸς, ἄρσεως μακρᾶς διαστήμου, ὡς **Λ** **Σ** —, (ἴδε εἰσαγωγὴν τέχνης Μουσικῆς Βαρχείου τοῦ Γέροντος. σελ. 21, 78, καὶ 81) Ο' δὲ μουσικὸς αὐτοῦ τονισμὸς ὑπάγεται πάντοτε εἰς τὸ Τετράχορδον τῶν Μίσων.

» M', μέγαλον καὶ ὀξύτονον, σημεῖον ὑπῆρχε ποσότητος ἐπὶ τοῦ φθόγγου τῆς Παρανήτης τῶν Ὑπερβολαίων ἢ Ὑπερβολαίων διατόνου τῆς Ἀρχαίας Ἑλλ. μουσ. δ συνεπεγράφετο τῷ καθειλυσμένῳ ὀξύτονῳ πῇ Π', οὕτως **M'** II, ἢ οὕτως M' II, ὅταν ἡ τάσις αὐτοῦ ἐγίνετο ἐπὶ τὴν ὀξύτητα. Ἐτίθετο δὲ τοῦτο τὸ ὀξύτονον M' ἄνωθεν τῆς συλλαβῆς ἢ λέξεως, ὡς σημεῖον ποσότητος, ὅπερ ἐθεώρουν οἱ Ἀρχαῖοι Ἕλλ. μουσ. καὶ ὡς σημεῖον ἄρσεως. Καὶ εἰ μὲν τὸ σημεῖον ἦ ἀστικτὸν M', ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς βραχύς, ἄρσεως βραχείας, ὡς ρ. Εἰ δὲ ἐστιγμένον M', ὁ χρόνος αὐτοῦ ἐλογίζετο κενὸς μακρὸς, ἄρσεως μακρᾶς διαστήμου, ὡς **Λ** **Σ** —. (ἴδε Εἰσαγωγὴ Τέχνης Μουσικῆς Βαρχείου τοῦ Γέροντος αὐτόθι). Ο' δὲ μουσικὸς αὐτοῦ τονισμὸς ὑπάγεται πάντοτε εἰς τὸ Τετράχορδον τῶν Ὑπερβολαίων.

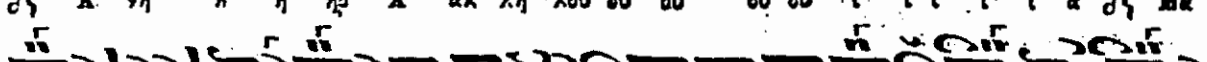
ΜΑΘΗΜΑ. Τὸ ἀπλοῦν καὶ προκατορικὸν τῶν ἀρχαίων μουσικῶν τοῦ διατονικοῦ Γένους Μάθημα. 2) Τὸ κατὰ Κλάδον μικτὸν καὶ δραστήριον Μάθημα. 3) Τὸ Στιχηρarikόν, τὸ Ἑρμολογικόν, καὶ τὸ Παππαδικόν Μάθημα. 4) Τὸ Ἑκκλησιαστικόν, καὶ τὸ Ξανικόν ὃ λέγομεν, καταχρηστικῶς, Ἐξωτερικόν Μάθημα. 5) Τὸ τῆς φωνητικῆς μουσικῆς, καὶ ὀργάνων μουσικῶν Μάθημα. 6) Τῶν τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων θεμάτων, τὸ μικτὸν, καὶ ἀνάμικτον, τὸ ὁμαλόν, καὶ ἀνώμαλον τοῦ Ἀναγραμματισμοῦ καὶ τῆς Παραχορδῆς Μάθημα. 7) Τὸ κατὰ Θέμα ὀρθῶς μελοποιημένον τῆς Ψαλμωδίας, τοῦ Ὑμνου, τῆς Εὐθυμίας, Καλοφωνικοῦ Ἑρμου Μάθημα, ὡς τὸ α Ἄνωθεν οἱ Προφῆται, Περίζωσαι τὴν βομφαλίσσου, Ἐπίβλεψεν ἐν οὐμέναις, Πανάγιε Νικόλαε, κτλ ».

ΜΑΘΗΜΑΤΑΡΙΟΝ. Τὸ Ζ' καὶ τελευταῖον ἀντικείμενον τῆς Παραδόσεως τοῦ δεινοῦ μαθήματος τῆς Ἑκκλησι. μουσ. εἰς δ γίνεται τὸ δεινὸν θέμα τοῦ Ἀναγραμματισμοῦ, τῆς μεταθέσεως, ἢ Παραχορδῆς, καὶ τοῦ ἀναμίκτου μουσικοῦ Μαθήματος. 2) Βιβλίον τι μουσικόν, εἰς δ ἐμπεριέχονται τὰ δεινότερα καὶ δραστήρια τῆς Παραχορδῆς καὶ τοῦ Ἀναγραμματισμοῦ Μαθήματα, τοῦθ' ὅπερ παραδίδεται τελευταῖον εἰς τοὺς θεματογράφους μαθητὰς τῆς Μουσικῆς, ὃ καλεῖται « Μαθηματάριον ».

ΜΑΚΑΡΙΟΣ ἀνὴρ, ὃς οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλῇ ἀσεδῶν. Στιχολογία τοῦ Πρώτου Καθίσματος (Ψαλμός 1) ψαλλομένη εἰς τοὺς M. Ἐσπερινούς εἰς ἤχον ρ ρ'. ἥς τὸ μέλος ἔχει κατὰ τὸ πρωτότυπον καὶ ἀρχαῖον.

 ρ Α νη η η ηρ Α αλ λη λου ου ου ου ου ι ι ι ι α ρ Μα

 κα α ρι ι ο ος α α νηρ ος ουκ ε πο ρε ε ευ θη ε εν δου ου

 λη η η η η η α α σε ε ε δω ω ω ω ω ω ω ω ω ω

τὸ ῥυθμικὸν μέτρον τῆς χρονικῆς ποσότητος, τὸ ὅποιον φέρει ὁ Σπονδιακὸς πῦς — —, καὶ μουσικῶς — —. 5) ἡ ἐντονωτέρα διάρκεια τῆς πεταστῆς , ἢ ἐντονωτέρα διάρκεια τοῦ φθόγγου τοῦ ὀλίγου μὲ τὴν σύνθεσιν τοῦ τροπικοῦ πάθους τοῦ ψιφιστοῦ , εἰς τὴν ἐκπάντην τοῦ διπλοῦ χρόνου, κατὰ τὸν ὁρόμον τοῦ Συντόμου Σπιγχαρίου, ἐφ' ᾧ ἐννοεῖται ἡ ἀγωνή, αὕτη $\frac{1}{2}$, καθὼς διακρίνεται ἀπὸ τῆς μελωδικῆς γραμμῆς τῆς ἐπομένης περιόδου, ἥτις ἀρχεται ἀπὸ ἀρσίν.

q. τας α μαρ τι ας ημωντω

νοσημένον καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ καὶ τὸ ἐπίθετόν του. 6) Ὁ Τρόπος τῆς Ἀρχαιοτάτης μονοσυλλάβου παραλλαγῆς τῶν Κοινῶν Τετραχόρδων τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μουσικῆς εἶναι, τα, τη, τω, ὁ ὁποῖος καλεῖται «Μέθοδος τῶν Ἀρχαίων Ἑλλ. μουσ. 7) Ὁ Τρόπος τῆς Ἀρχαίας μονοσυλλάβου Παραλλαγῆς τῆς Ἑκκλ. μουσ. «Νέ, οὐ, τῶς, σὺν, ἀ, νά, θαί, Νέ»· ὁ ὁποῖος καλεῖται «Μέθοδος τοῦ Ἀγίου Ἀμβροσίου Μεδιολάνων». Εὐρίσκονται δὲ οἱ φθόγγοι οὗτοι τοποθεμένοι καὶ μετὰ τοὺς χαρακτῆρας τῆς ποσότητος εἰς τὰ παλαιὰ χειρόγραφα τῆς Παππαδικῆς. 8) Ὁ Τρόπος τῆς πολυσυλλάβου παραλλαγῆς τῆς Ἑκκλ. μουσ. «Κεάγριε, Ἀγαλέχες, Κεάχες, γαγᾶ, Ἄγια κτλ.» ὁ ὁποῖος καλεῖται «Μέθοδος τῶν Βυζαντινῶν ἢ Παλαιᾶ». 9) Ὁ Τρόπος τῆς μονοσυλλάβου Παραλλαγῆς τῆς Ἑκκλ. μουσ. «Πα, Βου, Γα, Δι, Κε, Ζω, Νη, Πά» ὁ ὁποῖος καλεῖται «Μέθοδος Νέα, ἢ τοῦ Νέου συστήματος» τῶν τριῶν ἐφευρετῶν καὶ διδασκάλων Γρηγορίου Πρωτοψάλτου, Χουρμουζίου Χαρτοφύλακος, καὶ Χρυσάνθου Προύσης.

ΜΕΙΖΟΝ. Ὁ εἰς ἐκ τῶν τριῶν φυσικῶν τόνων τῆς διατονικῆς Κλίμακος, μουσικὸς μείζων τόνος. 2) Ὁ μουσικὸς τόνος, ὅστις διαιρεῖται εἰς δώδεκα ἴσα τμήματα, καὶ ἔχει λόγον τὸν Τριπλασιαστέριον· ἔστι δὲ τὸ ἐν μέρος αὐτοῦ ὁ Ἐπίτερος, $\dots 4$, οὗ ὁ τριπλάσιος φέρει τὸν ἀριθμὸν $12 \cdot 3 \times 4 = 12 \dots\dots\dots$, ἐξ ὧν ἀριθμῶν γίνονται ὅλοι οἱ κατ' ἀριθμητικὴν καὶ ἀρμονικὴν ἀναλογίαν ἐν διαστήμασι μουσικαὶ τόνοι. 2) Ὁ παράγων μείζων τόνος, ὅστις ἔχει λόγον πρὸς μὲν τὸν Ἐλάχιστον τόνον, ὃν τὰ 12, πρὸς τὰ 9· πρὸς δὲ τὸν Ἐλάχιστον τόνον, ὃν τὰ 12, πρὸς τὰ 7· καὶ τούτων πάλιν πρὸς ἄλλ(λ)ους ὁμοίως. 4) Ὁ ἐκ 12 ἀριθμῶν ἢ ἴσων τμημάτων συγκεῖμενος μουσικὸς μείζων τόνος $\dots\dots\dots$, τοὺς ὁποῖους ἀριθμοὺς ὠρῖσιν ἀπὸ τὰ βάρη τῶν σφυρῶν ὁ ἄριστος καὶ σαφέστατος Πυθαγόρας. Ὁ μείζων δὲ τόνος τῆς μουσικῆς εἶναι ἐκαῖνος, ὅστις ἐν τῷ κύβῳ αὐτοῦ φέρει ἀριθμὸν τὸν 12, καὶ σὺν ἄλλῳ. Οἱ φυσικοὶ τόνοι τῆς Μουσικῆς εἰναι τρεῖς· καὶ οἱ ἀριθμοὶ τῶν τόνων μέχρι τριάδος· ἡ δὲ Τριάς, εἰς ἐστὶν ἀριθμὸς συγκεῖμενος ἐκ μονάδος καὶ δυάδος· ἥτις δυάς μετὰ τῆς μονάδος φέρει τὴν Τριάδα· αὕτη δὲ ἡ Τριάς παρίστανει τὸν ἀριθμὸν τρία $\dots 3$, ὅστις σύγκειται ἐξ ἀρτίου (·) καὶ περιττοῦ (·) ἀριθμοῦ. Οὗτος ὁ περιττὸς ἀριθμὸς προστιθέμενος τῷ ἀρτίῳ φέρει τὸν ἀριθμὸν τρία· 2, καὶ 1, $= 3$ · ὁ δὲ 3, εἰν' ὁ αἰτιατὸς τῆς παραγωγῆς τόνος τοῦ τετραστημόριον $\frac{1}{12}$. Αἰτιατὸς αὐτὸς καὶ παργόμενος ὢν, αὐτὸς μετὰ τῆς τετραστήμου στερεότητος τοῦ ἐπιτρίτου [III], βεβαίῳ τὸ γνήσιον τῆς ἀκεραιότητος τοῦ φυσικοῦ μείζονος τόνου· ὅτι, μείζων τόνος εἶναι ἐκαῖνος, ὅστις, ἐκ τῶν δεκαδικῶν ἀρτίων ἀριθμῶν, ἐν τῷ κύβῳ αὐτοῦ φέρει τὸν ἀριθμὸν [12]. Αὐτὸς δὲ ὁ αἰτιατὸς (ὅστις ἐστὶν ὁ τριδικὸς ($\frac{1}{3}$) ὅστις εἰς τοὺς δεκαδικοὺς ἀρτίους ἀριθμοὺς, δηλαδὴ 10, 12, 14, 16, καὶ 18, εἰσχωρεῖ τετράκις· προσέτι δὲ διαιρουμένης τῆς ἀκεραίας ποσότητος τοῦ δεκαδικοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ εἰς δύο ἴσα μέρη, νὰ ὑποδιαιρῆται πάλιν ἀμφοτέρωθεν ἑξίσαι, κατὰ σύζυγον ἀναλογίαν· ὁ τοιοῦτος ἀριθμὸς εἶν' ὁ ζητούμενος μουσικὸς μείζων τόνος.

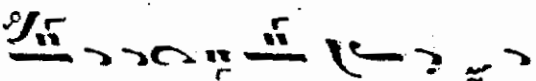
Κατὰ ἀριθμητικὸν δὲ λόγον ὅτι, ἐκ τῶν δεκαδικῶν ἀρτίων ἀριθμῶν, τετράκις τὸν τριαδικόν, μόνον ὁ 12 ἐμπεριέχει, καὶ εἰς τὸν 12 τετράκις, μόνον ὁ τριαδικὸς ἀριθμὸς εἰσχωρεῖ, $\therefore X :: \frac{12}{3} :: \frac{12}{3}$ ἔστι $3 \times 4 = 12$.

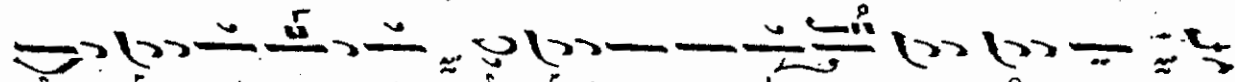
Καθ' ἁπλὴν δὲ διαίρεσιν ὅτι, ἐκ τῶν δεκαδικῶν ἀρτίων ἀριθμῶν οὐδεὶς πλὴν τοῦ 12 δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς δύο ἴσα μέρη, καὶ νὰ ὑποδιαιρεθῇ ἀμφοτέρωθεν ὁμοίως, κατὰ σύζυγον ἀναλογίαν, καὶ ἡ ὑποδιαίρεσις του νὰ παράξῃ τὸ τεταστημόριον $\frac{1}{12}$ · διότι $\frac{12}{3} = 6$ καὶ $\frac{6}{2} = 3$ — \dots, \dots, \dots — ὅθεν καὶ ὁ θεὸς Πλάτων, ἐπειδὴ καὶ τῇ διαδοχῇ τῆς Πυθαγόρου διδασκαλίας, καὶ τῇ τῆς ἑαυτοῦ ἀγγιγίας θεοτέρας βλάβῃ ἄγνων (λέγει) «μηδελίαν δυναμένην (σύζυγον ἀναλογίαν εἶναι) τῶν ἀριθμῶν διέχευ τούτων $\dots\dots\dots$ », ἔτι τοῦ 12. (Ἰδε περὶ Μουσικῆς Ποικίλα Ἑλληνικά). 5) Ὁ Κοινὸς καὶ φυσικὸς μείζων τόνος, ὅστις συζεύγει δύο ὅμοια Τετραχόρδα, καὶ παρίστανει τὴν Διαπασῶν εἰς ὁμαλὸν ὀκτάχορδον Σύστημα ἢ Κλίμακα ἐκάστου Κυρίου, Πλαγίου, καὶ κατὰ Κλάδον ἤχου τῶν τριῶν Γενῶν τῆς Μουσικῆς (Ἰδε Κοινός). Μείζων δὲ λέγεται, διότι φανεράναι γενικὴν ιδιότητα, ἢ γενικὸν ποσὸν τοῦ ὑποκειμένου τονιαίου μουσικοῦ διαστήματος.

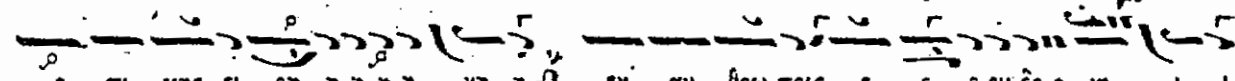
ΜΕΙΖΟΝ ἡμιτόνον. Τόνος μουσικὸς ὅστις εἶναι κατὰ λείψμα μεγαλύτερος τοῦ ἡμιστονίου τοῦ ὅλου· ὡς τὰ 4 πρὸς τὰ 3, ἐκ τοῦ ὅλου 7. 2) Ὁ φυσικὸς Ἐλάχιστος μουσικὸς τόνος, ὅστις εἶναι λείψμα, καὶ κατὰ λείψμα μεγαλύτερος ἀπὸ τὸ ἡμιστονίου τοῦ ὅλου· ὡς τὰ 7 πρὸς τὰ 6· ὡς ἐκ τοῦ ἡμιτόνου (τοῦ μείζονος 12)

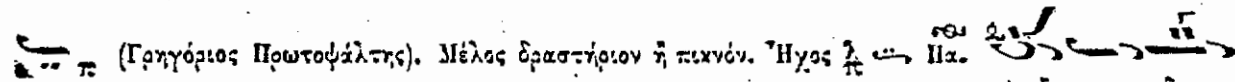
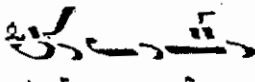
ΜΕΛΟΠΟΙΑ. Τὸ ἐν ἑκ τῶν ὀκτῶ μερῶν τοῦ λόγου τῆς Μουσικῆς Γλώσσης μέρος, ὡς τὸ Ῥῆμα ἢ Ἀνωμομία τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης (ἴδε Μουσική). 2) Ἡ σύνθεσις τῶν Χαρακτῆρων τῆς ποσότητος, καὶ τῆς ποιότητος τῆς Μουσικῆς, καὶ ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῶν ἐπὶ τῶν συλλαβῶν τῶν λέξεων, καὶ τὸ βαλεῖν τὸ κείμενον εἰς Μουσικὴν ἢ Μῆλον, καὶ ποιεῖν τὸν στίχον ἢ Τροπᾶριον μελωδικὸν καὶ ἁρμονικὸν ἐξ ἧς Μελοποιεῖται τὸ Μῆλον. 3) Ἡ ἔνωσις τοῦ Ἑλληνικοῦ τονισμοῦ μετὰ τοῦ μουσικοῦ, καὶ τὸ ποιεῖν τὸν στίχον εἰς μελωδίαν. 4) Ἡ ποιητικὴ ἔξις, καὶ ἡ κατασκευαστικὴ δύναμις τοῦ Μέλους. 5) Ἡ τεχνικὴ δύναμις τοῦ μελοποιοῦ, ὅστις ἔχει ὄργανα εἰς τὴν ἐπιχείρησιν τῆς Μελοποιίας τοὺς γενικοὺς καὶ μερικοὺς κανόνας αὐτῆς, σὺν τούτοις δὲ καὶ τοὺς μερικωτέρους τῶν μερικῶν κανόνων. Εἰσὶ δὲ οὗτοι οἱ Κανόνες Ἀφῆσις, Μῆξις, Χρησις, Εὐθεία, Ἀνακάμπτουσα, Περιφραγῆς, Μονή, Τονή, Πλοκή, Πεταῖα, Λόγος, Ρυθμός, Ἀρμονία, Ἐκλογή, Σχίσμα, Μίτροφωνία, Χρόνος, Ἀγωγή, Μεταβολή, κτλ. τὰ ὅποια εἰσι

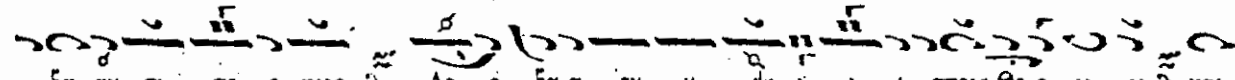
(τὸ Ἀργόν)· τὸ Παπκαδικόν, καὶ τὸ Εἰμολογικόν. 7) Μέλος λεπτόν ἢ μαλακόν, ὅπερ λέγεται καὶ «Χλιδανόν». Εἶναι δὲ ὁ κατὰ ἀριθμητικὴν καὶ ἀρμονικὴν ἀναλογίαν Πεντάφωνος Ἑλλάδος τοῦ ἐναρμονίου, ὃς

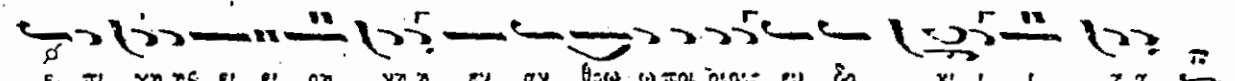
καλεῖται Ἀραβοτουρκιστὶ Ἀτζίμ κιουαδί. Ἦχος $\lambda\acute{\alpha}$ Πα.
Δο ο ἔα α α σοι οι ἡ ἡ τω

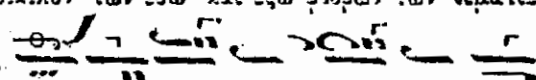

δει ει ἔα αν τι το ο φως ἡ ἡ δο ἔα εν υ ψι ι στοις θε ε ω ἡ ἡ και

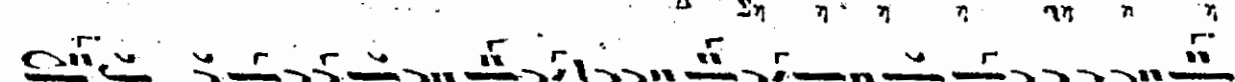

ε πι γης ει ρη η η η η νη η δὲ εν αν θρω ποις ε ε ευ δο ο κι ι ι

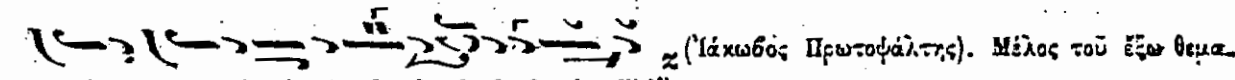
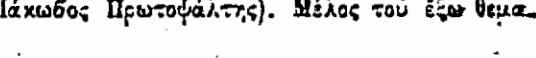

(Γρηγόριος Πρωτοψάλτης). Μέλος δραστήριον ἢ πικρόν. Ἦχος $\lambda\acute{\alpha}$ Πα.
α q. Δο ἔα σοι τω δει ει

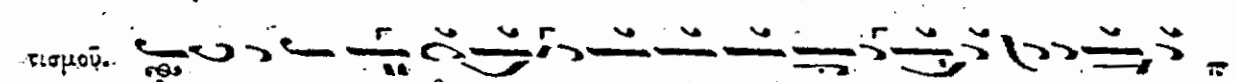
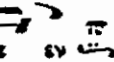

ἔα αν τι το ο φως λ Δο ο ἔα α εν υ ψι ι ι ι στοις θε ε ω ω λ και

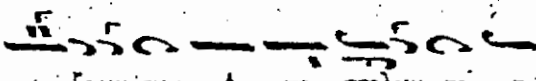

ε. πι γης ει ει ρη νη η εν αν θρω ω ποι οισις ευ δο κι ι ι x α

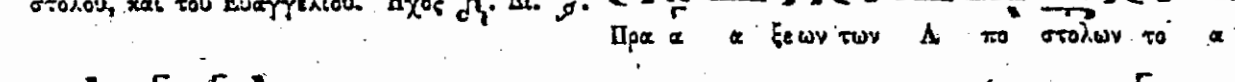
(Χουρμούζιος Χαρτοφύλαξ). Μέλος ἐπισταγωγικόν καὶ ποικίλον τῶν ἔσω καὶ ἔξω φθόρων τῶν θεματι-
σμῶν, τοῦ ἡμιφθόρου, κτλ. Μέλος τοῦ ἔσω θεματισμοῦ

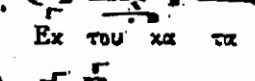

Δ Ση η η η η η η η η με ε ε ε ε ε ε Ση η η η η η η με

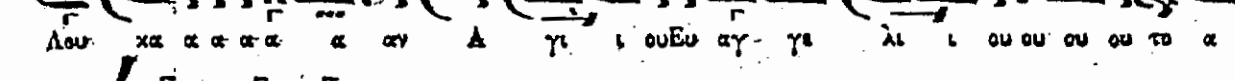

ε ε ρο ο ο ο ο ο ο ο ο ο ον

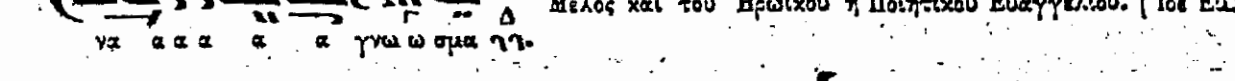
τισμοῦ.
θ ο ο πι στοι οι βο η η σω με ε ε ε ε ε ε ε εν

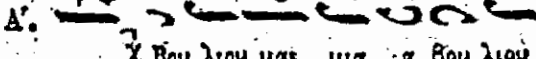
(Πέτρος Λαμπαδάριος ὁ Πελοποννήσιος). Μέλος τοῦ ἡμιφθόρου, ὅπερ ἐστὶ τὸ Ἀρχαῖον μέλος τοῦ Ἀπο-
στόλου, καὶ τοῦ Εὐαγγελίου. Ἦχος $\lambda\acute{\alpha}$ Δι. ρ.

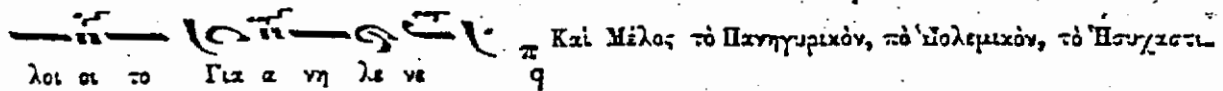
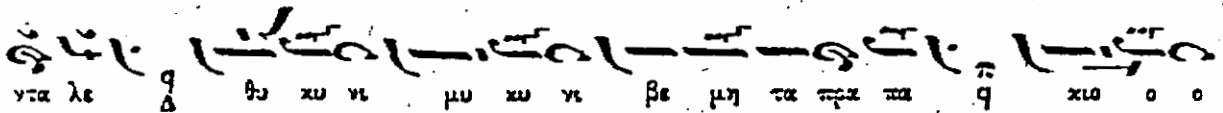
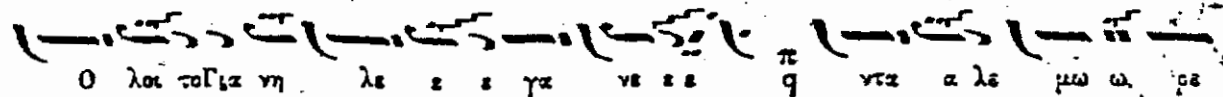
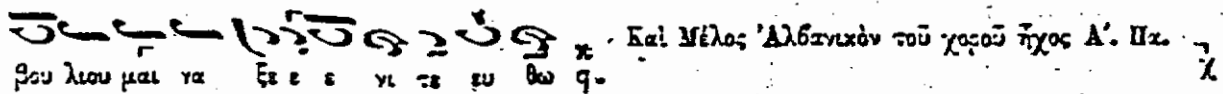
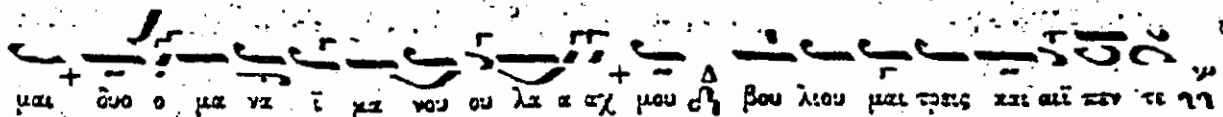

Πρα α α ξεων των Α πο στολων το α

Καὶ τοῦ Εὐαγγελίου ὁμοίως. Ἦχος Δ'. Δι. ρ.
να α α α α γνω σμα ἡ η Ex του κα τα

λου κα α α α α αν Α γι ι ου Εω αγ γε λι ι ου ου ου ου το α

Μέλος καὶ τοῦ Ἑρωϊκοῦ ἢ Ποιητικοῦ Εὐαγγελίου. (Ἰὼς Εὐ-
να α α α α α γνω σμα ἡ η.

κι δι' ἡέλιος). Μέλος Ἑλλ. Ἑθλικοῦ Ἀσματος. Ἦχος $\lambda\acute{\alpha}$ Δ'.
Χ Βου λιου ματ μια α βου λιου

χόν, τὸ Γαλήνιον, τὸ Ὑπνωτικόν. Μέλος τὸ κατὰ θρῆνον (μοιρολόγι). καὶ ἐγκώμιον. Μέλος τῆς Ὁδοῦ καὶ τοῦ Ὑμνου, καὶ ἐν γένει τῆς Ψαλμοῦσιαις.

Κατὰ δὲ τὰ ἔθνη καὶ ἔθνημα ἑκάστου ἔθνους καὶ ἑκάστου τόπου, καὶ κατὰ τὴν Μουσικὴν ἑκάστου ἔθνους καὶ τόπου, ἥτις ἀρέσκει εἰς μόνους τοὺς ἐκεῖ ἐντοπίους. ὅθεν Μῆλος τῶν ξενικῶν ἢ ἔθνικων Ἀσμα-
των ὅπερ διακρίνεται ἀπὸ τοῦ ὕψος ἑκάστου ἔθνους ἑκάστου γένους, ἑκάστου τόπου, ὡς τὸ Ἑλληνικόν,
Τουρκικόν, Εὐρωπαϊκόν, Ρωμαϊκόν, Ρωσσικόν, Ἀρμενικόν, Ἑβραϊκόν, κτλ. Μῆλος Κωνσταντινουπολίτικον,
Ἀσπρωθαλασσίτικον Ἀνατολίτικον, τῶν Ὀθωμανῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τῆς Μεγάλης Ἀσίας. Μῆλος Βα-
σουλωνικόν, Περσικόν, Συριακόν, Ἀλγέριον Συριοδρούσων, Αἰγύπτιον, Αἰθιοπίον, κτλ. Μῆλος Τρασυλβι-
νίαις, Βλαχίας, Τηροκρατίας, Κουτζουβλαχικόν, Κρητικόν, Κυπριακόν, Χιον, συν τούτοις πᾶσι καὶ Μῆλος
Ἀθιγγανικόν ἢ Κατζίδελικόν.

Σημ. Ἀπάντων τῶν μερῶν τούτων ἐνὸς ἑκάστου τόπου ὁμαλὰ καὶ ἀνόμαλα τοῦ χοροῦ, καὶ ἄλλα πολ-
λὰ τραγῳδία (ὅσα ἐδιδήθησαν νὰ γράψω) εἰς τὸνισμένα παρ' ἐμοῦ τοῦ συγγραφέως καὶ ἐκδότη, εἰς Βι-
βλίον οἰτομον (Ἀνέκδωτον). ὅπερ καλεῖται α' Ἑλληνικὴ Ποικιλωδία β.

ΜΕΛΩΔΙΑ. Ἡ οὗτος φωνῆς καθαρᾶς καὶ εὐστροφούς. 2) Ἐκφρασις ἐνάθεων ἐθόγγων τῶν συλλαβῶν ἐπὶ τῶν χαρακτήρων τῆς Μουσικῆς. 3) Πλοκή τις ἐθόγγων τῶν χαρακτήρων τῆς ποσότητος καὶ τῆς ποιότητος τῆς μουσ. οὗς ἑλλίων ὁ μελωδὸς διὰ φυσικῆς καὶ καθαρᾶς φωνῆς μετὰ τὴν διατήρησιν τῶν αἰσθημάτων, περιτετὴ μουσικῶς τὴν μελωδίαν. Κατὰ δὲ τὴν μυθολογίαν, ἐφευρετὴς αὐτῆς εἶναι ἡ Μοῦσα Μελομένη. (ὅδε μυθολογίαν Κ. Κοντογόνου. σελ. 71).

ΜΕΡΙΚΗ. Ἡ ἐπὶ τὸ βαρὺ καὶ ὀξὺ καταμετρούμενη ἀνόμαλος ἑλίμαξ τοῦ Τροχοῦ ἐκάστου Κυρίου καὶ Ὁξείας ἤχου. 2) Ἡ ἐπὶ τὸ βαρὺ καταμέτρησης τῆς Πλαγίης Πτώσεως τῶν Ὁξείων ἦτοι τῶν Παραγώγων ἤχων ἐκ τοῦ Πενταχόρδου Συστήματος τοῦ Τροχοῦ, εἰς αἰξίν τῶν θεμελίων τῶν παραγομένων. 3) Ἡ ἐπὶ τὸ ὀξὺ καταμέτρησης τῆς ὀρθῆς πτώσεως τῶν Βαρύων ἦτοι τῶν παραγορέων ἤχων, ἐκ τοῦ Πενταχόρδου Συστήματος τοῦ Τροχοῦ, εἰς αἰξίν τῶν θεμελίων τῶν Παραγώγων. 4) Τὸ ἀποτομικὸν σείμαλιν τῆς ὀρίσεως ρ, καὶ τὸ τῆς διέσεως σ. ἕκαστον τούτων λέγεται Μερικὴ, πρὸς διάκρισιν τοῦ ἐνάματος τῆς Γενικῆς Ὑρέσεως ρ, καὶ τῆς διέσεως δ. (Ἰδε Γενικῇ.)

ΜΕΣΗ κανονική τις ἐπιχειρήσεις τοῦ μελοποιῦ ἐπὶ τῆς μελοποιίας, ἥτις ἐστὶ, θέσις κοινὴ τῆς ὅλης διαπασῶν καὶ τῆς ὅς διαπασῶν, κατὰ μέσον Νήτης Ὑπερβολαίων καὶ Ὑπατών Ὑπάτης, ἡ Νήτης καὶ Ὑπάτης. 2) Χορδὴ τις κοινὴ τοῦ τόπου ἐπὶ τῆς συζεύξεως καὶ διαζεύξεως τῶν Κοινῶν Τετραχόρδων τοῦ τῶν Μίσων, καὶ τοῦ τῶν Διαζευγμένων τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Μουσικῆς, ἥτις συζεύγει τὴν Α'. διαπασῶν μετὰ τῆς Β'. καὶ περιστῇ τὴν ὅς διαπασῶν. 3) Μίσση χορδὴ τῶν Ὑπεράτων Κλάδων (τῶν Ἦχων) τῆς ὅς διαπασῶν τοῦ Ὑπερδωρίου, τοῦ Ὑπερλιόου τοῦ Ὑπερρυγίου, καὶ τοῦ Ὑπερμιζολουδίου ἤχου. 4) Μίσση χορδὴ τῆς διαπασῶν τῶν Κυρίων καὶ Πλαγίων ἤχων τοῦ Δωρίου, τοῦ Λυδίου τοῦ Φρυγίου, τοῦ Μυζολουδίου, τοῦ Ὑποδωρίου, τοῦ Ὑπολυδίου, τοῦ Ὑποφυγίου, καὶ τοῦ Ὑπομιζολουδίου. 5) Μίσση χορδὴ

τῶν τεσσάρων ὀξείων ἢ παραγῶγων ἤχων, κατὰ τὸν Τροχόν, ἔτσι τοῦ Δωρίου (ὡς καὶ τοῦ Λυδίου), τοῦ Φουγίου, καὶ τοῦ Μεξολυδίου.

Ἡ δὲ Μίσση τοῦ Λυδίου οὐχ ὅτι λείπει, ἀλλ' ὅτι εἶναι αὐτὴ ἡ Μίσση χορδὴ τοῦ Δωρίου ἤχου καὶ ἡ τοῦ Λυδίου. Διότι εἰς τὴν Πλαγίαν πῶσιν τῶν Κυρίων καὶ Ὀξείων ἤχων, μίαν βαρεῖαν χορδὴν τὴν κατέχουσι δύο Πλάγιοι ἤχοι, ὁ Ὑποδωριος καὶ ὁ Ὑπολυδιος Πα ρ, Πα —. Καθὼς καὶ εἰς τὴν ὀρθὴν Πτώσιν τῶν Πλαγίων καὶ βαρείων ἤχων, μίαν ὀξείαν χορδὴν τὴν κατέχουσι δύο Κύριοι ἤχοι ὁ Δωριος, καὶ ὁ Λύδιος. Κα ρ, Κα —. Ἡ ἐπὶ τὸ βαρὺ καταμέτρησης τῶν τόνων τῆς Πλαγίας Πτώσεως τῶν Κυρίων καὶ Ὀξείων ἤχων, γίνεται Τροχαϊκῶς μέτροι πενταχορδου. « Ἐπειδὴ δὲ αἱ εὐθόγγι τοῦ διαπασῶν ἔχουσι τόνους ἑπτὰ, καὶ δὲν δύνανται νὰ δώσωσι ἴσα εἰς ὁκτὼ ἤχους, διὰ ταῦτα ἡ Πα γίνεται ἴσον τοῦ Πλαγίου πρώτου ἤχου, καὶ τοῦ Πλαγίου δευτέρου. Καὶ ἂν δὲν εὐρίσκεται φυλατταμένη ἡ τάξις τῶν Πλαγίων πρὸς τοὺς Κυρίους, τοῦτο εἶναι, διότι συνάψισαν οἱ ὀκτὼ ἤχοι τῆς ψαλμοδίας κατὰ τὸν Τροχόν, καὶ ὅχι κατὰ τὸ διαπασῶν ». (Χρυσανθος, Πρῶτης Θεωρητικῆς Μέγα. § 376). Τοῦτο γίνεται κατὰ τὴν καταμέτρησιν τῶν τόνων τῶν Κοινῶν Τετραχορδῶν, ὁλονότι τοῦ Τετραχορδου τῶν Διευθυγμένων, καὶ τοῦ Συνημμένων. « Ἡ μίσση χορδὴ τοῦ Ἑλλ. ἀρχαιοτάτου ἐκ τριῶν τόνων συνισταμένου μουσικοῦ Συστήματος, Νήτη καὶ Ὑπάτη. Ἀνθίμος Γαζής. Ταύτην τὴν διαίρεσιν κατεστῆ τεχνικῶς Μανουὴλ ὁ Βυζάντιος εἰς τὰ ὀνόματα τῶν ἤχων, καὶ εἰς τὴν διαίρεσιν τῶν Κοινῶν Τετραχορδῶν τῆς Ἀρχαίας Ἑλλ. μουσικῆς. (Ἰδὲ Θεωρητικῆς Μέγα. § 295). Κατὰ ταύτην δὲ τὴν Μίσσιν διαίρεσιν τῆς διαπασῶν (καὶ τοῦ Τροχοῦ) ἐκάστου Κυρίου καὶ Πλαγίου ἤχου ἀπαρτίζονται ἔτσι καὶ ὁ Πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός καὶ Κοσμάς ὁ Μελωδός, εἰς τὸ Κανόνιον τῶν, ὡς ἐκ τῆς διαίρεσεως τῶν Κοινῶν Τετραχορδῶν τῆς Ἀρχαίας Ἑλλ. μουσικῆς, καθὼς ἐκιδάχθησαν παρὰ τοῦ Σοφιστάτου αὐτῶν Διδασκάλου τοῦ ἐξ Ἱταλίας Κοσμά τοῦ Ξένου ἢ Ἰακίου. 6) Μίσση, ἡ ψαλμοδία « Σὸς εἰμι ἐγὼ σῶσόν με », ἥτις ἐστὶ Μίσση τῆς Δευτέρας καὶ Τρίτης Στάσεως τοῦ 118 ψαλμοῦ τοῦ Ἀδάμου, κατὰ τοὺς Κανόνας Ἀρχαίας Ἑβραϊκῆς μουσικῆς. « Μίσση δὲ ραμὲν εἶναι ὅρου, ἥτις τριῶν Συνημμένων Τετραχορδῶν, τοῦ Μίσου ὁξυτάτη ἐστίν ». (Βακχεῖος ὁ Γέρον. Σελ. 15).

ΜΕΣΙΤΗΣ Θεοῦ, καὶ ἀνθρώπων. Στίχος ἑξαμετρος μικροσκλητός. 2) Εἰρημός συνειθεσμένος τῆς Ε'. φθόγος τοῦ Β'. ἤχου, ἐκ τῶν Ἀναστασιῶν Καταβασίων τοῦ Δευτέρου ἤχου. 3) Εἰρημολογικός Πρόλογος Ε'.

φθόγος τοῦ Β'. ἤχου. Γένους Χρωματινοῦ.

Πα. Με σι τῆς Θε ου ρ και αν θρωπων

κτλ. (Ἰδὲ Εἰρημολόγ. Καταβ.).

γε γο νας Χαι στε ο Θε ος

Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ Πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός εἶλατο τὰ ποιητικὰ μέτρα τοῦτοῦ τοῦ Εἰρημοῦ ἀπὸ τοῦ στοιχειοῦ Φ. τῆς Ὀδῆς. « Βουκόλε καὶ σὺ, συμερδὴ, ἔπος τίς μιν μυθεσάμεν ». (στιχ. 193). Διότι πολὺ καλὰ τινάζονται οἱ ἐκάστη τρεῖς στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνώνονται μὲ τὰ μουσικὰ μέτρα τοῦ

τοῦ τοῦ Εἰρημοῦ εἶον, ἤχος Β'. Πα. Βου κο λε και συ ρ συ φορ δε ε ε ποι τι

κα μιν μυθεσάμεν η αυ τοις κει θω ραθθαίμ δε ε με θυ μο ος α νω γει ποι

οι ρ και ο ου ση ι α α μιν νε μιν ει πο θεν ελθαι

ΜΕΣΟΕΙΔΗ, Κανονικόν τι μέσον τῆς Λήψεως τοῦ μελοποιοῦ ἐπὶ τῆς Μελοποιίας, ὅταν βίλη νὰ λάβῃ τὴν ἐπιχειρήσιν τῆς Πράξεως ἀπὸ τὴν θέσιν τὴν Μεσοειδῆ, ἔτσι ἀπὸ τὴν μέσση φωνῆς τοῦ Συστήματος. π. χ. Ὁ μὲν Δανιὴλ Πρωτοψάλτης, ἐπιχειρεῖται τὴν Δοξολογίαν του, πρὸς βαρεῖας, ἀπὸ τῆς Νη-

ποιδούς φωνῆς τῆς Κλυμακος. Οἶον Δο ξα σοι η ει ξαν τι το

Καὶ μέσος τοῦ Τρίτου εἶναι ὁ Πλάγιος τοῦ
 προ ος σε ε γ γ ει σα κευ σσ ο ον μου ου

Α'. ὡς διακρίνεται ἀπὸ τὴν μελωδικὴν γραμμὴν τῆς Καταβασιῆς. «Ὡς εἶδεν Ἡσαΐας, συμβεβηκώς α, τῆς

περίδου α ἐν θρόνῳ ἐπερμένῳ Θεῷ κ. Οἶον ἦχος Τρίτος γ γ Ως ει δε εν Η η σα ι ι

ι ι ας η ου υμ δο, ο λι ι ι κω ω πε η εν θεω κ ε ε ε περ

με ε ε ε ε νω ω θε ε ε ω κ κτλ. (Ὡς καὶ τὸ Ἑωθινόν Γ. Τῆς Μαγδαληνῆς

Μαρίας), κατὰ τὴν περίδου α' Ἀνελήφθης Πατέρα, αὐτὸς ἐκέρχυσεν· καθὼς καὶ Μέσος ἦχος τοῦ Πλα-
 γίου Α'. εἶν' ὁ Τρίτος, ὅς διακρίνεται ἀπὸ τὰς μελωδικὰς γραμμὰς τῶν Καταβασιῶν. «Τῷ Σωτῆρι Θεῷ».

Οἶον ἦχος Α' η η Ος θει ζον τις βο ω μεν σοι Κυ ρι ι ε γ γ σω ω σα αν η η

κτλ. Αὕτη ἡ κατὰ μέσων διαίρεσις τῶν ὀκτώ ἡχων εὐρίσκεται εἰς τὰς ἀρχὰς τῶν παλαιῶν
 μας γ γ

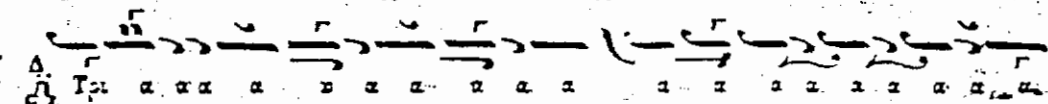
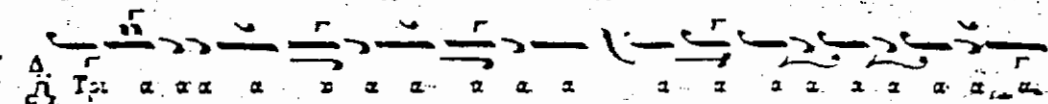
χειρογράφων τῆς Παππαδικῆς. Γίνεται δὲ ὁ Μέσος ἐκ κοινῆς παραγωγῆς τῶν Κυρίων καὶ Πλαγίων ἡχων,
 ὡς ἐκ τῶν Κοινῶν Τετραχόρδων τῆς μουσικῆς τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων. (Ὡς Μέση).

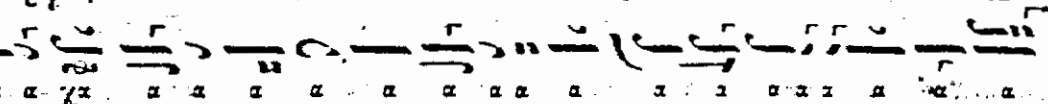
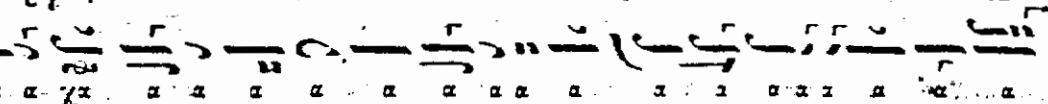
ΜΕΣΩΔΙΚΑ. Μελικά τινα ποιήματα τῶν Ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἀτινα ἐφάλλοντο εἰς τὴν σειρὰν τῆς
 Στροφῆς καὶ Ἀντιστροφῆς, καὶ εἰς τὸ μέσον τῶν ὁποίων ἐτίθετο ἡ στάσιμος ᾠδή. «Μεσῳδικὰ δὲ, εἰς
 τὴν ἀρχὴν καὶ εἰς τὸ τέλος τῶν ὁποίων τίθενται τὰ Ὁμοια καὶ εἰς τὸ Μέσον τὸ Ἀνόμοιον, εἰς μεταξὺ
 τῆς Στροφῆς καὶ Ἀντιστροφῆς τίθεται ἡ στάσιμος ᾠδή, ἥτις καὶ Μεσῳδὸς λέγεται». (Χαρίσιος Μεγδά-
 νος περὶ μουσικῆς τῶν Παλαιῶν. Ὡς τὴν αὐτοῦ Καλλιόπην Παλιννοστοῦσα. σελ. 248). ὡς καὶ τῶν μετα-
 γενεστέρων ὀρθοδόξων Ἑλλ. μελικὰ τινα ποιήματα ἀπὸ φάλλονται κατὰ Στροφὴν καὶ Ἀντιστροφὴν, καὶ
 εἰς τὸ μέσον τῶν ὁποίων τίθεται ἡ στάσιμος ᾠδή, κατὰ τὸ ὁμογενὲς ἢ ἑτερογενὲς. ὡς ἡ στιχολογία τῶν
 ψαλμῶν τοῦ 17. Καθίσματος τοῦ Ἀμώμου, Μακάριοι ἄμωμοι, καὶ τὸ Ἐπίδλεψαν ἐπέμει καὶ ἐλεησόν
 με, μέσον τῶν ὁποίων τίθεται ἡ στάσιμος ᾠδή ἢ αὐτὸς Μεσαῖοι ψαλμοὶ «Αἱ χεῖρές σου ἐποίησάν με καὶ
 ἐπλασάν με, Σὸς εἰμι· ἐγὼ σῶτόν με» οὗ τὸ μέλος καὶ τὸ σχῆμα διαφέρει ἀπὸ τοῦ μέλους τοῦ ἀρχαίου
 καὶ τοῦ τελευταίου ψαλμοῦ, καὶ εἶναι ἀνόμοιον. ὡς τὰ μελικὰ ποιήματα τῶν Καθισμάτων, ἀπὸ τίθενται
 καὶ φάλλονται ὡς στάσιμοι ᾠδαὶ μέσον τῶν δύο Καθισμάτων, «Ἐξομολογήσομαι σοι, Ἰ Κύριε ἐν ὄλῃ
 καρδίᾳ μου, διηγῆσομαι πάντα τὰ θαυμάσιά σου. καὶ τοῦ, Ἀγαπήσωσε Κύριε ἡ ἰσχύς μου. ὡς εἰς τὸν
 γύμνα Κανόνα τῶν Ἑννέα ᾠδῶν, εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ εἰς τὸ τέλος τῶν ὁποίων τίθεται ἡ φάλλεται μέσον ἡ
 στάσιμος ᾠδή. ὡς ὁ εἰρμός τῆς Στασίμου Γ'. ᾠδῆς. «Εὐφραίνεται ἐπιστοὶ ἡ Ἐκκλησία σου Χριστὴ κράζου-
 σα, κτλ. καὶ μετὰ τὸ τέλος τοῦ Μεσῳδοῦ εἰρμού γίνεται ἡ Στάσις καὶ ἡ αἵτησις. ὡς ὁ εἰρμός τῆς Στασί-
 μου ᾠδῆς. «Θύσω σοι μετὰ φωνῆς αἰνέσεως Κύριε, κτλ. καὶ μετὰ τὸ τέλος τοῦ Μεσῳδοῦ εἰρμού γίνεται ἡ
 στάσις καὶ ἡ αἵτησις ὡς καὶ ὁ εἰρμός τῆς Στασίμου III' ὅς ἀρχεται μὲ τὸν προῳδικὸν στίχον «Αἰνεῶμεν
 Ἐὐλογεῶμεν καὶ Προσκυνοῦμεν τὸν Κύριον· Χεῖρας ἐκπατάσας Δυνάμει λεόντων χάσματα, κτλ. καὶ μετὰ
 τὸ τέλος τοῦ Μεσῳδοῦ Εἰρμού γίνεται ἡ στάσις καὶ ἡ εὐφύμνιος ἱστίσις «Τὴν θεοτόκην καὶ Μητέρα τοῦ
 φωτός ἐν ὕμνοις τιμῶντες μεγαλύνουμέν» κτλ.

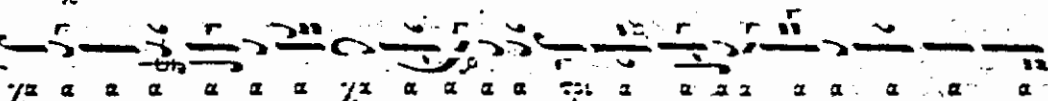
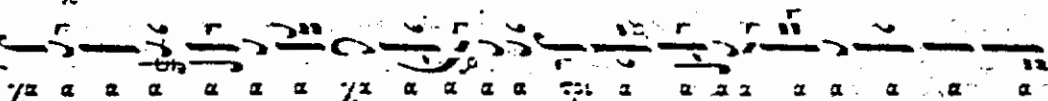
ΜΕΤΑΒΣΙΣ. (Ὡς Μετάθεσις).

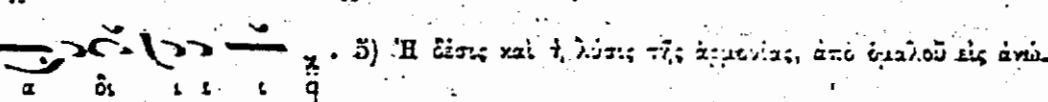
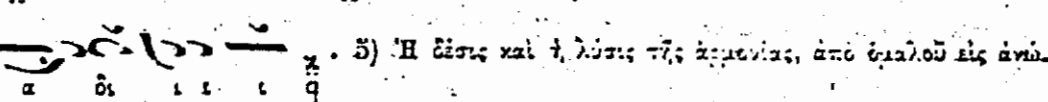
ΜΕΤΑΒΟΛΗ. Ἡ περιπετής ἀλλαγὴ παντός εἶδους τῆς μουσικῆς ἐν γένει, τῆς τε Ἐκκλησιαστικῆς,
 καὶ τῆς ἑκκλησιαστικῆς ἢ ἐξωτερικῆς Μελοποιίας. 2) Κανὼν τις τῆς Μελοποιίας, δι' οὗ εὐρύνεται ποικιλοτρό-
 πως ἡ τέχνη τῆς Μουσικῆς, ἢ καὶ αὐτὴ ἡ Μελοποιία. 3) Κανὼν τις τῆς Μελοποιίας, ὃν ἔχει περὶ αὐτὸν
 ὁ μελοποιός, ὡς ἐν τι ὄργανον ἰσχυρόν, δι' οὗ εὐρύνεται ἡ φαντασία καὶ ἡ ἀντίληψις τοῦ μελοποιού. «Ἡ

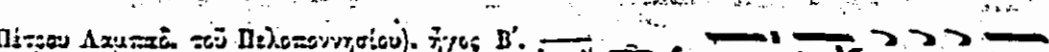
μὲν γὰρ μεταβολὴ ἐστὶ εἰς ὁμοίου τύπου εἰς ἀνόμοιον μεταβάσκειν εἰς ἥτις ἐν τῇ ποιήματι ἡ καθ' ἑαυτὴν μελοποιΐαν ἢ (μελωδίαν) τυγχάνει Δωρίον οὖσαν, Ἰπποδάμιον παλαιά, μίγνυς τῇ Δωρίῳ τὴν Ἰπποδάμιον ». (Βακχίαιος ὁ Γέρων. Ἐν τῇ Εἰσαγωγῇ Τέχνης Μουσικῆς). 4) Ἡ ἔστις καὶ ἡ λύσις τῶν εἰρησίων ἐκ τῆς ἐκείνου μέλους· ἀπὸ διατονικοῦ εἰς χρωματικόν· ἀπὸ χρωματικοῦ εἰς ἀναρμονικόν καὶ τ' ἀνά-

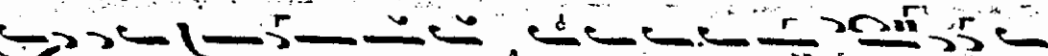
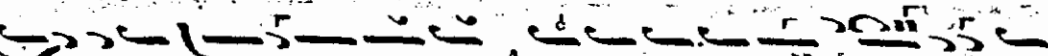
παλιν. π. γ.

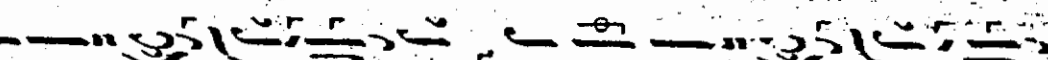
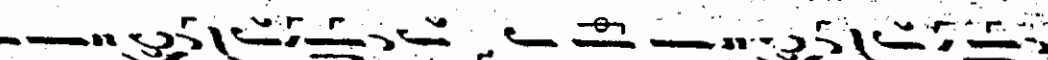

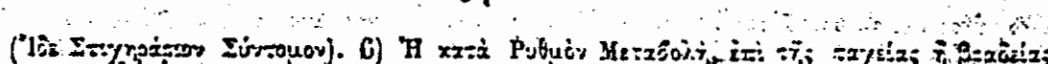
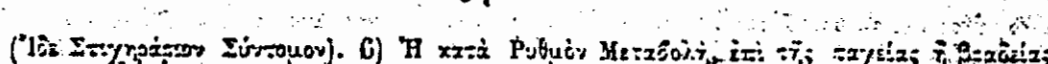

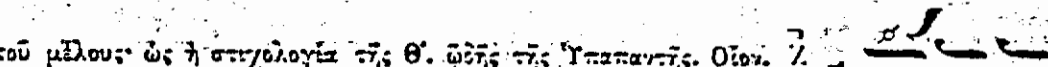
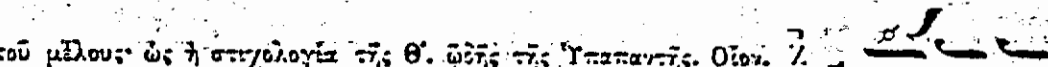

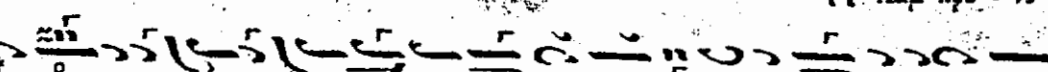
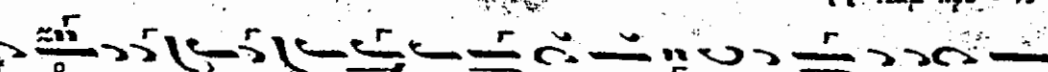
μαλόν, (ἥτις λέγεται καὶ Περιπέτεια)· διὰ τῆς ὁποίας ὁσέως καὶ λύσεως μεταβάλλεται ἡ ἁρμονία ἀπὸ τοῦ μονομέλους καὶ μονοτρόπου εἶδους (ὅπερ προξενεῖ τὸν ἄδον) εἰς σύγγραμμα ποικίλαι καὶ τερπνότητος ὥς ἡ περίοδος τοῦ β'. στιχηροῦ Ἰδιομέλου τῶν Αἰνῶν τῆς Ἀγ. καὶ Μ. Τριτῆς. α' Ὁ τῇ θυγτρὶ βραχυμία νοστήσας » (Πάτρως Αχαικά. τοῦ Πελοποννησίου). ἤχος β'.

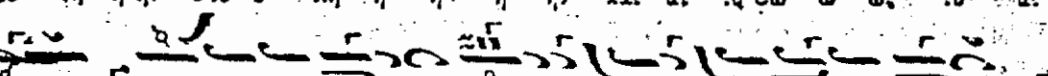
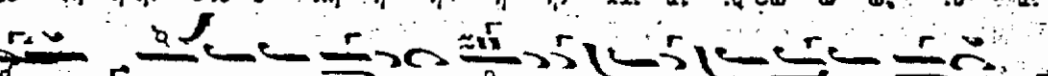

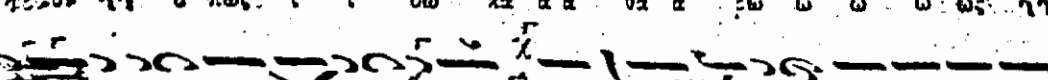
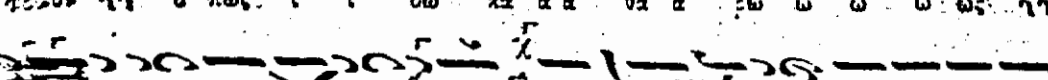

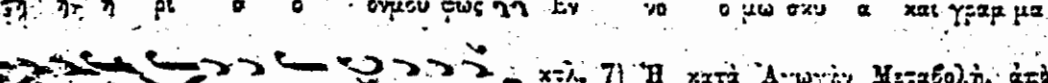
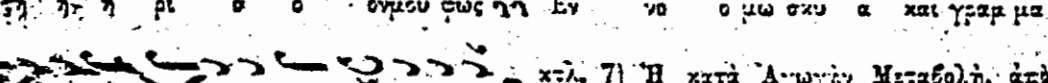

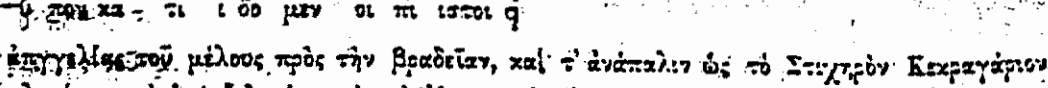
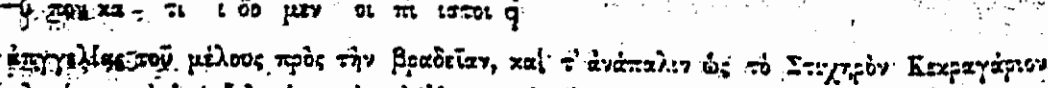

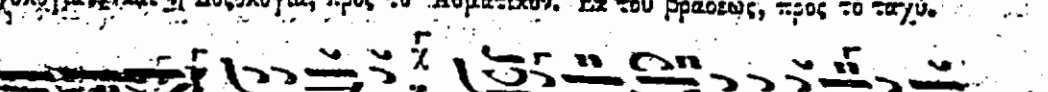
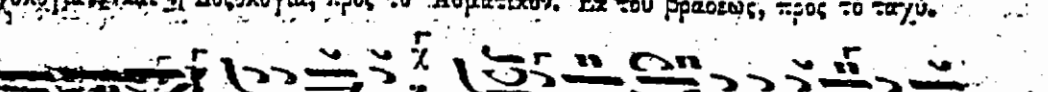

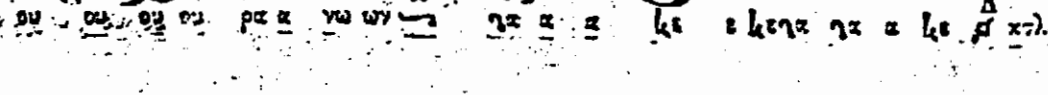
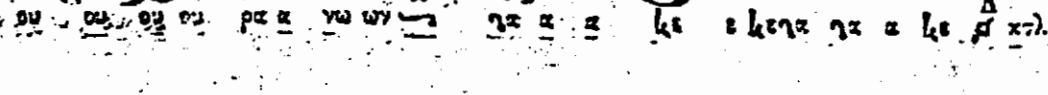

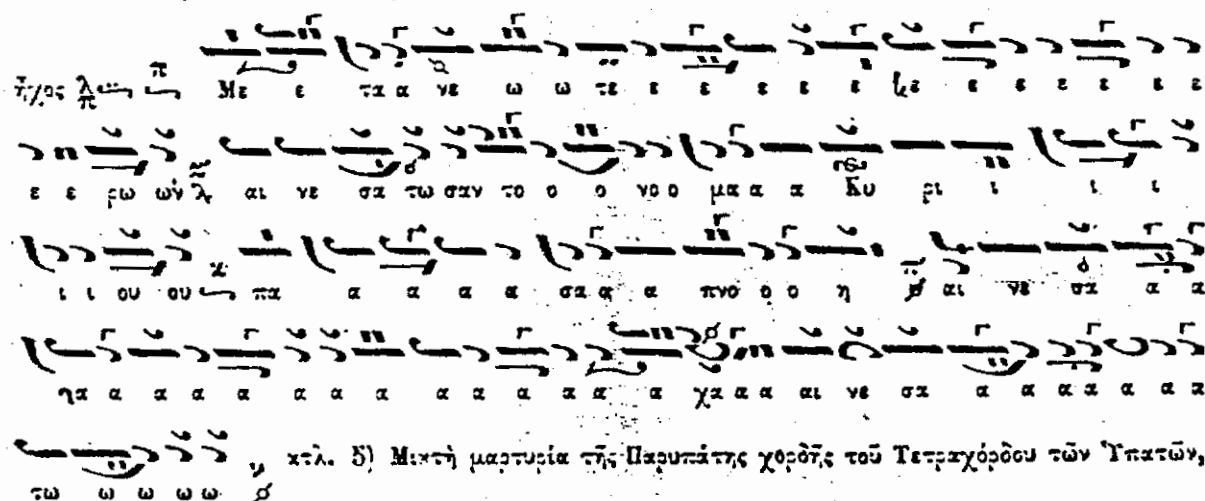

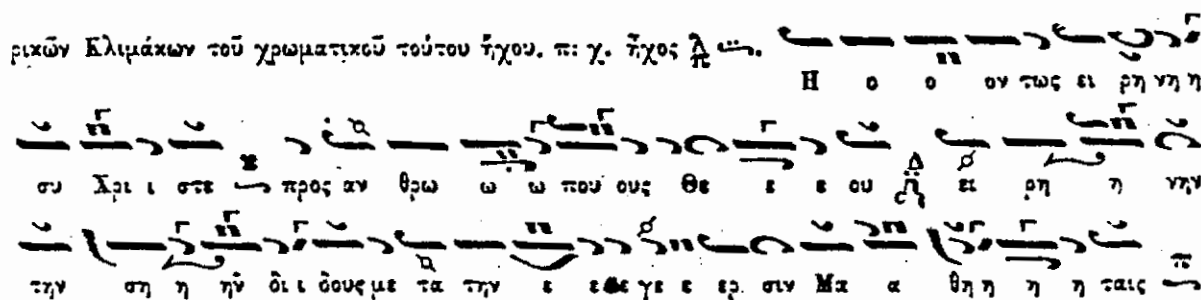

μικτόν ἀπὸ στιχηρικοῦ καὶ εἰρηολογικοῦ εἶδους· ὡς τὸ εἶδος τῶν Καταδασίων ἐν γένει, τῶν ἀρχῶν Δοξολογιῶν, τῶν Πολυελέων, τῆς στιχολογίας τοῦ Μακάρου ἀντὶς, κτλ. 3) Μικτόν Σύστημα, οὗ το μυστικὸν σχῆμα συνίσταται ἐκ χρωματικοῦ καὶ διατονικοῦ, καὶ τ' ἀνάπαλιν, ὡς αἱ μικταὶ Κλίμακες (αἰτίνες λέγονται καὶ Μερικαὶ) τοῦ Ὑπολυδίου ἤτοι τοῦ λ β'. ἤχου, αἱ ὁποῖαι εἰσὶν ἐκ χρωματικοῦ καὶ διατονικοῦ, καὶ τ' ἀνάπαλιν ὡς αἱ μικταὶ, ἢ μερικαὶ Κλίμακες τοῦ Φρυγίου καὶ τοῦ Ὑπερφρυγίου, ἤτοι τοῦ Τρίτου καὶ τοῦ λ γ'. ἢ Βαρίου ἤχου, αἱ ὁποῖαι σὺνκινεῖνται ἀπὸ διατονικοῦ καὶ ἐναρμονίου, διὰ τοῦς Χλιδανούς Κλάδους « Ἀζῆμ κρουοῖ, καὶ Ἀζῆμ πουτελῆκ », καὶ τ' ἀνάπαλιν, περὶ ὧν διαπραγματεύεται Μανουὴλ ὁ Βουένιος. (Ἰδὲ Θεωρητικὸν Μένγ. § 297). 4) Κλάδος δραστήριος ἢ σημαντικὸς ἐκάστου Κυρίου καὶ Πλαγίου ἤχου, ὅς ἐστι Μέσος, καὶ Παράμεσος, Πλάγιος, καὶ Παραπλάγιος ἤχος, οὗ τὸ Γένος καὶ εἶδος διακρίνεται ἀπὸ τὰς μελωδικὰς νοηματὰς τοῦ Στιχηρικοῦ καὶ Παππαδικοῦ εἶδους. Οἷον,

αὕτη φ · ἥτις σύγκειται ἀπὸ τοῦ ἱμίου ὄρθιον q , καὶ ἀπὸ τοῦ τελικόν σῆμα πλάγιον ω . Ἐπειδὴ ἡ μελωδικὴ θέσις αὐτῆς θεωρεῖται καὶ ὑπὸ τοῦ διατονικοῦ γένους, ὡς q , καὶ ὑπὸ τοῦ χρωματικοῦ, ω 6)

Μικτόν Σύστημα, ὅπερ ἐστὶν ἤχος, κατὰ κλάδον, Μέσος, ἡ Παράμεσος, οὗ τὸ εἶδος τῆς πεικιλίας γίνεται ἐξ ἀνάγκης τοῦ ἤχου, διὰ τὴν δυσκολίαν τοῦ γένους τε καὶ μέλους, τῶν ὀξείων τόνων τοῦ Ὑπολυδίου (ΔΒ. ἤχου) διὰ τὸ εἶναι κατάπυκνον τὸ Σιγγραφικὸν μέρος αὐτοῦ, ὥς ἐκ τῆς Συντόνου περιστροφῆς τῶν συνηρμοσμένων δύο τόνων τοῦ ἡμιολίου καὶ τοῦ τετραπτεμορίου, ὥς ἔχουσι τὰ γένη τῶν μικτῶν ἡ με-

κτλ. « Καὶ τῆς μὲν ἁρμονικῆς εἰς τρόπους δεκαπέντε διαιρουμένης, ἴδιον τὸ περὶ τῶν τῆς μελωδίας γε-
νῶν διαλαμβάνειν, πόσῃ τὴ ἐστὶ, καὶ ποῖα ταῦτα, καὶ ὡς οὐ δυνατόν πλείω γενέσθαι τριῶν, διατόνου τε
καὶ χρώματος καὶ ἁρμονίας. Τὸ γὰρ μικτὸν καλούμενον οὐχ ὡς γένος παραληπτέον· γίνεται γὰρ ἐκ τῶν
προειρημένων ». (Βακχίῃς ὁ Γέρων. Ἰδε τὸ περὶ εἰσαγωγῆς Τέχνης Μουσικῆς αὐτοῦ, Ἐδάρι. 14). 7) Μι-
κτός καὶ ὁ Μιξολυδῖος ἦχος τῶν Ἀρχαίων ἢ ὁ καθ' ἑμᾶς Τέταρτος ἦχος, ὁ ὅποιος διακρίνεται ἀπὸ τῆ
χαρακτηριστικῆ τοῦ Στιχηρικοῦ αὐτοῦ εἶδους, ἅπερ εἰσὶν ὅμοια τοῖς τοῦ Πρώτου ἤχου διὰ τοῦτο καὶ
λέγεται Μιξολυδῖος, διότι μέμικται ἐκ Δωρίου τρόπου καὶ Λυδίου. Ἀριστοτέζης δὲ φησι, Σαπφῶ πρώτην
εὗρεσθαι τὴν Μιξολυδίαν, παρ' ἧς τοὺς Τραγῳδοποιούς μαθεῖν. Λαβόντες γοῦν αὐτοὺς συζεύξαι τῇ Δω-

ριστί. Ἐπεὶ ἡ μὲν τὸ Μεγαλοπρεπὲς καὶ Ἀξιοματικὸν ἀποδίδωσιν, ἡ δὲ τὸ Παθητικὸν μέμικται διὰ τούτων Τραγωδίᾳ » (Πλούταρχος).

ΜΙΜΗΣΙΣ. Κανὼν τις τῆς Μελοποιίας κυριώτερος ἐπὶ τῆς κυρίας πράξεως. 2) Ἡ ὁρθὴ καὶ τελεία παράστασις τοῦ πρωτοτύπου, ἣτις γίνεται ἐπὶ τῆς παραδόσεως διὰ ζώσης φωνῆς, ἢ δι' ἀκοῆς καὶ μεγάλης προτοχῆς ἐν περιπτώσει, ἢ ἐπ' ἐκκλησίᾳ, ἥτις οἱ φυσικοὶ ὅροι εἰσὶ τρεῖς. Α'. ἡ διατήρησις τῶν ἐγγράφως σωζομένων πρωτοτύπων μαθημάτων τῶν ἀρχίων μελῶν τῆς παλαιᾶς γραφῆς (τῆς Μουσικῆς), ὡς τὰ Μιγιστα-Εκκρηγάρια Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, καὶ τὰ Μεγάλα Ἀνοξεντάρια Ἰωάννου Μαίστορος τοῦ Κομνηνοῦ, καὶ ἄλλων παραισιῶν. Β'. Ἡ διατήρησις τῶν ἐγγράφως σωζομένων ἐκκλησιαστικῶν μελῶν καὶ τῶν μουσικῶν αὐτῶν μαθημάτων, ὡς τὸ Παλιὸν ἢ Ἀργὸν Στιχηράριον Μανουὴλ τοῦ Ξρυσάρη, μάλιστα δὲ τὸ ἐντέχνως συνταγματῆρον καὶ κατ' ἔννοιαν συνταθαιμένον, κατὰ τὰς δυνάμεις καὶ ἐνεργείας τῶν ἱερογλυφικῶν καὶ μεγάλων Σημασιῶν, τῶν Κυρίων καὶ Ἐπιθέτων μελωδικῶν θέσεων αὐτῶν, Ἀργὸν Στιχηράριον Ἰωάννου Πρωτοψάλτου. Γ'. Ἡ διατήρησις τῶν ἐγγράφως σωζομένων ἐκκλησιαστικῶν μελῶν καὶ τῶν μουσικῶν αὐτῶν μαθημάτων, ὡς τὸ Νέον ἢ Σύστημα Στιχηράριον Πέτρου Λαμπραδάρου τοῦ Πελοποννησίου. Ταῦτά εἰσι θιμίλια τοῦ μιμητοῦ τὰ ὅποια καθιστῶσιν αὐτὸν ἀξίον, ὅταν μὲλλῃ νὰ μελοποιήσῃ κατὰ τὸ πρωτότυπον. «Μίμησις ἐστὶν ἡ τελεία ὁμοιότης τοῦ πρωτοτύπου». (Σερουῖος Καθηγὴς τῆς Σούρου. Ἴδε τὴν αὐτοῦ Καλλιόπην. Κατ' ἄλλον δ' ὁρισμὸν «ἐστὶ δὲ Μίμησις ὁμοιότης ὅσον ἐνδείχεται ἀκριδῆς πρωτοτύπου τινὸς εἰς ὑπόδειγμα ληθέντος». (Σ. Κομνητῆς ἐν τῇ Μουσικῇ αὐτοῦ).

ΜΙΞΙΣ. Κανὼν τις τῆς Μελοποιίας, ἥτις ἴδιον εἶναι τὸ νὰ ἐνισχύῃ τὸν μελοποιόν, εἰς τὸ εὐρίσκειν τὸν τρόπον τῆς συνθέσεως καὶ τὴν ὀρθογραφικῶς μετ' ἀλλήλων συμπλοκὴν τῶν χαρακτῆρων τῆς ποιότητος μετὰ τῶν τῆς ποιοτήτος, τὰ γένη κατὰ τὰς φθόγας, καὶ τοὺς ἤχους κατὰ τὰς μαρτυρίας. 2) Κανονικὴ τις διαίρεσις τῆς ρυθμοποιίας, ἡ ὅποια (Μίξις) εἶναι ἰσχυρὸν τι μέτρον, ἵνα γνωρίζῃ ὁ ρυθμοποιὸς, πῶς πρέπει νὰ συμπλέκῃ τοὺς πόδας, ἢ τοὺς ρυθμοὺς πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἐξ ὧν συμπλεκόμενων κατασκευάζεται ρυθμὸς ὁλόκληρος. Συμπλέκει δὲ ἡ Μίξις πόδα μετὰ πόδος, ρυθμὸν μετὰ πόδος, καὶ ρυθμὸν μετὰ ρυθμοῦ. Καὶ κατὰ μὲν τὴν πόδος μετὰ πόδος συμπλοκὴν, συμπλέκων Παίωνα μετὰ Παίωνος, κατασκευάζει τὸν Προσωδιακὸν δεκάστημον ρυθμὸν ΟΟΙΟΟΙ. Κατὰ δὲ τὴν πόδος μετὰ ρυθμοῦ, συμπλέκων πόδα Προκελευσματικὸν καὶ ρυθμὸν Βακχίον, κατασκευάζει τὸν Προσωδιακὸν ὀκτάστημον ρυθμὸν, ΟΠΟΟΙ. Κατὰ δὲ τὴν ρυθμοῦ μετὰ ρυθμοῦ συμπλοκὴν, συμπλέκων ρυθμὸν Βακχίον, καὶ ρυθμὸν Ἰωνικὸν ἀπὸ μείζονος, κατασκευάζει τὸν Προσωδιακὸν δωδεκάστημον ρυθμὸν, ΙΟΟΙΟΙΟΙ. Καθὼς καὶ ὅταν συμπλέξῃ Σπονδαῖον μετὰ Προκελευσματικὸν (ὡς ἐξ ἑνὸς Πυρρίστου) παράγει ρυθμὸν τὸν Ἰωνικὸν ἀπὸ μείζονος, καὶ κατασκευάζει ρυθμὸν τὸν ἑξάστημον ΟΙΟΙ. κτλ. (Ἴδε Θεωρητικὸν Μέγα. § 205—267).

ΜΙΞΟΛΥΔΙΟΣ. Ὁ Ἀρχαιότατος τρόπος, ὅστις ὑπάρχει Κύριος καὶ Ὁξύς. 2) Ὁ Μιξολύδιος ἢ ὁ Τέταρτος ἤχος, εἰς ἐστὶν ἐκ τῶν τεσσάρων καὶ ὀξίων ἤχων, ὅστις ὑπάγεται εἰς τὸ Διατονικὸν Γένος. Ὁ δὲ Τρόπος αὗτος τῶν Ἀρχαίων, εἶναι ὁ κατ' ἑμῆς Τέταρτος τῶν Κυρίων καὶ ὀξίων ἤχων, ὃν βεβαίως Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, σὺν τῷ Κοσμᾷ τῷ μελωδῷ εἰς τὸ ἐκτετῶς Κανόνιον τῆς μουσικῆς, ὡς ἐδιδόθη παρὰ τοῦ σοφοῦ αὐτοῦ διδασκάλου τοῦ ἐξ Ἑλλάδος ἐνεχθέντος αἰγυπιαίου Κοσμᾶ τοῦ Ξένου ἢ Ἰκίτου. «Τῶν δὲ ἤχων τὰ ὀνόματα κατὰ τοὺς παλαιούς εἰσὶ ταῦτα. Ὁ Πρῶτος λέγεται Δωριεὺς ᾧ, ὁ Δεύτερος λέγεται Λυδῖος $\overline{\text{—}}\overline{\text{—}}\overline{\text{—}}$, ὁ Τρίτος λέγεται Φρύγιος ᾧ, ὁ Τέταρτος λέγεται Μιξολυδῖος ᾧ ». 3) Ἡ Μιξολυδῖος, ἢ Μιξολυδιστὴ ἀρμονία (τὸ μέλος τοῦ Δ'. ἤχου) ἐν ἐπεῖραν ἡ δεκάτη Μούσα Σαπφώ. Λέγεται δὲ Μιξολυδῖος, ἐκ τοῦ ὅτι εἶναι μεμιγμένης ἐκ Δωρίου καὶ Λυδίου, ἥτοι ἐκ τοῦ Πρώτου ἤχου καὶ τοῦ Δευτέρου. Διακρίνεται δὲ ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Στιχηρικοῦ αὐτοῦ εἶδους, ἅπερ εἰσὶν ὅμοια τοῖς τοῦ Πρώτου ἤχου, ἥτοι ἀπὸ τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ αξιοματικὸν ἦθος. «Ἡ Μιξολυδιστὴ δὲ παθητικὴ τις ἐστὶ, Τραγωδίᾳς ἀρμόζουσα. Ἀριστοφάνης δὲ φησι, Σαπφῶ πρώτην εὐρεῖσθαι τὴν Μιξολυδιστὴν, παρ' ἧς τοὺς τραγωδοποιούς μαθεῖν. Λαδόντας γοῶν αὐτοῦς, συζεύζει τῇ Δωριεσί· ἐπεὶ ἡ μὲν τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ αξιοματικὸν ἀποδίδουσιν, ἡ δὲ τὸ παθητικὸν μέμικται διὰ τούτων τραγοδία ». (Πλούταρχος).

ΜΟΛΟΣΟΣ. Ρυθμικὸς ποὺς διακρίνων τὰ χρονικὰ μέτρα τοῦ ρυθμοῦ ἐκ τριῶν μακρῶν — — —, καὶ μουσικῶς $\overline{\text{—}}\overline{\text{—}}\overline{\text{—}}$.

ΜΟΝΑΣ. Ὁ περιττός ἀριθμός, ἐξ οὗ γεννᾶται τὸ πᾶν τῆς Μουσικῆς. 2) Ὁ ἐπὶ τοῦ κύβου (τούρκικτ: ζάρ) πρῶτος ἀριθμός ἐν. 3) Ἡ μονάς, . . ἥτις δὲν ἀριθμεῖται, ἀλλὰ λογίζεται ὡς βάσιμον στίγμα ἢ κέντρον τῆς γενέσεως τῶν μουσικῶν τωναίων ἀριθμῶν. Περί τούτου δὲ Μάξιμος ὁ Πλανούδης συνδιαλεγόμενος μετὰ τοῦ Σχολιαστοῦ Εὐστάθιου Θεσσαλονίκης περὶ Μουσικῆς, λέγει. «Κέντευθεν ἡ μὲν μονάς, κέντρον νομίζεται, ὡς γὰρ τὸ σημεῖον οὐκ ἔστι στερεὸν σῶμα, ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ ποιεῖ τὰ σώματα, οὕτω καὶ ἡ μονάς, ἀριθμὸς εἶναι οὐ λέγεται, ἀλλὰ τῶν ἀριθμῶν γένεσις κατ'. . . . Νυνὶ δὲ δεῖ σκοπῆσαι, τίνα τρόπον, καὶ ἐκ περιττοῦ ἀριθμοῦ τὸ αὐτὸ γίνετ' ἀν' καὶ ἐπειδὴ καὶ ἄρτιου καὶ περιττοῦ ἡ μονάς ἐστὶ γένεσις, καὶ ὁ τριαδικὸς ἀριθμὸς πρῶτη γραμμὴ εἶναι πιστεύεται», (Ποικίλα Ἑλληνικά. Σελ. 68—69). 4) Ἀριθμὸς μονάς, . . ὅστις διπλασιαζόμενος μὲ τὴν προσθήκην τοῦ περιττοῦ ἀριθμοῦ (. ἐν) παράγει τὸν ἄρτιον ἀριθμόν, . . , προσθετομένης δὲ καὶ αὐτῆς τῆς μονάδος ἐπὶ τοῦ ἄρτιου ἀριθμοῦ, περιορίζεται ὁ λόγος μέχρι τριάδος. Τοῦτο μᾶς περιστῇ θεολογικώτατα Νικηφόρος Κάλλιστος ὁ Ξανθόπουλος ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ Γ'. Τριαδικοῦ Ἀντιφώνου τοῦ Δ'. ἤχου, Ἀχίω Πνεύματι, Θεογνωσίας πλοῦτος θεωρίας καὶ Σοφίας, ἀγνοῦμεν πάλιν ὅτι μονάς ἀπ' ἀρχῆς εἰς οὐάδα κινηθεῖτα, ἥτοι γνωρισθεῖσα, μέχρι τριάδος ἐστὶ π. 5) Μονάς, ἡ ἐπὶ τοῦ κανόνος ἡ πῆχως τοῦ φθογομέτρου τεταμένη χορδῇ, ἥτις πληττομένη καθολοκληρίαν, παράγει τὸ ἴσον , ὅταν δὲ ὑποθέσῃ τὸν ὑπαγῶγιον (τὸν καθάλαρην τοῦ ὄργανου) κατὰ μέτρον τῆς χορδῆς, καὶ πληξῇ τὸ ἐν μέρος αὐτῆς παράγει τὴν διαπασῶν, ἥτις ἐστὶν ἡ ἀντήχησις

τοῦ ἴσου ὡς   Δ, ὡς ἡ μονάς, . . πρὸς τὸν ἄρτιον, . . . 6) Μονάς ἐστὶ τὸ πᾶν. Ἐρ' ὃ

προσθεῖς ὁ περιττός ἀριθμός, . . παράγει τὸν ἀριθμόν ἄρτιον, . . . Ὅθεν ἀπὸ τῶν ἄρτιον καὶ περιττῶν ἀριθμῶν εἶναι καὶ ἡ ἀρμονία τοῦ Παντός. Ἀπὸ τῶν ἄρτιον καὶ περιττῶν ἀριθμῶν εἶναι καὶ ἡ ἀρμονικὴ καὶ ἡ ἀριθμητικὴ ἀναλογία τῶν Συστημάτων ἐκάστης Συμφωνίας· ὡς ὁ ἀριθμὸς τῆς Συμφωνίας διὰ τριῶν, 19· ὡς ὁ ἀριθμὸς τῆς Συμφωνίας διὰ τεσσάρων, 28· ὡς ὁ ἀριθμὸς τῆς Συμφωνίας διὰ πέντε, 40· ὡς ὁ ἀριθμὸς τῆς Συμφωνίας διὰ ὀκτώ ἢ διαπασῶν, 68· ὡς ὁ ἀριθμὸς τῆς Συμφωνίας διαπασῶν καὶ διὰ πέντε, 108· ὡς ὁ ἀριθμὸς τῆς Συμφωνίας δις διαπασῶν, 136· ὡς ὁ ἀριθμὸς τοῦ τετρατημορίου τόνου 3 ἢ $\frac{1}{2}$ · ὡς ὁ ἀριθμὸς τοῦ τριτημορίου τόνου, 4 ἢ $\frac{1}{3}$ · ὡς ὁ ἀριθμὸς τοῦ ἐλαχίστου, 7· ὡς ὁ ἀριθμὸς τοῦ ἐπαγδόρου ἢ ἐλάττονος τόνου, 9· ὡς ὁ ἀριθμὸς τοῦ διημιτόνου ἢ μεζόνος τόνου, 12· ὡς ὁ ἀριθμὸς τοῦ τριημιτόνου ἢ ἡμισιόλου τόνου, 18. κατ'. Οὗτοι εἶναι οἱ ἀριθμοὶ τοὺς ὁποίους ἐξήγαγεν ἀπὸ τῆς βάζης τῶν σφύρων ὁ ἄριστος καὶ Σοφώτατος Πυθαγόρας, καὶ συναθροίσας αὐτοὺς, ἀνελόγους ὄντας πρὸς τὴν διαφορὰν τῶν βαρῶν τῶν σφύρων, μετείνεγκεν εἰς τὰς χορδὰς. Ἀελθόντες οὖν οὗς χορδὰς, ἀπὸ μονάδος ἀρξάμενοι, συνετίθεσθαι τοὺς ἀριθμοὺς, ἐκ μὲν τῆς ἐτέρας μίξ ὀκτὴν ἐξαρτήσαντες, ἐκ τῆς λοιπῆς δύο· καὶ τὰς ἀμφοτέρους πληξάντες τὴν διαπασῶν Συμφωνίαν εὗρον, καὶ πύτην ἐν διπλασίονι λόγῳ συγχάνειν ἀπερῆναν. το π. Ἀριστείδης Κουίντιλιανός.

ΜΟΝΗ. Κανὼν τις τῆς Μελιμοποιίας, ὁ ὁποῖος ὁδηγεῖ τὸν μελοποιὸν εἰς τὸ νὰ πράξῃ τὴν τάσιν τοῦ φθόγγου, καὶ τὴν σύνθεσιν τοῦ μέλους κατὰ τὸν τρόπον τῆς Τονῆς. (Ἰδὲ Τονή). 2) Ἡ τατὰ κόρον διάρκειαι τῆς τάσεως τῶν κενῶν Χρόνων τῆς διπλῆς , τῆς τριπλῆς , εἰς τὴν μελωδικὴν θέσιν τῆς ἀπὸ φθορᾶς εἰς φθορὰν μεταβάσεως, κατὰ τὴν τάσιν τῆς Τονῆς. 3) Ἡ μελωδικὴ καὶ μακρὰ τάσις τοῦ σημαντικοῦ τρισήμου καὶ τετρασήμου μακροῦ τόνου , , ἐρ' ὃ μελωδοῦνται πολλοὶ φθόγγοι.

«Μονὴ δὲ τί ἐστίν; ὅταν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ φθόγγου πλείονες λέξεις (φωναί) μελωδοῦνται». Βακχεῖος ὁ Γέρων.

ΜΟΝΟΕΤΡΟΦΙΚΑ. Μελικά τιτὰ ποιήματα τῆς ψαλμοφθίας, ἀπερ' ἐτάχθησαν νὰ φάλλωνται ἐκ μιᾶς μόνης Στροφῆς, ἥτοι ἀπὸ ἑνὸς καὶ μόνου χορὸν ὡς τὸ ἴδιον τοῦ Χερουδικοῦ Ὑμνου τῆς Προηγιασμένης «Νῦν αἱ Δυνάμεις τῶν Οὐρανῶν». Τοῦ Χερουδικοῦ Ὑμνου τῆς Ἀγ. καὶ Μ. Πέμπτης «Τοῦ Δείπνου σου τοῦ μυστικοῦ». Τοῦ Χερουδικοῦ Ὑμνου τοῦ Ἀγ. καὶ Μ. Σαββάτου. Σιγησάτω πᾶσα σὰρξ βροτεία· ὡς τὸ ἴδιον ἐν γένει ἀπάντων τῶν Κοινωνικῶν Ὑμνων ὡς τὸ ἴδιον τῶν Δογματικῶν, τῶν Ἑσθινῶν, καὶ ἄλλων παρομοίων Δοξαστικῶν Ἀσμάτων ὡς τὸ ἴδιον τοῦ Ὑμνου «Ἀγαπήσω σε Κύριε ἡ ἰσχύς μου». (Τὸ ἔργον) τοῦ Ὑμνου «Τὴν γὰρ σὴν μήτραν θρόνον ἐποίησα. Τοῦ ἐπιλυχνίου Ὑμνου «Ὡς ἡλαρόν». καὶ

ἄλλων παρομοίων Μοναστροφικῶν ποιημάτων. « Μοναστροφικά λέγονται ὅσα ποιήματα φάλλονται ἐκ μιᾶς μόνης Στροφῆς. Ἐπειδὴ ὑπάγονται εἰς ἓνα μόνον χορὸν ἐκ τῶν δύο· ἢ εἰς τὸν Δεξιόν, ἢ εἰς τὸν Ἀριστερόν. Τοῦτο εἶναι ἴδιον τοῦ κανόνος καὶ τῆς ποιητικῆς ». (Ἰδὲ Καλλιόπη Παλινουστοῦσα. σελ. 147).

MONOTONIA. Κανόν τις τῆς Μελοποιίας, οὗ τὸ ἴδιον εἶναι νὰ ποιῇ μελούργημα, τὸ ὁποῖον ἐκ τοῦ σκυθρωποῦ νὰ ἐγείρῃ κατάνοξιν, κυρίως κατὰ τινὰ μέλη τῆς Ἑκκλησιαστικῆς ψαλμοδίας, ἅτινα φέλλονται κατὰ τὴν Μ. Τεσσαρακοστήν. Κλάδοι τινὲς τῆς Ἑκκλ. μουσικῆς, ὧν ἡ σύνθεσις τοῦ μέλους αὐτῶν γίνονται ἀπὸ ἀπλοῦς καὶ βραχεῖς φθόγγους, μὲ τὴν εἰς αὐτοὺς ἀπαιτουμένην ἀγωγὴν τοῦ Γόργου χ , καὶ τινων μὲ ταχυτέραν ἀγωγὴν, μὲ τὴν τοῦ Διγόργου χ' . Ὡς λέγομεν «Τὰ ἐκκλησιαστικά μονότονα μέλη». Ὡς ὁ Παραπλάγιος Κλάδος οὗτος, ἤχος $\lambda \frac{1}{2} \epsilon \dot{\lambda}$. Νη. χ

η μας στο χι του θα γε του γευσα με νοι; γε κρω σον της σαρκος η μων το φσο

καὶ ἄλλα παρόμοια. Ἰδοὺ σοὶ καὶ μετὰ ταχύτεραν ἀ-

νημα Χριστέ ὁ Θεὸς καὶ σῶσον ἡμᾶς

ἡμεῖς ὁ Θεὸς Πατήρ·

Mx ka pi oi oi os oi wγ me voi e ve ken oi kai o

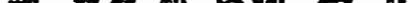
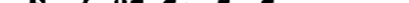

 Δ. ὡς καὶ ἡ στιχολογία
 συ νης ο. τι αυ των ε λ σιν η β α σε λει α των ου ρα νων

ἐν γένει τῶν Μακαρισμῶν, τῶν Τυπικῶν ψαλμῶν. καὶ 3) Μονοτονία λέγεται καὶ τὸ μέλος ὅπερ ἀποτε-
λεῖται ἐκ τῆς μονοχόρδου Λύρας τῶν Κρατῶν Χηρδατῶν). 4) Μονοτονία, τὸ μέλος τοῦ Τυμπάνου, ὅπερ
εἶν' ὑπακείμενον εἰς μόνον τὸν ἴσον ρυθμὸν τοῦ Χρόνου. 5) Μονοτονία δὲ, καὶ τὸ μέλος ὅπερ γίνεται ἐκ
τοῦ μονοχόρδου φθογομέτρου, εἰς τὴν δοκιμὴν τῆς Μελοποιίας.

MONOXOPHON. Ὁργανὸν τι μουσικόν, ἐφ' ᾧ τείνεται μία μόνη χορδὴ, καὶ αὕτη ἐσχηματισμένη ἐκ τριγῶν ἵππου, ὡς ἔχει καὶ τὸ πλεῖστον αὐτὸ σῶμα, ἥτοι τὸ τόξον του. Τοῦτο τὸ ὄργανον, κατὰ τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα τῆς Ἑλλασίας, εἶναι χρήσιμον πολὺ τοῖς Κροάταις. 2) Τὸ μουσικὸν φθογγόμετρον, ὅπερ ἐστὶ χρησιμώτατον τοῖς μουσικοῖς εἰς τὴν πρᾶξιν τῆς Μελοδοποιίας, ὅταν ἤθελε τῷχει μετὰθεσις τόνου τινὸς κατὰ παραχορδὴν, ἢ ἔκλυσις φθόγγου τινός, ἥτις γίνεται ἀπὸ τὰ ἀποτομικὰ σημεῖα τῶν ὑφίστατων καὶ διέσεων ρ, ρ, σ, σ, σ. 3) Ἡ κοινὴ καὶ ἀπλὴ χορδὴ, ἐξ ἧς διαιροῦνται, φυσικῶς καὶ μαθηματικῶς, καὶ σχηματίζονται τὰ Κοινὰ Τετράχορδα διὰ τῆς Ἀρχαίας Ἑλλ. Μουσικῆς. (Ἴδε Χορδὴ).

ΜΟΝΩΔΙΑ. Τὸ εἶδος τοῦ κατὰ Καταβάσιαν συντόμου Μεσωδικοῦ Εἰρμοῦ, φαλλομένου κατὰ μίαν καὶ μόνην ᾠδὴν, εἰς τὴν κατὰ χῦμα ἀνάγνωσιν τοῦ Κανόνος, ἐπὶ τῆς καθημερινῆς καὶ λυτῆς ἀκολουθίας, δι' οὗ καὶ γίνεται τέλος πρὸς τὴν αἵτησιν τοῦ ἱεροῦς ὡς ἡ Μονωδία τοῦ Μεσωδικοῦ Εἰρμοῦ τῆς Γ'. ᾠδῆς.

Εὐχαριστοῦμαι σοι ἡ ἐκκλησία σου Χριστέ, στεφανώσασαί μου ἐν χάριτι.

 ὡς ἡ Μονοδία τοῦ Μεσσηνίου

Ἐλεῖμαυ τῆς ς'. φῶτης, οἶον.

γορτωσας : μα τι ου πο λυ ε λε ε Χαι στε οθι ος η χι μω ω ω γι

1. *Chlorophyll a* and *Chlorophyll b* were determined by the method of Arar and Collins (1971) using a Shimadzu 1601 UV-Visible Spectrophotometer. The concentration of chlorophyll was expressed in $\mu\text{g mL}^{-1}$.

ὡς καὶ ἡ μονωδία τοῦ Μεσσηδίου Εἰρημοῦ τῆς Η'. ψῆς, πρὸς τὴν Θ'. τῶν Μεγαλυνοῦν στιχολογίαν, ὣν τὸ μέλος φάλλεται μὲν κατὰ τὸ ἀπλοῦν καὶ γνήσιον ποιῆ δὲ τίλος εἰς τελινὴν κατάληξιν. 2) Τὸ κατὰ τὸ αὐτὸ μόνον Γένος φασκόμενον μακροσκελὲς καὶ ἐκτεταμένον μουσικὸν θέμα, οὗ τὸ μέλος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τίλους ποιῆ τὰς ἐντελεῖς καὶ ἀτελεῖς κατάληξεις ἀπὸ μιαν καὶ τὴν αὐτὴν μαρτυρίαν, εἰς μιαν καὶ τὴν αὐτὴν θέσιν. Τοιαῦτα τινὰ ποιήματα εἰσὶ τὰ σύντομα τῆς ἑβδομάδος χειρουργικὰ τῶν Βυζαντινῶν μουσικῶν τοῦ Παλαιοῦ Συστήματος ὡς τὰ σύντομα χειρουργικὰ Ἰωάννου Μαίστορος τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἄλλων Παλαιῶν τῆς ἐποχῆς τοῦ Μουσικῶν, τὰ ὅποια προξενοῦσι πλημονὴν καὶ κόρον. « Μονωδία, γὰρ ἐν ἀπασὶν ἐστὶ κλήσιόν τε καὶ πρόσαντες ». Πλούταρχος).

ΜΟΥΣΑ. Ἐκαστὴ ἐφορὰ τῶν ὠραίων Τεχνῶν, κυρίως δ' τοῦ Θέματος τούτου Μούσα Καλλιόπη, τῆς Παιδικῆς. Μούσα Μελομένη, τῆς ψῆς. Μούσα Ἑρατώ, τοῦ ψαλτρείου κτλ. 2) Ἐγχειριδίων τι ἡμιτελὲς, ὅπερ Ἑρμηνεύει τὰ Συστήματα τῶν Ἦχων, καὶ μερικῶν ὁμαλῶν, καὶ τινῶν Ποικίλων καὶ δραστηρίων Κλάδων, ὧν τὰ ὀνόματα ἀναφέρονται μελωδικῶς, διὰ στίχων μιζοβαρβασιτῶν. Ἐξεδόθη ὑπὸ Στεφάνου Α'. Δομετικίου τῆς Μ. Ἐκκλησίας. (τυπ. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1843.) 3) Ἡ Ραφφία τῶν Ἦχων μετὰ τῶν Κλάδων αὐτῶν, ὧν τὰ ὀνόματα μελωδοῦνται διὰ στίχων, μὲ λίξεις Ἑλληνοπερσοαραβοτουρκικαί. Ἀρχαίαι δὲ, ἀπὸ μὲν τῶν στίχων, ἐκ τοῦ « Μούσα ἀραγε τί τρόπος εἶναι βᾶσι νὰ σὲ πῶ; Σ' τὸ Σχολεῖον τὸ δικόν σου νὰ βρεθῶ πῶς ἡμικρῶ; — Μουχαλίφ ἀράκ νομίζω, Εὐκλεὰ πολλὰ σχεδὸν ὁμοῦ με τὸ Μουχαλίφ τὸ ὠραῖον κ' ἐκλεκτόν κτλ. » Ἐποίηθη ἡ ραφφία αὕτη πρῶτον εἰς τὸ Παλαιόν, κατὰ τῶν Ἑλλαμπαράτων Εὐγενῶν τοῦ ἡμετέρου Γένους· καλεῖται δὲ ἡ ραφφία τοῦ Ἐκτεταμένου τούτου Μαθήματος, Ἑλληνοιστὶ μὲν, « Μίγχα Σύστημα » Τουρκιστὶ δὲ « Κιζάρ » Ἀραβικώτερον δὲ λέγεται καὶ « Φιγρίστ » (Ἰδε Σύστημα Μίγχα).

ΜΟΥΣΙΚΗ. Ἡ Ἀρχαιοτάτη καὶ ὠραιοτάτη τέχνη τῶν Τεχνῶν [καὶ ἐπιστήμη τῶν ἐπιστημῶν] γνησίᾳ ἀδελφῇ τῆς Μούσης Καλλιόπης, ἐφόρου τῆς Παιδικῆς, καὶ θεγάτρῳ γνησίῳ Μητρός τῆς Ἑλληνικῆς. 2) Ἡ ὠραιοτάτη καὶ γλυκυτάτη φωνὴ ὅλων ὁμοῦ τῶν Μουσῶν, ἥτις κατέχει τὸ πᾶν, ἔχουσα ἀρ' ἐαυτῆς τὴν μετρικὴν καὶ ρυθμικὴν σχέσιν, καὶ τὴν Προσωδὴν καὶ Ἀρμενικὴν ἀναλογίαν. « Μουσικὴν οἱ Παλαιοὶ συνέχον εἶπον τὸ πᾶν. Οὐδὲν γὰρ τῶν ὄντων συμμετρίας ἄτερ καὶ ἀναλογίας ἐστίν. Ἀλλ' οὐδὲ τι τῶν γινόμενων, μὴ μετὰ συμμετρίας καὶ ἀναλογίας τῆς προσήκουσας γινόμενον, καλῶς ἂν ποτε γένοιτο· κἂν τεχνικόν εἴη, κἂν φυσικόν, κἂν αἰσθητὴ λεπτόν, κἂν περὶ μόνην νόστον θεωρούμενον. Ἡ δὲ Μουσικὴ αὐτοσυμμετρία τις ἐστὶ καὶ ἀναλογία τὸ πᾶν, οἷς τοῦ παντός ἁρμονία τυγχάνουσα. Τάχα δ' ἂν τις καὶ τὸ θεῖον αὐτὸ οὐκ ἀπεικότως ἁρμονίαν ἐαυτοῦ τε καὶ τοῦ παντός ὀνομάσαι, ἐν ᾧ τὸ πᾶν ἁρμοιοῦν καὶ συμβιβαζόμενον. εὔτε καὶ ὡς ἀριστα διαφαίνεται ἔχον τοσαῦτον τὴν Μουσικὴν ἡρῶσταν θύματος. Ἡς ἐν ἀπασιν οὕτω θεωρουμένης, καὶ πάντα διαπύσης καὶ κοσμοῦσης, καὶ ἔξοντι μὲν τῇ ἀσθῆσει, ἁρμονίαν δὲ τῇ φύσει, μακρυότατα δὲ τῇ νοήσει χαριζομένης, περὶ τῆς ἐν ἀσθῆσει μουσικῆς, μᾶλλον δὲ τῆς ἐν μιᾷ τῶν αἰσθητικῶν τῇ ἐποῇ θεωρουμένης, ἐν ἐπιτόμῳ διαληφόμεθα ». (Μανουὴλ ὁ Ψαλλὸς). 3) Μουσικὴ, ἥτις ἔχει· στάσιον ὅλην τὴν τῶν τόνων ἔκτασιν καὶ τὴν ποικίλειαν, ὥστε ἐν ᾧ θετοὶ νόμοι διαποῦν μόνην αὐτήν. « Μουσικὴ θεῶν μὲν εἶναι ὥρσον ὁμολογεῖται ». Πλούταρχος ἐκ Πλάτωνος περὶ Λαισιδαίμονος. (Τομ. ζ. σελ. 638). 4) Μουσικὴ, ἡ γλυκυτάτη τροπὴ τῆς ψυχῆς, ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἰδεῶν, πρόσθεσις ὑγείας, διόρθωσις ἔθων, θεραπεία πάθους. « Μουσικὴ, πασῶν τῶν ἰδεῶν τὸ Μέγετον ἐστὶν ἐν τῷ Βίῳ » (Σ. Κομητῆς ἐν τῇ Μετρικῇ αὐτοῦ). 5) Μουσικὴ, ἥτις περαίνεται κατὰ τὰ ἦθη καὶ ἔθνη τοῦ τόπου-ἐκάστου ἔθνους. « Τίς γὰρ ἀγνοεῖ, ὡς ὁ Γερ. Μαρτίνος φησὶν, ἑαυτοῦ εἶναι ἐκάσθ' ἔθνη ἰδιαίτερον τινὰ προφορὰν, μετὰ τῷ αὐτῷ τρόπῳ διατίθεσθαι τὰ πάντων τῶν ἔθνων ὄργανα καὶ τὴν τῆς φωνῆς μόρφωσιν; » Ἰωσήφ. (Αρχ. Ἰουδ. Β'. Κ'). Ὅθεν, Μουσικὴ Ἑλληνικὴ, μουσικὴ Εὐρωπαϊκὴ, Ἀραβοτουρκικὴ, κτλ. « Ἐν ταῖς χρόναις τῶν Ἰουδαίων Ἑβραίων, καὶ Μαρσίαις ἐγένετο σοφός· ὅστις ἐρεῦρε διὰ μουσικῆς κύλους ἀπὸ καλῆς καὶ γαλκῆς, οὗτος γὰρ εὐρὺν αὐλός, οὗς ἐρεῖφεν Ἀθηνᾶ διὰ τὸ τὴν ὄψιν αὐτῆς ποιῆν ἁμάρρον, ἔλθεν εἰς εἶν περὶ μουσικῆς Ἀπόλλων, . . . » (Σουΐδας). Ἐκτὸς κατὰ διαφόρους ἄλλους ὁρισμούς « Μουσικὴ, τέχνη ἡ δακνύουσα τὰ ἰδιώματα τῶν φωνῶν, τὰ ἱκανὰ πρὸς ἀποτίλεσιν μελωδικῆς Ἀρμονίας ». Χαρίσιος Μεγδάνος. (Καλλιόπη Παλαιοσπουδῶν, περὶ Μουσικῆς). « Μουσικὴ γὰρ τις ἦν καὶ τῶν πολιτικῶν λόγων ἐπιστήμη, τῇ κοσμῶ διαφέρουσα τῆς ἐν ὥραις καὶ ἀργαίαις, οὐχὶ τῇ ποιῇ. Καὶ γὰρ ἐν αὐτῇ καὶ μέλος ἔχουσιν αἱ λίξεις, καὶ ρυθμὸν, καὶ μεταβολὴν, καὶ

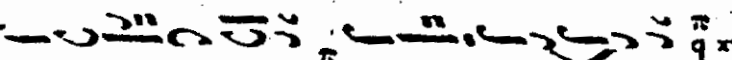
πρέπον καὶ ἐπὶ τούτῳ ἡ ἀκοὴ τρέπεται τοῖς μέλεσιν, ἀγεται δὲ τοῖς ῥυθμοῖς, ἀσπάζεται δὲ τὰς μεταβολάς, ποιεῖ δὲ ἐπὶ πάντων τὸ εἰκάζειν ἢ δὲ μεταβολὴ κατὰ τὸ μέλλον καὶ ἤττον ». Διονύσιος Ἀλ. κερναεὺς· Κατὰ δὲ τὴν Μυθολογίαν, ἐκμετατρεῖται αὐτῇ εἰς τὴν Μοῦσαν Ἑρατώ. (Ἰδ. Μυθολογίαν Ε. Κον. τογόνη, σελ. 71). 6) Μουσική, ἥτις ἔχει περὶ αὐτὴν τὰ ὁκτώ μέρη, καὶ οὕτω περὶ τῶν μερῶν ὡς λόγος, ἔστι τὸ ἀντικείμενον τῶν ὁκτώ μερῶν, ὧν ἡ σύνθεσις δεικνύει τὸ μέλος τέλειον καὶ ἀμερικὸν ἀπὸ τὰ περὶ αὐτὴν γενικά καὶ μερικά Προσόντα· καθὼς καὶ ὁ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης λόγος, εἶναι σύνθεσις συλλαβῶν ἢ λέξεων, ἥτις φανερόντι τὴν αὐτοτελεῖ διάνοιαν, κατὰ τὸν Λάσκαριν. Εἶναι δὲ τὰ ὁκτώ μέρη τοῦ λόγου τῆς Μουσικῆς γλώσσης, Σύστημα, Διάστημα, Τόνος, Φθόγγος, Μεταβολή, Γένος, Ἀγωγή, καὶ Μελοποιία· ἅπερ εἰσὶ τὰ Πρώτα καὶ κυριώτερα ὄντα. Ταῦτα τὰ ὁκτώ μέρη τοῦ λόγου τῆς Μουσικῆς, Μάρκος ὁ Μαῖδωμιος ἐκπεριθῆκε εἰς ἑπτὰ παραλείπων τὴν « Ἀγωγήν » (Ἰδ. τὸ Παρὶ Εἰσαγωγῆς Τέχνης Μουσικῆς Βακχείου τοῦ Γέροντος, ἰδ. 31).

Κατὰ δὲ τὰς Σημειώσεις τοῦ Χρυσάνθου Προύσης (Θεωρητικὸν Μέγα § 1) τί καλὸν ἐστὶ Μουσική, « Οἱ δὲ περὶ Πυθαγόραν καὶ Πλάτωνα ἔλεγον, ὅτι τὸ πᾶν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶ Μουσική. Αἰγροῦσι δὲ καὶ οἱ φιλόσοφοι. Μουσικὴ θεία, Μουσικὴ κοσμική, Μουσικὴ οὐρανία, Μουσικὴ ἀνθρωπίνη, Μουσικὴ ἐνεργητική, σκεπτική, ἐκπονητική, ὁργανική, ψῶδική, κτλ. ».

ΜΟΥΣΙΚΟΝ. ὅ,τι ὑπόκειται εἰς τὴν Μουσικὴν, ἢ διὰ φωνῆς, ἢ δι' ὀργάνων ὡς τὸ Μουσικὸν Ὅργανον, τὸ μουσικὸν θέμα, τὸ μουσικὸν Συμβαδόν, τὸ μουσικὸν Βιβλίον, κτλ. 2) Τὸ περὶ Μουσικῆς Βιβλίον τὸ συλλεγμένον παρὰ τῶν Ὁ. μεταφραστῶν τῆς Παλαιᾶς, ὃ ἐποιήθει κατὰ προτροπὴν τοῦ τῆς Αἰγύπτου Βασιλέως Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου, τὸ ὅποιον προσέφερεν εἰς τὴν Ἀλεξανδρινὴν ἐκείνην Βιβλιοθήκην, ὀνομάσας αὐτὸ « ΜΟΥΣΙΚΟΝ ». ἀλλὰ καὶ τοῦτο (Φεῦ!!!) ἀπολίσθη σὺν τοῖς ἄλλοις — 3). Τὸ Μουσικὸν Βιβλίον τῶν ψαλμῶδων, τὸ Μουσικὸν Βιβλίον τῶν Τραγῳδιῶν, τὸ Μουσικὸν Βιβλίον τῶν κινόνων τῆς Πράξεως καὶ τῆς θεωρίας, κτλ.

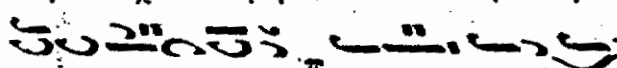
ΜΟΥΣΙΚΟΣ. ὅστις γυμνάζεται τὴν φωνητικὴν μουσικὴν διὰ τὸ ψάλλειν, ἢ Τραγῳδεῖν. 2) ὅστις γυμνάζεται τὴν ὁργανικὴν μουσικὴν εἰς τὸ παίζειν ὄργανα ἐμπνευστὰ, ἢ ἐντατὰ, ἢ κρουστὰ. Μουσικός δὲ λογίζεται ἐκεῖνος, ὃ ὁποῖος μετέχει καὶ τῆς πράξεως τῆς Μουσικῆς τέχνης καὶ τῆς θεωρίας διὰ νὰ μάθῃ δὲ τις τὴν τέχνην τῆς Μουσικῆς καὶ νὰ λέγεται ΜΟΥΣΙΚΟΣ, ἐὰν ἀρκεῖ μόνον νὰ ἐννοήσῃ καλῶς τὴν θεωρίαν, ἀλλὰ καὶ ν' ἠποικτίσῃ καλῶς τὴν Πρᾶξιν διότι ἡ θεωρία εἰς τὸν Μουσικὸν δὲν εἶναι ἄλλο, ἢ γνῶσις τῶν κανόνων. Καὶ ἐν ἤμπαρ νὰ γίνῃ τις κανονικός τεχνίτης μόνον μὲ αὐτὰς τὰς θεωρητικὰς γνώσεις τῶν τῆς Μουσικῆς κανόνων, ἐὰν δὲν κέκτηται καὶ τὸ ὄργανον τῆς Πράξεως. ΜΟΥΣΙΚΟΣ δὲ ἐστὶν ὁ ἐμπειρος τοῦ τελείου μέλους, καὶ δυνάμενος ἐπ' ἀκριβείας τὸ πρέπον τηρῆσαι τε καὶ κρίναι ». Μάρκος ὁ Μαῖδωμιος.

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ Εἶδος. Στίχος ἑξαμετρος μακροσκελής. 2) Εἰρμὸς συνειθισμένος Θ', ὡς Α'. ἤχου, ἐκ τῶν Καταβασιῶν τῆς Χριστουγεννητικῆς. 3) Εἰρμολογικός Πρόλογος Θ'. ὡς Α'. ἤχου. Γένους διατον.

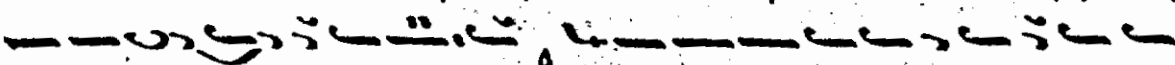
κοῦ. ἤχος ᾗ, ᾗ ᾗ κτλ. (Ἰδ. Εἰρ. Καταβ).

Μυ στη μι ον ξε νον ᾗ ο ρω και πα ρα δο ζον

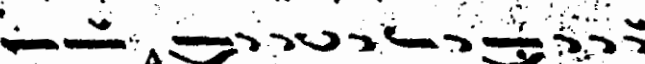
Σημ. Φαίνεται ὅτι ὁ Πατὴρ ἡμῶν Κοσμάς ὁ Μελοφῶδς ἔλαβε τὰ ποιητικὰ μέτρα τούτου τοῦ Εἰρμού ἀπὸ τοῦ Στοιχείου Γ. τῆς Ἰλ. « Τρεῖς δ' αὖθ' Ἑλὴν λευκώλενας ἄγγελος ἦλθεν ». (Στιχ. 124). διότι πολὺ καλὰ τονίζονται οἱ ἐκεῖσε τάσσας, καὶ ἐπὶ πρὸς στίχοι τοῦ Ὁμήρου, καὶ ἐνόνονται μὲ τὰ μουσικὰ μέ-

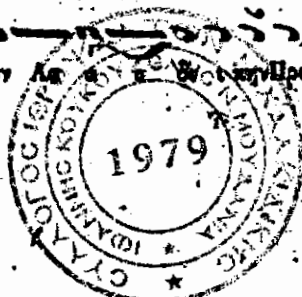
τρα τούτου τοῦ Εἰρμού οἷον ἤχος Α'.

ᾗ I μι δευθ E λε νη ᾗ λευ πα λε νω αγ γε λος ᾗ

 ἦλ θεν ει δο με ε νη γε λο ω ᾗ Ἀν το νο μι δε ο δα μαρ τι την Εν

 τη νο μι δεσ ει ει χε ᾗ κρει ει ων E λε πα ων Ἀν το νο νοι α μοι ο θυ

 γα των ᾗ ει δος ᾗ ριστην τη δουρ εν με γε με

Συνιστάται τῷ Συγγραφῇ τοῦ Μουσικοῦ Λεξικοῦ ἡ παρούσα
γνωμοδότησις τῆς Ἐπιτροπῆς.

Παναγιώτατε Δέσποτα!

Οἱ υποφαινόμενοι ἀποτελοῦντες τὴν πρὸς ἐξέτασιν τοῦ παρὰ τοῦ Κ. Κυριακοῦ Φιλοξένους φιλοπονη-
θέντος Λεξικοῦ τῆς Μουσικῆς ἐπιστήμης, διορισθεῖσαν Ἐπιτροπὴν, μετὰ προηγουμένην
μελέτην εὐσεβοῶς καθυποβάλλομεν τῇ προσκυνητῇ ἡμῖν Αὐτῇ Παναγιότητι τὴν παροῦσαν ἡμῶν ἐκθεσιν.

Τὸ σύγγραμμα τοῦτο πραγματευόμενον περὶ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς ὑπὸ τὴν ἀρχι-
κὴν ἰδέαν τοῦ συγγραφέως θεωρούμενον κέκτηται ἀναμφιδόλως πολλὴν ἀξίαν ἐνώπιον τῆς παντελοῦς
σχεδὺν ἐλλείψεως μεθοδικοῦ πινός βιβλίου περὶ τῆς ἡμετέρας ἱερᾶς Μουσικῆς μετ' ὅλην τὴν πληθύν συγ-
γραμμάτων πολλῶν μουσικοδιδασκάλων ἀρχαίων τε καὶ νεωτέρων.

Μεγίστη ὁθεν χάρις ὀφείλεται τῷ Κ. Φιλοξένῳ ὅστις συνέλαβε πρῶτος τὴν ἰδέαν συγγραφῆς Μου-
σικοῦ Λεξικοῦ θεραπευούσης τὴν ἑλλειψιν ταύτην κατὰ μέγα μέρος. Ἀνεξαρτήτως δὲ τῆς ἐπιτυχίας
τοῦ σκοποῦ ὃν προέθετο ὁ Συγγραφεὺς, εἶναι ἀξιόπαινος διότι διὰ τῆς πρωτοτύπου αὐτοῦ ἐπινοήσεως
δίδων ἀφορμὴν εἰς τὴν φιλοπονήαν καὶ μελέτην τῶν μουσικοδιδασκάλων, ἠνέωξε στάδιον εἰς ἔργον τὸ
ὅποιον τελειοποιούμενον ἡμέραν τινα δύναται νὰ λύσῃ μὲν πλεῖστα μουσικὰ ζητήματα, νὰ συντρέξῃ
δὲ πρὸς μόρφωσιν ὠρισμένου πινός διδακτικοῦ συστήματος ἀντὶ τῶν κατ' ἀρέσκειαν πολλῶν ἐν χρήσει
σήμερον, καὶ νὰ συναθροίσῃ εἰς ἓν ἀπᾶσας τὰς μουσικὰς γνώσεις τῆς ἐποχῆς ἡμῶν.

Τὴν σπουδαιότητα ἣν ὑπὸ τοιαύτῃ ἐποψίᾳ κέκτηται τὸ παρὸν σύγγραμμα καθιστᾷ, οὕτως εἰπεῖν
μεθοδικὴν ἢ ἐξηγήσει ὅλων τῶν τεχνιτῶν ὅρων τῆς μουσικῆς λαμβανομένων κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν,
κυρίως μὲν διὰ θεωρητικῆς ἀναλύσεως, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ διὰ παραδειγμάτων τονισμένων διὰ χαρακτήρων
τῆς καθ' ἡμᾶς Μουσικῆς πρὸς πρακτικωτέραν κατάληψιν. Τὴν μέθοδον ταύτην ἡδύνατο νὰ καταστήσῃ ὁ
Συγγραφεὺς ἀποτελεσματικωτάτην καὶ ἐπιτυχιστάτην εἰάν καθ' ὅλον τὸ φιλοπόνημά του μετεχειρίζετο
γλῶσσαν εὐληπτοτέραν καὶ εὐρυτέραν ἀνάλυσιν· εἰάν δὲ ἡ σαφήνεια καὶ τὸ εὐκατάληπτον θεωροῦνται
ἀναγκαῖα πρὸς πᾶσαν συγγραφὴν, πολλῶ μᾶλλον ἀπαιτοῦνται ταῦτα εἰς Λεξικά τῆς Μουσικῆς ἐπιστή-
μης ὅπου ἡ θεωρία ἀντικαθιστᾷ τὴν αἴσθησιν τῆς ἀκοῆς. Ἡ ἑλλειψίς αὕτη ἐλαττώνει κατὰ πολὺ τὴν
ἀξίαν τοῦ πονήματος, καὶ αὐτῆς ἔργον ἦθελεν εἶσθαι τὸ νὰ μεταβληθῇ ἐπὶ τὸ εὐληπτότερον οὐ μόνον διὰ
τὸν τυχόντα ἀλλὰ καὶ δι' αὐτοὺς τοὺς μουσικοδιδασκάλους. Ἡ ἐξηγησις λ. χ. τῶν λέξεων Ἀγωγή,
Ἀθροισίς, Ἀκατάληκτος ἐστὶ λίαν ἀσαφής, ἡ δὲ τῶν λέξεων Ἀναλογία, Βαρέπτερον 1 4 Δίμα 3]·
4] Διατορικὰ καὶ ὅπως ἀκατάληκτος.

Τὴν ὅλην τοῦ πονήματος συνέλεξεν ὁ Συγγραφεὺς ἐκ διαφόρων συγγραμμάτων ἀρχαίων καὶ νεωτέρων
ἐκδόδομένων τε καὶ ἀνεκδότων, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν πολυαριθμῶν παραπομπῶν αἵτινες παρέχουσι μὲν
κύρος ἀναμφισβήτητον εἰς τὴν ἐργασίαν τιμῶσι δὲ τὴν ἄσκον φιλοπονήαν τοῦ Κ. Φιλοξένους.

Δυστυχῶς τὴν καταλληλότητα καὶ χρησιμότητα τῶν μαρτυριῶν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων Συγγραφέων,
Πλάτωνος, Εὐκλήδου, Πυθαγόρου, Βακχείου Γέροντος κτλ. ὅν τι εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ ἐκτιμήσωμεν, διότι κα-
θόσον γνωρίζομεν, μ' ὅλας τὰς ἐρεῖνας τῶν κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἀρχαιολόγων καὶ τὴν ἐν Εὐ-
ρώπῃ καταβαλλομένην μελέτην, τὰ περὶ μουσικῆς τῶν ἀρχαίων συγγράμματα διατελοῦσιν εἰσὶ δι' ἡμᾶς
ἀκατάληκτα, αἱ δὲ ὀλίγαι περὶ μουσικῆς τῶν ἀρχαίων γνώσεις τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς στηρίζονται ἐπὶ εἰ-
κασίῳ καὶ πιθανότητι. Οὐχ' ἥττον ἀξιώκαμεν θεωροῦμεν τὸν Κ. Φιλοξένον, δι' ἣν καταβάλλει σπουδὴν
περὶ τὴν μελέτην τῶν Ἑλληνικῶν συγγραμμάτων καὶ ἀνοίγων τὴν ὁδὸν πρὸς ἀναδρομὴν εἰς τὰς ἀκινώ-
τους πηγὰς τῆς ἀρχαιότητος.

Ἐκ τοῦ Πνεύματος τοῦ ὅλου πονήματος ἐξάγεται, ὅτι ὁ Συγγραφεὺς ἐμφορῶσεν ἡδὴ ἰδέν τινα καὶ γνώμην ὠρισμένην ἐπὶ τῆς ἀναλογίας καὶ σχέσεως τῆς ἡμετέρας Μουσικῆς πρὸς τὴν τῶν Ἑλλήνων. Τὸ καθ' ἡμᾶς δι' οὓς προεξεθέσαμεν λόγους, δὲν εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ ἐκπείρωμεν ὀριστικὴν γνώμην ἐπὶ τοῦ σαβαροῦ τούτου ἀντικειμένου, ἀλλ' οὐδὲ συμπεριζόμεθα τὴν πεποιθῆσιν μεθ' ἧς ὁ Κ. Φιλοξένος παρατρέχει οὐ μόνον τὴν ταυτότητα τῶν ἤχων τῶν ἀρχαίων πρὸς τοὺς ἡμετέρους, ἀλλ' ὠρισμένως θεωρεῖται τοὺς ἀντιστοιχοῦντας τὸν μὲν Δ ὦ ρ ι ο ν πρὸς τὸν Α', τὸν Λ ὕ δ ι ο ν πρὸς τὸν Β', τὸν Μ ι ξ ο λ ὕ δ ι ο ν πρὸς τὸν Δ', καὶ ἐρεβῆς ("Α γ ι α 4), 5), Β, β α ρ ὕς καὶ ἀλλαχοῦ). Ἐπὶ τοῦ σπουδαίου τούτου θέματος τινὲς μὲν παραδίδονται τὴν ἀντιστοιχίαν ταύτην κατ' ἀριθμητικὴν σειρὰν τῶν ἤχων, ἀλλ' ἅπαντες ἀμφιβάλλουσι ὡς πρὸς τὴν ταυτότητα τοῦ μέλους.

Ἐπίσης θεωροῦμεν τολμηρὸν τὴν ἀπὸ πολλῶν χωρίων τοῦ σύγγραμματος συναγομένην ἀρίστην τὴν θεωρίαν ἐπὶ τῆς προσφωδίας τῶν ἀρχαίων ἐφιρμωμένης ἐπὶ τῆς μουσικῆς, ὡς λ. χ. εἰς τὴν λέξιν Διαίρεσις 9 τὴν θεωρίαν ταύτην ἀγνοοῦντες εἰς πολλοὺς κανόνας νὰ ἀνάξωμεν δὲν ἡδυνήθημεν ἄλλως τε νὰ ἐννοήσωμεν ἐκ τίνων διδομένων ὁ Κ. Φιλοξένος προήχθη εἰς τὸ νὰ μορφώσῃ πεποιθῆσιν ἐπὶ ζητήματι τοῦ ὁποῖον μένει εἰσέτι ἄλυτον διὰ τοὺς σοφοὺς τοῦ αἰῶνος ἡμῶν.

Ὁ Κ. Φιλοξένος ἐκτιμᾷ κατ' ἀξίαν τὴν γνώσιν τῆς παλαιᾶς μουσικῆς μεθόδου (τῆς πρὸ τοῦ Πέτρου) καὶ τῷ ὄντι μετὰ τῶν σημερινῶν μουσικοδιδασκάλων μας εἶναι σχεδὸν γενικῶς παραδεξιμένην ὅτι τὸ παρ' ἡμῶν μουσικὸν σύστημα ἂν καὶ διευκολύνῃ τὸ πρακτικὸν μέρος τῆς τέχνης, ὅμως ὑπολείπεται κατὰ πολὺ ὡς πρὸς τὴν θεωρητικὴν σπουδαιότητα τῆς ἀρχαίας Μεθόδου. Περιττὸν κρίνομεν νὰ ἀναπτύξωμεν ἐκτενέστερον τὴν ἰδέαν ταύτην ἀρκεῖ νὰ προσθέσωμεν ὅτι οὐδεὶς τῶν ἡμετέρων μουσικοδιδασκάλων δύναται νὰ ἔχῃ ἀξιώσεις κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον βαθὺς μουσικοῦ, εἴμῃ καθόσον εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον κάτοχος τῆς παλαιᾶς μεθόδου.

Ἐπὶ τῆς γνώμης ταύτης συμφωνοῦντες πληρέστατα μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ὅλου σύγγραμματος τοῦ Κ. Φιλοξένου ἐύρισκομεν ὅτι ἐν τούτῳ κυρίως ἔγκειται ἡ ἀξία αὐτοῦ, ὅτι συνδιάζον τὸ ἡμέτερον σύστημα μετὰ τοῦ ἀρχαίου προτίθεται νὰ καταστήσῃ καταληπτὴν καὶ ὁδηγὴν τὴν μέθοδον ἐκείνην ἣν ὁ μὲν κοῖνος Πέτρος πρῶτος ἐπέχειρισε νὰ μεταποιήσῃ, οἱ δὲ τρεῖς τελευταῖοι μετ' αὐτὸν διδάσκαλοι ἐπενόησαν ν' ἀντικαταστήσωσι διὰ τῆς ἐν χρήσει ἀναλυτικῆς μεθόδου.

Ὁμιλῶν περὶ τῶν διαφορῶν μεθόδων καὶ συστημάτων τῆς μουσικῆς ὁ Συγγραφεὺς ἄπορον πῶς δὲν ἔκρινεν ἀναγκαίαν τακτικώτεραν τινὰ ἀπαρίθμησην αὐτῶν τοῦλάχιστον ὑπὸ τὴν ἱστορικὴν ἐποψίν εἶναι ὁμολογούμενον ὅτι ἀπὸ τῆς ἀπρηχαιωμένης ἐποχῆς συστήματα νεώτερα ἀντεκατέστησαν καὶ πρὸ αὐτῶν, ὅπως ἐσχάτως τὸ τοῦ Πέτρου. Ἀπόδειξις πρόχειρος τῶν λόγων μας κείσθωσαν τὰ σωζόμενα μουσικὰ χειρόγραφα οἷον τὸ παρὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου Γέροντος ἁγίου Δέκων ἀρίτως ὑποβληθὲν τῷ μουσικῷ Συλλόγῳ χειρόγραφον, τοῦ ὁποῖου ἡ μὲν ἐποχὴ δὲν ὠρίσθη ἀκριβῆς, ἡ δὲ γραφὴ τοσοῦτον διαφέρει τῆς τῶν πρὸ ἐνὸς ἢ οὗο αἰώνων γραφέντων βιβλίων, ὥστε οὐδὲν τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου τῶν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον εἰδημόνων τοῦ ἀρχαίου συστήματος ἡδυνήθη ἐννοῆσαι τὸ μέλος αὐτοῦ. Ἐν δὲ τῇ ἱερᾷ καὶ βασιλικῇ Μονῇ τοῦ Συναίου Ὁρους (ὡς καὶ ἐν ἄλλοις Μοναστηρίοις βεβαίως) σώζονται πλησίστι μουσικὰ χειρόγραφα ἐν μεδράνῃ καὶ ἐπὶ Παπύρου τοῦ Ιά: τοῦ Θ'. καὶ μέχρι τοῦ Η'. αἰῶνος, ὧν ἡ μουσικὴ γραφὴ οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν ἢ ὁμοιότητα χαρακτηριστικὴν πρὸς τὴν τῶν νεωτέρων χρόνων.

Περὶ τούτων πάντων νομίζομεν ὅτι ὤφειλεν ἐκτενέστερον νὰ πραγματευθῇ ὁ Κ. Φιλοξένος καὶ λυκαίμεθα ὅτι ἀκροθυῶς μόνον καὶ ἐν παρόδῳ ἤφατο αὐτῶν, περιερισθεὶς εἰς τὸ ν' ἀναφέρῃ μόνον ἀορίστως τὴν ὑπαρξιν αὐτῶν κατὰ καιροῦς.

Μετὰ τὰς γενικὰς ταύτας παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ ὅλου πονήματος μεταβαίνοντες εἰς τὰ μερικώτερα λυπούμεθα ὅτι κατὰ τὸ βραχὺ τοῦτα μηνιαῖον διάστημα μᾶς ἦτον ὕλκιως ἀδύνατον νὰ προβῶμεν εἰς λεπτομερῆ ἐρευναν ἀπάσης τῆς ἐν αὐτῷ ὕλης, τοῦθ' ὅπερ ἀπήτει μακρὰν ἐργασίαν ποικίλων γνώσεων ἀσχετῶν πρὸς τὴν μουσικὴν καὶ πρὸ πάντων σχολὴν ἀνέλογον πρὸς τὴν ἀκάματον φιλοσοφίαν τοῦ Κ. Φιλοξένου. Καθόσον δὲν ἡδυνήθημεν νὰ κρίνωμεν ἀπὸ τῆς ἐφικτῆς ἐπεξεργασίας, τὴν μὲν ἀποκαληστικῶς μουσικὴν ἐργασίαν εὔρομεν πολλοῦ λόγου ἀξίαν, ἐξαιρέσει ἐσφαλμένων τινῶν χωρίων ἐκ παραδρομῆς βεβαίως παρεισφυσάντων, οἷον τὸ ἀναλυτικὸν παράδειγμα τὸ ὁποῖον φέρει πρὸς ἐξήγησιν τῆς λέξεως Γορβμός εἰς τὸ ὁποῖον, καθ' ἡμᾶς, εἶναι θεματισμός Ισω, τὸ ἐπὶ τῆς λέξεως Γρόνθισμα, ὅπερ καθ' ἡμετέραν

κρίσιν ἀνήκει εἰς τὰ στραγγίσματα μετὰ τοῦ παρακαλίσματος, ἡ ἔτυμολογία τουρκικῶν τινῶν λέξεων, οἷον *ζερζερ* εἰς τὴν λέξιν βαρκαλικόν καὶ ἄλλα τὰ ὅποια ἀναμφιδόλως ὁ Συγγραφεὺς εἰς δευτέραν καὶ τρίτην ἐπιθεώρησιν δὲν θέλει λείπει νὰ ἐπανορθώσῃ.

Δὲν ἠδυνήθημεν δὲ νὰ ἐννοήσωμεν ὅποια τις ἀνάγκη ὑπεγόρευσε τῷ Κ. Φιλοξένῳ τὴν εἰσαγωγὴν νέων τεχνικῶν ὄρων ἐγγνώστων ὅλως εἰς τῆς τοῦλάχιστον, οἷον ἀμειλιχικόν, δαρμὴς, *ἰσώ* καὶ *ἔξω φρενῶν* κτλ. οὐδὲν βλέπομεν ἄλλον λόγον ἢ τὴν ἀκέραιον αὐτοῦ φιλοπονίαν εἰς τὴν ἐνδοίων ἐνόμισε καλὸν νὰ ἐπεκτείνῃ ἐπ' ἄπειρον τὸν κύκλον τοῦ λεξικοῦ του καὶ νὰ πλουτήσῃ τὸ μουσικὸν γλωσσάριον διὰ λέξεων αἵτινες δὲν ἔχουσι μερικὴν τινὰ παραδεδομένην μουσικὴν σημασίαν, ὡς αἱ λέξεις, ἀδίδακτος, ἀδιδόρθωτον, ἀθεώρητον, ἀκρον, ἀλαζονικός, ἀμετάδοτος, βαρκαλικόν, γαλήνιος, διδασκαλία, ἀτελής, ἀποτομή κτλ. κτλ. Αὐστηρότερος δὲ τις κριτὴς ἤθελε ζητήσῃ λόγον παρὰ τοῦ Κ. Φιλοξένου ἐπὶ πολλῶν κρίσεων καὶ ἰδῶν ἀσθημάτων, ὡς π. γ. εἰς τὰς λέξεις βόμβος, βραχὺς, διασταλτικόν, σχολιδόν καὶ ἄλλας πλείους.

Ἀλλὰ τὸ ἔργον τοῦ Κ. Φιλοξένου δυσχερέστερον πρὸ πάντων κατέστησεν, ὡς ἔφημεν ἡ ὑπέρμετρος αὐτοῦ φιλοπονία, ὅφ' ἧς ὠθούμενος εἰσέγαγεν ἐντὸς τοῦ λεξικοῦ του ἄφθονον ὕλην, διὰ τὴν συνάθροισιν τῆς ὁποίας βεβαίως ἐμόχθησεν, ἀλλ' ἥτις εἶναι ξένη πρὸς τὸν ἐπιστημονικὸν χαρακτῆρα ὅφ' ὃν παρουσιάζει τὰ φιλοπόνημά του κατὰ τὸν ἐν κεφαλίδι τίτλον· λέγομεν δὲ τὰς ἀρχὰς τῶν πολυαριθμῶν ἐρμῶν, κανόνων, ἐξαποσταλαρίων καὶ ἄλλων ὧν ἡ ἀποστήσις ἐστὶν ἀναμφιδόλως εἰς πάντα *ἱεροφάντην*, ἀποκτείνεται ὅμως διὰ τῆς συνθέσεως καὶ τῆς ἀκοῆς τὴν ὕλην ταύτην ἀναγομένην μᾶλλον εἰς τὴν πρακτικὴν ψαλτικὴν, θεωροῦμεν ὡς περιττὴν πολυτέλειαν ἐντὸς συγγράμματος ἔχοντος ἐπιστημονικὰς ἀξιώσεις.

Ἐάν δὲ μετὰ τῆς πολυσελίδου ταύτης ὕλης ἤθελεν ἀφαιρεθῇ καὶ ἀπὸ τοῦ γλωσσarioύ λέξεις τινὲς μηδὲν μουσικὸν ἐμφαίνουσαι, οἷον ἀκουρὸς βαθμός 3) καὶ ἄλλαι ἱκαναί, τὸ σύγγραμμα δὲν ἤθελεν ἀπολέσει οὐδὲν ἐλάχιστον μέρος τῆς ἀρχικῆς αὐτοῦ ἀξίας.

Ἀνακεφαλαιοῦντες τὰς ὀλίγας ταύτας παρατηρήσεις ἡμῶν κρίνομεν ὅτι τὸ *Λεξικόν* τοῦ Κ. Φιλοξένου, ὡς ἰδέα πρωτότυπος, καὶ ὡς γέννημα ἀόχθου φιλοπονίας, ἔχει ἄξιαν ἀναμφισβήτητον. Ἐπιθεωρούμενον δὲ ἀκριβέστερον καὶ ἀπαλλοττόμενον πάσης ἑλλης πολυτελείας δύναται νὰ χροσιμεύσῃ ὡς ἱστολόγος ἀφορμὴ καὶ νύξις εἰς τὸν ζῆλον καὶ τὴν φιλοπονίαν τῶν καθ' ἡμᾶς μουσικοδιδασκάλων.

Παραίνομεν δ' ἐπαναλαμβάνοντες ὅτι γλώσσα εὐληπτοτέρα, καὶ ἐκτενεστέρα ἀνάλυσις ἤθελε πολὺ συντείνει πρὸς ἀκριβεστέραν ἐκτίμησιν αὐτοῦ.

Ἀποδίδοντες δὲ τὸν προσήκοντα ἐπαινον τῷ Κ. Φιλοξένῳ τῷ ἀκαμάτῳ ἐργαζομένῳ πρὸ πολλῶν ἔθῃ ἐτῶν εἰς διδόνειν καὶ πρὸς τῆς μουσικῆς τέχνης, πεποισμεθα ὅτι αἱ θεοπειθεῖς καὶ πατρικαὶ εὐλογίαι τῆς ἡμετέρας θειοτάτης Παναγιότητος καὶ ἡ Πατριαρχικὴ Αὐτῆς μέριμνα καὶ προστασία πρὸς πᾶν ἀφ' ὧν τὴν κοινὴν ωφέλειαν ἀβέλουσιν ἐνισχύσει τὸν ζῆλον καὶ τὴν προθυμίαν αὐτοῦ πρὸς συγγρατὴν καὶ ἄλλων τελειοτέρων ἔργων.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 13 Δεκεμβρίου 1867.

Τῆς Ἱμετέρας Θειοτάτης καὶ προσκυνητῆς ἡμῶν Παναγιότητος
Τίνα εὐπειθῇ καὶ δοῦλαι ἐλάχιστοι

(ὑπογεγραμμένοι) ὁ Ἀρχιμαν. ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΑΦΘΟΝΙΔΗΣ Σ.
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΔΟΜΕΣΤΙΚΟΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΙΟΛΑΚΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ ἀπὸ Κιῶς.

Ὅτι ἀκριβὲς ἀντίγραφον

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 8 Ἀπριλίου 1868.

Ὁ ἐπὶ τῆς διευκρινιστικῆς
Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ.

Ἀντίγραφον Ἀριθ. Γρ. 1392.

Παναγιώτατε Δέσποτα!

Διελθόντες καὶ αὖθις μετὰ τῆς προσκυούσης ἐπιμασίας τὸ ἐπιδηροθὲν *Λεξικόν τῆς Μουσικῆς* Ἐπι-
στήμης τοῦ Κ. Κυριακοῦ Φιλοξένου, εὐσεβᾶςως ἀναφέρωμεν τῇ προσκυνητῇ ἡμῖν Αὐτῇ Παναγιότητι
ὅτι μοιλονότι αἱ ἐπενεχθεῖσαι ἐν αὐτῇ διορθώσεις δὲν ἀναιροῦσι τὰς διὰ τῆς ὑπὸ ἡμερομηνίαν 13 Δεκεμ-
βρίου 1867 ἡμετέρας ἐκδόσεως ὑποβληθείσας παρατηρήσεις, οὐχ ἵπτον ὁ Κ. Φιλοξένος ἀνέρερον εἰς τὴ
πόνημά του ἐπαισθητὴν βελτίωσιν ἀραιφάσας πολλὴν ὕλην περιττήν. Ἐπειδὴ δὲ ἄλλως οὐδὲν τῶν ἐν
αὐτῷ περιεχομένων ἀντέκειται εἰς τὴν δημοσίευσιν αὐτοῦ, κατὰ τὸν πόθον τοῦ φιλοπόνου συγγραφέως,
οἱ ἡποφαινόμενοι, πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἀνατεθείσης ἡμῖν ἐντολῆς, ταπεινῶς ὑποβάλλομεν τῇ ὑμετέρᾳ
Παναγιότητι ὅτι θεωροῦμεν ἀνγκαῖον τὸ νὰ συνεχδοθῶσιν ἀμφοτέραι αἱ ἐκδόσεις ἡμῶν.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 26 Μαρτίου 1868.

Τῆς Ἑμετέρας Θειοτάτης καὶ προσκυνητῆς ἡμῶν Παναγιότητος

Τέκνα εὐπειθῆ, καὶ δοῦλοι ἐλάχιστοι

(ὑπογεγραμ.) † Ἀρχιμωδ. ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΑΦΘΟΝΙΑΔΗΣ Σ.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΔΟΜΕΣΤΙΚΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΙΟΛΑΚΗΣ

Ὅτι ἀκριβὲς ἀντίγραφον.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 8 Ἀπριλίου 1868.

Ὁ ἐπὶ τῆς δεκπεριχώσεως.

Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ.

Μουσικολογιώτατε Διοτάταλε κύρ Κυριακὲ Φιλοξένος, εὐχὴ καὶ εὐλογία παρὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότη-
τος συνεπέα ἐγγράφου αἰτίσει· Ἐκκλησιαστικῆς ἀδείας δὲ ἐπανελημμένων ἀναφορῶν τῆς ἡμετέρας
Μουσικολογιότητος πρὸς ἐκτύπωσιν τοῦ ὑπ' αὐτῆς φιλοπονηθέντος *Λεξικοῦ τῆς Μουσικῆς* ἡ Α. Θ. Πα-
ναγιότης ἀναθεμένη τὴν τούτου ἀναθεώρησιν εἰδικῇ Ἐπιτροπῇ συγκειμένη ἐκ τεσσάρων μουσικῶν δι-
δασκάλων, καὶ ἰδοῦσα ὅσα ἡ διαληθρεῖτα Ἐπιτροπὴ ἐγγράφως ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ διὰ ὧν αὐτῆς
ἐκδόσεων, ἐνάγκη τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ *Λεξικοῦ* ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ συνεχδοῦναι καὶ ἀμφοτέρας τὰς τῆς Ἐ-
πιτροπῆς ἐκδόσεις, ὧν ἐπισυνάπτομαι τὰ ἀντίγραφα διὰ τὴν ἀπαιτούμενην ἀκριβείαν τοῦτο ἀναγγέλ-
λοντες τῷ περισπουδαστῇ ἡμῖν Αὐτῇ Μουσικολογιότητι εὐλείπουμεν ἐπαινοῦντες ὡς εἰκὸς τὸ σεράπονον
καὶ φιλότιμον αὐτῆς· ἐπεὶ/οῦμεθα δὲ αὐτῇ ἵνα καὶ διὰ τελευταίων συγγραψῶν πλεονίστη τὴν καθ' ἡμᾶς
μουσικὴν φιλολογίαν εἰς ὁρῆν ἔθνηται καὶ ὅσως τῶν περὶ τὰ ταυῦτα κατατηνομένων.

1868 Ἀπριλίου 8

Κατ' ἐντολὴν τῆς Α. Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΥΤΗΤΟΣ

Μέγας Πρωτοσύγγελλος ΕΙΣΤΑΘΗΣ